

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ NORD-VEST 2021-2027

Cuprins

I.	INTRODUCERE.....	6
1.	CONTEXTUL PLANIFICĂRII.....	7
a)	Context strategic european.....	7
b)	Context strategic macroregional.....	11
c)	Context strategic național.....	12
d)	Context strategic regional.....	14
e)	Context strategic sub-regional.....	15
2.	MODUL DE DERULARE A PROCESULUI DE PLANIFICARE	16
3.	ACTORII IMPLICAȚI	16
II.	PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII	18
1.	LOCALIZARE GEOGRAFICĂ.....	18
2.	CADRUL NATURAL	19
3.	STRUCTURA SISTEMULUI DE AȘEZĂRI	20
a)	Rețeaua de așezări urbane.....	20
b)	Structuri asociative ale localităților urbane din Regiunea Nord-Vest.....	27
c)	Rețeaua de așezări rurale	30
4.	STRUCTURA SOCIO-DEMOGRAFICĂ A POPULAȚIEI	32
a)	Evoluția populației și potențialul demografic.....	32
b)	Sănătate.....	37
c)	Educație	39
d)	Resursele de muncă și formarea profesională	47
e)	Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale.....	51
f)	Dezvoltare umană locală și marginalizare	53
g)	Incluziunea socială a romilor.....	57
h)	Deprivarea materială.....	62
5.	INFRASTRUCTURA.....	63
a)	Infrastructura de transport regional	63
b)	Mobilitate urbană durabilă.....	68
c)	Infrastructura de utilități.....	71
d)	Infrastructura de telecomunicații.....	74
e)	Infrastructura socială.....	76
f)	Infrastructura pentru situații de urgență	77
g)	Infrastructura de sănătate.....	78
h)	Infrastructura de învățământ.....	84
i)	Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare	93
j)	Infrastructura de cultură.....	97
k)	Infrastructura de locuire	101
6.	MEDIU.....	103
a)	Eficiența energetică și mediul	103
b)	Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și aspecte ale biodiversității	103
c)	Zone de risc natural și tehnologic.....	115
d)	Managementul deșeurilor.....	116
e)	Mediul și sănătatea.....	117
f)	Schimbări climatice	117
7.	ECONOMIA REGIUNII.....	121
a)	Context macroeconomic regional	121

b)	<i>Profil economic regional</i>	126
c)	<i>Comerț exterior și investiții străine directe</i>	128
d)	<i>Mediul de afaceri și antreprenoriatul.....</i>	132
e)	<i>Specializare inteligentă și tranziție industrială.....</i>	137
f)	<i>Structuri de sprijinire a afacerilor.....</i>	142
8.	TURISMUL	145
a)	<i>Resursele turistice naturale ale Regiunii Nord-Vest</i>	145
b)	<i>Potențialul turistic antropic.....</i>	147
c)	<i>Tipurile și formele de turism practicate.....</i>	148
d)	<i>Infrastructura turistică.....</i>	153
e)	<i>Circulația turistică.....</i>	156
9.	AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ	167
a)	<i>Agricultura</i>	167
b)	<i>Dezvoltare rurală</i>	177
10.	ADMINISTRAȚIE ȘI BUNĂ GUVERNANȚĂ	180
a)	<i>Resurse financiare.....</i>	180
b)	<i>Analiza competențelor administrației publice locale și regionale</i>	181
c)	<i>Guvernanța electronică și smart city</i>	182
d)	<i>Ordine publică și siguranța cetățeanului</i>	183
e)	<i>Prevenirea și combaterea actelor de corupție</i>	184
f)	<i>Cooperare internă și internațională.....</i>	185
III.	ANALIZA SWOT	186
IV.	STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ.....	219
1.	COMPETITIVITATEA REGIUNII ÎN RAPORT CU REGIUNI EUROPENE SIMILARE	219
2.	ABORDAREA STRATEGICĂ.....	221
3.	OBIECTIVUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE SPECIFICE 2021-2027	222
4.	PREZENTAREA SCHEMATICĂ A STRATEGIEI	225
5.	DESCRIEREA STRATEGIEI	226
	<i>OBIECTIVUL SPECIFIC 1</i>	<i>226</i>
	<i>OBIECTIVUL SPECIFIC 2</i>	<i>229</i>
	<i>OBIECTIVUL SPECIFIC 3</i>	<i>233</i>
	<i>OBIECTIVUL SPECIFIC 4</i>	<i>236</i>
	<i>OBIECTIVUL SPECIFIC 5</i>	<i>240</i>
V.	ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE.....	243
VI.	INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE	245
VII.	SISTEMUL DE IMPLEMENTARE	249
VIII.	MONITORIZARE ȘI EVALUARE	250
IX.	PROCESUL PARTENERIAL.....	251
ANEXE		255
INDEX TABELE		261
INDEX FIGURI		263

LISTA ABREVIERI

ADI	Agenzie de Dezvoltare Intercomunitară
ADR NV	Agencia de Dezvoltare Regională Nord-Vest
AJOFM	Agencia Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă
AM	Autoritate de Management
ANAT	Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România
ANCS	Autoritatea Națională de Cercetări Științifice
ANPH	Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Handicap
ANR	Agencia Națională pentru Romi
ANRSC	Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
AP	Acordul de Parteneriat
APL	Administrație Publică Locală
BEI	Banca Europeană de Investiții
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BNR	Banca Națională a României
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
CBC	Cooperare trans-frontalieră
CDI	Cercetare & Dezvoltare & Inovare
CLLD / DLRC	Dezvoltarea Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității
CNCS	Consiliul Național pentru Cercetare Științifică
CRP	Comitetul Regional de Planificare
DEEE	Deșeurile de Echipamente Electrice și Electronice
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DJCCPN	Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural
DNA	Direcția Națională Anti-corupție
EIP	Programul de Antreprenoriat și Inovare
ENPI	Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat
EUROSTAT	Biroul statistic al Uniunii Europene
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEGA	Fondul European de Garantare Agricolă
FEPM	Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime
FESI	Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FOB	Free On Board
FPC	Formare Profesională Continuă
FRA	Agencia de Europeană pentru Drepturi Fundamentale
FSE	Fondul Social European
GAL	Grup de Acțiune Locală
ICT/ TIC	Tehnologiile Informației și Comunicațiilor
IGSU	Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS	Institutul Național de Statistică
IPP	Institutul de Politici Publice
IRECSON	Institutul Român de Cercetări Economico-Sociale și Sondaje

IS	Instrumente Structurale
ISD	Investiții Străine Directe
ISO	Organizația Internațională pentru Standardizări
IT	Tehnologiile Informației
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
IUCN	Uniunea Internațională pentru Conservarea Naturii
LAU	Unități Administrative Locale
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
NUTS	Nomenclatorul Unităților Teritoriale Statistice
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OI	Organism Intermediar
ONG	Organizații non-guvernamentale
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OSIM	Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci
OT	Obiectiv Tematic
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PATN	Planul de Amenajare a Teritoriului Național
PATZ	Planul de Amenajare al Teritoriului Zonal
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PHARE	Polonia și Ungaria: Asistență pentru Restructurarea lor Economică
PIB	Produsul Intern Brut
PIDU	Plan Integrat de Dezvoltare Urbană
PNDR	Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNR	Programul Național de Reformă
PO	Program Operațional
POR	Programul Operațional Regional
POSDRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
PPC	Paritatea Puterii de Cumpărare
PUG	Plan Urbanistic General
RGPL	Recensământul General al Populației și Locuințelor
SIRUTA	Sistemul Informatic al Registrului Unităților Teritorial – Administrative
SSA	Structuri de Sprijinire a Afacerilor
SVSU	Servicii Voluntare pentru Situații de Urgență
SWOT	Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări
TACIS	Asistență Tehnică pentru Comunitatea Statelor Independente
TEN-T	Rețelele Trans-Europene de Transport
UAT	Unități Administrativ-Teritoriale
UE	Uniunea Europeană
UNDP	Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
ZM	Zona Metropolitană

I. INTRODUCERE

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional și reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel național în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar și cu direcțiile strategice de politică ale celorlalți principali finanțatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii și poate să fie luat în considerare de autoritățile naționale pentru fundamentarea programelor de finanțare pentru următoarea perioadă de programare.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât și interne (naționale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora.

Prin activitatea de planificare ADR Nord-Vest își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională: **diminuarea dezechilibrelor regionale existente, corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor și stimularea cooperării inter-regionale**, interne și internaționale, transfrontaliere.

PDR 2021-2027 pornește de la analiza cantitativă și calitativă a condițiilor existente și a tendințelor înregistrate în perioada de programare trecută (2014-2020) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de: resursele naturale, sistemul de așezări, structura socio-demografică a populației, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura și dezvoltarea rurală și administrația și buna guvernare. Analiza situației existente se încheie cu evidențierea potențialului și a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT).

Pe baza acestor informații, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum și a contextului de planificare și programare de la nivel național și european privind politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, au fost formulate **obiective, priorități și acțiuni specifice de dezvoltare** ale regiunii pentru exercițiul financiar 2021-2027.

Ultima parte a documentului oferă informații privind cadrul în care ar trebui să se realizeze procesul de monitorizare și evaluare a PDR pe parcursul perioadei 2021-2027. Aceste activități sunt importante deoarece perioada actuală de programare pune un accent mai mare pe obținerea de rezultate care să conducă la un impact real mai mare, dar și pentru a putea realiza rapoartele strategice privind implementarea planului în 2023, 2025 și 2027.

PDR 2021-2027 oferă cadrul necesar pentru identificarea și integrarea/corelarea proiectelor la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, pe baza priorităților de dezvoltare pentru următoarea perioadă de programare. Astfel documentul conține și un portofoliu de proiecte prioritare strategice. Prin acest portofoliu se urmărește creșterea absorbției și impactului fondurilor la nivel regional. De asemenea, se consideră că în acest mod impactul asupra dezvoltării regiunii ar fi unul mult mai puternic, investițiile prioritare finanțate din fonduri europene sau guvernamentale fiind multiplicat prin investițiile realizate din fonduri private utilizate pentru proiecte complementare, conexe celor prevăzute în cadrul portofoliului de proiecte strategice la nivel regional.

1. Contextul planificării

Realizarea PDR Nord-Vest 2021-2027 are în vedere prevederile principalelor documente strategice și de planificare de la nivel european, național, macroregional, regional și sub-regional.

a) Context strategic european

„Agenda 2030” pentru Dezvoltare Durabilă a ONU¹

În toamna anului 2015, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la înființarea Organizației Națiunilor Unite, 193 de lideri ai lumii au adoptat Agenda 2030, care reprezintă un angajament față de eradicarea sărăciei și obținerea de rezultate în direcția dezvoltării durabile la nivel mondial până în 2030. Agenda prezintă 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD), generale, dar interconectate și integrează într-o manieră echilibrată cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială și de mediu, după cum urmează:

- 1. Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
- 2. Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
- 3. Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
- 4. Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
- 5. Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
- 6. Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
- 7. Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
- 8. Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
- 9. Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
- 10. Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
- 11. Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
- 12. Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
- 13. Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
- 14. Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
- 15. Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
- 16. Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

¹ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/>

17. Parteneriate pentru realizarea obiectivelor – Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Uniunea Europeană a avut un rol esențial în conturarea Agendei 2030. Uniunea Europeană, prin COM(2016) 739 final², s-a angajat să fie lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD), împreună cu statele sale membre, respectând principiul subsidiarității, prin:

- integrarea ODD în cadrul politic european și în prioritățile actuale ale Comisiei, evaluând stadiul actual și identificând cele mai relevante preocupări legate de durabilitate;
- activități de reflecție privind dezvoltarea în continuare a viziunii pe termen lung și obiectivele politicilor sectoriale de după 2020, pregătind implementarea ODD. Noul cadru financiar multianual pentru perioada post 2020 va reorienta contribuțiile din bugetul UE către realizarea obiectivelor pe termen lung ale Uniunii.

Abordarea strategică a Parlamentului European și Consiliului privind politica agrară comună

Pentru perioada 2021-2027, se va institui un nou model de lucru, grupându-se operațiunile în cadrul unui instrument unic de programare – Planul strategic privind politica agricolă comună.

Prin COM(2018) 392 final³, Comisia Europeană a propus Parlamentului European și Consiliului îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale prin finanțarea următoarelor obiective generale::

- promovarea unui sector agricol inteligent și robust;
- intensificarea atenției acordate mediului și acțiunilor climatice și participarea la realizarea obiectivelor UE în domeniul mediului și al climei
- consolidarea structurii socio-economice a zonelor rurale.

Abordarea strategică a Parlamentului European și Consiliului privind politica de coeziune

Prin COM(2018) 375 final⁴, Comisia Europeană a propus Parlamentului European și Consiliului o abordare strategică axată pe **5 obiective de politică (OP-uri)**.

Prin Raportul de țară 2019 care însoțește documentul CE privind Semestrul european⁵, în România, pentru atingerea celor 5 obiective de politică, s-au identificat **nevoi de investiții prioritare**, după cum urmează:

1. O Europă mai inteligentă – o transformare economică inovatoare și inteligentă (OP1)

- încurajarea cercetării aplicate prin intermediul centrelor de inovare și al investițiilor naționale și transnaționale comune;

² COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR. Următorii pași către un viitor european durabil. Acțiunea europeană pentru durabilitate

³ Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)

⁴ Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize

⁵ SWD(2019) 1022 final - DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI Raportul de țară din 2019 privind România, inclusiv un bilanț aprofundat referitor la prevenirea și corectarea dezechilibrelor economice

- validarea timpurie a produselor, comercializare, brevetare, formarea de start-upuri și transferul de tehnologie;
- sprijinirea proceselor de descoperire antreprenorială și laboratoarelor de dezvoltare de proiecte la nivel național și regional;
- consolidarea performanțelor cercetării și inovării și promovarea creșterii productivității prin identificarea domeniilor de specializare inteligentă în funcție de potențialul și nevoile naționale și regionale;
- preluarea tehnologiei informației și comunicațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv investițiile în infrastructuri, a promova competențele și serviciile digitale;
- crearea de noi societăți comerciale (de tip start-up, scale-up) și majorarea ratei lor de supraviețuire a acestora;
- sporirea capacităților de inovare ale societăților comerciale, prin introducerea de inovări la nivel de produse, organizare sau comercializare;
- sprijinirea dezvoltării clusterelor industriale și integrarea în rețele de cooperare bazate pe cercetarea în industrie;
- facilitarea accesului la finanțare al întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin încurajarea finanțării de pornire și consolidarea start-upurilor inovatoare cu potențial ridicat.

2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon (OP2)

- renovarea clădirilor publice și rezidențiale în vederea asigurării eficienței energetice;
- sprijinirea măsurilor de eficiență energetică a încălzirii centralizate, alături de promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată;
- promovarea energiei din surse regenerabile la scară mică în paralel cu renovarea clădirilor în vederea asigurării eficienței energetice;
- sprijinirea măsurilor care vizează reducerea emisiilor de carbon, eliminarea (schimbarea) surselor de energie pentru încălzirea centralizată;
- punerea în aplicare a strategiilor de prevenire a riscurilor și abordarea riscurilor legate de schimbările climatice și riscurile naturale (inundații, secetă, incendii forestiere, alunecări de teren, cutremure);
- promovarea sistemelor regionale de gospodărire a apelor;
- sprijinirea schemei care abordează problema poluării apei (sursele de apă dispersate) și menținerea/ameliorarea stării corpurilor de apă;
- tranziția la economia circulară și promovarea conceptului de economie circulară în rândul întreprinderilor mici și mijlocii;
- extinderea sistemelor de gestionare a deșeurilor la nivel județean în vederea creșterii gradului de reutilizare și reciclare;
- sprijinirea măsurilor de gestionare și conservare în zonele protejate;
- refacerea ecologică și crearea de noi spații municipale verzi în contextul obiectivelor de reducere a emisiilor.

3. O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională (OP3)

- dezvoltarea rețelilor transeuropene de transport rutier și feroviar;
- punerea în aplicare a strategiei adoptată privind siguranța traficului și luarea de măsuri de siguranță rutieră care să contribuie la reducerea ratei fatalității ridicate a accidentelor rutiere;
- crearea de conexiuni transfrontaliere pentru rețelele transeuropene de transport;
- crearea de conexiuni suburbane feroviare și multimodale în centrele urbane mai mari și în jurul acestora;
- promovarea modurilor de transport durabile și accesibile, ca de exemplu transportul public colectiv cu emisii scăzute de dioxid de carbon;
- dezvoltarea sistemelor de transport urban în regiunile mai puțin dezvoltate, cum ar fi transportul feroviar ușor, liniile de metrou și tramvai și infrastructura care favorizează ciclismul;
- sprijinirea „punctelor albe” în zonele dens populate sau în jurul zonelor urbane și în zonele rurale.

4. O Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale (OP4)

- îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă, printr-o mai bună integrare cu educația și serviciile sociale;

- consolidarea și sprijinirea antreprenoriatului social și economia socială;
- îmbunătățirea condițiilor de muncă, oferirea de programe de lucru flexibile, pentru a asigura capacitatea de inserție profesională a persoanelor cu dizabilități și a lucrătorilor în vârstă;
- crearea unor sisteme solide de anticipare a competențelor și punerea în aplicare a măsurilor bine definite de perfecționare și reconversie profesională care să răspundă necesităților pieței forței de muncă;
- îmbunătățirea accesibilității, calității, din punct de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente;
- prevenirea abandonului școlar timpuriu, prin introducerea unei abordări centrate pe elev pentru copiii expuși riscului;
- îmbunătățirea accesului la educație favorabilă incluziunii de calitate, în unități mixte, în special pentru romi, elevii cu handicap și în zonele rurale;
- ameliorarea calității educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze la evoluțiile de pe piața forței de muncă;
- dezvoltarea unor metode și tehnologii de predare inovatoare și eficace.

5. O Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale (OP5)

- investiții în zonele metropolitane (poli de creștere) caracterizate prin creștere puternică și suburbanizare în curs, îndreptate spre stimularea creșterii, inovării și productivității;
- dezvoltarea urbană durabilă a reședințelor de județ, astfel încât să se asigure accesul la noi locuri de muncă și servicii publice de bază;
- sprijinirea strategiilor teritoriale integrate în zonele dezavantajate din punct de vedere structural;
- sprijinirea inițiativelor teritoriale specifice care vizează reconversia economiei în regiunile afectate de declin industrial și de minerit;
- sprijinirea zonelor sensibile cu o importanță deosebită pentru mediu

Alte programe de finanțare

De asemenea obiectivele de politică sunt susținute la nivel european prin diferite **instrumente**, specifice sectoarelor care sunt vizate de “Agenda 2030”:

- Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru perioada 2021-2027 vizează dezvoltarea unei infrastructuri inteligente, durabile, inclusive, sigure și securizate în sectorul transporturilor, în cel al energiei și în sectorul digital, cu un buget propus de 42,3 miliarde EUR. Cel puțin 60 % din finanțarea acordată de Mecanismul pentru interconectarea Europei va contribui la combaterea schimbărilor climatice.
- Programul „Orizont Europa” – este cel mai ambițios program de finanțare a cercetării și inovării de până acum, care are la bază realizările și succesul programului pentru cercetare și inovare anterior (Orizont 2020). Acest program este așteptat să genereze cunoștințe și tehnologii noi, să promoveze excelența științifică și să aibă efecte pozitive asupra creșterii economice, a schimburilor comerciale și a investițiilor, precum și un impact social și de mediu semnificativ, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă prevăzute în Agenda 2030 și asumate de către Uniunea Europeană și țările membre.
- Programul „COSME” – stimulează competitivitatea în afaceri și a IMM-urilor, pentru promovarea accesului la finanțare și încurajarea unei culturi antreprenoriale, inclusiv crearea de noi întreprinderi.
- Programul „Europa Creativă” – urmărește protejarea, dezvoltarea și promovarea diversității și a patrimoniului european în domeniul cultural și lingvistic, precum și creșterea competitivității sectoarelor culturale și creative, în special competitivitatea sectorului audiovizual.
- Programul InvestEU - va reuni multitudinea de instrumente financiare disponibile în prezent pentru sprijinirea investițiilor și a creării de locuri de muncă în UE și va extinde modelul de succes al Planului de investiții pentru Europa, așa-numitul „Plan Juncker”. Prin InvestEU, Comisia va

continua să stimuleze investițiile, inovarea și crearea de locuri de muncă, mobilizând o sumă estimată de 650 de miliarde EUR pentru investiții suplimentare.

- Programul Europa Digitală - se va concentra asupra consolidării capacităților Europei în ceea ce privește calculul de înaltă performanță, inteligența artificială, securitatea cibernetică și competențele digitale avansate și asupra asigurării utilizării acestora pe scară largă în întreaga economie și societate.
- Instrumentul „Next Generation EU” - este un instrument pentru redresare în situații de urgență care va conduce la consolidarea temporară a bugetului UE cu noi fonduri colectate pe piețele financiare. Fondurile colectate vor fi canalizate prin intermediul programelor UE în direcția susținerii măsurilor urgente necesare pentru a proteja mijloacele de subzistență, a repune economia pe picioare și a încuraja o creștere durabilă și rezilientă. Acesta va fi un instrument de urgență punctual, disponibil pe o perioadă limitată (31.12.2024) și utilizat exclusiv pentru măsurile de răspuns și de redresare în situații de criză.
- Instrumentul REACT-UE – creat cu scopul de a spori sprijinul pentru coeziune acordat statelor membre, astfel încât economiile lor să devină mai reziliente și mai sustenabile în faza de remediere a consecințelor crizei cauzate de pandemia de COVID-19. Astfel, în perioada 2020-2022 vor fi alocate 55 miliarde EUR fonduri suplimentare pentru actualele programe de coeziune pentru investiții destinate remedierii consecințelor crizei asupra piețelor forței de muncă, inclusiv prin subvenții pentru angajare, scheme de șomaj tehnic și măsuri de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, sprijinirea sistemelor de sănătate și furnizarea de capital circulant pentru întreprinderile mici și mijlocii.
- Mecanismul pentru o tranziție justă - va oferi sprijin pentru a pregăti tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și circulară. Suma totală alocată acestui mecanism va fi de 40 de miliarde EUR, iar această finanțare va fi utilizată în regiunile cele mai afectate pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției către neutralitatea climatică, de exemplu sprijinind recalificarea lucrătorilor, ajutând IMM-urile să creeze noi oportunități economice și efectuând investiții în tranziția către o energie curată și în economia circulară.
- Programul EU4Health - un nou program pentru consolidarea securității și cooperării în domeniul sănătății creat cu scopul de a furniza un sprijin specific pentru răspunsul la viitoarele provocări din domeniul sănătății. Noul program va dispune de o finanțare de 9,4 miliarde EUR și va avea ca principal obiectiv crearea unui cadru cuprinzător pentru activitățile desfășurate de UE în vederea prevenirii, pregătirii și răspunsului în ceea ce privește situațiile de criză în domeniul sănătății, completând și întărind eforturile depuse la nivel național și sprijinul regional acordat sistemelor de sănătate în cadrul politicii de coeziune.

b) Context strategic macroregional

Strategia Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării este un mecanism comunitar de cooperare a statelor din bazinul Dunării, destinat dezvoltării economice și sociale a macro-regiunii dunărene, prin consolidarea implementării în regiune a politicilor și legislației UE. SUERD este a doua strategie macro-regională a UE la care participă 14 state: **nouă state membre UE** (Austria, România, Bulgaria, Cehia, Croația, Germania – ca stat federal și prin landurile Baden-Württemberg și Bavaria, Slovacia, Slovenia, Ungaria) și **cinci state ne-membre UE** (Bosnia-Herțegovina, Muntenegru, Serbia, Republica Moldova și Ucraina).

Strategia este structurată pe patru mari obiective:

- interconectarea regiunii Dunării;
- protejarea mediului în regiunea Dunării;
- creșterea prosperității în regiunea Dunării;
- consolidarea regiunii Dunării.

Fiecărui obiectiv al Strategiei îi corespund domenii specifice de acțiune, grupate pe 11 arii prioritare.

c) Context strategic național

Acordul de parteneriat 2021-2027 dintre Comisia Europeană și România⁶ (primul draft publicat de către Ministerul Fondurilor Europene) – a fost conturat în jurul obiectivelor de politică trasate de către Comisia Europeană și urmărește:

1. Creșterea gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area prin întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterea nivelului de investiții în CDI, digitalizarea serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, inclusiv Smart city, în ceea ce privește OP 1;
2. Adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură, în ceea ce privește OP 2;
3. Creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelelor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale la nivel național, regional și local inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră, în ceea ce privește OP 3;
4. Crearea pârgurilor fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:
 - asigurarea unei educații de calitate incluzive la toate nivelurile;
 - adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și la progresul tehnologic;
 - combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;
 - asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.
5. Abordarea integrată a problemelor teritoriale și locale, prin implicarea autorităților locale și parteneriatele, în scopul asigurării coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 adoptată de Guvernul României prin HG nr. 877/2018 - stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia adresează ameliorarea sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030.

Strategia pentru transport durabil pe perioada 2007-2013 și 2020, 2030 – urmărește modernizarea și dezvoltarea rețelei de transport de interes european și național, creșterea condițiilor de siguranță și a calității serviciilor; liberalizarea pieței interne de transport; stimularea dezvoltării economiei și a competitivității; întărirea coeziunii sociale și teritoriale la nivel regional și național; compatibilitatea cu mediul înconjurător.

Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026 are ca principal obiectiv transformarea României într-o destinație turistică de calitate pe baza patrimoniului său natural și cultural.

⁶ <http://mfe.gov.ro/pentru-prima-data-de-cand-beneficiaza-de-fonduri-europene-romania-a-lansat-in-consultare-publica-acordul-de-parteneriat-si-programele-operationale-pentru-viitoarea-perioada-de-programare-la-termenul-a/>

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030 – are ca obiective: valorificarea periferialității prin dezvoltarea rolului de conector și releu la nivel continental și intercontinental, racordarea la rețeaua europeană de poli și coridoare de dezvoltare, structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane, afirmarea solidarității urban-rural, dezvoltarea rurală, consolidarea și dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale, dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii, creșterea competitivității teritoriale, protejarea, dezvoltarea și valorificarea patrimoniului natural și cultural.

Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului în România 2018-2027 - Aplicarea principiilor actuale de dezvoltare a turismului durabil în ariile naturale protejate și în zonele adiacente acestora a condus la apariția ecoturismului ca formă distinctă de turism, menită să respecte integritatea peisajelor naturale, a biodiversității ecologice, în concordanță cu cerințele anumitor segmente de turiști, care doresc să își petreacă vacanța în natură și totodată să creeze posibilități de dezvoltare locală a comunităților. Scopul strategiei este de a promova ecoturismul, ca formă principală de turism în cadrul ariilor naturale protejate și creșterea rolului pe care ecoturismul îl joacă în dezvoltarea economică a acestor areale și în prosperitatea populației locale.

Strategia Națională a României pentru dezvoltarea turismului 2019-2030 – urmărește transformarea României, până la finele anului 2030, într-o destinație turistică bine cunoscută, de înaltă calitate, pe parcursul întregului an, orientată pe unicitatea patrimoniului cultural și natural, oferind servicii la standarde internaționale prin creșterea cheltuielilor turiștilor actuali, dar și prin atragerea unui număr mai mare de turiști cu un buget peste medie.

Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030 – vizează valorificarea inteligentă și durabilă a potențialului agroalimentar și dezvoltarea spațiului rural, fiind un document suport vizionar, care susține progresul agriculturii și dezvoltării rurale în România.

Document de politică industrială a României – reflectă preocupările referitoare la revitalizarea, consolidarea și diversificarea bazei industriale a României prin creșterea competitivității sale, prin îmbunătățirea capacității de inovare la nivelul întreprinderilor, utilizarea eficientă a resurselor naturale disponibile și o specializare inteligentă, care să conducă la realizarea de produse industriale cu valoare adăugată mare. În esență, documentul reprezintă un ansamblu structurat de intervenții publice (politici, programe și instrumente) menite să direcționeze sistemului industrial către obiective care nu ar putea fi atinse în absența respectivelor intervenții.

Strategia energetică a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050 – propune ținte concrete, stabilește direcții clare și definește reperele prin care România își va menține poziția de producător de energie în regiune și de actor activ și important în gestionarea situațiilor de stres la nivel regional.

Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 – reflectă setul de preferințe, particularități și priorități naționale, luând în considerare dreptul României de a-și stabili mixul energetic.

Strategia Națională a locuirii – asigură accesul la condiții de locuire adecvate pentru toate categoriile de persoane, până în anul 2030 prin identificarea măsurilor și crearea instrumentelor necesare, având ca principii: siguranța stabilității structurale, acces egal și nediscriminatoriu la locuințe pentru comunitățile defavorizate sau marginalizate, accesibilitate din punct de vedere al prețului, dezvoltare urbană și accesul la servicii de utilități publice, valorificarea fondului construit existent etc.

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung⁷ - "Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung pentru sprijinirea parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice cât și private, într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050" constituie îndeplinirea condiției favorizante „Un cadru de politică strategic pentru sprijinirea renovărilor destinate să îmbunătățească eficiența energetică a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale”, Obiectivul de politică 2: „O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor”, obiectivul specific 2.1 „Promovarea măsurilor de eficiență energetică”

Obiectivele principale ale strategiei sunt următoarele:

- îmbunătățirea performanței energetice a fondului existent de clădiri prin reducerea consumului de energie, a emisiilor de carbon și extinderea utilizării surselor regenerabile de energie la clădiri;
- crearea de beneficii suplimentare prin îmbunătățirea calității vieții pentru toți utilizatorii (de exemplu, un confort mai bun, beneficii asociate cu sănătatea, siguranța și calitatea aerului), reducerea nivelului sărăciei energetice;
- extinderea duratei de viață și îmbunătățirea siguranței fondului de clădiri.

d) Context strategic regional

Strategia de Specializare Inteligentă RIS3 NV 2021-2027

Specializarea inteligentă pornește de la premisa că nici o regiune nu are suficiente resurse pentru a putea fi competitivă în toate domeniile, motiv pentru care este mult mai eficient ca fiecare regiune să își identifice ariile în care poate face diferența în competiția globală și să își focalizeze apoi atenția pe acele arii în efortul de inovare.

Strategia de specializare inteligentă a regiunii Nord-Vest (RIS NV) are ca obiectiv transformarea economică prin inovare, bazându-se pe acele sectoare, activități economice care au potențial, dar și pe rezultatele activității de cercetare-dezvoltare. Astfel, în urma unui larg proces de descoperire antreprenorială, s-au identificat domeniile prioritare și prioritățile aferente:

1. Pilonul I - Inovare pentru sănătate și bunăstare
 - a. Domeniul Agroalimentar
 - b. Domeniul Cosmetice și suplimente alimentare
 - c. Domeniul Sănătate
2. Pilonul II - Dezvoltarea sectoarelor emergente
 - a. Domeniul Materiale noi
 - b. Domeniul Tehnologii avansate de producție
3. Pilonul III – Transformare digitală: agenda digitală regională
 - a. Domeniul Tehnologii informației și comunicațiilor

Strategia este un document dinamic, la fel și procesul de descoperire antreprenorială, ceea ce va permite actualizarea priorităților identificate în strânsă corelare cu specificul cercetării și inovării în regiune.

Planul Regional de Acțiune pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic în Regiunea Nord-Vest 2016-2025 (PRAI) urmărește îmbunătățirea corelării dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și creșterea contribuției

⁷ Document în lucru al MLPDA, supus dezbaterii publice

(https://federatiaconstructorilor.ro/files/docs/200114notadefundamentareSRTL_2020.pdf)

învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025 . Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local.

Strategia regională de mobilitate urbană durabilă și orașe inteligente a regiunii Nord-Vest 2021-2027 urmărește inventarierea tuturor formelor de mobilitate și transport la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest, incluzând transportul public și privat, de marfă și pasageri, motorizat și nemotorizat, în mișcare sau în staționare, precum și infrastructura aferentă acestora, cu scopul de:

- I. a reorienta orașele/municipiile către conceptul de mobilitate urbană în contextul planificării pentru oameni prin prioritizarea mijloacelor de transport cu emisii reduse sau zero;
- II. a conecta regiunea la rețeaua de transport europeană TEN-T care să sporească accesibilitatea și conectivitatea (rutieră, feroviară, aeriană);
- III. a dezvolta/îmbunătăți infrastructura rutieră/feroviară/aeriană astfel încât să contribuie la conectarea sporită a regiunii la nivel național, respectiv eficientizarea legăturilor la nivel regional;
- IV. a orienta orașele/municipiile către soluții smart de abordare a mobilității urbane (în ceea ce privește toate palierele acesteia – infrastructură rutieră, infrastructură feroviară, transport public, management de trafic etc);
- V. a spori dezvoltarea infrastructurilor asociate modurilor de transport în comun (rutier, feroviar etc) și a celor nemotorizate (velo și pietonal) atât la nivel local cât și regional – și încurajarea utilizării acestora, în vederea asigurării unei alternative eficiente în defavoarea utilizării automobilului personal; astfel încât să se evidențieze nevoile de investiții ce trebuie realizate în perioada următoare de finanțare 2021-2027.

Studiu privind inventarierea, evaluarea și prioritizarea punerii în valoare a resurselor turistice ale regiunii de Nord-Vest.

Cu ajutorul unei judicioase și susținute activități de inventariere, evaluare și prioritarizare a punerii în valoare a patrimoniului atractiv regional, turismul în regiune poate fi dezvoltat la cote superioare situației existente. Pe baza acestui studiu se planifică și amenajează obiectivele turistice existente astfel încât regiunea să prezinte cererii turistice interne și internaționale o ofertă atractivă și competitivă.

e) Context strategic sub-regional

Majoritatea administrațiilor publice județene au documente de planificare pentru orizontul 2020, în baza efortului depus în perioada 2014-2020, dar la momentul elaborării prezentului document doar județul Cluj dispunea de Strategia de dezvoltare teritorială (PATJ) pentru următoarea perioadă de programare (2021-2027), restul administrațiilor fiind în diferite faze de contractare sau de elaborare a acestora.

Strategia de dezvoltare teritorială a județului Cluj – vizează ca până în anul 2050, județul Cluj să aibă cel mai ridicat nivel al calității vieții la nivelul național, precum și cea mai atractivă destinație pentru talente, antreprenori și investitori din teritoriul delimitat de principalele capitale central și sud-est-europene: Budapesta, Belgrad, Sofia, București și Kiev.

Aceasta are o serie de ținte intermediare pentru anul 2030:

- PIB/locuitor egal cu media UE 27
- zero depășiri ale pragurilor maxime de poluare
- acces în maxim 3 ore la toate Statele Membre UE
- sub 1% din populația rezidentă în comunități urbane și rurale marginalizate
- 80% grad de urbanizare
- 3 miliarde de Euro absorbție de fonduri europene

Strategia de dezvoltare teritorială a județului Bihor – în curs de elaborare.

Toate cele 6 reședințe de județ au Strategii Integrate de Dezvoltarea Urbană (SIDU) elaborate. Actualele strategii acoperă perioade care se suprapun parțial peste viitoarea perioadă de programare (ex: 2016-2025 la Zalău sau 2015-2030 la Baia Mare) deci cuprind măsuri prevăzute și pentru perioada 2021-2027. Există și alte municipii care și-au dezvoltat SIDU, cum sunt: Turda (SIDU 2017-2023), Carei (SIDU 2014-2020, emis în 2016). Pentru zonele metropolitane, sunt elaborate 3 SIDU la Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare.

Pentru contextul strategic european aferent cadrului de programare 2021-2027, municipiile reședință de județ au în diverse faze de revizuire/actualizare noile SIDU pentru zonele urbane funcționale/zone metropolitane, însoțite de Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), conform datelor centralizate la MFE (mai 2020).

În cazul municipiilor non reședință de județ și a orașelor mici, dezvoltarea integrată este asigurată prin strategiile de dezvoltare locală (SDL). Majoritatea municipiilor și orașelor din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest dispun de o astfel de strategie.

2. Modul de derulare a procesului de planificare

Procesul de planificare în Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2021-2027 a urmărit reactualizarea cât mai rapidă a strategiei și a priorităților identificate în perioada anterioară de programare 2014-2020, cu scopul declarat de a avea pregătite din timp propuneri de proiecte strategice mature, pentru a accesa fondurile europene încă din primul an al perioadei de programare 2021-2027.

Procesul de planificare s-a bazat pe o abordare participativă, structurile partenariale existente (CRP, GTR, GLSR) fiind reactivate și consultate în măsura în care condițiile impuse de contextul pandemic Covid-19 au permis. Structurile partenariale s-au creat în baza indicațiilor metodologice și a regulamentelor cadru transmise de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP, actualul Minister al Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației MLPDA), cuprinzând actori relevanți în sectoarele analizate.

Etapele parcurse în procesul de planificare au respectat parțial calendarul orientativ transmis de MDRAP. S-a pornit de la crearea structurilor partenariale la nivel regional și analiza datelor statistice, renunțându-se însă din motive de securitate sanitară la organizarea de întâlniri pe grupuri partenariale în teritoriu sau la sediul ADR NV, întâlniri planificate pentru lunile de stare de urgență/alertă. În aceste condiții, metodele de consultare a partenerilor au fost limitate la întâlniri bilaterale cu actorii regionali și membrii structurilor partenariale (față în față sau în mediul online). Pe parcursul elaborării documentelor în formă preliminară (ex: profil socio-economic, analiza SWOT) acestea au fost supuse spre analiză tuturor membrilor GTR și CRP, precum și în consultare publică, pe site-ul ADR NV (<https://www.nord-vest.ro/planul-de-dezvoltare-regionala-2021-2027/>), respectând principiul transparenței în procesul partenerial.

3. Actorii implicați

Pentru procesul de programare s-a dorit o abordare partenerială, mai mult decât una științifică, și implicarea într-o măsură mai mare a nivelului supra-local și a mediului privat, astfel încât arhitectura partenerială 2014-2020 continuă să existe și pentru procesul actual 2021-2027: **Comitetul Regional de Planificare** (înființat conform HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare), **Grupurile tematice regionale** și **Grupurile de lucru sub-regionale** (opționale).

Situația creată prin criza sanitară COVID-19 din 2020 a restrâns mult posibilitățile de consultare prevăzute conform „Regulamentului Cadru de organizare și funcționare a Comitetelor Regionale pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027”, transmis de Ministerul Dezvoltării

Regionale și Administrației Publice (MDRAP) în 2019. Astfel, în perioada dinaintea de criza medicală, au fost purtate discuții preliminare cu reprezentanți ai partenerilor din mediul privat, asociativ, autorități locale, organizații din mediul academic și de cercetare și cu reprezentanți ai societății civile, în special din domenii legate de specializarea inteligentă, dezvoltare teritorială, creșterea capacității administrative și regionale. ADR Nord-Vest a organizat întâlniri de lucru în toate județele regiunii, atât cu reprezentanții autorităților publice, cât și cu cei ai mediului privat. În condițiile speciale ale crizei medicale, ADR Nord-Vest a coordonat organizarea unor consultări publice articulate mai ales pe o serie de întâlniri în mediul online și consultări scrise, care să faciliteze identificarea nevoilor, maparea proiectelor prioritare și înțelegerea stadiului lor de maturitate, schimbul de idei și atingerea unui consens în ceea ce privește prioritățile de finanțare pentru perioada de programare 2021-2027.

Comitetul Regional de Planificare (CRP) este organismul cu rol consultativ în elaborarea și avizarea PDR pentru perioada 2021-2027, fiind organizat și coordonat de ADR Nord-Vest, prin funcția de secretariat care îi revine acesteia.

Rolul CRP este să analizeze, să dezbată și să propună spre adoptare către Consiliul de Dezvoltare Regională Nord-Vest, următoarele:

- a) analizele economico-sociale și SWOT, elaborate în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare a Regiunii Nord-Vest
- b) strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR Nord-Vest
- c) programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare
- d) proiectul PDR Nord-Vest care va fi supus aprobării finale a CDR Nord-Vest
- e) rapoartele strategice de monitorizare a PDR Nord-Vest, care vor fi supuse aprobării CDR
- f) lista orientativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivel regional.

CRP are în componența sa reprezentanți la nivel decizional ai consiliilor județene, ai prefecturilor, ai serviciilor deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, ai institutelor de cercetare și învățământ superior, precum și reprezentanți ai partenerilor economici și sociali și ai Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest. CRP reprezintă un organism partenerial cu caracter consultativ, deschis, de permanență.

Grupurile de lucru tematice (GTR) sunt formate din experți reprezentând partenerii sociali care acoperă o gamă largă de aspecte și oferă expertiză pe sectorul analizat, fiind astfel niște structuri multidisciplinare, care includ și reprezentanți ai Grupurilor de lucru sub-regionale. S-au stabilit șase GTR-uri, pe următoarele tematici: Specializare inteligentă, digitalizare și competitivitate economică, Mobilitate și infrastructură de transport, Dezvoltare teritorială integrată și agricultură, Forța de muncă, incluziune socială, educație și sănătate, Eficiență energetică și tranziția către o economie circulară, Dezvoltare urbană durabilă și orașe inteligente. În contextul epidemiei coronavirus COVID-19, organizarea unor întâlniri a GTR-urilor a avut loc prin consultări online, în toate etapele prevăzute de Regulamentul Cadru.

GTR-urile au în componența lor reprezentanți ai ADR Nord-Vest, ai GLSR-urilor, reprezentanți ai instituțiilor/ organizațiilor cu atribuții în domeniul respectiv din cadrul regiunii Nord-Vest, ai societății civile, etc.

Grupurile de lucru sub-regionale (GLSR) sunt formate la nivelul județelor și au o componență indicativă care acoperă structuri multidisciplinare, formate din persoane competente, cu expertiză în sectorul lor de activitate. În condițiile crizei medicale provocate de pandemia cu noul coronavirus COVID-19, organizarea unor întâlniri a GLSR-urilor a rămas la latitudinea fiecărui județ, dar reprezentanții acestora au participat la elaborarea actualului plan prin consultări online în toate etapele prevăzute de Regulamentul Cadru.

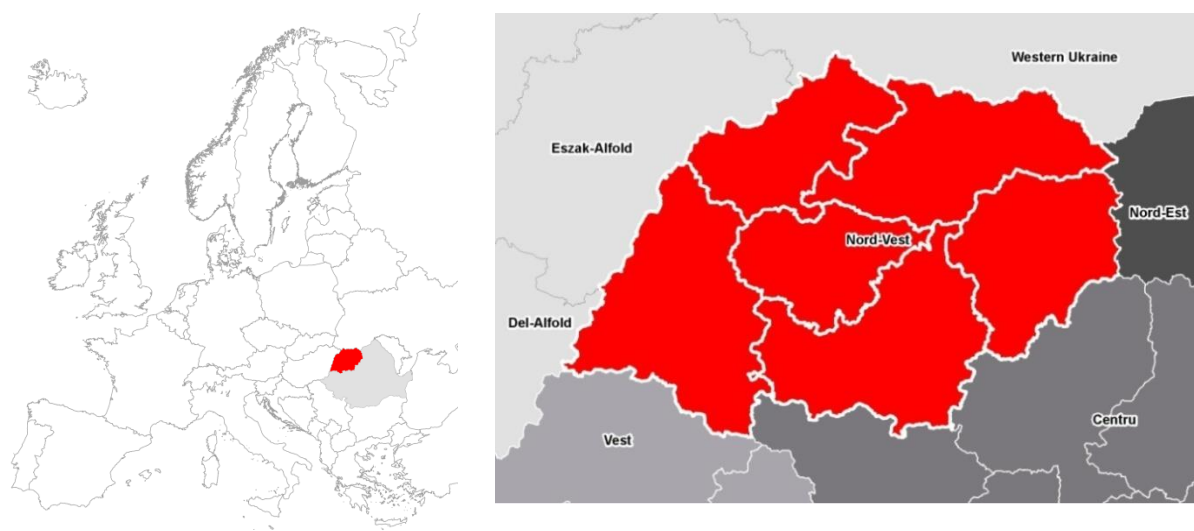
II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII

1. Localizare geografică

În acest capitol sunt prezentate aspectele semnificative din punct de vedere al localizării geografice pentru dezvoltarea regiunii în contextul apartenenței la UE precum și al situației geostrategice la momentul analizei.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998 prin asocierea voluntară a autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km², reprezentând 14,3% din teritoriul României, plasându-se astfel pe locul 4 la nivel național. În nomenclatorul statistic al unităților teritoriale europene (NUTS), regiunea se plasează pe locul 29 ca suprafață între cele 283⁸ regiuni NUTS2 ale UE28 (conform unităților “NUTS 2021 classification”).

În spațiul național, Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS1) și se învecinează în sud cu Regiunea Vest, în sud-est cu Regiunea Centru și în est cu Regiunea Nord-Est.

a. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

b. Unități NUTS2 învecinate cu Regiunea Nord-Vest (regiuni din România, Ungaria și Ucraina)

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

În cadrul UE, regiunea are o poziție geografică periferică, învecinându-se cu Ucraina la granița estică a UE. În interiorul UE, regiunea este situată la granița României cu Ungaria. Regiunea este situată la intersecția axelor nord-sud și est-vest ale Europei (centrul geografic al Europei fiind situat pe Tisa, în localitatea Rahău la mică distanță de orașul Sighetu Marmăției).

Granița regiunii cu Ungaria se întinde pe o lungime de 265 km, regiunile vecine NUTS2 fiind Észak-Alföld (județele Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) și parțial Dél-Alföld (județul Békés). Conform datelor furnizate de Poliția de frontieră, la începutul anului 2020, trecerea frontierei cu Ungaria era

⁸ Conform Eurostat, numărul de regiuni NUTS2 pentru care se vor face raportările statistice la 1 ianuarie 2021 este de 283, incluzând cele 35 regiuni ale UK (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>).

asigurată de 6 puncte de trecere rutiere (Valea lui Mihai, Săcuieni, Borș, Salonta, Urziceni, Petea) și 4 feroviare (Valea lui Mihai, Episcopia Bihor, Salonta, Carei).

În nord, granița cu Ucraina, are o lungime de 250 km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa), județele vecine fiind Zakarpatska, Ivano-Frankivska și parțial Chernivetska din Ucraina de Vest. Trecerea frontierei cu Ucraina era asigurată de 4 puncte de trecere feroviare (Halmeu, Câmpulung la Tisa, Sighetu Marmăției, Vișeu) și 2 rutiere (Halmeu, Sighetu Marmăției). Nu toate punctele de trecere a frontierei sunt permanent operaționale.

2. Cadrul natural

Capitolul prezintă succint regiunea din punct de vedere al reliefului, climei, rețelei hidrografice, resurselor solului și subsolului, - biodiversității.

Situată în zona de interferență a regiunilor biogeografice continentală, alpină și panonică, Regiunea Nord-Vest deține o zestre naturală și peisagistică de o mare frumusețe și varietate.

Din punct de vedere al reliefului, suprafața Regiunii Nord-Vest este ocupată în proporție de 28% de munți, 30% de dealuri și 42% de câmpii și văi.

Regiunea beneficiază de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate, cu mici diferențe între zonele de munte, cele de câmpie și deluroase. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 3,8 și 10,4°C, repartiția precipitațiilor este inegală, cu cantități minime de circa 550 mm în zonele joase și maxime de 1.500 mm în zona montană. Persistența stratului de zăpadă însumează 85 de zile în zonele joase și 170 de zile în zona montană.

Rețeaua hidrografică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice a râurilor Tisa, Someș, Crișuri, Crasna, Tur și Barcău. Resursele de apă subterană exploatabilă în bazinul hidrografic Someș-Tisa sunt estimate la aproximativ 10 m³/secundă, din care 6,8 m³/secundă în bazinele hidrografice ale Someșului, și Crasnei și 3,2 m³/secundă în bazinul hidrografic Tisa. Un rol aparte îl au izvoarele de apă minerală (Sângeorz, Anieș, Leghia, Someșeni, Bixad, etc.) și apele termale (Acâș, Boghiș ș.a.). Apele din regiune sunt în general de calitate bună, dar în continuă degradare. Indexul de exploatare a apelor în regiune a fost în 2002 între 0,11 și 0,20, mai mic decât media europeană.

Resursele solului și ale subsolului se găsesc în cantități limitate, cele mai deficitare resurse fiind cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale). Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe și auro-argentifere (zona Oaș-Gutâi-Țibleș-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului și Bihorului), sare (Depresiunea Maramureșului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcămintele notabile și materiale de construcții: calcare comune, marmură (Viștea), caolin (Parva și Aghireș), argile refractare (Șuncuiș).

Regiunea are peste 2 mil. de hectare terenuri agricole (61% din suprafața totală a Regiunii Nord-Vest), iar fondul forestier este de peste 1 mil. de hectare (30% din total). Totodată există o suprafață de aproape 50.000 de hectare de luciu de apă.

Condițiile de sol și climă, așezarea geografică și relieful teritoriului regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de o mare diversitate și valoare, ceea ce a determinat declararea a numeroase arii naturale protejate de interes național, de interes european și mondial. Conform datelor publicate de Ministerul Mediului, în regiune se regăsesc 88 arii naturale protejate de importanță comunitară, încadrate în rețeaua Natura 2000. La acestea se adaugă 171 arii naturale protejate de interes național.

3. Structura sistemului de așezări

Capitolul prezintă structura administrativă a Regiunii Nord-Vest pornind de la statistica unităților administrativ teritoriale, continuând cu prezentarea procesului de urbanizare și o analiză detaliată a provocărilor actuale cu care se confruntă localitățile din regiune. Sunt prezentate, de asemenea, structurile asociative existente, astfel zonele metropolitane și Grupurile de Acțiune Locală (GAL) funcționale din regiune.

Regiunea Nord-Vest este formată din șase județe: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. În 2018, regiunea cuprindea 446 unități administrativ-teritoriale (nivel LAU-2 conform NUTS, respectiv Nivel 2 conform SIRUTA), din care 403 comune, 15 municipii și 28 orașe. Regiunea înregistrează un număr de 1911 localități, din care 1800 sunt sate și 111 localități în componența municipiilor sau orașelor. Cele mai multe orașe și municipii se găsesc în județul Maramureș, iar cele mai multe localități în județul Bihor.

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localități**
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	15	28	403	446	1800	1911
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistrița-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureș	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

Tabelul 1. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2018

* UAT-uri = municipii + orașe + comune, ** Localități = sate + localități în componența municipiilor/orașelor

Sursa: INS Tempo Online

OECD clasifică regiunile în trei categorii: preponderent-rurale, intermediare și preponderent urbane⁹. Conform acestei metodologii, Regiunea Nord-Vest este alcătuită din 3 județe (regiuni corespondente nivelului NUTS 3) preponderent rurale (Maramureș, Bistrița-Năsăud și Sălaj), o regiune preponderent rurală apropiată de oraș (Satu Mare) și două regiuni intermediare apropiate de oraș (județele Cluj și Bihor).

a) Rețeaua de așezări urbane

În urma aplicării modelului "Reilly-Converse"¹⁰, a rezultat că în Regiunea Nord-Vest există următoarele categorii de centre de polarizare și fluxuri dominante:

- un oraș cu servicii complexe de importanță regională - Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de orașe mari și medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureș) și Vest (Deva și Hunedoara). Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională și cuprinde teritorii extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Mureș, Alba, Hunedoara;

⁹ Această clasificare are la bază procentul populației care trăiește în Unități Locale Rurale, definite ca unități administrative locale (LAU1 sau 2), cu o densitate a populației mai mică de 150 locuitori/km².

¹⁰ Modelul ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziția în rețeaua de așezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanța, etc.) permite observarea principalelor fluxuri de interacțiune spațială care au loc la nivelul regiunii Nord-Vest

- un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională – Oradea – legat prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara, ultimul cu statut de centru regional, ca și Cluj-Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului;

- 2 orașe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare și Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele orașe au o arie de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureș, partea de est a județului Satu Mare și nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu același nume.

- 4 orașe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda și Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău și Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărei poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba și în vestul județului Mureș.

În cazul regiunii Nord-Vest, zonele private de existența unor centre polarizatoare urbane și în profund declin socio-demografic sunt: sudul și estul județului Bistrița-Năsăud; partea de sud a județului Satu Mare; zona montană a județului Cluj, partea de nord și de est a acestuia; partea de sud a județului Bihor; partea de sud, sud-est a județului Sălaj, etc. Luând în considerare accesul la așezări urbane și serviciile oferite de acestea se constată putem constata că din majoritatea localităților se poate accesa un oraș în maxim 60 minute. Zonele cu cea mai precară deservire cu așezări urbane rămân partea de sud a județului Bistrița – Năsăud și estul și sud-vestul județului Cluj. Deși datorită conformării rețelei de localități accesul la orașe este unul echilibrat, adesea orașele care deservește mediul rural sunt subdezvoltate (sub 10.000 locuitori) și păstrează mai degrabă un profil rural.

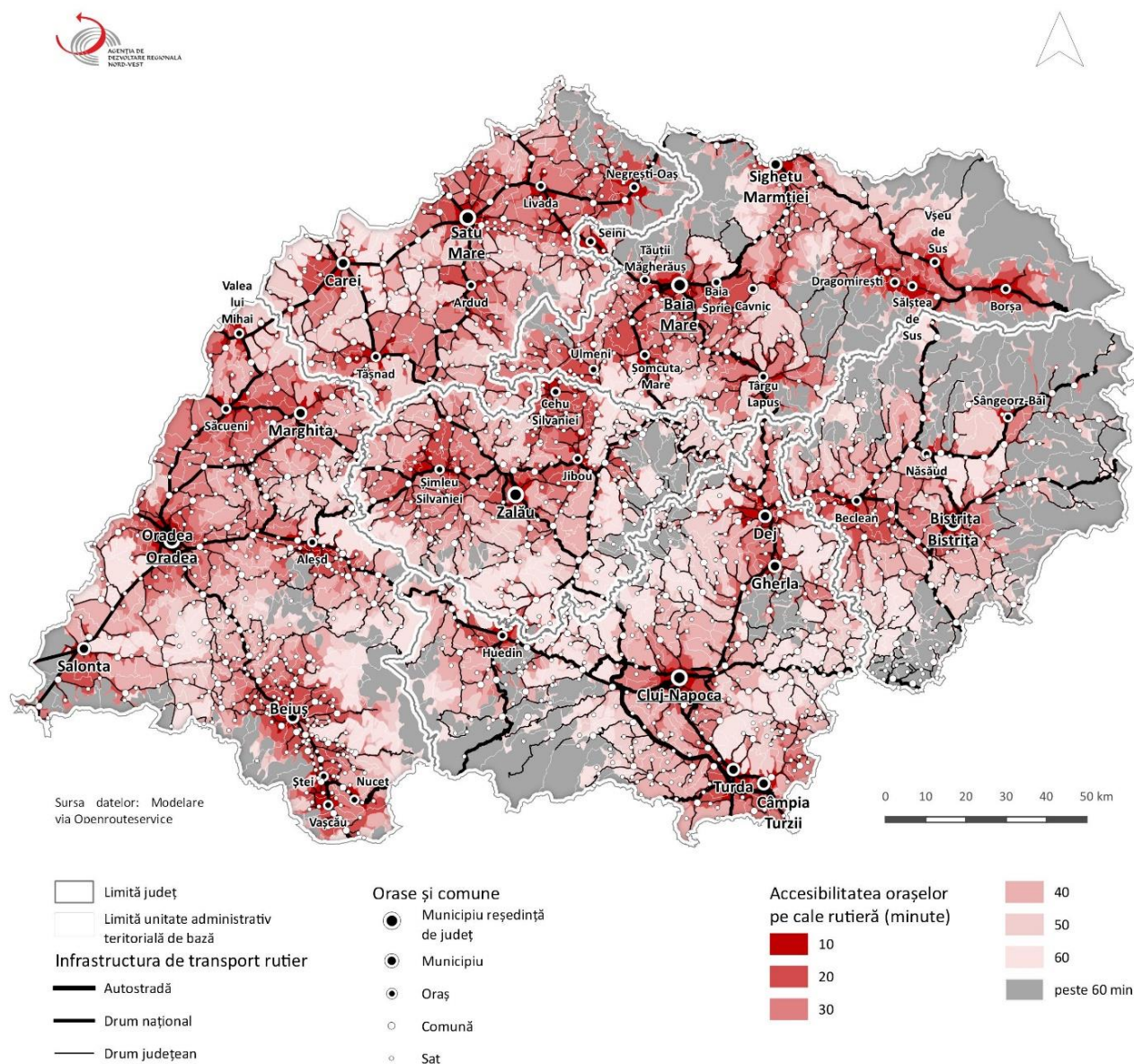

Figura 2. Accesibilitatea orașelor pe cale rutieră

Sursa: Modelare via Openrouteservice

În conformitate cu prevederile legii nr. 350/2001 – P.A.T.N., localitățile din România sunt ierarhizate pe 5 ranguri, după cum urmează: 0. capitală, 1. municipii reședință de județ, 2. municipii, 3. orașe, 4. sate reședință de comună și 5. sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor sau orașelor. În urma adoptării Legii nr. 83/2004 pentru declararea ca orașe a unor comune și a Legii nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, în rețeaua de așezări au intervenit mai multe modificări în comparație cu anul de referință 1999 considerat de P.A.T.N.:

Statutul localității	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (1999)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2011)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2018)
Municipii	11	15	15
Orașe	24	28	28
Comune	386	403	403

Sate	1823	1800	1800
------	------	------	------

Tabelul 2. Rețeaua de așezări din România și din Regiunea Nord-Vest, 2018 vs. 1999

Sursa: INS TEMPO Online 2019

După cum se poate observa, în perioada 2012-2018 nu au existat schimbări în acest sens. Cu toate acestea, majoritatea municipiilor și orașelor nu îndeplinesc unele criterii minime pentru categoria în care sunt încadrate, necesită investiții urgente în dezvoltarea infrastructurii lor urbane, în îmbunătățirea accesibilității, a serviciilor sociale și în sprijinirea mediului de afaceri.

Conform Hotărârii Guvernului nr. 998/2008, municipiul Cluj-Napoca a fost desemnat ca pol de creștere în Regiunea Nord-Vest, beneficiind astfel cu precădere de investiții din programele cu finanțare comunitară și națională, iar municipiile Oradea, Baia Mare și Satu Mare au fost desemnate ca poli de dezvoltare urbană în care urmau să se realizeze cu prioritate investiții din Axa Prioritară 1 POR 2007 – 2013. La nivel de țară au fost desemnați în total 7 poli de creștere și 13 poli de dezvoltare urbană.

	Număr de orașe	Populație urbană 2018	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraș
România	320	10.503.470	53.78	32823.34
Nord-Vest	43	1.341.966	52.40	31208.51
Bihor	10	275.860	48.90	27586.00
Bistrița-Năsăud	4	107.619	38.42	26904.75
Cluj	6	459.231	65.16	76538.50
Maramureș	13	265.199	57.23	20399.92
Satu Mare	6	149.097	44.55	24849.50
Sălaj	4	84.960	39.74	21240.00

Tabelul 3. Principalii indicatori ai urbanizării în 2018

Sursa: INS TEMPO Online, 2019

În ceea ce privește rețeaua de așezări urbane și gradul de urbanizare, există disparități importante între cele 6 județe care alcătuiesc Regiunea Nord-Vest. Cel mai mare număr de orașe îl regăsim în Maramureș (13), iar cel mai mic în Bistrița-Năsăud și Sălaj (câte 4).

În ceea ce privește clasificarea orașelor pe categorii de mărime¹¹, se poate observa că, în prezent, predomină orașele foarte mici (sub 10.000 de locuitori) și cele mici (10.000 – 19.999 de locuitori), ambele categorii cu câte 15 orașe, reprezentând aproximativ 70% din totalul orașelor din Regiunea Nord-Vest. De asemenea mai regăsim în regiune 9 orașe cu o populație între 20.000 și 100.000 de locuitori (inclusiv Municipiile Zalău și Bistrița), la care se adaugă celelalte patru municipii reședință de județ: Satu Mare și Baia Mare cu o populație între 100.000 și 150.000 de locuitori, Oradea cu peste 220.000 locuitori și Cluj cu o populație de peste 300.000. Aproape jumătate din orașele Regiunii Nord-Vest nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă, însă se află în legalitate pentru că toate au primit acest statut înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 100/2007, ulterior acestui an nefiind declarate noi orașe. În cazul ipotetic al reevaluării statutului acestora, respectivele orașe ar fi declassificate, iar

¹¹ O clasificare similară se folosește de către Institutul Național de Statistică în Anuarul Statistic al României, http://www.insse.ro/cms/files/Anuar%20statistic/02/02%20Populatie_ro.pdf, pg. 53, modificarea operată constând din contopirea primelor 3 categorii (sub 3.000, 3.000-4.999 și 5.000-9.999) într-o singură categorie (sub 10.000 de locuitori), pentru că a nu fragmenta foarte mult clasificarea.

numărul de aşezări urbane din regiune ar ajunge la doar 25. Evident, o soluție pentru evitarea acestei declasificări ar fi contopirea acestor orașe cu comunele învecinate, soluție sugerată chiar de conținutul Legii nr. 100/2007.

Populația urbană din regiune este într-un proces continuu de scădere, după anul 1990. Dezurbanizarea la nivel regional în perioada analizată 2012-2018 este mai lentă (doar 1,3%) față de perioada 2007-2011 (2,8%). Cu toate acestea, procesul de expansiune este vizibil mai ales în jurul municipiilor reședință de județ. Centre urbane precum Oradea sau Cluj-Napoca s-au extins masiv spre zona metropolitană, aspect care se remarcă printr-o creștere a populației în localitățile periurbane. Pe de altă parte, municipiile reședință de județ mai mici sau extins preponderent prin suburbanizare, în interiorul limitelor administrative (ex. Zalău, Bistrița etc.).

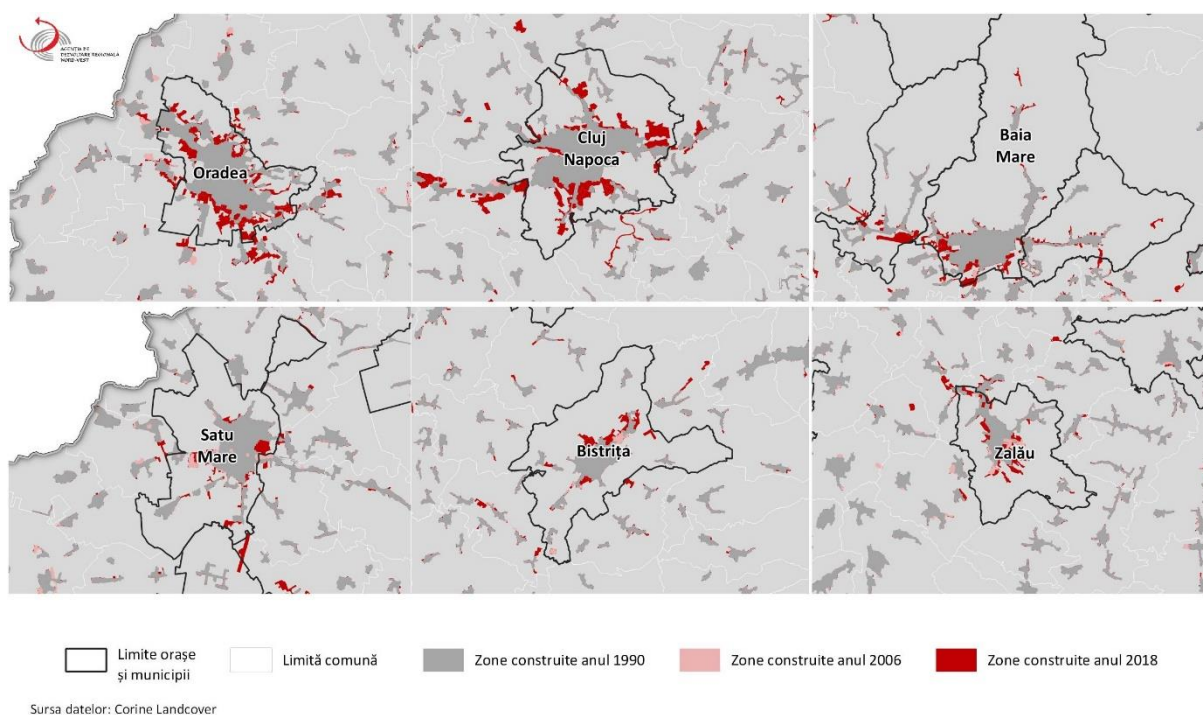

Figura 3. Expansiunea spațiului construit din Regiunea Nord-Vest, între 1990-2018

Sursa: Corin Landcover

Principala componentă care a condus la scăderea populației a fost migrația, cu precădere cea externă. De asemenea în perioada 2012-2018 se poate observa apariția valorilor negative și în cazul sporului natural în cea mai mare parte a intervalului.

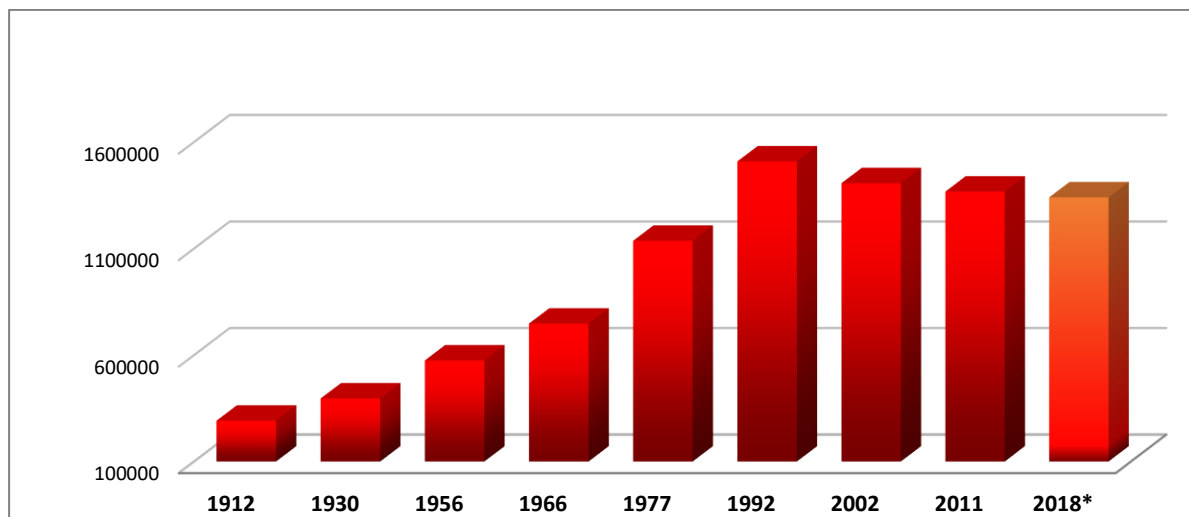

Figura 4. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2018 (nr. loc.)

Sursa: INS – Recensăminte, baza de date Tempo Online 2019 (2018 – date provenite din baza de date Tempo Online)

În ceea ce privește gradul de urbanizare, acesta a rămas aproape constant în ultimii 20 de ani. Astfel, conform datelor Institutului Național de Statistică, în anul 2018 un procent de 52% al populației rezidente a Regiunii Nord-Vest locuia în mediul urban, nivelul rămânând relativ constant în comparație cu valorile înregistrate în 2011 (52,6%), 2002 (51,3%) și cifrele din 1992 (51,8%). Totuși, comparația nu este una total relevantă, în condițiile în care între 1992 și 2011 numărul de orașe a crescut de la 35 la 43 iar între 2012 – 2019 numărul acestora a rămas neschimbat. Conform datelor INS, în anul 2018 ponderea populației rezidente în mediul urban la nivel național era de 54%, iar la nivelul UE-28 de peste 75% (depinde de metodologia aplicată). Prin urmare, se poate afirma că, în context european și chiar național, regiunea este una puțin urbanizată.

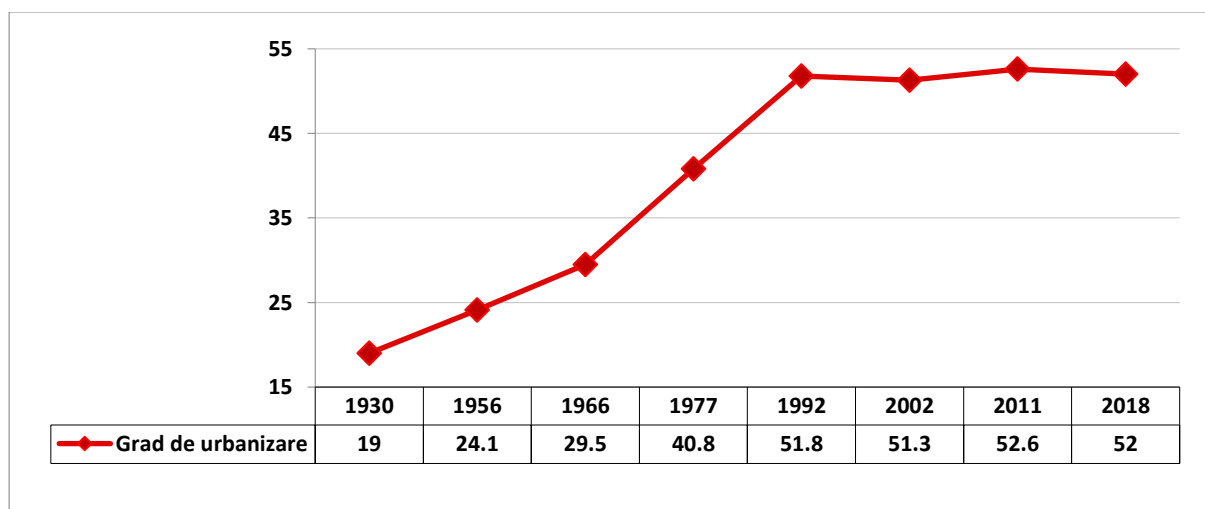

Figura 5. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest, între 1930-2019 (%)

Sursa: INS – Recensăminte, baza de date Tempo Online

Municipiile reședință de județ totalizează 34% din populația regiunii (64% din populația domiciliată în mediul urban). În totalitatea lor, municipiile reprezintă 44% din populația regiunii (81% din populația domiciliată în mediul urban).

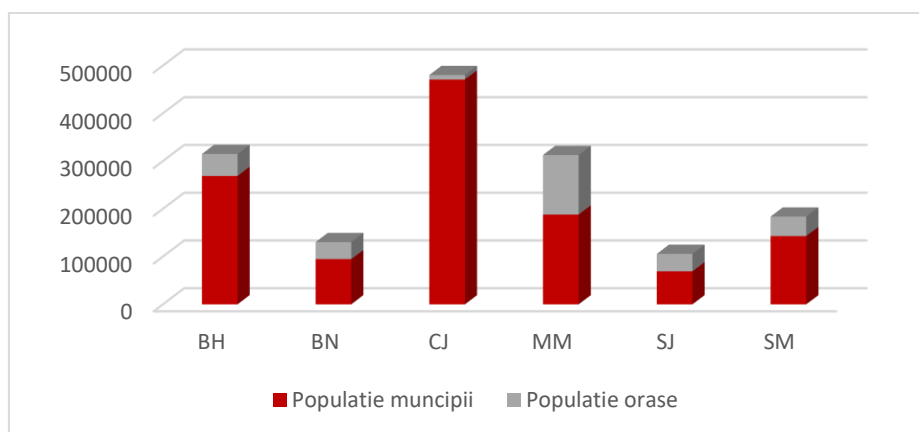

Figura 6. Populația după domiciliu din mediul urban, pe municipii și orașe, în Regiunea Nord-Vest 2019 (nr.loc)

Sursa: INS – Tempo Online

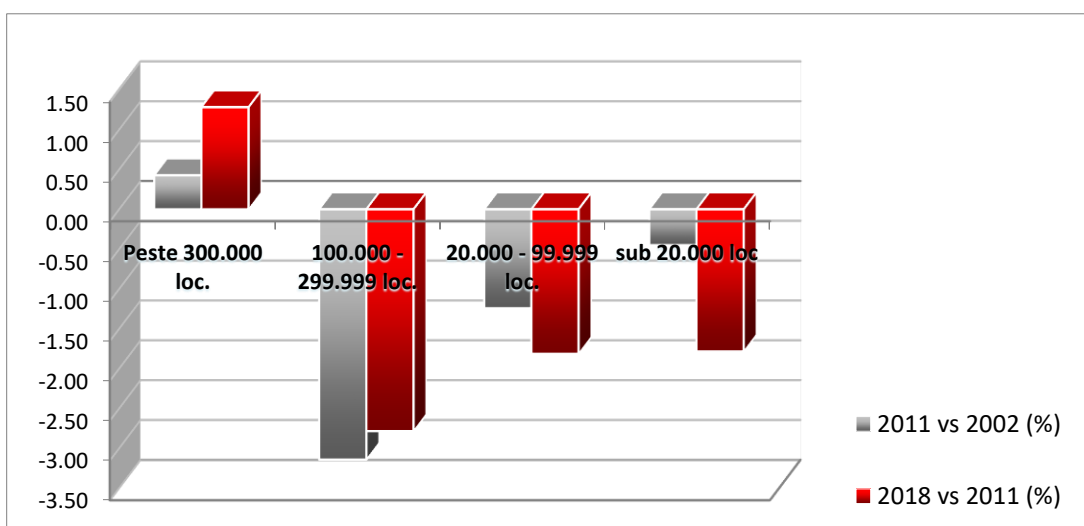

Figura 7. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 și 2018, pe clase de mărime ale orașelor (%)

Sursa: INS, baza de date Tempo Online pentru perioada 2020 - 2018

Evoluția populației a fost una diferită de la o localitate la alta și de la o perioadă la alta. Privind totuși pe grupe mari de orașe, cele mai mari scăderi s-au înregistrat în orașele de talie mijlocie (între 20.000 și 100.000 de locuitori), iar cea mai mică reducere de populație s-a înregistrat la orașele mici (sub 20.000 de locuitori) și la orașele mari. Doar în cazul municipiului Cluj-Napoca, în perioada 2011 – 2018, se poate observa o ușoară creștere de 1,4%.

Principala cauză a declinului demografic a constituit-o migrația populației, cu precădere migrația externă. Cele mai mari scăderi, în perioada 2012-2018 au fost înregistrate de orașe precum Vașcău (-10,2%), Ștei (-7,4%), Cehu Silvaniei (-5,5%) și Cavnic (-5,1%), etc. Toate aceste localități urbane au avut, înainte de 1989, un profil preponderent industrial (sau chiar minier), fiind puternic afectate de restructurarea sau închiderea fostelor întreprinderi construite în perioada comunistă.

La polul opus, se regăsesc o serie de orașe cu o evoluție mult mai stabilă a populației în ultimii ani (2012-2018): Tăuții-Măgheruş (+9,2%), Sângeorz Băi (+3,2%), Municipiul Bistrița (+2,4%), Arad

(+2.1%), Beclean (+2%), Cluj-Napoca (+1,4%), Livada (+0,6%), Șomcuta Mare (+0,1%), etc. Cu excepția municipiului Cluj-Napoca, a cărui stabilitate demografică poate fi pusă pe seama statutului de mare centru urban (al doilea ca populație din România), celelalte orașe au beneficiat de un spor natural ridicat sau de proximitatea față de un mare centru urban, ceea ce a generat un fenomen de suburbanizare (Tăuții-Măgherauș și Baia Sprie, în vecinătatea municipiului Baia Mare; Livada lângă Satu Mare, etc.).

b) Structuri asociative ale localităților urbane din Regiunea Nord-Vest

Zona Metropolitană Cluj-Napoca

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj a fost înființată oficial în decembrie 2008. Cele 21 localități componente ale Zonei Metropolitane Cluj-Napoca, acoperă o suprafață de peste 1.738,78 km² (26,05% din suprafața totală a județului Cluj) și numără 433.247 de locuitori (59,40% din populația județului) în 2018. Se remarcă, astfel, că densitatea populației la nivelul zonei metropolitane este de peste 249,17 de locuitori/km², iar în restul județului de doar 60 locuitori/km², ceea ce confirmă polarizarea semnificativă pe care o manifestă municipiul Cluj-Napoca asupra teritoriului județean. Mai mult, în perioada 2011 – 2018, populația Zonei Metropolitane Cluj-Napoca a crescut cu 15.094 de persoane (3,60%), în timp ce în restul județului Cluj a crescut cu 14.988 de persoane (+2,09%), prin urmare tendința de migrare a populației către județul Cluj și concentrare a populației în zona metropolitană este tot mai accentuată.

Zona Metropolitană Oradea

Zona Metropolitană Oradea s-a constituit în mai 2005, cuprinde 12 unități administrativ-teritoriale, care acoperă o suprafață de peste 806,96 km² (10,70% din suprafața totală a județului Bihor) și o populație de 277.605 de locuitori (44,90% din cea a județului). Prin urmare, densitatea medie a populației în Zona Metropolitană Oradea este de 344 locuitori/km², în timp ce în restul județului Bihor este de doar 50,55 locuitori/km². În perioada 2011-2018, populația Zonei Metropolitane Oradea a crescut cu 32.068 de persoane (+13,06%), iar în restul județului Bihor, a scăzut cu 6.487 de persoane (-1,04%). Prin urmare, se remarcă o concentrare a populației din Bihor în jurul municipiului Oradea.

Zona Metropolitană Baia Mare

Asociația Zona Metropolitană Baia Mare a fost constituită în 2006 și este formată din municipiul Baia Mare, 5 orașe și 13 comune din aria limitrofă a municipiului, care au semnat o convenție de asociere privind dezvoltarea durabilă a zonei. Cele 19 unități administrativ-teritoriale componente ale Zonei Metropolitane Baia Mare se întind pe o suprafață de 1.401,17 de km² (22,23% din suprafața totală a județului Maramureș) și înregistrează 244.238 de locuitori (46,63% din populația județului). Densitatea populației este de 174,31 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Baia Mare, respectiv de 57,02 locuitori/km² în restul județului Maramureș. În perioada 2011-2018, populația Zonei Metropolitane Baia Mare a crescut cu 30.863 de persoane (14,46%), în timp ce în restul județului Maramureș populația a scăzut cu 9.024 de persoane (-1,69%). Prin urmare, în acest caz, se poate vorbi de o tendință de concentrare a populației în zona periurbană a municipiului Baia Mare.

Zona Metropolitană Satu Mare

Asociația Zona Metropolitană Satu Mare s-a constituit în 2013 și are în componență 31 de UAT-uri (dintre care 2 municipii, 3 orașe și 26 de comune), însumând în anul 2018 o populație totală de 267.508 de locuitori (68,74 % din populația totală a județului Satu Mare), respectiv o suprafață totală de 2.282,66km², rezultând o densitate medie a populației de 117,19 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Satu Mare, respectiv de 57 locuitori/km² în restul județului Satu Mare. În perioada 2011-2016, populația stabilă a Zonei Metropolitane Satu Mare a crescut cu 37.688 (16,39%), în timp ce populația din județ a scăzut cu 6.040 de persoane (-1,52 %), fiind și în cazul acestui județ vorba despre un fenomen de concentrare a populației din jurul municipiului reședință de județ.

Zona Metropolitană Zalău

Asociația „Zona Metropolitană Zalău” a fost înființată în 2015 are în componență 16 unități administrativ-teritoriale (dintre care 1 municipiu, 3 orașe și 12 comune), însumând în anul 2018 o populație totală de 145.911 de locuitori (59,32% din populația județului Sălaj), respectiv o suprafață totală de 967,40km², rezultând o densitate medie a populației de 150,83 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Zalău, respectiv de 34,53 locuitori/km² în restul județului Sălaj.

Per ansamblu, cele 5 zone metropolitane din regiune găzduiesc 1.368.509 de locuitori, ceea ce reprezintă 48,26 % din populația stabilă a regiunii Nord-Vest, conform datelor furnizate de INS în raportul Populația după domiciliu la 1 ianuarie, pe grupe de vârstă și sexe, județe și localități, la nivelul anului 2018. La nivelul Municipiului Bistrița nu există demersuri notabile privind crearea unei structuri asociative cu localitățile aflate în perimetrul lui, în pofida unor discuții prealabile mai vechi.

Zone urbane funcționale

Din datele și analizele prezentate în acest document, la nivelul regiunii rezultă o concentrare a activităților economice și implicit a locurilor de muncă în orașe, și în special în orașele mari. Acestea devin centre regionale în detrimentul teritoriilor înconjurătoare care pierd atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere social, forța de muncă migrând spre centru – sursa locurilor de muncă. Această realitate privind relația strânsă dintre centrele urbane și teritoriile adiacente, bazată pe oferta de locuri de muncă, oportunități legate de educație și oferta serviciilor (publice sau private), a dus la conturarea așa numitelor zone urbane funcționale (ZUF). Conform studiului “Cadrul metodologic pentru implementarea eficientă a activităților de dezvoltare urbană durabilă” (Banca Mondială, 2015), unul din criteriile de definire a teritoriilor adiacente este ca cel puțin 15% din populația angajată să aibă locul de muncă în centrul urban focalizator.

Conform „Documentului cadru de implementare a dezvoltării urbane durabile”¹² emis pentru implementarea POR 2014-2020, Axa prioritară 4: „Sprijinirea dezvoltării urbane durabile”, zonele urbane funcționale definite în jurul municipiilor reședință de județ (exceptând polul de creștere Cluj-Napoca) din Regiunea Nord-Vest, cuprind:

Oradea: Paleu, Osorhei, Santandrei, Nojorid, Girisu De Cris, Sanmartin, Ineu, Cetariu, Biharia, Hidiselu De Sus, Sacadat, Bors, Copacel, Gepiu, Sannicolau Roman, Rosiori, Tileagd, Salard, Tamaseu, Dragesti, Husasau De Tinca, Derna, Diosig, Lazareni, Brusturi, Sambata, Cefa, Ceica, Varciorog, Sarbi, Spinus, Ciuhoi, Oras Sacueni, Madaras, Dobresti, Tetchea, Holod

Baia Mare: Grosi, Recea, Sacalasseni, Coltau, Oras Tautii-Magheraus, Oras Baia Sprie, Cicarlau, Dumbravita, Coas, Remetea Chioarului, Satulung, Sisesti, Copalnic-Manastur, Miresu Mare, Oras Cavnica, Oras Somcuta Mare, Cernesti, Arduș, Pomi

¹² http://www.inforegio.ro/images/documente/ghiduri/axa-4/apeluri-lansate/01_Documentul_cadru_de_implementare_Axa_4/Modificare_4_DCI/DCI_Dezvoltare_Urbana_Durabila_august_2018.rar

Bistrița: Sieu-Magherus, Mariselu, Cetate, Livezile, Galatii Bistritei, Dumitra, Budacu De Jos, Dumitrita, Sieu-Odorhei, Lechinta, Matei, Sintereag, Josenii Bargaului, Sieu, Prundu Bargaului

Zalău: Criseni, Mesesenii De Jos, Hereclean, Mirsid, Treznea, Bocsa, Varsolt, Agrij, Romanasi, Dobrin, Coseiu, Creaca, Sarmasag

Satu Mare: Paulesti, Lazuri, Ville Satu Mare, Vetis, Culciu, Odoreu, Dorolt, Doba, Micula, Moftin, Oras Ardud, Beltiug, Botiz, Agris, Supur, Apa, Mediesu Aurit, Acis, Terebesti, Bogdand, Craidorolt, Homoroade, Porumbesti, Socond, Valea Vinului, Turulung.

Zonele metropolitane dar și cele funcționale se păstrează ca elemente cheie în procesul de planificare urbană, mai ales în cadrul reședințelor de județ. Aceste zone au cunoscut o dinamică accentuată de dezvoltare alături de o serie de provocări care atrag după sine nevoie unei planificări integrate (ex. echipare cu dotări și infrastructură).

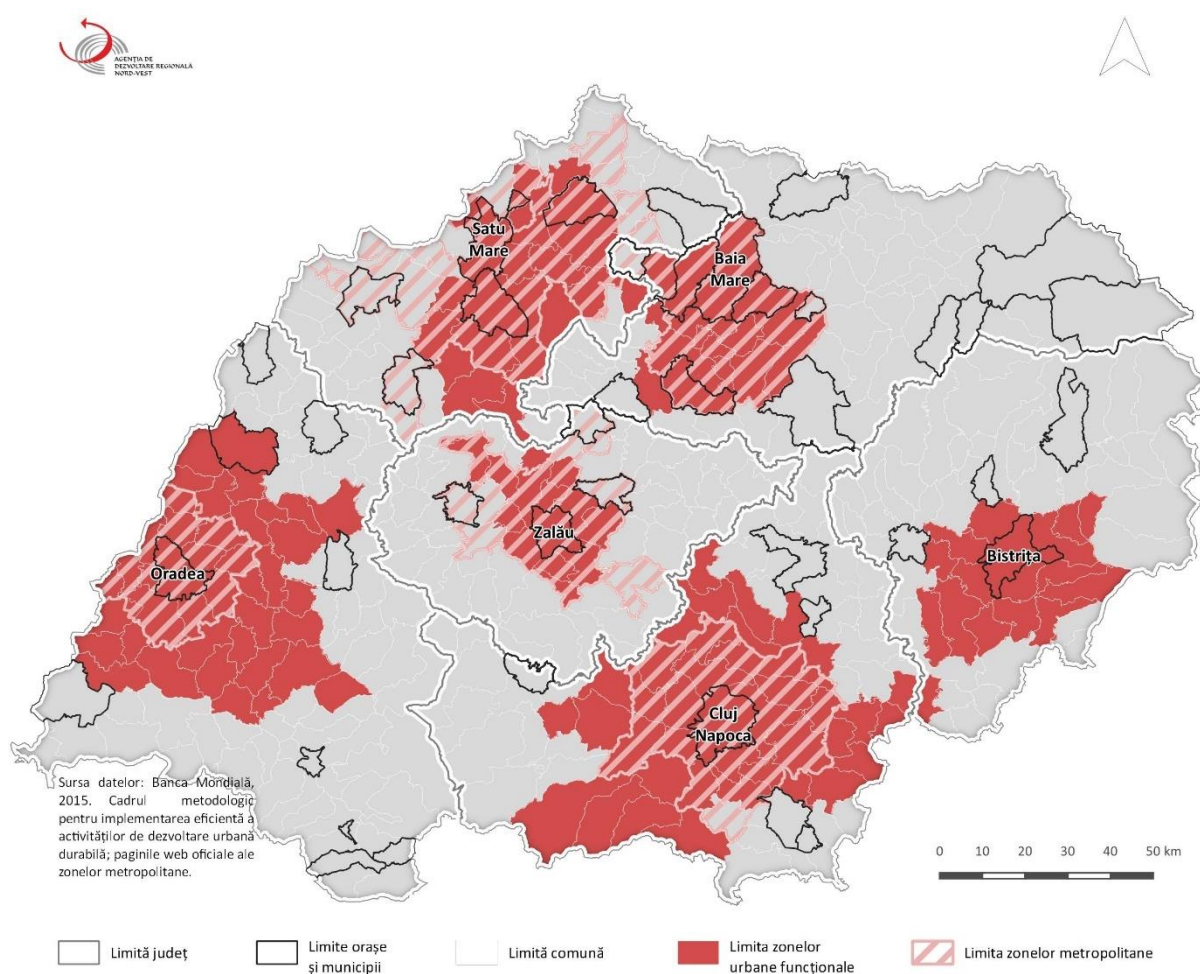

Figura 8. Reprezentarea zonelor urbane în Regiunea Nord-Vest

Sursa: Banca Mondială, 2015

Grupurile de acțiune locală din regiunea Nord-Vest

În anul 2019 sunt prezente 34 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private și civile. Rolul lor a fost acela de a pregăti și implementa strategiile de dezvoltare locală în cadrul Axei LEADER din PNDR 2014-2020.

Importanța Grupurilor de Acțiune Locală constă în utilizarea abordării de tip LEADER pentru dezvoltarea socio-economică a teritoriilor rurale deoarece aceste entități respectă principiul Dezvoltării Locale plasate sub Responsabilitatea Comunității dincolo de cadrul programelor operaționale aferente perioadei 2014-2020, identificând constant modalități de finanțare a unor proiecte care să ducă la atenuarea problemelor identificate pe teritoriile lor, externe sub-măsurii LEADER a PNDR 2014-2020. Aceste grupuri de acțiune locală, la nivelul regiunii de Nord Vest reprezintă aproximativ 95% din populația rurală: 1.158.000 de locuitori din 2.560.822 de locuitori, conform datelor INS din 2018. Cele mai semnificative contribuții pe care GAL-urile le-a adus în cadrul regiunii de Nord-Vest sunt: încurajarea micilor întreprinzători și diversificarea activităților economice non-agricole din spațiul rural; crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, a infrastructurii fizice locale la scară mică și a serviciilor de bază; creșterea atractivității zonelor rurale și diminuarea migrației populației către zona urbană, în special a tinerilor; îmbunătățirea condițiilor sociale, economice și de mediu a zonelor rurale; protejarea și conservarea patrimoniului natural și cultural rural; diversificarea ofertei în eco-turism; încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de inovare; crearea de Grupuri Operaționale care promovează cercetarea și transferul tehnologic în zonele rurale.

În ultimii ani GAL-urile din Regiunea Nord-Vest au dobândit o importanță majoră în dezvoltarea zonelor deservite, elaborând strategii viabile și găsind soluții de finanțare pentru problemele reale ale comunităților respective. De asemenea GAL-urile au capacitatea de a prelua extensii de programe care finanțează proiecte din zonele metropolitane, astfel încât zonele urbane să fie corect completate de proiecte cu impact în zonele rurale adiacente (ex. mobilitate).

De asemenea, structurile asociative de tip GAL Urbane ar putea reprezenta mecanisme de dezvoltare ale zonelor urbane în declin.

c) Rețeaua de așezări rurale

Mediul rural din Regiunea Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1.800 sate, din punct de vedere administrativ, 48 de sate aparțin de municipii și orașe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localitățile rurale din regiune este 29.285,93 km², reprezentând 85,73% din suprafața totală. Comunele din regiune sunt de mărime variată, populația medie în 2018 fiind 3.229 locuitori. Cea mai mare comună este Florești (județul Cluj) cu 38.257 locuitori, populația acestei comune crescând cu 152,30% în perioada 2011-2019. A doua ca mărime este comuna Apahida (județul Cluj) cu 13.854 locuitori, urmată de Sânmartin (județul Bihor) cu 11.778 locuitori.

Conform datelor de pe Tempo INS, în anul 2018, un număr de 66 comune (16%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care opt au mai puțin de 1.000 locuitori: Ploscoș (638 locuitori), Valea Ierii (925 locuitori) și Aiton (996 locuitori) din județul Cluj, Zalha (842 de locuitori), Lozna (939 de locuitori) și Zimbor (969 de locuitori) din județul Sălaj, Silvașu de Câmpie (981 de locuitori) din județul Bistrița-Năsăud, Poienile Izei (835 de locuitori) din județul Maramureș. Se poate observa că aceste comune sunt situate, cu câteva excepții, la granițele administrative județene în spațiul interjudețean. În cazul comunelor mici și foarte mici se ridică problema eficienței și a sustenabilității funcționării instituțiilor publice de la nivel de UAT. Unele comune cu mai puțin de 1.500 locuitori sunt învecinate, în cazul acestora ar putea fi studiată oportunitatea unificării lor.

Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone rurale în funcție de profilul agricol al fiecărei zone:

1. Zona de Vest (Câmpia de Vest): județele Bihor, Satu Mare și Sălaj se remarcă o pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor cu metode intensive.

2. Zona de Nord-Est (Carpații Orientali): județele Bistrița-Năsăud și Maramureș se evidențiază printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.
3. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei): județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj deține o pondere mare de teren arabil și de pășune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor (metode intensive și extensive).
4. Zona Munților Apuseni: județele Bihor, Cluj și Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.
5. Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) și nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuși se poate constata că dezvoltarea zootehniei, ecoturismului și activităților non-agricole ar putea constitui oportunitatea către care pot converge toate zonele regiunii constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

4. Structura socio-demografică a populației

În acest capitol se prezintă structura socio-demografică a populației regiunii, pe baza datelor statistice INS și Eurostat. Informația este grupată teritorial (regional și pe județe, în comparație cu nivelul național și alte regiuni), realizându-se și analize comparative cu alte regiuni sau cu nivelul național, și sectorial, pe tematici vizând sănătatea, educația, incluziunea socială, participarea la activitatea economică.

a) Evoluția populației și potențialul demografic

Populația rezidentă a Regiunii Nord-Vest este, conform datelor INS din anul 2018, de 2.560.822 de locuitori, situându-se pe locul 3 între regiunile României (după Nord-Est și Sud-Muntenia). Procentual, populația rezidentă a regiunii reprezintă 13,11% din populația României (19.530.631 de locuitori). Peste 27% din populația regiunii se regăsește în județul Cluj, în timp ce în județul Sălaj se înregistrează 8,3% din total. Conform datelor INS 2018, județul Cluj se situează pe locul 4 la nivel național, cu o populație de 704.759 locuitori, după Municipiul București (1.827.810), județul Iași (791.210) și județul Prahova (cu 725.609 de locuitori).

Datele INS 2018 indică o scădere în timp a populației la nivel regional, cifrele din 2018 indicând un total de 98,53% din populația în anul 2012. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în județul Sălaj, de 4,3%, în timp ce în județul Cluj populația a crescut cu 1,6%.

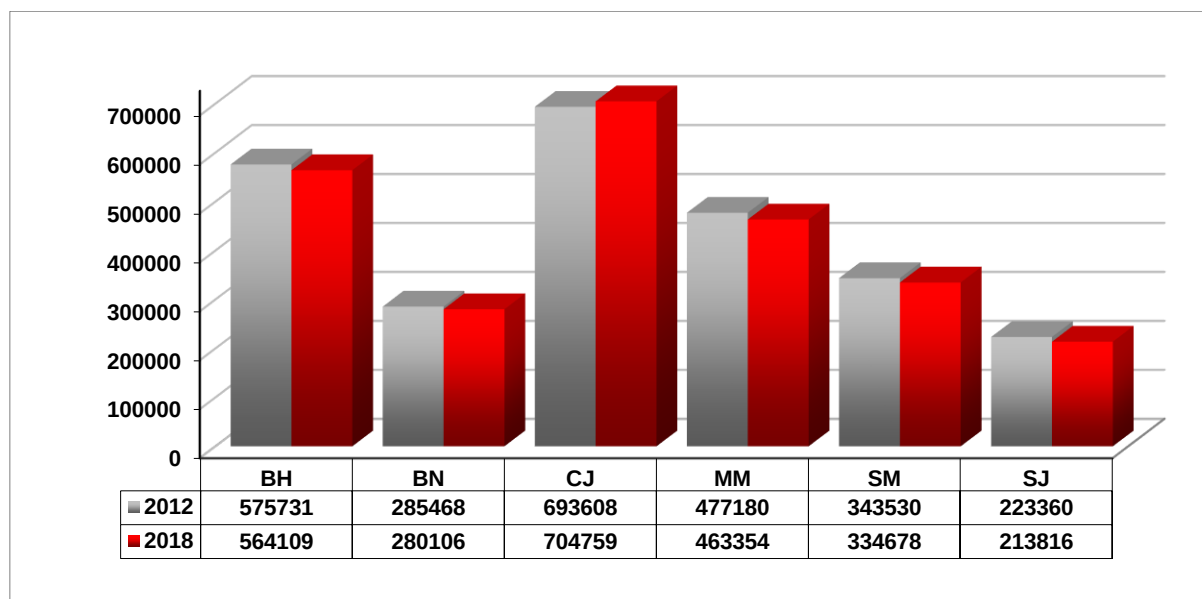

Figura 9. Populație rezidentă la nivel județean, în 2012 și 2018 (nr. persoane)

Sursa: INS – baza de date Tempo Online

Luând în considerare populația după domiciliu la nivel de UAT putem constata o concentrare a așezărilor cu populație de peste 5000 de locuitori cu precădere în așezările urbane și în proximitatea acestora, mai ales în zonele metropolitane. Există însă și orașe a căror populație este sub 5000 de locuitori (echivalentul unei comune mai dezvoltate) care întâmpină dificultăți în a oferi serviciile și dotările specifice unui oraș (Nucet, Vașcău, Dragomirești). De asemenea, în partea de nord și vest a județului Cluj, partea de sud și est a județului Sălaj și partea sudică a județelor Bistrița-Năsăud, Bihor, Satu Mare și Maramureș se regăsesc concentrări de comune sub 2000 de locuitori (116 din 405 comune) iar la nivelul regiunii există încă 8 comune cu sub 1000 de locuitori.

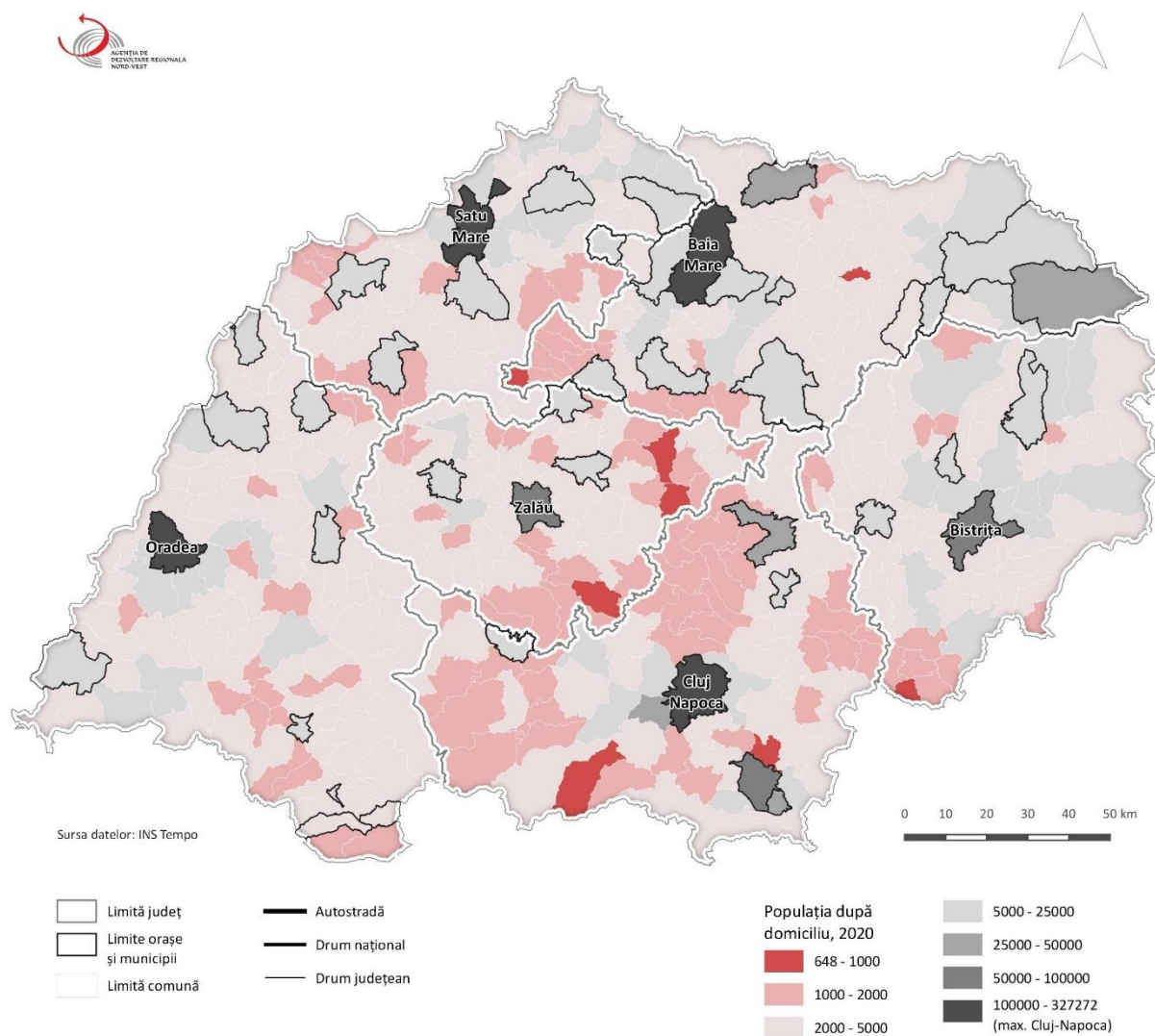

Figura 10. Populația după domiciliu, în 2020 (nr. persoane)

Sursa: INS – baza de date Tempo Online

Analizând dinamica populației după domiciliu, în perioada 2012-2020, se poate observa tendința de creștere a localităților din jurul centrelor urbane. Cea mai mare creștere a populației s-a înregistrat în comunele Florești de lângă Cluj-Napoca (138%) și Sântandrei de lângă Oradea (51%). Cel mai accentuat declin al populației este vizibil în comunele și orașele din zonele montane cu o accesibilitate mai redusă dar și în a doua coroană de localități din jurul municipiului Cluj-Napoca.

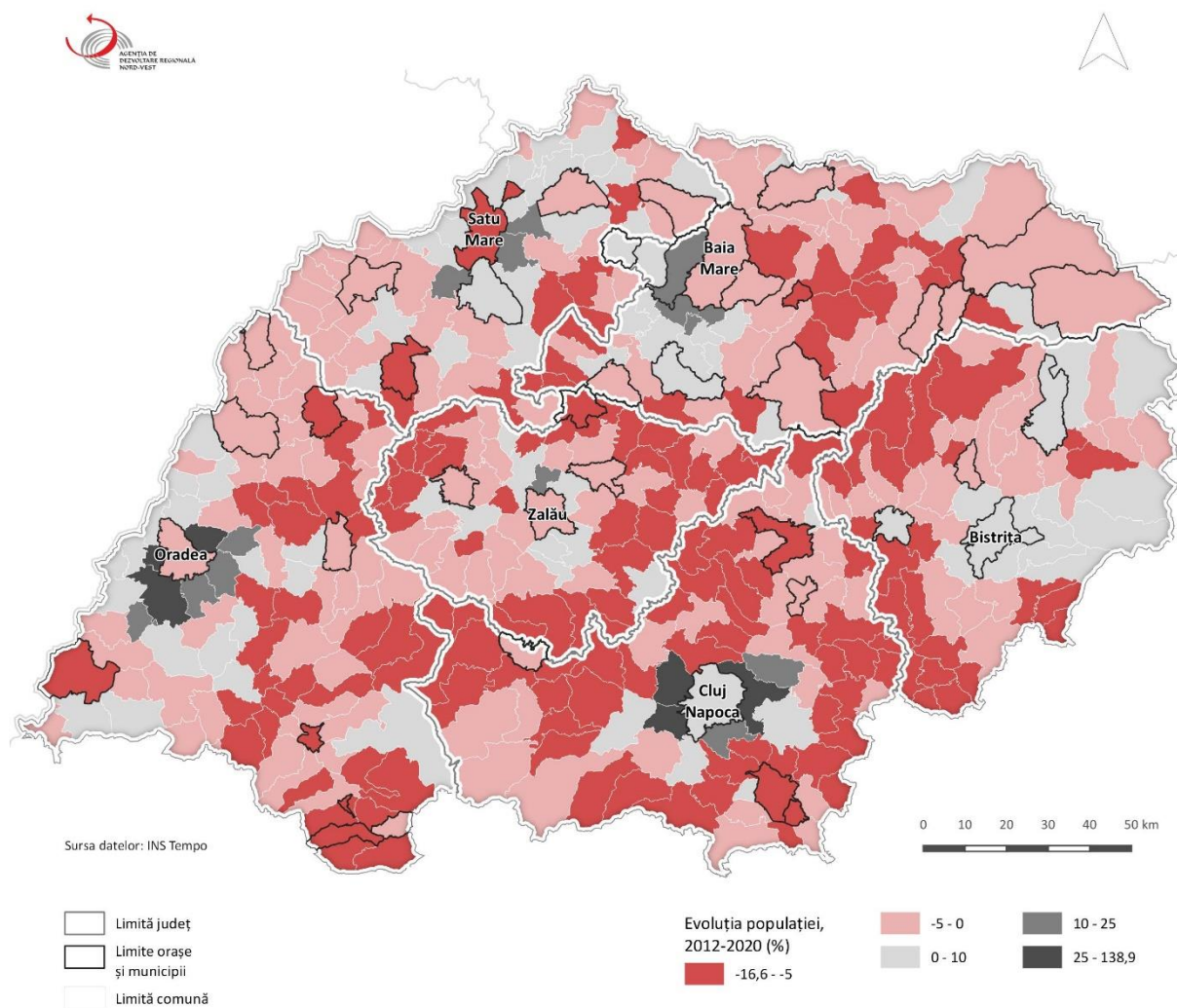

Figura 11. Evoluția populației după domiciliu, 2012-2020 (procent)

Sursa: INS – baza de date Tempo Online

Densitatea populației la nivel regional în 2018 era de 74,96 loc/km², județul cu cea mai mică densitate fiind Bistrița-Năsăud (52,3 loc/km²), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în județul Cluj (105,59 loc/km²). Raportat la nivel național (81,92 loc/km²), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puțin favorabile așezărilor omenești în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (județul Cluj), cu 6,89 loc/km², în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populației, de 1.858 loc/km². Pe medii de rezidență, densitatea medie a populației în mediul rural este de 41,43 loc/km², iar în mediul urban de 274,88 loc/km². Județul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce județul Maramureș are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populației pe sexe, la nivelul anului 2018, indică o populație feminină în procent de 51.15% din totalul regional, similar cu procentul național, în concordanță și cu ponderea ușor mai crescută a femeilor în totalul populației de la nivelul Uniunii Europene. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,78%), județul cu cel mai mic procent este Bistrița-Năsăud (50,17%), în toate județele populația de sex feminin depășind numeric populația de sex masculin. Populația urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,16%), la fel și în mediul rural (50,05%), situație întâlnită în toate cele 6 județe ale regiunii.

Structura populației pe medii de rezidență la nivelul anului 2018 înregistrează 1.341.966 locuitori în mediul urban (52,4% din populația regiunii), sub rata națională de 53,77%. În mediul rural se regăsesc 1.218.856 de locuitori (47,5% din populația regiunii), peste rata națională de 46,22%. Județul Cluj este de departe cel mai urbanizat (cu 65,16% din populație trăind în mediul urban), iar gradul cel mai redus de urbanizare se înregistrează în județul Sălaj (39,73%). În ceea ce privește dinamica populației pe medii de rezidență, în perioada 2012-2018 se observă o scădere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 52,67% la 52,4%. În județul Bistrița-Năsăud populația în mediul urban a crescut (diferența înregistrată fiind de 2.295 de locuitori), în timp ce în restul județelor au fost înregistrate scăderi ale populației urbane în perioada studiată.

Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etnie română este majoritară în toate județele, fiind de 70,99% din totalul regiunii. Populația de etnie maghiară se ridică la 17,37% la nivel regional și deține ponderi ridicate în județele Satu Mare (32,69%), Bihor (24,02%) și Sălaj (22,36%). Procentul locuitorilor de etnie romă din regiune este ușor mai ridicat față de media națională (3,1%), ajungând la 4,37% din totalul regional. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare în județele Sălaj (6,69%), Bihor (6,02%) și Satu Mare (5,05%). Persoanele de etnie germană din regiune reprezintă 0,31% din populația regiunii și se regăsesc într-o proporție relativ mai mare în județul Satu Mare (1,45%). De asemenea, există o comunitate importantă de ucraineni (1,25% din totalul populației), concentrată în județul Maramureș (6,43%).

Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul anului 2018, indică faptul că populația cu vârstă cuprinsă între 15 și 59 de ani reprezintă segmentul majoritar în regiune, procentual atingând 60,46% din total, puțin peste media națională de 59,27%. Procentul tinerilor, cei cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani, este de 15,87%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 16,94%. Procentul vârstnicilor, cei peste 60 de ani, este de 23,66%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 24,94%. Procentul vârstnicilor la nivel regional se situează sub media națională (25,09%).

Este de remarcat că județul Sălaj are procentul cel mai redus de populație activă (16-64 ani) (63,76%), având cel mai mare procent de vârstnici raportat la populația județului (26,08%). La polul opus se situează județul Cluj, unde este procentul cel mai ridicat de populație activă (68,42%), în timp ce cel mai mic procent de vârstnici raportat la populația județului (22,19%) se înregistrează în Județul Satu Mare, care are și cea mai redusă speranță de viață a populației din țară. Județul Bistrița-Năsăud are cel mai ridicat procent de populație sub 15 ani (17,88%), ceea ce era de așteptat, având în vedere rata pozitivă a sporului natural în acest județ.

În intervalul 2012-2018, la nivel regional, se remarcă creșterea procentuală constantă a vârstnicilor (60 ani și peste), de la 21,13% la 23,66%, tendință care se înregistrează nivelul tuturor județelor. Pe medii, tendința se menține atât în mediul rural, cât și în cel urban. Pe același interval temporal, se remarcă scăderea procentului de tineri (0-14 ani) de la 16,06% în 2012, la 15,87% în 2018. Tendința se înregistrează și la nivelul județelor, pe medii scăderea ponderii tinerilor fiind mai accentuată în mediul rural.

La nivel regional, raportul de dependență demografică este de 39,53% și se situează sub media națională (40,72%). Distribuția la nivel județean indică un raport maxim în județul Sălaj (42,78%), respectiv minim în județul Cluj (38,11%). Separat, raportul de dependență al tinerilor din regiune este de 25,6%, identic cu media națională, în timp ce raportul de dependență al vârstnicilor este de 33,6%, sub media națională (36,1%).

Durata medie de viață la nou născuți în regiune este sub media națională, pe tot intervalul analizat (2012-2017). Comparativ, durata medie de viață a înregistrat o creștere continuă pe intervalul studiat, în anul 2017 fiind de 75,2 ani, puțin sub media națională (75,3 de ani).

Pe sexe, femeile au o durată de viață net superioară, în regiune atingând 78,60 ani (79,10 în România), raportat la doar 71,9 ani (71,7 în România) bărbații (date la nivelul anului 2017).

Rata natalității la nivel regional a fost de 9,3 născuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (8,6). Județele cu cea mai ridicată natalitate sunt Bistrița-Năsăud și Sălaj, ambele înregistrând o rată egală de 9,9 născuți vii la 1000 de locuitori, în timp ce județul Satu-Mare a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai mică rată a natalității din regiune (8,3).

La începutul anului 2018 rata mortalității la nivel regional a fost de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,9). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,7).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la începutul anului 2018 a fost negativă, de -2,2 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-3,3). Toate județele din regiune urmează această tendință. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional și în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în patru județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj, Maramureș și Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2012-2018, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 8,4‰ la 7,2‰, dar este la un nivel mai ridicat decât media națională (6,4‰). Se remarcă o scădere ușoară a ratei în județele Bihor, Maramureș și Satu-Mare, însă în județele Cluj, Bistrița și Sălaj, rata mortalității infantile a crescut în anul 2018 comparativ cu anul 2012. În județul Sălaj în anul 2018 a fost înregistrată o rată a mortalității infantile mai ridicată (11,1 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii) decât media regională (7,2 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2018, în Sălaj (11,1‰), iar cel mai scăzut în Cluj (6‰).

Soldul schimbărilor de domiciliu situează Regiunea Nord-Vest între cele 4 regiuni cu migrație netă pozitivă, numărul celor stabiliți în regiune (44.431) în anul 2018 depășind numărul celor care au părăsit regiunea (41.309), cu 3.122 persoane. Migrație pozitivă se înregistrează în toate cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest. Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural, care se păstrează pe întregul interval analizat 2012-2018.

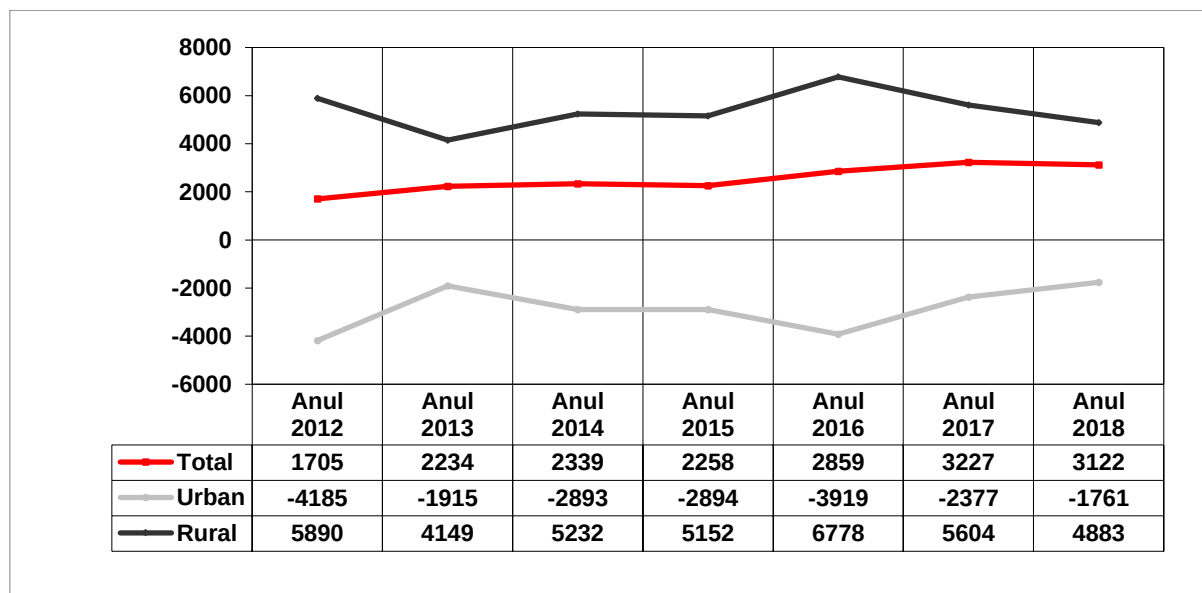

Figura 12. Evoluția soldului schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012-2018 (nr. loc)

Sursa: INS Tempo Online POP303B

Analiza emigrației și imigrației în plan regional confirmă tendința națională, respectiv emigrația (2.896 emigranți) depășește imigrația (1.541 imigranți). În anul 2015, Regiunea Nord-Vest era pe locul 4 în clasamentul național în privința emigrației și pe locul 6 în ceea ce privește imigrația.

b) Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață și al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al speranței de viață), rate ridicate de morbiditate și mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă și cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce privește accesul la serviciile medicale.

În anul 2018, la nivelul regiunii au fost înregistrate 32.560 de decese. În ceea ce privește rata mortalității infantile, în regiunea Nord-Vest s-au înregistrat 3,8 născuți morți la 1.000 născuți. În mediul rural, rata mortalității infantile (4,1 născuți morți la 1.000 născuți) este mai ridicată decât în mediul urban (3,4 născuți morți la 1.000 născuți).

Cauze	Număr decese 2018	Procent decese 2018
Boli infecțioase și parazitare	393	1,20%
Tuberculoza	87	0,26%
Tumori	6883	21,13%
Boli endocrine, de nutriție și metabolism	139	0,42%
Diabet zaharat	112	0,34%
Tulburări mentale și de comportament	30	0,09%
Boli ale sistemului nervos, boli ale ochiului și anexele sale, boli ale urechii și apofizei mastoide	274	0,84%
Boli ale aparatului circulator	18215	55,94%
Boala ischemică a inimii	8284	25,44%
Boli cerebro-vasculare	4640	14,25%
Boli ale aparatului respirator	2115	6,49%
Boli ale aparatului digestiv	1861	5,71%
Boli ale aparatului genito-urinar	615	1,88%
Sarcină, naștere și lăuzie	2	0,006%
Unele afecțiuni a căror origine se situează în perioada perinatală	59	0,18%
Malformații congenitale, deformații și anomalii cromozomiale	80	0,24%
Leziuni traumatice, otrăviri și alte consecințe ale cauzelor externe	1227	3,76%
Alte cauze	667	2,04%
Total	32560	-

Tabelul 4. Decedați pe cauze de deces în regiunea Nord-Vest (2018)

Sursa: INS Tempo Online

Problematika sănătății prezintă o serie de provocări care necesită o abordare strategică la nivel european, și anume: îmbătrânirea populației care modifică modelele de îmbolnăvire și de îngrijire medicală; posibilele amenințări la adresa sănătății din domeniile pandemiilor, incidentelor fizice și

biologice și bioterorismului și dezvoltarea rapidă a noi tehnologii care revoluționează modul de anticipare, prevenire și tratare a bolilor.

Domeniul sănătății din perspectiva calității vieții se referă atât la starea de sănătate cât și la serviciile de îngrijire a sănătății (acces, utilizare, caracteristici, etc.). De asemenea, se pot include în acest domeniu și atitudinile și valorile referitoare la sănătate, care contribuie la starea de sănătate, precum și elemente care țin de stilul de viață adoptat (comportamente de risc, de prevenire, tipul alimentației, practicarea de exerciții fizice etc.).

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ. Municipii precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare sau Marghita și-au echipat unități spitalicești cu aparatură pentru telemedicină urmând să ofere acest tip de serviciu. Investițiile continue în sistemul de sănătate a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 18.024 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat. Atât situația pe județe cât și situația pentru perioada 2012-2018 sunt redată în figurile de mai jos.

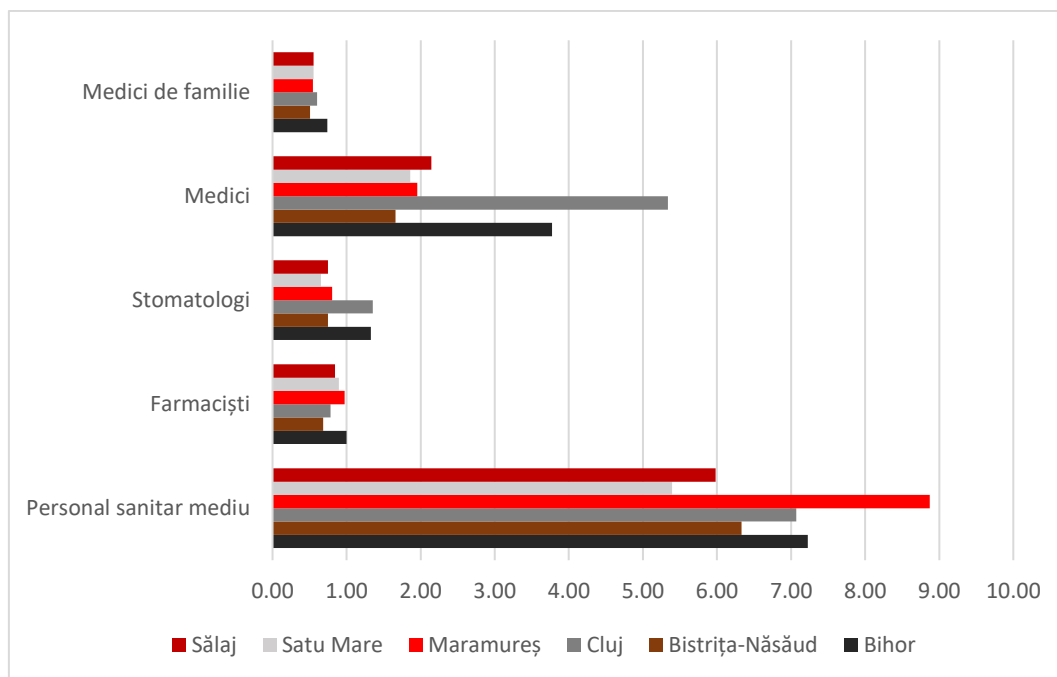

Figura 13. Personalul medical pe județe, în anul 2018 (raportat la 1.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

Din regiunea Nord-Vest (2018), județul Cluj este cel mai bine dezvoltat în domeniul medical având cei mai mulți medici (5,34 la 1.000 de locuitori), stomatologi (1,36 la 1.000 de locuitori) și medici de familie (0,6 la 1.000 de locuitori). Din punct de vedere al farmaciștilor (1,0 la 1.000 de locuitori) și al personalului sanitar medical (7,22 la 1.000 de locuitori), cel mai mare număr din regiune se înregistrează în județul Bihor.

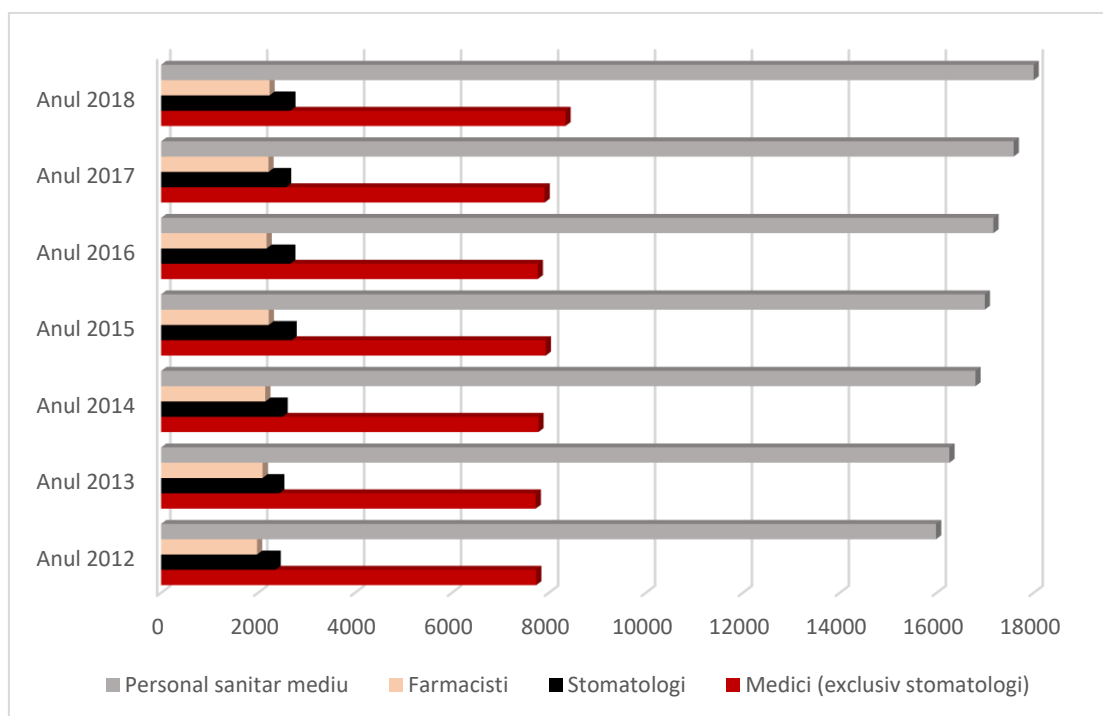

Figura 14. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Accesul direct la un specialist este posibil în cazul anumitor afecțiuni și există dovezi de utilizare excesivă a serviciilor de ambulanță, ocolindu-se asistența medicală primară. Fragmentarea este mărită de faptul că asistența ambulatorie specializată (pentru pacienții care nu necesită internare) este asigurată printr-o rețea de ambulatorii de spital, policlinici, centre medicale specializate, centre de diagnostic și tratament și cabinete individuale ale medicilor specialiști.

Serviciile de îngrijire medicală cu internare sunt asigurate printr-o rețea mare de spitale, dar în ciuda direcției centrale puternice, spitalele variază în ceea ce privește dimensiunea, competențele și zonele pe care le deservesc. Serviciile de sănătate publică sunt furnizate prin autoritățile județene de sănătate publică și alte instituții specializate care furnizează anumite servicii de sănătate publică în cadrul sistemului de asistență medicală primară, dar, din nou, fără o puternică funcție de coordonare sau prevenire.

Există inegalitate în ceea ce privește accesul la asistență medicală, cu diferențe între diferite grupuri socioeconomice (șomerii și liber profesioniștii, pensionarii, lucrătorii din agricultură și populația romă) și între zonele urbane și rurale.

c) Educație

Grad de cuprindere în învățământ

Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest înregistrează alături de regiunea Vest și Centru cel mai ridicat grad de cuprindere în sistemul de învățământ a populației școlare din grupa de vârstă 3-23 de ani, (excepție făcând regiunea București – Ilfov). Dintre județele Regiunii Nord-Vest județul Cluj a înregistrat cel mai ridicat grad de cuprindere situându-se mult deasupra celorlalte județe ale regiunii cu o medie a gradului de cuprindere de 109,4% (ca urmare a migrării populației școlare din mediul rural în mediul urban). Județul Bihor s-a situat pe locul 2, cu o medie a gradului de cuprindere, în perioada analizată, de 74%, iar toate celelalte județe ale regiunii nu au depășit o medie a gradului de cuprindere de 61%.

Din analiza gradului de cuprindere în învățământ a grupeii de vârstă 3-23 de ani pe medii de rezidență se constată aceeași tendință, cu precizarea că județul Cluj fiind cel mai urbanizat județ al regiunii Nord-Vest, a înregistrat în perioada analizată cel mai mare grad de cuprindere care a crescut an de an ajungând în anul școlar 2017-2018 la 158,7%, pentru mediul urban. Pentru mediul rural, județul Sălaj a obținut cel mai mare grad de cuprindere în învățământ a populației pentru grupa de vârstă 3-23 de ani, de 45,6%.

Analiza datelor statistice a scos în evidență faptul că evoluția ratei nete de cuprindere în învățământ pentru nivelul primar în regiunea Nord-Vest, a fost comparabilă cu cea la nivel național, urmând același trend, descrescător începând din anul școlar 2010-2011, identificat la nivelul tuturor regiunilor, până în anul 2016-2017. Începând cu anul școlar 2017-2018 se înregistrează o ușoară creștere la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare. Comparativ cu rata netă de cuprindere la nivel național (85,6%), rata netă la nivelul regiunii Nord-Vest (84,6%), este mai scăzută cu 1 punct procentual.

Regiunile Centru și Sud-Est înregistrează, în cadrul învățământului primar, cele mai mari rate nete de cuprindere la nivelul anului școlar 2017-2018 (86,6%), mai mari decât cea la nivel național (85,6%).

Rata abandonului școlar este în creștere și în regiunea Nord-Vest dar și la nivel național. Câțiva factori sunt sărăcia și dezavantajarea în cadrul unor segmente ale populației, migrația părinților și implicit a copiilor către alte țări, decalajul tot mai mare între mediul rural și urban în ceea ce privește asigurarea dreptului la educație, preocuparea scăzută din partea unor cadre didactice pentru diferențierea învățării în raport cu nevoile elevilor și tendința de a muta procesul de învățământ de la școală acasă.

Media ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani), la nivel național (18,1%) și la nivel regional (16,3%) rămâne mult mai ridicată decât media europeană (10,6%) calculată în anul 2017. Rata este alarmant de ridicată în zonele rurale (27,1 %) și în rândul romilor (77%, conform European Union Agency for Fundamental Rights - FRA).

Calitatea serviciilor din cadrul educației este influențată în mare parte de reorganizarea rețelei școlare, dar și din cauza fluctuațiilor cadrelor didactice și prezența personalului necalificat sau care își desfășoară activitatea pe alte posturi decât cele pentru care este specializat, fenomen extrem de prezent mai ales în zonele sărace sau rurale. Programul școlar neadaptat cerințelor diferitelor vârste și interese ale elevilor, conținuturile bazate pe memorare, volum mare de noțiuni, concepte, capacități reduse de adaptare la lumea exterioară dar și o permanentă schimbare și lipsa unor politici coerente în ceea ce privește sistemul de învățământ influențează în mod negativ calitatea serviciilor școlare.

Niveluri de instruire		Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017
Învățământ primar și gimnazial	Romania	1,4	1,5	2	1,8	1,6	1,7
	Nord-Vest	1,2	1,2	1,6	1,7	1,7	1,5
Învățământ primar	Romania	1,1	1,3	1,8	1,7	1,5	1,6
	Nord-Vest	0,9	1	1,4	1,6	1,4	1,4
Învățământ gimnazial	Romania	1,7	1,9	2,1	2	1,8	1,8
	Nord-Vest	1,4	1,5	1,8	1,9	1,9	1,7
Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Romania	2,9	2,9	3,5	3,6	2,6	2,6
	Nord-Vest	3	3,1	3,2	3	2,4	2,2
Romania		8,9	7,9	10,7	9,7	10	9,2

Învățământ postliceal și de maștri	Nord-Vest	9,1	10,1	11,3	12,1	10,8	10,1
---	------------------	-----	------	------	------	------	------

Tabelul 5. Evoluția ratei abandonului în învățământul preuniversitar la nivel național și regional, 2012-2017 (%)

Sursa: www.insse.ro

Nivel primar

Din datele statistice analizate în Planul Regional de Acțiune în Învățământ (PRAI) 2016-2025, se constată o creștere semnificativă a numărului de elevi din ciclul primar aproape în toate regiunile de dezvoltare, cu excepția Regiunii Nord-Est, unde în perioada 2007-2018, numărul elevilor din ciclul primar a scăzut cu 2281 de elevi. Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de elevi în anii școlari analizați (13501 elevi), fiind pe locul 3 după regiunea București – Ilfov (43088) și Regiunea Centru (16355 elevi). În anul școlar 2017-2018, numărul elevilor din ciclul primar din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere importantă cu 3937 de elevi, situație identificată și în celelalte regiuni.

Cea mai importantă creștere s-a înregistrat în județul Cluj, care în anul școlar 2007-2008 avea 22650 de elevi, iar în 2017-2018 avea 30600 de elevi în ciclul primar. O creștere importantă a marcat și județul Bihor, care se situează pe locul 2 la nivelul regiunii, după județul Cluj. Referitor la ponderea elevilor după mediul de rezidență (locația școlii), regiunea Nord-Vest prezintă același trend în evoluție ca și situația la nivel național, adică 56,0% mediul urban și 44,0% mediul rural, comparativ cu 56,1% mediul urban și 43,9% mediul rural, la nivel național.

Analiza ratei de cuprindere în învățământ la nivelul județelor regiunii a evidențiat o serie de particularități: județul Cluj, cel mai urbanizat județ al regiunii Nord-Vest, înregistrează o pondere de 71,3% a elevilor din ciclul primar în mediul urban și 28,7% în mediul rural, la nivelul anului școlar 2017-2018. La polul opus se situează județul Bistrița-Năsăud cu o pondere de 41,2% în mediul urban și 58,8% în mediul rural.

La nivelul județelor regiunii, județul Sălaj a înregistrat cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar, ajungând în anul școlar 2017-2018, la valoarea de 89,6%. Celelalte județe au înregistrat rate de cuprindere mai mici, dintre care cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Maramureș unde rata netă s-a situat la 79,3%.

Referitor la mediile de rezidență, se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest, rata netă de cuprindere pentru mediul urban, în anul școlar 2017-2018, este de 98%, cea mai mare la nivel național și de 72% pentru mediul rural, cea mai scăzută la nivelul regiunilor, (excepție Regiunea București-Ilfov).

La nivelul județelor regiunii, județele Bihor și Cluj înregistrează cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar la nivel urban de 104,6%, iar cea mai mică rată este înregistrată de către județul Maramureș cu 84,1%. Pentru mediul rural cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar a fost înregistrată de județul Sălaj (82,6%), iar cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Cluj de (61,5%), la nivelul anului școlar 2017-2018.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost pe tot intervalul analizat sub media națională cu valori sub 2%, cea mai mare rată s-a înregistrat în anul școlar 2006-2007 de 1,9%, în anul școlar 2016-2017 rata abandonului a fost de 1,7%.

Nivel gimnazial

În anul școlar 2016-2017 s-a înregistrat la nivel regional, o ușoară creștere de 146 de elevi, în ciclul gimnazial, iar în 2017-2018 o scădere accentuată de la 100234 elevi la 94772 elevi.

Tendința de scădere a numărului de elevi din ciclul gimnazial, în anul școlar 2017-2018, s-a înregistrat la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare, la unele mai pregnant (Regiunea Nord-Est, Sud Muntenia, Sud-Vest Oltenia), iar la altele scăderea a fost mai mică (regiunea Centru, București-Ilfov).

Evoluția ponderii elevilor din ciclul gimnazial, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) respectă gradul de urbanizare, fiind în anul școlar 2017-2018, de 56,3% în mediul urban și 43,7% în mediul rural. Analiza pe județe a evidențiat faptul că județul Cluj are cea mai ridicată pondere pe mediul urban 71,5% și 28,5% în mediul rural. Județul Bistrița-Năsăud și județul Sălaj au o pondere a elevilor de gimnaziu mai ridicată în mediul rural decât în cel urban, 59,6%, respectiv 53,8%. Tendința generală la nivelul județelor regiunii pe perioada anilor școlari analizați este de reducere continuă a ponderii elevilor de gimnaziu din mediul rural și creșterea ponderii celor din mediul urban.

Rata de tranziție de la gimnaziu la învățământul secundar superior la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național, dar cu valori de peste 95%, aceleași pentru ambele sexe. Pe medii de rezidență, rata de tranziție este semnificativ mai mare în mediul urban în comparație cu mediul rural.

Nivel liceal și profesional

Ponderea elevilor din ciclul liceal, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) în perioada anului școlar 2017-2018 a fost de 93,7%, pentru mediul urban și 6,3% pentru mediul rural. Analiza pe județele regiunii arată că ponderea elevilor de liceu din mediul urban este cea mai ridicată în județul Cluj 99,4% și cea mai scăzută în județul Bistrița-Năsăud, 85%. Tendința identificată în toate județele este de creștere a ponderii elevilor din ciclul liceal urban și scăderea ponderii în mediul rural.

Din datele statistice analizate pentru Regiunea Nord-Vest, în anul școlar 2017-2018, s-a constatat că în toate regiunile de dezvoltare numărul elevilor înscriși în învățământul profesional a fost ridicat în perioada 2007-2010, a scăzut apoi dramatic în perioada 2010-2012 (din cauza nealocării de locuri pentru învățământul profesional prin Hotărârea de guvern 77/2009 prezentată în cadrul ședinței de Guvern din 11 februarie 2009) după care a înregistrat o creștere anuală care a devenit semnificativă începând cu anul 2016.

Regiunea Nord-Vest se situează, la nivel național, pe locul 2 după Regiunea Nord-Est (22832 de elevi) cu 14226 de elevi în învățământul profesional, urmată de regiunea Centru cu 13817 elevi.

Analiza pe județele regiunii în anul școlar 2017-2018, situează județul Bihor pe primul loc cu 3036 de elevi, urmat de județul Cluj cu 2983 de elevi și județul Maramureș cu 2810 de elevi. Toate județele regiunii au înregistrat creșteri semnificative ale numărului de elevi din învățământul profesional, în perioada 2015-2018.

Ponderea pe medii de rezidență, la nivel regional, este 84,9% pentru mediul urban și 15,1% pentru mediul rural. Județul Cluj are cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul urban (98%), iar județul Bistrița-Năsăud cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul rural (35%).

Rata abandonului școlar în învățământul liceal, în intervalul 2006-2011, arată că în regiunea Nord-Vest aceasta este sub media națională, mai mare la populația de sex masculin și în mediul rural.

Nivel postliceal

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non terțiar/ terțiar are valori peste media națională, cea mai mare în județul Cluj. Analiza pe medii de rezidență arată clar că învățământul postliceal se desfășoară în mediul urban, diferențele fiind foarte mari, în regiunea Nord-Vest fiind de 89,1% în mediul urban și de 0,9% în mediul rural.

Pentru învățământul postliceal datele statistice, la nivel național, arată că numărul elevilor a crescut simțitor în toate regiunile de dezvoltare. Regiunea Nord-Vest se află pe locul 4 după regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est și Nord-Est, în ceea ce privește numărul de elevi din învățământul postliceal.

Comparativ cu anul școlar 2007-2008, numărul elevilor din învățământul postliceal, din Regiunea Nord-Vest a crescut cu 6232 de elevi pe parcursul perioadei analizate.

Analiza pe județe arată că până în anul 2016, numărul elevilor din învățământul postliceal a crescut în fiecare județ al regiunii. În anul școlar 2017-2018, județul Cluj înregistrează cel mai mare număr de elevi din învățământul postliceal, 3988 de elevi, urmat de județul Bihor cu 2396 elevi și județul Maramureș cu 1015 elevi.

Ponderea pe medii de rezidență este 97,8% pentru mediul urban și 2,2% pentru mediul rural, la nivelul regiunii. Județele Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj au o pondere de 100% a elevilor de la învățământul postliceal din mediul urban. Județul Bistrița-Năsăud are cea mai mare pondere a învățământului postliceal în mediul rural dintre toate județele regiunii, de 13,5%.

Nivel universitar

În anul 2018, **numărul studenților din regiune** era de 93.451, valoare mai mare cu aproximativ 3.000 de persoane față de anul 2014.

Situația la nivel de centru universitar se prezintă astfel:

- 74% din numărul studenților din regiune se află în Cluj-Napoca, aceștia reprezentând 21% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul 2014, aici a fost observată o creștere a numărului elevilor înscriși la licență și o scădere a celor înscriși la master și doctorat.
- Pe locul 2 ca număr de studenți se află Municipiul Oradea cu 17% din studenții regiunii, care reprezintă 7% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul 2014, aici a fost observată o scădere a numărului elevilor înscriși la licență și o creștere a celor înscriși la master și doctorat.
- 5% din numărul studenților din regiune se află în Baia Mare, aceștia reprezentând 3% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul 2014, aici a fost observată o scădere a numărului elevilor înscriși la licență și o creștere a celor înscriși la master și doctorat.
- Restul centrelor universitare concentrează fiecare între 0,3% și 1% din studenții regiunii, care reprezintă până în 3% din populația fiecărui oraș. Dintre acestea, doar în Năsăud a crescut numărul studenților înscriși la licență comparativ cu anul 2014, în timp ce în restul orașelor tendința a fost inversă. Pe de altă parte, numărul tinerilor înscriși la master și doctorat a crescut în toate orașele, excepție făcând Sighetu Marmației.

Odată cu deschiderea internațională pe care România a căpătat-o atunci când s-a alăturat Uniunii Europene, țara și implicit Regiunea Nord-Vest au început să fie atractive pentru studenții străini.

Numărul acestora a crescut constant în perioada analizată. Aceștia preferă Municipiile Cluj-Napoca (4970 studenți străini în anul 2018) și Oradea (951 studenți străini în anul 2018), cele mai dezvoltate centre universitare din regiune.

Învățământ profesional și tehnic

Rețeaua școlară pentru învățământ profesional și tehnic la nivelul Regiunii Nord-Vest în anul școlar 2017-2018 numără 154 de unități de învățământ repartizate în județele regiunii, în scădere față de anul școlar trecut. Cele mai multe unități de învățământ profesional și tehnic în Regiunea Nord-Vest sunt situate în mediul urban – 116 de unități, iar 38 de unități de învățământ sunt situate în mediul rural. Domeniile de formare cu cele mai multe școli: Mecanica (60 de școli la nivel regional), Economic

(43 de școli), Turism și alimentație (43 de școli) sunt și cele mai solicitate de către operatorii economici regionali și în topul preferințelor elevilor.

Pentru învățământul profesional și tehnic analiza gradului de cuprindere în învățământ prezintă importanță pentru grupa de vârstă 15-18 ani. Conform datelor statistice Regiunea Nord-Vest se înscrie în trendul național cu o medie de 77,9% grad de cuprindere în învățământ pentru grupa de vârstă 15-18 ani, mai mare decât media națională de 77,2% în anul școlar 2017-2018. Regiunea Nord-Vest se află pe primul loc în anul 2017-2018, urmată de regiunea Sud-Vest Oltenia și Vest. Celelalte regiuni au înregistrat valori medii ale gradului de cuprindere mai scăzute (excepție regiunea București-Ilfov).

În cadrul învățământului profesional și tehnic, analizând gradul de cuprindere la nivelul județelor regiunii, reiese că județul Cluj ocupă primul loc cu o medie de 92,3%, iar cel mai scăzut grad de cuprindere pentru grupa de vârstă analizată, a fost în județul Satu-Mare de 66,2%.

Analiza pe medii de rezidență situează regiunea Nord-Vest în tendințele identificate la nivel național, cu valori mai ridicate decât cele naționale. Dacă în mediul urban gradul de cuprindere a înregistrat o valoare de 157,3% la nivelul anului școlar 2017-2018, în mediul rural media pe regiune se situează la 12,9%.

Dintre județele regiunii, județul Bistrița-Năsăud a înregistrat cea mai mare valoare a gradului de cuprindere din regiune cu 184,4% pentru mediul urban, iar cel mai scăzut grad de cuprindere, județul Maramureș cu 128,3%. Pentru mediul rural cel mai mare grad de cuprindere a fost înregistrat în județul Sălaj de 20,4% iar cel mai scăzut în județul Cluj de 5,1%.

Din datele statistice furnizate, la nivel național și al regiunilor de dezvoltare, privind numărul de clase și numărul de elevi din învățământul liceal tehnologic la nivelul anului școlar 2018-2019, se constată că la nivel național au fost realizate 8.108,5 clase cu 200.129 de elevi, iar la nivelul regiunilor de dezvoltare, regiunea Nord-Est având cele mai multe clase de liceu tehnologic (1.666 clase) cu cel mai mare număr de elevi (42.107 elevi). Pe locul al doilea se situează regiunea Sud-Muntenia cu 1235 de clase cu 30.835 de elevi. Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 904 clase și 22.450 de elevi. Tendința este în continuare de scădere a numărului de clase de învățământ liceal tehnologic, comparativ cu anul școlar 2017-2018 când au fost înregistrate 8.605 clase cu 209.195 elevi.

În anul școlar 2018-2019, la nivel național erau 2173,5 de clase a XII-a și doar 1918 clase a IX-a. În intervalul a trei ani scăderea a fost de 255,5 clase, scădere realizată progresiv an de an.

Analiza la nivelul județelor regiunii Nord-Vest a scos în evidență județul Maramureș, care în anul școlar 2018-2019 a avut 199 de clase de învățământ liceal tehnologic cu 4.993 de elevi, urmat de județul Bihor cu 198 de clase și 4.743 de elevi. Cele mai puține clase de liceu tehnologic s-au înregistrat în județul Sălaj cu 95 de clase și 2.282 de elevi, la forma de învățământ la zi.

Se evidențiază o situație aparte la nivelul județului Cluj care deși are numai 178 de clase de liceu tehnologic, are 4619 elevi, comparativ cu județul Bihor care la 198 de clase de învățământ liceal are 4743 de elevi. Județul Cluj are o medie a numărului de elevi pe clasă de aproximativ 26 elevi/clasă, respectiv județul Bihor o medie de aproximativ 24 elevi/clasă.

Tendința națională de scădere a numărului de clase și elevi în învățământul liceal tehnologic se înregistrează și la nivelul județelor regiunii Nord-Vest.

Datele statistice la nivelul regiunilor de dezvoltare privind repartitia claselor de învățământ liceal tehnologic pe medii de rezidență a scos în evidență faptul că regiunea Nord-Vest se situează în zona de mijloc a clasamentului pe regiuni, cu 831 de clase și 20833 de elevi pentru mediul urban și 73 de clase cu 1617 elevi pentru mediul rural.

Referitor la analiza regională legată de numărul de clase de învățământ liceal tehnologic, raportată la tipul de unitate de învățământ (de stat sau particular), se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest,

numărul de clase realizate de către unitățile de învățământ particular, reprezintă doar 0,7% din totalul claselor de liceu din filiera tehnologică (6 clase din totalul de 904 clase la nivelul regiunii).

Analiza pe județele regiunii a evidențiat următoarea situație:

- Din cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest doar în trei județe există clase de învățământ liceal tehnologic, în unități de învățământ particular: județul Bihor cu 1 clasă, județul Cluj cu 3 clase și județul Maramureș cu 2 clase;
- Numărul de elevi cuprinși în aceste clase, la nivel regional se ridică la 70 de elevi.

În ceea ce privește învățământul dual în anul școlar 2018-2019 sunt cuprinși la nivel național 6.506 elevi, cuprinși în clasele a IX-a și a X-a. De remarcat că numărul elevilor în învățământul dual aproape s-a dublat în anul școlar 2018-2019, de la 2.262 în anul școlar 2017-2018, la 4.224 în anul 2018-2019, ceea ce scoate în evidență creșterea interesului operatorilor economici, față de învățământul dual și nevoia de forță de muncă calificată. De remarcat faptul că și în mediul rural au fost realizate clase de învățământ dual, total 242 de elevi.

Din datele cuprinse în PRAI Nord-Vest, în anul școlar 2018-2019 erau 4.926 de elevi în clasa a IX-a (din care 917 elevi în cadrul învățământului dual), 4.169 de elevi în clasa a X-a (din care 588 de elevi în cadrul învățământului dual), și 3.822 de elevi în clasa a XI-a.

Conform analizei privind evoluția la nivel național a învățământului profesional inițial în sistem dual 2012-2019, publicată de Autoritatea Națională pentru Formare Profesională în Sistem Dual, clase cu elemente de dual au fost raportate pentru anul școlar 2018-2019 în toate județele Regiunii Nord-Vest.

La nivelul Regiunii Nord-Vest s-au evidențiat următoarele domenii de interes pentru învățământul dual:

- a) Județul Cluj – chimie industrială, comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică, turism și alimentație;
- b) Județul Bihor – comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie, mecanică turism și alimentație;
- c) Județul Bistrița-Năsăud - electric, industrie textilă și pielărie, mecanică;
- d) Județul Maramureș – construcții, electromecanică;
- e) Județul Satu-Mare – electric, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică;
- f) Județul Sălaj - fabricarea produselor din lemn (tâmplar universal), mecanică (electromecanică, echipamente hidraulice, sudor);

Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) 2016 – 2025¹³ conține o serie de prevederi ce ajută la dezvoltarea domeniilor tehnice de specializare în cadrul liceelor din regiune ținând cont de tendințele de pe piața muncii:

- Sectoarele economice care au înregistrat printre cele mai multe locuri de muncă vacante la nivelul regiunii sunt: **Industria prelucrătoare**, Alte activități de servicii, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, **Comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor**, **Construcții și Sănătate și asistență socială**.
- Un număr semnificativ de locuri de muncă vacante înregistrate în regiune se adresează **operatorilor la instalații și mașini; ansambluri de mașini și echipamente și muncitorilor**

¹³ <https://www.nord-vest.ro/planuri-si-strategii-sectoriale/>

calificați și asimilați. De asemenea, domeniul **serviciilor** are un număr semnificativ de locuri de muncă vacante.

- În contextul dezvoltării puternice în regiune a industriei prelucrătoare care oferă cele mai multe locuri de muncă, se menține ridicată oferta de locuri de muncă pentru muncitori necalificați.
- Subramurile Industriei prelucrătoare cu cel mai mare număr de salariați în 2014 la nivelul regiunii sunt: **Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, Fabricarea de mobilă, Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea, Industria alimentară și Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte.**
- serie de subramuri ale industriei prelucrătoare: Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; Fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, Fabricarea echipamentelor electrice sunt bine reprezentate la nivelul regiunii în privința numărului de salariați.
- Raportat la numărul de salariați cele mai slab reprezentate sunt subramurile industriei chimice, industriei metalurgice, industria produselor farmaceutice și fabricarea mijloacelor de transport.
- La nivelul județelor regiunii Industria prelucrătoare oferă cele mai multe locuri de muncă, iar dintre subramuri Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor este cel mai bine reprezentată în județele: **Bistrița –Năsăud și Cluj**, iar Fabricarea de mobilă oferă cele mai multe locuri de muncă în județele: **Maramureș, Satu-Mare și Sălaj**. În județul **Bihor** subramura cu cele mai multe locuri de muncă este Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor.
- În regiunea Nord-Vest, ipotezele scenariului moderat al prognozei privind piața forței de muncă¹⁴, indică o creștere a cererii potențiale la orizontul anului 2020, cele mai semnificative fiind în **comerț, în industria prelucrătoare și în industria extractivă**, iar după 2013 în transporturi, depozitare și comunicații. Cererea potențială de forță de muncă scade în sectoarele agricultură, energie electrică și termică, gaze și apă, construcții, dar și administrație publică și apărare, învățământ și sănătate și asistență socială.
- În regiunea Nord-Vest, domeniul **Mecanic** se plasează pe primul loc în cererea potențială de forță de muncă din cadrul regiunii, deși ponderea sa este mai mică decât media la nivel național. Alte domenii cu o cerere semnificativă sunt: **Economic, Comerț, Industrie textilă și pielărie.**
- Structura **cererii potențiale, pe domenii de formare** ale ÎPT, în ipotezele scenariului moderat al studiului menționat anterior indică în regiunea Nord-Vest în perspectiva 2017-2020 o cerere mare pentru domeniile: **Mecanică, Comerț, Economic, Industrie textilă și pielărie, Construcții, instalații și lucrări publice și Turism și alimentație.**
- PRAI propune creșterea ponderii calificărilor din domeniul servicii la nivel regional, pe nivelurile de calificare 3, 4 și 5 și menținerea tendințelor la calificările din industrie, agricultură și construcții.

¹⁴ Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspectiva anului 2020. Componenta - Anchetă în firme privind cererea de forță de muncă pe termen scurt (6-12 luni) *Regiunea Nord Vest*

Formare continuă

Atât la nivel european, cât și la nivel național, se remarcă importanța din ce în ce mai mare acordată formării profesionale continue. Acesta nu este privită numai ca o modalitate de dezvoltare personală a angajaților, ci devine o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman. Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%). Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări la sfârșitul anului 2018 existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare abordând 313 domenii. Forma de organizare juridică a furnizorilor de formare, precum și domeniile în care se organizează cursuri sunt extrem de variate.

Cele mai multe acreditări sunt pentru cursurile „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe antreprenoriale” (58 de cursuri de inițiere, calificare și perfecționare), „Formator” (42 de cursuri acreditate) și „Agent de securitate” (37 de cursuri acreditate). Peste 30 de acreditări există în domeniile „Îngrijitor bătrâni la domiciliu”, „Lucrător în comerț”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe informatice”, „Manager proiect” și peste 20 în „Operator introducere, validare și prelucrare date”, „Ospătar (chelner), vânzător în unități de alimentație”, „Bucătar”, „Coafor”. Pe lângă cursurile care se oferă „în masă”, se evidențiază câteva cursuri pentru care există doar una sau două acreditări în toată regiunea și care ar putea reprezenta anumite nișe, particularități la nivel județean sau chiar nevoi punctuale pe piața muncii, astfel: În domeniile agroalimentar, horticultură, silvicultură: „Lucrător în prelucrare carne, pește, lapte, conserve”, „Lucrător în fabricarea conservelor din legume sau fructe”, „Preparator produse din lapte”, „Operator însămânțări artificiale la animale” (câte un curs acreditat în județul Cluj). De asemenea, se pot aminti cursul de „Horticultor” cu o singură acreditare în județul Bihor și „Tehnician silvic” cu o singură acreditare în județul Bihor.

Din perspectiva specializării inteligente se pot aminti cursurile acreditate doar în județul Cluj cu denumirile „Operator în industria de medicamente și produse cosmetice”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe de bază în matematică, științe, tehnologie”, „Manager inovare” și „Manager de responsabilitate socială” (maxim două cursuri acreditate cu aceste denumiri), respectiv cursul de „Manager îmbunătățire procese”, oferit de doi furnizori în jud. Cluj și de un furnizor din județul Bihor. Oferta educațională de formare a adulților în universitățile publice din Regiunea Nord-Vest prin FC (formare continuă) și post universitare, Universitatea Tehnică Cluj 52 (FC+ post universitare), Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-40 (FC+ post universitare), Universitatea de Medicină și Farmacie Cluj-434 (post universitare), Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj- 24 (postuniversitare), Universitatea Oradea- 20 (FC), Academia de Muzică Gh. Dima Cluj- 7 (FC).

d) Resursele de muncă și formarea profesională

Populația activă civilă din regiunea Nord-Vest număra 1210,3 mii persoane în 2018, reprezentând o rată de activitate de 56,6%. În perioada analizată (2012-2018), populația activă crește, fără a atinge nivelul anului 2002.

În tot intervalul analizat populația activă la femei a fost mai scăzută decât la bărbați, rata de activitate fiind în anul 2017 de 77,3% la bărbați și 60,3% la femei. Analiza pe medii rezidențiale arată faptul că rata de activitate în mediul urban a fost de 69,7% în anul 2017, în timp ce în mediul rural, aceasta este de 67,8%; în intervalul analizat rata de activitate pe medii rezidențiale a avut valori mai mari în mediul rural decât în mediul urban, dar începând cu anul 2013 se înregistrează creșteri în mediul urban-rural în raport cu mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de activitate în regiunea Nord-Vest era cu 1,6% mai mare decât rata de activitate la nivel național.

În ceea ce privește rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, aceasta este cea mai dezavantajată grupă de vârstă având o pondere de 26,4 % în totalul populației, fiind mai ridicată pentru bărbați (30,8%) și mai mică în mediul urban decât în rural, 33% față de 20,1%), respectiv 20.1% fata de 33%.

În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest rata de ocupare a populației cu vârsta de muncă (15-64 ani) a fost de 66,3%, cu 2,3% mai mare decât în anul 2016, cea mai mare din tot intervalul analizat, populația ocupată fiind de 1187 mii persoane.

În ceea ce privește rata de ocupare la bărbați, aceasta a fost mai mare decât la femei pe tot intervalul analizat, în anul 2017 fiind 77,2% , față de 58,3% la femei. Rata de ocupare în mediul urban în 2017 era de 67,7% față de 64,6% în mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de ocupare în regiunea Nord-Vest este mai mare cu 2,4%.

Nivelul ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă se situează la o distanță de 5,7 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită pentru anul 2020 (Ținta EU a ratei de ocupare a populației 20-64 ani pentru 2020 stabilită prin Strategia Europa 2020 este de 75%).

Din analiza nivelului de educație, rezultă că în perioada analizată (2008-2017), rata de ocupare cea mai ridicată, s-a înregistrat la grupa de vârstă 35-44 ani, cu valori cuprinse în intervalul 28-30% , în anul 2017 rata de ocupare fiind de 28,7%. În cadrul acestei grupe, ponderea populației ocupate cu nivel de studii mediu și superior este sensibil egală, în anul 2017 fiind de 30,8 pentru nivelul de studii superior și 27, 8 pentru nivelul de studii mediu. Ponderea populației cu nivel de studii scăzut, deși în anul 2008 era de numai 14%, aceasta a crescut anual, ajungând la 27,1% în anul 2017.

Conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018, grupa de vârstă 25-34 ani este a doua ca pondere în ceea ce privește populația ocupată, cu valori cuprinse în intervalul 25-28% și valoarea de 25,3% în anul 2017. În cadrul acestei grupe, pentru nivelul de educație superior s-au înregistrat valori de peste 40% până în anul 2014 și cu puțin sub 40% în intervalul 2015-2017; pentru nivelul de studii mediu și scăzut valorile fiind aproape egale (22% și 22,3%) în anul 2017. Tot la acesta grupa de vârstă, 25-34 ani, se înregistrează rata șomajului cea mai scăzută.

Creșterea ratei de ocupare a persoanelor cu studii superioare de la 14,5% în 2008 la 20% în 2017 (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018) poate fi interpretată ca o tendință de îmbunătățire a calității locurilor de muncă și a anticipării estimărilor anului 2020, cu privire la continuarea tendinței de creare de locuri de muncă care să solicite un nivel de educație ridicat, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total populație ocupată trebuie să își continue evoluția ascendentă. Rata de ocupare la femei cu studii superioare a fost de 24% în 2017 față de numai 16% la bărbați, în schimb în cazul studiilor medii și a celor cu nivel scăzut de educație rata de ocupare a fost mai mare la bărbați.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2017 indică diferențe substanțiale între rural și urban:

- doar 6 % din populația ocupată din mediul rural are studii superioare, față de 31% în mediul urban
- 54% din populația ocupată din mediul rural are un nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) - față 61 % în mediul urban.
- mare parte din populația ocupată din mediul rural (38%) are un nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau mai puțin) - față de numai 6 % în urban.

Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă arată faptul că în anul 2017 grupa de vârstă 35-44 ani are gradul cel mai mare de ocupare pe piața muncii (85%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018) urmată de grupa 45-54 ani și grupa 25-34 ani.

Cel mai mare număr de persoane inactive se află în grupa de vârstă de peste 65 de ani (91,4%) și 15-24 ani (73,6%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018).

Rata șomajului BIM era de 3,7% în anul 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, când rata șomajului era de 4,6% , respectiv 4,3%, rata șomajului în 2017 (3,7%) fiind comparabilă cu cea din 2008 (3,8%), înaintea crizei economice și cu 1,2% mai mică decât rata șomajului BIM la nivel național. De altfel pe tot intervalul analizat 2012-2017, rata șomajului în regiunea Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național.

Din analiza evoluției șomajului de lungă durată, care s-a analizat în intervalul 2008-2017, în regiunea Nord-Vest, rezultă faptul că numărul de șomeri a scăzut în intervalul 2015-2017, înregistrându-se un număr de 15,7 mii persoane șomeri în 2017, în scădere cu 7000 față de anul 2016 și cu 9000 față de anul 2015. Cel mai mare număr de șomeri s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, datorită crizei economice.

Analizând situația în comparație cu celelalte regiuni, rezultă că regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea între regiuni, după București-Ilfov și regiunea Vest, în ceea ce privește numărul de șomeri de lungă durată.

În ceea ce privește evoluția ratei șomajului de lungă durată, Regiunea Nord-Vest se situează la mijlocului clasamentului între regiuni, cu o rată a șomajului de 1,3% în 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, cele mai mare valori înregistrându-se în anii 2010 și 2011, iar cea mai mică în anul 2008, de 1,1 %. Comparativ cu nivelul european (3,4%) și nivelul național (2%), rata șomajului în regiunea Nord-Vest în tot intervalul analizat, dar și în anul 2017 se află sub nivelul acestora.

În anul 2017, rata șomajului avea nivelul cel mai ridicat (18,3%) în rândul tinerilor (15-24 ani). Șomajul a afectat în măsură mai mare absolvenții învățământului mediu și scăzut, pentru care rata șomajului a fost de 5,1%, respectiv 6,8%, mai mare comparativ cu rata înregistrată pentru șomerii cu studii superioare (2,4%). (sursa: *INS-Forța de muncă în România, ocupare și șomaj 2017*)

Cea mai mare rată a șomajului în rândul tinerilor s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, când au fost atinse valori de 10,8%, respectiv 12,8%. Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest are cea mai mică rată a șomajului în rândul tinerilor în anul 2014, depășind și regiunea București-Ilfov.

Pe medii rezidențiale, rata șomajului a fost mai mare în mediul urban comparativ cu mediul rural, pe tot intervalul analizat.

În ceea ce privește rata șomajului în rândul tinerilor, se remarcă faptul că rata șomajului la femei și bărbați a oscilat în tot intervalul analizat, astfel în intervalul 2014-2016, șomajul în rândul femeilor a fost mai mare decât la bărbați.

În anul 2018, în regiunea Nord-Vest, s-a înregistrat un număr mediu de 691.451 salariați, reprezentând 13,64% din numărul mediu de salariați la nivelul țării (5068.063 salariați).

Conform proiecției Comisiei Naționale de Prognoză, numărul salariaților va crește în anul 2021 în toate regiunile țării comparativ cu anul 2016. Cele mai mari creșteri se vor înregistra în regiunea București-Ilfov, urmată de regiunile Nord-Vest și Centru.

Creșterea numărului mediu de salariați la nivelul regiunii cu 138,4 mii persoane, urmare a dezvoltării economice aduce pe locul al doilea la nivel național regiunea Nord-Vest, după regiunea București-Ilfov. Creșterea numărului mediu de salariați va fi mai mică la nivelul regiunilor Sud-Est (92,6mii persoane) și Sud-Vest Oltenia (74,6 mii persoane). Evoluția prognozată pe regiunile de dezvoltare la nivel național, până în anul 2021, este reprezentată în figura de mai jos:

În regiunea Nord-Vest numărul salariaților va ajunge la 788 mii persoane cu peste 138,4 mii persoane mai mult față de 2016, reprezentând o creștere cu 21,3%. În cadrul județelor din regiunea Nord-Vest cele mai mari creșteri ale numărului de salariați se vor înregistra în județele: Cluj (cu 39,6 mii persoane),

Bihor (cu 31,2 mii persoane) și Maramureș (cu 26,2 mii persoane). Cele mai mici creșteri sunt prognozate pentru județele Sălaj (cu 9,5 mii persoane) și Bistrița-Năsăud (cu 15,6 mii persoane).

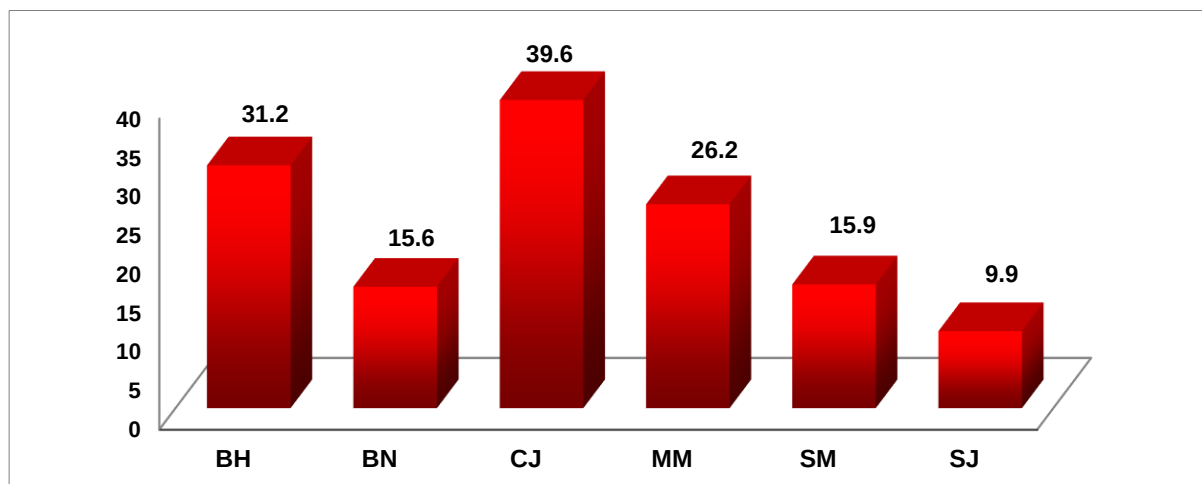

Figura 15. Creșterea numărului mediu de salariați în 2021 față de 2016, în județele Regiunii Nord- Vest. (mii persoane)

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoza, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

Analiza creșterilor procentuale prognozate la nivelul județelor regiunii Nord-Vest, evidențiază cea mai mare creștere, cu 27,3%, în județul Maramureș urmat de județul Bistrița-Năsăud cu 24,3% și Sălaj cu 22,1%. Comparativ, județul Cluj care are cea mai mare creștere numerică prognozată, realizează o creștere procentuală de 18,8%, față de 2016, având în vedere că are cel mai mare număr mediu de salariați dintre județele regiunii.

Atât la nivel european, cât și la nivel național, se remarcă importanța din ce în ce mai mare acordată formării profesionale continue. Acesta nu este privită numai ca o modalitate de dezvoltare personală a angajaților, ci devine o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman. Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%). Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări la sfârșitul anului 2018 existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare abordând 313 domenii. Forma de organizare juridică a furnizorilor de formare, precum și domeniile în care se organizează cursuri sunt extrem de variate.

Cele mai multe acreditări sunt pentru cursurile „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe antreprenoriale” (58 de cursuri de inițiere, calificare și perfecționare), „Formator” (42 de cursuri acreditate) și „Agent de securitate” (37 de cursuri acreditate). Peste 30 de acreditări există în domeniile „Îngrijitor bătrâni la domiciliu”, „Lucrător în comerț”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe informatice”, „Manager proiect” și peste 20 în „Operator introducere, validare și prelucrare date”, „Ospătar (chelner), vânzător în unități de alimentație”, „Bucătar”, „Coafor”. Pe lângă cursurile care se oferă „în masă”, se evidențiază câteva cursuri pentru care există doar una sau două acreditări în toată regiunea și care ar putea reprezenta anumite nișe, particularități la nivel județean sau chiar nevoi punctuale pe piața muncii, astfel: În domeniile agroalimentar, horticultură, silvicultură: „Lucrător în prelucrare carne, pește, lapte, conserve”, „Lucrător în fabricarea conservelor din legume sau fructe”, „Preparator produse din lapte”, „Operator însămânțări artificiale

la animale” (câte un curs acreditat în județul Cluj). De asemenea, se pot aminti cursul de „Horticultor” cu o singură acreditare în județul Bihor și „Tehnician silvic” cu o singură acreditare în județul Bihor.

Din perspectiva specializării inteligente se pot aminti cursurile acreditate doar în județul Cluj cu denumirile „Operator în industria de medicamente și produse cosmetice”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe de bază în matematică, științe, tehnologie”, „Manager inovare” și „Manager de responsabilitate socială” (maxim două cursuri acreditate cu aceste denumiri), respectiv cursul de „Manager îmbunătățire procese”, oferit de doi furnizori în jud. Cluj și de un furnizor din județul Bihor. Oferta educațională de formare a adulților în universitățile publice din Regiunea Nord-Vest prin FC (formare continuă) și post universitare, Universitatea Tehnică Cluj 52 (FC+ post universitare), Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-40 (FC+ post universitare), Universitatea de Medicină și Farmacie Cluj-434 (post universitare), Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj- 24 (postuniversitare), Universitatea Oradea- 20 (FC), Academia de Muzică Gh. Dima Cluj- 7 (FC).

e) Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale

Gradul de sărăcie și de excluziune socială din România a ajuns în 2018 la 32,5% din populație, în scădere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 35,7%.

Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2012, indicatorul a scăzut în 2018 cu aproximativ 11 puncte procentuale.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UE	24,8	24,6	24,4	23,8	23,5	22,4	21,7
România	43,2	41,9	40,3	37,4	38,8	35,7	32,5
Nord-Vest	33,5	32,3	32,1	28,0	29,3	26,4	22,3

Tabelul 6. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%)

Sursa: Eurostat

Rămâne ridicată ponderea populației aflată în situație de sărăcie (materială) severă, prin comparație cu valoarea indicatorului la nivel european. Aproximativ 17,5% din totalul populației regiunii se confruntă cu acest risc în 2018, față de 16,9% la nivelul UE; deși sunt mai puțini decât media pe țară, care este de aproximativ 23,5%. Ponderea populației aflate în risc de sărăcie materială severă a scăzut cu 13,4 puncte procentuale în 2018 față de 2012.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UE	9,9	9,6	8,9	8,1	7,5	6,6	5,8
România	31,1	29,8	25,9	22,7	23,8	19,7	16,8
Nord-Vest	22,7	21,9	18,0	16,5	17,6	11,9	9,3
Centru	23,5	27,2	25,0	21,9	18,3	13,2	10,4
Nord-Est	37,5	34,5	30,4	26,7	23,8	22,4	19,8
Sud-Est	36,8	38,7	34,4	32,0	29,9	25,8	23,0
Sud-Muntenia	35,9	30,0	28,4	26,8	27,5	25,8	23,0
București-Ilfov	28,6	27,3	19,8	13,7	25,4	19,1	19,3
Sud-Vest Oltenia	32,6	27,1	25,3	20,8	24,4	22,0	17,8
Vest	26,4	28,8	22,7	16,4	22,0	13,8	7,8

Tabelul 7. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)

Sursa: Eurostat

În intervalul analizat, 2012-2018, valoarea indicatorului Rata persoanelor de sub 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută, pentru Regiunea Nord-Vest depășește media națională, doar în anul 2012 și anul 2013.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
România	7,9	7,6	7,2	7,9	8,2	6,9
Nord-Vest	11	8,1	6	4,3	3,9	4,7
Centru	7,2	9,6	7,9	7,8	9,1	5,7
Nord-Est	5,2	5,6	3,7	4,7	2,9	2,9
Sud-Est	9,1	9,6	9,8	9,8	10,6	11,8
Sud-Muntenia	8,2	7,8	7,4	8,6	9,5	8
București-Ilfov	2,7	3,7	5,5	6,5	5,8	4,4
Sud-Vest Oltenia	10,9	8,4	7,3	10,6	13,4	11,8
Vest	10	8,7	12	15,8	14,7	8,5

Tabelul 8. Rata persoanelor de sub 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%)

Sursa: INS

Metodologia de calcul a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei privind indicatorii aferenți sărăciei este diferită de cea a Uniunii Europene. Astfel, conform raportului elaborat pe perioada 2012-2017 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, rata sărăciei severe a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2012-2017, atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii Nord-Vest.

Conform datelor INS din 2017, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 la nivel național între cele mai puțin sărace regiuni, rata sărăciei relative crescând de la 17,4% în 2012 la 19% în 2017.

Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii și vârstnicii, pe criterii de vârstă, dar și agricultorii, șomerii și pensionarii agricultori, după profilul ocupațional. Pe tipuri de gospodării, riscul de sărăcie este mai mare pentru persoanele singure (în special, vârstnicii singuri), persoanele din gospodăriile monoparentale și cele din gospodăriile numeroase, formate din doi adulți cu trei sau mai mulți copii și din trei sau mai mulți adulți cu copii. Pe medii rezidențiale, riscul de sărăcie este mai ridicat pentru populația din mediul rural.

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau șomeri, precum și a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire și pregătire profesională, cunoscut fiind că și numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. În plus, părinții „săraci”, cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-și permit să își trimită copiii la grădiniță sau școală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleași, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Regiune/Județ	cu ambii părinți plecați	cu un singur părinte	cu părinte unic susținător	Total
România	17.425	64.701	12.770	94.896
Nord-Vest	1.744	7.603	850	10.197
Bihor	166	883	156	1.205
Bistrița-Năsăud	504	1.967	143	2.614
Cluj	265	1.038	91	1.394
Maramureș	573	1.965	265	2.803
Satu Mare	146	831	146	1.123
Sălaj	90	919	49	1.058

Tabelul 9. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 1.01.2018

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2018

La nivel european tinerii din grupa de vârstă 16-24 de ani sunt categoria cea mai expusă riscului de sărăcie din mai multe motive: fie părăsesc sistemele de protecție socială și nu se pot încadra cu succes în societate, fie se află încă în întreținerea familiei, sau chiar contribuie la întreținerea fraților mai mici, fie sunt elevi sau studenți, care au finalizat doar studii medii/școli profesionale, fie au terminat învățământ superior și nu-și găsesc loc de muncă.

Numărul pensionarilor agricultori este în scădere, atât ca urmare a mortalității ridicate în rândul acestei categorii de pensionari, cât și ca urmare a restructurării activității economice din sectorul primar din România. În perioada 2005-2011, atât pensionarii din agricultură cât și cei asigurați social de stat au înregistrat o scădere de 33.441 persoane, respectiv 6.610 persoane. Pensia medie lunară a înregistrat creșteri în perioada 2012-2018, diferențierile la nivel regional fiind destul de mici, întrucât deciziile de majorare a pensiilor sunt luate la nivel național (pensia medie a crescut și pentru că numărul pensionarilor cu pensii mici a scăzut în numărul total de pensionari).

Așadar din analiza situației existente rezultă scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială și de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională și pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din țară. Totuși, la nivel național, indicatorii excluziunii sociale sunt alarmanți, deci relativă bună poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele dintre cei foarte bogați și cei foarte săraci fiind în continuare foarte mari. Așadar este nevoie de măsuri de incluziune activă, precum și de măsuri de protecție și asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit și asistență socială) și faptul că la nivel local nu există structuri responsabile cu incluziunea socială (în timp ce există pentru asistență socială).

f) Dezvoltare umană locală și marginalizare

Dezvoltare umană locală

Nivel de dezvoltare a județului în anul 2011	Județ	Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL)						IDUL 2011 - IDUL2002		
		Rural		Urban		Total		Rural	Urban	Total
		2002	2011	2002	2011	2002	2011			
Dezvoltat Superioară	Cluj	44	62	79	99	68	87	18	20	19
Dezvoltat	Maramureș	45	58	67	83	57	73	13	15	16
Mediu-superior dezvoltat	Bistrița-Năsăud	48	59	77	93	58	72	11	17	14
Mediu-superior dezvoltat	Satu Mare	43	58	73	87	56	72	15	14	16
Mediu-superior dezvoltat	Bihor	43	57	67	85	54	71	15	18	17
Mediu-superior dezvoltat	Sălaj	41	54	73	90	54	69	12	17	15

Tabelul 10. Indicele dezvoltării umane locale

Sursa: Banca Mondială

Conform Indicelui Dezvoltării Umane Locale, în anul 2011, județul Cluj este singurul din Regiunea Nord-Vest încadrat în categoria superioară de dezvoltare, fiind al 4-lea în topul național. Acesta este urmat de județul Maramureș care este în categoria județelor dezvoltate, în timp ce județele Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Bihor sunt județe mediu spre superior dezvoltate. Județul Sălaj este pe ultimul loc între județele regiunii cu o dezvoltare medie. Nici un județ al regiunii nu este încadrat în categoria dezvoltare mediu-inferioară.

În fiecare județ din regiune, majoritatea populației - între 30% și 53% - trăiește în localități cu dezvoltare medie spre ridicată. Excepție face județul Cluj unde majoritatea populației trăiește în localități cu dezvoltare comprehensivă; cu toate acestea, aici procentul populației care trăiește în zone cu dezvoltare medie spre scăzută este mai mare decât cea care se află în localități cu dezvoltare medie. În restul județelor între 9% și 18% din locuitori se află în localități cu dezvoltare comprehensivă.

Procentul persoanelor care trăiesc în zone cu cea mai mică dezvoltare variază între un minim de 0,2% în județul Maramureș și un maxim de 2,8% în județul Cluj. Astfel, se poate afirma faptul că gradul de dezvoltare mare al unui județ nu înseamnă lipsa problemelor în tot teritoriul acestuia.

Județ	Tipul Dezvoltării umane locale	Sat (SIRUTA unit)		Populație	
Bihor	Cea mai mică dezvoltare	11	2,5	3.013	0,8
	Dezvoltare medie - scăzută	90	20,2	30.996	8,2
	Dezvoltare medie	114	25,6	113.996	30,2
	Dezvoltare medie - ridicată	203	45,5	158.904	42,1
	Dezvoltare comprehensivă	28	6,3	70.295	18,6
	Total	446	100,0	377.204	100,0
Bistrița-Năsăud	Cea mai mică dezvoltare	23	9,9	3.821	1,8
	Dezvoltare medie - scăzută	73	31,3	27.384	13,0
	Dezvoltare medie	44	18,9	52.491	24,9
	Dezvoltare medie - ridicată	88	37,8	107.565	51,0
	Dezvoltare comprehensivă	5	2,1	19.607	9,3
	Total	233	100,0	210.868	100,0
Cluj	Cea mai mică dezvoltare	50	13,0	7.814	2,8
	Dezvoltare medie - scăzută	159	41,4	43.351	15,3
	Dezvoltare medie	38	9,9	38.718	13,7
	Dezvoltare medie - ridicată	112	29,2	89.023	31,5
	Dezvoltare comprehensivă	25	6,5	103.874	36,7
	Total	384	100,0	282.780	100,0
Maramureș	Cea mai mică dezvoltare	4	1,7	717	0,2
	Dezvoltare medie - scăzută	41	17,7	12.922	4,1
	Dezvoltare medie	68	29,3	107.924	34,2
	Dezvoltare medie - ridicată	105	45,3	165.834	52,5
	Dezvoltare comprehensivă	14	6,0	28.540	9,0
	Total	232	100,0	315.937	100,0
Satu Mare	Cea mai mică dezvoltare	10	4,6	2.777	1,2
	Dezvoltare medie - scăzută	47	21,5	16.363	6,9
	Dezvoltare medie	70	32,0	65.394	27,4
	Dezvoltare medie - ridicată	85	38,8	115.567	48,4

	Dezvoltare comprehensivă	7	3,2	38.595	16,2
	Total	219	100,0	238.696	100,0
Sălaj	Cea mai mică dezvoltare	18	6,9	2.755	1,7
	Dezvoltare medie - scăzută	92	35,4	27.161	16,3
	Dezvoltare medie	55	21,2	46.933	28,1
	Dezvoltare medie - ridicată	92	35,4	68.287	40,9
	Dezvoltare comprehensivă	3	1,2	21.807	13,1
	Total	260	100,0	166.943	100,0

Tabelul 11. Localități după nivelul de dezvoltare*Sursa: Banca Mondială, Atlasul zonelor rurale marginalizate*

Marginalizare

Marginalizarea nu se definește doar din punctul de vedere al sărăciei veniturilor, ci și în funcție de capitalul uman (educație și sănătate) și condițiile de locuire. Atlasul zonelor rurale marginalizate, cât și Atlasul zonelor urbane marginalizate pot fi utilizate și pentru a informa sau evalua programele legate de educație, sănătate, infrastructură și locuințe sociale, cum sunt părăsirea timpurie a școlii, servicii primare de asistență medicală, planificare familială, educație parentală, violența domestică și alte riscuri/ vulnerabilități care sunt răspândite în comunitățile marginalizate.

Atât Atlasul zonelor rurale marginalizate, cât și Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate sunt instrumente utile pentru a măsura eficacitatea altor programe cheie de combatere a sărăciei. Zonele marginalizate (fie că sunt din mediul rural sau urban, roma sau non-roma) sunt concentrări de gospodării cu venituri mici și persoane cu un nivel scăzut de educație și competențe relevante pentru piața forței de muncă, care locuiesc în zone expuse la diferite pericole de mediu și unde serviciile publice sunt de slabă calitate, sau nu sunt deloc. Astfel, zonele marginalizate reprezintă ținte "naturale" pentru:

- programele active privind piața muncii;
- servicii sociale integrate la nivel comunitar (SPOR - Program Social Oportunitate și Responsabilitate);
- programele care se adresează școlilor dezavantajate;
- programe care doresc să prevină separarea copilului de familia naturală și programe privind consolidarea serviciilor sociale pentru protecția copilului;

Zone urbane marginalizate

În conformitate cu prevederile POR 2014-2020, comunitățile marginalizate sunt sprijinite prin intervențiile susținute în cadrul Axei 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, Prioritatea de investiții 9.1 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC). Intervențiile sprijinite în cadrul acestei priorități de investiții pot include diverse tipuri de investiții, în funcție de nevoile specifice identificate la nivel local în cadrul SDL elaborate de către Grupurile de Acțiune Locală (GAL) și se referă la investițiile în infrastructura de locuire, investiții în infrastructura de sănătate, servicii sociale – construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ dotarea centrelor comunitare integrate medico-sociale; investiții în infrastructura de educație); investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate, construirea/ dotarea cu echipamente a infrastructurii întreprinderilor de economie socială de inserție.

De asemenea, comunitățile marginalizate sunt susținute și din POCU 2014-2020 - AP 5 – Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității). Acțiunile care se finanțează prin Axa Prioritară 5 din POCU 2014-2020 (OS 5.1) cuprind măsuri integrate destinate comunității marginalizate vizate de SDL,

în următoarele domenii: educație, ocupare, dezvoltare/furnizare de servicii (sociale/ medicale/ medico-sociale); asistență socială; combaterea discriminării sau segregării.

Conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate¹⁵ elaborat de Banca Mondială în anul 2014 pe baza datelor de la Recensământul Populației și al Locuințelor din anul 2011, în fiecare centru urban din regiune se regăsește populație dezavantajată din punct de vedere a cel puțin două criterii. Din cele trei (criteriile principale pentru identificarea și examinarea sărăciei, mai ales sărăcia multidimensională și marginalizarea sunt: ●capitalul uman (de regulă educația, sănătatea și numărul de membri sau de copii ai familiei); ●ocuparea forței de muncă (de regulă raportat la numărul de șomeri, munca la negru, munca în agricultura de subzistență); și ●condițiile de locuire (mai ales referitor la nesiguranța locativă, calitatea locuințelor și racordarea la rețelele de utilități publice).

În 18 orașe mai mult de jumătate din populație se află în această situație, cu procente alarmante de peste 80% în Vișeu de Sus, Săcueni, Săliștea de Sus, Borșa, Sângeorz-Băi, Dragomirești și Livada (unde mai mult de 90% din rezidenți se află în situații de dezavantajare).

Pe de altă parte, municipiile au înregistrat o situație mai favorabilă, cu maxim 30% din populație fiind dezavantajată. În cazul acesta, Municipiul Sighetu Marmației face excepție, cu peste 40% din locuitori în această situație. În cadrul municipiilor se pot identifica și probleme specifice de locuire, astfel încât, cele mai mari procente – de peste 10% din totalul populației – de populație dezavantajată din acest punct de vedere au fost înregistrate în Cluj-Napoca, Oradea și Bistrița. Locuirea precară se referă la proporția locuințelor fără curent electric, proporția locuințelor supraaglomerate (< 15,33 m² pe persoană) și la nesiguranța locativă sau proporția gospodăriilor ce nu dețin o locuință proprietate personală.

Totuși, principala problemă a orașelor din regiune este capitalul uman, în cadrul acestei categorii fiind înregistrate cele mai mari procente de dezavantajare. Capitalul uman se referă la proporția populației de 15 -64 de ani care a absolvit maxim 8 clase, proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le îngreunează activitățile zilnice și proporția copiilor (0-17 ani) din populația totală. Prin urmare, centrele urbane care au probleme de capital uman, au înregistrat și printre cele mai mari procente de dezavantajare privind ocuparea, care se referă la proporția persoanelor de 15-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ.

O altă problemă specifică centrelor urbane sunt zonele marginalizate, acestea fiind dezavantajate simultan din punct de vedere a celor 3 criterii: capital uman, ocupare și locuire. Zonele Urbane Marginalizate (ZUM) necesită intervenții integrate pe o perioadă îndelungată de timp, cu accent pe implicarea populației în rezolvarea problemelor comunității și eforturi susținute din partea municipalităților și altor actori locali pentru ruperea cercului vicios al marginalizării.

Orașele Șomcuta Mare, Tășnad, Șimleu Silvaniei, Sângeorz-Băi, Săliștea de Sus, Valea lui Mihai, Livada și Săcueni au peste 10% din populație cuprinsă în ZUM-uri, iar orașele Vișeu de Sus și Huedin și Municipiile Salonta, Turda și Marghita au între 5% și 8% din populație în aceeași situație.

¹⁵ https://adrvest.ro/attach_files/Atlas_18Aprilie_RO_final.pdf

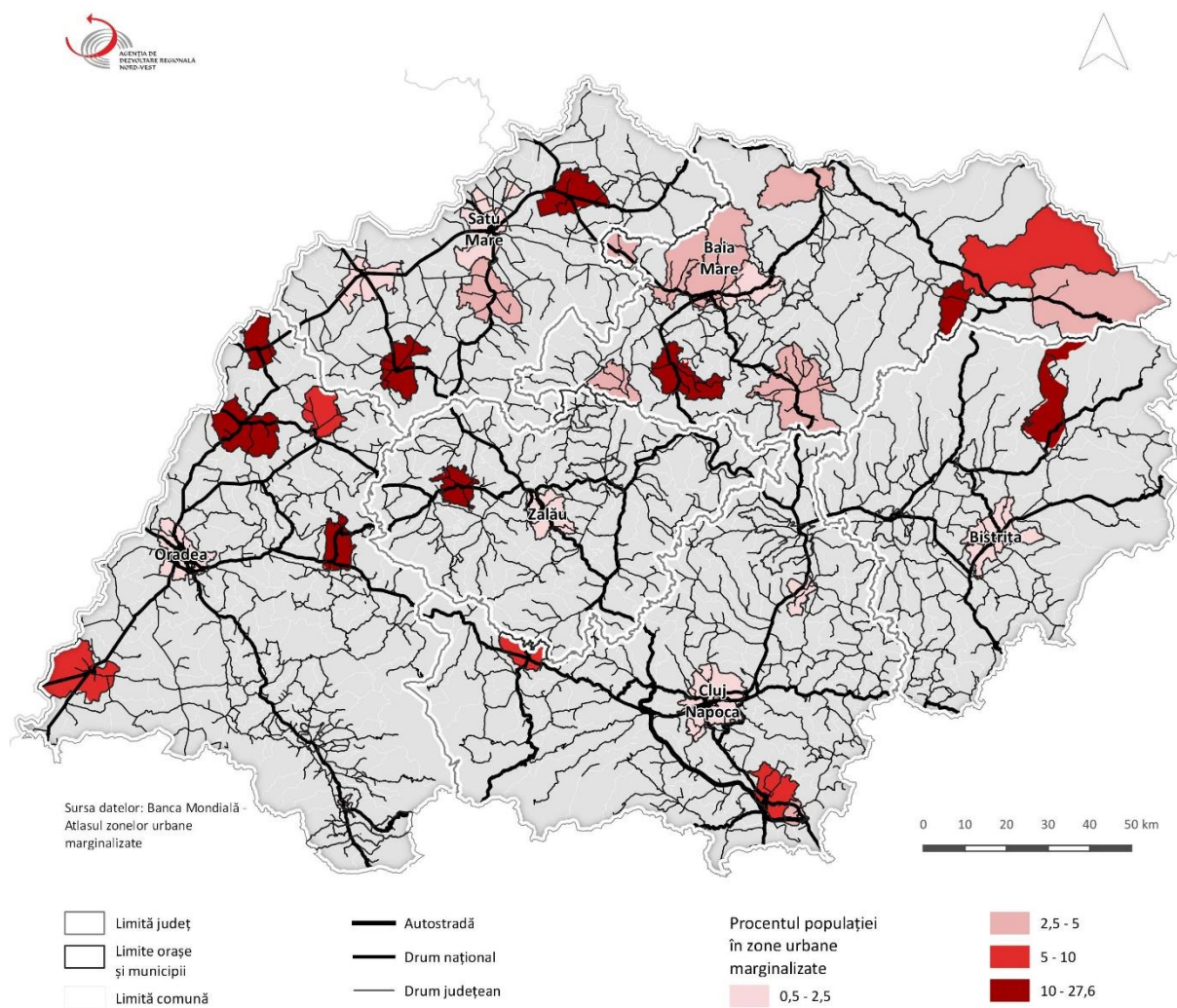

Figura 16. Procentul populației care trăiește în zone urbane marginalizate

Sursa: Banca Mondială, 2016. Atlasul zonelor urbane marginalizate

Pentru intervenții integrate în ZUM-uri, Comisia Europeană a creat mecanismul DLRC – Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității, care presupune crearea unui parteneriat local din diferiți actori relevanți pentru realizarea unei Strategii de Dezvoltare Locală dedicată zonelor marginalizate și pentru managementul intervențiilor propuse. În România, acest program a fost lansat în anul 2017, și a presupus un concurs de strategii care au primit finanțare în valoare de 7 milioane de euro fiecare pentru intervenții dedicate în comunitate. Din cele 49 de orașe și sectoare participante, 8 au fost din Regiunea Nord-Vest. Dintre acestea doar 5 au fost aprobate pentru finanțare și implementare – Carei, Gherla, Dej, Turda și Baia Mare, în timp ce orașele Cluj-Napoca, Sighetu Marmăției și Satu Mare nu au fost selectate pentru finanțare. Totodată, nici unul dintre orașele care au înregistrat procente de marginalizare de peste 10% nu a luat parte la această inițiativă, astfel încât pe viitor, la nivelul regiunii, este necesară diseminarea de bune practici și cunoaștere în acest domeniu către toate orașele, cu accent pe cele care au cea mai mare nevoie.

g) Incluziunea socială a romilor

Romii reprezintă cea mai mare și mai vulnerabilă minoritate în Uniunea Europeană, comunitatea lor fiind în general marginalizată și discriminată, membrii lor trăind în condiții socio-economice precare.

Incluziunea romilor și a altor categorii defavorizate în viața socială și economică este necesară pentru a atinge obiectivele Pilonului european al drepturilor sociale (implementate prin Obiectivul de Politică 4 al politicii de coeziune 2021-2027). Acest proces presupune însă o schimbare de mentalități, atât din partea majorității cât și din partea acestei minorități. În ciuda politicilor și strategiilor existente la nivel de UE, de țară și de județ excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații referitor la locul de muncă.

În România, majoritatea oamenilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială locuiesc în zonele rurale. Dar sărăcia în mediul rural se prezintă sub multe forme, de la sărăcia din satele mici și cele cu populație îmbătrânită până la comunități caracterizate prin capital uman scăzut, printr-o slabă ocupare formală a forței de muncă și prin locuințe improprii.

În România criteriile principale pentru identificarea și examinarea sărăciei, mai ales sărăcia multidimensională și marginalizarea sunt:

- a) capitalul uman (de regulă educația, sănătatea și numărul de membri sau de copii ai familiei);
- b) ocuparea forței de muncă (de regulă raportat la numărul de șomeri, munca la negru, munca în agricultura de subsistență);
- c) condițiile de locuire (mai ales referitor la nesiguranța locativă, calitatea locuințelor și racordarea la rețelele de utilități publice).

La nivel național, 6,2% din populația rurală, 5,3% din toate gospodăriile și 5,2% din toate locuințele se află în zone rurale marginalizate. Prin definiție, aceste zone sunt sectoare de recensământ în care cea mai mare parte a populației a absolvit cel mult gimnaziul, își câștigă existența în sectorul informal (mai ales din agricultură) și locuiește în condiții precare chiar și după standardele de obicei scăzute aplicate zonelor rurale care în general nu dispun de foarte multă infrastructură de bază sau de utilități (cu alte cuvinte, oamenii trăiesc în locuințe supraaglomerate și/sau nu au acces la apă curentă sau la curent electric)

Aceste zone rurale marginalizate sunt considerate "problematic" mai ales pentru că se caracterizează prin gospodării cu venituri mici, locuitori cu un nivel scăzut de educație și de competențe relevante pentru piața muncii, un număr preponderent de mame singure, copii numeroși și o rată ridicată a delincvenței. Copiii (cu vârste cuprinse între 0 și 17 ani) reprezintă peste o treime (34%) din populația totală a zonelor rurale marginalizate, în timp ce vârstnicii reprezintă doar 13% (comparativ, proporțiile medii din zonele rurale nemarginalizate sunt 22% copii și 19% persoane cu vârsta de cel puțin 65 de ani). O gospodărie din patru din zonele rurale marginalizate are cel puțin cinci membri față de doar 15% în zonele nemarginalizate, în timp ce 16% dintre gospodării au trei copii față de doar 5% în zonele nemarginalizate. Proporția de mame adolescente este de peste trei ori mai mare în zonele rurale marginalizate decât în cele nemarginalizate (4,6% dintre fetele cu vârste între 13 și 17 ani față de 1,3%). Extrem de îngrijorător este faptul că copiii și gospodăriile cu cel puțin trei copii din zonele rurale prezintă un risc foarte ridicat de a trăi într-o zonă marginalizată: 10% și respectiv 21%, față de media rurală națională de 6,2%.

Deși până la 80% dintre adulții care locuiesc în comunitățile rurale marginalizate au absolvit cel mult opt clase, iar dintre aceștia 35% au doar școala primară, în comunitățile nemarginalizate proporția scade la 45% și respectiv 8%. Procentul celor care nu lucrează ca angajați și nici nu urmează studii sau formare este de două ori mai mare în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 15 și 19 ani care locuiesc în zonele rurale marginalizate față de cei din zonele nemarginalizate (51% față de 23% în zonele nemarginalizate). Procentul celor care nu lucrează ca angajați și nici nu urmează studii sau formare în rândul celor cu vârste cuprinse între 20 și 64 ani este de aproape 64% în zonele nemarginalizate însă

crește până la 88% în zonele rurale marginalizate și chiar și mai mult în rândul femeilor roma din zonele marginalizate (95%).

Chiar mai mult decât în celelalte comunități rurale, în zonele marginalizate drumurile sunt neasfaltate, locuințele sunt precare, expuse riscurilor de mediu (cum sunt inundațiile sau alunecările de teren), iar serviciile publice sunt de proastă calitate sau inexistente. În zonele rurale din România proporția celor care trăiesc în locuințe fără apă de la rețeaua publică crește de la 65% în rândul celor care sunt de altă etnie decât cea romă și trăiesc în zone nemarginalizate la 75% în rândul romilor din zone nemarginalizate, ajungând la 88% în rândul romilor din zonele marginalizate. La fel, proporția celor care trăiesc în locuințe fără curent electric crește de la 0,6% în rândul celor de alte etnii din zonele nemarginalizate la peste 10% în rândul romilor din zonele marginalizate.

În 42% din sectoarele rurale marginalizate, procente mari din populație sunt de etnie romă.

Persoanele care se identifică singure ca fiind romi reprezintă în medie 27% din toți locuitorii, ceea ce pare să indice o proporție de romi identificați de autorități (sau de altcineva) de aproximativ 42%.

Conform datelor prezentate în **SocioRoMap - Ancheta experților locali privind comunitățile și grupările compacte de romi din România**, cea mai însemnată populație de romi este localizată în regiunea Centru (240.104), respectiv Sud-Muntenia (217.919). Trebuie subliniat și faptul că în afara regiunii Vest, numărul romilor depășește 100.000 în toate regiunile. Proporția cea mai ridicată a romilor a fost raportată în regiunea Centru (10,1%), urmată de Sud-Muntenia și București, ambele cu un procent de 6,9% iar proporția cea mai scăzută a fost raportată în regiunea Nord-Est. Raportările sunt concordante cu datele recensământului în cazul regiunii **Nord-Vest (6%)**, iar în cazul Bucureștiului experții locali au raportat de 3,4 ori mai mulți romi față de recensământ. Numărul romilor raportat de către experții locali a fost cel mai mare în București (110.205). În județul Mureș experții au raportat 66.831, în Brașov 55.993, în Călărași 46.713, în **Bihor** 45.332, în Sibiu 41.027 romi. Numărul absolut al romilor depășește cifra de 10.000 în fiecare județ al țării.

Regiunea	Romi conform anchetei cu experți		Romi conform recensământului		Diferența față de recensământ (I/III)
	Număr (I)	Procent (II)	Număr (III)	Procent (IV)	
București	133.786	6,9%	39.607	1,7%	3,4
Centru	240.104	10,1%	111.228	4,7%	2,2
Nord-Est	135.972	4,0%	55.216	1,7%	2,5
Nord-Vest	152.846	6,0%	113.711	4,4%	1,3
Sud Muntenia	217.919	6,9%	122.232	3,9%	1,8
Sud-Vest	106.807	5,4%	63.899	3,1%	1,7
Sud-Est	145.825	5,6%	69.864	2,7%	2,1
Vest	82.587	4,5%	45.747	2,5%	1,8

Tabelul 12. Numărul și proporția romilor conform anchetei cu experți locali și recensământului din 2011, pe regiuni

Sursa: SocioRoMap - Ancheta experților locali privind comunitățile și grupările compacte de romi din România

La nivel național, 25,1% dintre familiile rome beneficiază de VMG (Venitul Minim Garantat). Proporții mai ridicate au fost înregistrate în mediul rural, în comune mai mici, respectiv în **regiunea Nord-Vest**. Județele cu cele mai ridicate proporții de beneficiari sunt Teleorman (56%), Maramureș (52%), Suceava (53%), Brăila (50%), Harghita (49%), Sălaj (49%), Vrancea (47%), Dolj (45%) și **Bihor (45%)**. Cele mai scăzute proporții sunt indicate în București (0,5%), Ilfov (11%), Timiș și Tulcea (19%)

Un procent de 12% dintre gospodăriile de romi au venituri din culegerea fructelor și plantelor. Acest tip de utilizare a resurselor marginale este evident preponderent în mediul rural, în localități mai mici, respectiv în regiunile Centru, Nord-Est și **Nord-Vest**. Județele în care este mai răspândită colectarea fructelor și a plantelor sunt Harghita, **Bistrița-Năsăud**, **Sălaj** și Argeș.

Colectarea materialelor reciclabile este un tip de utilizare a resurselor marginale caracteristică pentru mediul urban. Așadar, proporțiile gospodăriilor care beneficiază de acest tip de venit sunt mai ridicate în București-Ilfov, respectiv în orașe mari și mijlocii. Dintre județe, proporțiile cele mai ridicate se înregistrează în **Cluj**, Brăila, Galați și Tulcea.

La nivel național, 14,4% dintre locuințele din grupări compacte de romi nu sunt racordate la electricitate. Proporția acestora este cea mai ridicată în județele Harghita, Covasna, Brașov și **Cluj**, iar județele cu cei mai buni indicatori privind racordarea la electricitate sunt Tulcea, Olt, Vrancea, Alba, Botoșani și Caraș-Severin.

La nivel național, 71% dintre gospodăriile din grupările/comunitățile compacte de romi nu au alimentare cu apă în interiorul locuinței. Cele mai ridicate proporții se găsesc în Nord-Estul țării, în județele Neamț (89%), Iași (87%), Bacău (81%), Vaslui (81%) și Suceava (80%), respectiv în județele **Sălaj (89%)**, Giurgiu (87%), Călărași (86%) și Covasna (84%). Situațiile cele mai favorabile se găsesc în județele Tulcea, Gorj, Hunedoara, **Bistrița-Năsăud**, Vrancea și Mehedinți.

Implicarea în sectorul informal este în descreștere ca urmare a diminuării agriculturii de subzistență și a cererii pentru zilieri din partea gospodăriilor „tărănești”. În ciuda acestora, o treime din gospodăriile comunităților compacte a beneficiat de venituri din muncă informală. Acest procent este mai ridicat în localități mai mici și în mediul rural din **regiunea Nord-Vest**. Proporția cea mai ridicată a veniturilor din muncă ocazională este în județele Vrancea, **Bistrița-Năsăud**, Dâmbovița, Satu Mare, Tulcea, Timiș și Iași. Cele mai scăzute procente sunt în județele Hunedoara, Gorj, Ialomița și Botoșani.

Marginalizarea nu se definește doar din punctul de vedere al sărăciei veniturilor, ci și în funcție de capitalul uman (educație și sănătate) și condițiile de locuire. Atlasul zonelor rurale marginalizate, cât și Atlasul zonelor urbane marginalizate pot fi utilizate și pentru a informa sau evalua programele legate de educație, sănătate, infrastructură și locuințe sociale, cum sunt părăsirea timpurie a școlii, servicii primare de asistență medicală, planificare familială, educație parentală, violența domestică și alte riscuri/ vulnerabilități care sunt răspândite în comunitățile marginalizate.

Atât Atlasul zonelor rurale marginalizate, cât și Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate sunt instrumente utile pentru a măsura eficacitatea altor programe cheie de combatere a sărăciei. Zonele marginalizate (fie că sunt din mediul rural sau urban, roma sau non-roma) sunt concentrări de gospodării cu venituri mici și persoane cu un nivel scăzut de educație și competențe relevante pentru piața forței de muncă, care locuiesc în zone expuse la diferite pericole de mediu și unde serviciile publice sunt de slabă calitate, sau nu sunt deloc. Astfel, zonele marginalizate reprezintă ținte "naturale" pentru:

- programele active privind piața muncii;
- servicii sociale integrate la nivel comunitar (SPOR - Program Social Oportunitate și Responsabilitate);
- programele care se adresează școlilor dezavantajate;
- programe care doresc să prevină separarea copilului de familia naturală și programe privind consolidarea serviciilor sociale pentru protecția copilului;

Deși populația romă în general nu se înscrie în tendința naturală de scădere ca restul populației, creșterea numărului romilor în datele statistice oficiale se poate datora mai degrabă disponibilității unui număr mai mare de romi de a-și asuma oficial apartenența etnică și de a se identifica ca atare

Din perspectivă teritorială, cele mai multe comunități compacte au fost raportate pentru județul Mureș, apoi urmează partea Nord-Vestică a României, un areal destul de compact compus din județele Bihor, Satu Mare și Sălaj.

Pe județe, romii se întâlnesc într-o proporție relativ mare, de peste 6% din populația stabilă, numărul lor ajungând la 6,9% în Sălaj și la 6,1% în Bihor. Aceste județe sunt urmate de Satu Mare cu o pondere de 5,3%, Bistrița-Năsăud (4,4%), Cluj (3,4%), și Maramureș (2,7%).

În ceea ce privește nivelul de educație, ca unul din principalii indicatori de incluziune socială, conform studiului realizat în cadrul proiectului EU Inclusive, 25% dintre adulții romi de peste 16 ani declară că nu știu să scrie și să citească, femeile fiind mai afectate în acest sens (diferență de 10% între ele și bărbați). 23% dintre romi nu a absolvit nici o școală, 26% au terminat primele patru clase și 34% doar gimnaziul. Grupa de vârstă cu cele mai multe persoane care declară că nu știu să scrie și să citească sunt cei între 25 și 34 de ani, urmați de grupa de vârstă 35-44 de ani, deci cei care ar trebui să fie cei mai activi pe piața muncii. Numai 17% urmează un liceu sau un nivel superior de educație. Analfabetismul afectează în special persoanele adulte, din mediul rural, mai cu seamă romii din comunitățile compacte, segregate. Educația este foarte importantă însă și în rândul adulților, mai ales pentru a crește gradul lor de ocupare care, în special în cazul femeilor romi, este mult sub nivelul populației generale. Ponderea populației apte de muncă în rândurile romilor (persoane între 15-64 de ani) reprezintă 60,3%. Problemele legate de ocupare se datorează unor cauze complexe, de la nivelul scăzut de educație și probleme de sănătate, până la discriminare etc. Programele destinate calificării și recalificării se lovesc de obstacolul nivelului scăzut de educație al romilor dar și de lipsa certitudinii privind angajarea după absolvirea acestor cursuri. Creșterea gradului de ocupare în cadrul populației romi este importantă atât din punctul de vedere al integrării lor sociale și asigurarea unor condiții de trai decente, dar și din perspectiva creșterii veniturilor la bugetul de stat și în același timp reducerea cheltuielilor din asigurări sociale. În ceea ce privește accesul la sistemul de sănătate, acesta este în general limitat pentru romi, inclusiv în ceea ce privește igiena și prevenția, așadar întreaga populație este expusă la riscuri de sănătate mai mari.

Durata de viață la romi este cu 10 ani mai mică decât la restul populației, mortalitatea la copii este de 2-6 ori mai mare pentru copiii romi față de restul, cca. 25% dintre aceștia nefiind vaccinați. În general, romii consideră că sunt lipsiți de informații cu privire la drepturile pe care le au în sistemul sanitar, cum ar fi gratuitatea vaccinării la copii, de unde rezultă și procentul foarte mare al copiilor care nu au primit nici un vaccin. La aceasta se adaugă lipsa actelor de identitate, a certificatelor de stare civilă, a asigurărilor de sănătate și a mijloacelor financiare pentru plata tratamentului și / sau a consultației. Și în acest caz cei mai expuși sunt cei din mediul rural și / sau din comunitățile segregate. Lipsa accesului la servicii de sănătate pentru o mare parte din populația de etnie romă, dar și condițiile precare de locuire și viață (spații și utilități publice) sunt factorii care explică rata mare a morbidității și mortalității la populația romă și îngreunează integrarea lor în societate. Populația de etnie romă este dezavantajată și de faptul că nu se pune un accent mare pe construirea unor imobile sociale într-o țară unde 97% din populația totală locuiește într-un imobil propriu. Mai mult în cazul în care acestea există, criteriile de alocare ale acestor locuințe nu favorizează pe cei provenind din categorii defavorizate ci urmărindu-se mai degrabă reținerea în comunitățile locale a persoanelor cu competențe deosebite – tineri medici, ingineri, profesori (trebuie avut în vedere procentul foarte mare al populației expuse la riscul de sărăcie din România).

În ciuda politicilor și programelor existente, excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații de căutare a unui loc de muncă sau chiar la locul de muncă. Au fost alocate fonduri europene prin programe destinate incluziunii populației de etnie romă, cum ar fi POCU 2014-2020 care de adresează persoanelor dezavantajate prin axa 4 (Incluziune socială și combaterea sărăciei) axa pe care în

Regiunea Nord Vest au fost depuse 64 de proiecte, iar pe axa 5 (Dezvoltare locală) au fost depuse 13 proiecte. Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS) a lansat, de asemenea, programe de susținere a următoarelor activități: incluziunea socială (cu accent pe comunitățile de romi), dezvoltarea socio-economică, egalitatea de șanse, combaterea sărăciei, dezvoltarea comunitară și educație. În prezent este în derulare apelul de propuneri de proiecte „Creșterea incluziunii și abilitarea romilor”.

h) Deprivarea materială

Amplarea stării de sărăcie poate fi mai bine relevată dacă se analizează, complementar sărăciei monetare, aspectele de deprivare materială, incapacitatea unor persoane de a-și asigura condiții de viață normale pentru actualul stadiu de dezvoltare a societății. Deprivarea materială poate fi indusă și de alți factori non-monetari, care țin de trăsăturile caracteristice ale persoanelor (sex, vârstă, nivel de instruire, sănătate, statut ocupațional etc.) sau ale cadrului socio-economic în care trăiesc persoanele respective (mediu de rezidență, nivel general de dezvoltare al comunității, piața muncii etc.) Starea de deprivare materială din punct de vedere economic ar putea fi considerată forma cea mai greu suportabilă, deoarece aduce atingere mai multor aspecte importante ale vieții în gospodărie. Lipsa posibilităților financiare face ca unele persoane să nu poată susține cheltuielile impuse de consumul unor produse alimentare de bază, de întreținerea corespunzătoare a locuinței, de achitarea unor obligații și plăți curente, de asigurarea unor condiții de odihnă și refacere în afara cadrului gospodăriei, dar și de acoperirea unor necesități financiare apărute în mod neașteptat și care grevează suplimentar bugetul propriu.

În totalul populației din România, persoanele care în anul 2017 au suferit de una sau mai multe lipsuri de natura deprivării economice au avut o pondere foarte mare, de 73,9%, pondere ce s-a redus cu 3,3 puncte procentuale în ultimul an comparativ cu cea din 2014. Situațiile care se întâlnesc cel mai frecvent sunt cele în care persoanele afectate declară existența a două probleme (27,7%), sau existența unei singure probleme 21,2%).

Deprivarea materială severă este inegal distribuită și în profil regional. În anul 2017 în regiunea Nord-Vest incidența deprivării materiale severe s-a înregistrat cu 13,9% mai puțin față de regiunile Sud-Est și Sud-Muntenia .

Analiza evoluției deprivării materiale severe, în profil regional, în perioada analizată evidențiază faptul că, față de începutul perioadei (anul 2014) scăderi ale ratei deprivării materiale severe s-au simțit în majoritatea regiunilor, cea mai mare fiind înregistrată în regiunea Centru (14,6 puncte procentuale), urmată îndeaproape de regiunile Vest și Sud-Est, cu 14,9% și respectiv 12,1%. Regiunea Nord-Vest se situează pe locul V, unde rata deprivării materiale, a scăzut în anul 2018 cu 8,7% față de anul 2014.

În anul 2017, la nivel național, în gospodăriile în care persoanele adulte în vârstă au desfășurat activități care au solicitat mai puțin de 20% din potențialul lor de muncă, s-au numărat 1.022 mii persoane în vârstă de până la 60 de ani. Comparativ cu anul 2014, numărul persoanelor aflate în gospodării cu intensitatea muncii foarte scăzută, a scăzut cu 77 mii persoane.

Analiza evoluției persoanelor în vârstă de până la 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă a muncii, în profil regional, evidențiază faptul că cele mai scăzute rate se înregistrează în regiunea Nord-Est (2,9%) și Nord-Vest (4,7%), iar cea mai mare rată în regiunile Sud-Est și Sud-Vest Oltenia. Ponderea persoanelor care sunt expuse riscului de sărăcie, se află în stare de deprivare materială severă și trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă a muncii, a scăzut în anul 2017 cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2014 (11,8%).

5. Infrastructura

Capitolul analizează starea diferitelor tipuri de infrastructuri din regiune, precum infrastructura de transport rutieră, feroviară și aeriană (împreună cu o analiză a conectivității la rețeaua TEN-T din perspectivă teritorială), infrastructura de transport public urban, infrastructura stradală, infrastructura de utilități (cu excepția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, care se tratează la capitolul 6. Mediu), infrastructura de telecomunicații, precum și infrastructura socială, infrastructura pentru situații de urgență, infrastructura de sănătate, infrastructura de învățământ, infrastructura CDI, infrastructura de cultură, respectiv fondul de locuințe.

a) Infrastructura de transport regional

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene **IV** (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), **V** (Venice - Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) și **IX** (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chișinău - București - Dimitrovgrad – Alexandroupolis). Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare¹⁶, dintre care axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

Infrastructura rutieră

În Regiunea Nord-Vest, infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox. 33 km. Rețeaua TEN-T centrală traversează partea sudică a regiunii și unește Alba Iulia de Câmpia Turzii și Târgu-Mureș continuând spre Regiunea de Dezvoltare Nord-Est.

Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest, astfel:

- Dinspre Regiunea Vest spre Municipiul Oradea (de-a lungul drumului european E671, spre Municipiul Marghita de-a lungul drumului național DN19E, spre Municipiul Zalău de-a lungul drumului național DN19B, spre Municipiul Cluj-Napoca și Municipiul Turda de-a lungul drumului european E81, unde se intersectează cu rețeaua TEN-T Core rutieră;
- Din Satul Halmeu (județul Satu Mare), spre Municipiul Satu Mare și Municipiul Carei de-a lungul drumului E671, spre Orașul Tășnad de-a lungul drumului național DN1F, spre Municipiul Zalău de-a lungul drumului european E81, unde se întâlnește cu tronsonul menționat anterior (parte din rețeaua TEN-T Comprehensive).

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2018, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.738 km, respectiv 14,8% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creștere a infrastructurii rutiere în anul 2018 față de anul 2012 cu 1,47%, puțin sub media de 2,43% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în județul Cluj (3,97%).

Din totalul drumurilor din regiune, 18.6% sunt proprietate publică, fiind administrate de Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere din România (CNAIR), restul de 81,4% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

¹⁶ Sursa: http://tntea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/

Din totalul de 12.738 km, doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%. Drumurile naționale în Regiunea nord-vest acopereau o rețea de 2.369 km, din care 2.218 km sunt modernizate.

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi. Conform datelor puse la dispoziție de DRDP Cluj, la începutul anului 2020 doar o parte (60,48 km) din autostrada A3 Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație, urmând ca 5,35 km (Suplacu de Barcău-Borș) să fie dați în folosință până la sfârșitul anului. Din autostrada A10 (Sebeș-Tura), doar 7,7 km se regăsesc pe teritoriul regiunii, la care se adaugă 5 km de bretele de legătură la nodul Turda.. Soarta executării celorlalte tronsoane este incertă în contextul concentrării fondurilor publice alocate autostrăzilor pentru axele prioritare trans-europene și nodurile cheie (nici unul neaflându-se în regiune de pe lista adoptată de Consiliul pentru Transport al U.E.).

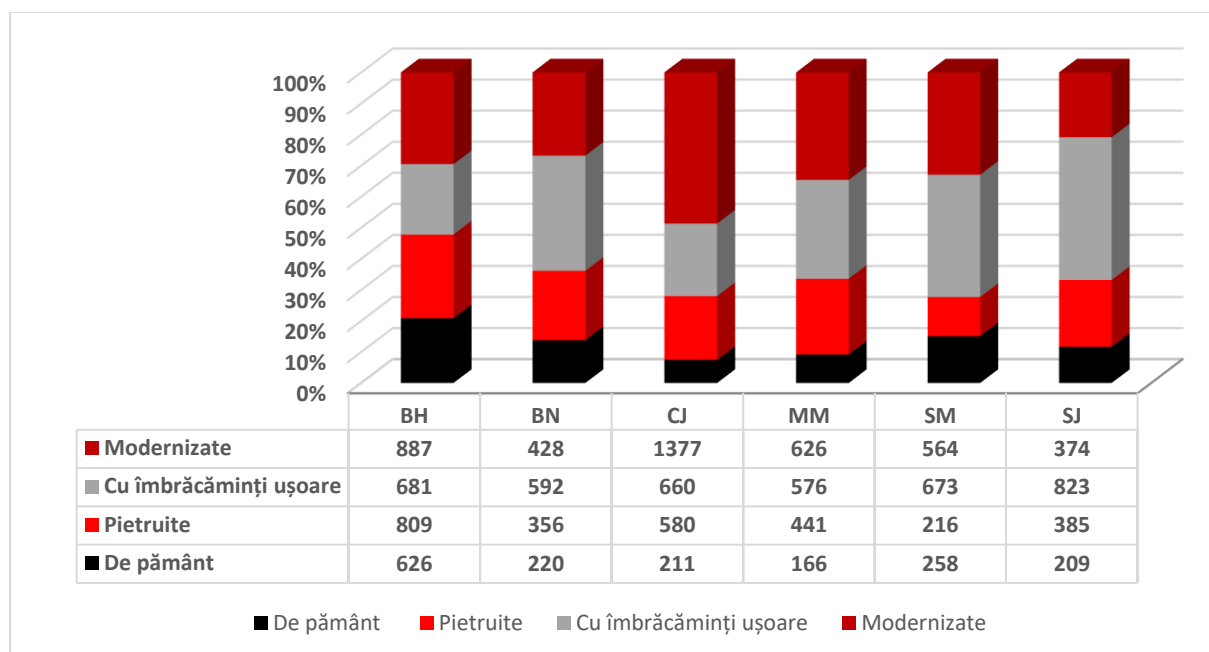

Figura 17. Lungimea rețelei de drumuri din Regiune, pe tipuri, 2018 (%)

Sursa: INS Tempo on-line

Rețeaua de drumuri însumează un total de 12.738 km, din care 1.690 km nu se prezintă în condiții de utilizare optime. Doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%.

Conform INS, în anul 2018, **drumurile naționale** în Regiunea Nord-Vest acopereau o rețea de 2.369 km, din care 2.218 km sunt modernizate.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
România	15.645	15.956	16.172	16.557	16.600	16.701	16.818
Regiunea Nord-Vest	2.042	2.098	2.135	2.162	2.188	2.188	2.218
Regiunea CENTRU	2.222	2.297	2.413	2.453	2.462	2.463	2.506
Regiunea NORD-EST	2.451	2.466	2.468	2.470	2.467	2.475	2.495
Regiunea SUD-EST	2.050	2.059	2.058	2.067	2.067	2.068	2.073
Regiunea SUD-MUNTENIA	2.050	2.728	2.738	2.742	2.747	2.752	2.759
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	335	342	342	342	342	342	350
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1.894	1.902	1.917	19.24	1.930	1.976	1.987
Regiunea VEST	1.946	2.064	2.101	2.397	2.397	2.437	2.430

Tabelul 13. Evoluția drumurilor naționale modernizate (km), 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Conform INS, în anul 2018, lungimea rețelei de **drumuri județene** din Regiunea Nord-Vest atingea 5.222 km, din care 1.427 km modernizați, 2.761 km cu îmbrăcămînți ușoare rutiere, 777 km pietruși și 257 km de pământ.

În perioadele anterioare de programare, modernizarea/reabilitarea drumurilor județene a fost o prioritate. Astfel, peste 327 km de drumuri județene au fost reabilite/modernizate prin Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013, Axa 2: „Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport” (conform Raportului final de implementare 2007-2013). În perioada 2014-2019 sunt în curs de modernizare încă 1.100 km de drumuri județene, prin POR 2014-2020 Axa 6 „Îmbunătățirea infrastructurii de importanță regională, precum și a sistemelor de transport durabile” (conform datelor furnizate de OI ADR Nord-Vest).

Cu toate acestea, conform INS, la nivelul anului 2018, procentul drumurilor modernizate din total drumuri județene din Regiunea Nord-Vest a fost cel mai mic la nivel național (27%, față de 56% în Regiunea Centru). Drumurile județene modernizate din regiune au reprezentat doar 10% din totalul drumurilor județene modernizate la nivel național.

Conform INS, în 2018, din totalul de 5.147 km **drumuri comunale**, doar 611 km au fost modernizați, 1.111 km au îmbrăcămînți ușoare rutiere, 1.992 km sunt pietruși și 1.433 km sunt de pământ, ceea ce duce la concluzia că starea drumurilor comunale este degradată și cu soluții tehnice depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare (precum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud).

Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar de importanță națională și europeană.

Lungimea rețelei feroviare în anul 2018 atinge 1.668 km, din care 311 km sunt linii electrificate (18.64%), iar 244 km sunt linii duble (14.62%). La nivelul anului 2018 față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 48,7 km/1000 km² densitatea cea mai mare se regăsește în județul Bihor (66,3 km/1000 km²), Bistrița-Năsăud înregistrând de asemenea valori peste medie. Cea mai redusă densitate o găsim în județul Maramureș (32,8 km/1000 km²), județele Satu Mare, Sălaj și Cluj situându-se de asemenea sub medie.

În ce privește rețeaua feroviară, încă din perioada de programare 2007-2013 a fost inițiat un program de modernizare a gărilor.

Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de inter-modalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare. Conform Master Planului General de Transport (MPGL), intervențiile pe sectorul feroviar în Regiunea Nord-vest vizează următoarele trasee: Cluj-Napoca – Episcopia Bihor (reabilitare la nivelul vitezei proiectate, dublare linie și electrificare), Câmpia Turzii - Cluj-Napoca, Cluj-Napoca - Ilva Mică, Oradea - Salonta – Arad, Oradea - Carei - Satu Mare - Baia Mare - Jibou - Dej (reabilitare) .

Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7.71% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu Vestul european.

Tip	Regiune	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Linii electrificate	România	4020	4029	4029	4030	4030	4030	4029
	NORD-VEST	312	312	312	312	312	312	311

	CENTRU	669	666	666	666	666	666	666
	NORD-EST	663	663	663	663	663	663	663
	SUD-EST	522	522	522	522	522	522	522
	SUD-MUNTENIA	439	451	451	451	451	451	451
	BUCURESTI - ILFOV	259	259	259	259	259	259	259
	SUD-VEST OLTENIA	507	507	507	507	507	507	507
	VEST	649	649	649	650	650	650	650
Linii normale cu o cale	România	7730	7721	7729	7715	7718	7718	7710
	NORD-VEST	1342	1342	1342	1342	1342	1342	1341
	CENTRU	1012	1009	1012	1009	1012	1012	1009
	NORD-EST	1049	1049	1050	1050	1050	1050	1049
	SUD-EST	1230	1230	1232	1230	1233	1233	1230
	SUD-MUNTENIA	636	636	636	636	632	632	632
	BUCURESTI - ILFOV	142	142	142	142	142	142	142
	SUD-VEST OLTENIA	740	740	742	742	742	742	742
	VEST	1579	1573	1573	1565	1565	1565	1565
Linii normale cu 2 căi	România	2909	2909	2909	2917	2917	2917	2917
	NORD-VEST	244	244	244	244	244	244	244
	CENTRU	320	320	320	320	320	320	320
	NORD-EST	540	540	540	540	540	540	540
	SUD-EST	490	490	490	490	490	490	490
	SUD-MUNTENIA	615	615	615	615	615	615	615
	BUCURESTI - ILFOV	137	137	137	137	137	137	137
	SUD-VEST OLTENIA	248	248	248	248	248	248	248
	VEST	315	315	315	323	323	323	323

Tabelul 14. Evoluția structurii rețelei de cale ferată pe tipuri de linii (km), 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Infrastructura aeriană

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale pe cale rutieră/feroviară. De exemplu, timpul necesar pentru parcurgerea unei distanțe de aproximativ 150 km (cum sunt distanțele dintre Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Bistrița) variază între 2,5 și 3 ore. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală.

Traficul aerian a crescut constant în perioada 2011-2018 la nivelul regiunii numărul de pasageri crescând cu peste 200% de la 1.005 mii la 3.076 mii de pasageri, ajungând să dețină peste 14% din totalul pasagerilor la nivel național în 2018, comparativ cu aproape 10% în 2011.

Cel mai important aeroport al regiunii, Aeroportul Internațional "Avram Iancu" din Cluj-Napoca, preia peste 70% din traficul total de pasageri din regiune. Traficul internațional de pasageri deține 81,7% din total pasageri, restul de 18,3% fiind pasageri pe rute interne fapt care atestă potențialul de „hub” pentru jumătatea nordică a României a acestui aeroport, al doilea aeroport al țării după Aeroportul Internațional „Henri Coandă” București, în ceea ce privește traficul de pasageri. Traficul aerian de pasageri la nivelul celorlalte aeroporturi din regiune Oradea – doar 7% din total pasageri la nivel de regiune, Satu Mare și Baia Mare rămân reduse ca și volum și sunt destinate aproape exclusiv rutelor interne.

Transportul de marfă

În ceea ce privește traficul de marfă, la nivelul regiunii se înregistrează cele mai mari valori, din perspectiva numărului de vehicule ce se deplasează zilnic, în zonele Municipiului Oradea și Municipiului

Cluj-Napoca, mai exact pe următoarele tronsoane circulând peste 30,000 de vehicule zilnic: între Municipiul Oradea și Orașul Aleșd (spre est); între Municipiul Oradea și Comuna Hidișelu de Sus (spre sud-est); între Municipiul Cluj-Napoca și Municipiul Turda.

În contextul acestui tip de transport, este necesar ca deplasările să se realizeze de-a lungul unor rute special marcate, îndeosebi în ceea ce privește tranzitul în cadrul localităților. Gestionarea infrastructurii din perspectiva transportului de marfă este importantă prin prisma faptului că nu ar trebui să îngreuneze condițiile de deplasare ale traficului ușor. În acest scop, printre altele, sunt realizate centurile ocolitoare. Așadar, în cazul municipiilor amintite anterior care înregistrează un număr sporit de vehicule asociate traficului greu, se remarcă prezența centurilor care au rolul de eficientizare a transportului. Alte localități care asigură acest tip de infrastructură, pe lângă marile centre urbane Municipiul Satu Mare, Municipiul Baia Mare, Municipiul Zalău, Municipiul Oradea, Municipiul Bistrița, sunt: Municipiul Carei, Municipiul Gherla, Municipiul Sighetu Marmăției, respectiv Orașul Săcuieni (unde este în construcție). Totuși aceste centuri și variante ocolitoare nu sunt complete și deservesc doar o parte din principalele direcții pe care circulă traficul greu. Astfel, de exemplu în cazul Municipiului Cluj-Napoca se resimte nevoia unei centuri pe direcție est-vest. În cazul Municipiului Zalău centura existentă trebuie legată de DN1F și de Autostrada Transilvania. La Baia Mare este nevoie de lărgirea profilului centurii de sud, la Bistrița este nevoie de o ocolitoare care să suplimenteze centura din nord iar la Satu-Mare centura este în curs de amenajare.

Conectivitatea la rețeaua TEN-T

O analiză a conectivității din perspectivă teritorială are în vedere scopul declarat al acordului dintre CE, Consiliu și Parlamentul european privind rețeaua transeuropeană de transport, și anume ca treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor și a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T.

Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci comunitățile din Bistrița-Năsăud, Maramureș și Munții Apuseni sunt în afara zonei de acces în 30 minute. Zona Carei - Valea lui Mihai este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria care este finalizată.

Din analiza accesului la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare) rezultă că zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud și zona estică a județului Maramureș (Munții Maramureșului și Rodnei) sunt izolate și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene. În aceeași situație rămâne și zona Munților Apuseni.

În lipsa investițiilor în transportul pe cale ferată analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu a fost aprofundată, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier și aerian.

Conectivitatea transfrontalieră

Granița Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, trecerea graniței fiind asigurată de 6 treceri de graniță rutiere (persoane și mărfuri) și 4 feroviare. Deși distanța medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localități din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuității rețelelor de trafic. Trecerile de frontieră Borș - Ártánd și Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată granița cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată granița (15.000 de vehicule dinspre și 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania și lipsa electrificării pe linia TEN-T. Viteza de trafic rutier și feroviar cea mai scăzută este între municipiile Satu Mare și Nyíregyháza, rută pe care se circulă în medie cu 57,3 km/h cu mașina și cu 29 km/h cu trenul. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public între Oradea și

Debrecen, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniței există 2 aeroporturi internaționale, iar pe partea maghiară unul la Debrecen.

Prin intermediul a două proiecte transfrontaliere, finanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 au fost construite piste de biciclete de 40 km între Satu Mare și Fehérgyarmat (din care 18 km pe teritoriu românesc) respectiv de 35 km între Oradea și Berettyóújfalu. De asemenea, prin Programul Interreg V-A România-Ungaria 2014-2020, Axa Prioritară 2: „Îmbunătățirea Mobilității Transfrontaliere Durabile Și Eliminarea Blocajelor”, Obiectivul specific 2.2: „Creșterea procentului de pasageri care folosesc forme de transport durabile – cu emisii reduse de carbon și nivel redus de zgomot – pentru deplasarea transfrontalieră”, s-au construit piste de biciclete în 2015 pe traseul Turulung-Magosliget (18 km pe teritoriu românesc), iar în 2019 s-a extins traseul de biciclete existent între Salonta - Békéscsaba cu încă 8,778 km (6 km pe teritoriul românesc) de noi porțiuni de pistă, în Sarkad, Salonta și Mădăraș.

Lungimea graniței între Regiunea Nord-Vest și oblasturile învecinate din Ucraina este de 250 de km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa). Pe cei 162 de km de la limita județului Maramureș există 1 punct de trecere a frontierei rutiere și 3 care asigură trecerea pe cale ferată în afară de transportul rutier. Dinspre Satu Mare spre Ucraina există o singură trecere a frontierei la Halmeu – Diakovo (rutier, transport marfă și feroviar). Transportul persoanelor și mărfurilor pe granița externă a Uniunii Europene este îngreunat de numărul redus al trecerilor de frontieră și lipsa modernizării acestora, care reprezintă o problemă mai ales pentru locuitorii județului Maramureș. De asemenea, se poate aminti calitatea proastă a drumurilor și a diferențelor de ecartament al căilor ferate. Calea ferată din zonă, pe lângă legătura cu Ucraina, asigură și legătura cu Slovacia și Polonia.

b) Mobilitate urbană durabilă

Planul de mobilitate urbană (PMUD) a reprezentat principalul instrument folosit de orașele României pentru tranziția la planificarea mobilității, prioritizând mijloacele de transport cu emisii reduse sau zero (transportul public, mersul cu bicicleta, mersul pe jos). Operaționalizarea planurilor de mobilitate urbană a fost puternic susținută prin alocarea de resurse financiare, fonduri nerambursabile care se putea accesa prin axe dedicate din Programul Operațional Regional (POR) – axa 4.1 (municipii reședință de județ), axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) și parțial axa 13 (orașe și municipii non-reședință de județ). În prezent 28 din cele 43 de municipii și orașe din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest au realizat Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD), iar cea mai mare parte a acestora au dezvoltat proiecte de mobilitate urbană care au fost depuse pentru finanțare pe POR axa 4.1 sau 3.2 (sau chiar pe linia dedicată proiectelor retrospective). Din tipurile de proiecte finanțabile prin POR Axa 4.1 / 3.2 au fost preferate achizițiile de mijloace de transport public, infrastructură pentru biciclete sau dezvoltarea unor zone pietonale.

În ceea ce privește nevoile orașelor în domeniul mobilității se remarcă în continuare diferențe majore între municipiile reședință de județ și orașele mici, sub 25.000 locuitori. Pentru acestea cea mai mare parte a proiectelor finanțabile pe axa 3.2 din POR nu sunt pretabile¹⁷. Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, la nivelul Regiunii Nord-Vest nu există astfel de PMUD-uri pentru toate municipiile și orașele. Astfel, 16 din cele 43 de municipii și orașe nu au PMUD. Principalul motiv pentru care unele orașe din regiune au decis să nu realizeze Planuri de Mobilitate Urbană este faptul că măsurile / proiectele finanțabile din axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) nu corespundeau cu nevoile acestora. De exemplu, în cazul

¹⁷ Majoritatea orașelor mici nu dețin centură sau variantă ocolitoare deci traficul greu traversează orașul. Mai mult de atât, principalele drumuri care traversează orașele mici sunt drumuri naționale, aflate în administrarea CNAIR, motiv pentru care intervenția autorităților locale în ceea ce privește modernizarea și optimizarea este foarte dificilă.

orașelor mici, dezvoltarea unui serviciu de transport public este dificil și greu de susținut din punct de vedere economic (densitate redusă a populației, distanțe mici între zonele orașului). Există încă reticență în dezvoltarea infrastructurii velo, iar în cazul orașelor mici, traversate de drumuri naționale, posibilitatea de a interveni pe profilul acestora este încă limitat. Rămâne astfel posibilitatea dezvoltării zonelor pietonale, însă în acest caz, o parte considerabilă din orașele din Regiunea Nord-Vest a preferat să pregătească proiecte integrate pe axa 13 unde nu se solicita plan de mobilitate urbană. Pe de altă parte, pentru orașele mici și pentru zonele rurale care nu pot susține un sistem de transport public propriu, ar putea fi o soluție crearea unui centrul de transport (electric) care să deservească mai multe localități. În cazul municipiilor reședință de județ a existat totuși un număr și o varietate mare de proiecte de mobilitate gândite pentru prioritizarea mijloacelor alternative de transport (ex. achiziție autobuze electrice Cluj Napoca, revitalizare Piața Unirii Oradea, pistă de biciclete Oradea-Berettyóújfalú, Studiu realizare piste biciclete în Municipiul Bistrița, etc.).

Transportul public local

Conform orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic în regiune există o dorință de a moderniza transport public local în conformitate cu politicile UE, mai multe localități au procurat vehicule electrice astfel contribuind la dezvoltare sustenabilă a regiunii.

În anul 2018, la nivelul regiunii era înregistrat un număr de 906 mijloace de transport public în comun, semnificativ mai mare față de Regiunea Sud Est (cu 809 vehicule), plasată pe locul 3 la nivel național. Procentul pasagerilor transportați în regiune cu tramvaiul este de 15,3 %, cu autobuze și microbuze 68,3% și cu troleibuze 16,4 %. În 2018, doar două județe au transport public local cu tramvaiul, Bihor și Cluj, care au transportat 29.597 mii pasageri, respectiv 17.099 mii pasageri. Troleibuzele circulă doar în Cluj și Maramureș, în 2018 transportând 45.137 mii pasageri, respectiv 4.910 mii pasageri.

În anul 2018, numărul pasagerilor transportați în transportul public local reprezenta la nivelul regiunii 10,0% din totalul transportat la nivel național cu tramvaiul, 19,5% din cel transportat cu autobuze și microbuze, și respectiv 33,5% din cel transportat cu troleibuze.

Conform datelor din „Strategia Regională de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, din cele 15 municipii ale Regiunii Nord-Vest, 9 au transport în comun la nivel local (Oradea, Cluj Napoca, Satu Mare, Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Turda, Sighetu Marmăției), din care 3 au dezvoltat transport în comun la nivel metropolitan (Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare). Din cele 28 orașe ale Regiunii Nord-Vest, 2 au transport în comun (Baia Sprie și Tăuții Măgheruş, operator comun cu Baia Mare). Începând cu anul 2021, încă 4 municipii și 7 orașe preconizează să ofere acest tip de serviciu (Carei, Câmpia-Turzii, Marghita, Gherla, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Seini, Negrești-Oaş, Valea lui Mihai).

În ceea ce privește vechimea flotelor de vehicule din municipiile reședință de județ care asigură deplasările prin intermediul transportului în comun, se remarcă faptul că majoritatea au o durată de exploatare foarte mare (conform PMUD-urilor). Fie că este vorba de autobuze, troleibuze sau tramvaie, unele vehicule au depășit 40 de ani vechime, cum este cazul în Municipiul Oradea (unele tramvaie de tip vagoane remorcă) sau în Municipiul Satu Mare (unele autobuze). Cea mai favorabilă situație la nivel general se observă în cazul Municipiului Cluj Napoca, acesta având în cadrul flotei inclusiv autobuze cu o vechime de doar 3 ani, respectiv tramvaie cu o vechime de 7 ani. Inclusiv Municipiul Bistrița beneficiază de prezența unor autobuze care au o vechime de doar 4 ani. Majoritatea orașelor din regiune care au proiecte de modernizare a flotei de transport public au în vedere amenajarea benzilor dedicate de transport public (ex. Oradea, Bistrița, Zalău, etc.). În prezent doar municipiul Cluj Napoca deține benzi dedicate pentru transportul public (6 km).

Celelalte orașe din Regiune nu dețin transport public propriu și sunt deservite de transportul public județean pe traseul căruia sunt amplasate. Cu toate acestea, există o serie de sate componente ce nu

sunt deservite de nicio formă de transport public, precum Livada, Marghita, Săcuieni sau Șimleu Silvaniei.

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele regiunii a totalizat 4.228 km în anul 2018, reprezentând 13,40% din totalul național. Cei mai mulți kilometri stradali sunt în județul Maramureș, județ care are 1.432 km de străzi în cele 13 orașe și municipii ale județului. Rețeaua stradală totalizată în județul Sălaj este de 311 km, în cele 4 aglomerări urbane. Procentual, în regiune peste 66,15% din rețeaua stradală este modernizată, puțin sub procentul național de 69%. Cele mai multe străzi modernizate sunt în județul Cluj (78,5%), cele mai puține în județul Maramureș (52%).

Mobilitate activă

În ceea ce privește deplasările pietonale și infrastructura aferentă acestora se remarcă o accesibilizare scăzută, precum și o subdimensionare a acestora în special a celor amenajate în noile zone rezidențiale. Majoritatea trotuarelor se confruntă cu problema parcarilor neregulate atât în zona locuințelor colective, dar și în zona centrală, rezultând într-un traseu îngreunat și de multe ori nesigur pentru pietoni. Totodată, multe dintre orașele mici nu dispun de zone pietonale, deplasările pietonale rezumându-se la circulațiile pietonale (trotuare, alei) aflate într-o stare precară.

Cu toate acestea, se remarcă o serie de proiecte de pietonizare implementate în orașele și municipiile din regiune, acestea fiind pregătite încă din perioada trecută de programare. Printre acestea se numără proiectele implementate în municipiile reședință de județ Cluj-Napoca, Bistrița, Oradea, Satu Mare și Baia Mare, dar și amenajările punctuale din orașe de dimensiuni mai mici precum Sighetu Marmăției, Beclean, Carei sau Jibou.

În ceea ce privește transportul velo, niciunul dintre orașele și municipiile din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest nu prezintă o rețea completă de infrastructură destinată mersului pe bicicletă. Pistele existente se regăsesc în 13 dintre orașele din Regiune, iar în marea lor majoritate acestea sunt deficitare, fiind subdimensionate și amenajate pe trotuar, îngreunând deplasarea pietonilor. Parcărilor pentru biciclete sunt reduse și nu satisfac cererea locală. Cei mai mulți km de piste de biciclete se regăsesc în municipiile Oradea (25km), Cluj-Napoca (12 km), Dej (12.5 km) și Satu Mare (18 km). Municipiul Cluj-Napoca este și singurul din Regiune care deține un sistem de bike-sharing.

Repartiția modală calculată în planurile de mobilitate urbană durabilă arată că există o serie de orașe mai mici din regiune care au o tradiție în mersul cu bicicleta, printre care se numără Valea lui Mihai, Carei, Seini și Salonta. Este astfel oportună dezvoltarea unor rețele velo care să susțină această tradiție a locuitorilor, o serie de astfel de proiecte fiind deja planificate. Tot din cadrul repartiției modale se poate observa că bicicleta este utilizată într-un procent mai ridicat în orașele mai mici, unde distanțele sunt mai reduse, iar lipsa unei varietăți de servicii de mobilitate duce la alegerea unor astfel de alternative.

Parcare

Cererea ridicată de locuri de parcare, precum și deficitul acestora este una dintre problemele cu care se confruntă orașele și municipiile din Regiunea Nord-Vest. Toate orașele care au implementat un plan de mobilitate urbană, au dezvoltat și o politică de parcare, în majoritatea cazurilor sub forma unui regulament local pentru parcări. Măsurile de management al parcarilor sunt, însă, la un nivel incipient, acestea concretizându-se de cele mai multe ori sub forma tarifării parcarilor rezidențiale și/sau a celor aflate în zonele centrale. Cu toate acestea, se remarcă și exemple pozitive de gestionare a parcarilor precum aplicația TPARK (plata parcării prin SMS), disponibilă în municipiile reședință de județ, dar și în Municipiile Sighetu Marmăției, Dej și Turda.

În cazul municipiilor reședință de județ, aceste măsuri sunt mai complexe și implică sisteme digitale suport care să faciliteze gestionarea parcarilor. Astfel, Municipiul Bistrița dispune de o aplicație prin intermediul căruia cetățenii pot verifica disponibilitatea locurilor de parcare de reședință în vederea închirierii unui astfel de loc. Sistemul de parcare din Municipiul Cluj-Napoca se bazează pe două aplicații destinate partajării parcării și identificării în timp real a locurilor de parcare publice sau private disponibile. Cluj-Napoca este singurul oraș la nivel național care a implementat o tarificare a parcarilor din zona centrală cât mai aproape de valoarea reală a serviciului.

Intermodalitatea

Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, în Regiunea Nord-Vest se remarcă Municipiul Cluj-Napoca cu cel mai sporit nivel de intermodalitate, astfel că beneficiază atât de aeroport, gară, autogară, cât și de sistem de bike-sharing. De asemenea, se evidențiază următoarele localități care asigură aproximativ același nivel de intermodalitate ca și Cluj-Napoca, cu excepția infrastructurii de bike-sharing: Oradea, Satu Mare și Baia Mare. Acestea asigură opțiuni de deplasare atât pe cale rutieră (autogări), cât și pe cale feroviară (gări) și aeriană (aeroporturi), municipiile prezentate fiind singurele din regiune care oferă posibilitatea de transport pe cale aeriană. Totodată, a fost identificată prezența proiectelor de dezvoltare a serviciilor de bike-sharing pentru localitățile menționate, inclusiv pentru municipiile reședință de județ Zalău și Bistrița. În alte 18 municipii și orașe, intermodalitatea este prezentă prin serviciile oferite de gări și autogări.

c) Infrastructura de utilități

Alimentarea cu gaze naturale

Conform INS, în 2018, numărul localităților alimentate cu gaze naturale din Regiunea Nord-Vest a fost de 141 (cu două localități mai mult decât în 2011), din care 31 localități în mediul urban. Procentual, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 14,9% din totalul localităților alimentate cu gaze naturale la nivel național. La nivel regional, în mediul urban, 72% din orașe și municipii erau alimentate cu gaze naturale, sub media națională de 75%. În mediul rural însă procentul de 27% este superior celui național de 24,3%. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale a fost 6.428 km în 2018, reprezentând 15,5% din rețeaua națională.

Volumul gazelor naturale distribuite în regiune s-a ridicat 902.501 mii m³, un consum relativ redus față de celelalte regiuni, reprezentând 10 % din gazele naturale distribuite la nivel național. Pentru uz casnic s-au distribuit 401.607 mii m³.

În profil teritorial, se înregistrează consumuri net diferite, atât între județe, cât și între zonele urbane și rurale. În județul Cluj se regăsesc 2.440 km de conducte de distribuție a gazelor naturale, reprezentând 38% din totalul regional. La polul opus se situează județul Sălaj, cu un număr de 497 km de rețea, puțin sub 8% din totalul regional. Din punctul de vedere al consumului, 42% din volumul total distribuit în regiune se înregistrează în județul Cluj și doar 5,7% în județul Sălaj. Raportat la populația rezidentă, în 2018 consumul total maxim este de 544 m³ pe locuitor în județul Cluj, minimul înregistrându-se în județul Maramureș, cu un consum de 219 m³ pe locuitor. Se remarcă o creștere semnificativă a consumului total în județul Bihor, care în perioada 2012-2018 a înregistrat o creștere cu aproximativ 400 %, ajungând la 213.507 mii m³.

Rețeaua de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat. În 2018, numărul localităților în care se distribuie energie termică din Regiunea Nord-Vest a fost de 5 (2 în județul Cluj și 3 în județul Bihor), în scădere față de anul 2011 cu 2 localități. Conform

ANRE¹⁸, în regiune, un număr de 94.128 apartamente au beneficiat de servicii publice de alimentare cu energie termică în sistem centralizat. În anul 2018, cantitatea de energie termică distribuită în regiune s-a ridicat la 776.838 GCal, reprezentând 8,86% din totalul național. Pentru uz casnic s-au distribuit 624.389 GCal, peste 80% din consumul regional total.

Analiza în profil teritorial relevă concentrarea sistemelor publice de distribuție a energiei termice în mediul urban. Consumul a scăzut în 2018 la 82,9% față de anul 2012, în județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Sălaj și Satu Mare sistemul de termoficare public fiind complet abandonat în 2018.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Regiunea NORD-VEST	937.012	837.967	830.649	972.273	795.282	926.728	776.838
Bihor	631.388	590.739	517.960	651.001	582.366	623.870	604.056
Cluj	261.178	225.346	301.933	319.458	211.236	301.907	171.815
Maramureș	6.979	3.584	2.139	1.814	1.680	951	967
Sălaj	37.467	18.298	8.617	:	:	:	:

Tabelul 15. Consumul de energie termică distribuită centralizat (Gcal)

Sursa: ANRE

Conform ANRE, în 2018 erau conectate la sistemul centralizat de termoficare municipiile Cluj-Napoca, Oradea și Beiuș, orașul Huedin și comuna Sânmartin. Municipiul Beiuș beneficiază și de încălzire centralizată cu energie geotermală, costul unei gigacalorii fiind cel mai mic din țară.

Alimentarea cu energie electrică

Conform Electrica Distribuție Transilvania Nord, operatorul principal de distribuție energie electrică, al regiunii, în 2017, energia electrică distribuită în regiune a fost de 5.278.097 MWh (față de 4.391.478 MWh în anul 2011), la un număr de 1.258.526 consumatori, clienți ai furnizorilor de energie electrică licențiați de ANRE. Cel mai important furnizor de energie electrică din zona Transilvania Nord este SC FFEE Transilvania Nord SA, care acoperă toate județele regiunii, structura clienților fiind următoarea: 7% agenți economici și 93% consumatori casnici. Pe județe, datele indică județul Cluj cu cel mai mare număr de consumatori, cu un procent de 29% din total consumatori deserviți. Cel mai mic număr de consumatori se înregistrează în județul Sălaj, reprezentând doar 9% din total consumatori deserviți.

Alimentarea cu apă potabilă

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a fost de 12.767,9 km în regiune în anul 2017, reprezentând 15,55% din rețeaua națională (82.090,4 km). Rețeaua s-a extins în perioada 2012-2017 cu 18,73% la nivelul regiunii.

La nivel național, în același interval de timp, rețeaua s-a extins cu 20,19%.

La nivel regional la cei doi poli opuși se află județul Bistrița-Năsăud, unde în acești 6 ani lungimea totală a conductelor a crescut cu 33,54%, și județul Cluj unde s-a înregistrat o creștere de doar 6,49%.

În anul 2017, numărul localităților cu rețea de distribuție a apei potabile din Regiunea Nord-Vest a fost de 405, însemnând 15,98% din totalul localităților alimentate cu apă la nivel național.

Pe medii de rezidență, în Regiunea Nord-Vest toate localitățile din mediul urban sunt alimentate cu apă, la nivel național procentul fiind de 99,06%.

¹⁸ <https://www.anre.ro/ro/energie-electrica/rapoarte/rapoarte-serviciul-public-de-alimentare-cu-energie-termica>

Referitor la spațiul rural 89,83% dintre localitățile din Regiunea Nord-Vest au rețea de distribuție, regiunea din acest punct de vedere fiind peste media națională de 77,49%.

Procentul populației deservite din total populație în anul 2017 în regiune a fost de 70,21%, cu 2,68% peste media națională de 67,53%. Cu acest procent regiunea se situează pe locul 5 după regiunile București-Ilfov (83,45%), regiunea Sud-Est (77,82%), respectiv regiunile Vest (77,14%) și Centru (75,93%). Județele cel mai bine acoperite sunt Cluj și Satu-Mare, iar cel mai puțin acoperit este Maramureș.

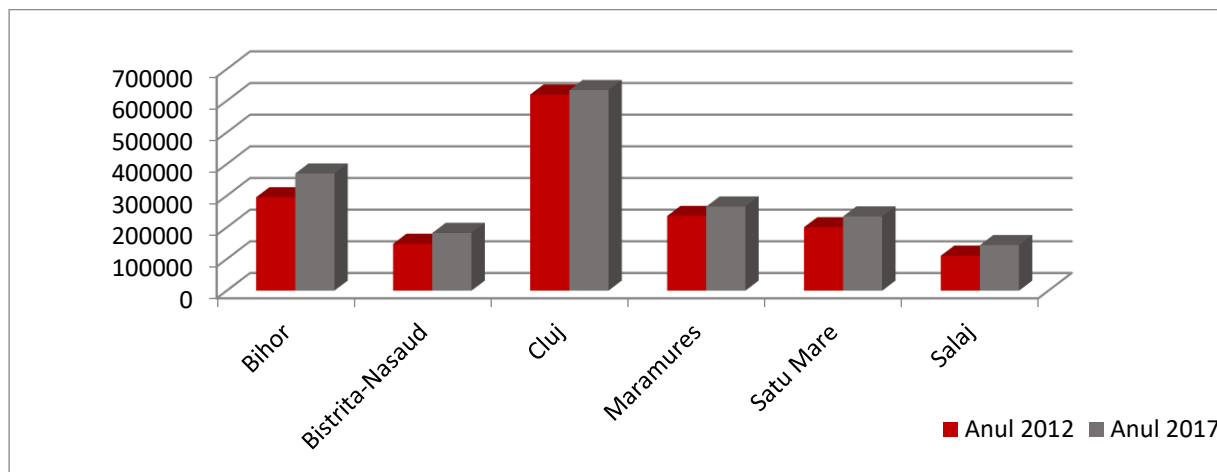

Figura 18. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest, 2012 și 2017

Sursa: INS Tempo Online

În anul 2017, volumul de apă potabilă distribuită în regiune a fost de 96.741 m³, reprezentând 12,96% din volumul de apă potabilă distribuită la nivel național, procent, care în 2016 era de 12,66%.

Începând cu anul 2013 cantitatea de apă distribuită în regiune este în continuă creștere, iar procentul volumului de apă distribuită pentru uz casnic, raportat la total, rămâne asemănător în perioada 2012-2017, cu procente între 74,91% și 75,86% din totalul de apă potabilă, puțin superior mediei naționale de 71,78%.

Dacă capacitatea instalațiilor de producție a apei potabile a scăzut pe plan național în intervalul 2012-2017 cu 558.729 m³ pe zi, în regiune această capacitate a scăzut cu 63.335 m³ pe zi, reprezentând o scădere cu 5,17% față de primul an de referință.

Rețeaua de canalizare și stații de epurare

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 6.278,2 km în anul 2018, reprezentând 16,33% din rețeaua națională. În perioada 2012-2018, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 60,29%, superior creșterii la nivel național (55,10%).

Regiune/Județ	Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare (km)		Creștere în perioada 2012-2018 (%)
	2012	2018	
Nord-Vest	3916,7	6278,2	60
Bihor	1126,7	1397	24
Bistrița-Năsăud	460,1	868,7	89
Cluj	1131,3	1568,9	39
Maramureș	470,6	945,6	101
Satu Mare	450,6	964,6	114

Sălaj	277,4	514,9	86
-------	-------	-------	----

Tabelul 16. Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare în Regiune Nord-Vest în perioada 2012-2018

sursa: INS Tempo Online

Numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 229 (43 din mediul urban și 186 din mediul rural) în anul 2018, crescând comparativ cu anul 2012 cu încă 92 localități. Toate orașele din Regiunea Nord-Vest sunt conectate la sisteme publice de canalizare. În mediul rural numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare a crescut cu 95,79% între 2012 și 2018. Astfel Regiunea a ajuns să deservească doar 46,15% din totalul localităților cu rețea de canalizare publică din regiune. Sălajul este județ cu cea mai slabă conectare unde doar 25% din localități din mediul rural au acces la acest serviciu. Județul Cluj este pe primul loc însă cu doar 64 % din localități din mediul rural conectate la sistemul public de canalizare.

Populația deservită de sisteme de canalizare din regiune în 2018 fost de 1.324.165 persoane cu 12,59% mai mult față de numărul locuitorilor deserviți în 2012. Acest număr reprezintă 51,71% din populația regiunii și 6,78% din populația țării. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune este aproape de rata populației deservite de sistemul de canalizare la nivel național (52,7%).

În regiunea noastră observăm 24.134 persoane care sunt conectate la sisteme de canalizare fără epurare ce reprezintă 0,0182% din total conectați la sistem de canalizare, pe plan național acest procent se ridică la 0,0265%. Sistemele de canalizare fără epurare reprezintă acele sisteme care permit evacuarea apelor convențional curate (apele meteorice provenite din precipitații atmosferice de exemplu), fiind caracteristice rețelelor de tip separativ.

ADI strategice la nivelul regiunii:

În Regiunea Nord-Vest există momentan (în anul 2019) 7 asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domeniul apă-canal, care au delegat gestiunea serviciilor aferente operatorilor regionali:

Apă Canal Nord Vest SA (BH), Compania de apă Oradea SA (BH), Aquabis SA (BN), Compania de apă Someș SA (CJ, SJ), Compania de apă Arieș (CJ), Vital SA (MM), Apaserv (SM).

Tarifele practicate în regiune pentru serviciile de alimentare cu apă variază în funcție de operator.

d) Infrastructura de telecomunicații

Principalii operatori de internet 3G și 4G declară că există acoperire pe marea majoritate a teritoriului regiunii Nord-Vest. În hărțile prezentate de aceștia zonele neacoperite de transfer de date prin 3G și 4G sunt cele montane sau unele zone rurale. Din 2019, două orașe din regiune, Cluj-Napoca și Oradea, beneficiază de tehnologia de internet mobil de tip 5G.

Accesul mediului de afaceri la TIC

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 2 atât în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2017. Doar 35,6% firmele din Regiunea Nord-Vest (altele decât microîntreprinderi) aveau site-uri web, la mare distanță de cele din București-Ilfov și la 15,2 puncte procentuale față de cele din regiunea Centru.

Accesul la internet

La nivelul 2018, o pondere de 79,8% dintre gospodăriile din România au acces la rețeaua de Internet acasă, comparativ cu anul 2011, când doar 43,3% aveau acces. Interesul manifestat pentru conectarea la Internet este influențat însă de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu și disponibilitatea financiară pe care fiecare gospodărie o are. Transpunerea acestora în decizia de a achiziționa un computer acasă sau de conectare la rețeaua de Internet pot explica decalajele mari întâlnite între mediul urban și cel rural.

În anul 2018, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 în ceea ce privește proporția gospodăriilor dotate cu computer acasă (72%), după București-Ilfov și Vest. Nord-Vest se afla în creștere față de 2011, în ceea ce privește acest indicator, când 45% din gospodării erau dotate cu calculator. 61% din cetățenii din regiunea Nord-Vest utilizează internetul zilnic, 12% din persoanele cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani au interacționat cu autorități publice prin intermediul internetului.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea după București-Ilfov și Vest, în 2018, în ceea ce privește conectarea la internet a gospodăriilor (74%), în creștere față de 2011. Ponderea persoanelor în vârstă de 16-74 ani care au folosit cel puțin o dată internetul în anul 2018 poziționează regiunea Nord-Vest pe locul 3, cu 83,9%.

Broadband

Conform EUROSTAT, în 2019 un procent de 85% din gospodăriile din Regiunea Nord-Vest au acces internet broadband, față de numai 51% în 2012. Raportat la nivel național, Regiunea Nord-Vest ocupă locul doi, după Regiunea București-Ilfov, care înregistrează un procent de 91%.

Harta “zonelor albe NGN” reprezentând localitățile care nu sunt acoperite de rețele de generație viitoare (Next Generation Network) a fost publicată în 2018 de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații - ANCOM (localități rurale din România încă nedeservite de rețele fixe cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, la persoane fizice). În Regiunea Nord-Vest, în 2018 erau identificate 416 localități în zone albe NGN cu rețea fixă <30 Mbps (albastru) și zone albe NGN fără rețea fixă (roșu)¹⁹.

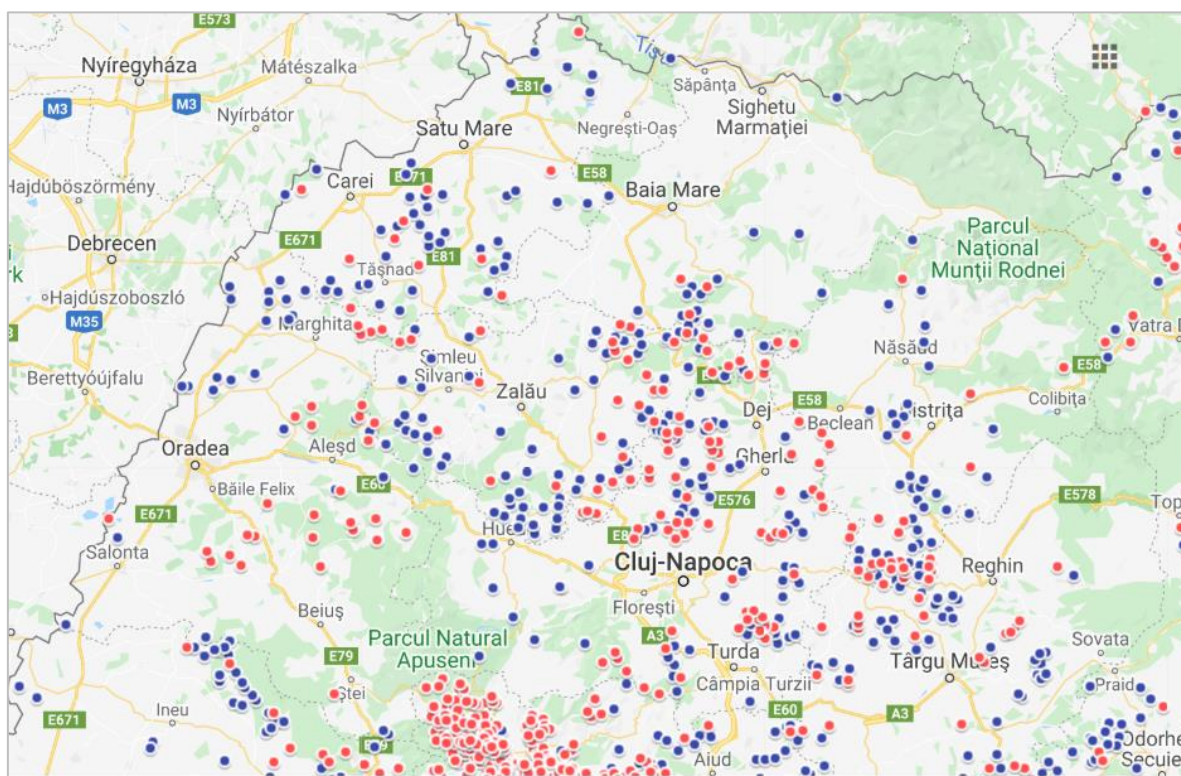

Figura 19. Harta “zonelor albe NGN”, 2018

¹⁹ https://www.ancom.ro/ancom-a-identificat-zonele-din-mediul-rural-neacoperite-de-re539ele-de-genera539ie-viitoare-pentru-possibile-masuri-de-interven539ie-publica-din-partea-mcsi_5882

Sursa: www.ancom.ro

Prin Axa prioritară 2 a Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, obiectivul specific O.S 2.1 „Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză”, s-au alocat fonduri publice pentru construirea de rețele de comunicații electronice și, eventual, de infrastructuri fizice asociate acestora, necesare în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice broadband de mare viteză în localitățile defavorizate din acest punct de vedere. 16 localități din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj au beneficiat de investiții în valoare totală de peste 57 mil. lei în infrastructura de broadband de mare viteză²⁰.

GAL-urile care activează în mediul rural au finanțat măsuri de creare / dezvoltare infrastructură de broadband în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020. În 2016, un număr de 978 localități din Regiunea Nord-Vest nu aveau rețele care să asigure viteze de transfer de minim 30Mbps, fiind eligibile pe PNDR 2014-2020²¹

e) Infrastructura socială

În Regiunea Nord-Vest, în 2019 se înregistrează 477 furnizori activi de servicii sociale, dintre care un număr de 142 se află în Cluj, urmat de Bihor cu 99, raportat la numărul total de 2.783 de furnizori de servicii sociale la nivel național. Conform numărului de furnizori acreditați de servicii sociale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 pe țară.

Dintre furnizorii de servicii sociale care oferă îngrijire la domiciliu, în 2019 în regiunea Nord-Vest se înregistrează un număr de 64 furnizori, din care un număr de 54 furnizori sunt din domeniul privat, iar restul de 10 sunt din domeniul public.

Pe categorii de beneficiari, serviciile sociale destinate copiilor și vârstnicilor sunt cele mai răspândite în regiunea Nord Vest. Cea mai complexă și numeroasă rețea este în cadrul municipiilor reședință de județ. În județele Bihor, Sălaj și Satu Mare se observă o prezență mai uniformă a serviciilor sociale destinate copilului și/sau familiei și a serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice teritoriul județean, în timp ce în Cluj, Maramureș și Bistrița Năsăud acestea sunt mai concentrate, îngreunând accesibilitatea beneficiarilor din anumite zone ale județului. Astfel, în lipsa extinderii infrastructurii înspre mediul rural, în aceste 3 județe va fi o presiune suplimentară pe serviciile de asistență la domiciliu.

Din totalul la nivel național de 291 de cămine pentru vârstnici, la nivelul anului 2017, 45 sunt din domeniul public și 246 sunt din domeniul privat. În regiunea Nord-Vest, se înregistrează la nivelul anului 2017 un număr de 78 unități, din care 73 sunt private iar restul 5 sunt din domeniul public. Numărul de cămine pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliilor județene, în perioada 2012-2017, a crescut de la 3 la 5. În anul 2017, în subordinea consiliului județean Bistrița-Năsăud se află 1 cămin pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliului județean Cluj sunt 3 cămine pentru persoane vârstnice și în subordinea consiliului județean Satu Mare se află un cămin pentru persoane vârstnice.

Infrastructura socială pentru persoane cu dizabilități este mai puțin răspândită decât cea pentru copii și vârstnici, tendința de concentrare în municipiile reședință de județ fiind ceva mai mare. Problema în acest caz vine din dificultatea de deplasare a persoanelor cu dizabilități, fiind necesară dezvoltarea

²⁰ <http://mfe.gov.ro/poc-lista-contractelor-semnate-in-implementare-finalizate-reziliate-actualizare-24-aprilie-2020/>

²¹ Lista localităților eligibile pentru investiții de tip broadband, PNDR-2014-2020 (https://madr.ro/informari-dezvoltare-rurala/informari/actualitate-pndr-2014-2020/download/1997_043e03a90621f24bae515b34086e8c76.html)

serviciilor cât mai aproape de beneficiar. Alternativ, se poate miza pe servicii de îngrijire la domiciliu sau pe asigurarea transportului către centrele existente la cerere, prin servicii de tip Abilitaxi²².

În cazul serviciilor sociale pentru alte grupuri vulnerabile cum ar fi persoanele fără adăpost, persoane cu adicții, victimele violenței în familie, etc. Infrastructura este ceva mai redusă și mai puțin răspândită în teritoriul județean. De exemplu în județele Bistrița-Năsăud și Maramureș, acest tip de servicii sunt disponibile doar în Bistrița și Baia Mare. În viitor este necesară extinderea și diversificarea rețelei pentru ca și aceste tipuri de beneficiari să aibă la dispoziție servicii sociale în proximitate.

Cantinele sociale înregistrează în Regiunea Nord-Vest la nivelul anului 2017 un număr de 29 unități, din care 15 sunt în domeniul privat, iar restul de 14 sunt în domeniul public. În perioada 2012-2017, numărul de cantine publice a înregistrat scădere de la 16 la 14. În Bihor numărul cantinelor publice de ajutor social a scăzut de la 5 la 2, iar în Satu Mare numărul de cantine publice de ajutor social a crescut

Ministerul Muncii și Justiției Sociale identifică necesitatea dezvoltării de servicii sociale la nivelul tuturor UAT-urilor din Regiune. Cel mai mare necesar a fost constatat în Județele Satu Mare și Sălaj, iar cel mai mic în Bihor.

Strategiile județene în domeniul serviciilor sociale realizate de către Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului au analizat existența centrelor sociale în raport cu numărul și nevoile beneficiarilor precum și diversitatea serviciilor disponibile. Aceste documente strategice identifică o serie de probleme și nevoi, precum spațiu insuficient și neadecvat pentru desfășurarea activităților, resurse informatizate/tehnice și umane insuficiente, fluctuația personalului generată de slaba motivație financiară, lipsa mijloacelor de transport în vederea facilitării deplasării în teren a lucrătorilor sociali, fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din județ, insuficiența centrelor specializate care să ofere servicii (cazare, protecție, asistență psihologică/juridică, servicii de recuperare) persoanelor victime ale violenței domestice, lista completă cu problemele și nevoile în cadrul domeniului serviciilor sociale se găsesc în strategiile în domeniul serviciilor sociale.

f) Infrastructura pentru situații de urgență

Inspectoratele pentru Situații de Urgență (ISU)

Situațiile de urgență sunt gestionate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) și structurile subordonate acestuia de la nivel teritorial. Inspectoratul general și structurile teritoriale au în componență peste 26.000 angajați, 42 de centre operaționale și peste 280 subunități operative.

Pe plan regional, ISU Cluj a intervenit în total în anul 2018 în 15.941 cazuri după cum urmează: 12.203 cazuri de ajutor medical, 280 cazuri de descarcerare, 609 incendii, 225 incendii vegetație uscată, 535 asistență persoane, 2.399 cazuri de protecția comunităților și 1.505 alte situații de urgență.

În același an, serviciile profesioniste și voluntare pentru situații de urgență din județul Maramureș au intervenit la 8130 acțiuni de intervenție, în medie 22,27 intervenții pe zi. Comparativ cu anul 2017, numărul situațiilor de urgență la care s-a intervenit a fost în scădere cu 8,32 % (reprezentând 728 situații de urgență).

În anul 2018, în zona de competență a Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Crișana” al județului Bihor s-au desfășurat 12.562 de misiuni ale subunităților de pompieri și ale serviciilor voluntare pentru situații de urgență, în medie 34 de misiuni pe zi pentru acordarea primului ajutor calificat și a asistenței medicale de urgență, pentru stingerea incendiilor, asistența persoanelor, misiuni pirotehnice, intervenții pentru înlăturarea efectelor fenomenelor meteorologice periculoase etc.. Din cele 12.562

²² http://www.dgas.ro/transport-accesibilizat/?fbclid=IwAR07-bG2_GK7cp9Y2DHJ0e0EMUMaZp4z5UiuMarXlZGBrDz7tEwms2eFqfo

misiuni înregistrate, 1.591 au fost intervenții în situații de urgență altele decât cele medicale, 8.831 intervenții ale echipajelor SMURD, respectiv 2.140 exerciții și recunoașteri în teren. În anul 2018 au fost primite 466 de informări, atenționări, avertizări meteorologice/hidrologice - fără cod (23), cod galben (402) și cod portocaliu (41), care au fost retransmise prin 68.915 de mesaje SMS, 2.793 fax și 3.785 e-mail. La nivelul subunităților de intervenție s-au desfășurat 167 de exerciții cu forțe în teren, respectiv 1973 de activități de recunoaștere în teren și educare preventivă a populației.

Toate Inspectorate pentru Situații de Urgență se confruntă cu dificultăți din punct de vedere al dotărilor. În cadrul ISU Cluj, conform raportului de evaluare a activității pentru anul 2018, au fost întâmpinate următoarele situații dificile:

- Imposibilitatea de a menține în intervenție toate ambulanțele SMURD, astfel înregistrând 1.195 zile în care una sau mai multe ambulanțe nu au fost funcționale;
- Dotarea tehnică deficitară (existența unor gărzi de intervenție care nu dețin cel puțin o autospecială nouă, astfel timpul de deplasare la locul intervenției fiind destul de mare);
- 32 % din autovehicule de intervenție au norma de exploatare depășită;
- Deficit de 84 autovehicule și autospeciale, 12 bărci/ambarcațiuni și 23 remorci de transport pentru ambarcațiuni.

Serviciul Mobil pentru Urgențe Reanimare și Descarcerare (SMURD)

În Regiunea Nord-Vest, în județul Cluj SMURD a intervenit până în prezent în 129.413 de cazuri, a avut 819 misiuni la evenimente și 2042 intervenții neonatologice. La ora actuală SMURD Cluj are în structură 2 echipaje de Terapie Intensivă Mobilă, 9 echipaje de prim ajutor, 2 echipaje moto și 1 echipaj de Terapie Intensivă Nou- Născuți

În județul Maramureș, SMURD a fost solicitat, în anul 2018, la 6.458 acțiuni, față de 6.825 în anul 2017 (cu 5,37% mai mult față de anul precedent). În 2020, SMURD Maramureș are în structură 2 echipaje de Terapie Intensivă Mobilă și 9 echipaje de prim ajutor.

Serviciile Salvamont și Salvaspeo

Asociația Națională a Salvatorilor Montani din România are în subordine peste 40 de formații salvamont, dintre care 9 se găsesc în Regiunea Nord-Vest, în județele caracterizate geografic prin zone montane și carstice. În Bihor și Cluj funcționează Corpul Român "Salvaspeo" (CORS), o organizație neguvernamentală care deține un rol important în operațiunile de salvare din mediul subteran speologic.

Datorită lipsei dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență nu există în acest moment o politică regională cu privire la investiții subsumată obiectivului de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional. La dezechilibrele regionale teritoriale se adaugă starea echipamentelor și dotărilor, peste 60% dintre acestea având depășită durata de exploatare.

Permanența "SALVAMONT" se efectuează la bazele din Cheile Turzii (vara), Băișoara (iarna), Beliș (tot anul), iar pe durata funcționării teleschiului, la pârtia din Feleac. În prezent serviciul este alcătuit din 8 salvatori calificați angajați și un număr de 15 voluntari dintre care 5 atestați.

Serviciile publice județene Salvamont sunt prezente în județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș și Satu Mare, existând și un serviciu local Salvamont Borșa.

g) Infrastructura de sănătate

Infrastructură

În anul 2018, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.929 unități sanitare, structurate astfel, în ordine descrescătoare: 2.490 cabinete stomatologice (inclusiv cele școlare și studențești), 1.354 cabinete medicale de familie, 1.323 farmacii și puncte farmaceutice, 1.170 cabinete medicale de specialitate, 449 laboratoare medicale, 434 laboratoare de tehnică dentară, 181 cabinete medicale școlare și studențești, 81 cabinete medicale de medicină generală, 78 spitale, 70 centre medicale de specialitate, 63 societăți civile medicale de specialitate, 52 ambulatorii integrate spitalului, 36 alte tipuri de cabinete medicale, 30 depozite farmaceutice, 25 dispensare medicale, 21 ambulatorii de specialitate, 17 societăți medicale civile, 13 policlinici, 11 centre de sănătate mintală, 10 centre de diagnostic și tratament, 9 unități medico-sociale, 6 centre de transfuzie, 4 centre de sănătate, 1 societate stomatologică civilă medicală și 1 preventoriu. Din cele 78 de spitale (15,14% din totalul național), 28 erau private, iar din cele 18.462 de paturi de spital (13,88% din totalul național) 1.255 erau în spitale private. La nivelul regiunii, în spitale sunt disponibile 72,09 paturi la 10.000 de locuitori.

Județ	Populația	Nr. paturi de spital	Paturi la 10.000 locuitori
Cluj	704.759	6.870	97,48
Bihor	564.109	4.136	73,32
Bistrița-Năsăud	280.106	1.470	52,48
Maramureș	463.354	2.859	61,70
Satu Mare	334.678	1.824	54,50
Sălaj	213.816	1.303	60,94

Tabelul 17. Situația numărului de paturi din spitale pe județe în anul 2018

Sursa: INS Tempo Online

Județul Cluj se situează pe primul loc în regiune referitor la numărul de paturi disponibile (97,48 paturi la 10.000 locuitori) în spitale, în timp ce județul Bistrița-Năsăud se clasează pe ultimul loc (52,48 paturi la 10.000 locuitori).

În clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 la numărul de centre de diagnostic și tratament, centre de sănătate și laboratoare de tehnică dentară și locul 2 la numărul de spitale (după Regiunea București-Ilfov), ambulatorii de specialitate (după Regiunea București-Ilfov), farmacii (după Regiunea Nord-Est) și centre medicale de specialitate.

O analiză pe județe evidențiază județul Cluj ca deținând cele mai multe unități sanitare, urmat de județele Bihor și Maramureș. Reședințele de județ ale acestora se remarcă prin tradiție în domeniul sănătății, profesionalism și chiar universități cu profil medical (cum este cazul municipiului Cluj-Napoca), polarizând celelalte 3 județe ale regiunii: Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj.

Față de anul 2012, numărul cabinetelor de medicină generală, a cabinetelor medicale de familie, a depozitelor farmaceutice și a punctelor farmaceutice a scăzut, în timp ce numărul cabinetelor stomatologice, farmaciilor și a centrelor medicale de specialitate a crescut. Cele mai mari creșteri în Regiunea Nord-Vest se înregistrează la farmacii cu 15%, cabinete stomatologice cu 10,18% și centre medicale de specialitate cu 3,5%.

Unități medicale care au înregistrat creșteri la nivel regional	Cabinete stomatologice		Farmacii		Centre medicale de specialitate		Laboratoare de tehnică dentară	
Anul	2012	2018	2012	2018	2012	2018	2012	2018
România	12904	15203	7226	8147	243	670	2248	2243

Regiunea NORD-VEST	2195	2444	1042	1226	45	70	415	415
Bihor	617	720	284	332	3	3	48	48
Bistrița-Năsăud	167	175	81	98	1	2	50	50
Cluj	757	793	302	336	34	57	169	169
Maramureș	311	364	173	211	3	1	80	80
Satu Mare	216	216	135	162	0	1	36	36
Sălaj	127	176	67	87	4	6	32	32

Tabelul 18. Situația unităților medicale la nivel regional în anul 2018, comparativ cu anul 2012

Sursa: INS

În ceea ce privește lipsa infrastructurii medicale la nivel de județ au fost constatate următoarele:

- Cabinetele medicale de familie sunt cea mai răspândită dotare medicală din județ, în special în mediul rural. Totuși, lipsa acestora a fost constată într-o serie de UAT-uri din toate județele, cu o situație alarmantă în județul Satu Mare, urmat de Sălaj
- Cabinetele stomatologice au fost și acestea dezvoltate în majoritatea UAT-urilor. Totuși, acestea lipsesc din mediul rural în proporție mai mare decât în cazul cabinetelor medicale de familie, cu cea mai gravă situație în județul Satu Mare, urmat de județele Bihor și Maramureș.
- Cabinetele medicale de specialitate sunt o dotare mai rar întâlnită în special în mediul rural, unde locuitorii trebuie să se deplaseze de obicei în mediul urban pentru consultații de specialitate. Cele mai puține UAT-uri care beneficiază de astfel de dotări sunt în județele Bistrița-Năsăud și Satu-Mare, iar cele mai multe în Bihor și Cluj.
- Farmaciile sunt o dotare importantă care asigură accesul persoanelor la tratamente, fiind vitale în special în cazul bolnavilor cronici. Lipsa acestora presupune un efort suplimentar de deplasare pentru procurarea tratamentelor, situație dificilă în special pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități. Cel mai mare număr de UAT-uri unde lipsesc farmaciile a fost constatat în județul Cluj, urmat de Sălaj și Bistrița-Năsăud.

Județ	Număr total UAT-uri	UAT-uri care NU au cabinete medicale de familie	UAT-uri care NU au Cabinete stomatologice	UAT-uri care au Cabinete medicale de specialitate	UAT-uri care NU au Farmacii
Bihor	101	2	27	19	16
Bistrița-Năsăud	62	5	22	5	23
Cluj	81	2	24	16	29
Maramureș	76	4	27	10	12
Satu Mare	65	18	33	6	12
Sălaj	61	7	19	9	25

Tabelul 19. Număr de UAT-uri unde lipsesc dotări medicale de bază, 2018

Sursa : INS TEMPO

Serviciile de sănătate publică sunt furnizate prin autoritățile județene de sănătate publică și alte instituții specializate care furnizează anumite servicii de sănătate publică în cadrul sistemului de asistență medicală primară, dar fără o puternică funcție de coordonare sau prevenire.

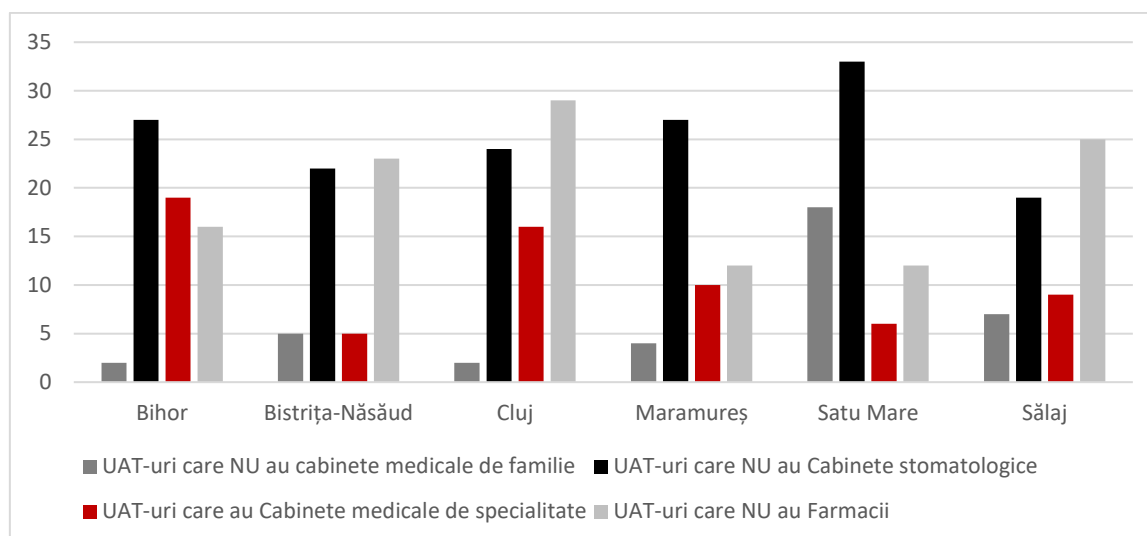

Figura 20. Număr de UAT-uri unde lipsesc dotări medicale de bază, 2018

Sursa : INS TEMPO

Personal medical

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 18.024 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat. Atât situația pe județe cât și situația pentru perioada 2012-2018 sunt redată în figurile de mai jos.

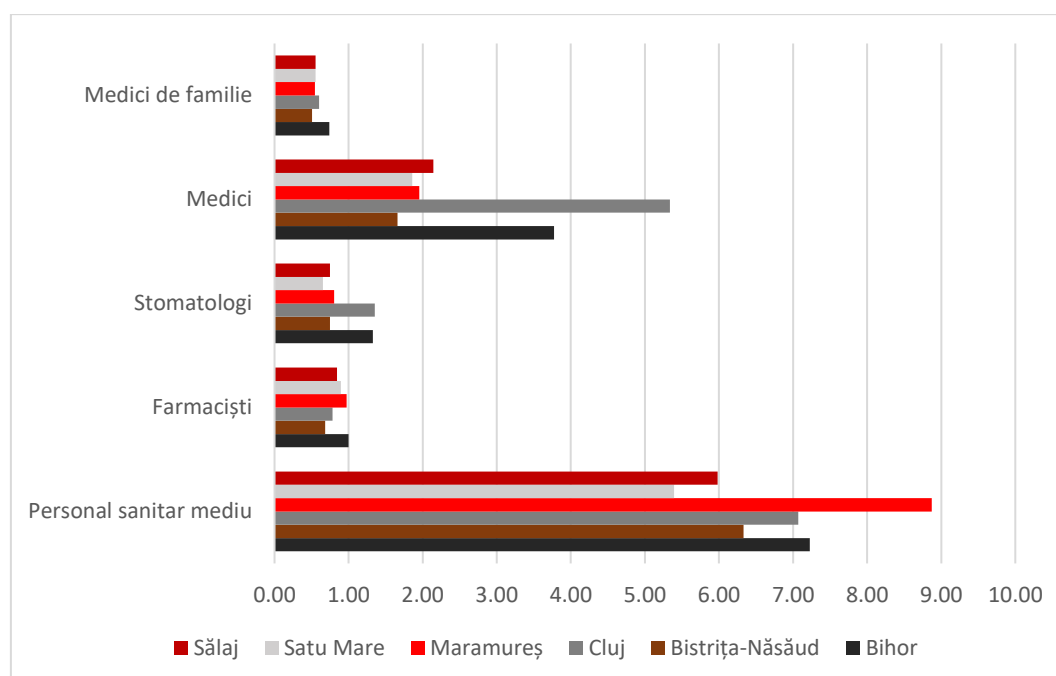

Figura 21. Personalul medical pe județe, în anul 2018 (raportat la 1.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

Din regiunea Nord-Vest (2018), județul Cluj este cel mai bine dezvoltat în domeniul medical având cei mai mulți medici (5,34 la 1.000 de locuitori), stomatologi (1,36 la 1.000 de locuitori) și medici de familie (0,6 la 1.000 de locuitori). Din punct de vedere al farmaciștilor (1,0 la 1.000 de locuitori) și al personalului sanitar medical (7,22 la 1.000 de locuitori), cel mai mare număr din regiune se înregistrează în județul Bihor.

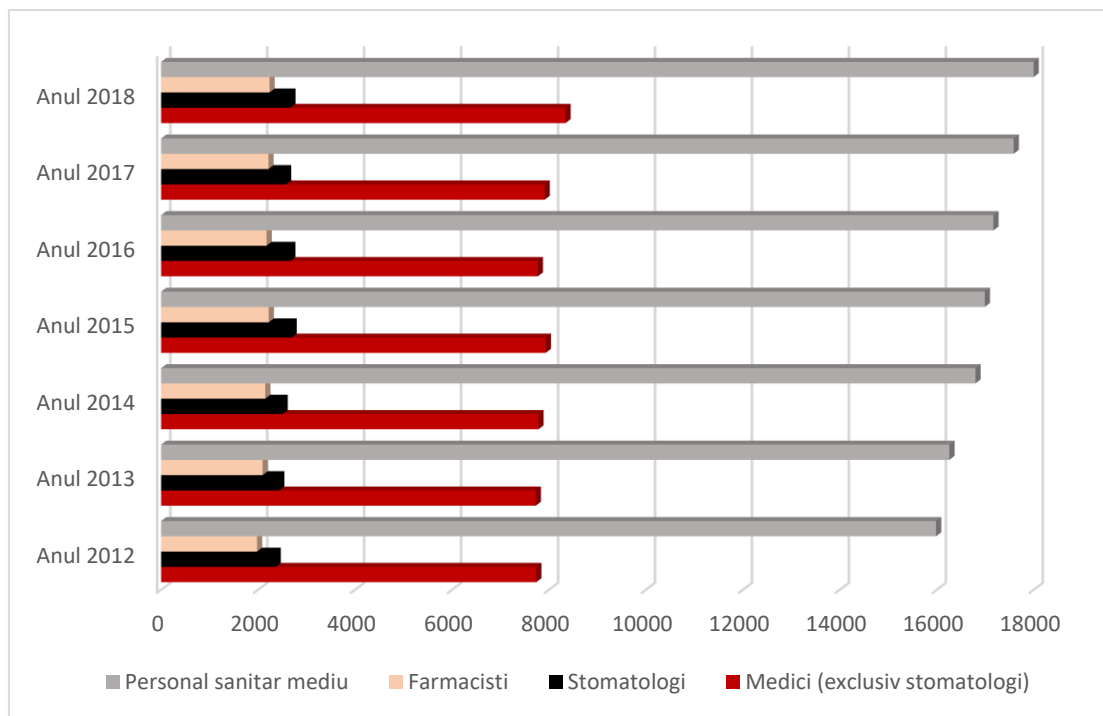

Figura 22. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Raportul Național privind Starea de Sănătate a Populației în anul 2018²³, elaborat de Ministerul Sănătății, plasează județul Cluj (3763 medici, 187,6 loc./1 medic, 53,3 medici la 10.000 locuitori) între primele 4 județe la nivel național cu cel mai mare număr de medici în anul 2018, în timp ce Satu-Mare (622 medici) se află printre ultimele 5 județe privind acest indicator.

În Regiunea Nord Vest există în continuare o serie de UAT-uri rurale care nu beneficiază de prezența medicilor de familie. Această situație afectează o populație de aproximativ 65.000 de persoane din 35 de comune. Cea mai mare problemă este în județul Satu Mare, cu 14 comune aflate în această situație, urmat de județul Sălaj cu 8 comune, județul Bistrița-Năsăud cu 5 comune, județul Maramureș cu 4 comune, în timp ce în județele Cluj și Bihor au fost identificate doar câte două comune care nu au cabinet medical de familie. Intervenții prioritare de realizare de cabinete medicale de familie și/sau atragerea de cadre medicale sunt necesare cu precădere în comunele care au peste 2.000 de locuitori.

O altă situație critică este cea a comunelor unde numărul de locuitori ce revin unui medic de familie este de peste 3000, valoare maximă conform normativelor Ministerului Sănătății. Este cazul a 65 de comune, dintre care 15 în Satu Mare, 13 în Maramureș, 12 în Bistrița-Năsăud, 11 în Bihor, 8 în Sălaj și

²³ <http://insp.gov.ro/sites/cnepss/wp-content/uploads/2014/11/SSPR-2018-final-2-1.pdf>

6 în Cluj. Dintre acestea, în 10 comune numărul de locuitori ce revin unui medic de familie depășește chiar valoarea de 4000.

Probleme și nevoi

Infrastructura învechită sau neadecvată, care de cele mai multe ori împiedică accesul bolnavilor la servicii primare de sănătate și prevenire, reprezintă un obstacol major în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor de sănătate. Majoritatea spitalelor nu respectă standardele curente de organizare a îngrijirilor; furnizorii din asistența primară sunt dispersați și nu oferă servicii complete și integrate cu celelalte tipuri de îngrijiri. În multe zone rurale izolate, starea infrastructurii sanitare se dovedește a fi deficitară.

Conform “Planului Regional privind Serviciile de Sănătate Regiunea Nord-Vest”(PRSS), în 2016 serviciile medicale din regiune se confruntă cu mai multe provocări majore:

- unitățile de îngrijire primară nu își îndeplinesc în mod adecvat funcția de triere a pacienților, ceea ce conduce la supraaglomerarea sistemului spitalicesc;
- în ciuda bunei acoperiri cu medici de familie la nivel regional, zonele rurale din mai multe județe (Satu-Mare și Sălaj) au o acoperire distinct mai mică;
- serviciile de îngrijire la nivelul comunității sunt inadecvate și, astfel, nu își pot îndeplini rolul, în special în zonele rurale din județele Bihor, Bistrița-Năsăud și Maramureș;
- capacitatea de îngrijire în regim ambulatoriu, atât clinice cât și paraclinice, este masiv concentrată în județele Cluj și Bihor;
- îngrijirea acută în spital este supradimensionată în raport cu necesitățile, iar rata de ocupare a paturilor pentru îngrijiri acute este mai mică cu 60%, în special în județele Bistrița-Năsăud și Sălaj.

O problemă este utilizarea excesivă a serviciilor de ambulanță, ocolindu-se asistența medicală primară. Fragmentarea este mărită de faptul că asistența ambulatorie specializată (pentru pacienții care nu necesită internare) este asigurată printr-o rețea de ambulatorii de spital, policlinici, centre medicale specializate, centre de diagnostic și tratament și cabinete individuale ale medicilor specialiști.

Adițional, există problema accesului la servicii medicale a persoanelor defavorizate. În Regiunea Nord-Vest există 167 de comunități rurale cu populație marginalizată și 42 de comunități urbane cu populație marginalizată, din care două comune din zona rurală au comunități marginalizate fără nicio formă de îngrijire primară (una în Bistrița-Năsăud și una în Satu-Mare). În momentul de față, asistența medicală la nivelul acestor comunități este asigurată de personal insuficient. O analiză a deficitului indică faptul că mai este nevoie de încă 522 de asistente comunitare și 53 de mediatori sanitari. Cel mai mare deficit a fost identificat în ceea ce privește numărul asistentelor comunitare în județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Maramureș și Satu-Mare.

Eforturi de dezvoltare realizate până în prezent

Majoritatea unităților sanitare din România, precum și din Regiunea Nord-Vest sunt moștenire din perioada comunistă, așadar infrastructura este uzată atât fizic, cât și moral, fiind necesare atât lucrări de reabilitare și modernizare a clădirilor, cât și investiții pentru înnoirea echipamentelor medicale. În perioada 2014-2020 în țară au fost realizate un număr de 60 proiecte prin Programul Operațional Regional, Axa 3 ” [Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon](#)”, Domeniul Major de Intervenție 3.1. ”Reabilitarea/modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate” și prin Programul Operațional Regional, Axa 8 ” [Dezvoltarea infrastructurii sanitare și sociale](#)”. Județul Bihor a contractat 3 proiecte, Bistrița-Năsăud – 3, Cluj – 2 și Sălaj – 1.

În cadrul liniilor de finanțare deschise de GAL-urile rurale, au fost finanțate proiecte de sănătate majore, la nivel rural, pentru asigurarea urgenței în zonele de munte de către Salvamont.

Infrastructura de sănătate din România și sistemul de livrare de servicii nu s-au adaptat la tehnologiile moderne și nu satisfac nevoile curente ale populației deoarece rețeaua de spitale din România este fragmentată. În ultimii ani, România, cu sprijinul Băncii Mondiale, a îmbunătățit serviciile din maternități și a implementat cu succes o reformă critică a serviciilor de urgență de sănătate, inclusiv departamentele de spital de urgență, telemedicină în serviciile de urgență, precum și dezvoltarea Serviciului Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD).

Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 caută să inverseze piramida curentă a serviciilor prin dezvoltarea treptată a serviciilor din asistența primară, respectiv asistența medicală comunitară, medicina familiei și serviciile din ambulatoriul clinic de specialitate. De asemenea, își propune realizarea continuității îngrijirilor și integrarea furnizorilor din arii geografice definite (regiuni, județe). În sprijinul realizării acestor obiective, în anul 2016 au fost aprobate planurile regionale de servicii de sănătate (PRSS) care stabilesc direcții strategice pentru dezvoltarea și integrarea la nivel regional a serviciilor medicale și a furnizorilor acestora. Obiectivul urmărit de PRSS este dezvoltarea integrată a unor rețele regionale de servicii, cu distribuție echitabilă și eficientă a furnizorilor în ramurile de asistență primară, secundară, terțiară și pe termen lung. Planurile prevăd restructurarea actualei configurații a furnizorilor și serviciilor, în baza nevoilor specifice ale populației din cele 8 regiuni de dezvoltare, a evoluțiilor demografice și epidemiologice și a progreselor tehnologice.

Planul Regional Privind Serviciile De Sănătate al Regiunii Nord-Vest propune următoarele obiective (cu respectarea obiectivelor Strategiei Naționale de Sănătate 2016-2020):

- Îmbunătățirea accesului populației la serviciile medicale și creșterea, în același timp, a nivelului de echitate în prestarea serviciilor;
- Reducerea discrepanțelor regionale și județene în ceea ce privește îngrijirea primară și serviciile din spitale existente;
- Creșterea nivelului de eficacitate, eficiență, productivitate și eficiență a costurilor în prestarea serviciilor;
- Asigurarea calității și a siguranței în acordarea serviciilor medicale;
- Dezvoltarea coordonării și a complementarității la nivelul diferiților furnizori de servicii medicale și cu sectorul social; și
- Promovarea modelelor alternative pentru prestarea serviciilor din spitale (clinică cu practică de zi, îngrijire în regim ambulatoriu, chirurgie de zi și servicii ambulatorii).
- Soluții de Telemedicină e-health/m health (Sisteme Informatice Medicale Distribuite formate din aplicații medicale autonome conectate la baze de date medicale distribuite; Acces bazat pe Internet la serviciile medical medicale - interacțiune pacient-doctor prin intermediul serviciilor web: off web: off-line sau on-line; Portaluri medicale rețele de tip "medical social networks"; Supervizare continuă a pacienților prin intermediul unor dispozitive portabile medicale și non-medicele;
- Soluții de stocare a datelor medicale pe termen lung – arhivarea și procesarea datelor medicale - Vendor Neutral Archiving;
- Soluții inovative de telemedicină bazate pe procesarea imaginilor medicale etc.

h) Infrastructura de învățământ

Unități școlare

Conform datelor INS, în anul 2018, numărul de unități școlare din Regiunea Nord-Vest a fost de 1.022, reprezentând 14,55% din totalul unităților școlare din țară. Marea majoritate a unităților școlare se află în proprietate publică.

În Regiunea Nord-Vest numărul unităților școlare a crescut de la 1.001 înregistrate în anul 2012 la 1.022 în anul 2018, comparativ cu tendința națională, care a fost în scădere. În regiune în perioada

2015-2018 se observă scăderea numărului unităților școlare de la 1.040 la 1.022. Din datele statistice, la nivelul anului 2018, în Regiunea Nord-Vest existau 64 de licee tehnologice, din care 13 în județul Cluj, 12 în județul Maramureș, 15 în județul Satu-Mare, 8 în județul Bihor, 6 în județul Bistrița-Năsăud și 16 în județul Sălaj.

Un număr de 612 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au beneficiat de finanțări (din diferite surse, inclusiv de la bugetul de stat) pentru lucrări de reabilitare/extindere/modernizare, în ultimii 5 ani. Dintre acestea, cele mai multe unități care au beneficiat de investiții sunt cele din cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cele mai multe unități care au beneficiat de finanțare au fost identificate în Sălaj, Cluj și Bistrița Năsăud, iar cele mai puține în județul Bihor. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total cost estimat lucrări (RON)	Total unități
Numărul unităților școlare care au beneficiat de finanțări (din diferite surse, inclusiv de la bugetul de stat) pentru lucrări de reabilitare/extindere/modernizare, în ultimii 5 ani	Bihor	4	5	1	0	863	10
	Bistrița Năsăud	38	68	9	4	261.818.407	119
	Cluj	35	73	31	3	208.425.535	142
	Maramureș	22	57	6	3	(fără estimare)	88
	Sălaj	111	76	7	0	(fără estimare)	194
	Satu Mare	19	39	1	0	103.638.291	59
Total	Total	229	318	55	10	573.883.096	612

Tabelul 20. Numărul unităților școlare care au beneficiat de finanțări (din diferite surse, inclusiv de la bugetul de stat) pentru lucrări de reabilitare/extindere/modernizare, în ultimii 5 ani la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

În ceea ce privește infrastructura de învățământ universitar, Regiunea Nord-Vest beneficiază de o dezvoltare semnificativă. Județul Cluj dispune de 49 de facultăți cu personalitate juridică sau în cadrul universităților, județul Bihor de 22 de facultăți, județul Maramureș de 7 facultăți, județul Satu Mare de 5 facultăți, județul Sălaj de 4 facultăți iar județul Bistrița-Năsăud dispune de 3 facultăți.

Municipiul Cluj-Napoca este unul dintre cele mai mari centre universitare la nivel național, al doilea după Municipiul București ca număr de studenți. Dezvoltarea universităților din Cluj-Napoca a permis deservirea, prin extensii universitare, și a altor orașe din regiune (Sighetu Marmăției, Bistrița, Năsăud, Satu Mare, Zalău). O extensie universitară se găsește și în orașul Târgu Lăpuș (a Universității Gh. Asachi Iași). Al doilea centru universitar ca importanță și număr de studenți la nivel regional este Municipiul Oradea, iar al treilea Municipiul Baia-Mare.

Infrastructura unităților școlare

Numărul sălilor de clase și a cabinetelor școlare din regiune a înregistrat o creștere în perioada 2012-2018, ajungând la 22.746 în anul 2018. Situația unităților școlare pe niveluri de instruire este prezentată în tabelul de mai jos.

Niveluri de instruire	Nr. unități școlare	Săli de clasă	Nr. de elevi
Învățământ antepreșcolar	7	188	4140
Învățământ preșcolar	181	3993	76523
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	539	10107	216142
Învățământ primar și gimnazial	521	9741	213076
Învățământ primar și gimnazial special	18	366	3066
Învățământ liceal	238	6448	79373
Învățământ profesional	17	168	14123
Învățământ postliceal și de maiștri	27	108	12214
Învățământ superior - licență	13	1734	72158

Tabelul 21. Situația unităților școlare pe niveluri de instruire, 2018

Sursa: INS Tempo Online

Conform INS, baza materială în învățământul liceal, în Regiunea Nord-Vest la nivelul anului 2018, este alcătuită din 22.746 Sali de clase și cabinete școlare, 734 săli de gimnastica, 4.261 laboratoare școlare, 728 ateliere școlare, 792 terenuri sportive amenajate și 6 bazine de înot.

Aparatură IT și echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităților de învățământ s-a îmbunătățit simțitor în perioada 2012-2018, regiunea fiind pe primul loc pe țară privind creșterea numărului de PC-uri. În anul 2018, în Regiunea Nord-Vest existau în unitățile de învățământ 72.295 calculatoare, în comparație cu anul 2012, când se înregistrau 65.295. Numărul PC-urilor în învățământul liceal, profesional și postliceal, în Regiunea Nord-Vest la începutul anului școlar 2017-2018, a fost de 19.366, al doilea ca mărime după Regiunea Nord-Est cu 19.854 PC-uri. Raportat la numărul de computere conectate la internet, în anul școlar 2017-2018, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc cu 17.472, în scădere față de anul școlar 2016-2017 cu 113 PC-uri. Numărul de computere din mediul rural reprezintă numai 7,62% din totalul de computere în regiune în anul școlar 2017-2018 din care 7,44% sunt conectate la internet.

În ceea ce privește dotarea unităților de educație cu PC-uri la nivel de județ, se observă următoarele situații:

Indicatorul numărul de elevi/PC în cadrul învățământului preșcolar se află sub media regională și națională doar în cazul județului Cluj și atinge valori maxime în județul Satu Mare.

În cadrul învățământului primar și gimnazial situația numărului de elevi ce revin unui calculator este mai mare comparativ cu media națională doar în județele Bihor și Cluj.

În cadrul învățământului liceal situația numărului de elevi ce revin unui calculator este mai mare comparativ cu media națională doar în județele Bistrița-Năsăud și Maramureș.

În cadrul învățământului postliceal și de maiștri, doar județul Cluj înregistrează o valoare sub media națională a indicatorului număr de elevi/PC. Situații alarmante sunt în județele Bihor și Satu Mare.

Teritoriul	Nivel de instruire			
	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Postliceal și de maiștri
România	27	12	5	19
Regiunea NORD-VEST	27	12	4	29
Bihor	32	14	4	5434
Bistrița-Năsăud	35	12	6	92
Cluj	18	13	3	13
Maramures	34	11	6	24
Satu Mare	39	11	4	297
Salaj	29	10	5	62

Tabelul 22. Numărul de elevi/PC, 2018*Sursa: INSSE Tempo Online*

Conform INS regiunea Nord-Vest a avut în anul 2018 un număr de 4.261 de laboratoare, în creștere cu 223 față de anul 2012. Raportat la numărul total de laboratoare existente în anul 2018 regiunea Nord-Vest este pe locul al doilea (4.261 laboratoare) după Regiunea Nord-Est cu 4.544 de laboratoare.

Numărul de ateliere școlare la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 847 în 2012 la 728 în 2018. La acest indicator regiunea Nord-Vest la fel este situată pe locul 2 după regiunea Nord-Est (807 ateliere școlare).

În anul 2018 unitățile școlare din regiune erau dotate cu 734 săli de gimnastică (17 săli noi față de anul 2012), cele mai multe fiind disponibile în învățământul primar și gimnazial (inclusive învățământul special). În perioada analizată (2012-2018) a crescut și numărul de terenuri de sport, în anul 2018 fiind disponibile 5.571 de terenuri față de 4.895 în anul 2012. cu precădere în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special). La nivelul anului 2012 existau bazine de înot doar în județul Cluj (5 bazine) administrate doar de unități de învățământ superior. În anul 2018, existau în total 6 bazine de înot disponibile, cu 1 în plus față de anul 2012, pus la dispoziție în cadrul învățământului primar și gimnazial (inclusiv învățământ special). În ceea ce privește atelierele școlare, numărul acestora a scăzut cu 119 în perioada 2012-2018, în anul 2018 fiind disponibile doar 728 față de 847 în anul 2012..Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Lipsa infrastructurii școlare conexe se remarcă în toate județele regiunii. Județele Maramureș și Bihor vor avea nevoie de cele mai multe investiții în astfel de facilități deoarece acestea se remarcă având cele mai multe UAT-uri unde lipsesc terenurile de sport, sălile de gimnastică și laboratoarele școlare. Adicional, și județul Cluj a înregistrat un număr mare de UAT-uri fără laboratoare școlare.

Dacă lipsa dotărilor conexe școlilor este în general o problemă a mediului rural, au fost identificate și unele excepții de centre urbane unde lipsesc terenurile de sport: Dragomirești, Săliștea de Sus, Șomcuța Mare, Tăuții Măgheruș, Nucet și Vașcău.

Județ	Bihor	Bistrița - Năsăud	Cluj	Maramureș	Satu Mare	Salaj
UAT fără terenuri de sport	38	13	29	42	26	26
UAT fără săli de gimnastică	41	20	29	39	21	22
UAT fără laboratoare școlare	14	6	14	11	1	1

Tabelul 23. Dotarea unităților școlare la nivel de UAT, 2018

Sursa : INS TEMPO

Necesar de proiecte și investiții

Procesul de determinare a necesarului de proiecte și investiții în infrastructura de învățământ pentru viitoarea perioadă de programare a presupus transmiterea unor adrese de estimare a numărului de unități de învățământ ce necesită diferite lucrări precum și a costurilor, către Inspectoratele Școlare Județene din Regiunea Nord-Vest. Astfel, au fost determinate următoarele:

Un număr de 637 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare necesită lucrări de reabilitare/ modernizare / extindere în valoare totală de aproximativ 619 milioane de lei. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de lucrări se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar calculat ca număr de unități a fost identificat în Maramureș, Cluj și Sălaj.

Tipurile de lucrări necesare menționate de către reprezentanții Inspectoratelor Școlare Județene se referă la anvelopare/ realizare/ refacere acoperiș la clădirile unităților de învățământ (inclusiv săli de sport), reabilitare și izolare termică, lucrări de modernizare a spațiilor interioare (clase, ateliere, holuri etc.) dar și exterioare (curți, grădini, etc.), reabilitarea și modernizarea cantinelor școlare. Adicional, au fost menționate lucrări de extindere a unităților de învățământ/ construire de noi clădiri din motive de: lipsă laboratoare școlare, lipsă săli de sport, supraaglomerarea școlilor – unde se realizează cursuri în mai multe schimburi, dar și faptul că unele unități de învățământ nu sunt accesibilizate pentru elevii cu cerințe speciale. Pentru aceștia din urmă este nevoie de: grup sanitar dedicat pentru elevi cu dizabilități, extindere spații pentru a permite accesul acestora, realizarea de lifturi pentru acces la etajele superioare etc. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total cost estimat lucrări (RON)	Total unități
Numărul unităților care necesită lucrări de reabilitare / modernizare / extindere	Bihor	5	25	10	3	8.900.000	43
	Bistrița Năsăud	24	45	14	2	147.011.000	85
	Cluj	43	74	35	1	381.660.714	153
	Maramureș	60	85	14	12	76.100.000	171
	Sălaj	64	59	15	1	(fără estimare)	139
	Satu Mare	15	21	3	7	14.000.000	46
Total	Total	211	309	91	26	618.771.714	637

Tabelul 24. Numărul unităților școlare care necesită lucrări de reabilitare / modernizare / extindere la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 1078 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare necesită dotări în valoare totală de aproximativ 108 milioane de lei. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar de dotare calculat ca număr de unități a fost identificat în Maramureș, Cluj și Sălaj. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație pre școlară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total cost estimat lucrări (RON)	Total unități
Numărul unităților care au nevoie de dotare	Bihor	15	65	17	4	4.040.000	101
	Bistrița-Năsăud	49	92	16	3	34.710.740	160
	Cluj	89	140	49	3	25.838.371	281
	Maramureș	84	120	15	10	48.300.000	229
	Sălaj	114	98	21	1	(fără estimare)	234
	Satu Mare	32	27	8	6	(fără estimare)	73
Total	Total	383	542	126	27	108.849.111	1078

Tabelul 25. Numărul unităților școlare care necesită dotare la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 502 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare necesită obținerea autorizației ISU de funcționare, fapt ce reclamă, după caz, întocmirea documentației tehnice precum și o serie de lucrări și dotări. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar calculat ca număr de unități a fost identificat în Cluj, Satu Mare și Bistrița Năsăud. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Unități ce necesită obținere autorizație ISU	Bihor	8	54	4	1	67
	Bistrița Năsăud	25	43	5	2	75
	Cluj	58	84	25	1	168
	Maramureș	4	10	6	2	22
	Sălaj	15	10	1	0	26
	Satu Mare	42	61	41	0	144
Total	Total	152	262	82	6	502

Tabelul 26. Numărul unităților școlare care necesită obținere autorizație ISU la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Clădirile a 59 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au fost identificate ca prezentând un risc seismic mediu sau mare, fapt ce reclama intervenții urgente de consolidare, sau după caz, relocarea în clădiri noi. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cea mai gravă situație, calculată ca număr de unități, a fost identificată în Maramureș și Bistrița Năsăud, în timp ce în Bihor și Sălaj nu au fost identificate astfel de situații. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Unități având risc seismic mediu și mare	Bihor	0	0	0	0	0
	Bistrița Năsăud	2	7	1	0	10
	Cluj	1	0	0	0	1
	Maramureș	16	14	8	8	46
	Sălaj	0	0	0	0	0
	Satu Mare	1	1	0	0	2
Total	Total	20	22	9	8	59

Tabelul 27. Numărul unităților școlare având risc seismic mediu și mare la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 200 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au fost identificate ca fiind supra-aglomerate, fapt ce reclamă, după caz, extinderea corpurilor de clădire existente sau construirea de noi clădiri/ înființarea de noi unități de învățământ. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cea mai gravă situație, calculată ca număr de unități, a fost identificată în Maramureș și Cluj, în timp ce în județul Bihor nu au fost raportate școli supra-aglomerate. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților școlare supra-aglomerate sau care nu pot răspunde cererilor	Bihor	-	-	-	-	0
	Bistrița Năsăud	11	7	2	0	20
	Cluj	27	12	11		50
	Maramureș	51	46	6	4	107
	Sălaj	0	5	1	1	7
	Satu Mare	6	9	1	0	16
Total	Total	95	79	21	5	200

Tabelul 28. Numărul unităților școlare supra-aglomerate la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Clădirile a 247 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare nu sunt accesibilizate pentru persoane cu dizabilități, fapt ce reclama intervenții de asigurare a accesului (rampe, lift, toalete dedicate, etc.). Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cea mai gravă situație, calculată ca număr de unități, a fost identificată în Sălaj, urmat de Satu Mare și Maramureș. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților școlare ne-accesibilizate	Bihor	-	6	1	-	7
	Bistrița Năsăud	7	8	1	0	16
	Cluj	1	3	4	1	9
	Maramureș	14	10	4	2	30
	Sălaj	64	59	15	1	139
	Satu Mare	17	18	8	3	46
Total	Total	103	104	33	7	247

Tabelul 29. Numărul unităților școlare ne-accesibilizate la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Clădirile a 89 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare nu au dotări de bază corespunzătoare, fapt ce reclama intervenții urgente realizare de toalete, de sisteme de încălzire, etc. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar calculat ca număr de unități a fost identificat în Sălaj, Maramureș și Bistrița Năsăud, în timp ce în județul Bihor nu au fost identificate astfel de situații. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților școlare fără dotări de bază (toalete / încălzire)	Bihor	0	0	0	0	0
	Bistrița Năsăud	2	12	0	0	14
	Cluj	4	3	0	0	7
	Maramureș	8	15	1	1	25
	Sălaj	20	16	0	0	36
	Satu Mare	1	5	1	0	7
Total	Total	35	51	2	1	89

Tabelul 30. Numărul unităților școlare fără dotări de bază (toalete / încălzire) la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 134 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au fost identificate ca fiind situate în comunități marginalizate, fapt ce reclamă, după caz, implicarea acestora în intervenții integrate de dezvoltare locală și implementarea de proiecte sociale complexe, adiționale programei școlare. Dintre acestea, cele mai multe unități care se află în această situație sunt cele din cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cea mai gravă situație, calculată ca număr de unități, a fost identificată în Maramureș, Cluj și Bistrița Năsăud, în timp ce în județul Bihor și Sălaj nu au fost raportate școli în comunități marginalizate. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților școlare din comunități marginalizate (inclusiv din cartiere urbane marginalizate)	Bihor	0	0	0	0	0
	Bistrița Năsăud	5	14	0	0	19
	Cluj	10	13	5	1	29
	Maramureș	20	60	0	2	82
	Sălaj	0	0	0	0	0
	Satu Mare	2	2	0	0	4
Total	Total	37	89	5	3	134

Tabelul 31. Numărul unităților școlare din comunități marginalizate (inclusiv din cartiere urbane marginalizate) la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 207 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au fost identificate ca având populație școlară majoritară de etnie romă, fapt ce reclama implementarea de proiecte sociale complexe, adiționale programei școlare. Dintre acestea, cele mai multe unități care se află în această situație sunt cele din cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cea mai gravă situație, calculată ca număr de unități, a fost identificată în Maramureș, Cluj și Sălaj. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților școlare cu populație școlară majoritară de etnie romă	Bihor	3	12	0	0	15
	Bistrița Năsăud	7	12	0	0	19
	Cluj	11	21	1	1	34
	Maramureș	12	50	0	0	62
	Sălaj	37	20	0	0	57
	Satu Mare	9	11	0	0	20
Total	Total	79	126	1	1	207

Tabelul 32. Numărul unităților școlare cu populație școlară majoritară de etnie romă la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

Un număr de 290 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare necesită obținerea autorizației sanitare de funcționare, fapt ce reclamă, după caz, înființarea de cabinet medicale și atragerea de personal medical precum și realizarea unor lucrări sau dotarea corespunzătoare a grădinițelor, școlilor și liceelor. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de investiții se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar calculat ca număr de unități a fost identificat în Bihor, Maramureș, Cluj și Bistrița Năsăud. Particularități în funcție de județ și nivel de educație pot fi observate în tabelul următor.

Date	Județ	Educație preșcolară	Educație primară și secundară inferioară (gimnaziu)	Educație secundară superioară (liceu)	Educație profesională și tehnică	Total unități
Numărul unităților de învățământ care nu au autorizație sanitară	Bihor	3	69	14	8	94
	Bistrița Năsăud	18	30	0	1	49
	Cluj	17	42	1	0	60
	Maramureș	23	33	12	6	74
	Sălaj	5	4	0	0	9
	Satu Mare	1	3	0	0	4
Total	Total	67	181	27	15	290

Tabelul 33. Numărul unităților școlare care nu au autorizație sanitară la nivel de județ, 2020

Sursa : Inspectoratele Școlare Județene

i) Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Unități de cercetare-dezvoltare-inovare²⁴

Din cele 571 de unități din România incluse, în anul 2018, în sistemul național de cercetare-dezvoltare²⁵ în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 33 de unități și instituții de drept public²⁶ și 107 entități de drept privat²⁷.

Unitățile și instituțiile de drept public din regiune sunt de următoarele tipuri:

- 7 universități publice acreditate (șase în Cluj-Napoca, una în Oradea)
- 1 filială a unei universități publice acreditate cu sediul în capitală
- 1 institut național de cercetare-dezvoltare în subordinea Ministerului Educației și Cercetării
- 5 filiale ale unor institute naționale de cercetare-dezvoltare cu sediul în capitală

²⁴ Numărul de unități cu activitate de cercetare-dezvoltare se referă la unitățile din toate formele de proprietate care desfășoară activități de bază specifice sau activități de cercetare pe lângă activitatea de bază. Datele aferente activității de cercetare-dezvoltare includ și proiectarea tehnologică.

²⁵ Sistemul național de cercetare-dezvoltare este reglementat în baza OG nr.57/2002 privind cercetarea științifică și tehnologică, modificată și completată prin OG nr/ 6/2011, aprobată ulterior prin Legea nr 222/2018.

²⁶ Unitățile și instituțiile de drept public sunt formate din: **a)** institute naționale de cercetare-dezvoltare; **b)** institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare din subordinea Academiei Române, Academiei Oamenilor de Știință din România sau a academiilor de ramură; **c)** alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituții publice ori de drept public, inclusiv institutele de cercetare-dezvoltare cu personalitate juridică ale instituțiilor de învățământ superior de stat acreditate; **d)** instituții de învățământ superior de stat acreditate, institute sau structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora, fără personalitate juridică, constituite conform Cartei universitare; **e)** centre internaționale de cercetare-dezvoltare, cu sau fără personalitate juridică, înființate în baza unor acorduri internaționale; **f)** institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome, cu sau fără personalitate juridică; **g)** alte instituții publice sau de drept public care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea ori structuri ale acestora legal constituite, cu sau fără personalitate juridică

²⁷ Unitățile și instituțiile de drept privat sunt formate din **a)** institute sau centre de cercetare-dezvoltare fără scop patrimonial, recunoscute de utilitate publică; **b)** instituții de învățământ superior particulare acreditate, institute sau structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora, cu sau fără personalitate juridică; **c)** alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial; **d)** alte organizații neguvernamentale, fără scop patrimonial, care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite; **e)** societăți comerciale care au ca principal obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea; **f)** societăți comerciale care au în obiectul de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite.

- 5 institute și 1 centru de cercetare ale Academiei Române
- 1 filială a Academiei de Științe Medicale
- 5 stațiuni de cercetare-dezvoltare cu personalitate juridică, aparținând de ASAS București
- 6 unități sanitare publice (localizate în Cluj-Napoca)

În cadrul **unităților și instituțiilor de drept privat** sunt incluse 6 instituții de învățământ superior private (3 în Cluj-Napoca și 3 în Oradea), întreprinderile și ONG-urile care au activitate principală de cercetare, cât și întreprinderi care au activitate secundară de CDI.

Conform **statisticii întreprinderilor cu activitate principală de cercetare-dezvoltare**, sursa INS, în 2018 numărul unităților locale active cu activitate de CD din România era de 928, în creștere cu 8% față de anul 2016. În Regiunea Nord-Vest sunt localizate 107 unități, în creștere cu 20% față de anul 2016.

Între acestea nu se regăsește nicio întreprindere mare și doar 3 sunt firme mijlocii, încadrate între 50 și 249 de angajați (2 la Cluj și 1 în Bistrița-Năsăud), marea majoritate fiind microîntreprinderi (94 de entități).

Aria de referință/ Anul	2014	2015	2016	2017	2018
ROMÂNIA	795	820	859	907	928
Regiunea NORD-VEST	78	85	88	99	107
Bihor	6	13	14	13	13
Bistrița-Năsăud	4	3	3	4	4
Cluj	60	60	59	71	80
Maramureș	5	5	5	5	4
Satu Mare	1	2	4	4	3
Sălaj	2	2	3	2	3

Tabelul 34. Evoluția distribuției unităților locale active cu activitate principală de cercetare-dezvoltare (CAEN 72 rev 2), în județele Regiunii Nord-Vest, 2014-2018

Sursa: INS Tempo Online

În privința efectivului de unități CDI din România, regiunea se clasează pe locul 2 la nivel național, după Regiunea București-Ilfov, care totalizează jumătate din numărul activ în România. Procentual, 75% din totalul unităților CD din regiune se regăsesc în județul Cluj, înregistrându-se o creștere constantă a numărului de unități în ultimii ani, atât la nivel național cât și regional. În anul 2018, din cele 928 unități active cu coduri CAEN de cercetare-dezvoltare din România, majoritatea entităților (72%) sunt subscrise științelor naturale și ingineriei (CAEN 7219), proporție reflectată și la nivelul Regiunii Nord-Vest (73%). Proporția se păstrează și din prisma distribuției salariaților, în Regiunea Nord-Vest 80% activând în cadrul entităților cu acest cod CAEN principal. Aceste 107 de entități CD din Regiunea Nord-Vest sunt asimilate IMM-urilor.

Salariați

La sfârșitul anului 2018, în România își desfășurau activitatea în cercetare-dezvoltare 44.733 salariați (din care 45,1% femei), din care 41,7% activau în sectorul învățământ superior, 29,0% în sectorul mediului de afaceri, 28,8% în sectorul guvernamental și 0,5% în sectorul privat non-profit. **Domeniile științifice** în care activau cei mai mulți salariați în cercetare-dezvoltare sunt științele ingineriei și tehnologice (53,3%) și de științele naturale și exacte (19,3%), iar cei mai puțini au activat în domeniul științelor sociale și economice (4,4%). După ocupații, 61,4% dintre aceștia erau cercetători, care s-au regăsit în proporție de 55% în sectorul învățământului superior.

Conform datelor INS, în anul 2018, în Regiunea Nord-Vest activau 3484 de salariați în unități cu activitate de CDI (dintre care 67% cercetători) reprezentând 7,79% din numărul total al angajaților din

România în acest sector. Regiunea Nord-Vest se află pe locul 5 în ierarhia națională prin prisma acestui indicator. Numărul salariaților din activitatea de CDI în echivalent normă întreagă din regiune era de 1.964 salariați în 2018 (reprezentând doar 6,1% din totalul național). Majoritatea covârșitoare se regăsesc în județul Cluj (92%), urmat de județul Bistrița-Năsăud (4%).

În același an, se înregistrau 29,5 salariați din activitatea de CD raportat la 10.000 de persoane ocupate civile, regiunea ocupând locul 3 în ierarhia națională. La nivel NUTS 3, județul Cluj se află pe locul 6 în ierarhia națională (cu 90,5 salariați CDI/10.000 persoane ocupate civile), aspect ce poate fi corelat cu prezența centrului universitar Cluj-Napoca în județ.

Din perspectiva ocupării forței de muncă în domeniile producției de tehnologie înaltă și medie spre înaltă și a serviciilor cu grad ridicat de cunoștințe, Regiunea Nord-Vest se plasează pe locul II la nivel național, după București-Ilfov, cu 352.400 de persoane în anul 2018 (relativ constant în ultimii 5 ani), reprezentând 30,6% din totalul forței de muncă din regiune, peste media națională (de 28,5%), însă sub media europeană de 46,1%.

Cercetători

În 2016, numărul cercetătorilor din Regiunea Nord-Vest era de 2.334, reprezentând 8,5% din numărul cercetătorilor din România (în total 27.471 cercetători), regiunea plasându-se pe locul 4 în ierarhia națională după București-Ilfov (cu 50,44% din cercetătorii din România), Nord-Est și Vest. În perioada 2013-2018 s-a înregistrat o creștere cu 15% a numărului de cercetători în regiune, numărul tehnicienilor și personalului asimilat rămânând practic constant.

Femeile reprezintă 48% din numărul de cercetători în regiune (1063 în 2017), indicator aflat peste media națională de 46,7% și mult peste media europeană de 33,8% (pondere 2017).

Marea majoritate a cercetătorilor din Regiunea Nord-Vest lucrează în județul Cluj (2206 cercetători în 2016, reprezentând 94,5% din cercetătorii din regiune).

Conform Eurostat, din totalul cercetătorilor din regiune (2.210 în anul 2017), 70% își desfășurau activitatea de cercetare-dezvoltare în sectorul învățământului superior (o creștere cu 27% față de ponderea înregistrată în 2015) (1.550) și 20% în sectorul public (461)

Între anul 2015 și 2017 s-a înregistrat o scădere drastică cu 62% a numărului de cercetători din mediul privat, de la 459 la 174, ponderea cercetătorilor din sfera privată în Regiunea Nord-Vest, de aproape 8% fiind mică comparativ cu media națională aflată și ea în scădere (de 17,7%) și mai ales cu cea europeană (de 42,3%).

Cheltuielile CDI

Cheltuielile totale efectuate în anul 2018 pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au însumat 4769,3 milioane lei, reprezentând 0,51 % din produsul intern brut, din care pentru sectorul public 0,21% și pentru sectorul privat 0,30 %. Media europeană UE28 a fost de 2,12%. În anul 2018, cele mai multe cheltuieli de cercetare-dezvoltare s-au efectuat pentru cercetare aplicativă (64,7%). Principalele surse de finanțare utilizate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au fost sursele de la întreprinderi cu o pondere de (55,0%) și de la fondurile publice (inclusiv fondurile publice generale universitare) Fondurile din străinătate au contribuit ca sursă de finanțare în totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare cu 9,0%.

Evoluția cheltuielilor totale CD ca pondere din PIB în Regiunea Nord-Vest indică o alocare redusă pentru activitatea CD la nivel regional, cu o medie de 0,39% pe an din PIB-ul regional în perioada 2011-2015, în timp ce la nivel național media a fost de 0,45% din PIB, media europeană fiind de 2,01% din PIB, iar în 2016 și 2017 înregistrând chiar un declin, fiind de 0,25% din PIBR. La nivelul Regiunii Nord-Vest, cheltuielile totale pentru activitatea de CD s-au ridicat în anul 2018 la 250.112 mii lei (circa 53,2 mil euro), în scădere cu 30% față de anul 2015, regiunea ocupând astfel locul 5 în ierarhia națională

(de pe locul 2 în 2015), după București-Ilfov (care totalizează 63% din totalul cheltuielilor de CDI din România).

Valoarea cheltuielilor CD per locuitor înregistrate în Regiunea Nord-Vest a fost fluctuantă în ultimii ani, valoarea maximă fiind de 29,3 euro/ locuitor în anul 2015, în anul 2013 fiind de 19,8 euro/ locuitor, iar în 2017 de 21,1 euro/ locuitor. Acest indicator regional se regăsește sub media națională de 48,1 euro/ locuitor în anul 2017 și mult sub media europeană de 624,2 euro/ locuitor, la nivel național fiind pe locul 3, după București-Ilfov (cu 268,6 euro/ locuitor) și Regiunea Vest (cu 38,9 euro/ locuitor).

În intervalul 2013-2017, aproape 50% din cheltuielile CD din Regiunea Nord-Vest au fost înregistrate de organizațiile de învățământ superior, 29% de către sectorul privat și 23% de cel guvernamental. La nivelul României, majoritatea cheltuielilor CD sunt realizate de către sectorul guvernamental, în proporție de aproape 40%, învățământul superior finanțând sub 15% din cheltuielile CD efectuate per total.

Entități de inovare și transfer tehnologic

Din perspectiva inovării, conform Barometrului European al Inovării²⁸ ediția 2019, România se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană, la categoria inovatori modești, chiar dacă după anul 2015, parte din cei 27 de indicatori care reflectă gradul de inovare, a început să crească progresiv până în 2018, ultimul an analizat.

Conform Barometrului Regional al Inovării²⁹, toate regiunile din România au înregistrat un declin în perioada 2013-2019, față de 2010. Din prisma celor 17 indicatori compoziți, în anul 2018 Regiunea Nord-Vest se află la un nivel de aproape 30% din media regiunilor din UE28, după București-Ilfov (cu un nivel de 50% din media UE28) și Regiunea Vest (cu aproape 33% din media UE28).

În anul 2018, din registrul național al entităților de inovare și transfer tehnologic, 7 din cele 41 de entități acreditate sunt din Regiunea Nord-Vest (3 centre de transfer tehnologic - CTT, 3 centre de informare tehnologică - CIT, 1 oficiu de legătură cu industria), plus alte 3 centre de transfer tehnologic aflate în luna iulie 2018 cu acreditare provizorie. Dintre acestea trei (2 CTTuri și 1 CIT) se regăsesc la universități (UTCN și Universitatea Oradea), două la institute de cercetare în Cluj-Napoca (1 CTT și 1 CIT), patru la institute private (în Cluj-Napoca) și unul la Camera la Comerț Bistrița (CIT). În actuala perioadă de programare în cadrul Programului Operațional Regional, Axa 1., Prioritatea de investiții 1.1, Operațiunea A - Infrastructura de inovare și transfer tehnologic urmează a se finanța două noi centre de transfer tehnologic, dezvoltate în cadrul USAMV Cluj-Napoca, cu un buget total de circa 10 milioane de euro.

În sistemul de acreditare național nu se află niciun parc științific și tehnologic, structură complexă, considerată parte din entitățile de cercetare-dezvoltare-inovare. Dintre parcurile existente la nivel național, dar neacreditate, în Cluj-Napoca se regăsește un parc științific și tehnologic în dezvoltare în parteneriat public-privat, un parc științific privat din 2015 și primul parc tehnologic din România, înființat în anul 2013. În actuala perioadă de programare în cadrul Programului Operațional Regional, Axa 1., Operațiunea 1.1.B - Parcuri științifice și tehnologice urmează a se finanța construirea Parcului Științific și Tehnologic Bihor, o inițiativă a Consiliului Județean Bihor împreună cu Parcuri Industriale Bihor și Universitatea din Oradea, valoarea totală a proiectului ridicându-se la aproximativ 7 milioane de euro.

²⁸ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

²⁹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36081>

Pe lângă entitățile acreditate pentru a desfășura activitate de inovare, activează în România întreprinderi considerate în categoria „**întreprinderile inovatoare**”³⁰, respectiv cele care au lansat produse (bunuri sau servicii) sau procese noi sau semnificativ îmbunătățite pe piață sau care au introdus procese noi sau semnificativ îmbunătățite sau noi metode de organizare sau de marketing.

Dintr-un total de doar 2925 de firme considerate inovatoare la nivel național (o scădere la jumătate față de anul 2012), în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 592 de firme (20%), cele mai multe fiind localizate în Regiunea București-Ilfov (714, în scădere de la 1186 în anul 2012). Dintr-un eșantion de 4482 firme din Regiunea Nord-Vest, doar 13,2% au fost considerate inovatoare în anul 2016, ultimul an disponibil. În ultimii 10 ani, în Regiunea Nord-Vest, ponderea întreprinderilor care au implementat inovații de produs este în creștere de la 6% în 2006, la 36% în 2012, la 46% în 2016.

Din prisma Barometrului Regional al Inovării, Regiunea Nord-Vest are scorul cel mai mare din România privind “IMM-uri inovative colaborative” (indice 0,979), ocupă locul 3 după capitală și Regiunea Sud-Est privind indicatorul “IMM-uri care dezvoltă inovații intern” (indice 0,087) și se regăsește pe ultimele locuri din prisma inovațiilor externe și spre noi piețe (cu indicele 0,110).

În sprijinul entităților de inovare și transfer tehnologic funcționează cele 18 structuri regionale ale Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), dintre care 4 sunt localizate în Regiunea Nord-Vest (la Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Bistrița). Aceste oficii/centre regionale OSIM nu au personalitate juridică proprie și sunt amplasate lângă o organizație care are capacitatea de a furniza serviciile specifice și care are legături cu mediul economic.

În perioada 2013-2018 au fost înaintate la OSIM 616 de **cereri de brevete** de către organizații din regiune, reprezentând în medie 11,5% din cererile de brevete din România. Evoluția numărului de cereri de brevete din regiune a fost oscilantă de la un an la altul, cea mai mare creștere fiind de 38% în 2018, față de valoarea minimă înregistrată în anul 2016. Județul Cluj deține cea mai mare pondere din regiune (66%, cu 355 de cereri de brevete în ultimii 6 ani), aspect explicabil prin concentrarea universităților și institutelor de cercetare din regiune în municipiul Cluj-Napoca, în condițiile în care 45% dintre cererile de brevete din România sunt depuse de aceste tipuri de organizații. Următoarele județe din regiune în clasamentul cererilor de brevete depuse la OSIM sunt Bihor (cu 67 de brevete depuse în cei 6 ani) și Maramureș (cu 53 de brevete).

În privința **brevetelor** acordate de OSIM, în perioada 2014 – 2018, au fost acordate 182 de brevete către organizații din Regiunea Nord-Vest (10% din cele 1835 de brevete acordate în România), media anuală variind între 26 de brevete în anul 2016 și 46 în anul 2018, marea majoritate fiind din județul Cluj (73% din regiune, cu 133 de brevete în ultimii 5 ani analizați).

Către Oficiul European de Brevete (EPO), din Regiunea Nord-Vest au fost depuse constant un număr de 3-7 brevete anual până în anul 2012, în condițiile în care numărul total de brevete înaintat de România la EPO a fost de 72 în anul 2012 și respectiv de 100 în anul 2017.

j) **Infrastructura de cultură**³¹

Ca o măsură a vitalității culturale, conform metodologiei realizate de Institutul Național pentru Cercetare și Informare Culturală în cadrul studiului *Vitalitatea culturală a orașelor din România*, ediția

³⁰ Întreprinderile inovatoare acoperă toate tipurile de inovatori, inovatori de produs, de proces, de metode de organizare sau de metode de marketing, precum și întreprinderile cu inovații nefinalizate sau abandonate și se referă la întreprinderile active.

³¹ Informațiile au fost preluate din Analiza Regională - Documentul elaborat în anul 2019 de CIVITTA România pentru ADR Nord-Vest în cadrul proiectului RCIA - Regional Creative Industries Alliance, finanțat prin Programul de cooperare teritorială INTERREG Europe, din baza de date online TEMPO a INS pentru 2014 și 2018.

2018, **indicele infrastructurii dedicate activităților culturale** este una dintre cele cinci categorii de indicatori, alături de: participarea culturală, cheltuieli pentru activități culturale, resurse umane implicate în activități culturale și dezvoltarea economiilor creative.

În anul 2018, Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 2 la nivel național, după Regiunea București-Ilfov, din perspectiva numărului de săli de operă și teatre de păpuși. Tot pe locul 2 se situează și în ceea ce privește centrele culturale, dar după Regiunea Centru. Mai puțin bună este situația în regiune când vine vorba de infrastructuri precum: muzee și cinema (locul 5), teatre dramatice și filarmonică (locul 4), orchestre populare și biblioteci (locul 3). Cele 1.366 de biblioteci existente în anul 2018 în regiunea Nord-Vest (14,4% din totalul național) au înregistrat circa 434.976 de cititori activi (13,8% din totalul național).

Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției și consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea București-Ilfov – cu două centre de tradiție – București și Buftea. În 2017, în Regiunea Nord-Vest, funcționau 10 cinematografe (din 89 la nivel național), oferind un număr de 61.197 de spectacole (10,16% din total național), ceea ce plasează regiunea pe locul VI la nivel național,

Consumul cultural este afectat de lipsa de infrastructură culturală, în special în mediul rural, unde cele mai vizitate locuri sunt muzeele și galeriile de artă, expozițiile de artizanat și parcurile istorice sau culturale, obiectivele de patrimoniu, infrastructura din mediul rural fiind limitată la astfel de structuri.

Cea mai mare diferență dintre zonele urbane și rurale se înregistrează în ceea ce privește frecventarea cinematografelor sau festivalurilor de film (60% în mediul urban și 40% în rural).

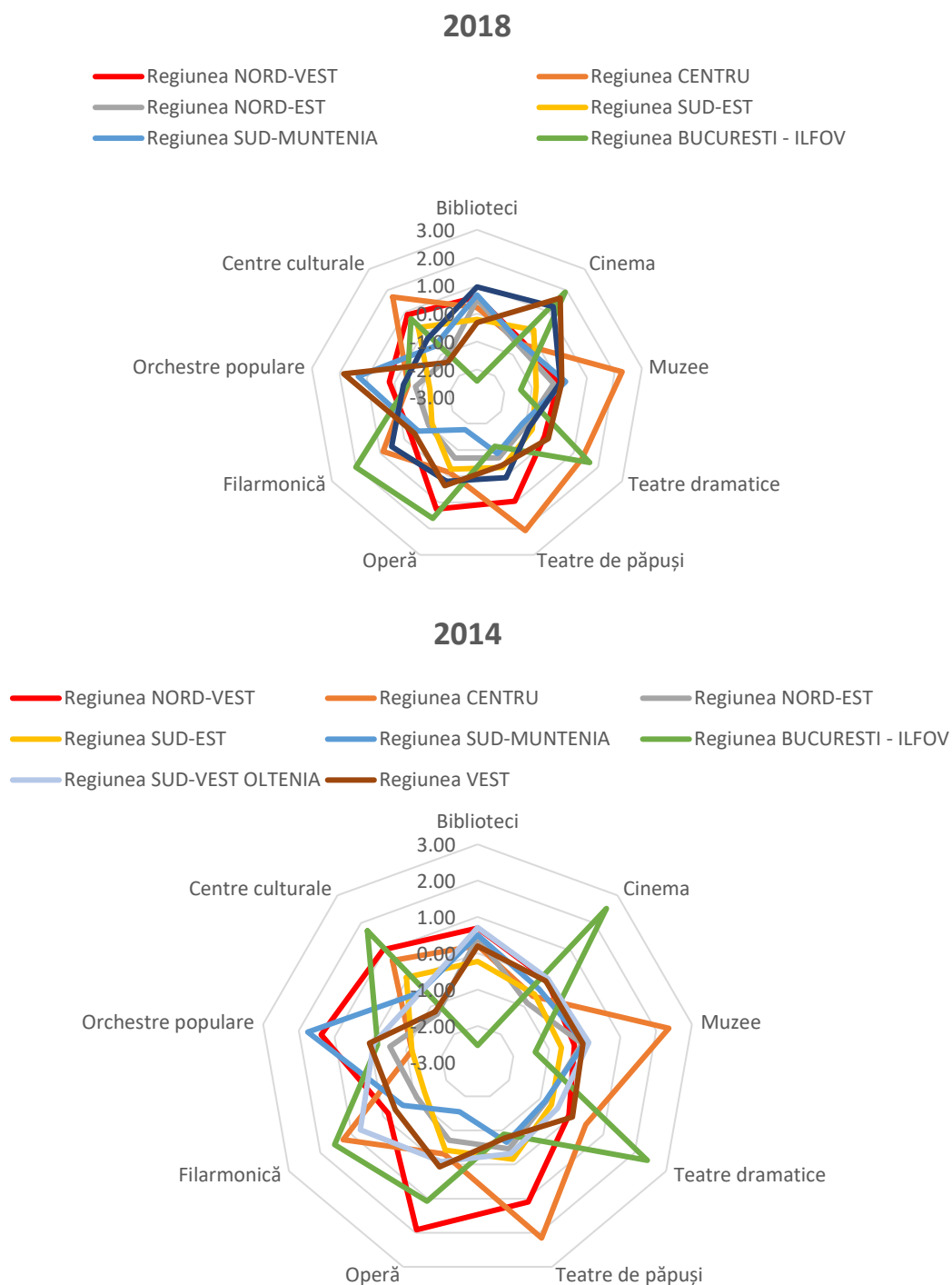

Figura 23. Scorurile infrastructurii culturale calculate pe regiuni de dezvoltare, 2014 și 2018.

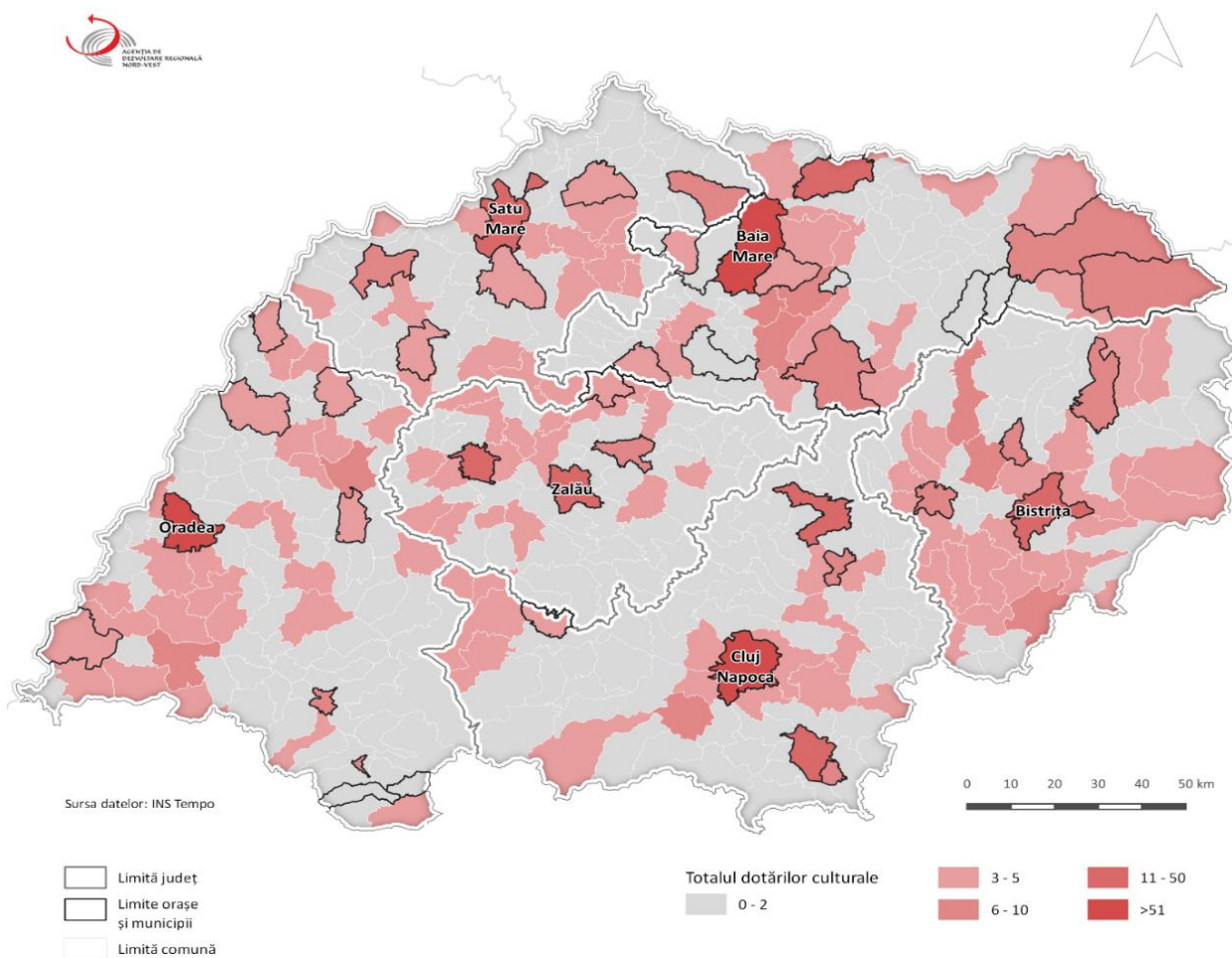
Sursa: INS Tempo, Baza de date Lista Firme, prelucrare date admitere.edu.ro, HG nr. 580/2014 și HG 158/2018

Din perspectiva infrastructurii culturale relativ la numărul populației, comparativ cu anul 2014 se poate observa un declin la nivelul Regiunii Nord-Vest în anul 2018, acesta înregistrând o reducere a scorului

infrastructurii culturale³² obținut pe toate tipurile de infrastructură, cu excepția celui obținut pentru numărul de muzee relativ la numărul de locuitori.

În același timp, cu privire la tipologiile și atractivitatea dotărilor culturale, se remarcă în primul rând trendul în general negativ al numărului total de biblioteci și al cititorilor activi în toate județele Regiunii Nord-Vest. Astfel, deși bibliotecile sunt cele mai răspândite facilități culturale la nivel regional, pornind de la tendințele actuale de sporire a accesului la internet și la surse online de informare, în cadrul acestora se înregistrează cele mai accentuate scăderi ale numărului de utilizatori. Sunt necesare așadar noi intervenții asupra acestor dotări pentru a le aduce la standarde moderne, atât în ceea ce privește amenajarea lor ca adevărate centre comunitare, cât și cu privire la oferta virtuală și extinderea cât mai accentuată a bibliotecilor digitale. În același timp, deși numărul muzeelor nu a cunoscut în general fluctuații semnificative, interesul crescut pentru aceste dotări este dovedit de numărul în creștere de vizitatori în perioada 2008-2018 în toate județele regiunii. În acest context, sunt oportune intervenții de modernizare a muzeelor, inclusiv prin noi instrumente digitale, pentru a spori atractivitatea acestor dotări și pentru a satisface sau chiar depăși așteptările din partea cererii din ce în ce mai mari. Nu în ultimul rând, , interesul crescut al locuitorilor, dar și al vizitatorilor, pentru evenimentele și activități culturale este vizibil și în tendința relativ generală de creștere a numărului de spectatori la reprezentații artistice, în participarea din ce în ce mai numeroasă la spectacolele de cinema, precum și în prezența ridicată și notorietatea unor evenimente fanion la nivel național și internațional precum UNTOLD Festival, Electric Castle, TIFF etc. Acest interes poate fi fructificat prin diversitatea agendei culturale și prin promovarea acesteia în mediul online pentru a ajunge la cât mai multe persoane interesate, precum și prin modernizarea infrastructurii culturale, fie că este vorba despre cămine culturale în mediul rural sau despre cinematografe neutilizate, în stare avansată de degradare, în mediul urban.

³² Scorul infrastructurii culturale se bazează pe date colectate din statistica Tempo Online a INS privind instituțiile de cultură (instituții de spectacol, biblioteci, cinematografe, muzee.... 9 categorii) raportate la număr de locuitori pe fiecare regiune și comparate cu valoarea medie determinată la nivel național.

Figura 24. Dotările culturale

Sursa: Tempo Online

k) Infrastructura de locuire

La finele anului 2018, fondul locativ de la nivelul Regiunii Nord-Vest cuprindea 1.172.993 de locuințe, 12,98% din totalul celor existente la nivel național. Din totalul locuințelor existente în regiune, 617.195 sunt amplasate în mediul urban (52,62% din total), iar 555.798 în mediul rural (47,38%). Dintre locuințe 1.158.641 (98,77% din total) se aflau în proprietate privată, iar 14.352 în proprietate publică. Față de anul 2012, numărul de locuințe din regiune a crescut cu 44.819 ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Numărul de locuințe aflate în proprietate publică a crescut cu 3.188 locuințe, ca urmare a construcției de locuințe noi pentru tineri, în regim ANL.

Suprafața locuibilă existentă de la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost de 57.463.195 mp în 2018, în creștere cu 2.882.541 mp față de anul 2012, pe fondul construcției de noi locuințe, precum și a extinderii celor existente. Astfel, în 2018, suprafața locuibilă existentă din Regiunea Nord-Vest era de 48,97 mp arie desfășurată, față de o medie de 47,61 mp la nivelul României. Numărul mediu de persoane pe locuință a fost, la nivelul regiunii, de 2,18 în 2018, nivel similar cu cel existent la nivel național (2,16), în scădere cu 0,03 față de anul 2012, pe fondul creșterii numărului de locuințe și al

scăderii populației stabile. În mediul urban, presiunea populației asupra fondului locativ este mai mică (2,17 persoane per locuință) față de cea din rural (2,19 persoane/locuință). De asemenea, există diferențe importante și între județe: o medie maximă de 2,33 persoane/locuință în Bistrița-Năsăud, față de un minim de 2,05 persoane în județul Cluj. În medie, fiecare locuitor al regiunii avea la dispoziție, în 2018, 22,43 mp arie desfășurată de suprafață locuibilă, nivel situat peste media națională (22,01 mp arie desfășurată/persoană).

Renovarea fondului de locuințe pentru creșterea eficienței energetice

Eficiența energetică sau eficiența încălzirii fondului de locuințe reprezintă un domeniu prioritar pentru Guvernul României așa cum se arată în Strategia Națională a Locuirii 2017-2030. Raționamentul are la bază faptul că locuințele dețin cea mai mare parte din utilizarea energiei (ca și consumatori finali) din România – 36% (conform studiului Odyssee din 2012, secțiunea Procentele consumului final pentru 2009-2010).

În ceea ce privește creșterea eficienței energetice Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se supune legislației naționale și politicilor europene de îmbunătățire a eficienței energetice la nivel de locuințe. Prin Directiva UE privind performanța energetică a clădirilor (DPEC) ultimele cerințe în materie de creștere a eficienței energetice duc spre implementarea unui program de eficiență energetică spre zero (nZEB) în două direcții:

- La nivelul renovării clădirilor publice – începând cu anul 2019;
- La nivelul construcțiilor noi – începând cu anul 2021.

În ceea ce privește clădirile vechi, lucrările de termoizolare se desfășoară cu scopul de a transforma performanțele energetice ale fondului de locuințe / imobiliar existent. De-a lungul anilor au existat provocări multiple referitoare la furnizarea agenților termici accesibili prin sistemele vechi și ineficiente de încălzire central.

Coroborat cu implementarea contoarelor eficiente – pe baza specificațiilor stabilite prin Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică (DEE), noile politici DPEC vin ca și completare pragmatică pentru îmbunătățirea acestui domeniu.

Experiența celor două perioade de programare anterioare a subliniat oportunitatea finanțărilor pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor și supra-cererea constantă pentru intervenții de acest tip.

Astfel, în perioada 2007-2013, prin POR Axă Prioritară 1 – Dezvoltare urbană, DMI 1.2 – Reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale, un număr de 7.486 de apartamente au fost reabilitate prin 45 de proiecte finanțate. Gradul de contractare a fost de 169,21%, iar cererea a fost chiar mai mare, având în vedere că pentru un număr de 26 de proiecte nu au mai fost fonduri alocate.

În perioada 2014-2020, până în martie 2020, prin POR Axă Prioritară 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, Prioritatea de investiții 3.1 - Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor, un număr de 11.581 de apartamente au fost reabilitate prin 66 de proiecte finanțate. Nu s-a înregistrat o supra-cerere pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale în această perioadă, din motive de capacitate administrativă redusă a beneficiarilor (autorități publice locale) în realizarea și depunerea numărului mare de proiecte rezidențiale potențiale. În schimb, cererea de reabilitare termică a clădirilor publice (86 clădiri prin 56 proiecte) a condus la un grad de contractare de 176,72%.

6. Mediu

Capitolul tratează aspecte legate de infrastructura de mediu, de calitatea factorilor de mediu – apă, aer, sol – detaliind inclusiv aspecte legate de biodiversitate, riscurile naturale și tehnologice de mediu, precum și aspecte legate de mediu și sănătate.

a) Eficiența energetică și mediul

Conform raportului³³ România are cea mai mică valoare a consumului de energie primară pe locuitor din cele 28 de state membre UE (1,582 tep/locuitor în anul 2016), de aproximativ două ori mai mică decât media UE-28 în același an (2,997 tep/locuitor). În aceste condiții, consumul de energie primară pe locuitor are totuși o tendință de scădere, fiind în anul 2016 la 91,7% față de valoarea din anul 2011.

În România consumul de energie în sectorul casnic pe locuitor înregistrat în anul 2016 este de 0,375 tep/locuitor și a reprezentat 71,5% din media UE28. România are cel mai scăzut consum de energie electrică pe locuitor din UE (0,0525 tep/locuitor în anul 2016), de 2,6 ori mai mic decât media UE28 (0,1362 tep/locuitor). Faptul că s-a reușit ca în ultimii ani să se înregistreze la nivel național o scădere a consumului de energie și în sectorul casnic reprezintă un rezultat al politicii de eficiență energetică și al programelor derulate. Sectorul casnic are cea mai mare pondere în consumul de energie finală la nivel național (34,5% în anul 2011 și 33,2% în anul 2016). Acest fapt conduce la ideea că în acest sector trebuie focalizate eforturi spre creșterea eficienței energetice. Această idee este de altfel comună la nivelul tuturor statelor membre UE.

Promovarea de către UE a principiului „eficiența energetică pe primul loc”, impune alocarea semnificativă a resurselor în această direcție în toate regiunile din România. În cadrul POR 2014-2020, la data de 31.12.2019, în regiunea Nord - Vest, pe axa prioritară 3 – Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon și pe axa prioritară 4.1 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, reducerea emisiilor de carbon, au fost alocate 2.210 milioane lei (38,5 % din alocare totală POR), alocarea a fost supracontractată. Chiar dacă mai mult de o treime din alocare POR 2014 – 2020 a avut ca obiectiv eficientizarea utilizării resurselor energetice, aceasta alocare nu a reușit să rezolve în totalitate problemele, există nevoie reducerii emisiilor, eficientizare încălzirii centralizate, renovare clădirilor pentru asigurarea eficienței energetice, etc.

La nivel local, asumarea responsabilității în ceea ce privește eficiența energetică s-a realizat prin semnarea de către primăriile de la nivel de municipii, zone metropolitane și orașe a adeziunii la Convenția Primarilor (2011) și implementarea unor măsuri, acțiuni și soluții în acest sens. Convenția Primarilor reprezintă principala mișcare europeană în care sunt implicate autoritățile locale și regionale, care se angajează în mod voluntar pentru creșterea eficienței energetice și utilizarea surselor de energie regenerabilă în teritoriile lor. Au fost elaborate “Planuri de Acțiune pentru Energie Durabilă” (PAED-uri) în Regiunea Nord-Vest la nivel de municipii, zone metropolitane și orașe, astfel: Cluj-Napoca, Oradea, Zalău, Baia Mare, Bistrița, Năsăud, s.a..

b) Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și aspecte ale biodiversității

Calitatea aerului

În România calitatea aerului este reglementată prin **Legea nr. 104/15.06.2011** privind calitatea aerului înconjurător. Prin această lege au fost transpuse în legislația națională prevederile **Directivei 2008/50/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa și ale **Directivei 2004/107/CE** a Parlamentului European

³³ Raport - privind progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivelor naționale de eficiență energetică, 26 aprilie 2018

și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arseniul, cadmiul, mercurul, nichelul, hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător.

Calitatea aerului este determinată de emisiile în aer provenite de la surse staționare și surse mobile (trafic rutier), în special în marile orașe, precum și de transportul pe distanțe lungi a poluanților atmosferici.

Consiliile județene au atribuții și responsabilități în elaborarea planurilor de menținere și îmbunătățire a calității aerului prin aprobarea acestora prin HCJ, conform Legii nr. 104/15.06.2011 privind calitatea aerului înconjurător, cu modificările și completările ulterioare:

În conformitate cu prevederile Legii nr. 104/2011, Consiliul Județean Sălaj a elaborat Planul de Menținere a Calității Aerului în Județul Sălaj și a fost avizat favorabil de către Agenția pentru protecția Mediului Sălaj (APM Sălaj) și Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM). Ulterior avizării acesta a fost aprobat prin HCJ Sălaj nr. 131/26.09.2018.

Conform Ministerului Mediului, aerul este factorul de mediu care constituie cel mai rapid suport care permite transportul poluanților în mediu, iar poluare aerului are efecte adverse semnificative asupra sănătății umane și poate provoca daune atât faunei cât și florei.

Conform rapoartelor anuale județene privind starea mediului în regiune, în perioada 2017 – 2018 în ceea ce privește evoluția emisiilor de poluanți în atmosferă, situația este una relativ constantă cu depășiri ale concentrațiilor medii anuale fie că este vorba de gazele cu efect de seră sau pulberile rezultate în urma activităților la sol (construcții, reparații, etc.). În județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj calitatea aerului este afectată de poluare mai ales în aglomerările urbane. În schimb, în mediul rural din Regiunea Nord-Vest se manifestă un grad ridicat de poluare datorat și creșterii inadecvate a efectivelor de animale.

Conform datelor furnizate de platforma oficială din România privind calitatea aerului (www.calitateaer.ro), în anii 2012, respectiv 2018 (limitele intervalului analizat), s-au înregistrat adesea depășiri ale emisiilor la stațiile de măsurare a calității aerului din fiecare județ, astfel:

Error! Not a valid link. Tabelul 35. Rezultatele analizei calității aerului în județele din Regiunea Nord-Vest (2012 și 2018)

Sursa: www.calitateaer.ro

Numărul măsurărilor privind calitatea aerului efectuate în anul 2018 în județele regiunii Nord-Vest, având ca rezultat o calitate a aerului excelentă, foarte bună sau bună, au fost mai multe față de anul 2012, excepție făcând județele Bistrița-Năsăud și Sălaj. Cu toate acestea, este impetuos necesară instalarea mai multor stații de analizare a calității aerului în special în zonele cu risc mai ridicat de poluare, pentru o monitorizare mai atentă și reală. Rezultatele înregistrărilor acestor stații fixe au făcut referire la următorii poluanți/indicatori: PM10, cel mai depășit dintre indicatorii analizați, în toate județele regiunii, CO, O₃ (depășit mai frecvent în Cluj și Sălaj), NO₂ și SO₂.

Experiența celor două perioade de programare anterioare (2007-2013, 2014-2020) a evidențiat necesitatea și oportunitatea finanțărilor pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor în Regiunea Nord-Vest.

Scăderea anuală estimată a gazelor cu efect de seră înregistrată prin reabilitarea a 11.581 apartamente beneficiare de reabilitare termică prin POR 2014-2020 a fost de 25.657,50 echivalent tone CO₂. Scăderea consumului anual specific de energie primară în clădiri publice înregistrată prin reabilitarea termică a 86 de clădiri prin POR 2014-2020 a fost de 55.049.765,21 KWh/an, din care minimum 10 % au provenit din surse regenerabile (5.504.976,52 KWh/an). Scăderea anuală estimată a gazelor cu efect de seră prin reabilitarea celor 86 de clădiri este 9.841,89 echivalent tone CO₂.

Calitatea apelor

În Regiunea Nord-Vest resursele de apă sunt reprezentate prin ape subterane (freatice și de adâncime) și de suprafață (râuri și lacuri) care fac parte din bazinele hidrografice Crișuri, Mureș și Someș – Tisa.

Alimentarea râurilor se face predominant din ploi și zăpezi, dar și prin aportul apelor subterane. Principalele râuri care străbat regiunea sunt: Someș, Tisa, Crișul Repede, Crișul Negru, Arieș, Barcău, Bistrița Ardeleana. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul regiunii există și lacuri³⁴ și bălți cu importanță economică și turistică.

În anul 2017 evaluarea stării ecologice / potențialului ecologic al cursurilor de apă (de suprafață) s-a efectuat pe baza rezultatelor obținute în secțiunile de monitorizare și aplicând metodologiile de evaluare conforme cu cerințele Directivei Cadru Apă 2000/60/EC.

BAZINUL HIDROGRAFIC TISA (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Tisa au fost evaluate pe baza monitorizării a 14 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 1113,964 km. Din lungimea totală de 1113,964 km monitorizată, 791,728 km (71,08%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 294,34 km (26,42%) în stare ecologică moderată și 27,896 km (2,50%) în stare ecologică proastă.

Totodată, au fost evaluate 2 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 106,084 km, corpuri de apă care s-au încadrat astfel: 10,630 km (10,02%) în potențial ecologic bun și 95,454 (89,98%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC SOMEȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Someș au fost evaluate 50 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 2859,737 km. Din numărul total de 2859,737 km monitorizați pentru care s-a evaluat starea ecologică, 1599,159 km (55,92%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 1121,58 km (39,22%) în stare ecologică moderată, 102,494 km (3,58%) s-au încadrat în stare ecologică slabă și 36,514 km (1,28%) s-au încadrat în stare ecologică proastă.

Pe de altă parte, au fost monitorizate 5 corpuri de apă puternic modificate - râuri însumând un număr de 313,097 km. Din cei 313,097 km monitorizați pentru care s-a determinat potențialul ecologic, 45,556 km (14,55%) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 267,541 km (85,45%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC CRIȘURI (2017)

În cadrul Bazinului Hidrografic Crișuri au fost evaluate, din punct de vedere al stării ecologice, 40 corpuri de apă - râuri însumând un număr de 1196,04 km. Din numărul total de 1196,04 km monitorizați, pentru care s-a evaluat starea ecologică, 844,08 km (70,57%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 186,00 km (15,55%) în stare ecologică moderată, 165,96 km (13,88%) în stare ecologică slabă.

În plus, au fost evaluate, din punct de vedere al potențialului ecologic, 9 corpuri de apă puternic modificate – râuri însumând un număr de 296,32 km. Din numărul de 296,32 km monitorizați, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 211,75 km (71,46 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 84,57 km (28,54 %) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC MUREȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Mureș au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice 29 corpuri de apă - râuri însumând 1555,237 km. Din cei 1555,237 km, repartizați pe lungimi în raport cu starea

³⁴ Colibița, Iacul Albastru, Iacul Știucii, Cojocna, Sic, Șerpilor, Iacul cu Stuf, Beliș, Fântânele, Tarnița, Gilău, Florești, Strâmtori Firiza, Călinești, Vârșolt, Leșu, Tileagd, Lala Mare și Lala Mica, Tăul Zânelor, Iezerul Pietrosului, Tăurile Buhăescu, Izvorul Bistriței Aurii.

ecologică este următoarea: 912,471 km (58,67%) în stare ecologică bună; 497,849 km (32,01%) în stare ecologică moderată; 144,917 km (9,32%) în stare ecologică slabă.

Au fost evaluate 33 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 1700,918 km. Pentru cei 1700,918 km, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, repartiția pe lungimi în raport cu potențialul ecologic este următoarea: 1082,254 km (63,63%) în potențial ecologic bun (PEB); 618,664 km (36,37%) în potențial ecologic moderat (PEMo).

În anul 2017, la nivelul bazinului hidrografic Mureș a fost evaluat, pe baza datelor de monitorizare, 1 corp de apă râu artificial – nepermanent.

Bazin hidrografic	Lungimi corpuri de apă monitorizate (km)		% nepermanente din total
	Total	Nepermanente	
Tisa	1335,28	72,65	5,44
Someș	3680,18	507,35	13,79
Crișuri	1681,82	161,08	9,58
Mureș	4174,12	329,18	7,89
TOTAL	10871,4	1070,26	9,84

Tabelul 36. Corpuri de apă monitorizate totale și nepermanente, pe bazine hidrografice (2017)

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Bazinul hidrografic Someș are cea mai mare lungimea de apă nepermanentă monitorizată de 507,35 km, ce reprezintă circa 13,79% din lungimea totală a corpurilor de apă monitorizate în bazinul respectiv.

Bazin hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate			Total CA
	Foarte Bună / Bună	Moderată	Slabă	Foarte slabă	
Tisa	1	-	-	-	1
Someș	-	1	-	-	1
Mureș	1	-	-	-	1
TOTAL	2	1	-	-	3

Tabelul 37. Corpuri de apă – lacuri naturale, monitorizate pe baza stărilor ecologice și pe bazine hidrografice (2017)

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Doar lacul natural Someș nu atinge obiectivul de calitate, fiind unul moderat, principala cauză este în special procesul de eutrofizare, proces favorizat de următoarele aspecte:

- în perioada de vară dezvoltarea rapidă a algelor, în special a cyanofitelor;
- activități agricole, fapt ce conduce la îmbogățirea apelor cu nutrienți;
- influența zonelor de agrement în proximitatea lacului;
- îmbătrânirea lacului, care este un fenomen natural.

Bazin hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate	Total CA
	Maxim/Bun	Moderat	

Tisa	-	1	1
Someș	5	2	7
Crișuri*	5	3	8
Mureș	6	1	7
TOTAL	16	7	23

* Include lacul artificial Ghioroc (potențial ecologic bun)

Tabelul 38. Evaluarea potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate – lacuri de acumulare, pe bazine hidrografice

Sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

În regiune sunt 23 corpuri de apă puternic modificate din care 7 (30,4%) nu ating obiectivul de calitate, el fiind unul moderat. Cea mai mare pondere a corpurilor de apă puternic modificate care nu ating obiectivul de calitate este în cadrul bazinului hidrografic Crișuri (60%).

Conform aceleași directive - Directivei Cadru Apă 2000/60/EC - se monitorizează și resursele de apă subterane, fiind o sursă importantă de apă potabilă, folosită în scopuri alimentare și agricole. Caracterizarea calității apelor subterane are la bază analizarea unor indicatori generali, care se referă la natura chimismului apelor, precum și pe baza unor indicatori specifici datorati unor eventuale surse de poluare.

În tabelul de mai jos este sintetizată încadrarea corpurilor de apă subterană, structurată pe bazine / spații hidrografice, detaliindu-se numărul corpurilor de apă subterană monitorizate – numărul corpurilor încadrate în stare chimică bună, numărul corpurilor încadrate în stare chimică slabă, enumerarea corpurilor de apă încadrate în stare chimică slabă cu specificarea indicatorilor chimici, ale căror depășiri ale valorilor de prag/standarde de calitate au condus la încadrarea corpului de apă în stare chimică slabă.

BAZIN /SPAȚIU HIDROGRAFIC	Număr corpuri de apă subterană (monitorizate)	Stare chimică		Corp de apă în stare chimică slabă	Indicatorii care determină încadrarea în starea chimică slabă
		BUNĂ	SLABĂ		
S.H. SOMEȘ - TISA	15	15	0	-	-
B.H. CRIȘURI	9	9	0	-	-
B.H. MUREȘ	23	17	6	ROMU01	NO ₃ ⁻ , nichel
				ROMU03	NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻
				ROMU04	NH ₄ ⁺
				ROMU05	NH ₄ ⁺ , Cl ⁻ , fenoli totali, SO ₄ ²⁻
				ROMU20	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻
				ROMU24	NH ₄ ⁺
TOTAL	47	41	6	-	-

Tabelul 39. Starea chimică a corpurilor de apă subterană an anul 2017 la nivelul bazinelor / spațiilor hidrografice

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Prin aplicarea metodologiei și a criteriilor de evaluare a corpurilor de apă subterană la nivelul anului 2017, situația celor 47 de corpuri de apă subterană monitorizate se prezintă astfel:

- 41 de corpuri se află în stare chimică bună (87,23%);
- 6 corpuri se află în stare chimică proastă (12,77%).

Din analiza datelor obținute în urma monitorizării forajelor situate pe corpurile de apă subterană se observă că cele mai multe depășiri se înregistrează la următorii indicatori: azotați, amoniu, sulfați, cloruri, fenoli și nichel.

În ceea ce privește poluarea apelor freatice cu azotați, cauzele poluării acviferului freatic sunt multiple și au caracter cumulativ, sursele principale fiind:

- spălarea permanentă a solului impregnat cu compuși cu azot proveniți din aplicarea îngrășămintelor chimice pe unele categorii de terenuri arabile, de către precipitațiile atmosferice și apa de la irigații;
- lipsa sistemelor de colectare a apelor uzate în special la aglomerările umane din mediul rural.

Depășiri ale standardului de calitate la azotați se înregistrează în special în zonele în care solul este afectat de aplicarea îngrășămintelor chimice, zonele marilor combinate chimice, cât și ale fostelor combinate, dar aceste depășiri sunt în general locale, întâlnite preponderent în incinta sau în zonele limitrofe acestora, care pot însă constitui un pericol de poluare a acviferelor din zonă, având în vedere caracterul hidrodinamic și conductivitatea hidraulică a apei.

Dintre factorii cu potențial major de poluare care pot afecta calitatea apei subterane putem aminti:

- produse chimice (îngrășăminte și pesticide - individual și total) utilizate în agricultură ce provoacă o poluare difuză greu de depistat și prevenit;
- produse menajere și produse rezultate din zootehnie;
- metale grele;
- necorelarea creșterii capacităților de producție și a dezvoltării urbane cu modernizarea lucrărilor de canalizare și realizarea stațiilor de epurare;
- exploatarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente;
- lipsa unui sistem organizat de colectare, depozitare și gestionare a deșeurilor și a nămolurilor provenite de la epurarea apelor uzate industriale;
- produse petroliere;
- produse rezultate din procesele industriale.

Poluarea freaticului este cel mai adesea un fenomen aproape ireversibil având consecințe importante asupra folosirii rezervei subterane la alimentarea cu apă în scop potabil, depoluarea surselor de apă din pânza freatică fiind un proces foarte anevoios.

În anul 2017 s-au înregistrat la nivelul Administrațiilor bazinale de apă Someș-Tisa, Crișuri și Mureș un total de 30 de poluări accidentale (din care 26 în cadrul administrației bazinale de apă Mureș, 3 în cadrul administrației bazinale Someș-Tisa și 1 în cadrul administrației bazinale Crișuri).

Acestea se datorează neglijenței manifestate de unii operatori economici în timpul desfășurării proceselor tehnologice sau a nerespectării prevederilor legislative privind evacuarea apelor uzate în receptori individuali. Pe parcursul anului 2017 aceste poluări au afectat cu preponderență râurile interioare.

Calitatea solului

În regiunea Nord-Vest suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt afectate atât de procesele induse de anumite activități economice cât și de fenomenele naturale.

Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață și/sau de adâncime, excesul de umiditate, pe care se manifestă fenomene de eroziune a apei sau terenuri situate în zona Câmpiei Transilvaniei pe care se manifestă lipsa apei.

Manifestarea acestor probleme este intensificată de practicile agricole neadaptate condițiilor de mediu, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor industriale și menajere, amenajarea necorespunzătoare a haldelor de steril sau a iazurilor de

decantare, defrișările intense și abuzive. Din cauza acestor situații, formarea și informarea producătorilor agricoli – asupra importanței calității solului în agricultură și a metodelor de combatere a situațiilor în care activitatea lor poate dăuna acestei resurse indispensabile – sunt esențiale pentru îmbunătățirea / păstrarea calității solului.

Calitatea solului este influențată inclusiv de procese și fenomene naturale - alunecări de teren, inundații, secete prelungite.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de ameliorare și combaterea eroziunii solului din regiune a crescut de la 416.967 ha în 2012 la 419.304 ha în 2018.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a rămas neschimbată în perioada 2012-2018, ridicându-se la un umăr de 18.178 ha la nivelul regiunii (în județele Cluj, Bihor și Satu Mare). În plus, nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol în această perioadă de timp.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice, azotoase, fosfatice, potasice și naturale a oscilat în perioada 2012-2018 conform figurii de mai jos (informațiile au fost preluate din baza de date Tempo Online):

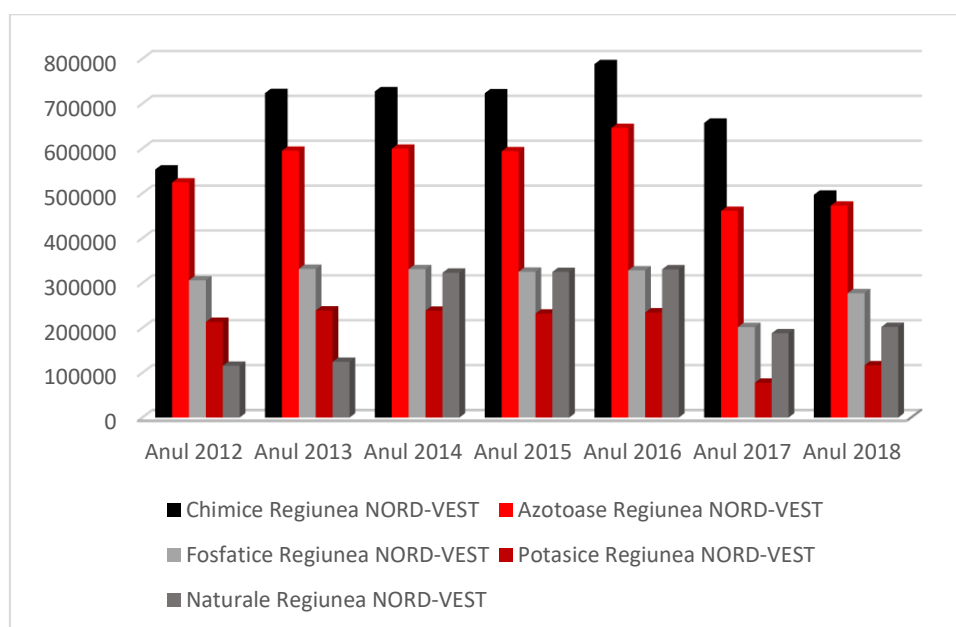

Figura 25. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale (ha) în perioada 2012 – 2018

Sursa : INSSE

Cea mai mare suprafață pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale, conform INS a fost în 2016 (2.326.021 ha), iar cea mai mică în anul 2018 (1.564.870 ha). Din totalul suprafeței pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale, cea mai mare pondere reprezintă suprafața pe care s-au aplicat îngrășămintele chimice, având o medie de 34,28% din totalul în intervalul 2012-2018 la nivelul regiunii. Scăderea suprafeței pe care s-au utilizat îngrășăminte chimice în intervalul 2016-2018 se datorează inclusiv cursurilor de formare și sesiunilor de informare desfășurate de universități în parteneriat cu GAL-urile din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat pesticide (insecticide, fungicide și ierbicide) a fost de asemenea oscilantă în intervalul 2012-2018, așa cum se arată și în figura de mai jos (informațiile au fost preluate din baza de date Tempo Online):

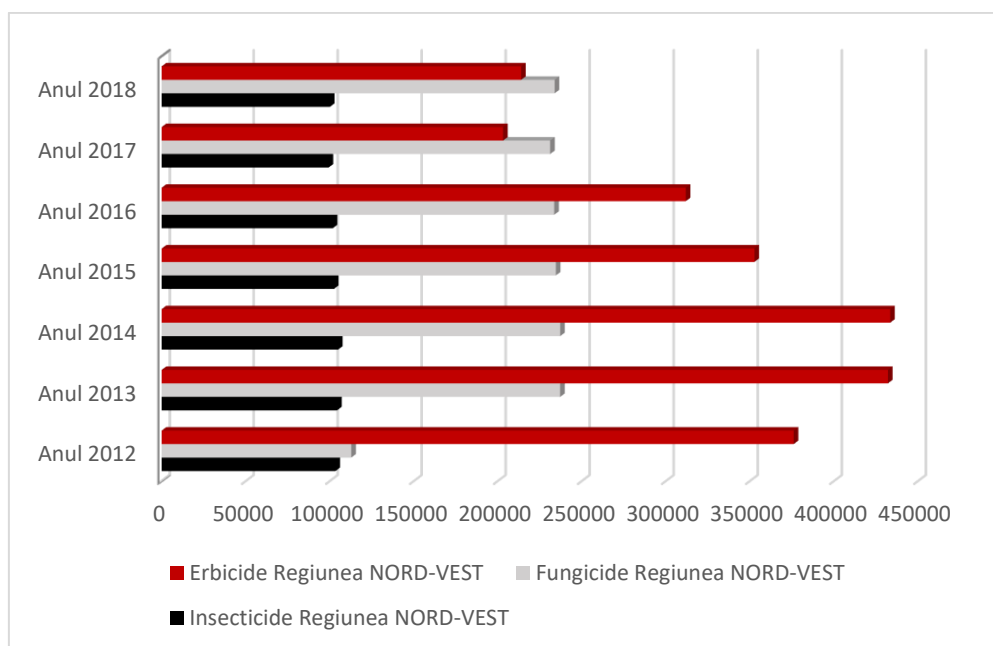

Figura 26. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în perioada 2012-2018

Sursa : INSSE

Cea mai mare valoare s-a atins în anul 2014 (775.853 ha), iar cea mai mică în anul 2017 (534.038 ha). Din totalul suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide, cea mai mare pondere deține suprafața pe care au fost aplicate erbicide, având o medie de 50,94% din totalul pesticidelor aplicate în intervalul 2012-2018 la nivelul regiunii.

Atât depozitele în funcțiune, care nu sunt conforme și în care se depozitează deșeuri menajere și/sau industriale, cât și cele care nu mai sunt utilizate, dar nu au fost închise conform legislației și ecologizate reprezintă situri contaminate. Suprafețele respective sunt focare de poluare a tuturor factorilor de mediu. La emisiile care afectează toți factorii de mediu se mai adaugă și alte probleme, astfel: depozitele nu au ecran protector și sunt situate în apropierea zonelor locuite; nu există un control al calității și cantității de deșeuri care intră în depozite; depozitele nu sunt acoperite cu material inert la acțiunea focului sau împotriva acțiunii vântului, ceea ce rezultă în răspândirea mirosurilor neplăcute și a particulelor poluatoare și în afara depozitelor.

Regiunea Nord-Vest este pe locul 2 la nivel național după Regiunea Sud Muntenia, în ceea ce privește numărul sit-urilor contaminate și potențial contaminate. Cel mai mare număr de situri contaminate sunt localizate în județul Maramureș (102 situri). Dintre toate categoriile de situri, se poate menționa distinct categoria siturilor industriale contaminate, acestea fiind locații aparținând fostelor platforme industriale sau terenuri poluate în urma producției pentru industria grea, aflate în diferite stadii de degradare, care au un impact negativ asupra mediului.

Reabilitarea siturilor contaminate, aflate fie în proprietatea administrațiilor, fie în proprietate privată, va revitaliza zonele afectate și va încuraja noile investiții, infrastructura acestora necesitând doar îmbunătățiri în scopul recăpătării funcționalității economice și sociale. Ecologizarea siturilor contaminate rămâne în continuare o provocare pentru perioada următoare de programare.

Inexistența hărților regionale care să ofere informațiile referitoare la poluarea mediului cu elementele precum radon, arsen și azbest îngreunează luarea de măsuri eficiente pentru înlăturarea pericolului provocat de aceștia. Radonul este un gaz radioactiv, natural, creditat cu a doua cauză a cancerului pulmonar, după fumat, însă nu există în prezent o hartă a concentrației de radon în regiune. Conținutul de arsen din apă și sol poate reprezenta o reală problemă de mediu și sănătate publică, ceea ce face

necesară o cunoaștere a nivelului de poluare cu arsen din regiune. Prezența unor hărți de azbest ar facilita identificarea surselor de poluare istorică cu azbest și luarea de măsuri eficiente pentru înlăturarea acestora.

Biodiversitate și arii naturale protejate

În cadrul regiunii Nord-Vest se află trei regiuni biogeografice: panonică, alpină și continentală. Condițiile de sol, climă, așezarea geografică și relieful regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de floră și faună de o mare diversitate și valoare.

Conform informațiilor existente pe website-ul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor la adresa <http://www.mmediu.ro/articol/date-gis/434> în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se regăsesc 171 arii naturale protejate de interes național, reprezentând aproximativ 54,8% din totalul de 281 arii naturale protejate la nivelul regiunii – o parte dintre acestea fiind cu extindere trans-județeană:

- Județul Cluj: 58 de arii naturale protejate;
- Județul Bistrița-Năsăud: 44 de arii naturale protejate;
- Județul Maramureș: 58 de arii naturale protejate;
- Județul Satu-Mare: 15 arii naturale protejate;
- Județul Sălaj: 24 de arii naturale protejate;
- Județul Bihor: 108 arii naturale protejate.

Din punct de vedere al numărului de arii naturale protejate de interes național, județul Bihor este cel mai bine reprezentat, cu 108 arii, la polul opus aflându-se județul Satu Mare, cu 15 arii. Dacă ne raportăm la suprafața totală a ariilor protejate de interes național cele mai mari astfel de suprafețe se găsesc în județul Maramureș (peste 60% din totalul suprafeței județului), proporția acestora fiind foarte mică (aproape nesemnificativă) în județul Sălaj.

Suprafața totală a ariilor naturale protejate din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (cele 281 arii naturale protejate) este de 1.821.368,12 ha reprezentând aproximativ 15,17% din suprafața totală a ariilor protejate din România – 12.001.283,97 ha.

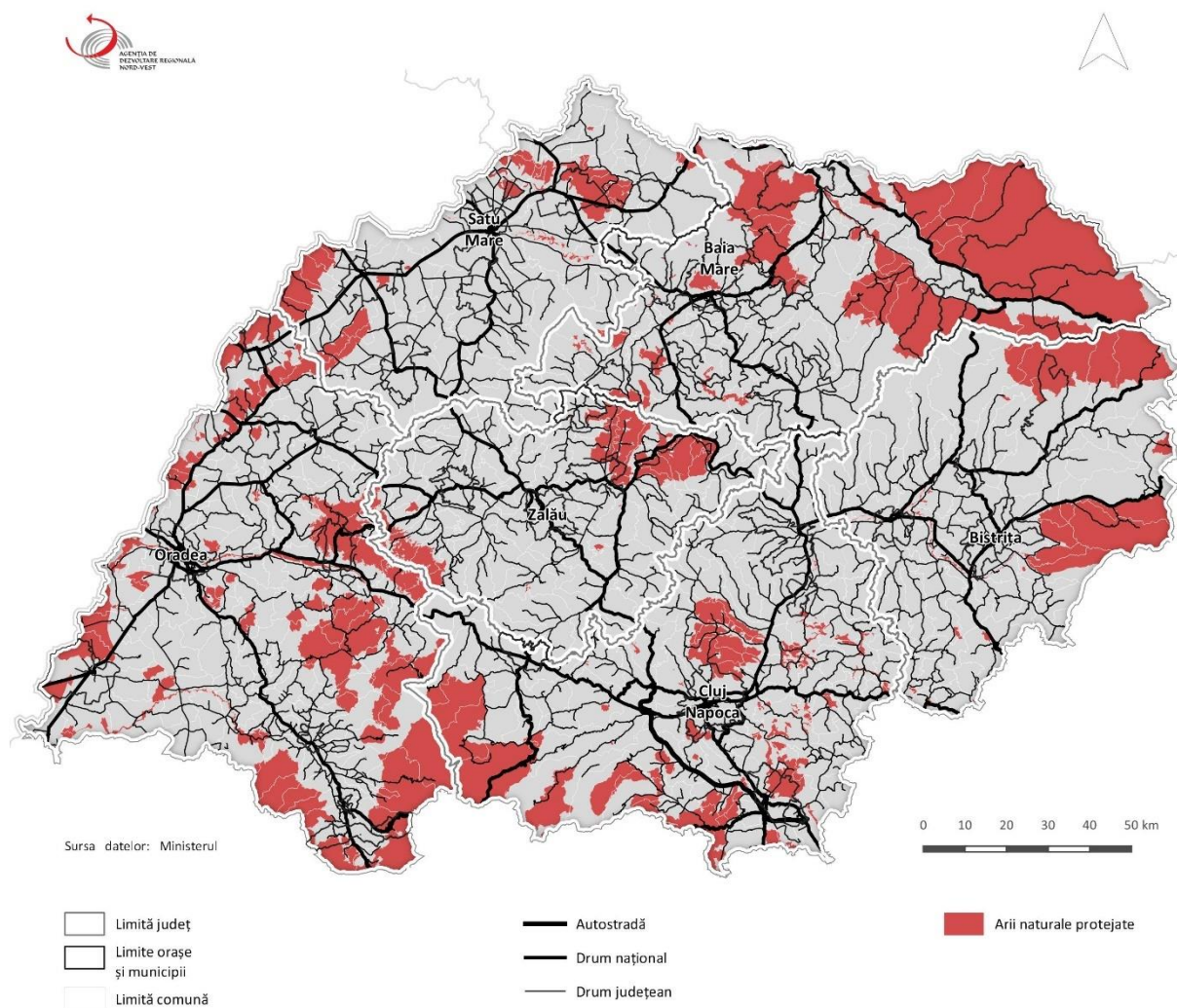

Figura 27. Arii naturale protejate

Sursa : Ministerul Mediului

Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate sunt definite în:

Anexa 1 la OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea 49/2011, cu modificările și completările ulterioare;

Legea 95/2016 privind înființarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și pentru modificarea OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice;

OG 90/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru asigurarea managementului ariilor naturale protejate.

Din ariile naturale protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureșului (Cat. IUCN V), care este cel mai mare din România, cu o întindere de 148.850133.621 ha (conform Planului de Management al Parcului Național Munții Maramureșului aprobat prin OM 1157/2016), respectiv parcurile naturale și naționale care se întind și în județele din regiunile vecine, cu mențiunea că suprafața cea mai mare a primelor două se găsește în Regiunea Nord-Vest:

- Parcul Natural Apuseni (Cat. IUCN V – 75.784 ha): județele Cluj, Alba și Bihor;
- Parcul Național Munții Rodnei (Cat. IUCN II – 47.227 ha): județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava;
- Parcul Național Munții Călimani (Cat. IUCN II – 24.041 ha): județele Bistrița-Năsăud, Mureș, Suceava, Harghita.

Toate cele trei parcuri, a căror suprafață se găsește în cea mai mare parte în regiune, beneficiază de structuri proprii de administrare, constituite de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva. Parcul Național Munții Rodnei a fost declarat în 1979 Rezervație a Biosferei UNESCO, având administrare proprie și un plan de management al parcului din anul 2004.

La nivel regional, rețeaua Natura 2000 este compusă din 89 situri de importanță comunitară (SCI) și 21 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), a căror suprafață însumată este de 1.457.761,061 ha, reprezentând aproximativ 17,1 % din suprafața totală a site-urilor Natura 2000 din țară – 8.526.116,892 ha.

Siturile din regiune sunt învecinate cu siturile Natura 2000 din Ungaria, Parcul Național Hortobágy din județul Hajdú Bihar, parte a Patrimoniului Cultural și Natural UNESCO, respectiv Rezervația Carpatică din Zakarpatska (Ucraina) parte a Biosferei UNESCO.

Conform rezultatelor sesiunilor de atribuire, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest:

- 8 situri de importanță comunitară (SCI) din cele 89 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate;
- 5 arii de protecție specială avifaunistică (SPA) din cele 21 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

La nivel național 39 de situri de importanță comunitară (SCI) sunt în administrarea altor entități, respectiv 34 de arii de protecție specială avifaunistică (SPA) sunt în administrarea altor entități în afara Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate.

La nivel național și regional toate SCI-urile și SPA-urile sunt administrate de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate împreună cu alte entități cu capacitate de administrare a rețelei Natura 2000.

Printr-un management eficient ariile naturale protejate pot deveni și un catalizator al dezvoltării comunităților din imediata vecinătate. Din cele 281 arii protejate care vizează teritoriul regiunii, 125 au planuri de management. În ceea ce privește planurile de management și capacitatea administrativă, siturile și ariile protejate sunt permanent supuse unor presiuni antropice, astfel: extinderea intravilanului în imediata vecinătate, supraexploatarea resurselor, administrarea defectuoasă a facilităților turistice existente în interiorul acestor arii, generând în special cantități impresionante de deșeuri, nerespectarea regimului de protecție.

Lacunele mai sus amintite duc la distrugerea naturii, care va reduce și mai mult capacitatea de a genera dezvoltare sustenabilă, dar pot avea ca și efect în același timp și declanșarea unor proceduri de nerespectare a legislației Comunitare în domeniu.

Spații verzi

Conform datelor INS, Regiunea Nord-Vest are cea mai mare suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe, în perioada 2015-2018, la nivel de țară. În anul 2018 regiunea deține 5.083 ha (18,9% din total național), suprafața a crescut cu 50% în perioada 2014-2018. Dacă de raportat suprafața spațiilor verzi din municipii și orașe la populația rezidentă din mediul urban, în anul 2018, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc la nivel național cu 37,93 m²/locuitor, la nivel de țară acest indicator are valoare de 25,67 m²/locuitor. Cu toate că situația în comparație cu restul regiunilor din țară este una bună, aceasta este sub nivelul recomandat de 52 m²/locuitor. Mai mult decât atât această valoare este una medie pe

regiune și nu i-a în considerare discrepanțele dintre multe orașe din regiune. La nivelul județelor, Maramureș are 83,42 m²/locuitor, aproape dublă față de următorul județ din clasament, Bistrița-Năsăud cu 43,32 m²/locuitor, restul județelor dețin spații verzi în municipii și orașe pe locuitor după cum urmează: Sălaj(26,78 m²/locuitor), Bihor(25,65 m²/locuitor), Satu Mare(24,85 m²/locuitor) și Cluj(24,12 m²/locuitor).

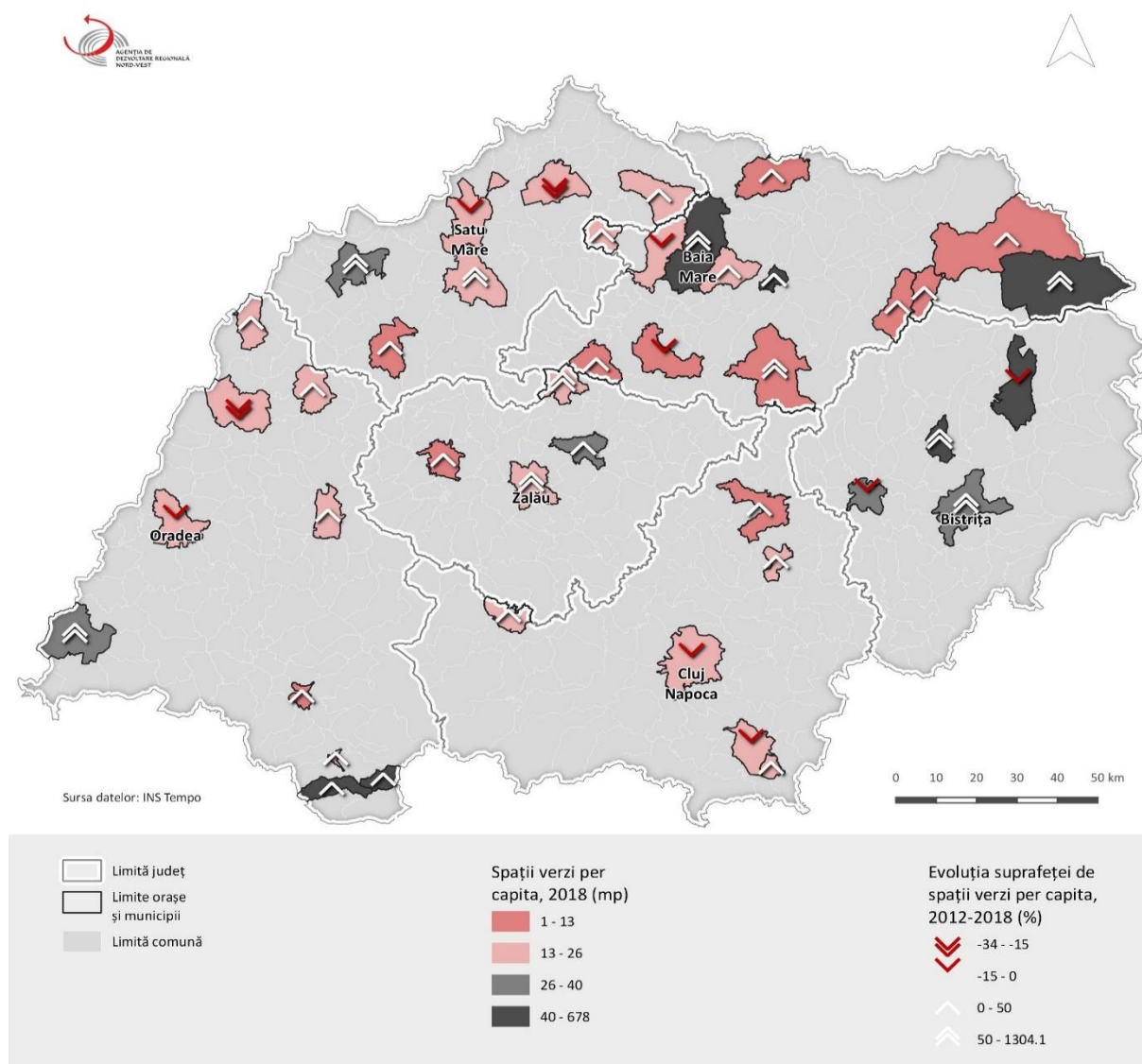

Figura 28. Totalul și evoluția spațiilor verzi

Sursa : INS tempo online

În regiune sunt 11 localități care depășesc norma europeană privind spațiile verzi în mediul urban de 26 mp/loc, iar un număr de 11 localități au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor. Din cele 43 de orașe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depășesc suprafața de 52 mp/loc. recomandată de Organizația Mondială a Sănătății. Deși în perioada 2012-2018 suprafața spațiilor verzi a scăzut în municipii reședință de județ precum Oradea, Cluj-Napoca sau Satu Mare, în prezent sunt în curs de implementare proiecte ample care au în vedere extinderea și revitalizarea spațiilor verzi.

c) Zone de risc natural și tehnologic

În regiunea Nord–Vest, riscurile induse de producerea cutremurelor sunt reduse; se identifică două arii **seismice**: Banat și Crișana–Maramureș, intensitatea maximă nedepășind 5 grade pe scara Richter.

Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar și vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deși au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite).

Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someșului, Câmpia de subsidență a Crișurilor, iar ca și județe Satu-Mare, Maramureș și Bistrița Năsăud. Județele Bihor și Cluj au riscul de inundații scăzut și nu au fost înregistrate inundații în anul 2018. La nivel de regiune în peste 150 de localități au fost înregistrate inundații. În județul Bistrița-Năsăud față de anii anteriori numărul evenimentelor, suprafețelor de acțiune și mărimii pagubelor a crescut în ultimii ani. Dacă în 2015 valoarea totală a pagubelor produse de evenimentele meteorologice periculoase a fost de 2.628,1 mii lei, în 2016 ea s-a ridicat la 5.299,3 mii lei iar în 2017 a fost de 15.733 mii lei.

O mare parte din regiune fac parte din Bazinul Hidrografic al Tisei, cu teritorii învecinate din Ucraina, Slovacia, Ungaria (și Serbia), bazin care prezintă printre cele mai mari riscuri de inundații la nivel European. Cea mai mare parte a inundațiilor sunt cauzate de **exploatarea forestieră** care afectează viabilitatea pădurilor.

După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de **alunecările de teren**. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT-uri, iar dacă luăm în considerare și potențialul mediu-ridicat, ponderea crește la 60 %. Față de această situație reliefată de Legea nr. 575/ octombrie 2001 nu s-au întocmit reactualizări ale situației existente din ultimii ani, de unde rezultă necesitatea realizării unor cartografieri ale zonelor de risc.

Terenurile agricole își pierd din calitățile lor datorită unei multitudini de fenomene ce duc la deteriorarea calității solurilor unul din ele fiind alunecări de teren. În 2017 o suprafață de 95.500 ha a fost afectată de alunecări de teren în regiune, în județul Cluj, suprafața totală afectată de procese naturale, în anul 2018 a fost de 47.508 ha ce reprezintă 50 % din toată regiunea.

Zonele de risc tehnologic sunt situate în acele puncte de pe teritoriul regiunii unde există agenți economici importanți care stochează, prelucrează, transportă sau produc substanțe periculoase (toxice). Zona cu un risc ridicat la poluarea chimică (inclusiv cea cu metale grele) este Baia Mare.

Riscurile sunt induse în special de prezența iazurilor de decantare: digurile pot ceda, ca urmare a lipsei lucrărilor de mentenanță, iar nivelul maxim poate fi depășit în urma ploilor abundente. Stațiile de epurare a apelor uzate urbane reprezintă de asemenea un factor de risc, întrucât o eventuală defecțiune tehnologică poate conduce la poluarea râurilor și a resurselor de apă în general.

Colectarea și neutralizarea deșeurilor de origine animală reprezintă de asemenea un factor de risc din punct de vedere al accidentelor biologice. În această categorie se încadrează și instalațiile de eliminare a deșeurilor generate de **activitatea spitalicească de la Cluj-Napoca și Oradea**. Poluările, mai ales cele chimice din cauza minelor în funcțiune sau abandonate, reprezintă un risc transfrontalier, existând riscul să fie afectate zonele învecinate din Ungaria.

d) Managementul deșeurilor³⁵

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Protecția Mediului indicele de generare a deșeurilor în mediul urban este 0,46kg/loc/zi și 0,33 kg/loc/zi în mediul rural, sub media națională de 0,72 kg/loc/zi și sub media UE de 1,32 kg/loc/zi. Gestionarea deșeurilor fiind un serviciu public, responsabilitățile din acest domeniu revin exclusiv autorităților publice locale.

În Regiunea Nord-Vest jumătate din județe au atins nivelul de 100% la gradul de acoperire cu servicii de salubritate, Sălaj a tins acest nivel încă din anul 2012, Maramureș din anul 2015 și județul Satu Mare din anul 2017. În județele Cluj și Bistrița-Năsăud în perioada analizată gradul de acoperire a rămas în jurul valorii de 91%, iar județul Bihor a înregistrat o continuă creștere ajungând la 95%. În județul Cluj gradul de acoperire cu servicii de salubritate este slab dezvoltat la nivel urban cu doar 87,54% în timp ce la nivel rural este de 97,57%.

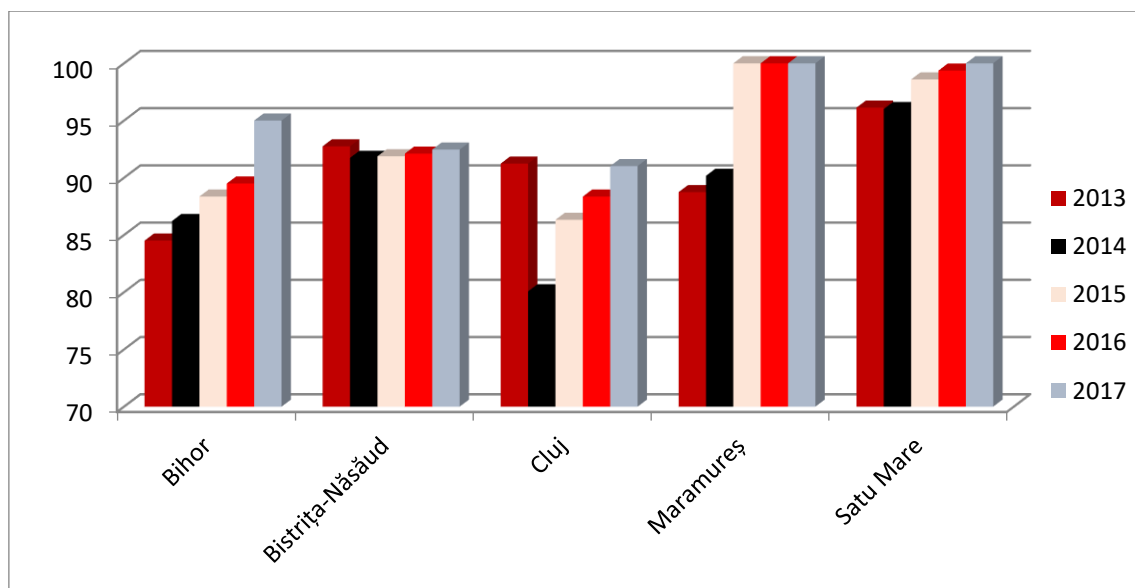

Figura 29. Gradul de acoperire cu servicii de salubritate pe județe (%), 2013-2017

Sursa: Rapoarte anuale județene privind starea mediului și informații obținute de la ANPM

În regiune există 4 (din 42 la nivel național) depozite conforme cu cantități de deșeuri depozitate după cum urmează: Bihor (156.074 t), Bistrița-Năsăud (66.446 t), Sălaj (72.711 t) și Satu Mare (25.510 t). În județul Bistrița-Năsăud, prima celula amenajată a depozitului ecologic de la Târgu este plină în proporție de 77,67%, fiind necesară identificarea unei locații pentru amenajarea celei de-a doua celule.

În acest sens sunt indispensabile în continuare investițiile în infrastructura de gestionare a deșeurilor municipale coroborat cu alinierea la cerințele legislative naționale și europene, în special cu privire la colectarea separată a deșeurilor și cerințele europene în ceea ce privește economia circulară.

Toate depozitele menajere clasa „b,” din județul Bistrița-Năsăud, Sălaj și Bihor au fost închise și ecologizate prin 3 proiecte distincte S.M.I.D. (Sistem de Management Integrat al Deșeurilor) cu finanțare din fonduri europene. Regiunea mai are 6 depozite neconforme din care 3 sunt în Județul Cluj, Județul Maramureș are 2 și Satu Mare are 1, depozite neconforme care trebuie să sisteze activitatea conform HG 347/2005, care impune și ecologizarea rampelor de gunoi închise.

³⁵ Toate informațiile sunt furnizate de Agenția Națională pentru Protecția Mediului și din rapoarte anuale județene privind starea mediului

În ceea ce privește deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) ar trebui colectate 4kg de astfel de deșeuri pe locuitor/an, responsabilitatea colectării revenind administrațiilor publice locale / APL (cu specificația suplimentară că operatorii economici care vând echipamente electrice și electronice preiau astfel de echipamente uzate dar nu au obligația de a raporta APL informații despre aceste activități, astfel încât administrația publică locală nu dispune de informații referitoare la trasabilitatea acestor deșeuri).

În perioada analizată se observă un trend de creștere a DEEE colectate în regiune, cele mai multe cantități se strâng în județele Bihor și Cluj. Potrivit datelor publicate de Eurostat în luna martie 2019, România s-a clasat din nou pe ultimul loc în Uniunea Europeană în anul de referință 2016, în ceea ce privește colectarea DEEE. Doar 1,6 kg DEEE pe cap de locuitor au fost colectate în România, cu mult sub media europeană de 8,9 kg.

Județ	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bihor	-	1176.34	3346.24	6877.93	1197.95	4370.98
Bistrița-Năsăud	302.77	157.63	288.16	458.79	-	-
Cluj	2483.13	2562.71	2077.98	-	-	-
Maramureș	29.64	41.86	59.79	176.45	119.68	846.36
Satu Mare	359.66	465.74	530.36	581.47	-	-
Sălaj	69.56	164.64	294.35	319.64	588,283	905,77

Tabelul 40. DEEE colectate de către operatori economici autorizați (tone/an), 2013-2018

Sursa: Rapoarte anuale județene privind starea mediului

e) Mediul și sănătatea

La nivelul Regiunii Nord Vest au fost semnalate depășiri ale concentrațiilor medii anuale a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj sunt cel mai grav afectate de poluarea aerului mai ales în aglomerările urbane.

În anul 2014 - 2017 nu au fost semnalate epidemii asociate poluării apei, ci doar 4 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă (ca urmare a apelor poluate cu nitrați) câte unul în fiecare din județele Bihor, Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș.

În mediul urban, zgomotul este de asemenea un factor poluant, efectele sale asupra sănătății populației incluzând hipoacuzia, stare de oboseală, iritabilitate, etc. Poluarea fonică este cu atât mai intensă cu cât se dezvoltă traficul rutier, hărțile strategice de zgomot pentru traficul rutier evidențind zonele centrale ale localităților ca fiind cele mai afectate. Astfel, elaborarea unui plan de acțiune cu măsuri reale pentru reducerea zgomotului este imperios necesară.

f) Schimbări climatice

Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (temperaturi ridicate, precipitații reduse, fenomene extreme, etc.) presupune stabilirea unor scenarii pe baze științifice și identificarea unor măsuri de contracarare a acestor efecte, pentru a scădea vulnerabilitatea la efectele negative ale acestor schimbări. Conform Agenției Europene de Mediu, principala cauză a schimbărilor climatice sunt emisii de gaze cu efect de seră.

Conform studiului „State of the European territory”, ESPON, 2019, toate județele din regiunea Nord-Vest sunt clasificate cu vulnerabilitate negativă scăzută. Efectele schimbărilor climatice, pentru zona continentală a regiunii, sunt: creșterea extremelor de căldură, scăderea precipitațiilor de vară, risc crescut de inundații, risc crescut incendiilor forestiere, scăderea valorii economice a pădurilor, creșterea cererii de energie pentru răcire. Pentru zonele montane din regiune efectele schimbărilor

În Regiunea de Nord-Vest a României, temperatura medie anuală variază de la 0 ...-2 °C, în regiunile montane înalte din estul regiunii, până la valori cuprinse între 10 și 12°C, în vestul arealului, aferentă Câmpiei de Vest și parțial Dealurilor Vestice, precum și în zona centrală și central-nordică a arealului. Sezonier, primăvara și toamna, s-au înregistrat temperaturi similare ca ecart cu cele anuale, la scara întregii regiuni, cu mențiunea că arealele cu temperaturi de 10-12°C ocupă suprafețe mai mari comparativ cu cele caracteristice pentru valorile anuale, această distribuție fiind mai evidentă în timpul toamnei. Din punct de vedere termic, condițiile climatice se mențin favorabile mai mult în timpul toamnei, decât în timpul primăverii. În timpul verii, temperatura medie a aerului depășește mult valorile medii anuale, cea mai mare parte a Regiunii de Nord-Vest fiind caracterizată de valori de 18-20°C. Arealul de câmpie din extremitatea vestică a regiunii este caracterizat chiar de temperaturi mai ridicate, de peste 20°C. În timpul iernii, temperaturile medii variază la scara regiunii de la valori mai mici de -6°C, în areale montane cele mai înalte din Carpații Orientali situate din estul regiunii, până la valori de 0 ...-2°C, în arealele joase, cu influențe oceanice din extremitatea vestică a regiunii.

Informații utile privind temperaturile extreme ale aerului, respectiv valoarea medie maximă și valoarea medie minimă pentru perioada 2070-2099 față de 1961-1990 sunt furnizate în „Strategia națională a României privind schimbările climatice 2013 – 2020”. Se prevede o creștere a temperaturii medii minime din anotimpul de iarnă, mai semnificativ în zona inter-carpatică (cu 4,0°C-6,0°C). Acest semnal climatic este deja existent, așa cum rezultă din analiza datelor de observație pentru perioada 1961-2000: o încălzire de 0,8-0,9°C în zona regiunii Nord-Vest. În cazul temperaturilor medii maxime din anotimpul de vară, modelarea relevă o creștere a temperaturilor în nordul țării cu 4,0°C-5,0°C, cu 1°C sub valorile din restul țării.

Precipitațiile

Diferența în cantitatea medie multianuală de precipitații dintre intervalul 2001-2030 și normala climatologică standard 1961-1990, la nivelul Regiunii Nord-Vest, se preconizează a avea valori pozitive (2% – 5%), cu excepția zonelor sudice extreme ale regiunii, unde regimul de precipitații se prevede a rămâne practic neschimbat. În funcție de modelele care stau la baza estimărilor climatice, unele surse preconizează o scădere nesemnificativă a cantităților de apă pe aceeași perioadă, însă pentru intervale mai mari (până în 2090) este de așteptat o scădere mai accentuată.

Cantitatea de precipitații căzută în arealele montane înalte din sudul și estul regiunii este, în general, de două ori mai mare decât cantitatea căzută în arealele joase. Astfel, în vestul și sud-estul regiunii cad anual, sub 600 l/m²/an, în timp ce la altitudini mari sau pe versanții expuși circulației vestice, oceanice, se înregistrează anual în jur de 1100-1200 l/m²/an.

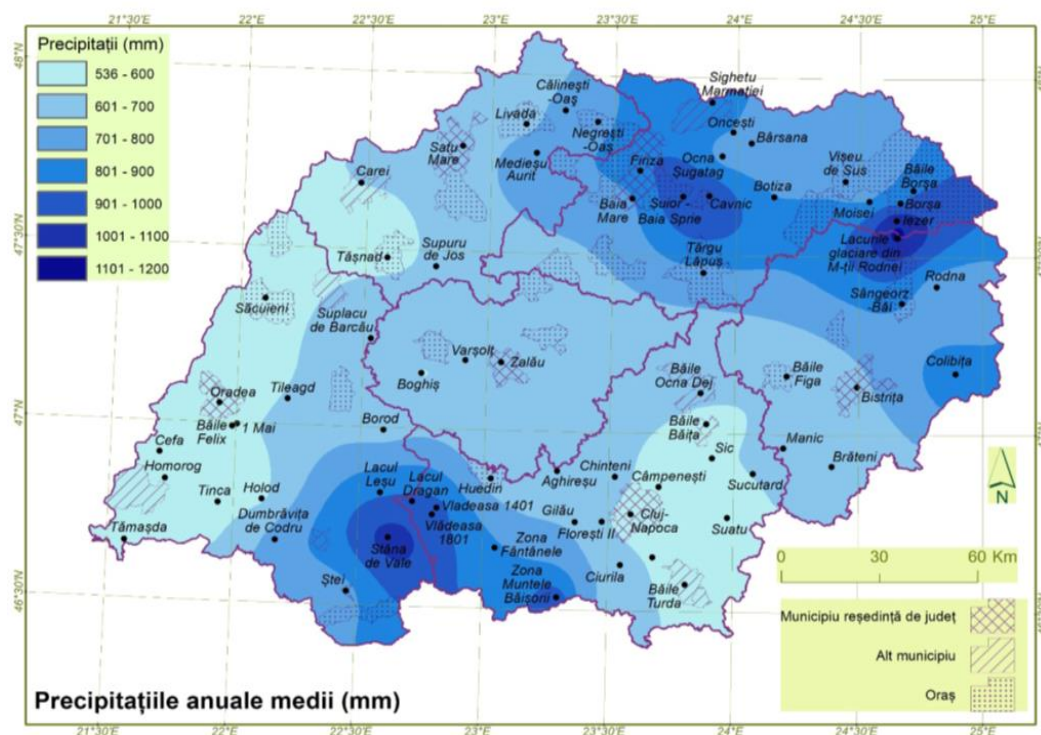

Figura 31. Cantitatea anuală de precipitații în Regiunea de Nord-Vest (1961-2016)

Sursa: Studiu Inventarierea, Evaluare și prioritizarea punerii în valoare a resurselor turistice ale Regiunii Nord-Vest 2019

Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în județele Bihor și Satu Mare se preconizează scăderi ale precipitațiilor în lunile de vară cu aprox. 40%, în restul regiunii predicțiile fiind încadrate sub acest nivel față de intervalul de referință 1961-1990.

Grosimea straturilor de zăpadă a scăzut semnificativ în nord-estul, centrul și vestul României, în timp ce la nivelul întregii țări frecvența anuală a producerii fenomenelor de chiciură, polei și chiciură moale au scăzut semnificativ.

7. Economia regiunii

Radiografia economiei, extinsă în continuare pe 5 secțiuni, surprinde atât punctele forte cu potențial de creștere, generatoare de valoare adăugată și care necesită susținere financiară în viitor, dar și pe cele care manifestă tendințe negative, prin a căror susținere se încearcă eliminarea disparităților și dezvoltarea echilibrată a Regiunii Nord-Vest.

Sunt analizați o serie de indicatori macroeconomici relevanți, precum Produsul Intern Brut (PIB), Valoarea Adăugată Brută (VAB), productivitatea muncii, PIB per locuitor, etc.

Sectorul antreprenorial este analizat exhaustiv, din punct de vedere al dinamicii întreprinderilor, al rezultatelor economice, a specializării funcționale, a investițiilor străine, etc.

Din prisma indicatorilor aferenți activității economice (inclusiv a investițiilor străine și a balanței comerciale), analiza oferă informații privind gradul de specializare funcțională pe zone și pe sectoare de activitate, concentrările economice zonale, inițiativele cu caracter colaborativ, precum structurile de sprijin pentru afaceri și clusterelor.

a) Context macroeconomic regional

În intervalul de analiză 2012-2017, în termeni nominali, **PIB-ul Regiunii Nord-Vest** a crescut cu 67,41%, cu o creștere medie anuală de 8,22%, trecând valoarea de 10% în anul 2017, urmând în general dinamica PIB-ului național. **În termeni reali**³⁶, între anii 2012 și 2017, PIB-ul Regiunii NV a înregistrat o creștere anuală medie de 7,95%, cu un ecart-apogeu de 10.21% în anul 2017.

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 13,11% din populația totală (creștere de la 12,92% în 2012), Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 12,23 % la formarea PIB-ului național în anul 2017, ocupând **locul 2 la nivel național**, cu o valoare de 104.848,90 milioane lei (23.043,00 milioane euro), în creștere cu 36.8% față de nivelul anului 2014.

Nr.	Indicatorul pentru Regiunea Nord-Vest	Valoare absoluta	Pondere din total România	Locul în top național	Anul de referință
1	PIB	104.848,90 mil. lei	11,79%	II	2017
2	PIB-ul regional pe cap de locuitor (PPS/PPC)	16.900 Euro	cu 12,26% sub media națională	IV	2017
3	PIB-ul regional pe cap de locuitor (în termeni nominali)	8.622,00 Euro	cu 9,94% sub media națională	IV	2017
4	Valoarea Adăugată Brută (VAB)	71.797,4 mil. lei/ 16.123 euro	11,78%; cu 5,73% sub media națională	III	2017
5	Productivitatea muncii (VAB/populația ocupată)	80.043 lei/ 16.850 euro	cu 13,58% sub productivitatea la nivel național	VI	2017

Tabelul 41. Principalii indicatori regionali

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional (cu o medie de aproape 39%), urmat de județele Bihor (peste 19,6%) și Maramureș (cca 14.4%) .

³⁶ Rata de creștere reală a PIB, corelată cu nivelul prețurilor

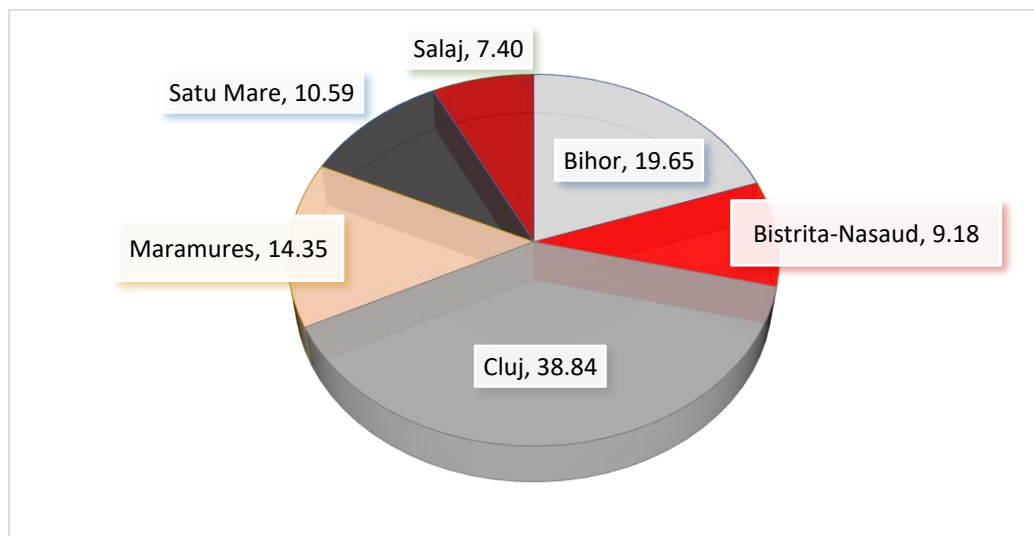

Figura 32. Contribuția medie a județelor la PIB-ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2016 (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

PIB-ul regional pe cap de locuitor, calculat în termeni nominali, a înregistrat o creștere de 48.34% în intervalul 2012-2017, ajungând la o valoare de 8.622,00 euro în 2017, care reprezenta 28,71% din media europeană și 90,06% a mediei naționale (9.572,9 euro). În ceea ce privește creșterea PIB/locuitor în valori reale pe județe, în perioada 2012-2016 (ultimul an pentru care există valori la nivel de județ) cea mai mare creștere a fost înregistrată în județul Cluj (37,7%), fiind urmat de județele Bihor, Sălaj și Maramureș, cu creșteri de 35,3; 33,5; respectiv 28,8%. Pe ultimele locuri găsim județele Maramureș (28,8%) și Bistrița Năsăud (25,5%).

Indicatorul care reflectă însă la modul unitar situații comparative între state este **PIB-ul regional pe cap de locuitor, exprimat în paritatea puterii de cumpărare standard (PPS sau PPC)**. Acesta, de asemenea, a crescut cu peste 30% în intervalul analizat, ajungând în anul 2017 să reprezinte 56% din media UE-28, cu o valoare de 16.900 Euro. Aflat în anul 2017 cu 12.26% sub media națională, acest indicator poziționează Regiunea Nord-Vest pe locul 4 la nivel național, după București-Ilfov, Vest și Centru (ierarhie menținută din anul 2010). La nivel regional, pe fondul creșterii disparităților inter-județene, județul Cluj obține performanțe economice semnificative, cu 32% peste media națională, urmat de Județul Bihor.

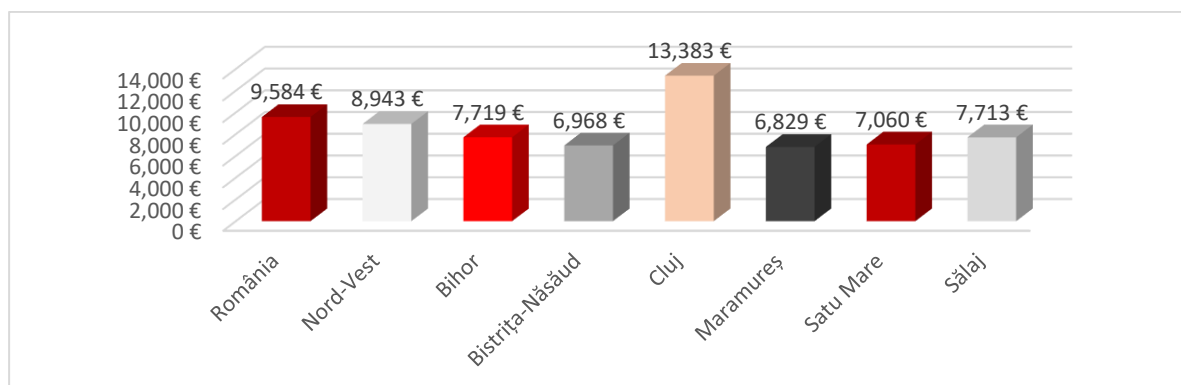

Figura 33. PIB/locuitor (nominal) în anul 2017

Sursa: Eurostat

În anul 2016, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,78% la formarea **Valorii Adăugate Brute (VAB)** totală produsă în România, respectiv cu 90.116,7 milioane de lei, ocupând locul 3 în ierarhia națională.

Economia regiunii se bazează în special pe³⁷ sectorul terțiar, care contribuie cu 61,60% la formarea VAB regionale în 2010 (în creștere de la 49,49 în 2010) și pe industrie, cu o contribuție de 26,99% (în scădere de la 33,7 în 2010).

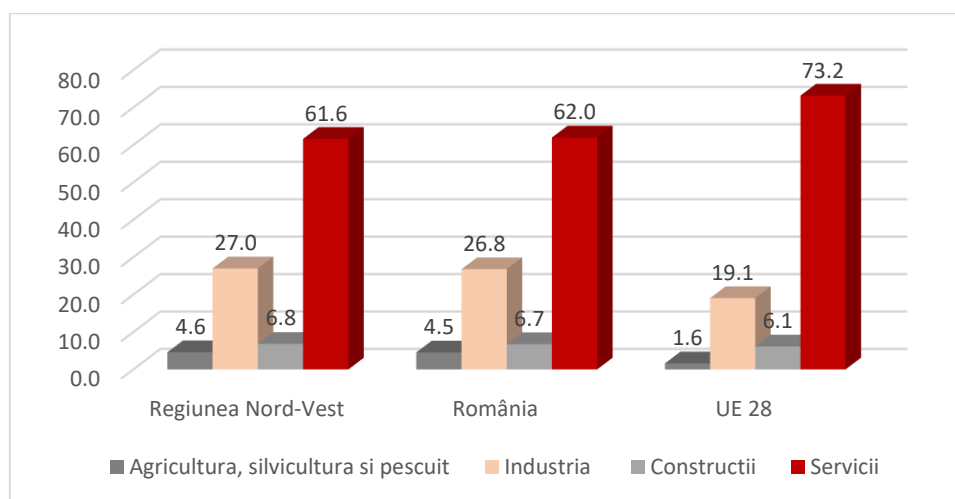

Figura 34. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2016

Sursa: Eurostat, INS

Aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare, informații și comunicații), cu 33,62% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (21,09%) și de cele financiare și imobiliare, care au avut o contribuție însumată de 21,70%.

În perioada 2012-2016, cel puțin trei considerente identificate în dinamica structurală a VAB pentru Regiunea Nord-Vest sunt demne de atenție:

- după o scădere continuă în perioada 2005 – 2010, sectorul terțiar (aflat încă la mare distanță de ponderea medie a UE de 73,16%), înregistrează totuși o creștere continuă a ponderii sale din VABR, de la 56,83% în 2012 la 61,6% în 2016, ajungând în 2016 foarte aproape de media națională, care a fost de 62%;
- scade contribuția industriei la formarea valorii adăugate brute regionale cu 2,56 puncte procentuale, la 26,99% în intervalul de analiză, similar cu sectorul agricol care a înregistrat o scădere a ponderii de la 5,58% la 4,58% între anii 2012-2016,.
- sectorul construcții a avut un trend descendent, contribuția sa la formarea VABR scăzând de la 8,04% la 6,82% în anul 2016.
- Din analiza ultimului an luat în considerare (2016), nici un sector de activitate principal din Regiunea Nord-Vest nu deține avantaj competitiv din prisma contribuției la VAB totală produsă în România, toate regăsindu-se sub media națională; însă, la nivel de clasament național, aportul sectorial la formarea VAB națională a sectorului respectiv, evidențiază pentru Regiunea Nord-Vest următoarele poziții:
- locul 2 în cazul contribuției a patru domenii: sectoarele aferente economiei creative – **industriile creative** (respectiv CAEN Secțiunile R-U, cu o contribuție de 11,88%), **Intermedieri financiare și asigurări** (CAEN Secțiunea K, cu o contribuție de 8,46%), **Informații și comunicații** (CAEN Secțiunea J, cu un aport de 12,44%) și **tranzacțiile imobiliare** (13.69%)

³⁷ Ponderea sectoarelor este analizată ca și contribuție la VAB și nu la PIB, întrucât reflectă mai îndeaproape realitatea, fără ca valorile să fie influențate de factori externi sectorului, precum schimbările de taxe, impozite sau subvenții, care pot aduce modificări la ponderea ramurilor, fără ca acestea să reprezinte schimbări propriu-zise în activitatea economică

- locul 3 în cazul contribuției domeniilor specifice de **servicii**: comerț – transport – hoteluri și restaurante (CAEN Secțiunile G – I, cu un aport de 12,31%) .

Productivitatea muncii³⁸ a înregistrat o creștere cu 48,8% între anii 2012 și 2017, situând Regiunea Nord-Vest, pe locul 6 la nivel național în anul 2017, cu o valoare de 17,6 mii euro/persoană ocupată. Cu toate acestea, valoarea se află cu 13,6% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2017 și este de 3,7 ori mai redusă decât media UE28 (în scădere față de 4,6 ori în 2012), demonstrând utilizarea ineficientă a capitalului uman³⁹.

Cel mai ridicat nivel al productivității muncii se înregistrează în județul Cluj (23,86 mii euro/persoană ocupată), cea mai scăzută valoare putând fi observată în cazul județului Bistrița-Năsăud (13,9 mii euro/persoană ocupată).

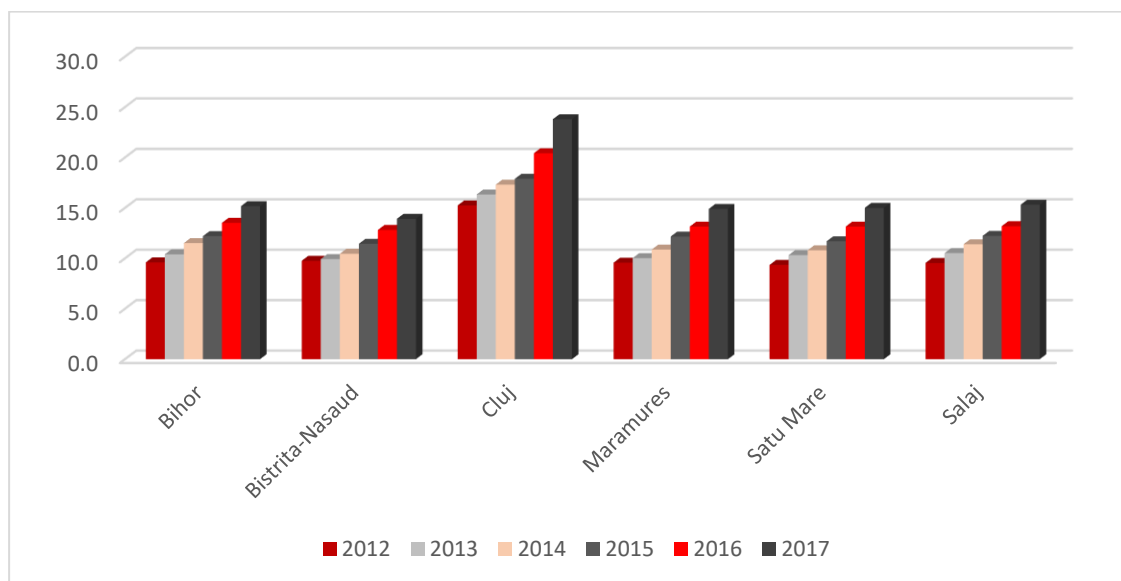

Figura 35. Productivitatea muncii în Regiunea Nord-Vest și în județe, 2012-2016 [mii euro/persoană ocupată]

Sursa: Eurostat, Baza de date Tempo Online

Din perspectiva productivității regionale sectoriale a muncii în Regiunea Nord-Vest, la nivel comparativ, se identifică principalele aspecte:

- în toate ramurile, în afară de intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare și activități de spectacole, culturale și recreative este mai redusă decât productivitatea muncii la nivel național;
- în industrie este mai redusă decât productivitatea națională cu cca 17,4% (locul VII⁴⁰ la nivel național, în scădere), în Construcții cu cca. 7% (în creștere, în anul 2012 fiind cu mai mult de 10% sub media națională);

³⁸ Productivitatea muncii calculată ca raport între VAB și populația ocupată, este un indicator permite comparații ale nivelului de competitivitate relativă între anumite domenii de activitate sau arii geografice (județe, regiuni etc)

³⁹ Productivitatea muncii calculată ca raport între PIB și populația ocupată plasează Regiunea Nord-Vest pe locul 6 la nivel național, cu 16% sub media productivității în România.

⁴⁰ Industria prelucrătoare (care reprezintă peste 90% din Industrie) din Regiunea Nord-Vest este intensivă în forță de muncă și resurse naturale (precum industria alimentară, industria textilă, industria lemnului etc.), iar pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, are un

- în sectorul agricol, nivelul productivității se înscrie cu mult sub cel național (cu 25% sub media pe țară, față de 21% în 2012), Regiunea Nord-Vest aflându-se la coada clasamentului (ocupă doar locul 8);
- productivitatea muncii la nivel regional în sectoarele Agricultură, silvicultură și pescuit a crescut cu peste 80% în perioada 2012-2017, fiind urmată de Activitățile profesionale și tehnice, Intermedieri financiare și asigurări, Comerț și Informații și comunicații (cu o creștere de 76%, 62%, 61%, respectiv 53%);
- între sectoarele regiunii, agricultura înscrie nivelul cel mai redus al productivității, de peste 5 ori mai mică decât media celorlalte sectoare din regiune, înregistrând însă și cea mai mare creștere în cei 5 ani analizați.

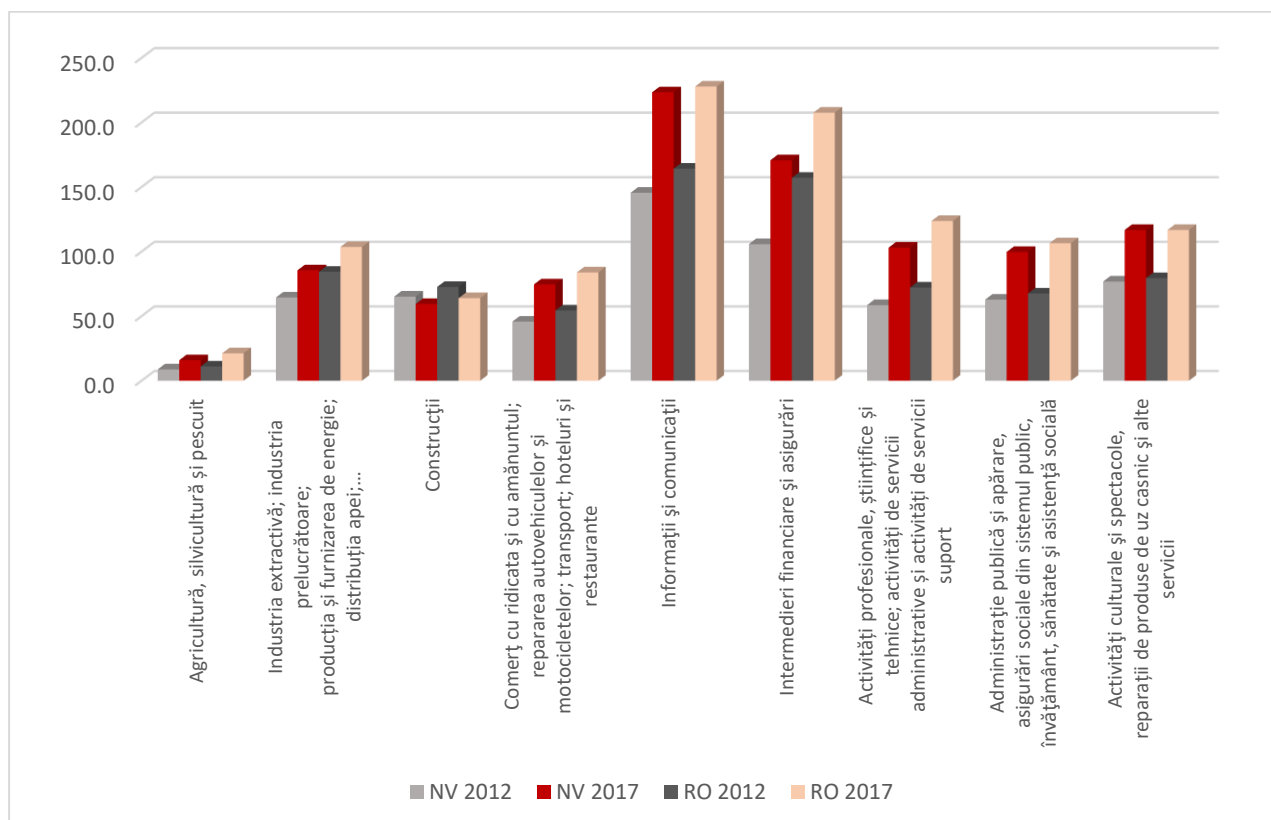

Figura 36. Evoluția productivității muncii în principalele sectoare ale economiei regionale și naționale în perioada anii 2012-2016 [mii lei/persoană ocupată/an]

Sursa: INSSE: Conturi naționale regionale 2013-2017. Baza de date Tempo Online, Calcule proprii

Raportat la media europeană, Regiunea Nord-Vest se află la mare distanță în toate activitățile economice: înregistrează o valoare a productivității muncii de 6 ori mai mică în agricultură, de 3 ori mai mică în industrie, de 2 ori mai mică în construcții și, respectiv de 4 ori mai mică în servicii.

conținut tehnologic redus, dezvoltarea bazându-se de regulă pe costul ieftin al muncii și pe materiale importate. Pentru o creștere a productivității, este imperios necesară creșterea gradului de automatizare în industrie.

b) Profil economic regional

În continuare sunt analizați principalii indicatori de performanță ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest (cifra de afaceri, investițiile inclusiv cele străine, fluxurile comerciale în special cele externe) cu o raportare continuă atât la media națională și la alte regiuni din țară cât și cu aplecare spre parametrii diferiți înregistrați între județele regiunii, pentru a reliefa atât discrepanțele, cât mai ales specializarea teritorială și sectorială.

Între 2012 și 2017, **cifra de afaceri** a unităților locale active din Regiunea Nord-Vest a înregistrat creșteri semnificative, ajungând în 2017 să reprezinte 153.245.000 mii lei, contribuind cu aproximativ 11% la cifra de afaceri totală din România (cu o valoare mai mare cu aproape 39.44% față de anul 2012). În perioada 2012-2017, la nivelul regiunii, cifra de afaceri a înregistrat o creștere mai însemnată decât cea înregistrată la nivel național (26,52%). La nivel comparativ, în anul 2017, cifra de afaceri medie (per întreprindere) provenită de la unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest se află cu 25% sub media națională (care în anul 2017 era de 2.435.052 lei), valoarea totală a cifrei de afaceri realizată la nivel național distribuindu-se relativ inegal între regiunile de dezvoltare, marcând astfel diferențele interregionale zonale tot mai accentuate.

În anul 2017, din perspectiva cifrei de afaceri, în Regiunea Nord-Vest sectorul IMM contribuie cu 73,75% la cifra de afaceri totală realizată la nivelul regiunii, cu un nivel al contribuției peste media națională (69,45%), în condițiile în care asigură ocuparea a 74,93% din forța de muncă și 70,66% din investițiile nete din regiune. În anul 2017 ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri în Regiunea Nord-Vest a fost generată de întreprinderile mici (27,97%), urmate de întreprinderile mari (26,24%), care în ciuda faptului că la nivel regional nu sunt atât de numeroase, contribuie semnificativ la crearea cifrei de afaceri. În tabelul de mai jos sunt reflectate performanțele întreprinderilor pe clase de mărime.

Indicator	U.M.	Total	Clase de mărime			
			0-9	10-49	50-249	250 și peste
Cifra de afaceri	mil. lei	153.245	34.465	42.866	35.692	40.225
Efectivul de personal	pers.	596.584	161.189	152.595	133.251	149.549
Investiții nete	mil. lei	8.312	2.422	1.899	1.552	2.004

Tabelul 42. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2017

Sursa: INS Tempo Online, 2019

Din perspectiva **aportului sectoarelor la cifra de afaceri**, comerțul contribuie cel mai mult la economia regiunii, reprezentând 36,47% din cifra de afaceri totală a regiunii (cu 23.787 firme active în domeniul comercial, care antrenau un număr de 119.996 angajați și realizau o cifră de afaceri de 55.890 milioane lei) urmat îndeaproape de industria prelucrătoare cu 31,39%. Construcțiile au un aport de 7,41% iar firmele din domeniul Transport și depozitare contribuie cu 8,46% la formarea cifrei de afaceri a Regiunii Nord-Vest în anul 2017.

Sectorul	Număr de unități locale active	Cifra de afaceri (mil. Lei)	Salariați
Industrie	9.774	52.645	202.511
Construcții	10.092	12.820	56.839
Servicii	64.490	96.281	313.150

Agricultură	3.034	2.838	12.636
-------------	-------	-------	--------

Tabelul 43. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2017

Sursa: INS Tempo Online 2019

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 31,4%). În Regiunea Nord-Vest, în anul 2017, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din Industrie⁴¹, a avut-o județul Cluj (14.023 milioane lei, în creștere cu aproape 80% față de anul 2012), urmat la mare diferență de județul Bihor (10.000 milioane lei, în creștere cu doar 12% față de anul 2012). Pe ultimul loc se situează județul Sălaj care a înregistrat o cifră de afaceri a unităților locale active din industrie mai mică de aproximativ 3,5 ori decât cea a județului Cluj.

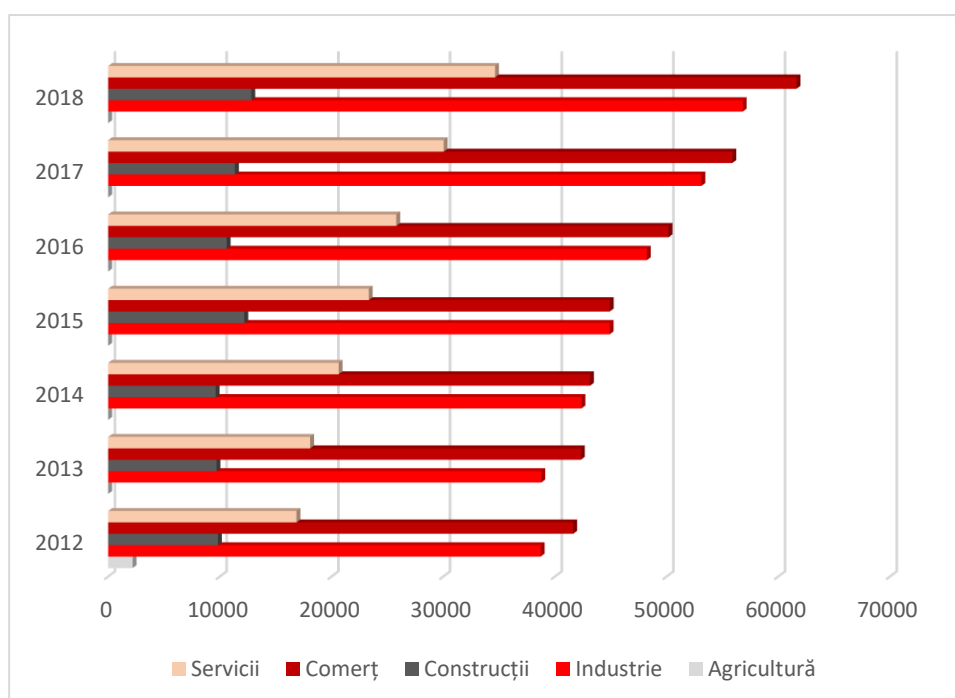

Figura 37. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, 2012-2018 (mil. lei)

- în baza de date Tempo Online nu există date disponibile cu privire la cifra de afaceri înregistrată după anul 2012

Sursa: INS Tempo Online 2020

Evoluția cifrei de afaceri din unitățile locale active din industrie a fost pozitivă în perioada 2012-2018, înregistrându-se o creștere de aproximativ 84% în termeni nominali în Regiunea Nord-Vest. Analizând în amănunt, se observă faptul că această creștere a cifrei de afaceri din unitățile din industria prelucrătoare (care reprezintă 98,83% din cifra de afaceri totală din industrie), a fost însoțită de creștere simțitoare a numărului angajaților (41%).

⁴¹ **Industria la nivel compozit**, sunt luate în calcul sectoarele: Industria extractivă, Industria prelucrătoare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat și Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

Cifra de afaceri din unitățile locale active *în sectorul serviciilor* (exceptând comerțul) a înregistrat o creștere cu 105% între anii 2012-2018 (atingând o valoare de 34.640 milioane lei în anul 2018), același scenariu fiind urmat și de numărul salariaților, care a crescut cu 12,49%, în aceeași perioadă.

Comerțul, care are ponderea cea mai mare în cifra de afaceri a sectorului terțiar în regiune, a înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 48% în intervalul 2012-2018 și a numărului de salariați cu 6%.

Din analiza dinamicii celorlalte sub-sectoare din categoria Serviciilor se constată o creștere a importanței serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC, atât prin aportul pe care îl au la formarea cifrei de afaceri regionale, cât și prin aportul la numărul total regional al angajaților. Astfel, cifra de afaceri a unităților din domeniul *ITC* a înregistrat o creștere între anii 2012 și 2018 de peste 100%, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după București-Ilfov.

Cifra de afaceri din *sectorul construcțiilor* a crescut cu 30% în intervalul 2012-2018, înregistrând chiar o scădere în anul 2016, fiind însoțită și de o scădere a numărului de angajați cu 5% în intervalul analizat.

c) Comerț exterior și investiții străine directe

Investițiile sunt cruciale pentru creșterea economică, cele fizice (ce țin de clădiri, lucrări, mașini și utilaje) având un impact direct asupra productivității muncii. Din prisma indicatorului cel mai relevant, în anul 2017 *formarea brută de capital fix*⁴² în Regiunea Nord-Vest reprezintă 16,56% (în scădere) din PIB și se traduce printr-un nivel al investițiilor sub media UE (care a fost în 2016 în jurul valorii de 20,02%) și sub media națională (de 22,4% în 2017). Datele indică o scădere bruscă a investițiilor în Regiunea Nord-Vest între anii 2016 și 2017 (scădere a FBCF cu aproape 5%).

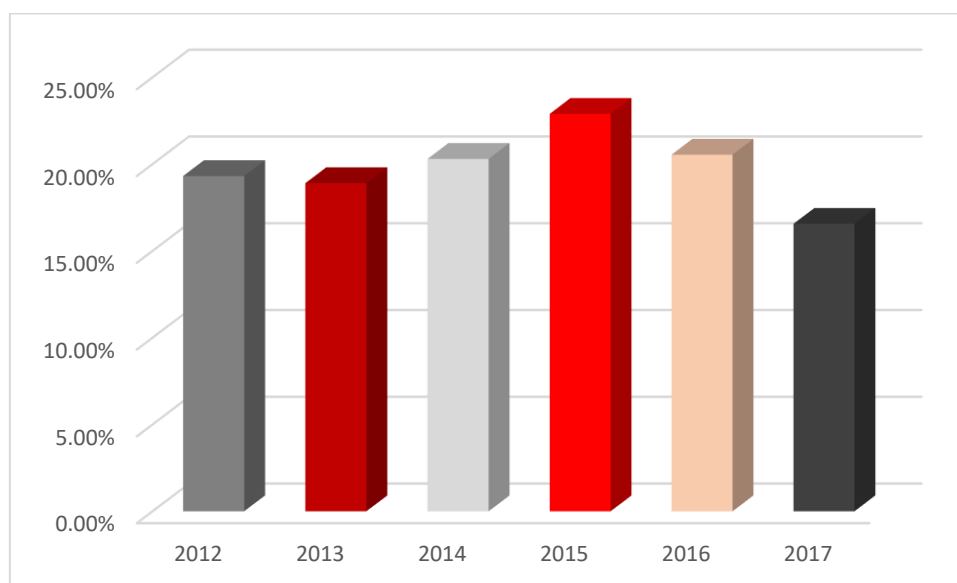

Figura 38. Formarea brută de capital fix în regiunea Nord-Vest, 2012-2017 (% din PIB)

Sursa: baza de date Eurostat

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investiții în cei 5 ani analizați). Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în județul Cluj

⁴² În vederea comparației cu UE, investițiile se măsoară prin formarea brută de capital fix (FBCF) raportat la PIB; acesta include achizițiile operatorilor economici rezidenți, respectiv valoarea activelor tangibile sau fixe și intangibile achiziționate (echipamente de transport, mașini și echipamente, clădiri și structuri, software, licențe, brevete, etc).

sunt aproape 50% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de județul Bihor cu 20,96% și Maramureș cu cca. 12%, județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 5,9% din investițiile regiunii.

Analiza pe clase de mărime a întreprinderilor indică faptul că IMM-urile, care reprezintă 99,76% dintre firmele regiunii, reușesc să efectueze doar 64,26% din totalul investițiilor brute în regiune, accesul la programe suport și de finanțare fiind încă insuficient.

Din prisma **investițiilor străine directe (ISD)**, conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2018 la 4.610 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 5,7% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea București-Ilfov a atras 60,7% din totalul ISD)⁴³, respectiv 6,1% din totalul investițiilor străine directe de tip *greenfield*⁴⁴ în România, poziția regiunii fiind la coada clasamentului național (locul V atât la total investiții străine, cât și la investițiile greenfield).

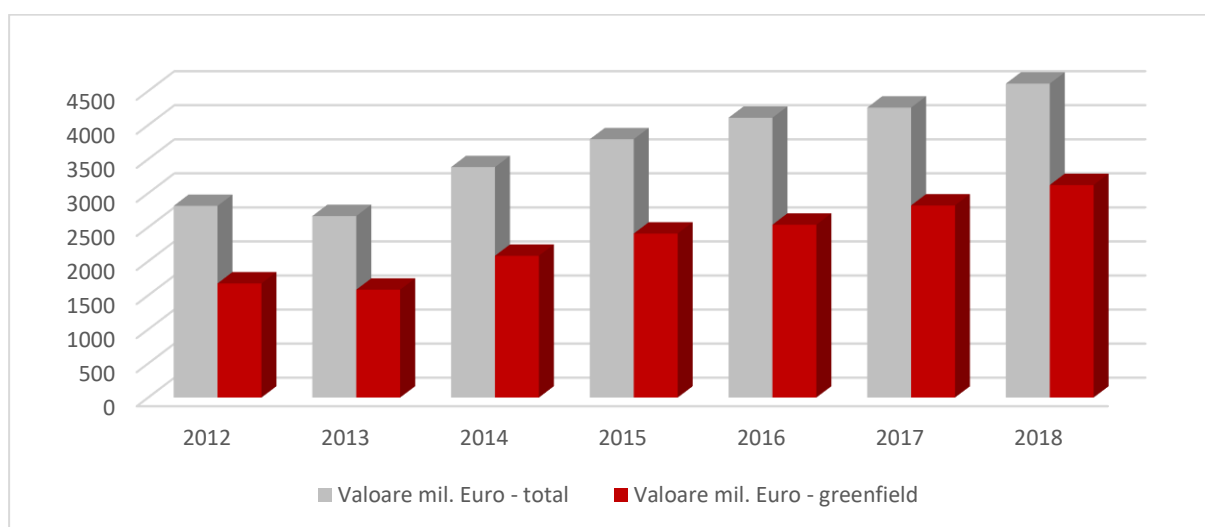

Figura 39. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018, (mil. euro)

Sursa: prelucrare bazată pe Studiile "Investițiile străine directe în România", BNR, 2012-2018

Față de anul de referință 2012, investițiile străine în Regiunea Nord-Vest au crescut cu 64%, dinamică situată peste rata națională de creștere (37%). În perioada 2012-2017, cuantumul ISD din PIB⁴⁵ în Regiunea Nord-Vest s-a menținut relativ constantă, în jurul valorii de 19%, mult însă sub media națională în 2017 (de cca. 43%). Din prisma acestui indicator, Regiunea Nord-Vest se află pe locul 5 din țară comparativ cu celelalte regiuni.

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2018, pe locul 2 la nivelul României atât după numărul de firme cu capital străin înregistrate (688 de firme,

⁴³ Această pondere foarte ridicată este justificată și prin faptul că majoritatea firmelor își înregistrează sediul central în București, prin urmare aici are loc raportarea veniturilor obținute de filialele acestora din alte județe/regiuni

⁴⁴ Investițiile greenfield reprezintă, conform Rapoartelor Băncii Naționale a României, investiții realizate de la zero de către sau împreună cu investitorii străini; acestea au ponderea cea mai mare între principalele tipuri de investiții străine directe, urmate de *fuziuni și achiziții* și de majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi

⁴⁵ Cuantumul ISD din PIB reprezintă un indicator relativ care permite comparațiile și asigură compensarea diferențelor dintre regiuni date de dimensiunile și economiile acestora.

12,11% din total) cât și ca valoare a capitalului social subscris (13.8%), fiind urmată la mare distanță de Regiunea Vest (6,35%).

În ceea ce privește repartitia întreprinderilor cu capital străin înregistrate în anul 2018 în județele din Regiunea Nord-Vest, se observă o concentrare a acestora în județele Cluj (cu 293 societăți comerciale reprezentând 27,48% din capitalul social străin investit la nivel regional), și Bihor (cu 233 societăți comerciale reprezentând 70,00% din capital). Județele Sălaj și Bistrița-Năsăud sunt cele mai puțin atractive județe ale regiunii din acest punct de vedere, prin urmare direcționarea ISD spre aceste 2 județe și implementarea unor măsuri de atragere a investițiilor ar trebui să reprezinte o prioritate.

La nivel național, județul Cluj ocupa locul 3 după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2018, cu un total de 9.987 societăți comerciale (după Municipiul București și județul Timiș). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, în ierarhia națională județul Cluj se situează tot pe locul 3, urmat de județul Bihor pe locul 4.

Regiune/Județ	Număr de firme	Capital social (mii Euro)
Nord-Vest	27.297	2.937.382,1
Bihor	8.965	1.365.178,0
Bistrița-Năsăud	1.473	121.835,6
Cluj	9.987	834.514,2
Maramureș	2.945	318.626,5
Satu Mare	2.881	170.207,7
Sălaj	1.046	127.020,1

Tabelul 44. Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2018, sold existent la 31 decembrie 2018

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

Din analiză a rezultat că țările din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, Regatul Unit, Spania, Ungaria. Domeniile principale de activitate ale firmelor străine sunt pe de o parte cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (în proporție mai redusă), precum industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, industria echipamentelor de comunicații. Pe de altă parte, cei mai mulți investitori străini se regăsesc în industriile tradiționale din regiune - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte.

În regiune se remarcă în continuare prezența puternică a fenomenului de outsourcing⁴⁶ în domeniul IT, serviciile financiare și în cadrul activităților profesionale, științifice și tehnice (CAEN Secțiunea M), cu toate că există o serie de inițiative la nivel regional pentru combaterea acestuia. Municipiul Cluj-Napoca se află în continuare în topul celor mai atractive orașe pentru serviciile de outsourcing IT, un rol important avându-l calitatea forței de muncă, prin prisma statutului de mare centru universitar.

Un element important al nivelului de dezvoltare regional este reprezentat de evoluția **comerțului exterior**, reflectat prin volumul exporturilor și importurilor, precum și structura acestora pe piețe de desfacere și produse.

În perioada 2012-2018, se remarcă o evidentă tendință de creștere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această

⁴⁶ Outsourcing-ul (externalizarea) reprezintă atribuirea unor servicii sau lucrări unui colaborator extern, care poate fi fie o firma specializată în domeniu fie o persoană fizică.

perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost în medie de 95%, crescând de la valoarea de 80% în perioada 2007-2011.

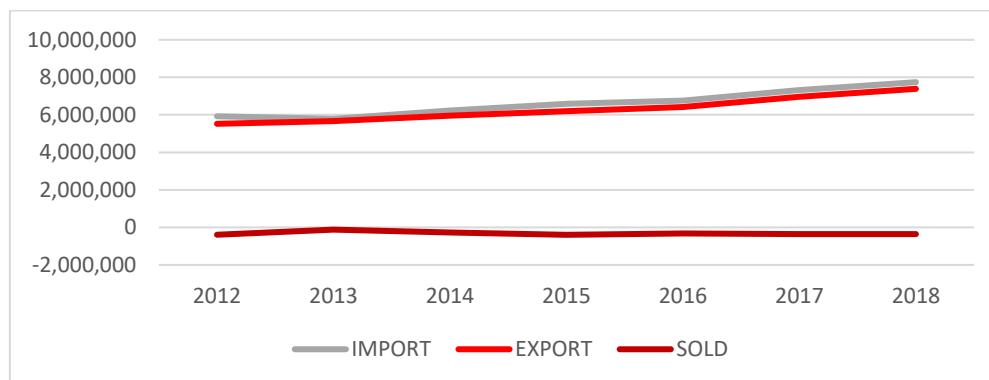

Figura 40. Evoluția tranzacțiilor externe în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018 (mii euro)

Sursa: INS, Buletinele statistice lunare ale județelor, disponibile din 2019

În cei 7 ani analizați, exporturile FOB⁴⁷ din regiune au crescut cu 37%, atingând în anul 2018 valoarea de 7.387.593 mii euro, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul al V-lea după București-Ilfov, Vest, Sud Muntenia și Centru. Cu o rată de creștere puțin mai moderată (30,8%), importurile CIF⁴⁸ au atins o valoare maximă în anul 2018, (7.387.593 mii euro).

În perioada 2012-2018, cele mai mari exporturi sunt înregistrate din județul Bihor, care a devansat județul Cluj cu cca. 65% în ultimii ani, iar județul cu cea mai slabă activitate comercială este Sălajul, care contribuie cu doar 7,76% la exporturile totale ale regiunii. Județele care contribuie în proporția cea mai mare la exporturile regiunii sunt Bihor cu 29,9% și Cluj cu 19,3%. Balanța externă per ansamblu pentru Regiunea Nord-Vest este negativă pentru perioada analizată, județele unde exporturile depășesc importurile fiind Maramureș, Sălaj și Bistrița Năsăud.

⁴⁷ Exporturi FOB - Franco la bord (Liber la Bord) presupune vânzarea care implica un transport maritim sau fluvial de marfa.; FOB reprezintă prețul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea mărfii, toate cheltuielile de transport până la punctul de îmbarcare, precum și toate taxele suportate pentru ca marfa să fie încărcată la bord.

⁴⁸ Importuri CIF - Cost, Insurance, Freight – (Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera țării importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costurile asigurării și transportului internațional

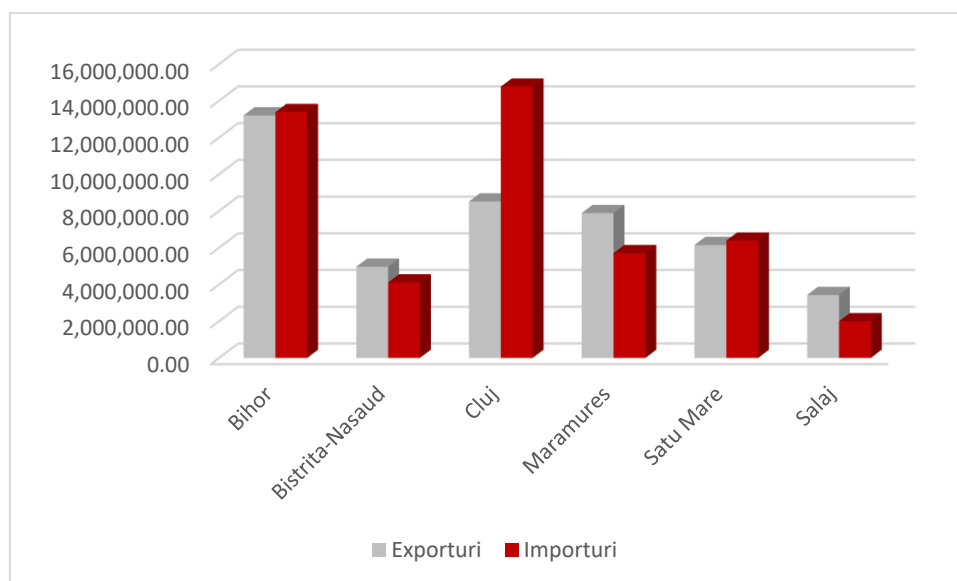

Figura 41. Volumul cumulat al exporturilor și al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2018 (mii euro)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS, Buletine statistice lunare ale județelor

d) Mediul de afaceri și antreprenoriatul

Regiunea Nord-Vest înregistrează cel mai mare **număr de unități locale active** din țară, exceptând București-Ilfov, în anul 2018 fiind active 88.026 unități locale, reprezentând 14,88% din numărul înregistrat la nivel național.

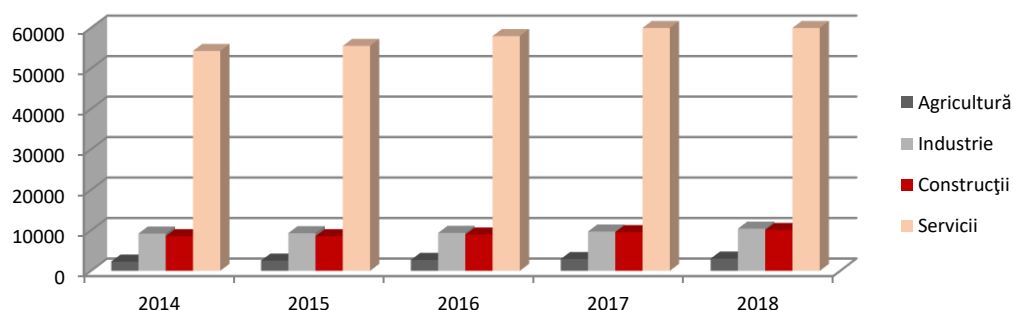

Figura 42. Evoluția numărului de unități locale active din Regiunea Nord-Vest pe activități ale economiei naționale, în intervalul 2014-2018

Sursa: INS, Tempo Online, 2020

La nivel regional, județul Cluj deține ponderea cea mai ridicată a unităților locale active (39,62%), fiind urmat de Bihor (22,89%). Cele mai puține unități locale activau în județele Bistrița-Năsăud (7.453) și Sălaj (5.347). Județul Cluj ocupă a doua poziție în ierarhia națională, după București, fiind urmat de județul Timiș.

În perioada 2014-2018, numărului unităților locale active a crescut cu 15% la nivelul Regiunii Nord-Vest, creșterea fiind datorată în mare politicilor de dezvoltare aplicate în domeniu. Sectoarele care au avut cea mai mare creștere sunt: Sănătate (+64%), Activități de spectacole, culturale și recreative (+55%), Învățământ (+54%), IT (+32%) și Transport și depozitare (+21%). În același timp, două sectoare

au înregistrat o scădere în perioada analizată: Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-17%) și Industria Extractivă (-9,6%).

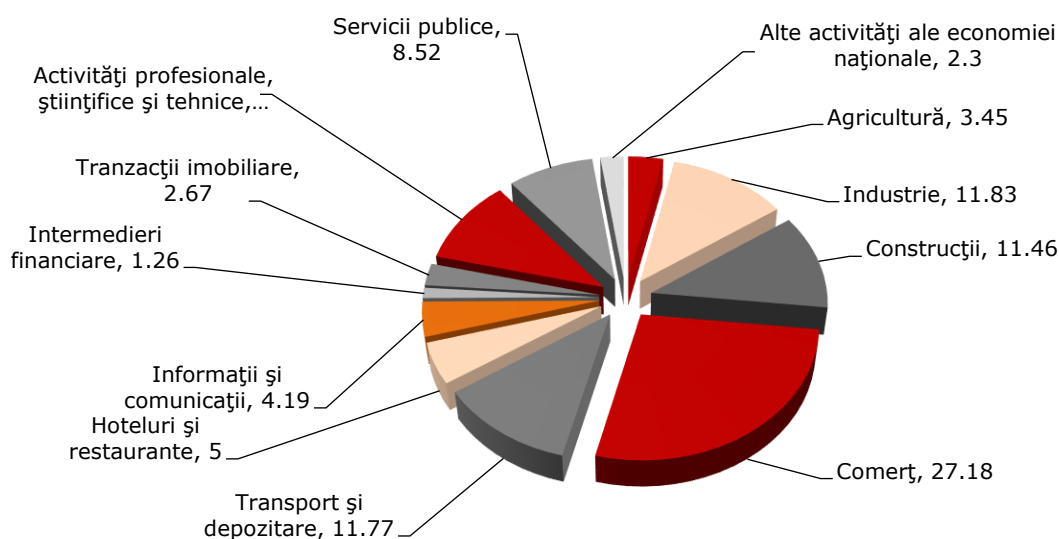

Figura 43. Structura unităților locale active din Regiunea Nord-Vest, pe principalele activități economice, 2018 (procente)

Sursă: INS, Tempo Online, 2020

După cum se poate observa și din grafic, cele mai multe firme sunt înregistrate în comerț, industrie, transport și depozitare și construcții.

În ceea ce privește **mărimea întreprinderilor**, în anul 2018, numărul microîntreprinderilor (0-9 angajați) reprezintă 89,31% din totalul întreprinderilor active din regiune, întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezentau 8,94% din totalul întreprinderilor active, întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezentau 1,49%, iar cele mari aveau o pondere de doar 0,25%. Din perspectiva ponderii firmelor mari, cu o contribuție semnificativă la creșterea și dezvoltarea economică a regiunilor, din totalul național de 1.779 de firme mari, Regiunea Nord-Vest (203) ocupă locul al treilea după București-Ilfov (629) și Centru (233). În ierarhia regională, cele mai multe firme mari se află în județul Cluj (86) și în județul Bihor (49).

Ponderea IMM-urilor în total firme, la nivel regional, a rămas relativ constantă cu o ușoară scădere de 0,11 puncte procentuale în perioada analizată, reprezentând în anul 2018 99,75%, pondere similară cu cea înregistrată la nivel național (99,69%). În Regiunea Nord-vest numărul firmelor mari a crescut cu 19 (10.3%) în perioada 2014-2018.

Legat de **densitatea IMM-urilor**, în anul 2018, Regiunea Nord-Vest se poziționează pe locul al II-lea în ierarhia națională, cu 33,44 IMM-uri/1000 de locuitori, peste media națională de 29,43 IMM/1000 de locuitori. Conform Raportului⁴⁹ Anual UE asupra IMM-urilor 2018/2019 valoarea acestui indicator plasează România pe ultimul loc la nivelul UE-28, cu mult sub valoarea medie de 58 IMM-uri/1000 de locuitori, primul loc fiind ocupat de Cehia cu 115 IMM-uri/1000 de locuitori.

⁴⁹ ANNUAL REPORT ON EUROPEAN SMEs 2018/2019, Research & Development and Innovation by SMEs, Contract number: EASME/COSME/2017/031 November 2019

Chiar dacă condițiile economice generale în care activează IMM-urile s-au îmbunătățit, se păstrează câteva provocări cu care se confruntă majoritatea acestora, astfel: găsirea clienților, accesul la finanțare, disponibilitatea personalului calificat și a managerilor cu experiență.

Conform datelor furnizate de ONRC întreprinderile din regiune au generat, în anul 2018, **o cifră de afaceri** de 156.062 milioane de lei, reprezentând 10% din cifra de afaceri totală la nivel de țară și au asigurat locuri de muncă pentru 534.490 persoane (10,3% din total național). Comparativ cu anul 2014, acest indicator a crescut cu peste 10%. În același an, sectorul IMM a contribuit cu 70,9% la cifra de afaceri totală la nivelul regiunii, asigurând ocuparea a 73,0% din forța de muncă. La nivel regional cea mai ridicată valoare a cifrei de afaceri în anul 2018 a fost înregistrată în ramura "Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor" (36,03% din cifra de afaceri totală la nivel de regiune), urmată de "Industria prelucrătoare" (30,42%).

Întreprinderi inovatoare și high-tech

În ultimul an pentru care există date disponibile (2016), ponderea firmelor inovatoare în Regiunea Nord-Vest a fost de 20,24% din numărul total al firmelor inovatoare înregistrate în România (2.925), cele mai multe astfel de firme fiind localizate în Regiunea București-Ilfov (714 firme inovatoare).

Situația comparativă arată că procentul firmelor inovatoare în regiune a înregistrat o scădere drastică de la 27% în perioada 2004-2010 la 12% în perioada 2010-2012, ajungând la un procent de 9,13% în perioada 2012-2014. Începând cu perioada 2014-2016 situația s-a ameliorat din punct de vedere al procentului firmelor inovatoare, ponderea acestora ajungând la 13,2%.

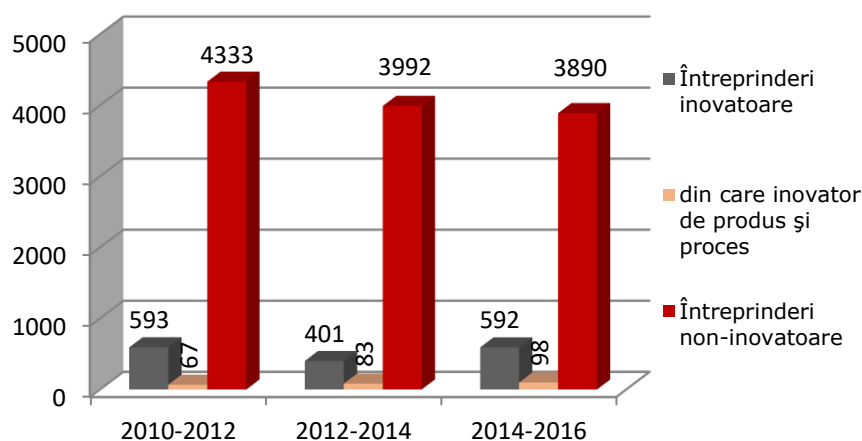

Figura 44. Evoluția numărului firmelor inovatoare și non-inovatoare în Regiunea Nord-Vest în perioada 2010-2016

Sursa: INS, „Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială, 2019”

Ponderea firmelor inovatoare este mai mare în rândul întreprinderilor mari (17,9% în 2016 în scădere față de valoarea de 28,9% înregistrată în 2014 și 60% din 2008) putând observa însă o creștere a valorii acestui indicator în rândul întreprinderilor mici în perioada analizată (14,1%, aproape dublu față de valoarea medie de 7,3% înregistrată în perioada 2012-2014).

În ultimii ani, ponderea întreprinderilor care au implementat inovații de produs⁵⁰ a fluctuat, fiind 4% în 2006, 36% în 2012, 20% în 2014, ajungând în

⁵⁰ Inovarea de produs presupune introducerea în circuitul economic a unui produs nou sau cu unele caracteristici îmbunătățite în mod semnificativ, astfel încât să se ofere consumatorului servicii noi sau îmbunătățite.

2016 la 37,6%. Numărul întreprinderilor care au introdus inovații de proces⁵¹ a crescut constant în aceeași interval, de la 20% în perioada 2012-2014 la 25,9% în perioada 2014-2016.

În perioada 2012-2016 numărul întreprinderilor care au înregistrat inovație de produs și/sau proces a crescut, de la 154 la 274, cu toate acestea rămânând cu mult sub nivelul anului 2006 când au fost înregistrate 909 astfel de întreprinderi.

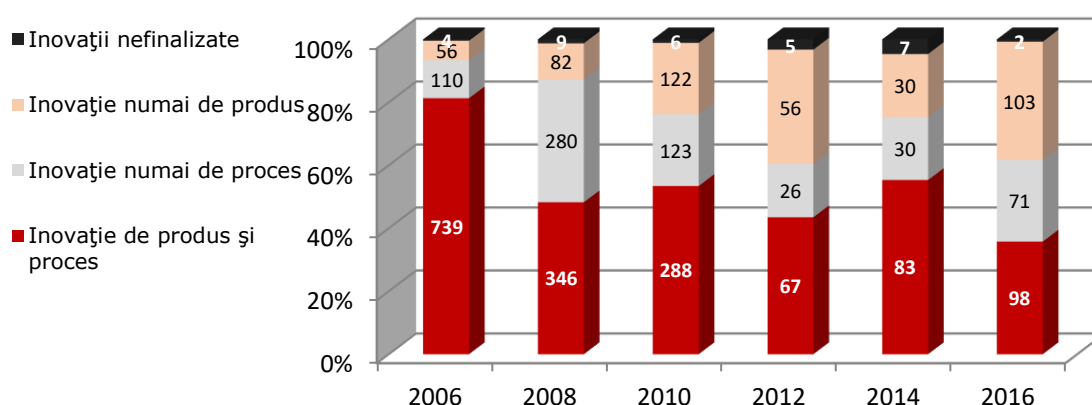

Figura 45. Întreprinderi inovatoare cu inovații de produs și proces din Regiunea Nord-Vest, intervalul 2006 – 2016

Sursa: INS, „Repere economice și sociale regionale: Statistică teritorială, 2019”

Firmele high-tech – caracterizate de derularea unor activități ingineresti de proiectare de produse, bazându-se pe existența unor secții sau a unor grupuri de ingineri (angajați STEM – știință, tehnică, inginerie și matematică) care proiectează produsele ce urmează să fie livrate⁵² - au cel mai mare potențial de inovare.

Majoritatea acestor firme din regiune sunt din domeniul software/IT, alături de design și producție, contribuind în special la dezvoltarea domeniilor din tabelul următor:

Tipul companiei	Sectoarele deservite (piețe emergente)
Design și Producție	Procese industriale și inginerie (automatizări)
	Biotehnologii, Farmaceutică și Sănătate
	Electronice și telecomunicații
Software/IT	Programare Web și IT pentru firme
	Electronice și telecomunicații

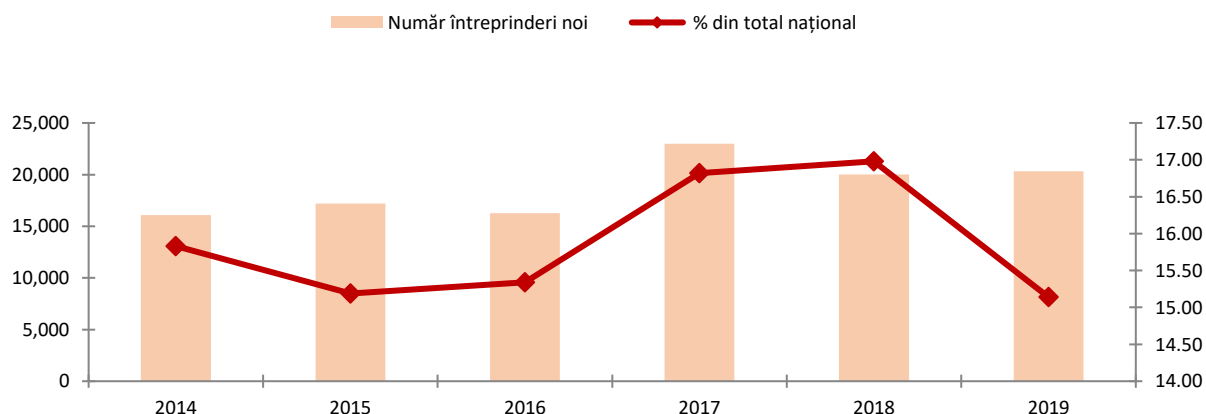
Tabelul 45. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest

⁵¹ **Inovarea de proces** corespunde implementării unei producții noi sau semnificativ îmbunătățite sau unor metode de distribuție noi sau semnificativ îmbunătățite.

⁵² Date preluate de pe platforma „Research for Industry” – www.researchforindustry.ro

Ecosistemul regional de start-up-uri

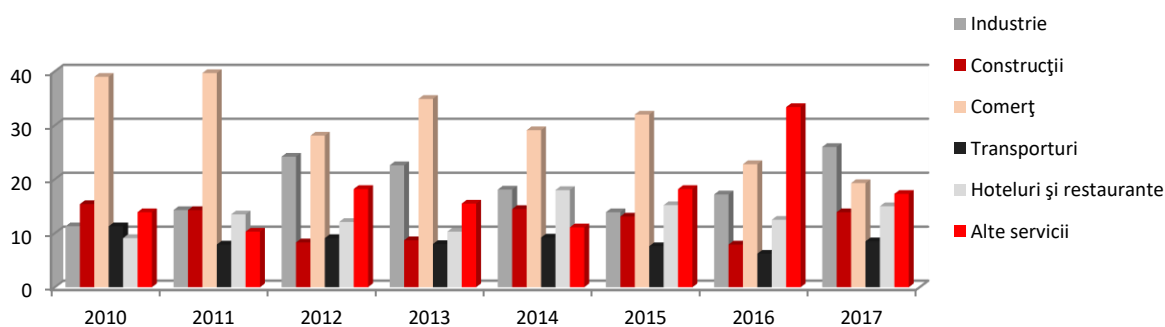
Numărul întreprinderilor nou create înregistrează o creștere în perioadă analizată cu 26,25%, cele mai multe înmatriculări de persoane fizice și juridice având loc în anul 2017 (22.999 de înmatriculări). Cifrele, desigur, sunt puternic influențate de disponibilitatea unor surse de finanțare din bugetul național sau UE, destinate sprijinirii înființării unor firme noi/debutante.

Tabelul 46. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest Numărul întreprinderilor nou create în Regiunea Nord-Vest și ponderea lor din totalul înregistrat la nivel național (2014-2019)

Sursa: Statistici ONRC, 2020

În perioada 2017-2018 numărul întreprinderilor nou înființate în regiunea scăzut, arătând însă o creștere la nivelul ponderii din totalul cifrelor înregistrate la nivel de țară. Astfel în Regiunea Nord-Vest s-a înregistrat o scădere mai ușoară a numărului întreprinderilor nou înființate decât la nivel național. Conform CNIPMMR aceasta scădere a avut loc în principal pe fondul instabilității accentuate a legislației fiscale înregistrate în primul trimestru al anului 2018, mediul de afaceri fiind obligat să implementeze 217 noi reglementări care modifică/completează Legea nr. 227/2015. În perioada 2018-2019 numărul întreprinderilor nou create s-a menținut relativ constant (+1,4%), însă se observă o ușoară scădere a ponderii din totalul național (-1,84 pp).

Tabelul 47. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest Distribuția start-up-urilor pe sectoare economice

Sursa: INS, 2020

Conform celor mai recente date de pe siteul INS (2017) în Regiunea Nord-Vest majoritatea întreprinderilor active nou create s-au regăsit în mediul urban (69,5%), desfășurându-și activitatea preponderent în industrie (26%) și comerț (19,3%).

Provocările legate de ofertă cu care se confruntă întreprinderile nou create sunt: lipsa de resurse (72,2%), acces limitat la credite (28,2%), lipsa clienților sau clienți care plătesc târziu (38,1%), acces limitat la salariați bine pregătiți (46,3%), lipsa de tehnologie (23,2%) și lipsa de materii prime (14,6%). Comparativ cu anul 2013 se observă o creștere la dificultăți precum acces limitat la salariați bine plătiți (de la 27,3% la 46,3%), lipsa tehnologiei (de la 13,9% la 23,2%) și lipsa de materii prime (de la 6,2% la 14,6%). Firmele nou create consideră că activitatea lor este îngreunată de concurența foarte mare, de lipsa fondurilor suficiente ale clienților, iar firma, în lipsa unor activități intense de marketing nu poate fi făcută cunoscută.

e) Specializare inteligentă și tranziție industrială

Regiunea Nord-Vest, asemănător cu alte regiuni ale României și din Europa a trecut prin mai multe procese de tranziție industrială, fiind afectată în repetate rânduri de impactul neuniform pe care acest fenomen îl poate avea asupra dezvoltării economice. Uitându-ne înapoi, tranziția industrială a rezultat întotdeauna în apariția de noi locuri de muncă și creșterea productivității datorită automatizării proceselor, aceștia fiind cei mai importanți factori ce au contribuit la creșterea calității vieții. Cu toate acestea, tranziția industrială vine cu provocări specifice, schimbarea tiparelor economice putând duce la creșterea ratei șomajului, cu un impact teritorial neuniform. Mai mult, schimbarea cererii pentru anumite specializări poate duce la câștiguri sau pierderi importante pentru anumite grupuri ale populației, însă globalizarea, progresul tehnologic și tranziția către o economie circulară constituie în același timp și oportunități importante.

Regiunile în plin proces de tranziție industrială au un potențial ridicat pentru a putea beneficia de oportunitățile ce rezultă din trendurile globale (digitalizare, automatizare) în vederea revitalizării creșterii economice, a productivității și creșterii adaptabilității în cazul șocurilor similare.

Regiunile aflate în proces de tranziție industrială dețin de regulă nu doar resurse importante în producție și activități avansate de inovare în cadrul industriilor locale, dar și o forță de muncă bine instruită. În același timp aceste regiuni se confruntă cu provocări specifice, în special cele legate de dezindustrializare și lipsa competențelor necesare ocupațiilor de nouă generație, dar și niveluri scăzute de producție în afara domeniilor tradiționale.

Drept urmare, succesul procesului de tranziție industrială depinde de abilitatea fiecărei regiuni de a îmbrățișa o creștere bazată pe inovare și pe capacitatea ei de a distribui beneficiile rezultate din creșterea economică pe scară largă. Pentru a putea profita de oportunitățile tranziției industriale și în același timp pentru a putea minimiza efectele negative și costurile sociale ale acesteia, vor fi necesare intervenții care se bazează pe capacitățile și avantajele comparative ale regiunii, ceea ce presupune o specializare funcțională și teritorială.

Modelul specializării presupune concentrarea resurselor pentru dezvoltare pe un număr limitat de domenii (de excelență/ de specializare) și de investiții prioritare.

Modelul specializării inteligente⁵³ presupune, în accepțiunea OECD⁵⁴, abordarea specificului regional prin prisma investițiilor intensive în cunoștințe, folosind pârgurile specifice cercetării – dezvoltării - inovării. Constă în concentrarea investițiilor/eforturilor de dezvoltare asupra unui număr limitat de

⁵³ Specializarea Inteligentă – original “Smart Specialization”; instrumentul a fost dezvoltat de către un grup de experți (The Knowledge for Growth Expert Group- K4G) desemnați de Comisia Europeană în anul 2005 să analizeze strategii alternative de creștere economică bazate pe cercetare-dezvoltare-inovare; (K4G a fost creat de către Comisarul European pentru Știință și Cercetare Janez Potočnik și a activat sub coordonarea Profesorului Dr. Dominique Foray). Vezi și http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/knowledge_en.htm

⁵⁴ Publicația Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică „Creșterea Regională bazată pe Inovare: Rolul Specializării Inteligente”, 2013

domenii-cheie, în care regiunea deține avantaje competitive⁵⁵/comparative⁵⁶ axate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile și forță de muncă specializată/calificată. Reprezintă continuarea firească a unui proces de intensificare, diversificare și specializare regională, bazată pe aspecte specifice regionale și inter-regionale; presupune un mix de factori și măsuri bazate pe activitatea și potențialul de inovare/CDI care vin să susțină sectoarele identificate ca fiind de importanță regională și au ca efect creșterea productivității, a competitivității, creșterea economică în ansamblul său.

În cazul unei economii emergente, precum este și cea din Regiunea Nord-Vest care are ca și caracteristici ale ultimilor 20 ani o creștere a ponderii serviciilor și o descreștere a cotei sectorului agricol, care însă concomitent păstrează o treime din populația ocupată în agricultură, iar trei sferturi din activitatea serviciilor o reprezintă comerțul, la care se adaugă o industrie intensivă în capital uman și în resurse cu o productivitate a muncii sub media națională și departe de media europeană, reiese faptul că un model axat preponderent pe valoarea adăugată nu este (deocamdată) ancorat în realitatea regiunii. Modelul regional de dezvoltare economică, influențat de opțiunea dezvoltării policentrice, se focalizează asupra **creșterii economice prin dezvoltare teritorială policentrică** printr-o **specializare funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite** pe perioada analizată. În același timp se iau în considerare ca parametri input în modelul economic ales dinamica indicatorilor soft – domenii orizontale (ITC, Industrii creative, activități științifice și tehnice), pe care se va fundamenta abordarea componentei „inteligente”, la strategia de dezvoltare identificată/propusă.

În Regiunea Nord-Vest se remarcă faptul că în 2018 82% din economia regiunii se realizează în 30 de **zone de concentrare a activității economice** (în creștere cu 7 puncte procentuale față de 2012 când valoarea acestui indice a fost de “doar” 75%), care includ localități urbane și rurale periferice acestora. Cu o tendință evidentă de concentrare a activității în mediul urban, cele 6 reședințe de județ înregistrează 78,08% din locurile de muncă și 81,08% din agenții economici din regiune. Cele mai bune rezultate sunt înregistrate în municipiul Cluj-Napoca, unde își au sediul 26% din companiile din regiune și unde lucrează aproximativ tot 26% din forța de muncă. Informații detaliate despre aceste zone de concentrate a activității economice se regăsesc în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Localitatea	Județul	Numărul de salariați	% din total Regiunea Nord-Vest	Numărul de agenți economici activi
1	Cluj-Napoca	Cluj	141,398	26.45	28,099
2	Oradea	Bihor	70,352	13.16	15,361
3	Baia Mare	Maramureș	41,267	7.72	6,406
4	Satu Mare	Satu Mare	33,388	6.25	4,928
5	Bistrița	Bistrița-Năsăud	27,395	5.13	4,450
6	Zalău	Sălaj	14,234	2.66	3,229
7	Dej	Cluj	7,613	1.42	1,764

⁵⁵ Teoria Avantajului Competitiv aparține economistului Michael Porter și presupune realizarea unor produse sau servicii superioare dintr-un punct de vedere semnificativ pentru consumatori, comparativ cu ofertele de articole similare ale majorității concurenților. „Avantajul Competitiv: crearea și menținerea unor performanțe superioare”, 1985, „Avantajul Competitiv al Națiunilor”, 1990 „Strategia competitivă”, 1991

⁵⁶ Teoria avantajului comparativ (noțiune definită pentru prima dată de David Ricardo în urma cu cca. 150 de ani ca o aplicare a principiului specializării în schimburile comerciale între state) presupune ca fiecare individ, firma, regiune sau națiune are de câștigat dacă se specializează în producerea acelor bunuri sau servicii pentru care are un cost al oportunității scăzut și schimbă ceea ce produce cu bunuri/servicii pentru care are un cost al oportunității ridicat.

8	Carei	Satu Mare	6,542	1.22	801
9	Borș	Bihor	3,501	0.66	146
10	Florești	Cluj	6,567	1.23	2,882
11	Juc-Herghelie	Cluj	3,003	0.56	18
12	Turda	Cluj	7,511	1.41	1,790
13	Apahida	Cluj	3,090	0.58	458
14	Gilău	Cluj	2,817	0.53	499
15	Sarbi	Maramureș	2,343	0.44	18
16	Salonta	Bihor	4,889	0.91	750
17	Sighetu Marmăției	Maramureș	6,715	1.26	1,011
18	Vetiș	Satu Mare	3,879	0.73	112
19	Tășnad	Satu Mare	1,208	0.23	159
20	Palota	Bihor	2,033	0.38	90
21	Câmpia Turzii	Cluj	3,697	0.69	812
22	Negrești-Oaș	Satu Mare	3,104	0.58	645
23	Gherla	Cluj	3,766	0.70	867
24	Valea lui Mihai	Bihor	4,145	0.78	231
25	Beclean	Bistrița-Năsăud	2,269	0.42	397
26	Năsăud	Bistrița-Năsăud	2,126	0.40	342
27	Sântion	Bihor	1,413	0.26	146
28	Dumbravita	Maramureș	1,567	0.29	20
29	Tăuții-Măgherăuș	Maramureș	1,791	0.34	43
30	Marghita	Bihor	3,713	0.69	580
			417,336	78,08	77.054

Tabelul 48. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest (anul 2018)

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

În ultimii 10 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită **cluster**. Acesta este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării și de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul și în afara structurii.

Înființarea clusterelor la nivel regional a fost inițiată și susținută de ADR Nord-Vest, inclusiv prin atragerea de fonduri nerambursabile, ca parte a implementării Strategiei Regionale de Inovare a Regiunii Nord-Vest 2007-2013.

La inițiativa ADR Nord-Vest au fost generate cluster în domeniile TIC, mobilier și energii regenerabile.

Majoritatea clusterelor din regiune au fost create pe modelul clasic de triple-helix nucleul fiind reprezentat de asocierea de companii la care s-au raliat organisme de cercetare și educație, precum și autorități publice care vin să sprijine aceste structuri și să aducă un plus de vizibilitate și de lobby. În ultimii ani, în conformitate cu trendurile internaționale aria de cuprindere a tipurilor de actori a fost extinsă în majoritatea acestor structuri, trecând treptat la un format quadruple helix prin implicarea tot mai mult a societății civile.

Clusterelor active din Regiunea Nord-Vest în anul 2018 au fost următoarele:

- **Clusterul Cluj IT** înființat în 2012, dobândind eticheta SILVER din partea Secretariatului European pentru Analiza Clusterelor (ESCA) pe parcursul anului 2016.
- **Clusterul de Energii Regenerabile TREC** (Transylvania Energy Cluster), generat în , dobândind personalitate juridică doar în 2015 sub denumirea Transylvania Energy Cluster. A primit certificatul SILVER din partea ESCA în 2018.

- **Clusterul Mobilier Transilvan** înființat în 2013, dezvoltându-se continuu, în primele luni ale anului 2016, reușind să obțină și certificare GOLD din partea ESCA în 2017.
- **Clusterul AgroTransilvania** înființat în 2013 la inițiativa Consiliului Județean Cluj, clusterul reunește actori din industria alimentară pe întregul lanț de valoare. În 2019 a obținut eticheta GOLD din partea ESCA.
- **Transilvania IT Cluster by ARIES T** înființat în 2013 ca și un cluster de formare a resurselor umane în domeniul tehnologiilor avansate, iar între timp și-a extins activitatea oferind servicii suport de inovare, internaționalizare etc. A obținut certificatul GOLD din partea ESCA în 2018.

Clusterelor prezentate mai sus sunt cele mai dezvoltate și mai active din regiune, însă fără o reprezentativitate teritorială foarte mare. În afară de Clusterul Mobilier Transilvan, care acoperă județele Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș, toate celelalte sunt preponderent concentrate în Județul Cluj și în special în Municipiul Cluj-Napoca. Clusterul Cluj IT are și câțiva membri din afara regiunii.

Alte cluster:

- Clusterul de Industрии Creative Transilvania înființat în 2016 este primul cluster de industрии creative din țară, scopul fiind să genereze produse și servicii inovatoare. În 2017 a obținut eticheta BRONZE.
- CLEMS - Cluster Eco-inovativ pentru un Mediu Sustenabil - este format din întreprinderi, universități, institute de cercetare, autorități publice și alte organizații catalizator, fondat în februarie 2016. În 2018 a obținut eticheta BRONZE pe care a reînnoit-o în anul 2020 pentru încă doi ani.
- HOLZBOX – cluster în domeniul prelucrării lemnului, creat în 2015 cu scopul promovării bunelor practici în domeniul tâmplăriei folosite pentru restaurarea monumentelor istorice și a soluțiilor inovatoare în domeniu. În 2018 a obținut eticheta BRONZE.
- ADMATECH - Cluster Materiale Avansate, Micro și Nanotehnologii - a fost creat în 2015 de către parteneri academici, institute CD și industrie în vederea de a deveni un pol de competență, referință și competitivitate în aceste tehnologii avansate.
- Clusterul de Turism Transilvania - a fost creat în 2017 de către parteneri din administrația publică și mediul privat care operează sau sunt interesați în promovarea și dezvoltarea turismului.
- Romanian New Materials Cluster - a fost creat în 2018 de către parteneri din mediul de cercetare și de afaceri, interesați în domeniul materialelor și tehnologiilor avansate.
- **Clusterul Regional Balneoturistic „Transilvania Nord-Vest”**, înființat în 2014 la inițiativa Turda Salina Durgau SA cu scopul de a valorifica factorii terapeutici naturali și a produselor Balneoturistice ale regiunii. Clusterul este momentan inactiv.
- **Transylvania Lifestyle și Gusturi Transilvane** din Cluj-Napoca, cluster fără personalitate juridică, înființat în anul 2014 cu scopul îmbunătățirii calității vieții și stilului de viață. Managementul clusterului este asigurat în momentul de față de Asociația Patronilor și Meseriașilor din Cluj,
- **Clusterul Geotermal** a fost înființat în 2010 - ca și continuare a activităților întreprinse de ADR Nord-Vest și Universitatea Oradea în cadrul proiectului FP7 Clustherm - de Federația Patronilor Bihor în județul Bihor cu scopul valorificării potențialului apelor geotermale din județ – momentan nefuncțional.
- **Cluster în domeniul valorificării resurselor de apă geotermală, ape sulfuroase și sărate CLUSTHERM Transilvania** – Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest își propune să dezvolte în viitorul apropiat un cluster reprezentativ pentru toate cele 6 județe ale regiunii în domeniul sus menționat care să faciliteze accesul la diferite tipuri de finanțări și să susțină valorificarea acestor resurse pe 6 domenii cheie: **turism, încălzire geotermală, industria farmaceutică, industria cosmetică și industria alimentară.**

Regiunea se află **pe locul 2** la nivel național, de obicei fiind depășită doar de regiunea București-Ilfov, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

- a) Cercetare-Dezvoltare,
- b) Producție software și servicii IT,
- c) Industria celulozei și hârtiei,
- d) Industria farmaceutică ,
- e) Industria cauciucului și maselor plastice,
- f) Industria echipamentelor electrice,
- g) Industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale,
- h) Producția și furnizarea de energie electrică,
- i) Construcții,
- j) Hoteluri și restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară după regiunea București-Ilfov),
- k) Intermedieri financiare și asigurări și Tranzacții imobiliare.

Analiza detaliată a **distribuției firmelor pe sectoare în județele regiunii** contribuie la identificarea discrepanțelor intra-regionale; în acest sens, sunt evidente următoarele aspecte:

- toate sectoarele de activitate din regiune se concentrează în proporție de peste 50% în județele Cluj și Bihor, în afară de cel agricol; astfel, în aceste județe se regăsesc 66,67% din firmele care activează în sectorul terțiar, peste jumătate din firmele din sectorul industrial (Cluj 34% și Bihor 21,94%), din sectorul *Hoteluri și restaurante* și din *Construcții*
- aproape jumătate din firmele din sectorul agricol al regiunii se regăsesc în județele Bihor (29,85% din firmele din sector) și Satu Mare (16,65% din firmele din sector), cele mai puține fiind în județul Sălaj (9,18%)
- în Județul Cluj se remarcă o concentrare semnificativă a sectoarelor: *ITC* (cu peste 70% din totalul firmelor de profil din regiune și 3,6% din totalul firmelor din județ), *Activități profesionale, științifice și tehnice* (cu 49.96% din totalul firmelor de profil din regiune și 13% din totalul firmelor din județ), *Activități de spectacole, culturale și recreative* (cu 49%) și *Tranzacții imobiliare* (cu 52%)

Numărul firmelor cu principal obiect de activitate *Transportul și depozitarea*, concentrate cu precădere în județele Cluj și Bistrița-Năsăud, deși a crescut constant, a avut o creștere de 45,45%, ajungând în 2017 la un număr de 23787 firme, transportul rutier de mărfuri fiind cel mai semnificativ la nivelul regiunii (cu 66,86% din total). De asemenea, în regiune își desfășoară activitatea importanți operatori din domeniul transportului feroviar de mărfuri, precum Transferoviar Grup SA, iar în domeniul transportului aerian, chiar și în lipsa unui terminal cargo dedicat transportul de mărfuri se realizează de către Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, marfa fiind depozitată în magaziile sau clădirile adiacente sau transferată direct în mijloace de transport. Analiza datelor referitoare la transportul aerian de mărfuri în regiune, până în anul 2017, relevă o tendință constantă de creștere a numărului de tone transportate față de 2012. Datorită faptului că Regiunea Nord-Vest se regăsește în afara traseelor comerciale principale⁵⁷, se înregistrează un nivel mai redus al transportului de marfă (în special pe componentele internațional și tranzit) și o activitate redusă din punct de vedere logistic.

⁵⁷ Două coridoare ale Rețelei Unificate de Transport European (TEN-T) traversează România, acoperind doar sudul și centrul țării.

În dinamică, creșterea cea mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012 – 2017 a fost înregistrată în sectoarele Învățământ (82,57%), Sănătate și asistență socială (83,58%) și Activități de spectacole culturale și recreative (83,85%) explicabil atât prin impactul fondurilor europene cât și a creșterii cererii în aceste domenii.

f) Structuri de sprijinire a afacerilor

Cele mai vizibile **structuri de sprijinire a afacerilor**⁵⁸ sunt parcurile industriale, acestea putând fi rezultatul inițiativelor publice, private sau chiar public-private. Conform datelor MDRAP din 2019, din cele 89 de astfel de structuri existente la nivel național care au dobândit titlul de parc industrial prin Hotărâri de Guvern sau Ordin de Ministru, un număr de 23 se regăseau în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, primul - TETAROM 1 - înființat în anul 2002 fiind cel de-al patrulea parc industrial la nivel național. Parcurile industriale sunt situate în următoarele localități: Bistrița, Carei, Câmpia Turzii, Cluj-Napoca, Dej, Feleacu, Jibou, Jucu, Oradea, Petrești, Săcuieni, Tileagd și Turda.

Cele 21 parcuri industriale se întind pe o suprafață totală de peste 764,57 hectare și găzduiesc 178 de operatori economici. Dintre acestea la mijlocul anului 2019 un număr de cinci erau încă în curs de amenajare fără a găzdui firme la momentul respectiv. Din cele 21 parcuri industriale menționate, 6 se află în mediul rural, restul fiind situate în mediul urban. În perioada 2007-2013 cinci parcuri au beneficiat de ajutor financiar nerambursabil (patru prin POR și unul prin PO de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România). Trei dintre aceste proiecte (TETAROM 1 Cluj, ARC Parc Industrial Dej și Eurobusiness Parc Oradea) au fost proiecte de extindere a infrastructurii existente și două au vizat crearea unor parcuri industriale noi (Bistrița și Satu Mare).

Alături de parcurile industriale acreditate funcționează o serie de zone industriale sau structuri similare, precum Zona Industrială REIF – Câmpia Turzii, Parcul Nervia – Apahida, Parcul Industrial Sud Satu-Mare, șamd. care, au în general aceleași caracteristici și îndeplinesc aceleași funcții.

Parcurile Științific și Tehnologice sunt spații fizice care asigură un spațiu de colaborare între universități, organizații de cercetare și companii al cărui obiectiv de bază este favorizarea generării de cunoștințe în distincte sectoare, pornind de la integrarea de interese științifice, tehnologice și industriale dar și transfer de tehnologie.

Deși au existat numeroase inițiative în acest sens (participarea ADR Nord-Vest în cadrul subproiectului SMART+, finanțat prin Programul de Cooperare Interregională INTRREG IVC, scopul acestuia fiind de a transpune modelul Parcului Tehnologic WALQA din Spania în regiunile partenere; inițiativa Consiliului Județean Cluj pentru crearea și dezvoltarea Parcului Științific și Tehnologic TETAPOLIS), în momentul de față în Regiunea Nord-Vest nu există asemenea structuri funcționale. Cu toate acestea, în actuala perioadă de programare în cadrul Programului Operațional Regional, Axa 1., Operațiunea 1.1.B - Parcuri științifice și tehnologice urmează a se finanța construirea Parcului Științific și Tehnologic Bihor, o inițiativă a Consiliului Județean Bihor împreună cu Parcuri Industriale Bihor și Universitatea din Oradea, valoarea totală a proiectului ridicându-se la aproximativ 7 milioane de euro.

Ca indicator al interesului sporit față de structurile de suport pentru afaceri, în perioada 2007-2013 un număr de 17 astfel de structuri au fost înființate cu ajutor nerambursabil prin Programul Operațional Regional, domeniile 4.1. - Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor și 1.1. - Planuri integrate de dezvoltare urbană. Din proiectele finanțate 8 sunt în județul Cluj, 5 în Bihor și câte unul în județele Sălaj, Maramureș, Satu Mare și Bistrița. Infrastructurile astfel create au fost de mai multe

⁵⁸ Structurile de sprijinire a afacerilor (SSA), conform definiției folosite în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, reprezintă structuri clar delimitate, care asigură o serie de facilități și/sau spații pentru desfășurarea activităților economice de producție și de prestare servicii și au drept ca scop atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor zonei.

tipuri, de la centre de afaceri la extinderea de parcuri industriale, zone logistice etc. De asemenea, din cele 17 proiecte 9 sunt inițiative private, restul reprezentând proiecte ale autorităților publice locale.

Din păcate majoritatea acestor structuri s-au dovedit a nu fi sustenabile pe termen lung, drept urmare majoritatea lor există doar fizic sau destinația lor a fost schimbată.

În ceea ce privește incubatoarele de afaceri, dacă la nivelul anului 2006 în România existau 21 de astfel de structuri conform Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, în Regiunea Nord-Vest în anul 2019 niciunul dintre cele menționate în documentul respectiv nu mai era funcțional. Cu toate acestea apar tot mai multe inițiative private în acest sens, unele chiar cu finanțare nerambursabilă (a se vedea mai jos).

Una din cele mai vechi incubatoare din regiune funcționează în incinta parcului industrial TETAROM 1 din Cluj, care la nivelul anului 2019 găzduia 10 de companii (dintre care două în regim de incubare) cu un număr total de 53 de angajați, din care o singură companie în regim de incubare. Conform informațiilor transmise de reprezentanții TETAROM există planuri pentru extinderea incubatorului cu încă o clădire finanțată din Fonduri Europene.

În ceea ce privește inițiativele pentru perioada următoare, Cluj Innovation Park, administratorul Centrului Regional de Excelență pentru Industrii Creative (CREIC) și al Centrului Transfer, Evoluție, Antreprenariat, Microîntreprindere (TEAM), va dezvolta un incubator de afaceri.

De asemenea, în perioada de programare 2014-2020 prin Programul Operațional Regional, Prioritatea de Investiții 2.1, Apel de proiecte 2.1B – „Incubatoare de afaceri” urmează să fie finanțate 8 noi structuri similare (cu o valoare totală a proiectelor de peste 140 milioane lei, din care 76 milioane finanțare nerambursabilă), județul Cluj fiind pe primul loc cu un număr de patru, județul Bihor cu trei și Maramureș cu un incubator. Trei dintre aceste proiecte urmează să fie implementate de către autorități publice, restul fiind inițiative private.

În luna octombrie 2019 Guvernul României a aprobat un proiect de lege privind sprijinirea societăților nou înființate prin intermediul incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, prin care se urmărește înlocuirea cadrului legal existent. Proiectul de lege clarifică unele aspecte metodologice și de interacțiune cu autoritatea administrației publice centrale cu atribuții în domeniul IMM-urilor și simplifică procedura de acordare a titlului de incubator de afaceri prin eliminarea studiului de fezabilitate, precum și a altor reglementări ce îngreunau această procedură. De asemenea, prin proiect se extinde perioada de valabilitate a titlului de incubator de afaceri de la 10 ani la o perioadă nedeterminată și, totodată, este extinsă posibilitatea de finanțare a incubatoarelor de afaceri prin utilizarea oricărei surse legal identificate.

De asemenea proiectul reduce numărul tipului de incubatoare de afaceri de la opt la trei (incubatorul de afaceri cu portofoliu mixt, incubatorul tehnologic și de afaceri și incubatorul specific unui sector) și menționează în mod clar facilitățile fiscale de care poate beneficia fondatorul incubatorului de afaceri, toate fiind măsuri menite să contribuie la sustenabilitatea pe termen lung al acestor structuri de sprijin pentru afaceri.

În ultimii ani, în privința structurilor suport pentru afaceri, se poate observa creșterea exponențială a numărului structurilor de nouă generație, cum ar fi birourile de co-working, diferite hub-uri de afaceri, acceleratoare, șamd. Această tendință indică un interes tot mai mare acordat colaborării de către întreprinzătorii tineri, mai ales în sectoarele high-tech, contribuind astfel la accelerarea efectelor de spill-over și schimbul de informații între start-up-urile inovatoare. Majoritatea acestora se regăsesc în județul Cluj, susțin colaborarea în general dintre companii noi și start-up-uri și - chiar dacă nu se adresează unui sector anume – au o componentă importantă de IT. Cu toate acestea în ultima perioadă au început să apară și structuri cu accent pe domenii specifice. Fără a avea pretenția de a da o listă exhaustivă, dintre inițiativele de acest gen se pot aminti: Cluj Hub (Cluj), Cluj Cowork (Cluj),

thatdevspace (Cluj), Chaos Cowork (Cluj), Zain Studio (Cluj), Coworking Oradea (Bihor), Oradea Tech Hub (Bihor), Work Baia Mare (Maramureș) sau Creative Minds Hub Zalău (Sălaj).

Lista locațiilor de coworking sunt completate de acceleratoarele de afaceri, misiunea acestora fiind de a îmbunătăți ecosistemul startup-urilor, ajutându-le să se dezvolte rapid pe ramura internațională. Cel mai dezvoltat program din regiune este oferit de Spherik Accelerator din Cluj-Napoca, premiat de mai multe ori pentru cel mai bun program de accelerare din țară. Lista este completată de alte inițiative, majoritatea din Cluj (Techcelerator, Risky Business, Hubcelerator).

8. Turismul

*Acest capitol prezintă cele mai importante atracții turistice ale regiunii, de ordin **natural, antropic și neconvențional**, stațiunile turistice din regiune, tipurile și formele de turism practicate, infrastructura și circulația turistică.*

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (Transilvania de Nord) deține un potențial turistic complex și valoros, care se constituie ca premisă, factor fundamental și ofertă turistică primară.

a) Resursele turistice naturale ale Regiunii Nord-Vest

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest beneficiază de un complex de factori turistici morfologici, climatici, hidrografici și biogeografici cu valoare atractivă deosebită. În ceea ce privește tipurile majore de relief, se evidențiază cu precădere **relieful montan**, considerat cel mai atractiv, care ocupă o suprafață de 9.564 km² (circa 28% din teritoriul regiunii).

Acesta ocupă fațada estică și nord-vestică a regiunii, fiind reprezentat în primul rând de **lanțul vulcanic al Munților Carpați** (cu masivele Oaș, Gutâi, Țibleș, Bârgău și sectorul nordic al Munților Călimani – cu înălțimi cuprinse între 824 și 1.990 m).

În al doilea rând, spre est, se întind **culmile cristaline** ale Munților Maramureșului, Suhardului și Rodnei (cei din urmă fiind cei mai înalți din regiune, cu o altitudine maximă de 2.303 m – Vârful Pietrosu).

Zona de sud a regiunii este alcătuită din masive ale Munților Apuseni, în componența cărora **cheile** se înscriu ca forme caracteristice, prin numărul apreciabil (52) dintre care, cele mai cunoscute sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, Masivul Gilău-Muntele Mare (Cheile Runcului, Pociovaliștei, Posăgii) sau Bihorului (Cheile din bazinul văii Bogăi). Tot în Munții Apuseni întâlnim **ghețari fosili**, precum Avenul Bortig sau ghețarul Focul Viu, în timp ce în Munții Rodnei se găsesc cele mai vizibile urme ale ghețarilor cuaternari (Peștera Ghețarul de la Barsa), care au lăsat în urmă nenumărate **circuri glaciare**, cum ar fi: Lala, Negoiescu, Iezer, Buhăescu, Izvorul Cailor și Puzdrele. În Munții Apuseni (pe teritoriul Regiunii Nord-Vest), există extrem de multe **peșteri și avene**. Din punct de vedere peisagistic, cele mai importante peșteri din perimetru sunt Peștera din Valea Rea, Piatra Altarului, Micula, Pojarul Poliței, din punct de vedere paleontologic – Peștera Urșilor și Onceasa, iar din punct de vedere arheologic – Peștera Vârtop, Peștera Rece și Peștera Coliboaia. O parte din peșterile enumerate anterior nu beneficiază de infrastructură adecvată pentru vizitare, așadar nu pot fi incluse într-un circuit turistic, fiind interzis accesul persoanelor neautorizate. Se impune așadar realizarea de investiții și amenajări pentru a putea include peșterile cu atractivitate ridicată într-un asemenea circuit, fiind o nișă de interes pentru o bună parte din turiștii europeni. Alte atracții deosebite din regiune sunt: vulcanii noroioși de la Monor (județul Bistrița-Năsăud), Groapa Ruginoasa de la Vârtop (cel mai mare fenomen de eroziune naturală din România) și Molhasurile de la Izbuțe (printre cele mai importante turbării din punct de vedere științific).

Regiunea Nord-Vest adăpostește unele dintre cele mai frumoase **parcuri naționale și rezervații** din România. Cu o floră și o faună variată și structuri ale reliefului unice în România, aceste parcuri propun și numeroase **trasee turistice atât pentru iubitorii muntelui cât și pentru iubitorii de ecoturism**: Parcul Național Munții Rodnei – cel mai mare parc național din regiune, Parcul Național Apuseni – parcul peșterilor lui Emil Racoviță și Parcul Național Munții Maramureșului – parcul izvoarelor minerale.

Principalele areale și trasee de practicare a alpinismului/escaladei care se evidențiază în regiunea Nord-Vest sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, zona Peștera Vadu Crișului, zona Șuncuiuș, zona Bulz, cetatea Lita, șaua Bohodei, zona Remeți, Padiș, Pietrele Negre, Cheile Lazurilor, Creasta Cocoșului, Piatra Vlaicului, Vârful Igniș și Limpedeia.

În partea centrală a regiunii apar masivele cristaline ale Munților Plopiș și Meseș, respectiv măgurile aferente „Jugului intracarpatic”. Cu statut de masive izolate, așezate în **puncte ideale de belvedere**

asupra Depresiunii Transilvaniei, se află culmile Feleac, Breaza și Ciceu însă frumusețea peisajelor este omniprezentă, începând cu **pasurile**, care conectează diferite areale geografice.

Prin răspândirea spațială, altitudine și diversitatea formelor sale, **relieful montan** este catalogat, fără excepție, de specialiștii în domeniu, ca având **cel mai ridicat indice de spectaculozitate și atractivitate turistică** dintre toate formele de relief. Totodată, relieful montan permite (datorită bioclimatului) practicarea sporturilor de iarnă și a curelor reci, fortifiante. Totuși, în contextul schimbărilor climatice actuale, manifestate în principal prin încălzirea globală, cantitățile de precipitații solide sunt tot mai mici, respectiv menținerea stratului de zăpadă este tot mai dificilă. Astfel, proiecțiile climatice indică, conform scenariului moderat de evoluție, o scădere a stratului de zăpadă pentru intervalul 2021-2050 comparativ cu perioada 1971-2000 între 25 și 42,5% pentru întreaga regiune și de 37,5-40% pentru unele areale montane unde în prezent există infrastructură pentru schi (Cavnic și Șuior), iar pentru scenariul pesimist de evoluție climatică, o scădere este chiar mai accelerată. Dintre stațiunile pentru schi, cel mai puțin afectată este, conform estimărilor actuale, zona Borșa, unde scăderea medie a stratului de zăpadă va fi de 25-30%.

Relieful de **dealuri, depresiuni și podișuri**, cu cea mai largă răspândire în regiune (18.788 km² reprezentând 55% din suprafața regiunii), are o atractivitate medie, o accesibilitate sporită și un bioclimat moderat, echilibrat, sedativ, recomandabil tuturor practicanților turismului.

Relieful **câmpiilor**, cu indice de atractivitate nesemnificativ, ocupă partea vestică a regiunii (17%), în unitatea denumită fie Câmpia Banato-Crișană, fie Câmpia de Vest. Lățimea redusă a fâșiei de câmpie, de sub 60 km, reduce timpul traversării sale și exclude astfel sentimentul de monotonie. Areele de interes turistic sunt cele cu dune de nisip din Câmpia Careiului sau relieful fluviatil de meandre și popine din cursul râurilor majore (Someș și Crișuri). Lipsa unor elemente de mare atractivitate este compensată prin accesibilitatea ridicată și trăsăturile favorabile ale bioclimatului, incitant, solicitant, cu o durată îndelungată a timpului frumos și insolație mai puternică. Astfel, în Regiunea Nord-Vest, cele mai multe zile favorabile se întâlnesc în extremitatea vestică, căreia îi sunt caracteristice 100-110 zile/an. Regiunile colinare și de podiș se caracterizează printr-o frecvență de 60-100 zile/an favorabile din punct de vedere termo-pluviometric. În regiunea montană, în general, frecvența acestor zile este sub 20 zile/an, datorită temperaturilor considerabil mai scăzute, dar și numărului mai mare de zile cu precipitații. În cursul anului, aceste zile se pot produce în intervalul martie-noiembrie. În funcție de anotimp, cel mai frecvent, zilele favorabile se produc în timpul verii când în zonele de câmpie și colinare se înregistrează 40-65 de zile iar în arealele montane între 11 și 40 de zile.

Resursele de apă, indiferent de forma de stocare, au un rol important în stimularea și dezvoltarea activităților turistice. Fiecare din tipurile de resurse de apă se impune printr-un efect diferit, contribuind la dezvoltarea unor tipuri și forme de turism (pescuit, turism sportiv sau de agrement). Suprapunându-se părții nordice a „aurorei mofetice a Carpaților Orientali”, cea mai bogată în emanații post-vulcanice din Europa, regiunea dispune de un inventar extrem de bogat în **resurse hidrominerale** ce pot fi exploatate turistic, cu grad ridicat de atractivitate, fapt exprimat și prin fluxurile circulatorii ale turiștilor care asigură eferescența acestei activități în contextul economic național. În spațiul analizat, dintre componentele naturale, resursele de apă alături de relief constituie principalele obiective de atracție turistică.

Un număr însemnat de resurse naturale din regiune au potențial ridicat în a fi (mai bine) valorificate, însă rămân în umbră din cauza dificultăților de acces (în lipsă sau nemodernizate) și a lipsei unor amenajări minime care să permită vizitarea lor în condiții optime.

Accentul amenajărilor și investițiilor viitoare ar trebui pus pe resursele naturale care dau unicitate regiunii, asigurându-i durabilitate și totodată competitivitate pe plan internațional: relieful montan, alături de resursele sale de suprafață și subterane, și resursele de apă (acvifere termo-minerale sau ape de suprafață).

b) Potențialul turistic antropoc

Potențialul turistic antropoc, ca varietate și valoare, se leagă direct de îndelungata evoluție a civilizației umane și de interferențele culturale ale mozaicului etnic specific Transilvaniei. De asemenea, vine adesea în completarea resurselor naturale care dau un anumit profil regiunii. Drept urmare, se remarcă o serie de grupe de obiective care se regăsesc în detaliu accesând studiul având titlul *INVENTARIEREA, EVALUAREA ȘI PRIORITIZAREA PUNERII ÎN VALOARE A RESURSELOR TURISTICE ALE REGIUNII DE NORD-VEST, al cărui beneficiar este Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest*:

- Vestigii istorice (castre romane, cetăți, conace, castele, palate, ansambluri arhitecturale și case cu aspect și/sau istoric deosebit);
- Edificii religioase (biserici, mănăstiri, schituri, catedrale și sinagogi);
- Obiective turistice culturale (teatre, opera și muzee);
- Patrimoniul turistic etnografic (țări și ținuturi etnofolclorice);
- Obiective turistice cu funcție turistică (mine, saline, varnițe, cuptoare de topit fierul și bocșe);
- Monumente (statui, busturi, grupuri statuare și alte monumente diverse);
- Amenajări și activități cu funcție turistică (parcuri, parcuri acvatice și de aventură, festivaluri și cazinouri);
- Amenajări hidrologice (baraje, lacuri de acumulare și instalații hidraulice tradiționale – mori și vâltori).

Lista de resurse enumerate mai sus este completată de lista monumentelor istorice pentru Regiunea Nord-Vest, care totaliza 4.480 de imobile de patrimoniu în anul 2015, dintre care 998 au fost monumente recunoscute ca fiind de interes național sau universal (Grupa A). Monumentele istorice de categorii A și B, pe județe și urban-rural, cumulează și situații în care un obiectiv vizează mai multe locații, și în urban, și în rural (în județele Cluj, Maramureș, Sălaj) fiind alocate la rural.

Tabelul 49. Monumente istorice în Regiunea Nord-Vest (date din cel mai recent inventar - 2015)

Sursa: Ministerul Culturii

	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ	NV
MONUMENTE ISTORICE - TOTAL	455	768	1791	610	310	546	4480
DIN CARE DE TIP A - TOTAL	54	225	369	181	53	116	998
URBAN	31	64	101	68	22	24	310
RURAL	23	161	268	113	31	92	688
DIN CARE DE TIP B - TOTAL	401	543	1422	429	257	430	3482
URBAN	150	170	818	246	100	99	1583
RURAL	251	373	604	183	157	331	1899

O bună parte dintre acestea necesită conservare, protejare sau investiții pentru dezvoltarea și valorificarea lor prin includerea în circuite turistice. O prioritate în acest sens ar trebui să o constituie monumentele de interes național sau universal (de tip A) și cele incluse în lista patrimoniului mondial UNESCO.

S-a observat, la nivelul finanțărilor europene (fostul Program Operațional Regional, axele 5 și 7, EEA Grants, Programul Național de Restaurare etc.), un accent pus pe conservarea, restaurarea, protejarea și valorificarea elementelor de patrimoniu și a ariilor protejate prin turism durabil. În perioadele 2007-2013, respectiv 2014-2020, au fost restaurate o serie de obiective de patrimoniu din regiune, însă fără a pune accentul pe latura soft, respectiv a conceperii și promovării unor (pachete de) produse turistice atractive și competitive pe nișa lor, valorificând în mică măsură potențialul pe care îl au.

În Regiunea Nord-Vest singurele obiective înscrise în lista **patrimoniului mondial UNESCO** se află în județul Maramureș și sunt, după cum urmează:

- Biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică”, com. Bârsana, sat Bârsana;
- Biserica „Sfântul Nicolae”, com. Budești, sat Budești;
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Desești, sat Desești;
- Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, com. Ieud, sat Ieud Deal;
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Poienile Izei, sat Poienile Izei;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, com. Șișești, sat Șurdești;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, com. Șișești, sat Plopiș;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, oraș Târgu Lăpuș, sat Rogoz;
- Pădurile seculare și virgine de fag din Carpați: Groșii Țibleșului și Strâmbu-Băiuț.

De asemenea, în regiune, se întâlnesc și elemente ale **patrimoniului imaterial**, precum Mărțișorul, Doina, Taraful tradițional, Procesiunile populare de la Mănăstirea Moisei (cu ocazia sărbătorii „Sfânta Mărie Mare” – Adormirea Maicii Domnului), Jocul fecioresc din România sau Colindatul de ceată bărbătească.

Conform Listei Monumentelor Istorice, anexă la Ordinul ministrului culturii nr. 2.828/2015, categoria “Monumente memoriale și funerare”, Regiunea Nord-Vest găzduiește 59 monumente istorice de tip clădiri memoriale, din care 7 de tip A (de valoare națională sau internațională), 52 de tip B (reprezentative pentru patrimoniul cultural local), distribuite în toate județele cu excepția județului Sălaj. Cele mai multe de tip B se regăsesc în județul Cluj (35) iar de tip A, în județul Maramureș (7). Majoritatea monumentelor se află în mediul urban (48).

Printre clădirile memoriale se numără: case memoriale (ex: Casa Ellie Wiesel din Sighetu Marmatiei), ateliere (ex: Casa și atelierul pictorului Aurel Popp din Satu Mare), foste sedii ale unor instituții/organizații/etc. (ex: Sediul redacției revistei "Familia" între 1880-1888 din Oradea) .

c) Tipurile și formele de turism practicate

Diversitatea remarcabilă a resurselor turistice, slab reprezentate spațial în regiunile și țările vecine, alături de prezența unor obiective turistice de nișă, neconvenționale, face posibilă afirmarea unor tipuri și forme variate de turism, atractive pentru piețele internaționale.

În Regiunea Nord-Vest, la începutul lunii mai 2020, existau 29 de **stațiuni turistice atestate** dintre care, doar câteva de interes național, precum Băile Felix și Zona Turistică Centrul Istoric – Coridorul Crișul Repede – Municipiul Oradea (județul Bihor), Sângeorz-Băi (județul Bistrița-Năsăud), Tășnad (județul Satu Mare) și Borșa (județul Maramureș). Stațiuni turistice de interes local se regăseau în județele: Bihor (1 Mai, Stâna de Vale, Tinca), Cluj (Băile Turda, Băile Băița, Zona Fântânele, Zona Muntele Băișorii, Zona Băile Ocna Dej, Jucu), Bistrița-Năsăud (Colibița, Rodna), Maramureș (Zona Șuioar – Baia Sprie, Bârsana, Botiza, Moisei, Ocna Șugatag, Oncești, Vișeu de Sus, Tăuții Măgherauș), Satu Mare (Negrești-Oaș, Livada, Carei, Vama) și Sălaj (Băile Boghiș).

Dintre acestea, cu specific **balnear** pot fi considerate: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Șugatag (Maramureș), Tășnad (Satu Mare) și Tinca (Bihor). Băile Felix, 1 Mai, Sângeorz-Băi, Turda și Ocna-Șugatag sunt declarate **stațiuni balneoclimatice** în Regiunea Nord-Vest. Trebuie subliniat faptul că potențialul apelor termale, sărate și minerale din regiune este departe de a fi valorificat, nefiind suficient explorate și studiate (din perspectiva efectelor curative) în condițiile în care specialiștii apreciază că Transilvania de Nord este una dintre cele mai bogate regiuni din Europa în astfel de resurse. Mai mult, este de dorit o creștere a

gradului de exploatare a proprietăților curative ale acviferelor din regiune, pentru a le da unicitate și a aduce plus de valoare.

Alături de stațiunile turistice atestate existente, în regiune există zeci de alte localități cu potențial de a deveni noi stațiuni, transformare care le va facilita accesul la finanțări și investiții în turism.

În regiune se regăsesc și stațiuni turistice cu specific de **agrement montan** (Borșa – județul Maramureș, Stâna de Vale și Vârtop – județul Bihor, Fântânele și Muntele Băișoara – județul Cluj), în care sunt dezvoltate activități cu specific montan și de ecoturism.

Din sfera largă a **ecoturismului** fac parte turismul de drumeție, alpinismul, speoturismul, precum și **turismul extrem montan**. În Regiunea Nord-Vest există resurse turistice deosebit de importante în ecoturism în ariile majore protejate din Munții Maramureșului, Apuseni și Munții Rodnei:

- **Speoturism:** cu nenumăratele peșteri unicate, Transilvania de Nord atrage doritorii de speoturism mai ales în zona Munților Apuseni;
- **Alpinism:** cu toate că traseele de alpinism sunt mai puțin spectaculoase decât în alte părți, Cheile Turzii din județul Cluj merită menționate;
- **Rafting** pe râurile Bistrița și Crișul Repede;
- **Observarea faunei** (inclusiv observarea urmelor de animale);
- **Observarea florei;**
- **Observarea păsărilor** (activitate tratată distinct de observarea generală a faunei datorită specificului său);
- **Cicloturism;**
- **Turism ecvestru;**
- **Mountain-biking.**

Turismul de agrement hibernal se desfășoară prin ski și snow-boarding în Transilvania de Nord, pe numeroase pârtii de dificultate medie și joasă, în stațiunile montane cunoscute.

Regiunea Nord-Vest are foarte mult potențial pentru **turismul cultural**, datorită marilor orașe și bogăției de monumente istorice. Cele mai importante atracții culturale din regiune sunt: castelele romane (Castrul Roman de la Porolissum, Castru și Vicus Militar, Castrul Bologa și Castrul Romita, parte a Limes-ului Dacic), cetățile medievale (Dăbâca, Bonțida și Arduș), castelele (Wesselenyi din Jibou, Karolyi din Carei și Csaky din Almașu), așezările fortificate din Șimleu Silvaniei și orașele-târguri istorice (Gherla și Crasna). O mare parte din bisericile fortificate și castelele regiunii sunt în paragină și le lipsește infrastructura de acces și funcționalitățile necesare introducerii lor în circuitul turistic. Mai au potențial centrele urbane istorice, care conservă o suită de stiluri arhitecturale (preponderent gotic și baroc).

În ceea ce privește valorificarea **turismului religios și monahal**, în regiune există multe areale încărcate de spiritualitate și locuri de pelerinaj:

- Zona câmpiei și dealurilor de vest, care cuprinde biserici, catedrale și mănăstiri (Belciug, Apa și Oradea);
- Regiunea turistică Oaș – Maramureș – Obcinele Bucovinei;
- Zona Munților Apuseni;
- Cimitirul vesel de la Săpânța;
- Zona depresiunii Transilvaniei, cu manifestări religioase de tradiție;

- Mănăstirile din zona Lăpuşului (Rohia, Rohița și Habra) și Maramureşului (Bârsana, Moisei și Peri-Săpânța).

Turiștii apreciază, de asemenea, **etnografia, folclorul, arta populară și tradițională** care conferă specificitate regiunii:

- Olăritul (Beiuș-Leheceni, Săliște de Vașcău și Cristioru de Jos; ceramică roșie – Crișul Repede și Vadu Crișului; ceramică albă – Săcel și Baia Sprie);
- Prelucrarea textilelor (Chișcău, Pietroasa, Remetea-Beiuș, Bratca, Borod – Crișul Repede, Săpânța și Târgu Lăpuș);
- Sculptarea lăzilor de zestre din lemn (Budureasa și Ciumărna);
- Prelucrarea papurii și împletitul de nuiete (Borș, Otomani, Salonta, Crișul Repede și Barcău-Crasna);
- Încalzeala ouălor (Drăgoteni, Remetea și Beiuș).

Printre cele mai apreciate **produse culinare tradiționale** sunt: pălinca de Bihor, pălinca de Zalău, horinca de Maramureș, vinurile (o serie de podgorii, printre care și Diosig, Săcuieni, La Salina, Carastelec, Sylvania, Jelna, Lechburg și Valea lui Mihai), plăcintele (vârzări, cu brânză și măr, cu prune sau cu cartofi), supa de pasăre cu tăiței de casă, ciorbele ardelenesti, slămina și șunca de porc, ceapa de Perice (județul Sălaj), tocnițele, sarmalele, cozonacii și multe altele.

Tendința turiștilor pentru produse culinare tradiționale este direct asociată cu lipsa de conservanți și E-uri, existența unor rețete tradiționale, obținute din ingrediente naturale și menționarea zonei din care provin. În multe cazuri, produsele gastronomice se asociază cu degustarea de vinuri (**turism oenologic**). Concomitent cu creșterea interesului pentru slow food și agricultură sustenabilă, turismul gastronomic poate fi perceput ca o formă de **ecoturism**.

Forma cea mai uzuală de întâlnire a turiștilor cu produsele gastronomice locale o constituie **festivalurile cu tentă culinară/gastronomică**, chiar dacă în multe cazuri acestea vizează primordial comunitatea locală. În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest au fost identificate (în anul 2019) 47 de evenimente gastronomice care promovează, printre altele, cultura gastronomică regională și cele 52 de produse alimentare regionale certificate și omologate. O altă mișcare culturală ce prinde din ce în ce mai mult contur este dată de trendul **slow food**, ce militează pentru educația gustului și sprijinirea comunităților locale și care este împotriva standardizării gusturilor, târgurile și evenimentele culinare inițiate de reprezentanții Slow Food intermediind conexiunea dintre micii producători și consumatori.

Creșterea importanței **turismului de afaceri sau de evenimente** se vede mai ales în marile orașe precum Cluj-Napoca (UNTOLD festival, Electric Castle, TIFF etc.) și Oradea însă este resimțit în toate municipiile reședință de județ din regiune, atât prin prisma existenței unităților de cazare tipică acestei forme de turism (hoteluri de 4 și 5 stele) și a centrelor sau sălilor de conferințe, cât și printr-o durată medie a șederii redusă (de până la 2 nopți). Se remarcă necesitatea edificării în regiune a (cel puțin) unui centru de conferințe la standarde internaționale, care să poată satisface această nevoie (pe plan regional).

Zonele de mare influență în **turismul rural și agroturism** sunt țărilor și ținuturile etnofolclorice din regiune: Țările Beiușului, Chioarului, Lăpușului, Maramureșului, Năsăudului, Oașului și Silvaniei, și Ținuturile Bârgăului, Ciceului, Codrului, Borod, Huedinului, Iara-Hășdate, Pânticeului, Almaș-Agriș și Tășnadului.

Una din cele mai puternic dezvoltate forme de turism de nișă o constituie **turismul de aventură**, care se adresează în general unor turiști tineri, activi și educați, ce preferă locațiile mai îndepărtate și care

își asumă anumite riscuri. Activitățile care se pretează cel mai bine acestei forme de turism, la nivel de regiune, sunt:

- **Speoturismul** extrem, practicat în peșterile și avenele cu numeroase restrictivități morfologice; are un câmp larg de afirmare în munții Pădurea Craiului (Avenul Stanul Foncii, Ponorul Sâncuta și peștera Vântului), Bihor (Avenul din Hoanca Urzicarului, avenele din Lumea Pierdută și sistemul Zăpodie-Peștera Neagră) sau Rodnei (Jghiabul lui Zalion);
- **Raftingul**, cu preabilități de practicare pe Crișul Repede, Crișul Pietros, Iada, Anieș etc.;
- **Canoeing-ul** presupune existența unor cursuri de apă repezi, vijelioase, cu scurgere turbulentă, condiții întâlnite de-a lungului Galbenei, Oșelului sau Rebra;
- **Scufundările în izbucuri** (Izbândiș, Galbenei, Dămișenilor și Bratcanilor);
- **Zborurile cu parapanta și parașuta în tandem** reprezintă o altă posibilitate de destindere pentru doritorii de adrenalină, aerocluburile din zonă fiind în principal responsabile pentru organizarea unor astfel de activități. Menționăm ca potențiale locații de zbor zonele de chei și defilee dar și arealele montane cu deschidere mai largă, precum Creasta Cocoșului, Munții Țibleș, Culmea Breaza, Piatra Boghii, Măgura Șimleu etc.;
- **Via ferrata** în locații precum Cheile Turzii, Cheile Turenilor, Defileul Crișului Repede sau Pietrele Negre;
- **Enduro și off-road**, materializate mai ales prin concursuri tematice (Cupa Bihor 4x4, Festivalul Hard Enduro, Cupa Enduro-Cross Păunița și Tracking Dracula Hard Enduro Racing);
- **Escaladă**, inclusiv **escaladă pe gheață**, exemplul cel mai grăitor constituindu-l Festivalul pereților de gheață de la Cascada Răchițele;
- **Schiul extrem**, care se poate practica pe versanții prelungi și înclinați ai munților Rodnei, Țibleș, Bihor și Vlădeasa;
- În mod distinct, ca o subformă a **turismului sportiv**, turismul de **golf** este puțin individualizat, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest existând doar 3 terenuri de golf.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest pune la dispoziția iubitorilor de natură 163 de **trasee turistice montane omologate** (reprezentând 18,41% din cele 885 de trasee turistice montane omologate în România – septembrie 2019), poziționându-se pe locul trei la nivel național, după regiunile Centru (346 de trasee) și Vest (198 de trasee). În regiune, cele mai multe dintre acestea au fost localizate în județele Bihor (64 de trasee), Bistrița-Năsăud și Maramureș (câte 44 de trasee).

În luna martie 2019, la nivelul regiunii erau omologate 31 de **pârții de schi** (reprezentând 15,97% din cele 194 de pârții de schi omologate la nivel național). Dintre acestea, 16 au fost localizate în județul Maramureș (la Baia Sprie, Cavnic, Desești, Mogoșa și Borșa), 11 în județul Cluj (în Feleacu, Vânători, Băișoara, Muntele Băișorii și Mărișel), 2 în județul Bihor (Hidișeu de Jos și Munții Bihor) și 2 în județul Bistrița-Năsăud (Unirea/Bistrița și Munții Rodnei). La nivel național, Transilvania de Nord s-a situat pe locul 2, după regiunea Centru (cu 76 de pârții de schi omologate). Odată cu fenomenul încălzirii globale, viitorul pârtiilor de schi situate sub altitudinea de 1.800 de metri este incert, posibilitățile de creare de zăpadă artificială fiind din ce în ce mai reduse, cu costuri de operare mari. Sezonalitatea stațiunilor de iarnă trebuie de asemenea diminuată, pentru a asigura continuitatea activităților și a limita fluctuația de personal.

În regiune existau, în anul 2019, 152 de **arii protejate**, constituite în parcuri naturale (3), parcuri naționale (2), rezervații științifice (2), rezervații peisagistice (4), rezervații zoologice (4), rezervații speologice (20), rezervații geologice (19), rezervații paleontologice (14), rezervații mixte (36), rezervații forestiere (9) și rezervații botanice (39). Dintre acestea, majoritatea se află în județele Bihor (56,

reprezentând 36,84% din total), Maramureș (33, reprezentând 21,71% din total), Bistrița-Năsăud (26, reprezentând 17,10% din total) și Cluj (20, reprezentând 13,15% din totalul ariilor protejate din regiune). Existența acestor arii protejate este benefică însă necesită o mai bună abordare a protejării, dezvoltării și valorificării lor, pentru a fi competitive cu oferte similare din piața internațională. De asemenea, aceste areale protejate constituie locații cheie pentru observarea animalelor în habitatul lor natural (realizarea și includerea în circuitul turistic a unor astfel de observatoare poate contribui la dezvoltarea ecoturismului în regiune).

Apărută ca o formă de turism inclusă **turismului medical, turismul terapeutic** include acele destinații turistice pentru îmbunătățirea stării de sănătate sau bună dispoziție. SPA-urile sunt considerate, conform Asociației Europene a SPA-urilor, locații medicale de cel mai înalt nivel, recunoscute legal ca baze de tratament pe baza caracteristicilor lor curative dovedite științific. Printre motivațiile turiștilor pentru alegerea unor astfel de destinații turistice precizăm relaxarea, îmbunătățirea stării de sănătate, tratamentele medicale oferite, detoxifierea, tratamentul anti-îmbătrânire etc. În Regiunea Nord-Vest:

- Marea parte a SPA-urilor apărute sunt recente și figurează în cadrul unor unități de cazare ale căror proprietari au conștientizat valoarea terapeutică a unor astfel de locații crescând valoarea infrastructurii prin diversificarea serviciilor oferite;
- Potențialul balnear existent în cadrul unor stațiuni este valorificat inclusiv prin modernizarea serviciilor turistice oferite și includerea unor SPA-uri, precum Turda, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Borșa, Negrești Oaș, Ocna Șugatag, Carei, Boghiș și Băile Felix;
- Centrele urbane Cluj-Napoca, Oradea și Satu Mare polarizează un segment important de turiști prin prisma apariției unor SPA-uri.

În urma distribuției spațiale a Indicelui Climato-Balnear, se constată faptul că Regiunea Nord-Vest are în perioada de vară un potențial ridicat pentru arealele joase, de câmpie, și pentru cele colinare vestice și un potențial satisfăcător pentru cea mai mare parte a locațiilor situate în regiunea de podiș sau depresionară. Prin urmare, în aceste regiuni, în cazul în care nu există bazine lacustre sau corpuri de apă naturale pretabile activităților recreative și de turism, se pot dezvolta aquapark-uri, potențialul lor de exploatare fiind unul în creștere, în contextul creșterii temperaturii și scăderii numărului de zile cu precipitații.

Imaginea lacurilor naturale din zonele montane „fără fund” au generat o serie de istorisiri, asupra multora dintre acestea planând **legende locale**. Este cazul pentru Tăul Zânelor (Munții Călimani) și lacul Iezer (o istorisire locală promovează ideea unei conexiuni a lacului cu marea). Nici lacurile de acumulare nu au fost scutite de astfel de povești locale, imaginea lor fiind asociată cu cea a existenței unor monștri (lacul Tarnița – legenda monștrilor acvatici; lacul Colibița – legenda șarpelui uriaș). Cetățile, castelele sau conacele figurează și ele ca potențiale locații bântuite, printre cele mai cunoscute legende fiind identificate la castelul Bannfy din Cluj-Napoca sau cetatea Ardud. Povești misterioase au fost țesute și în jurul unor locații asociate celui de-al doilea război mondial, cum sunt ruinele buncărelor și cazematelor germane de la Ilva Mică sau povestea celor 7 pitici evrei din Rozavlea, familia Oviz fiind subiect al unei cărți (*Giants: The Dwarfs of Auschwitz*) și producții cinematografice (*Warwick Davis. The Seven Dwarves of Auschwitz*).

De-a lungul timpului s-a conturat o formă de turism de nișă din ce în ce mai practică, **turismul sumbru**, putându-se individualiza mai multe ipostaze ale acesteia:

- **Turismul negru**, care face referire la consumul actului turistic în locații precum: zone de conflicte/război (cimitire de război, câmpuri de luptă: Bobâlna, Guruslău, Baia Mare, Măguri-Mărișel, Carei), locuri ale martirajului suprem (Beliș, Ip, Treznea, Nușfalău, Moisei), situri asociate Holocaustului (lagăre de concentrare, ghetouri, muzee: *Muzeul Memorial al Holocaustului din Transilvania de Nord*, cu sediul în fosta sinagogă din Șimleu Silvaniei, cele 6

lagăre de concentrare – Baia Mare, Cehei, Bistrița, Gherla, Dej, Cluj-Napoca – și cele 7 ghetouri: Cluj-Napoca, Vișeu de Sus, Oradea, Cehei, Satu Mare, Sighetu Marmăției și Gherla), închisori (centre de detenție, tabere de ostatici) și locații de genocid, muzee ale torturii, locații asociate sclavagismului, zone de conflict contemporan, cimitire, areale cu dezastre naturale, locații specifice comunismului (Sighetu Marmăției și Gherla detașându-se ca locații emblematice din acest punct de vedere), case ale terorii, parcuri tematice (bazate pe mituri și legende), „cafenele ale morții”;

- **Turismul genealogic** (tururile organizate pentru evrei în cimitirele evreiești, și nu numai); pe lângă acestea, o notă distinctă de particularitate o conferă Cimitirul Vesel din Săpânța, cu cele aproape 1.000 de cruci viu colorate sculptate în lemn. De asemenea, Cimitirul Hajongard din Cluj-Napoca a fost inclus în ruta europeană a edificiilor de acest tip, propusă de Consiliul Europei.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest apar câteva posibile locații ce valorifică atributul „straniu”, fiind percepute fie ca spații bântuite, fie ca locuri unde s-au înregistrat fenomene paranormale. Primul caz este cel al Pădurii Hoia-Baciu, intens mediatizată în mass-media internațională și pe site-uri dedicate fenomenelor paranormale, ca locație bântuită. Un alt areal ce ar putea valorifica acest tip de atracții este zona Piatra Fântânele din pasul Tihuța (Borgo Pass, în celebra ficțiune vampirică a lui Bram Stoker) care, datorită creației literare menționate, ar putea avea rezonanță internațională.

d) Infrastructura turistică

Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare din Transilvania de Nord a urmat per ansamblu tendința de creștere înregistrată la nivel național în intervalul 2012-2018, deși a înregistrat o ușoară scădere în 2013, respectiv 2014. În anul 2018, acestea au reprezentat 13,33% din unitățile de cazare din România, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, cu 1.127 de unități, după Regiunile de Dezvoltare Centru (locul 1 – 2.369 de unități, reprezentând 28,03%) și Sud-Est (locul 2 – 1.434 de unități, reprezentând 16,96%).

Raportat la tipurile de unități de cazare, se observă că Regiunea Nord-Vest stă mai bine la numărul de hanuri (1), campinguri (10) și pensiuni agroturistice (520) în anul 2018 (locul 2 pe țară), în detrimentul celorlalte tipuri de unități de cazare, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România.

Tendențele internaționale conduc spre achiziționarea serviciilor de cazare prin platforme de tipul Airbnb, CouchSurfing sau Booking, motiv pentru care în viitorul apropiat va trebui mai bine legiferată această opțiune de cazare, în scopul întregirii statisticilor privind infrastructura și circulația turistică din regiune (în acest moment, aceasta bazându-se doar pe structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasice, clasificate și autorizate de către Autoritatea Centrală în domeniul turismului). La începutul lunii mai 2020, conform informațiilor gratuite puse la dispoziție de către platforma AirDna, la nivelul unor microdestinații urbane din Transilvania de Nord se regăseau pe asemenea platforme 1.776 de spații de închiriat active, care funcționează în paralel cu unitățile clasificate oficial în regiune: Cluj-Napoca (1.286), Oradea (318), Satu Mare (63), Turda (48) și Baia Mare (61). Conform aceleiași platforme, regiunea se situează pe locul 4 la nivel național, după numărul spațiilor de închiriat active, după București-Ilfov (4.224), Centru (3.028) și Sud-Est (2.439), reprezentând 14,03% din total. Cu toate acestea, numărul acestor spații de închiriat este foarte dinamic, modificându-se frecvent.

Numărul locurilor de cazare la nivelul regiunii a urmărit tendințele de creștere (cu scăderea aferentă anilor 2013, respectiv 2014) ajungând în anul 2018 la 40.897, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, reprezentând 11,56% din totalul locurilor de cazare din România, după Regiunile Sud-Est (103.753 de locuri – 29,32% – locul 1) și Centru (70.696 de locuri – 19,98% – locul 2).

Din totalul locurilor de cazare din regiune, majoritatea (peste 83%) au fost concentrate în anul 2018 în structuri de tip hotel (50,23% – 20.543 de locuri), pensiune agroturistică (23% – 9.405 de locuri) și pensiune turistică (10,72% – 4.386 de locuri).

În anul 2018, cele mai multe **structuri de primire turistică** cu funcțiuni de cazare (peste 75%) au fost concentrate în județele Cluj (316 de unități – 28,04%), Bihor (267 de unități – 23,69%) și Maramureș (264 de unități – 23,43%) iar cea mai mare capacitate de cazare turistică la nivelul Regiunii Nord-Vest se întâlnește în județele Bihor (14.203 de locuri – 34,73%), Cluj (11.830 de locuri – 28,93%) și Maramureș (7.223 de locuri – 17,66%).

În luna septembrie 2019, la nivelul regiunii Transilvania de Nord, se regăseau 2.092 de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasificate, cu licențe valabile. Dintre acestea, puțin peste 55% se regăseau în mediul rural. Cu toate acestea, în mediul urban exista un număr aproape dublu de camere și locuri de cazare, comparativ cu mediul rural. La nivel de regiune se întâlneau toate tipurile de unități (excepție făcând hanurile și spațiile de cazare de pe navele fluviale și maritime) și aproape toate tipurile de clasificare/confort. În ceea ce privește hotelurile de 5*, acestea nu existau în județele Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Hostelurile se regăseau preponderent în mediul urban, în toate județele, dar cu precădere în Bihor, Cluj și Maramureș. Pensiunile turistice și cele agroturistice se regăseau mai ales în mediul rural, în toate județele și sub toate variantele de clasificare (deși cele mai multe erau de 2* și 3*, regăsite peste tot, cele de 5* funcționau doar în județele Cluj, Sălaj și Maramureș).

E necesar ca alături de structurile de primire turistică, autoritățile publice să pună accentul pe sustenabilitate, reducând cantitatea de energie necesară funcționării, recicland deșeurile rezultate și oferind preponderent produse locale și/sau regionale. Risipa alimentară și a apei potabile, respectiv poluarea de orice fel, este necesar să fie reduse, pe cât posibil, pentru a asigura dezvoltarea unui turism durabil în regiune. În acest sens, vor fi necesare acțiuni de conștientizare și educare a tuturor actorilor din turism.

Conform datelor INSSE, în intervalul 2012-2018, **volumul de investiții** în hoteluri și restaurante în Transilvania de Nord a fluctuat, înregistrând inițial o scădere în anul 2013 (de 49 mil. RON, ajungând la 219 mil. RON). S-a înregistrat o creștere de la an la an în intervalul 2014-2016, o scădere în anul 2017 și apoi o nouă creștere în 2018, ajungând la 315 mil. RON. În anul 2018, la nivel național, volumul de investiții în hoteluri și restaurante din Regiunea Nord-Vest s-a plasat pe locul 4, după Regiunile București-Ilfov (1.027 mil. RON), Centru (525 mil. RON) și Sud-Est (452 mil. RON).

Personalul restaurantelor și hotelurilor din Regiunea Nord-Vest a crescut constant, peste media națională, în intervalul 2012-2017, situându-se pe locul al doilea (26.627 de persoane, reprezentând 14,47% din total) în 2017, după Regiunea București-Ilfov (46.218 de persoane, reprezentând 25,11% din total). Deși personalul angajat în HORECA a fost în creștere, de cele mai multe ori acesta a fluctuat (din cauza sezonității din unele microdestinații), a fost insuficient și a necesitat calificare sau specializare, conform activităților desfășurate. O bună parte a personalului din industria turismului și ospitalității poate fi recrutat din rândul comunităților locale sau oferind stimulente celor plecați la muncă în străinătate, care pot reveni în țară cu un capital minim de investit și care e probabil să vorbească deja cel puțin o limbă străină).

În regiune funcționează o varietate de **instituții de învățământ public și privat**, respectiv entități acreditate pentru formarea profesională a adulților. În ceea ce privește atât industria turismului cât și a ospitalității, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca oferea, în anul 2019, calificări și specializări prin Facultățile de Business, Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Geografie și Istorie.

Totodată, cursurile de formare profesională continuă și liceele cu clase având profil de turism și alimentație sunt surse de formare pentru actualul și viitorul personal care activează la nivel de regiune în turism.

Pentru a înțelege în profunzime industria turismului și industria ospitalității, viitorii cursanți ar trebui să beneficieze de sesiuni de orientare în carieră (susținute de angajatori sau foști absolvenți care își desfășoară activitatea în cele două domenii) prin:

- Prezentarea domeniilor/materiilor studiate prin studii de caz;
- Prezentarea posturilor disponibile (ocupații) din industria turismului;
- Informații practice cu privire la posibilitățile de angajare ulterioară;
- Prezentarea unor scenarii cu evoluții în carieră.

Programele de voluntariat și stagiile de practică în structurile de primire turistică din regiune ar trebui să completeze sesiunile de orientare.

La începutul anului 2020 nu se găseau date centralizate la nivel regional privind furnizorii de formare profesională continuă în turism, care duc la o potențială carieră în turism așadar, în viitorul apropiat, e necesară soluționarea acestui neajuns.

În Transilvania de Nord existau, la sfârșitul anului 2019, 132 de structuri de informare turistică, din care 15 acreditate ca **Centre Naționale de Informare și Promovare Turistică** (câte 2 în județele Cluj, Bihor, Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj și 5 în județul Maramureș), reprezentând 17,64% din CNIPT-urile acreditate la nivel național. Cele mai multe CNIPT-uri au fost acreditate în regiunile Nord-Vest, Centru și Sud-Est, câte 15 pe regiune. Cu toate acestea, la nivel regional nu există (în primăvara anului 2020) o Organizație de Management al Destinației care să conlucreze eficient, coerent și integrat cu aceste CIT-uri, respectiv CNIPT-uri, fapt ce se resimte la nivelul promovării atât pe plan național și internațional, cât și intra-regional. Un asemenea organism ar putea eficientiza alocarea resurselor pentru dezvoltare turistică și promovarea regiunii în piețele țintă. Digitalizarea în turism (în general) alături de o platformă turistică regională este de asemenea foarte importantă pentru a avea acces la informații personalizate, integrate, complete, coerente, la locul și momentul potrivit. Acest lucru implică dezvoltarea unei identități umbrelă la nivel regional care să permită o promovare unitară atât a destinațiilor consacrate, dar și a celor ascunse / de dimensiuni mai reduse, care nu se bucură momentan de la fel de multă vizibilitate. În acest moment, promovarea turistică se face încă disparat, la nivel de municipiu / oraș / destinație sau la nivel județean, însă nu se poate vorbi încă de adevărate exemple de bună practică în ceea ce privește prezența și promovarea online a regiunii. Autoritățile locale se pot implica de asemenea în proiecte care să asigure conectivitatea vizitatorilor și turiștilor cu mediul online, în locații cheie și hub-uri turistice.

O promovare ineficientă a microdestinațiilor regiunii, asociată cu o infrastructură insuficient dezvoltată și o ofertă turistică necompetitivă sau care nu pune accentul pe durabilitate, autenticitate și unicitate poate duce la decizia alegerii unor destinații concurente.

Principalele **asociații cu activitate în turism** la nivel de regiune, sunt (la sfârșitul anului 2019): Asociația de promovare și Dezvoltare a Turismului Maramureș, Asociația Hotelierilor Clujeni (AHC), Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Clujean, Centrul Cultural Clujean, Asociația Natură Sănătate Turism Satu Mare (ANSTSM), Asociația „Pro Turism” Satu Mare, Federația Patronatelor din Turismul Românesc Zona VI: Nord-Vest, Clusterul Turism Transilvania, Clusterul Discover Transylvania's Reaches, Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Transilvaniei, Asociația pentru Dezvoltarea Turismului pe Valea Ierului, Asociația Pro Turism Vârtop-Apuseni, Asociația Pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului în Valea Arieșului (APDTVA), Asociația Dezvoltării Agroturismului, Turismului Local și a Pensunilor (ADATLAP) din Văleni, Asociația Pensunilor și a Micilor Întreprinzători din Băile Felix și 1 Mai, Asociația Pentru Valorificarea Patrimoniului Transilvan, Asociația Meșterilor Populari Clujeni, Asociația Produs de Cluj, Asociația Produs în Bistrița-Năsăud, Asociația Hotelierilor din Tășnad, Asociația Cluj Guided Tours, Asociația Ghizilor de Turism Maramureș și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Turism în Bistrița-Năsăud”.

În luna septembrie 2019, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest existau 239 de **agenții de turism** licențiate de Ministerul Turismului (reprezentând 11,63% din numărul de agenții de turism licențiate la nivel național, după regiunile București-Ilfov – 36,39% și Centru – 11,92%). Preponderent au fost turoperatoare iar cele mai multe au activat în județul Cluj (109), urmat de Bihor (56) și Maramureș

(29). E necesară studierea ofertei agențiilor de turism din România pentru corelarea ei cu eforturile de promovare a regiunii și pentru a o ghida spre principiile turismului durabil. De asemenea, e de dorit ca agențiile de turism să fie în pas cu tendințele (orientarea spre digitalizare și personalizarea produselor) și să aducă pe piață produse turistice inovatoare. În același timp, și actorii locali (proprietarii de unități de cazare sau alimentație publică, ghizi de turism, operatori de transport, dotări de agrement, asociații locale etc.) se pot implica activ în dezvoltarea și promovarea de noi produse turistice care să atragă un număr din ce în ce mai ridicat de vizitatori care să petreacă mai mult timp în destinațiile din regiune. O promovare ineficientă a microdestinațiilor regiunii, asociată cu o infrastructură insuficient dezvoltată și o ofertă turistică necompetitivă sau care nu pune accentul pe durabilitate, autenticitate și unicitate poate duce la decizia alegerii unor destinații concurente.

e) Circulația turistică

Un aspect important al acestui document îl constituie datele înregistrate de Institutul Național de Statistică, limitate la structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare acreditate și clasificate de către Autoritatea Centrală în domeniul turismului, fără a lua în calcul tendința actuală de creștere a platformelor online (de tipul *sharing economy*) care facilitează promovarea și punerea la dispoziția turiștilor, gratuit sau contra cost, a unor spații de cazare neacreditate sau care nu sunt obligate să transmită date statistice autorităților din domeniu (AirBnb, Booking, CouchSurfing, WarmShowers, rude și prieteni etc.).

Din perspectiva circulației turistice, atât numărul de **sosiri** cât și cel de **înnoptări** ale turiștilor au avut, în perioada 2012-2018, o tendință de creștere. Cu toate acestea, Regiunea de Nord-Vest s-a situat pe locul patru raportat la numărul turiștilor înregistrați în anul 2018 (1,721 milioane de sosiri, reprezentând 13,34% din totalul sosirilor din România), după Regiunile Centru (3,053 milioane de sosiri), București-Ilfov (2,279 milioane de sosiri) și Sud-Est (1,802 milioane de sosiri).

Perioada		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Total Nord-Vest Număr persoane		852.523	899.370	972.856	1.140.667	1.316.363	1.581.744	1.721.729
%		-	5,50%	8,17%	17,25%	15,40%	20,16%	8,85%
Români	TOTAL	703.045	750.384	803.075	931.900	1.077.788	1.310.564	1.438.422
		-	6,73%	7,02%	16,04%	15,65%	21,60%	9,76%
	BH	220.671	209.205	253.185	285.292	344.428	415.641	477.890
		-	-5,20%	21,02%	12,68%	20,73%	20,68%	14,98%
	BN	55.282	53.983	56.328	65.612	77.058	95.840	101.849
		-	-2,35%	4,34%	16,48%	17,44%	24,37%	6,27%
	CJ	236.392	278.655	281.103	340.278	398.074	498.270	514.921
		-	17,88%	0,88%	21,05%	16,98%	25,17%	3,34%
	MM	86.166	89.630	99.643	125.463	155.440	181.625	218.266
		-	4,02%	11,17%	25,91%	23,89%	16,85%	20,17%
	SM	73.715	89.296	84.321	81.020	69.484	83.108	90.007
		-	21,14%	-5,57%	-3,91%	-14,24%	19,61%	8,30%
	SJ	30.819	29.615	28.495	34.235	33.304	36.080	35.489
		-	-3,91%	-3,78%	20,14%	-2,72%	8,34%	-1,64%
Străini	TOTAL	149.478	148.986	169.781	208.767	238.575	271.180	283.307
		-	-0,33%	13,96%	22,96%	14,28%	13,67%	4,47%
	BH	47.711	42.840	45.090	58.767	67.395	62.617	71.281

		-	-10,21%	5,25%	30,33%	14,68%	-7,09%	13,84%
	BN	10.903	12.352	14.602	14.681	17.217	17.538	16.133
		-	13,29%	18,22%	0,54%	17,27%	1,86%	-8,01%
	CJ	62.841	65.974	73.717	88.534	100.391	135.299	141.587
		-	4,99%	11,74%	20,10%	13,39%	34,77%	4,65%
	MM	21.494	19.453	21.493	29.170	33.548	35.403	37.546
		-	-9,50%	10,49%	35,72%	15,01%	5,53%	6,05%
	SM	3.223	4.615	11.114	13.888	15.951	14.642	11.511
		-	43,19%	140,82%	24,96%	14,85%	-8,21%	-21,38%
	SJ	3.306	3.752	3.765	3.727	4.073	5.681	5.249
		-	13,49%	0,35%	-1,01%	9,28%	39,48%	-7,60%

Tabelul 50. Evoluția sosirilor (număr persoane) în Regiunea de Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe și tendința anuală (2012-2018)

Sursa: INS Tempo Online

Din totalul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, străinii au preferat, în anul 2018, județele Cluj (141.587 de sosiri, reprezentând 9,84% din totalul sosirilor în regiune), Bihor (71.281 de sosiri) și Maramureș (37.546 de sosiri). La polul opus, județul Sălaj a atras numărul cel mai mic de străini în 2018: 5.249, reprezentând 0,36% din total.

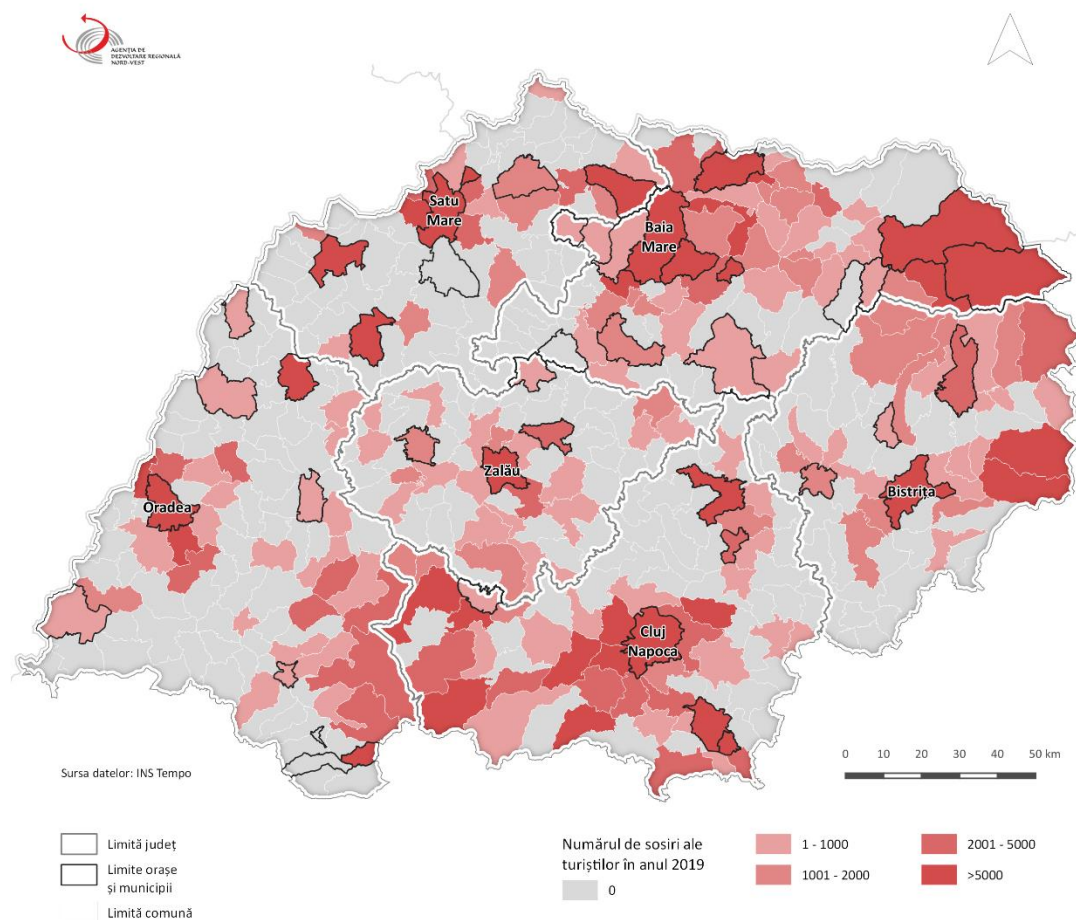

Figura 46. Numărul sosirilor în mediul urban/ UAT în anul 2018

Sursa: INS Tempo online

În perioada analizată (2012-2018) se observă următoarele tendințe în ceea ce privește numărul de sosiri, atât la nivel de regiune, cât și pe fiecare județ în parte:

- Numărul total de sosiri înregistrat la nivel de regiune a crescut în fiecare an, raportat la anul anterior, cu creșteri între 5,5% și 20,16%;
- Județul Bihor:
 - Tendință generală de creștere a numărului de turiști români, accelerată în ultimii ani analizați, cu o creștere ușoară a numărului de turiști români din totalul înregistrat la nivel de regiune;
 - Tendință de creștere a numărului de turiști străini, însă o scădere procentuală a lor raportată la totalul turiștilor străini din regiune;
- Județul Bistrița-Năsăud:
 - Tendință generală de creștere a numărului de turiști (atât români cât și străini), însă o scădere ușoară a ponderii lor din totalul turiștilor înregistrați la nivel de regiune;
- Județul Cluj:
 - Tendință de creștere a numărului de turiști, atât români cât și străini, cu o creștere a ponderii lor din totalul turiștilor înregistrați la nivel de regiune;
- Județul Maramureș:

- Tendință generală de creștere a numărului de turiști, cu o creștere a ponderii turiștilor români și o ușoară scădere a ponderii turiștilor străini din totalul sosirilor înregistrate la nivel de regiune;
- Județele Satu-Mare și Sălaj, cu oscilații mari, însă cu o creștere a numărului de turiști (români și străini), în anul 2018 (față de 2012).

	Perioada	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
SOSIRI Nord-Vest	TOTAL	852.523	899.370	972.856	1.140.667	1.316.363	1.581.744	1.721.729	% din total
	Români	703.045	750.384	803.075	931.900	1.077.788	1.310.564	1.438.422	83,55%
	Străini	149.478	148.986	169.781	208.767	238.575	271.180	283.307	16,45%
Hoteluri	Români	479.481	502.636	533.249	606.663	698.507	821.868	886.079	51,46%
	Străini	130.748	125.828	139.678	168.824	193.016	218.427	223.941	13,01%
Hosteluri	Români	19.780	22.244	29.498	31.121	33.616	43.807	43.289	2,51%
	Străini	798	2.444	4.873	7.784	10.903	12.200	11.911	0,69%
Hoteluri apartament	Români	637	1.127	993	5.589	6.958	1.633	5.084	0,30%
	Străini	300	390	397	635	315	276	2.562	0,15%
Moteluri	Români	28.763	30.325	34.236	37.820	36.875	26.554	32.084	1,86%
	Străini	1.684	2.485	2.497	4.137	3.122	2.615	3.244	0,19%
Hanuri	Români	0	0	0	0	0	26	84	0,00%
	Străini	0	0	0	0	0	35	151	0,01%
Vile turistice	Români	33.232	32.348	29.381	31.508	30.534	42.365	41.802	2,43%
	Străini	7.786	6.233	8.448	7.369	5.375	6.321	7.104	0,41%
Cabane turistice	Români	5.186	5.220	3.751	4.690	5.586	9.216	8.821	0,51%
	Străini	285	340	115	198	432	463	724	0,04%
Bungalouri	Români	2.158	2.185	1.755	2.830	2.310	1.765	1.303	0,08%
	Străini	1	4	0	2	0	12	11	0,00%
Campinguri	Români	3.764	4.436	2.475	3.394	2.495	2.151	2.136	0,12%
	Străini	77	125	86	404	438	690	661	0,04%
Popasuri turistice	Români	2.007	347	192	578	53	0	344	0,02%
	Străini	1	0	0	12	0	0	76	0,00%
Casute turistice	Români	735	1.127	923	675	341	783	598	0,03%
	Străini	20	121	143	62	2	22	0	0,00%
Tabere de elevi și preșcolari	Români	4.039	3.666	3.811	3.411	4.439	3.298	5.381	0,31%
	Străini	179	164	72	181	117	0	157	0,01%
Pensiuni turistice	Români	59.146	73.170	81.706	104.526	124.168	156.281	168.051	9,76%
	Străini	4.282	5.138	7.222	11.884	14.172	15.345	16.480	0,96%
Pensiuni agroturistice	Români	64.117	71.553	81.105	99.095	131.906	200.817	243.366	14,13%
	Străini	3.317	5.714	6.250	7.275	10.683	14.774	16.285	0,95%

Tabelul 51. Evoluția sosirilor în regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare (nr. persoane), 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

În ceea ce privește structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare în care s-au cazat cei mai mulți dintre turiști, în anul 2018, se evidențiază:

- **Hotelurile**, în care s-au cazat:
 - 886.079 de turiști români, reprezentând 51,46% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 61,60% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 223.941 de turiști străini, reprezentând 13,01% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 79,05% din totalul turiștilor străini cazați în regiune;
- **Pensiunile agroturistice**, în care s-au cazat:
 - 243.366 de turiști români, reprezentând 14,13% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 16,92% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 16.285 de turiști străini, reprezentând 0,95% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 5,75% din totalul turiștilor străini cazați în regiune;
- **Pensiunile turistice**, în care s-au cazat:
 - 168.051 de turiști români, reprezentând 9,76% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 11,68% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 16.480 de turiști străini, reprezentând 0,96% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 5,82% din totalul turiștilor străini cazați în regiune.

Un aspect foarte interesant îl constituie migrarea turiștilor între diferitele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare. Dacă, în 2012, 68,20% din turiștii români ajunși în regiune preferau cazarea la hotel (în timp ce 8,41% preferau pensiunile turistice și 9,12% pensiunile agroturistice), în 2018 cifrele indicau o preferință pentru hoteluri de 61,60%, în favoarea pensiunilor turistice (11,68%) și a pensiunilor agroturistice (16,92%). Aceleași tendințe s-au păstrat și în rândul turiștilor străini, care au migrat constant, dar încet, spre aceleași tipuri de unități.

Tendința generală a **înnoptărilor** la nivelul Regiunii Nord-Vest este de creștere, însă o creștere mai lentă față de numărul sosirilor de turiști, ducând la scăderea duratei medii a șederii acestora în regiune. Cu toate acestea, creșteri repetate ale numărului de înnoptări ale turiștilor români s-au înregistrat în special în județele Cluj, Bihor și Maramureș. În ceea ce privește numărul de înnoptări efectuate de turiștii străini, în județele Cluj și Maramureș s-au înregistrat creșteri. Numărul de înnoptări din județul Bihor a variat de la an la an, cu toate că a înregistrat în anul 2018 o creștere de 64,30% față de anul 2012.

ÎNNOPTĂRI	Perioada	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	TOTAL	2.111.697	2.113.736	2.287.468	2.713.823	3.088.567	3.337.542	3.634.733
	%	-	0,10%	8,22%	18,64%	13,81%	8,06%	8,90%
Români	TOTAL	1.819.575	1.814.020	1.960.651	2.270.245	2.607.023	2.781.845	3.052.265
		-	-0,31%	8,08%	15,79%	14,83%	6,71%	9,72%
	BH	937.118	859.935	972.463	1.030.451	1.253.399	1.160.487	1.372.314
		-	-8,24%	13,09%	5,96%	21,64%	-7,41%	18,25%
	BN	145.201	120.079	118.745	157.979	157.057	192.499	173.388
		-	-17,30%	-1,11%	33,04%	-0,58%	22,57%	-9,93%
	CJ	388.229	452.923	494.941	642.576	739.896	921.826	914.411
		-	16,66%	9,28%	29,83%	15,15%	24,59%	-0,80%
	MM	148.575	158.558	170.485	233.967	281.876	324.790	403.197
		-	6,72%	7,52%	37,24%	20,48%	15,22%	24,14%
	SM	120.009	146.956	134.652	126.456	97.444	103.414	110.220
		-	22,45%	-8,37%	-6,09%	-22,94%	6,13%	6,58%
	SJ	80.443	75.569	69.365	78.815	77.351	78.828	78.735
		-	-6,06%	-8,21%	13,62%	-1,86%	1,91%	-0,12%

Străini	TOTAL	292.122	299.715	326.817	443.578	481.543	555.697	582.468
		-	2,60%	9,04%	35,73%	8,56%	15,40%	4,82%
	BH	92.106	92.228	85.628	106.567	135.458	134.770	151.334
		-	0,13%	-7,16%	24,45%	27,11%	-0,51%	12,29%
	BN	19.434	20.328	23.893	37.590	27.812	29.155	24.424
		-	4,60%	17,54%	57,33%	-26,01%	4,83%	-16,23%
	CJ	122.530	129.718	151.079	214.020	223.022	292.551	308.047
		-	5,87%	16,47%	41,66%	4,21%	31,18%	5,30%
	MM	37.768	33.285	34.553	47.060	56.635	59.302	64.968
		-	-11,87%	3,81%	36,20%	20,35%	4,71%	9,55%
	SM	10.438	14.260	22.543	29.618	30.195	25.204	21.783
		-	36,62%	58,09%	31,38%	1,95%	-16,53%	-13,57%
	SJ	9.846	9.896	9.120	8.721	8.421	14.715	11.912
		-	0,51%	-7,84%	-4,38%	-3,44%	74,74%	-19,05%

Tabelul 52. Evoluția înnoptărilor în Regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe (nr. nopți), 2012-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

La nivel național, regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 3,635 milioane de înnoptări (reprezentând 12,69% din înnoptările înregistrate în România în anul 2018), după regiunile Centru (6,081 milioane), Sud-Est (6,072 milioane) și București-Ilfov (3,678 milioane).

ÎNNOPTĂRI		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NV	TOTAL	2.111.697	2.113.736	2.287.468	2.713.823	3.088.567	3.337.542	3.634.733
	RO	1.819.575	1.814.020	1.960.651	2.270.245	2.607.023	2.781.845	3.052.265
	Străini	292.122	299.715	326.817	443.578	481.543	555.697	582.468
BH	RO	937.118	859.935	972.463	1.030.451	1.253.399	1.160.487	1.372.314
	% NV TOTAL	44,38%	40,68%	42,51%	37,97%	40,58%	34,77%	37,76%
	% NV RO	51,50%	47,40%	49,60%	45,39%	48,08%	41,72%	44,96%
	Străini	92.106	92.228	85.628	106.567	135.458	134.770	151.334
	% NV TOTAL	4,36%	4,36%	3,74%	3,93%	4,39%	4,04%	4,16%
	% NV Străini	31,53%	30,77%	26,20%	24,02%	28,13%	24,25%	25,98%
BN	RO	145.201	120.079	118.745	157.979	157.057	192.499	173.388
	% NV TOTAL	6,88%	5,68%	5,19%	5,82%	5,09%	5,77%	4,77%
	% NV RO	7,98%	6,62%	6,06%	6,96%	6,02%	6,92%	5,68%
	Străini	19.434	20.328	23.893	37.590	27.812	29.155	24.424
	% NV TOTAL	0,92%	0,96%	1,04%	1,39%	0,90%	0,87%	0,67%
	% NV Străini	6,65%	6,78%	7,31%	8,47%	5,78%	5,25%	4,19%
CJ	RO	388.229	452.923	494.941	642.576	739.896	921.826	914.411
	% NV TOTAL	18,38%	21,43%	21,64%	23,68%	23,96%	27,62%	25,16%
	% NV RO	21,34%	24,97%	25,24%	28,30%	28,38%	33,14%	29,96%
	Străini	122.530	129.718	151.079	214.020	223.022	292.551	308.047
	% NV TOTAL	5,80%	6,14%	6,60%	7,89%	7,22%	8,77%	8,48%
	% NV Străini	41,94%	43,28%	46,23%	48,25%	46,31%	52,65%	52,89%
MM	RO	148.575	158.558	170.485	233.967	281.876	324.790	403.197

	% NV TOTAL	7,04%	7,50%	7,45%	8,62%	9,13%	9,73%	11,09%
	% NV RO	8,17%	8,74%	8,70%	10,31%	10,81%	11,68%	13,21%
	Străini	37.768	33.285	34.553	47.060	56.635	59.302	64.968
	% NV TOTAL	1,79%	1,57%	1,51%	1,73%	1,83%	1,78%	1,79%
	% NV Străini	12,93%	11,11%	10,57%	10,61%	11,76%	10,67%	11,15%
SM	RO	120.009	146.956	134.652	126.456	97.444	103.414	110.220
	% NV TOTAL	5,68%	6,95%	5,89%	4,66%	3,15%	3,10%	3,03%
	% NV RO	6,60%	8,10%	6,87%	5,57%	3,74%	3,72%	3,61%
	Străini	10.438	14.260	22.543	29.618	30.195	25.204	21.783
	% NV TOTAL	0,49%	0,67%	0,99%	1,09%	0,98%	0,76%	0,60%
SJ	% NV Străini	3,57%	4,76%	6,90%	6,68%	6,27%	4,54%	3,74%
	RO	80.443	75.569	69.365	78.815	77.351	78.828	78.735
	% NV TOTAL	3,81%	3,58%	3,03%	2,90%	2,50%	2,36%	2,17%
	% NV RO	4,42%	4,17%	3,54%	3,47%	2,97%	2,83%	2,58%
	Străini	9.846	9.896	9.120	8.721	8.421	14.715	11.912
	% NV TOTAL	0,47%	0,47%	0,40%	0,32%	0,27%	0,44%	0,33%
	% NV Străini	3,37%	3,30%	2,79%	1,97%	1,75%	2,65%	2,05%

Tabelul 53. Evoluția înnopțărilor în Regiunea Nord-Vest, pe județe, după tipuri de turiști și ponderea lor în totalul înnopțărilor înregistrat la nivel de regiune (nr. nopți), 2012-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

16,03% din înnopțările înregistrate în Transilvania de Nord au fost efectuate de turiștii internaționali în anul 2018, în creștere cu 2,20% față de 2012. În ceea ce privește ponderea înnopțărilor efectuate de turiștii internaționali în județele regiunii, în anul 2018, se observă un procent mai mare decât media regiunii pentru județele Cluj (25,20%) și Satu Mare (16,50%), celelalte județe înregistrând un număr mai mare decât media regiunii pentru înnopțările efectuate de turiștii români.

Precum numărul de sosiri, cele mai multe înnopțări au fost înregistrate în unități de tip hotel, pensiune agroturistică și pensiune turistică.

ÎNNOPTĂRI		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	% din NV total	% din NV RO/ Străini
TOTAL NV		2.111.697	2.113.735	2.287.467	2.713.820	3.088.566	3.337.541	3.634.733		
RO		1.819.575	1.814.020	1.960.651	2.270.245	2.607.023	2.781.845	3.052.265		
Străini		292.122	299.715	326.817	443.578	481.543	555.697	582.468		
Hoteluri	RO	1.430.093	1.371.696	1.489.117	1.600.293	1.869.946	1.878.670	2.037.844	56,07%	66,76%
	Străini	251.742	251.862	265.891	351.609	388.698	453.258	467.118	12,85%	80,20%
Hosteluri	RO	30.733	40.538	52.356	55.990	61.653	78.678	80.254	2,21%	2,63%
	Străini	1.406	5.037	9.463	15.909	19.657	21.917	22.859	0,63%	3,92%
Hoteluri apartament	RO	1.335	3.129	3.421	30.849	30.536	6.474	10.396	0,29%	0,34%
	Străini	2.280	1.747	2.149	2.829	1.782	1.926	7.111	0,20%	1,22%
Moteli	RO	49.699	47.592	50.662	97.157	77.317	44.215	45.805	1,26%	1,50%
	Străini	3.631	4.196	5.042	9.639	7.097	4.318	5.107	0,14%	0,88%

Hanuri	RO	0	0	0	0	0	149	167	0,00%	0,01%
	Străini	0	0	0	0	0	84	347	0,01%	0,06%
Vile turistice	RO	55.402	56.280	51.026	58.307	59.012	75.483	71.255	1,96%	2,33%
	Străini	14.096	11.894	15.447	13.285	11.031	11.155	13.285	0,37%	2,28%
Cabane turistice	RO	8.776	9.658	5.903	7.646	9.322	18.028	19.465	0,54%	0,64%
	Străini	836	967	227	429	848	895	1.345	0,04%	0,23%
Bungalouri	RO	5.819	5.600	3.593	6.247	5.429	3.551	4.190	0,12%	0,14%
	Străini	1	4	0	10	0	54	88	0,00%	0,02%
Campinguri	RO	7.909	9.572	5.719	7.288	5.903	5.222	4.862	0,13%	0,16%
	Străini	144	279	108	742	1.047	1.236	1.136	0,03%	0,20%
Popasuri turistice	RO	2.979	355	271	1.082	104	0	811	0,02%	0,03%
	Străini	1	0	0	12	0	0	142	0,00%	0,02%
Casute turistice	RO	1.456	2.125	1.856	1.307	749	1.194	743	0,02%	0,02%
	Străini	48	384	392	153	2	108	0	0,00%	0,00%
Tabere de elevi și preșcolari	RO	12.671	13.308	14.964	27.112	25.845	14.056	19.673	0,54%	0,64%
	Străini	471	442	201	385	389	0	287	0,01%	0,05%
Pensiuni turistice	RO	83.410	117.676	126.900	171.585	208.403	279.837	291.732	8,03%	9,56%
	Străini	9.681	10.760	14.832	31.960	29.345	30.241	29.161	0,80%	5,01%
Pensiuni agroturistice	RO	129.293	136.491	154.863	205.381	252.804	376.287	465.068	12,80%	15,24%
	Străini	7.785	12.143	13.064	16.614	21.647	30.505	34.482	0,95%	5,92%

Tabelul 54. Evoluția înnopțărilor din regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare (nr. nopți), 2012-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Durata medie a șederii (DMS) a oscilat în județele din Transilvania de Nord, în perioada 2012-2018, fiind nesemnificativ mai mare în rândul turiștilor români, comparativ cu străinii. Raportat la media națională, DMS a fost mai mică în Transilvania de Nord.

Au fost adoptate măsuri pentru stimularea turismului intern, precum voucherele de vacanță, reducerea TVA-ului și a redevențelor pentru utilizarea acviferelor termo-minerale. Cu toate acestea, e necesară modificarea (aplicării) acestor măsuri pentru a impulsiona turismul în direcția potrivită. În egală măsură, creșterea numărului și calității serviciilor și activităților recreative oferit de sectorul privat poate duce la creșterea duratei medii a șederii la acea destinație.

Finalul perioadei analizate (anul 2018) a adus modificări ale DMS în regiune (comparativ cu anul 2012) pentru turismul intern (conform datelor culese de la INSSE și prelucrate intern). Astfel, s-au înregistrat creșteri ale acestui indicator în județele Maramureș (de la 1,72 la 1,85 nopți) și Cluj (de la 1,64 la 1,78 nopți), celelalte județe înregistrând scăderi. În ceea ce privește durata medie a șederii turiștilor internaționali, au înregistrat creșteri în 2018 față de 2012 județele Bihor (de la 1,93 la 2,12 nopți) și Cluj (de la 1,95 la 2,18 nopți). Cu toate acestea, județele în care turiștii români au petrecut cel mai mult timp în anul 2018 au fost Bihor (2,87 nopți) și Sălaj (2,22 nopți). Turiștii internaționali au petrecut în 2018 mai mult timp în județele Sălaj (2,27 nopți), Cluj (2,18 nopți) și Bihor (2,12 nopți).

O durată medie a șederii în scădere are totuși câteva explicații, în contextul dinamicii cererii turistice actuale, astfel:

- Turism de tranzit – condițiile de călătorie, necesitatea de a rezolva anumite probleme în unele locații în care trebuie să ajungi dimineața devreme sau seara târziu;
- Dezvoltarea conceptului de *economie colaborativă* – apariția platformelor care intermediază sau facilitează oferirea de spații de cazare fără autorizație sau care nu furnizează statistici oficiale referitor la numărul de sosiri și înnoptări (AirBnb, Booking, CouchSurfing, WarmShowers, prieteni sau rude) și care diluează indicatorii oficiali;
- Dorința de a vizita cât mai multe locuri în timpul avut la dispoziție – transformarea sejururilor în circuite itinerante;
- Existența multor evenimente care se desfășoară pe parcursul a 1-3 zile și care forțează participanții să achiziționeze cel puțin o noapte de cazare aproape de locul desfășurării evenimentului;
- Fragmentarea concediului anual în mai multe concedii de scurtă durată;
- Numărul redus de activități/atracții care conturează oferta turistică a unei destinații;
- Tendința de a merge într-un city-break.

Perioada		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
DMS (nopti)		2,48	2,35	2,35	2,38	2,35	2,11	2,11
%		-	-5,12%	0,04%	1,19%	-1,38%	-10,07%	0,05%
Români	TOTAL	2,59	2,42	2,44	2,44	2,42	2,12	2,12
	BH	4,25	4,11	3,84	3,61	3,64	2,79	2,87
	BN	2,63	2,22	2,11	2,41	2,04	2,01	1,7
	CJ	1,64	1,63	1,76	1,89	1,86	1,85	1,78
	MM	1,72	1,77	1,71	1,86	1,81	1,79	1,85
	SM	1,63	1,65	1,6	1,56	1,4	1,24	1,22
	SJ	2,61	2,55	2,43	2,3	2,32	2,18	2,22
Străini	TOTAL	1,95	2,01	1,92	2,12	2,02	2,05	2,06
	BH	1,93	2,15	1,9	1,81	2,01	2,15	2,12
	BN	1,78	1,65	1,64	2,56	1,62	1,66	1,51
	CJ	1,95	1,97	2,05	2,42	2,22	2,16	2,18
	MM	1,76	1,71	1,61	1,61	1,69	1,68	1,73
	SM	3,24	3,09	2,03	2,13	1,89	1,72	1,89
	SJ	2,98	2,64	2,42	2,34	2,07	2,59	2,27

Tabelul 55. Evoluția duratei medii a șederii în regiune, pe tipuri de turiști și județe (nr. nopti), 2012-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune a crescut an de an în intervalul 2012-2018, excepție făcând anul 2017, ajungând la 30,60% în 2018 (față de 22,33% în 2012). Transilvania de Nord s-a situat pe locul 3 la acest indicator în anul 2018, după Regiunile București-Ilfov (42,81%) și Sud-Est (41,46%). Dintre județele regiunii, în anul 2018 cel mai bine la acest capitol au stat Bihor (42,96%), Cluj (34,11%) și Bistrița-Năsăud (22,35%), urmat de Maramureș (19,14%). Județele Satu Mare și Sălaj au înregistrat variații de-a lungul perioadei analizate, anul 2018 situându-le în coada regiunii (posibil datorită scăderii numărului de înnoptări efectuate de turiști).

IUCCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BH	38.07%	36.67%	40.15%	38.87%	41.52%	37.18%	42.96%
BN	19.81%	17.52%	18.02%	26.24%	23.98%	24.47%	22.35%
CJ	16.10%	19.35%	24.25%	28.39%	34.54%	37.12%	34.11%
MM	12.09%	11.19%	12.21%	15.35%	16.36%	16.29%	19.14%
SM	19.08%	22.26%	22.05%	20.64%	17.75%	16.71%	16.83%
SJ	17.23%	16.57%	14.78%	15.05%	12.98%	14.36%	14.30%

Tabelul 56. Evoluția indicelui de utilizare netă a capacității de cazare turistică în regiune (%), 2012-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

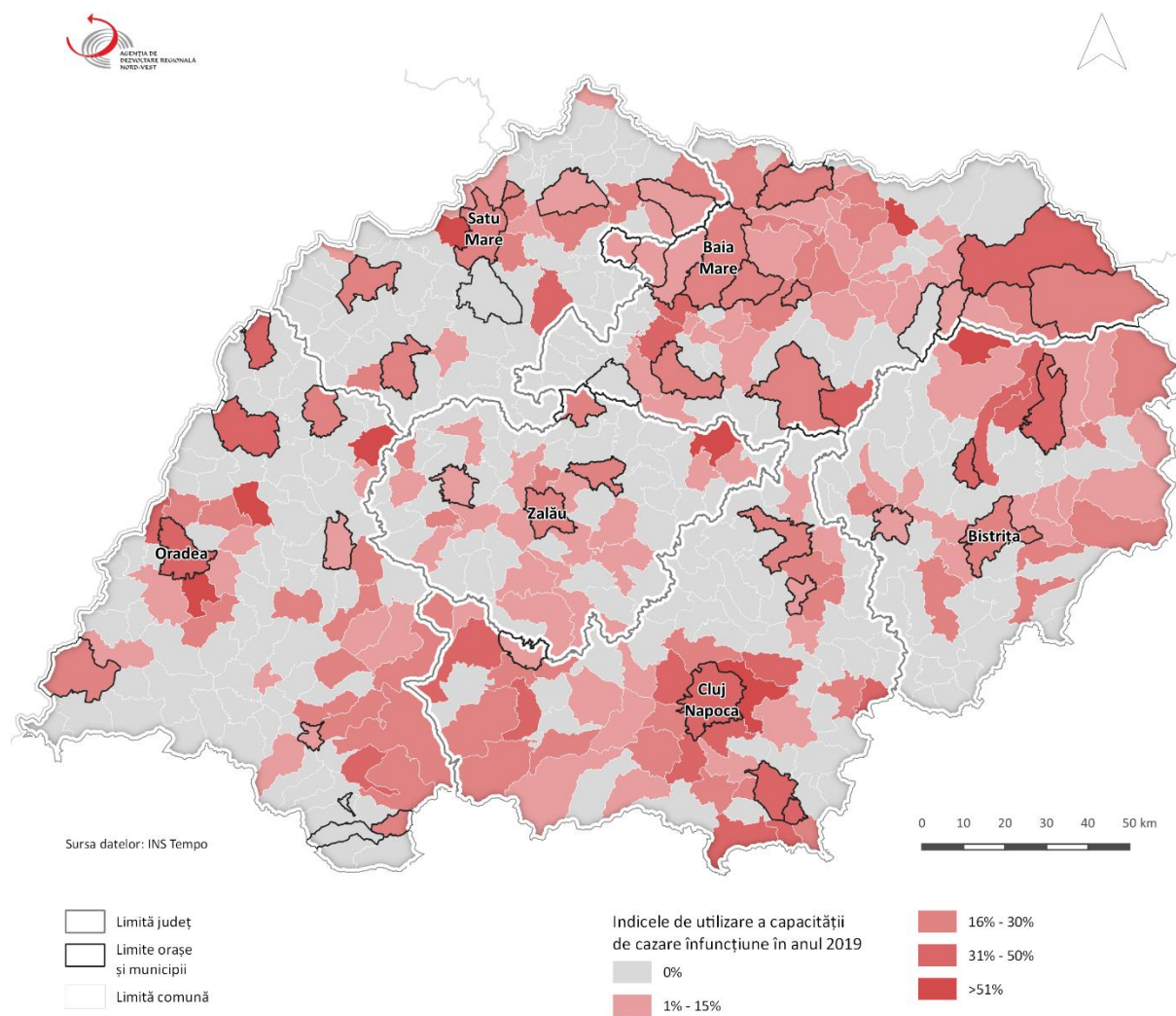

Figura 47. Indice de utilizare a capacității de cazare în funcțiune în anul 2019

Sursa: INS Tempo Online

9. Agricultură și dezvoltare rurală

Acest capitol utilizează date statistice primare și secundare referitoare la agricultură, silvicultură și piscicultură preluate din principalele surse oficiale naționale (Institutul Național de Statistică – Baza de date Tempo Online) dar și europene (Eurostat). Scopul acestei analize este de a identifica pentru Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest principalele tendințe dar și punctele slabe în dezvoltarea domeniilor mai sus amintite. Modul în care producția primară contribuie la atingerea obiectivelor de dezvoltare rurală, precum și principalii indicatori de dezvoltare rurală ai regiunii (structura populației

a) Agricultura

Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (4,58 % în 2016) este depășită de media națională (4,8 % din 2017) totuși este mai mare decât media UE28 (1,6% în 2017) iar ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit în anul 2018 (22,35%), se situează puțin peste media națională (20.93 % în 2018), doar județul Cluj se află sub media națională cu 14,5 % însă este mult peste media UE28 (4,2% în anul 2016). Aceste date ne arată importanța economică și socială a acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest.

Din cele 3.416.046 ha cât reprezintă suprafața totală a Regiunii Nord Vest, aproximativ 2.079.500 ha (60,8%) erau în anul 2014 destinate agriculturii (teren arabil; pășuni și fânețe; pomicultură și viticultură). Județele care dețin cea mai mare pondere a suprafeței agricole utilizate în total suprafață sunt Satu Mare (71,9), Cluj (64,9%) și Bihor (64,6%), în timp ce Maramureș (48,5%) și Bistrița Năsăud (55,6%) dețin ponderi mai mici.

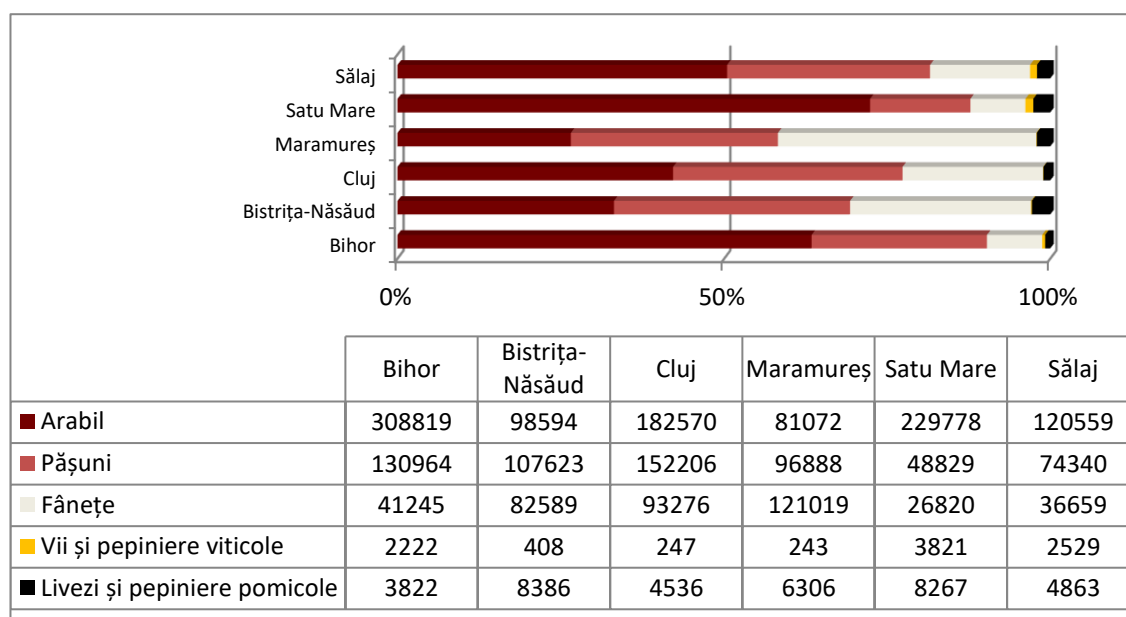

FIGURA 48. MODUL DE FOLOSINȚĂ A SUPRAFEȚEI AGRICOLE, ANUL 2014 (HA)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

La nivelul județelor Satu Mare și Bihor sunt înregistrate resurse mai importante din punct de vedere a terenului arabil comparativ cu media națională. Pășunile și fânețele sunt resurse importante ale regiunii (peste media națională) alături de prezența unui fond forestier important la nivelul județelor Maramureș și Bistrița Năsăud.

Principalele tendințe înregistrate la nivel regional în ceea ce privește modul de utilizare a terenului în perioada 1990 – 2014 sunt:

- o scădere de 0,7 puncte procentuale a ponderii terenului arabil în total suprafață utilizată în special în zonele marginale și mai puțin favorabile din punct de vedere a condițiilor de agromediu din județele Cluj, Maramureș și Bistrița Năsăud;
- creșterea ponderii suprafețelor ocupate de pășuni și fânețe ca urmare a abandonului unor terenuri arabile devenite nepretabile din punct de vedere economic pentru cultivarea cu plante de câmp;
- ușoare scăderi pentru suprafața ocupată de vegetație forestieră (0,3 puncte procentuale);
- creșterea presiunii sectorului non-agricol în total teritoriu (în special a suprafețelor ocupate cu construcții);

Astfel de tendințe se vor intensifica în perioada următoare ca urmare a efectelor schimbărilor climatice și a presiunii sectorului construcții asupra teritoriului. Ponderea ridicată a terenului utilizat de agricultură și silvicultură în total fond funciar dovedește importanța ridicată a acestor ramuri de activitate în asigurarea unei dezvoltări armonioase a regiunii Nord-Vest. De asemenea se observă rolul în creștere al GAL-urilor care facilitează, prin interacțiunea diferiților parteneri, procesele de adaptare și de schimbare din sectorul agricol (de exemplu, crearea de lanțuri alimentare), integrarea preocupărilor legate de mediu, diversificarea economiei rurale și creșterea calității vieții.

Numărul de exploatații agricole atât la nivel național (3,422 milioane) cât și regional (478,49 mii) este ridicat (Ancheta Structurală în Agricultură, 2016). Dimensiunea medie atât de la nivel național (3,65 Ha/fermă) cât și la nivel regional (3,72 Ha/fermă) în anul 2016 era mult mai mică comparativ cu media UE (16,1 Ha/fermă) fapt generat de reformele agrare haotice din perioada de pre-aderare la Uniunea Europeană. Printre principalele tendințe și particularități ale Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest comparativ cu situația națională în ceea ce privește modul de evoluție al structurii fermelor, se remarcă următoarele:

- din punct de vedere numeric exploatațiile agricole sunt concentrate atât la nivel național cât și la nivel regional în clasa de mărime sub 5 Ha. Sunt în principal ferme de familie de semi-subsistență;
- în perioada analizată s-a observat o tendință de creștere mai mare la nivel național a suprafeței agricole exploatată în exploatații agricole de dimensiuni mari (peste 100 Ha) comparativ cu situația de la nivel regional;

- La nivel regional există o distribuție mai echilibrată comparativ cu nivelul național, a modului de exploatare a suprafeței agricole utilizate în cele trei clase de mărime – fermă mică de semi-subsistență (sub 5 Ha); fermă medie (între 5 Ha și 100 Ha) și fermă mare (peste 100 Ha). La nivelul UE se remarcă preocuparea de a menține viabil cu preponderență sectorul fermei medii de familie ca și nucleu al unei economii rurale sustenabile. O astfel de structură de producție are capacitate de a produce atât bunuri agro-alimentare de calitate cât și o serie de bunuri publice (mediu; biodiversitate; peisaje culturale importante pentru practicarea turismului rural; păstrarea tradițiilor etc).

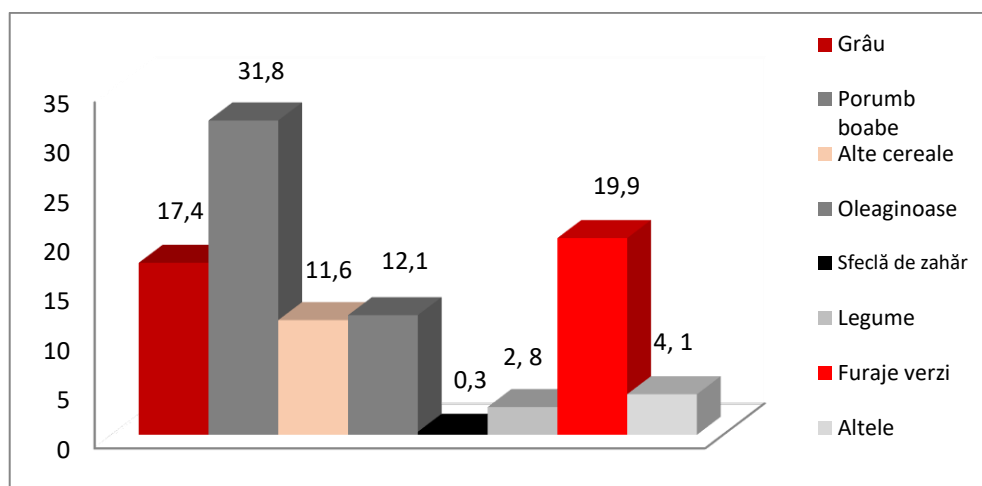

Figura 49. Ponderea suprafețelor destinate principalelor producții vegetale în Regiunea Nord-Vest în anul 2018 (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Tendențele majore în ceea ce privește suprafața destinată principalelor producții vegetale în regiunea Nord-Vest au fost următoarele :

- Ponderea suprafețelor ocupate cu grâu este mai mică decât cea la nivel național, date fiind condițiile de relief și clima ale regiunii. Ponderea acestei culturi a scăzut puternic după anul 1990, iar începând din anii 2000 a rămas constantă în jurul valorii de 16-17% din SAU;
- În Regiunea NV plantele oleaginoase au o pondere mult mai mică decât cea la nivel național (12,1% în 2018, comparativ cu 21,4%), însă păstrează trendul de creștere.
- Datorită specificului teritoriului regiunii, ponderea suprafețelor cultivate cu plante furajere este mult mai mare decât cea de la nivel național, în 2018 fiind aproape dublă.
- Ponderea suprafețelor cultivate cu legume este relativ similară cu cea de la nivel național. Se observă o tendință similară cu cea înregistrată la nivel național și anume de scădere accentuată a suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr;

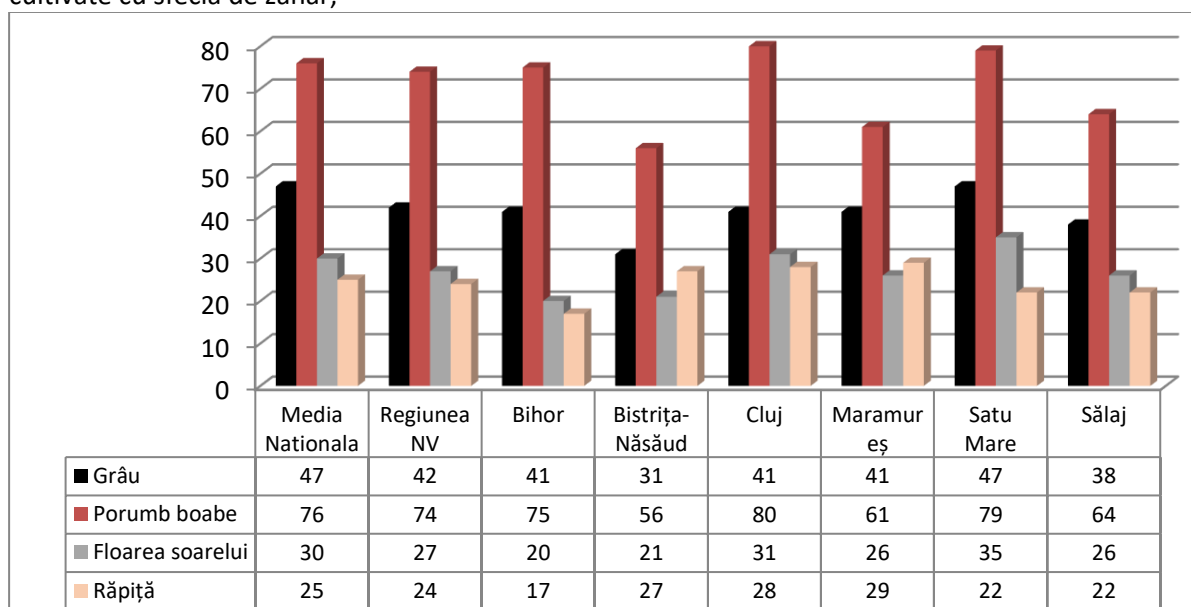

Figura 50. Producția medie la principalele categorii de culturi vegetale în anul 2018 (100 kg/ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Producțiile medii la principalele categorii de culturi vegetale atât la nivel național cât și la nivel regional au cunoscut o creștere semnificativă după anul 2007. Se observă că la nivel regional producțiile medii sunt inferioare performanței naționale. Comparativ, la nivel UE, producția medie este cuprinsă între 7 și 8 tone cereale / hectar (2018, Eurostat) ceea ce arată că încă există diferențe de performanță semnificative între Regiunea Nord-Vest și aceste zone ale Europei.

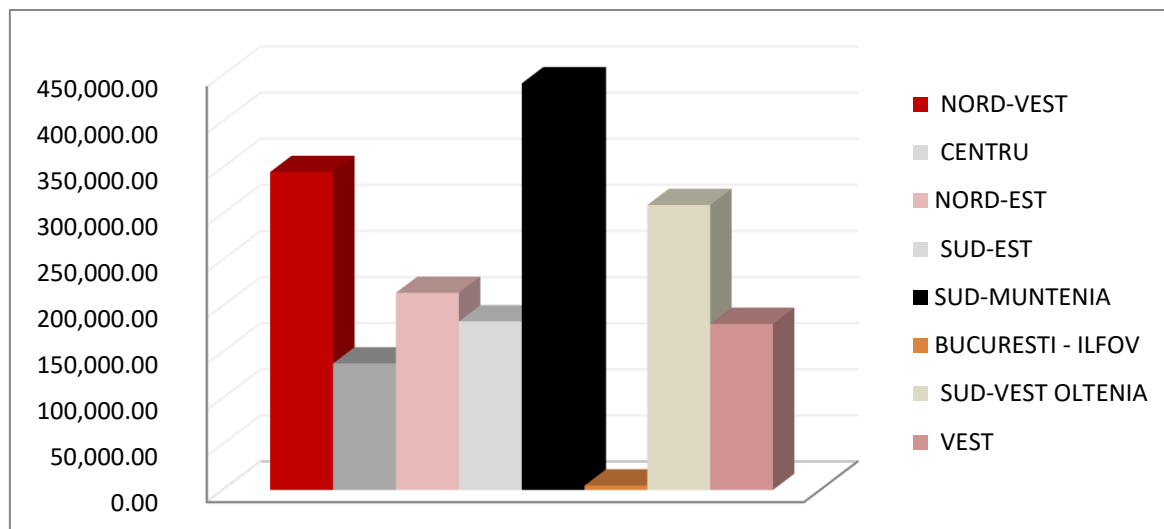

Figura 51. Producția de fructe în anul 2018 (tone)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În anul 2018 Regiunea Nord-Vest a avut o producție de fructe egală cu 344.835 tone, valoare care o plasează pe locul 2 la nivel de țară, după Regiunea Sud-Muntenia. În regiune s-au produs 138.937 tone de mere, 145.457 tone de prune, 9.608 tone de pere, 3.454 tone de caise și zarzăre, 11.731 tone de cireșe și vișine, 11.578 tone de nuci (locul 1 pe țară), 7.856 tone de piersici și nectarine (locul 1 pe țară).

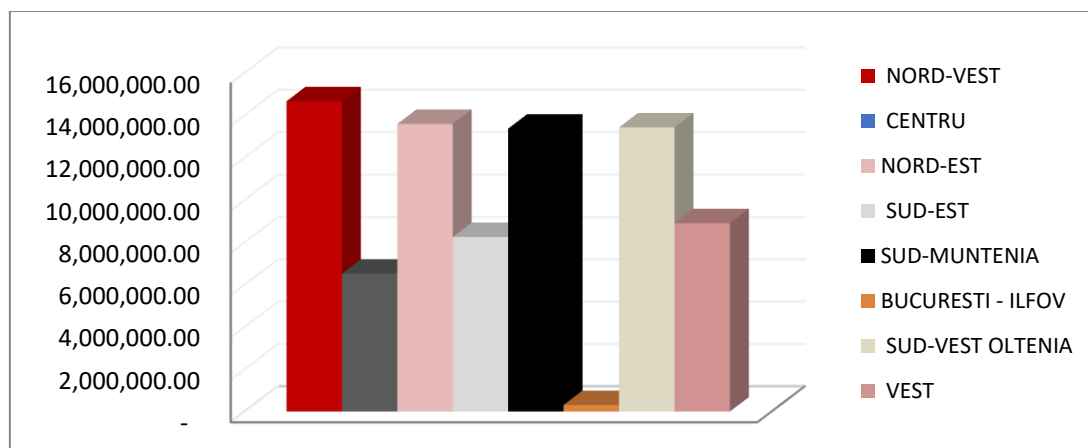

Figura 52. Numărul pomilor fructiferi pe regiuni în 2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Regiunea ocupă locul I în ceea ce privește numărul pomilor fructiferi în anul 2018.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României înregistrează în anul 2018 un efectiv de 10,400,843 animale (11.3% din total național), din care 365,417 bovine (18.5%), 526,530 porcine (13.4%), 1,709,860 ovine (16.8%) , 118,005 caprine (7.7%), 47,377 cabaline (10.6%) și 7,633,654 păsări (10.3%). Majoritatea categoriilor de efective de animale au scăzut în perioada 2014-2018, observăm o creștere a numărului de: juninci (+2,9%), ovine(+6,2%), oi și mioare(+4,1%), caprine(+12,3%), capre(+8,8%) și

familii de albine(+31,9%), o scădere accentuată observăm la scroafe de prașila(-7,0%), scrofițe pentru reproducție (-31,1%), cabaline(-24,1%), pasări(-5,8%), iepuri(32,9%).

În anul 2018 Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest în comparație cu alte regiuni din România ocupă locul 2 la numărul de Bovine, Vaci, bivolițe și juninci, Ovine, Oi și mioare.

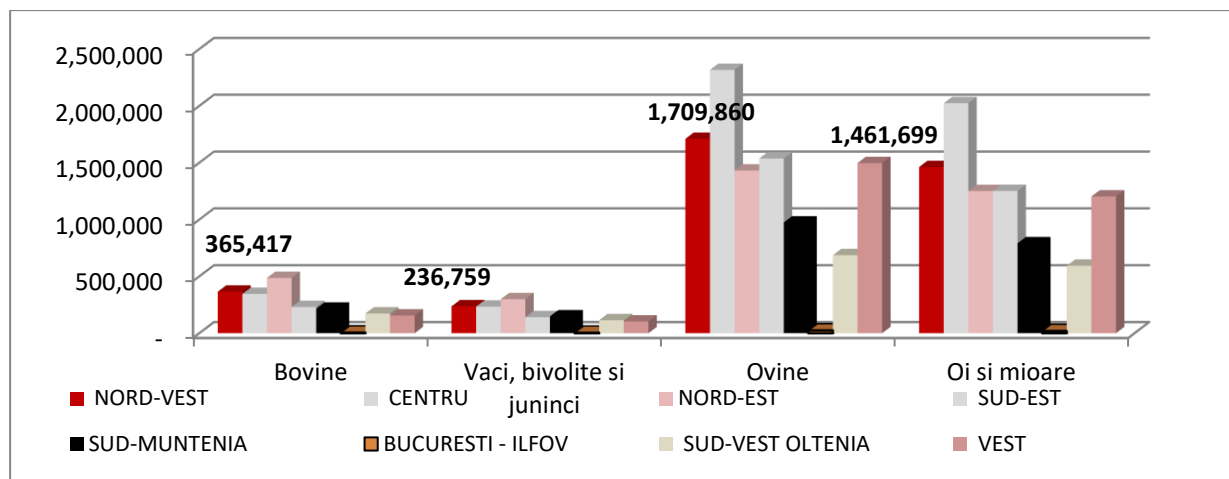

Figura 53. Numărul de animale pe categorii, pe Regiuni, în 2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Valoarea producției ramurii agricole în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut atât în cazul producției vegetale cât și în cazul producției zootehnice. În perioada 2007-2017 producția a crescut cu 1.907.200 mii lei ajungând la 9.544.128 mii lei, din care producția vegetală a crescut cu 1.071.092 mii lei ajungând la 5.959.117 mii lei iar producția zootehnică a crescut cu 848.452 mii lei și a atins valoarea de 3.558.491 mii lei, valoarea serviciilor agricole a scăzut cu 12.344 mii lei și a atins valoarea de 26.520 mii lei în anul 2017. Acest aspect se datorează în parte investițiilor realizate prin intermediul finanțărilor PNDR care au condus la ameliorarea producțiilor medii la principalele categorii de culturi vegetale. Județele care nu urmează acest trend pozitiv sunt județul Cluj (în cazul ambelor categorii de producții) și Bistrița-Năsăud (în cazul producției vegetale). Evoluții pozitive importante ale valorii producției ramurii agricole sunt înregistrate de județele Satu Mare și Sălaj, care în 2017 prezintă valori duble comparativ cu anul 2007 .

Modul de formare a valorii producției ramurii agricole arată faptul că producția vegetală la nivel național a crescut într-un ritm superior producției zootehnice. Tendințe similare au fost înregistrate și în județele regiunii Nord-Vest specializate în producția de cereale (Satu Mare și Sălaj). O sursă primară de creștere a valorii adăugate este zootehnia, prin integrarea producției vegetale. În perioada analizată, această ramură agricolă nu a avut o tendință de creștere în ceea ce privește efectivul de animale (care este în scădere în special în fermele mici de familie) ci mai degrabă o ameliorare a producțiilor medii (în Cluj; Bistrița-Năsăud; Maramureș). Ca atare acest neajuns trebuie corectat prin politici publice adecvate în perioada de programare viitoare.

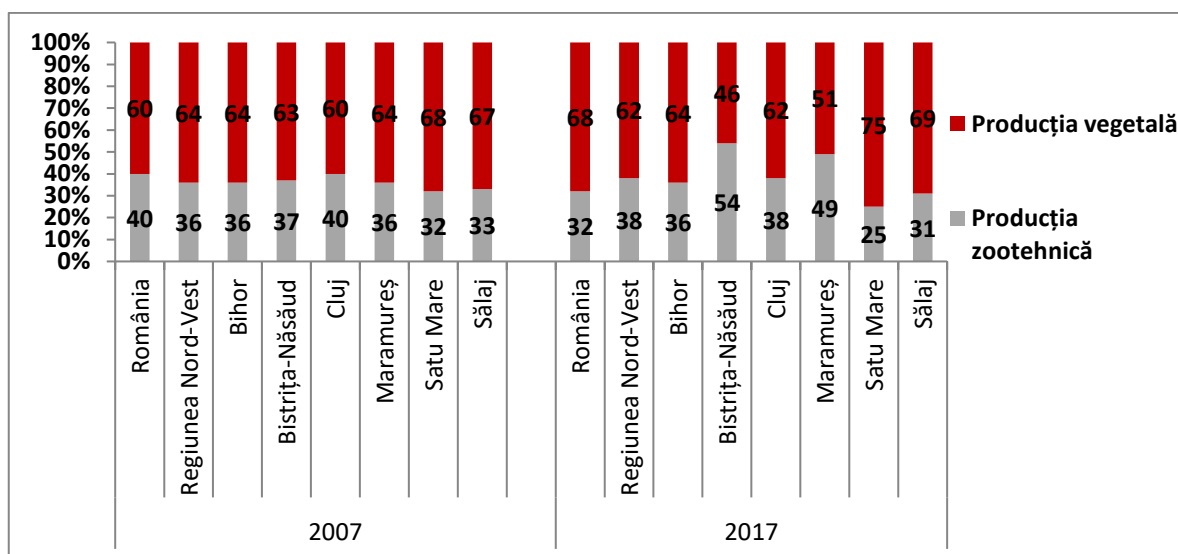

Figura 54. Modul de formare a valorii producției ramurii agricole în Regiunea Nord Vest (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Industria agro-alimentară din domeniul prelucrării produselor de origine animală prezintă diferențe majore între județele Regiunii Nord-Vest. Numărul de carmangerii și de măcelării autorizate este mai ridicat în județele Bihor și Maramureș și deosebit de modest în Bistrița-Năsăud și Sălaj. Numărul de ferme care au autorizat centre de prelucrare a laptelui în urma cărora pot comercializa produse finite (brânză sau produse lactate) este mai mare în județele Cluj și Bihor. În urma analizei calitative (adresa și locația acestor unități de prelucrare a produselor agricole) s-a constatat faptul că în domeniul prelucrării cărnii, unitățile de prelucrare sunt în principal autorizate în cadrul unor supermarketuri situate în zona urbană și într-o proporție mult mai redusă la nivelul unor asociații de fermieri sau în zona rurală. Ca atare, prin prelucrare, valoare adăugată se transferă din zona rurală către zona urbană. Atât numărul de unități autorizate, cât și caracterul lor (de prelucrare a cărnii în carcasă cu origine din Uniunea Europeană) indică pentru perioada de programare viitoare o nevoie acută de a sprijini unitățile de procesare, dezvoltate cu preponderență de asociații de fermieri în zona rurală.

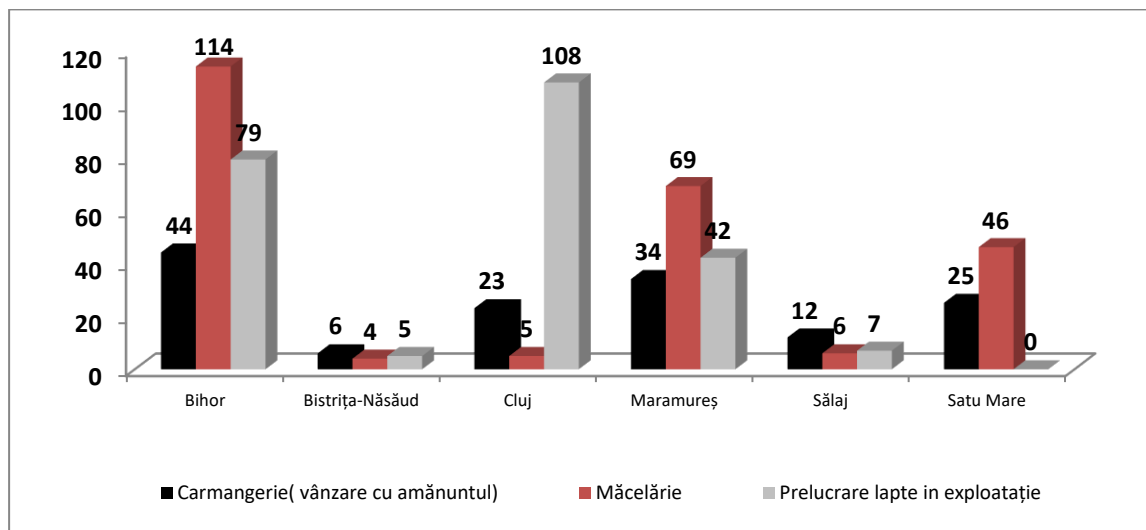

Figura 55. Unități de prelucrare a principalelor produse de origine animală autorizate de către ANSVSA la data de 07.05.2020

Sursa: prelucrare bazată pe date ANSVSA

La nivelul anului 2019, conform datelor statistice existente la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, erau certificate în România un număr de 148 rețete consacrate românești și respectiv 712 produse tradiționale românești (scheme naționale de certificare a calității produselor agro-alimentare). În regiunea Nord-Vest au fost înregistrate doar 18 rețete consacrate (12%), lider din acest punct de vedere fiind Bistrița-Năsăud cu 10 astfel de aplicații. În Sălaj și Satu Mare nu există nici o rețetă consacrată certificată. De asemenea, în regiune există 127 aplicații de certificare a produselor tradiționale românești (17,8% din numărul înregistrat la nivel național). La acest capitol fruntaș este județul Maramureș cu 65 produse, urmat de Satu Mare și Sălaj cu 27 și respectiv 17 produse certificate. Acest număr de certificări este foarte redus comparativ cu resursele disponibile.

Județ	Numărul rețetelor consacrate	Numărul produselor tradiționale românești
Bihor	3	6
Bistrița-Năsăud	10	3
Cluj	1	9
Maramureș	4	65
Satu Mare	0	27
Sălaj	0	17
Total NV	18	127
România	148	712

Tabelul 57. Situația Rețetelor Consacrate Românești și a Produselor Tradiționale Românești în Regiunea de Dezvoltare NV, anul 2019

Sursa: prelucrare după datele Registrului Național al Rețetelor Consacrate Românești, respectiv Registrul Național al Produselor Tradiționale Românești.

La nivelul anului 2020, conform datelor statistice existente la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, erau certificate în România un număr de 488 produse montane (provenite/prelucrate din/în zone montane), iar în regiunea Nord-Vest numărul produselor montane este 107. Toate au fost înregistrate în anul 2019. În județul Bihor sunt 12 produse (3 producători), în Cluj 53 produse (14 producători) și în Bistrița-Năsăud 42 produse (5 producători).

Silvicultura este o ramură a economiei naționale care include activități de cultură, amenajare, întreținere și protecție a pădurilor. Suprafața fondului forestier în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României este de 1.000.321 ha, reprezentând 15,2% din totalul fondului forestier al țării. Fondul funciar și suprafața de păduri înregistrează o ușoară creștere în ultima perioadă (Figura 30).

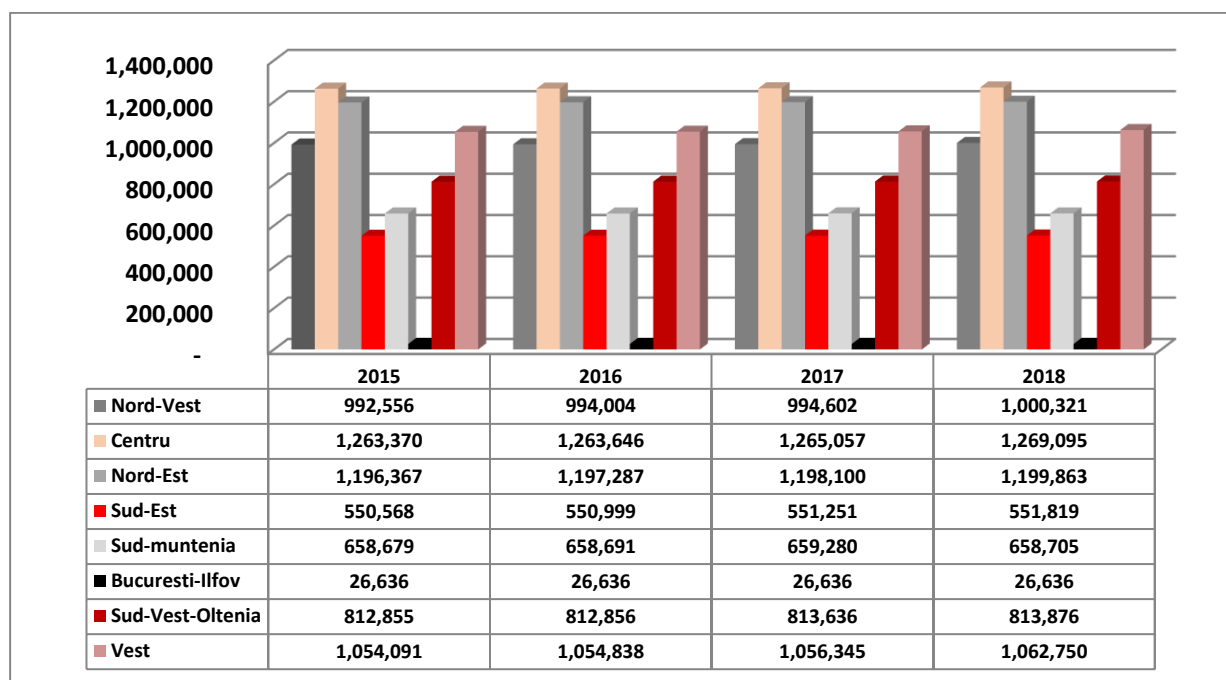

Figura 56. Evoluția fondului forestier la nivelul regiunilor de dezvoltare (ha), 2015-2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În anul 2018 volumul de masă lemnoasă recoltată în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut semnificativ față de anii precedenți, fiind cu peste 600 mii m³) (23.5%) mai mare decât în anul 2016. Maramureș (730 mii m³), Bihor (683 mii m³) și Bistrița-Năsăud (589 mii m³) înregistrează cel mai mare volum de masă lemnoasă recoltată, fiind urmate la mare distanță de către Cluj (294 mii m³) și Sălaj (260 mii m³). Industria de prelucrare a lemnului a cunoscut în ultima perioadă tendințe negative în ceea ce privește numărul de locuri de muncă (-1,9% în perioada 2014 – 2018).

Volumul exporturilor are un potențial semnificativ de specializare inteligentă pentru regiune. Trebuie în acest sens continuate eforturile de creștere a valorii adăugate pentru masa lemnoasă recoltată.

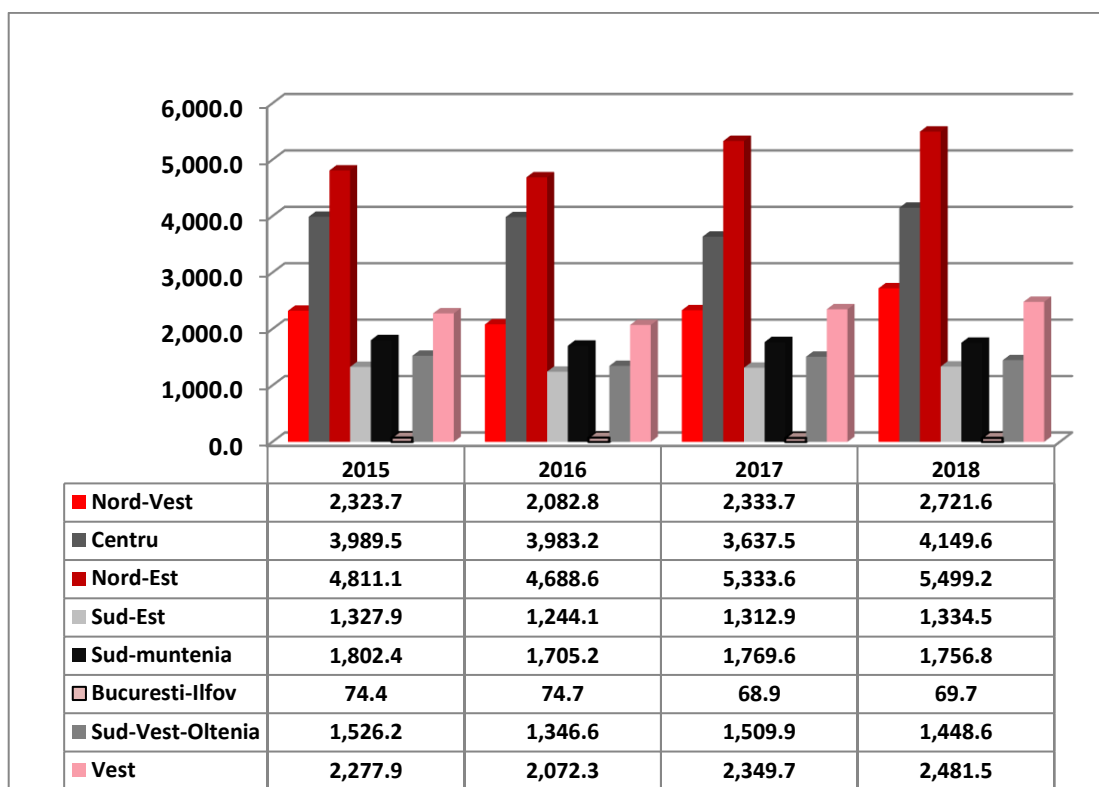

Figura 57. Evoluția volumului de masă lemnoasă recoltată în diverse Regiuni de Dezvoltare în perioada 2015-2018 (1.000 m3)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Trei dintre județele regiunii se află în 2018 în topul național al suprafețelor de păduri regenerare, după cum urmează: Cluj (1.929 hectare), Maramureș (1.142 hectare), Bistrița-Năsăud (814 hectare). În continuare trebuie depuse eforturi susținute de sprijinire a măsurilor de inventariere a suprafețelor de fond forestier care după anul 1989 au fost exploatate în mod nejudicios în vederea demarării unor operațiuni silvice de regenerare cu specii forestiere cu valoare economică ridicată capabile să răspundă și presiunii schimbărilor climatice.

Conform datelor INS suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a înregistrat o scădere din anul 1997 (22.605 ha) până în anul 2011 (18.178 ha), din anul 2012 suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a rămas aproximativ constantă. Scăderea suprafeței terenurilor amenajate cu lucrări de irigații amplifică riscul secetei pentru cultivarea plantelor. Astfel, pentru a crea condiții favorabile de creșterea și dezvoltarea producției agricole și pentru a asigura o recoltă cât mai mare și stabilă, independentă de cantitatea precipitațiilor atmosferice este nevoie de sprijinirea mediului agricol în vederea creșterii suprafeței terenurilor amenajate cu lucrări de irigații.

Conform Strategiei de Specializare Inteligența a regiunii Nord-Vest, domeniul agroalimentar este important pentru economia regională, absorbind un număr mare de angajați și fiind caracterizat de un număr mare de firme. În ciuda unor contribuții relativ reduse din perspectiva veniturilor, este foarte important din perspectiva susținerii dezvoltării economiei rurale. În Regiune există 1.538 firme cu activitate relevantă în domeniu (15,92% din numărul firmelor din domeniu la nivel național), asigurând venituri pentru 22.902 de angajați. În perioada 2010-2016 numărul angajaților a crescut cu aproape 4,7%. Județele cele mai specializate în domeniu sunt Maramureș, Bistrița-Năsăud și Satu Mare.

Regiunea Nord-Vest are un potențial agricol bun în special pentru cultivarea legumelor (ciuperci) și fructelor (mere, căpșuni, piersici, nuci, prune), respectiv pentru creșterea animalelor, în acest caz fiind prezent întregul lanț valoric. De asemenea, regiunea deține avantaj comparativ în domeniul grăsimilor

și uleiurilor animale sau vegetale. Domeniul agroalimentar este unul intensiv în forță de muncă și în capital. Intensitatea energetică a acestuia este medie spre ridicată, iar intensitatea tehnologică scăzută spre medie. Ca provocări se pot aminti sistemul logistic complex și costisitor, fragmentarea producției materiei prime (lipsa formelor de asociere), care în multe cazuri este exportată ca materie primă în loc de a fi procesată în regiune.

Prin Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 – 2020 în Regiunea Nord-Vest au fost contractate 8.457 proiecte cu valoare totală de 905.458.607,42 euro.

Regiunea/Județ	Numărul Proiectelor	Valoarea publică (euro)
Regiunea Nord-Vest	8.457	905.458.607,42
Bihor	2.718	268.675.441,41
Bistrița-Năsăud	1.713	210.205.845,46
Cluj	1.393	143.753.476,00
Maramureș	1.086	92.745.780,30
Satu Mare	818	125.747.646,80
Sălaj	729	64.330.417,45

Tabelul 58. Proiecte contractate în cadrul PNDR 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest și județe

Sursa: date oferite de CRFIR 6 Satu Mare la data de 10.02.2020

Agricultura Ecologică

Agricultura ecologică este un sector dinamic în România, care a cunoscut în ultimii ani o evoluție ascendentă, atât în sectorul vegetal cât și în sectorul de producție animalieră, aliniat cu creșterea exponențială a sectorului în Europa și în lume, pe fondul creșterii preocupărilor pentru alimentație sănătoasă.

Suprafața ecologică - totală în agricultură ecologică aproape că s-a dublat în România comparativ cu anul 2010 (în 2018 sunt 326.260 ha față de 182.706 ha în 2010). Chiar dacă după anul 2013 s-au înregistrat scăderi ale suprafețelor certificate, anul 2018 indică o revigorare semnificativă la nivel național, cu o creștere de 21% față de suprafață certificată în 2017. Conform diagnozei regionale elaborate în anul 2017 de ADR Nord-Vest în cadrul proiectului SME Organics⁵⁹, ponderea suprafețelor agricole certificate ecologic și aflate în conversie în regiune era în anul 2016 de circa 1,4% din total teren agricol la nivelul regiunii Nord Vest (respectiv 18.343 ha, reprezentând 9% din suprafața ecologică în România), sub media națională de aproape 2% din total teren agricol. În anul 2016, din totalul de 18.343 ha în sistem ecologic din Regiunea Nord-Vest, cele mai multe suprafețe certificate și în conversie se găseau în județul Cluj (cu 6108 ha), în Bistrița-Năsăud (cu 5452 ha) și în Satu Mare (cu 4905 ha, aproape un sfert în proprietatea unei singure ferme) și în județul Bihor (cu 2462 ha certificate și în curs de conversie, din care 82,7% aparțin unei singure ferme).

Culturi ecologice - Din suprafața ecologică a regiunii, 30% este acoperită de culturi destinate consumului alimentar, reprezentate de terenuri, pășuni, fânețe, precum și furaje pentru hrana animalelor. Din totalul suprafețelor ecologice cultivate, aproape jumătate (46,5%) se regăsesc în județul Satu Mare. Cele mai mari suprafețe cultivate sunt livezile de pruni (1.131 ha), livezile de meri (681 ha), suprafețele cultivate cu cereale (grâu comun 539 ha, grâu dur 273 ha, soia 475 ha, porumb

⁵⁹ Proiect SME Organics - Diagnoza regională „Analiza lanțului de valoare - de la agricultură ecologică la afaceri care valorifică materiile prime ecologice – Regiunea de dezvoltare Nord-Vest”, 2017, finanțat prin programul de cooperare teritorială Interreg Europe: <https://www.nord-vest.ro/proiect-sme-organics/>

424 ha, ovăz 143 ha). Mai multe culturi sunt crescute pe suprafețe extinse: cătină (168 ha), viile (111 ha, în Bihor și Cluj) precum și terenurile cu culturi spontane de plante medicinale și aromatice, condimente, flori de câmp (142 ha, din care 2/3 în Satu Mare).

În privința ponderii culturilor ecologice față de totalul culturilor din aceeași categorie, se remarcă faptul că 31% din producția de grâu dur din regiune este ecologică (grâul dur ecologic este produs majoritatea în județul Satu Mare). Procentele culturilor ecologice variază în regiune, spre exemplu 3,5% pentru soia boabe, 1,5% pentru vii, dar marea majoritate a culturilor ecologice reprezintă sub 1% din total suprafață cultivate.

Șeptelul înregistrat în sistemul ecologic în Regiunea Nord-Vest în anul 2016 era de circa 45.000 capete (reprezentând 0,42% din șeptelul total din regiune), din care peste 60% îl reprezintă ovinele. Peste 80% din efectivul de animale certificate ecologic se regăsește în județele Cluj (43%) și Bistrița-Năsăud (40%).

Operatori ecologici - În privința forței de muncă însă, începând din anul 2012, numărul operatorilor înregistrați în agricultura ecologică, atât în România, cât și în Regiunea Nord-Vest se află în continuă descreștere, contrar trendurilor din Europa și din lume, printre cauze amintind certificarea birocratică a produselor și taxele mari. La nivel național, începând din 2012, numărul operatorilor ecologici în România a scăzut continuu de la 15.544 la 9.008 în 2018 (scădere cu 43%). Provocările în sectorul agricol ecologic depind de finanțarea din partea guvernului național, precum și de preocuparea administrațiilor publice pentru protecția adecvată a mediului. Din datele centralizate la MADR de la organismele de inspecție și certificare, în Regiunea Nord-Vest activau 2.922 de operatori ecologici (18,8% din totalul operatorilor ecologici din România, față de 28,6% în 2016), numărul lor aflându-se în scădere în ultimii ani (scădere cu 18% față de perioada 2014-2016). Dintre aceștia, 95,5% reprezintă exploatații individuale, doar 133 fiind sub formă de societăți comerciale (IMM-uri, ferme), România în general înregistrând una dintre cele mai mari fragmentări din Europa în acest sens, cu o suprafață medie a exploatației mult sub media europeană. Din punctul de vedere al tipologiei, marea majoritate a operatorilor ecologici din regiune sunt producători agricoli (2.881 de operatori, reprezentând 98,6% din operatorii ecologici din Regiune), majoritatea produselor ecologice fiind comercializate fără a fi procesate. Unitățile de procesare sunt foarte puține în regiune și nu s-au înregistrat creșteri (28 în perioada 2016 - 2019), produselor ecologice obținute fiind lapte și produse lactate, sucuri de fructe (în general din mere și cătină), produse apicole (miere și polen), făină și batoane pe bază de cereale. Obținerea de produse ecologice cu valoare adăugată, prin procesare, ar trebui încurajată pe viitor.

Organizarea comercializării produselor constituie un element important din filiera de agricultură ecologică, care necesită dezvoltare, în special pe filiera lanțului scurt, pentru a asigura piață de desfacere micilor producători. În anul 2016 în Regiunea Nord-Vest erau înregistrați 34 de comercianți și 11 exportatori certificați, mulți dintre aceștia fiind și producători sau procesatori de produse ecologice. În anul 2019 nu este înregistrat nici un exportator de produse ecologice, iar numărul comercianților exclusivi de produse ecologice a scăzut la 14, în condițiile în care în ultimii ani lanțurile mari de magazine au creat raioane specializate dedicate acestor tipuri de produse, fără a fi nevoie să fie înregistrați la MADR ca și operatori-comercianți ecologici.

b) Dezvoltare rurală

Populația cu domiciliul în spațiul rural al regiunii Nord-Vest a cunoscut un trend accentuat de scădere în perioada 2000-2019. Migrația dinspre zona rurală spre zona urbană, respectiv către alte țări membre ale Uniunii Europene dublată de un spor natural negativ a fost importantă mai ales în Maramureș (-38.387 persoane), Bihor (-14.846 persoane) sau Sălaj (-13.574 persoane). În județul Cluj trendul a fost pozitiv (+21.568 persoane) ca urmare a transformării zonei periurbane a municipiului Cluj-Napoca în zonă rezidențială pentru populația angajată în zona metropolitană (localitățile Florești; Apahida; Baci; Chinteni etc.).

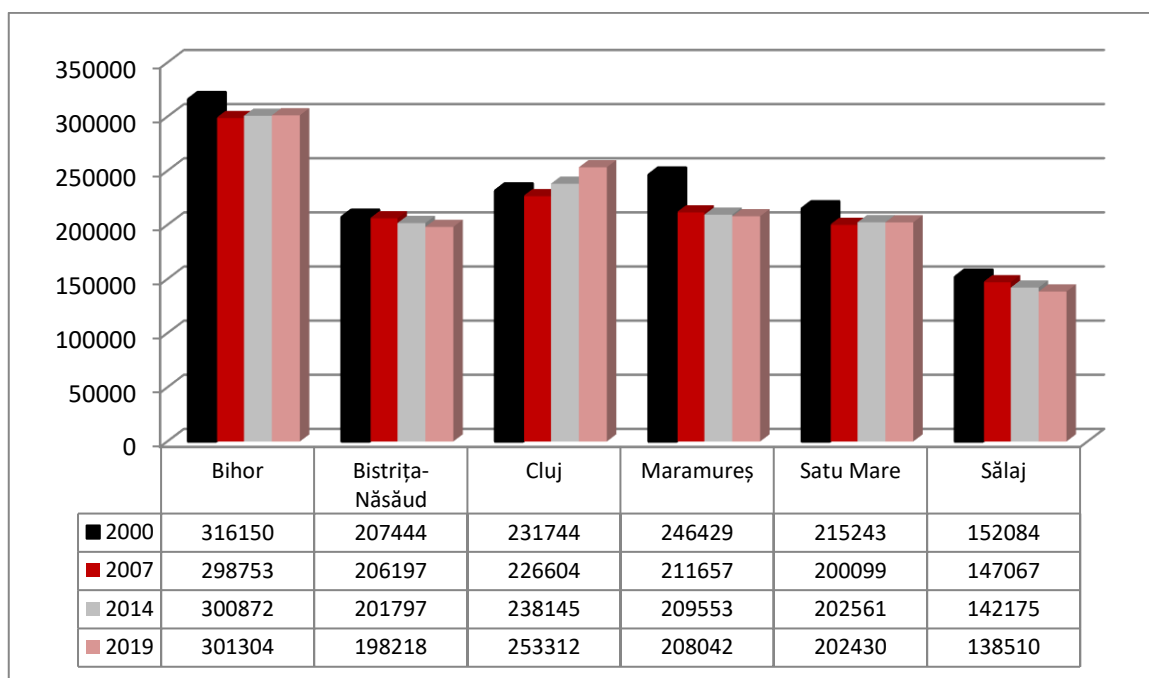

Figura 58. Evoluția populației din mediul rural din Regiunea NV (populație)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Cu excepția județului Cluj și Maramureș, celelalte zone ale regiunii Nord-Vest aveau în anul 1992 un pronunțat caracter rural (ponderea populației cu rezidență în zona rurală de peste 50%). Între timp, datorită migrației accentuate, populație preponderent rurală se mai înregistrează doar în Bistrița-Năsăud, Satu-Mare și Sălaj.

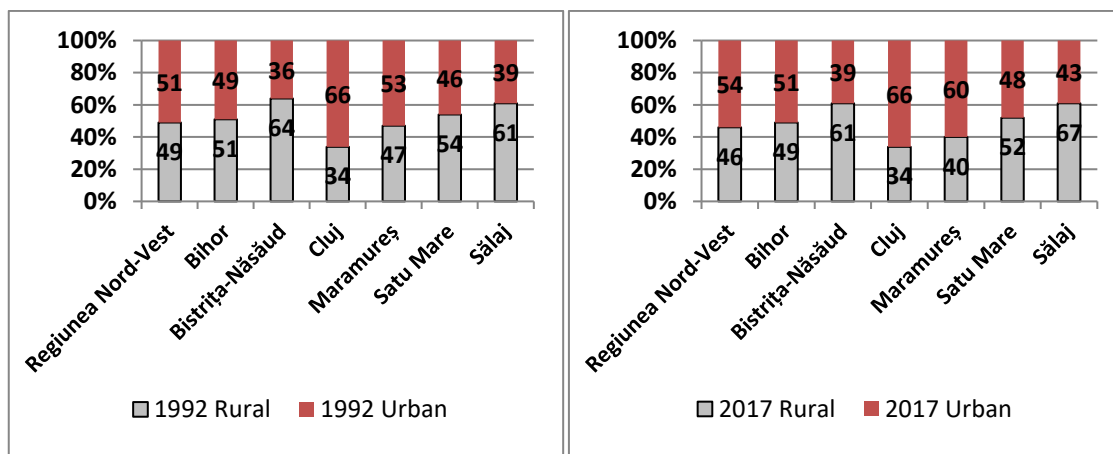

Figura 59. Evoluția ponderii populației în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Ponderea populației cu vârsta mai mare de 65 de ani a crescut în perioada 1992 – 2017 în toate județele Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest. Populația cu reședința în zona rurală este mai îmbătrânită comparativ cu populația din zona urbană.

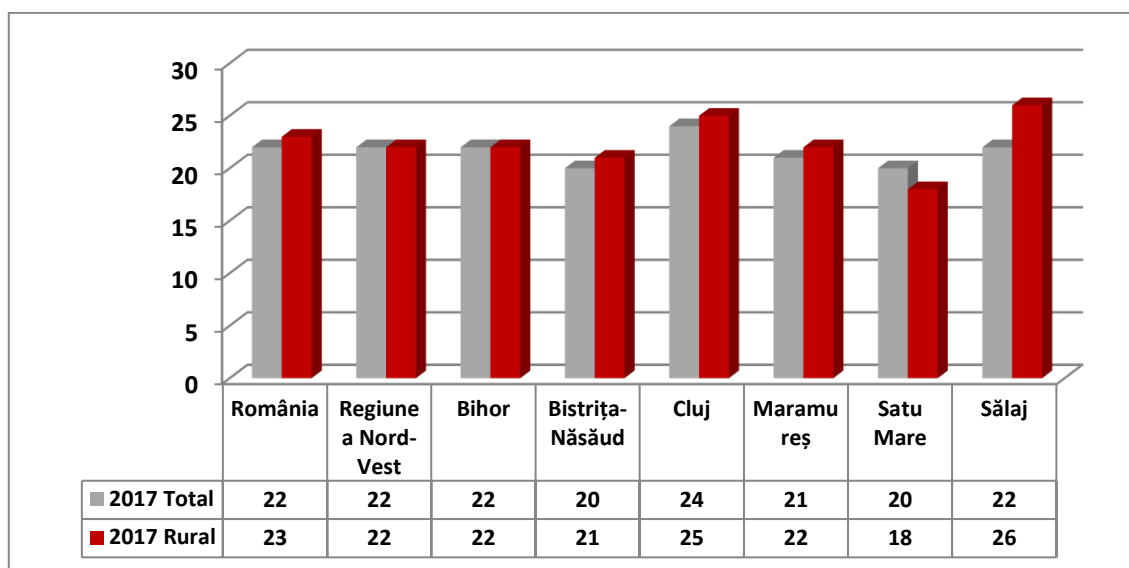

Figura 60. Ponderea populației cu vârsta peste 65 de ani în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În trimestrul 4 al anului 2018 venitul total mediu lunar al unei gospodării situate în Regiunea Nord Vest era de 4.607,7 lei. În zona rurală o gospodărie câștiga cu 18% mai puțin, iar în zona urbană cu 14% mai mult. Demn de remarcat este faptul că disparitățile urban/rural s-au accentuat foarte mult din punct de vedere a veniturilor totale obținute la nivel de gospodărie, ceea ce explică și fenomenul accentuat de emigrație.

Din perspectiva inegalității teritoriale, se observă diferențe importante în ratele de ocupare și nivelele de venit între mediul urban și mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale. Ratele de cuprindere în învățământ sunt net superioare în zonele urbane și majoritatea serviciilor medicale sunt de asemenea concentrate la nivel urban, unde se află și infrastructuri medicale mai bine dezvoltate. Rata de activitate a populației rurale din Regiunea Nord-Vest este mai scăzută, decât cea a populației urbane, ceea ce indică o pondere mare a populației inactive (elevi, studenți, casnice, pensionari etc.). Rata de ocupare din mediul rural este similară cu cea din urban, astfel diferența dintre ratele de activitate și ocupare datorându-se mai ales diferențelor dintre ratele șomajului - în mediul rural persoanele se declară mai degrabă agricultori (persoane ocupate) sau casnici (persoane inactive), decât șomeri.

Măsurile propuse pentru îmbunătățirea situației ocupaționale în mediul rural sunt orientate către eliminarea problemelor și barierelor identificate. Cele mai importante măsuri sunt: investițiile în sistemul de educație rurală la toate nivelele, modernizarea satelor, sprijinirea modernizării agriculturii și a dezvoltării întreprinderilor ne-agricole în mediul rural.

Starea drumurilor comunale este cea mai rea dintre toate categoriile de drumuri. Datorită stării proaste a drumurilor județene se întâlnesc probleme de accesibilitate, în special în zonele rurale unde se poate ajunge doar pe drum județean. În general pentru orice investiție în infrastructuri rurale se folosesc în continuare tehnologii vechi și scumpe, administrațiile neavând apoi capacitatea financiară de a susține lucrările de întreținere. Nu în ultimul rând infrastructurile (începând cu drumuri, utilități și mergând până la școli, cabinete medicale, spitale etc.) nu sunt proiectate rațional din punct de vedere teritorial, cooperarea și utilizarea în comun a unor infrastructuri sau coordonarea investițiilor nu sunt practic realizate.

10. Administrație și bună guvernanță

Resursele financiare ale administrației publice locale și regionale, analiza competențelor, calitatea serviciilor publice, guvernarea electronică și Smart City, ordinea publică și siguranța cetățeanului, prevenirea și combaterea corupției, descentralizarea și regionalizarea sunt subiectele abordate în analiza capitolului „Administrație și bună guvernanță”.

a) Resurse financiare

Din punct de vedere al execuției bugetelor locale pe regiuni pe componenta venituri conform datelor INS constatăm că în ultimii cinci ani (interval de analiză 2014-2018) Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 3 între cele 8 regiuni, fiind depășită de București-Ilfov și Regiunea Nord-Est, cu venituri de 7.682 milioane lei în 2018, ceea ce demonstrează creșterea posibilităților de a genera venituri în ultima perioadă, cu un procent de 13,44 % în 2017 din total venituri la nivel de național (57.175,4 milioane lei). Județele din regiune care înregistrează cele mai mari valori pe componenta venituri pe perioada 2014- 2018 sunt județele Cluj și Bihor. Pentru anul 2018 județul Cluj a înregistrat venituri de 2.156,6 milioane lei (adică 28,7 % din venituri la nivel de regiune) iar județul Bihor a înregistrat 1.674,9 milioane lei (21,80 %). Cele două județe cumulează 50,5 % din totalul veniturilor din execuția bugetelor locale pe regiune.

În ceea ce privește cheltuielile din execuția bugetelor locale , Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se află pe locul 4 în anul 2018, după regiunile București-Ilfov, Nord-Est și Sud-Muntenia. Pentru restul perioadei analizate, respectiv 2014-2017, regiunea Nord-Vest s-a situat pe locul 3 (la fel ca în cazul veniturilor). În cadrul regiunii analiza execuției bugetare privind componenta cheltuieli reliefează aceleași date ca și în cazul veniturilor, cele două județe Cluj și Bihor au cheltuit aproape jumătate din totalul cheltuielilor din cadrul bugetului regiunii în cursul anului 2018, respectiv Cluj 28,64 % iar Bihor 20,71 %.

Din punct de vedere al subvențiilor primite de la bugetul de stat, Regiunea Nord-Vest este pe locul 5 la nivelul anului 2018, cu 1.313,6 mil. lei, conform INS. Astfel se constată că nevoile investiționale, dar nu numai, au permis Regiunii să atragă mai mulți bani pentru comunitatea sa, pentru anumite investiții, dar și pentru susținerea unor cheltuieli. Județul Bihor are subvenții primite de la bugetul de stat în valoare de 268,4 milioane lei (20,43 % din total subvenții) ce îl poziționează pe primul loc în Regiune, cele mai puține subvenții obținute au fost în județul Sălaj în valoare de 155 milioane lei (11,80 %).

Se constată că din punct de vedere financiar, al execuției bugetare, la nivelul regiunii atât în ceea ce privește veniturile, cheltuielile, dar și din punct de vedere al subvențiilor Regiunea ocupă locul 3, ceea ce semnifică o dependență financiară de bugetul central și doar în cazul a două județe se poate vorbi de o oarecare autonomie financiară ce s-ar putea crea datorită veniturilor proprii ce se pot genera. În același timp se poate constata, analizând structural aceste date, că din punct de vedere financiar subvențiile nu contribuie la recuperarea decalajelor de dezvoltare interregionale.

O analiză a veniturilor bugetare/locuitor indică faptul că orașele, comunele din zonele metropolitane/periurbane și cele din zone cu resurse naturale importante (de ex. stațiuni turistice – Băișoara, Măguri Răcătău) înregistrează venituri bugetare superioare mediei. La polul opus, cele mai mici venituri bugetare per locuitor se înregistrează în comunele din Satu Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. Per ansamblu, se poate afirma că majoritatea comunelor din regiune au un deficit cronic de finanțare, cele de mici dimensiuni fiind dependente de alocările de la nivelurile teritoriale superioare.

După evoluția veniturilor proprii locale pe locuitor în anul 2018 constatăm că Oradea se află pe primul loc la nivel național locul doi fiind ocupat de Cluj, celelalte municipii reședință de județ fiind undeva în urmă. Acest clasament ar fi relevant dacă nu ar considera creșterile de taxe locale (se știe că administrațiile locale aplică creșteri ale taxelor locale diferențiat).

b) Analiza competențelor administrației publice locale și regionale

În continuare se remarcă lipsa competențelor în ceea ce privește elaborarea și implementarea de politici publice în domenii care, conform Legii administrației publice locale nr. 215/2001, revin administrațiilor publice locale chiar și în domenii în care s-au făcut demersuri guvernamentale de descentralizare încă din anii 2000. Aceasta este situația domeniilor semi-descentralizate (educație, sănătate etc.), a celor mari consumatoare de resurse financiare (transport, mediu) și a celor legate de ocuparea forței de muncă (dezvoltare economică, resurse umane, investiții străine, antreprenariat, inovare). O posibilă explicație poate fi preocuparea scăzută pentru alte domenii decât cele unde autoritatea locală are în proprietate sau în administrare un patrimoniu, precum și insuficiența comunicare cu mediul privat și lipsa culturii parteneriale.

Există însă și domenii unde competențele au fost bine delimitate între nivelul central și cel local unde descentralizarea a produs efecte durabile benefice și vizibile (cum ar fi protecția copilului).

Toate aceste competențe de elaborare și implementare de politici ar trebui să beneficieze de capacități adecvate de dezvoltare și management de proiecte (de investiții și nu numai), atât la nivel județean, cât și la nivel supralocal.

Analiza existenței structurilor de dezvoltare regională/management de proiecte la nivelul autorităților și instituțiilor administrației publice în Regiunea Nord-Vest relevă existența la nivelul fiecărui consiliu județean și primărie reședință de județ a unui departament /direcție de dezvoltare regională care includ și activități referitoare la managementul de proiecte. Există structuri la nivel județean cu competențe în domeniul planificării strategice, dar numărul de personal angajat în acest tip de activitate este foarte mic comparativ cu numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice.

Valoare nerambursabilă solicitată a contractelor semnate în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2014 - septembrie 2019 este 7 miliarde lei, această sumă include atât beneficiari publici cât și privați. Clujul ocupă primul loc cu 34,42 % din valoarea nerambursabilă solicitată contractată în regiune, județul Satu Mare ocupă ultimul loc cu doar 6,7 %.

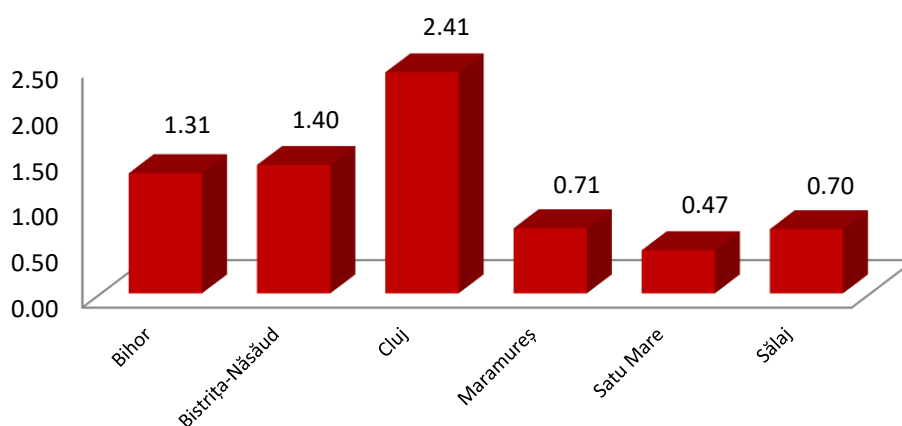

Figura 61. Valoarea nerambursabilă aprobată de către AM POR 2014 - septembrie 2019 (miliarde lei)

Sursa : date prelucrate din Raport de Progres OI ADR NV la 30.09.2019

Din punct de vedere al capacității de proiectare, planificare și formulare de politici, autoritățile publice, având o capacitate administrativă insuficientă, se confruntă cu unele provocări dintre care menționăm următoarele:

- Lipsa de viziune și competențe dedicate dezvoltării;

- Lipsa actelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor.
- Lipsa de cultură partenerială. Colaborarea între administrația publică și societatea civilă, ONG-uri este insuficient dezvoltată datorită în parte și capacității reduse a ONG-urilor; parteneriatele existente nu sunt suficient de mature nu sunt structurate astfel încât să dezvolte interesele comunității.
- Lipsa planificării strategice (puține preocupări la nivel de comunități locale privind planificarea 2021-2027);

c) Guvernanța electronică și smart city

Guvernanța electronică implică utilizarea calculatorului, serviciilor internet sau de telecomunicații, echipamentelor digitale pentru colectarea, procesarea, partajarea și preluarea datelor. De asemenea, serviciile asociate guvernantei sunt strâns legate de infrastructura pentru transmiterea informațiilor.

La nivelul întregii țări se constată că există 393 instituții înscrise pe ghiseul.ro din care 40 (10,2%) înscrise pe site-ul ghiseul.ro reprezintă instituțiile din regiunea Transilvania de Nord. Plata cu cardul prin internet este foarte utilă și pentru cetățenii care locuiesc în afara orașului de reședință, pentru că nu mai trebuie să se deplaseze pentru a plăti taxele datorate la bugetul local. În toate județele din regiune Agențiile Naționale de Administrare Fiscală sunt înrolate în cadrul proiectului ghiseul.ro. Cele mai multe localități unde cetățenii pot beneficia de serviciu plata online sunt în județele Cluj și Maramureș aici cetățenii pot plăti în 10 localități, în județul Bihor sunt înrolate 5 localități, în județele Satu-Mare și Sălaj sunt prezente câte 4 instituții și în Bistrița-Năsăud doar 3.

Administrațiile publice locale (ca și entități colectoare de date primare, care apoi transferă bazele de date către structurile județene / regionale / centrale) folosesc aplicații GIS în managementul resurselor teritoriale (atât de valoroase și limitate), care poate fi susținut în mod eficient prin aplicații concrete și dedicate precum: gestionarea dezvoltării spațiale a zonelor urbane și conectarea cu zona urbană funcțională și cu teritoriul extins (luarea unor decizii în timp real și benefice pentru o dezvoltare coordonată a teritoriului fără a risipi resursele, mai ales că unele zone urbane și-au atins potențialul de extindere sau au rămas fără rezerve de teren), creșterea calității spațiilor publice (zone verzi, de agrement etc.) și a atractivității acestora prin gestionarea eficientă a acestora, creșterea calităților serviciilor publice, etc. Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, numărul APL-urilor care folosesc aplicații GIS este însă extrem de redus, doar în 9 municipii și orașe existând deja sau fiind în curs de elaborare baze de date GIS.

Din lista serviciilor on-line, serviciile tranzacționale sunt considerate ca cele mai reprezentative în viitor pentru guvernarea electronică, atâta timp cât completarea și prezentarea de formulare de către populație va continua să aibă un rol preponderent în relația sa cu administrația publică.

Guvernanta participativă este o caracteristică importantă a guvernării inteligente. Pentru a facilita accesul la decizii legate de comunitate este important să existe un canal adecvat de interacțiune între administrația publică și cetățeni. Cetățenii trebuie încurajați să își exprime opiniile și ideile, iar acestea trebuie să ajungă direct la factorii de decizie. Accesul facil și sigur la informații de interes public se poate realiza prin intermediul unor servicii accesibile prin internet. Cu excepția informațiilor cu caracter confidențial, accesul la informații trebuie să fie liber și deschis.

Conform studiilor realizate prin „Strategia Regională de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, din punct de vedere al stadiului de implementare a **conceptului de Smart City** la nivel Regional reiese că 70,6% din administrațiile publice sunt în fază incipientă, 11,8% își doresc să implementeze conceptul în următoarea perioadă de finanțare, 8,8% doresc implementarea de proiecte pilot și 2,9% consideră ca nu este prioritar pentru dezvoltarea orașului/municipiului.

Doar județul Cluj și municipiile Cluj-Napoca și Oradea au dezvoltat strategii sau planuri pentru adoptarea conceptului de „smart city”. În prezent municipiul Cluj Napoca este singurul oraș care apare în clasamentele și rețelele europene specifice „smart city”. Acest aspect este datorat în mare parte unui efort constant dezvoltării, testării și uneori scalării soluțiilor de tip „smart city” susținut de mediul antreprenorial, educațional și administrația publică.

d) Ordine publică și siguranța cetățeanului

Rata infracționalității a crescut în Nord-Vest de la 1.349 de cazuri înregistrate în 2012, la 1.420 în 2018 (raportat la 100.000 locuitori, sub media națională de 1.538 respectiv 1.766 pentru aceiași ani de referință. Județele cu ratele cele mai ridicate, în anul 2018, sunt Bistrița-Năsăud, Cluj și Bihor.

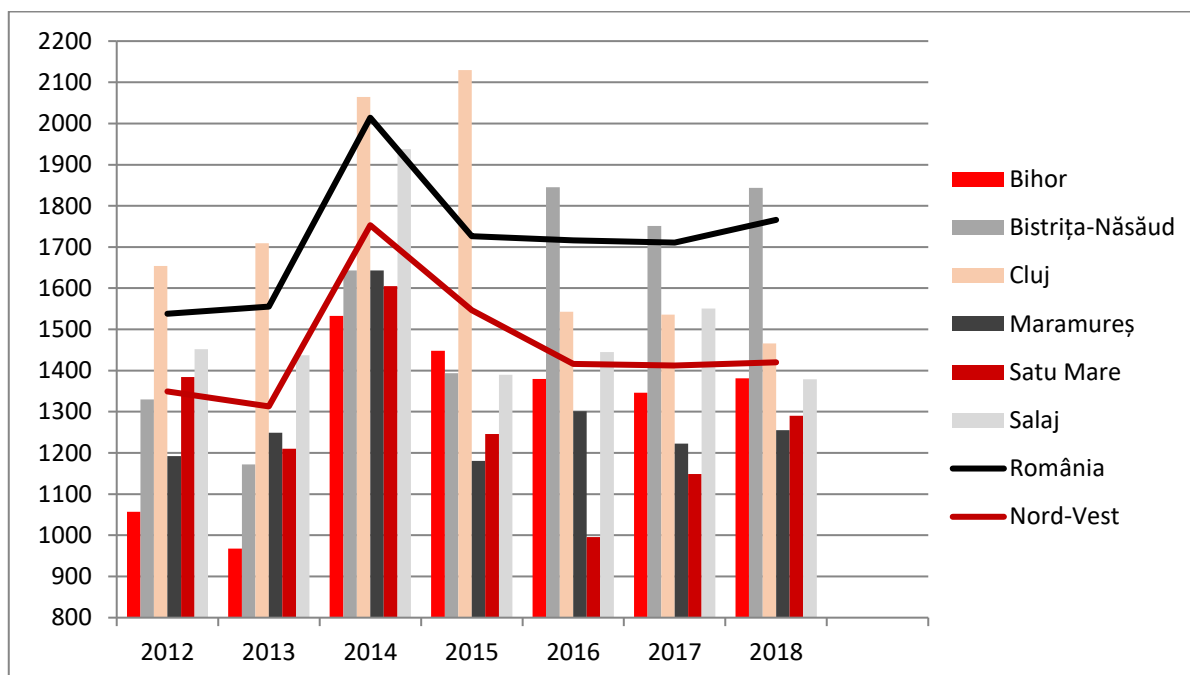

Figura 62. Evoluția ratei infracționalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (infracțiuni la 100.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

După cum se poate observa, Județul Bistrița-Năsăud înregistra în 2018 cea mai mare rată a infracționalității (1.844/100.000), în creștere cu 38,6% față de 2012. Totodată este singurul județ din regiune care are grad de infracționalitate mai mare decât la nivel național în 2018. Județele Cluj, Satu Mare și Salaj au avut o scădere ușoară în anul 2018 comparativ cu anul 2012.

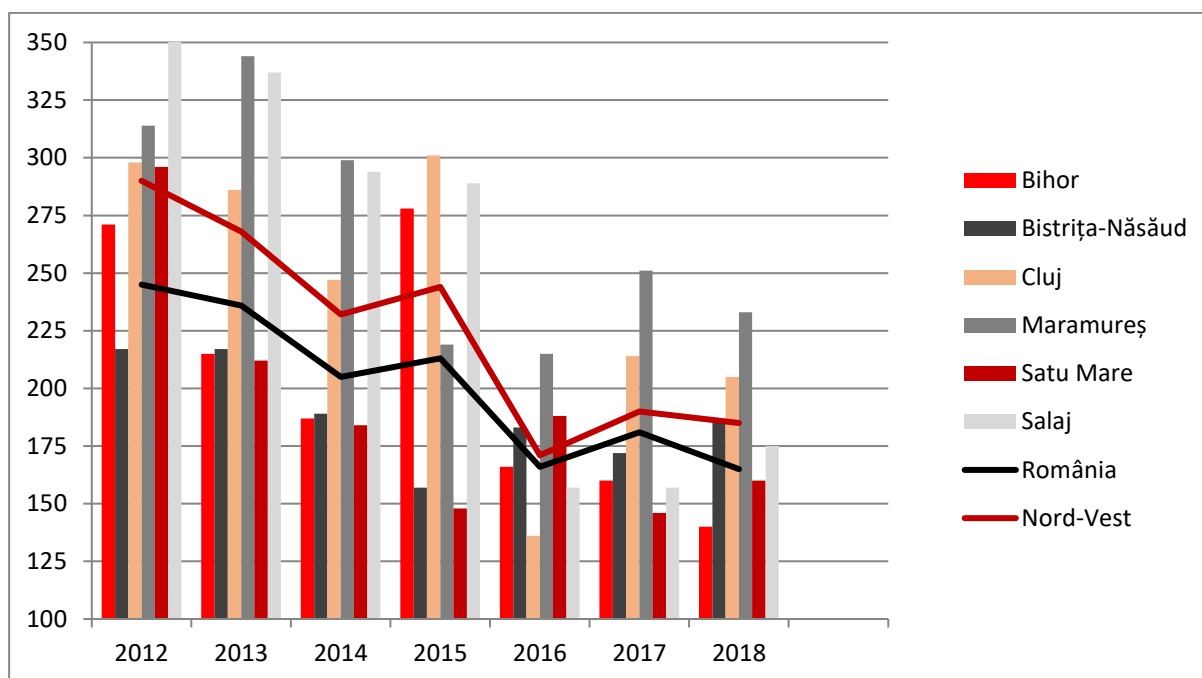

Figura 63. Evoluția ratei criminalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (numărul persoanelor condamnate definitiv la 100.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

Rata criminalității din Regiunea Nord-Vest a scăzut în 2018 la 185 de cazuri, față de anul 2012, când se înregistrau 290 de cazuri), dar rămâne peste media națională (165 cazuri la nivel național în 2018).

Față de anul 2012, rata criminalității a înregistrat o scădere cu 36,2%, oarecum comparabil cu trendul descrescător la nivel național care este de 32,6%. Ratele cele mai ridicate se înregistrează în Maramureș și Cluj.

De asemenea, criminalitatea informatică este un fenomen care a luat amploare în ultimul deceniu, pe fondul extinderii accesului populației și firmelor la internet și la mijloacele moderne de comunicații. Cele mai frecvente infracțiuni din această categorie sunt fraudele informatice (licitații fictive de bunuri, phishing, etc.) și fraudele cu cărți de credit (cu ATM-uri, cărți de credit, etc.). La acestea se adaugă pornografia infantilă și accesul neautorizat în sistemele informatice, două fenomene infracționale care iau amploare.

Criminalitatea transfrontalieră este un alt aspect relevant pentru Regiunea Nord-Vest, în contextul în care aceasta are granița comună atât cu un stat membru al Uniunii Europene (Ungaria), cât și cu unul din spațiul extra-comunitar (Ucraina). De asemenea, se remarcă o scădere ușoară a traficului de bunuri contrafăcute, mai ales tutun.

e) Prevenirea și combaterea actelor de corupție

Din punct de vedere al instituțiilor publice cu atribuții în domeniu, în Regiunea Nord-Vest funcționează două Servicii Teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție, la Oradea și Cluj-Napoca, cu Birouri Teritoriale la Satu Mare, respectiv la Baia Mare. În anul 2017 procurorii de la Serviciul teritorial Cluj au avut de soluționat 459 de cazuri, din care 161 cauze au fost înregistrate în anul 2017, au fost soluționate 262 cauze și procurorii de la Serviciul teritorial Oradea au avut de soluționat 345 cauze, din care 119 cauze au fost înregistrate în anul 2017. Dintre acestea au fost soluționate 135 cauze. De remarcat este și faptul că numărul de cazuri de soluționat din Regiunea Nord-Vest reprezintă doar 7,2 % din cele înregistrate la nivel național în 2017, ceea ce indică o mai mică amploare a fenomenului în comparație cu alte zone (București, Galați, Pitești, etc.).

Au existat și unele inițiative (proiecte) la nivelul unor autorități publice locale, pentru prevenirea corupției.

Cu toate că în percepția cetățenilor, corupția și birocrația sunt dominante, la nivelul instituțiilor publice există puține planuri de acțiune bazate pe analiza cauzelor, măsuri active pentru diminuarea influenței factorilor care favorizează corupția, prevenirea conflictelor de interese, monitorizare, etc. Chiar dacă în percepția cetățenilor corupția este cea mai mare problemă din partea instituțiilor publice, se înregistrează o preocupare redusă pentru acest aspect.

f) Cooperare internă și internațională

Intensificarea și adâncirea cooperării transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu **Ungaria** încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, în perioada 2007-2013 fiind finanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) cu cca. 250 milioane euro. Prin programul Interreg România-Ungaria 2014-2020 s-au prevăzut finanțări de 232 mil. euro, din care 189 mil. euro din FEDR. Cooperarea este îngreunată de lipsa unor conexiuni moderne și rapide atât rutiere cât și feroviare. Chiar dacă în ultimii ani s-au construit cu ajutorul programului transfrontalier o serie de drumuri care leagă localitățile de o parte și de alta a graniței, acestea nu contribuie pe deplin la integrarea economică a zonei până la intrarea României în Spațiul Schengen.

Posibilitatea extinderii cooperării cu vecinii din **Ucraina** s-a deschis în 2004, prin finanțarea de către UE a programelor PHARE și TACIS, care au continuat în perioada 2007-2013 prin programul cvadrilateral ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina, Programul Operațional Comun România-Ucraina-Moldova 2007-2013 și apoi prin Programul Operațional Comun România-Ucraina 2014-2020, prin care s-au alocat fonduri de 66 mil. euro. De asemenea, prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria - Slovacia - România - Ucraina HUSKROUA 2014-2020 s-au alocat fonduri de peste 81 mil. euro. Deși susținută financiar, cooperarea suferă din cauza numărului redus de treceri de frontieră la granița cu Ucraina.

III. ANALIZA SWOT

În urma analizei socio-economice, s-au conturat punctele tari și punctele slabe în dezvoltarea socio-economică a Regiunii Nord-Vest. Prin intermediul analizei SWOT, se urmărește alinierea acestora cu oportunitățile și amenințările mediului extern.

În esență, analiza SWOT reprezintă o abordare a factorilor care influențează dezvoltarea regională, pozitivi și negativi, din mediul intern și cel extern, conform tabelului de mai jos:

	Factori	
Mediu	Pozitivi	Negativi
Intern (în interiorul regiunii)	Puncte tari Resurse regionale sau capacități care ar putea fi activate efectiv pentru a atinge obiectivele regionale	Puncte slabe Insuficiențe regionale care limitează posibilitățile de atingere a obiectivelor
Extern (în afara regiunii)	Oportunități Orice situație favorabilă care poate fi transformată într-o valoare ce poate concura la atingerea obiectivelor de dezvoltare	Amenințări Orice situație defavorabilă din mediul extern care ar putea reprezenta o amenințare în atingerea obiectivelor

Analiza SWOT rezultată în urma realizării profilului socio-economic al Regiunii Nord-Vest:

LOCALIZARE. CADRUL NATURAL. SISTEMUL DE AȘEZĂRI.	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Poziție strategică în context național și european	În context național, Regiunea Nord-Vest are o localizare geografică favorabilă datorită apropierii față de vestul Europei. Acest aspect face ca regiunea să fie mult mai atractivă pentru investiții.
Existența unui patrimoniu natural bogat reprezentat de numeroasele arii naturale protejate	Suprafața totală a ariilor naturale protejate din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (cele 281 arii naturale protejate) este de 1.821.368,12 ha reprezentând aproximativ 15,17% din suprafața totală a ariilor protejate din România – 12.001.283,97 ha.
Existența unor structuri asociative ale localităților urbane și rurale.	În regiune există 5 Zone Metropolitane constituite în forma ADI-urilor și 34 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) atât rurale, cât și urbane, ce pot contribui la elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare.
Existența unor resurse importante de apă minerală și termală	Izvoare de apă minerală se regăsesc în Sângeorz-Băi, Anieș, Leghia, Someșeni, Bixad, etc. Ape termale se găsesc cu precădere în județele Satu Mare și Bihor, municipiile Oradea, Satu Mare și Beiuș precum și localitățile Acâș, Boghiș, Tășnad, Noroieni, , Marghita, Sânmartin-Băile Felix, Băile 1 Mai, Borș, Sălacea fiind cele mai cunoscute. La aceste se adaugă existența lanțului muntos de origine vulcanică Oaș-Gutâi-Țibleș (dintre cele 2 lanțuri vulcanice din România), cu resurse importante de apă minerală (Oaș-Satu Mare, Săpînța-Borșa-Moisei etc.), precum și resursele de băi sărate (precum Costiui și Ocna Șugatag din Maramureș) sau de băi cu ape sulfuroase (spre exemplu, Păcura-Dragomirești, în județul Maramureș).
Bună reprezentare la nivel regional a unor resurse ale solului și subsolului precum: minereuri complexe, auro-argentifere, bauxită, sare, materiale de construcții, lemn	Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe și auro-argentifere (zona Oaș-Gutâi-Țibleș-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului și Bihorului), sare (Depresiunea Maramureșului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcăminte notabile și materiale de construcții: calcare comune, marmură (Viștea), caolin (Parva și Aghireș), argile refractare (Șuncuius) sau andezit (județul Maramureș). În același timp, resursele de lemn sunt importante în perspectiva dezvoltării inovării cu ajutorul acestei resurse și pentru o dezvoltare a economiei circulare.
La nivelul regiunii există grupări de așezări urbane de importanță strategică	- Baia Mare – Baia Sprie – Cavnic – Tăuții Măgherauș – Seini - Cluj Napoca – Turda – Câmpia Turzii - Beiuș – Ștei – Nucet – Vașcău - Borșa – Săliște de Sus – Dragomirești – Vișeu de Sus Valorificând cadrul legal existent în domeniul cooperării intercomunitare dar și disponibilitatea surselor de finanțare aceste orașe pot dezvolta strategii și proiecte de interes comun.

Regiunea este caracterizată de o mare diversitate a zonelor agricole / pomicole / piscicole și silvice / forestiere	Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone cu specific și potențial agricol diferit: 1. Zona de Vest - o pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor cu metode intensive; 2. Zona de Nord-Est se evidențiază printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive; 3. Zona de Sud-Est deține o pondere mare de teren arabil și de pășune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor (metode intensive și extensive); 4. Zona Munților Apuseni se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabile creșterii animalelor cu metode extensive. Se observă o mare diversitate a zonelor funcționale (comparativ cu alte regiuni) și nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. În același timp, relieful și resursele regiunii dau naștere unor importante zone cu specific aparte, precum zonele montane, zonele forestiere, zonele favorabile plantațiilor pomicole sau zonele piscicole (spre exemplu, bazinele Criș, Someș-Tisa etc.)
Existența și promovarea multiculturalismului	Multiculturalismul regiunii reprezintă un bun exemplu de aplicare la nivel local a principiilor și valorilor Uniunii Europene. La acesta se adaugă și multilingvismul, care derivă din prezența pe teritoriul regiunii a unei populații diverse din punct de vedere etnic.
Localizare favorabilă la granița Uniunii Europene/NATO cu Ucraina	Regiunea Nord-Vest reprezintă o poartă de intrare în Uniunea Europeană / NATO, granița cu Ucraina având o lungime de 250 km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa). Trecerea frontierei cu Ucraina era asigurată de 4 puncte de trecere feroviare (Halmeu, Câmpulung la Tisa, Sighetu Marmăției, Vișeu) și 2 rutiere (Halmeu, Sighetu Marmăției).
Existența la nivelul regiunii a Grupurilor Operaționale (GO)	Acestea se află în etapa finală de evaluare la AFIR și așteaptă notificarea de contractare, urmând să fie finanțate în cadrul submăsurii 16.1 Sprijinul pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte pilot, noi produse în sectorul agricol, din cadrul PNDR 2014-2020. În prima etapă au fost selectate la nivelul Regiunii Nord-Vest 6 (șase) potențiale GO. Parteneriatul european pentru inovare privind productivitatea și durabilitatea agriculturii (PEI-AGRI) reprezintă o nouă abordare pentru promovarea inovării în agricultura europeană în Statele Membre ale UE. În principiu, inovarea vizează cererea legăturii între știință și practică, în special prin proiecte derulate de grupurile operaționale (GO), dar și prin activități de interconectare. Conceptul încurajează eforturile de colaborare pentru realizarea de sinergii și de valoare adăugată la nivelul UE, pe baza politicilor existente, în special pe baza politicii de dezvoltare rurală și a politicii de cercetare și inovare a UE, Orizont 2020.
Intensificarea cooperării internaționale	Intensificarea și adâncirea cooperării transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu Ungaria încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, ce au fost urmate din 2007 de FEDR, în timp ce cooperarea cu Ucraina s-a deschis începând cu anul 2004. În același timp, Regiunea Nord-Vest (sau diverse așezări / diverși actori din cadrul acesteia) este implicată în numeroase rețele de cooperare transnațională, ce facilitează schimbul de bune practici, în timp ce existența unor structuri de tip EGTC (European Grouping of Territorial Cooperation) facilitează dezvoltarea și implementarea de inițiative comune la nivel transfrontalier.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Trend descrescător al populației regiunii.	În perioada 2012 – 2020 cele mai mari scăderi ale populației în mediul urban s-au înregistrat în orașele mici dar și în municipii reședință de județ precum Baia Mare sau Satu Mare. În schimb, procesul de suburbanizare a continuat, comune și orașe din zonele periurbane ale municipiilor reședință de județ au înregistrat creșteri considerabile în același interval. În ansamblu, populația urbană din regiune a scăzut în perioada 2012-2020 cu 16.960 persoane.
Existența unor comune cu populație redusă.	Conform datelor INS, un număr de 66 comune (16%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care opt au mai puțin de 1.000 locuitori. Zonele depopulate se regăsesc preponderent în partea de sud-vest (Munții Apuseni) și de nord a județului Cluj.

Mare parte a orașelor mici din regiune nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă pentru categoriile în care sunt încadrate.	Orașe precum Ulmeni, Dragomirești sau Vașcău nu reușesc să îndeplinească condițiile minime pentru statutul de oraș în ceea ce privește populația sau gradul de echipare.
Sprijin insuficient acordat pentru funcționarea GAL-urilor	GAL-urilor prezintă o serie de dificultăți de funcționare pe fondul lipsei unei alocări de fonduri necesare unei dezvoltări teritoriale integrate, fapt ce generează o scădere a sinergiei teritoriale.
Lipsa unor politici regionale de dezvoltare echilibrată a teritoriului	Dezvoltare regională dezechilibrată, în cadrul căreia deși datorită conformării rețelei de localități accesul la orașe este unul echilibrat, adesea orașele care deservește mediul rural sunt subdezvoltate (sub 10.000 locuitori) și păstrează mai degrabă un profil rural. Zonele cu cea mai precară servitudine cu așezări urbane rămân partea de sud a județului Bistrița – Năsăud și estul și sud-vestul județului Cluj.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene în domeniul dezvoltării urbane	<i>Finanțări europene în perioada 2021-2027 prin OP1 “O Europă mai inteligentă” și OP5 „O Europă mai apropiată de cetățenii săi” (Programul Operațional Regional, Programul Operațional Capital Uman).</i>
Cadru legal favorabil și resurse financiare disponibile pentru dezvoltarea asocierilor între localități	Există cadru legal și fonduri nerambursabile orientate către sprijinirea asocierilor intercomunitare, fie că este vorba de GAL-uri pentru mediul rural (PNDR), GAL-uri dedicate zonelor urbane defavorizate (ce aplică instrumentul CLLD) sau zonele metropolitane pentru centrele urbane (POR – proiecte metropolitane)
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Proximitatea față de granița cu Ungaria și similitudinile culturale și etnice dintre comunitățile de o parte și de alta a graniței încurajează migrația populației	Similitudinile socio-culturale și etnice, oportunitățile mai semnificative de dezvoltare personală și profesională (de ex. servicii publice, nivel de salarizare etc.) și deschiderea spre vestul Europei încurajează o parte considerabilă a populației din județe precum Bihor sau Satu-Mare să migreze către Ungaria.
Întârziere în ceea ce privește reforma administrativă	Dificultatea și complexitatea procesului de reformă administrativă și lipsa unei descentralizări administrative care ar trebui pornite de la nivel național face ca administrarea comunelor sub 1500 de locuitori să fie din ce în ce mai dificilă.
CERCETARE SI INOVARE, TRANSFER TEHNOLOGIC	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Infrastructura publică și privată de cercetare și activitatea de cercetare-dezvoltare-inovare bine dezvoltate	Regiunea Nord-Vest ocupă locul 2 după capitală prin prisma numărului de entități de cercetare-dezvoltare, cu 7 universități publice și 8 private și 928 întreprinderi cu activitate principală de CDI (din care 6 institute de cercetare asimilate)
Cluj-Napoca reprezintă polul de cercetare – dezvoltare al Regiunii Nord-Vest	Cluj-Napoca polarizează 80% din activitatea de CDI din regiune, având 75% din entitățile de CDI din regiune, 92% dintre salariații în CDI și 94,5% dintre cercetători, aflându-se în top 5 la nivel național. Mai mult, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca (cea mai mare universitate din România), Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hațieganu și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca contribuie cu personal înalt calificat în domeniul cercetării și inovării.

Grad ridicat de ocupare a forței de muncă în domeniile producției de tehnologie înaltă și medie spre înaltă și a serviciilor cu grad ridicat de cunoștințe	Regiunea Nord-Vest se plasează pe locul II la nivel național, după București-Ilfov, cu 352.400 de persoane active în domeniile de înaltă tehnologie în anul 2018 (relativ constant în ultimii 5 ani), reprezentând 30,6% din totalul forței de muncă din regiune, peste media națională (de 28,5%), însă sub media europeană de 46,1%.
Creșterea numărului de cercetători în ultimii 6 ani.	În perioada 2012-2018, numărului de cercetători în regiune a crescut cu 15 %, plasând regiunea pe locul 4 la nivel național din această perspectivă, Cluj regăsindu-se 94,5% dintre aceștia, județul fiind al 4lea din țară cu cei mai mulți cercetători.
Există o pondere ridicată în rândul femeilor-cercetător	Femeile reprezintă 48% din numărul cercetătorilor din regiune, peste media națională și mult peste cea europeană de 33,8%.
Activitate de cercetare – dezvoltare intensă în cadrul organizațiilor de învățământ superior și în sectorul guvernamental, susținută de o pondere ridicată a cheltuielilor de CDI	Pondere mare a cheltuielilor de CDI în organizațiile de învățământ superior (50%, mult peste media națională de 15%) și în sectorul guvernamental (23%), care a generat creșterea semnificativă a activității de CDI în învățământul superior (cu 27%) și în sectorul public (cu 20%) în perioada 2015-2017.
Interes crescut pentru cercetarea aplicativă.	În anul 2018, cele mai multe cheltuieli de cercetare-dezvoltare s-au efectuat pentru cercetare aplicativă (64,7%).
Infrastructură de inovare și TT este în continuă dezvoltare	În anul 2018, din cele 54 de entități de inovare și transfer tehnologic atestate de Ministerul Educației și Cercetării, în România (din care 12 atestate provizoriu), 9 sunt în Regiunea Nord-Vest (din care 3 atestate provizoriu). Față de anul 2016, 4 noi entități au fost acreditate în regiune, la care se adaugă 2 noi proiecte POR Axa 1 în implementare, de infrastructură de inovare și TT. Mai mult, începând cu anul 2017, Regiunea Nord-Vest găzduiește Transilvania Digital Innovation Hub, inițiat de Transilvania IT Cluster by ARIES T, al cărui obiectiv este de stimulare a capacităților tehnologice și inovative pentru a susține livrarea de produse și servicii în contextul pieței unice de digitalizare europeană.
Capacitate crescută de inovare de produs	În ultimii 10 ani, în Regiunea Nord-Vest, ponderea întreprinderilor care au implementat inovații de produs este în creștere de la 6% în 2006, la 36% în 2012, la 46% în 2016.
Interesul crescut pentru inovare inclusiv în mediul rural	GAL-urile rurale promovează parteneriatele între GAL-uri, mediul universitar și mediul privat pentru realizarea de proiecte de cercetare-inovare prin intermediul dezvoltării Grupurilor Operaționale.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Ponderea scăzută a cheltuielilor cu CDI în PIB regional	Ponderea cheltuielilor cu CDI s-a diminuat de la 0,39% din PIBR în perioada 2011-2015 la 0,25% din PIBR între 2015 -2017, de 7 ori sub ținta asumată prin Strategia Europa 2020. Lipsa infrastructurii regionale generează scăderea valorii adăugate a investițiilor în CDI. Se remarcă un decalaj între numărul entităților de cercetare-dezvoltare care își desfășoară activitatea în mediul urban și cele care își desfășoară activitatea în mediul rural.
Nivel redus al cheltuielilor pentru CDI per locuitor.	Cheltuielile cu cercetarea-dezvoltarea-inovarea în Regiunea Nord-Vest au fost de 21,1 euro/locuitor în 2017 (locul 3 la nivel național), mult sub media națională (de 48 euro/loc) și cea a UE28 (de 268,6 euro/ loc).

Pondere redusă a cheltuielilor de CDI în mediul privat.	Cheltuielile de CDI în mediul privat au reprezentat 35% din totalul cheltuielilor de CDI din regiune, situat sub media națională de 56% și mult sub cea europeană de 66% din total cheltuieli de CD. Mai mult, inexistența structurilor CDI în mediul rural duce la necunoaștere a potențialului de inovare și dezvoltare din mediul rural.
Pondere redusă a cercetătorilor din mediul privat din regiune.	Doar 8% dintre cercetătorii din regiune provin din mediul privat (sub media națională de 17,7 % și mult sub media europeană de 42,3%), pe fondul unei scăderi drastice (cu 62%) între anii 2015 și 2017. Necunoașterea în mediul rural și mic urban a conceptului de cercetare, dezvoltare, inovare generează un număr nesemnificativ de entități de CDI în mediul rural.
Pondere redusă a firmelor considerate inovatoare.	Dintr-un eșantion de 4482 firme din Regiunea Nord-Vest, doar 13,2% au fost considerate inovatoare în anul 2016, ultimul an disponibil. În regiune se regăsesc 20% dintre firmele considerate inovatoare de la nivel național, ocupând doar locul IV în clasamentul regiunilor.
Capacitatea redusă de inovare.	Regiunea NV se află în ultima categorie, inovatori modești, (cu 30% din media UE28), înregistrând un declin în perioada 2011- 2019. Capacitatea redusă de inovare este generată și de lipsa educației specifice pentru inovare (cursuri de inventica) atât în mediul rural cât și urban.
Migrarea cercetătorilor	Migrarea forței de muncă calificată se extinde și la sectorul cercetare și inovare, prin migrarea cercetătorilor formați sau a studenților, după terminarea ciclului învățământului superior (licență, master, doctorat)
Scăderea fondurilor destinate cercetării	Scăderea fondurilor destinate cercetării face ce ținta de 3% din PIB destinat cercetării să fie și mai greu de atins în viitor
Concentrare excesivă a CDI în Cluj	Risc major al concentrării activității de CDI în principal într-un singur pol, fapt ce conduce la o dezvoltare dezechilibrată a regiunii, în special pe fondul lipsei unor politici regionale de încurajare a activităților și a dezvoltării infrastructurii de CDI.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene în perioada 2021-2027 pentru încurajarea CDI	În următoarea perioadă de programare, obiectivul de politică care include cercetarea și inovarea „O Europă mai inteligentă” beneficiază de alocări financiare generoase (35% din FEDER+FC). Programele dedicate acestui domeniu ar fi: Programul Operațional Regional, Programul Operațional Capital Uman, Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare. La acestea se adaugă și sursele de finanțare dedicate cercetării-dezvoltării aplicate în agricultură și silvicultură prin intermediul Grupurilor Operaționale, PEI AGRI-Parteneriatul European de Inovare în Agricultură, programele europene precum Horizon Europe 2021-2027 sau existența finanțărilor pentru formare, perfecționare și educație care trebuie personalizate pe domeniile prioritare ale regiunii și diferențiate în funcție de prioritățile din mediul urban/rural.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Gradul de cofinanțare ridicat solicitat conform schemelor de ajutor de stat/ regional pentru proiectele de CDI	Schemele de ajutor de stat/ regional presupun de regulă o cofinanțare de 50%

Contextul național defavorabil inovării	România se află pe ultimul loc din UE din prisma inovării (conform Barometrului European al Inovării 2019), cu declin raportat la anul de referință 2011 (indicator compozit de 34 în 2018 față de 45 în 2011) Marea majoritate a firmelor se confruntă cu cheltuieli de subzistență, doar 13% dintre firme fac investiții în inovare se realizează Finanțările CDI pentru universități nu sunt condiționate de obținerea unor rezultate care pot fi valorificate în piață, foarte puține programe impun obligativitatea existenței unui partener privat.
Riscurile de pierdere a competitivității la nivel regional și la nivelul entităților de inovare	Riscul de pierdere a competitivității în majoritatea domeniilor în cazul în care nu se schimbă modelele de afaceri, sau în lipsa unor politici regionale și naționale pentru încurajarea activității de CDI.
INFRASTRUCTURI	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Infrastructură aeriană care deservește echilibrat centrele urbane ale regiunii	În regiune funcționează 4 aeroporturi, din care 3 în rețeaua TEN-T. Astfel, traficul aerian a crescut constant în perioada 2011-2018, cu peste 200%, de la 1.005 mii la 3.076 mii de pasageri. Cel mai important aeroport al regiunii, Aeroportul Internațional "Avram Iancu" din Cluj-Napoca, preia peste 90% din traficul total de pasageri din regiune.
Transport public de pasageri bine dezvoltat, diversificat și în continuă modernizare	Regiunea ocupă locul 2 la nivel național (după București-Ilfov) ca număr total de vehicule în inventar pentru transport public local de pasageri (tramvaie, autobuze, troleibuze). În anul 2018, la nivelul regiunii era înregistrat un număr de 906 mijloace de transport public în comun, semnificativ mai mare față de Regiunea Sud Est (cu 809 vehicule), plasată pe locul 3 la nivel național. Mai mult de atât, majoritatea orașelor din regiune și-au modernizat flota prin achiziții de autobuze electrice, hibride sau tramvaie iar orașe precum Câmpia Turzii, Sângeorz-Băi, Beclean, Carei sau Năsăud și-au înființat servicii de transport public local. Municipii precum Cluj Napoca, Oradea și Baia Mare și-au dezvoltat cu succes un sistem de transport metropolitan.
Majoritatea orașelor încurajează utilizarea mijloacelor de transport cu emisii reduse de dioxid de carbon	La nivelul Regiunii Nord-Vest, 28 din cele 43 de centre urbane și-au asumat regândirea sistemelor de transport prin proiecte de tip piste pentru biciclete, modernizare transport public, zone pietonale etc., 13 din cele 29 de orașe mici ale regiunii (sub 20.000 locuitori) numărându-se printre acestea. Prin realizarea Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) s-au dezvoltat proiecte de mobilitate urbană care au fost depuse pentru finanțare pe POR axa 4.1 sau 3.2 (sau chiar pe linia dedicată proiectelor retrospective). Continuarea acestor strategii este susținută prin OP2 și OP3 și în perioada 2021-2027.
Interes ridicat pentru dezvoltarea sustenabilă a infrastructurii de transport în mediul urban	Cu excepția unui singur caz, toate municipiile din regiune au elaborat în ultimii ani planuri de mobilitate urbană durabilă, care se află în stadii diverse de implementare.
Potențialul navigabil al râului Someș	Acest râu care în trecut a fost navigabil chiar de la Dej la Satu Mare prezintă potențial pentru a fi amenajat pentru transportul cu ambarcațiuni
Infrastructură de transport relativ bine dezvoltată în mediul rural	Regiunea Nord-Vest prezintă cea mai dezvoltată rețea de drumuri silvice din România (din punct de vedere al gradului de acoperire)
Zone pietonale dezvoltate în majoritatea orașelor din regiune	Din cele 6 reședințe de județ, 5 și-au dezvoltat în ultimii ani zonele pietonale (mai puțin municipiul Zalău), eliminând treptat traficul din centrul istoric. Aceeași tendință este vizibilă și la nivelul municipiilor (non reședință de județ) care au realizat (ex. Sighetu Marmăției) sau implementează (ex. Dej) proiecte de amenajare a unor zone pietonale.

Procent ridicat de gospodării cu acces la internet	Regiunea Nord-Vest ocupă locul 2 la nivel național (după Regiunea București-Ilfov) ca procent de gospodării cu acces la internet fix de bandă largă. Conform EUROSTAT, în 2019 un procent de 85% din gospodăriile din Regiunea Nord-Vest au avut acces internet fix de bandă largă, față de numai 51% în 2012. În județul Cluj accesibilitatea la servicii NGA a înregistrat cea mai mare creștere din țară în perioada 2017-2018 de la 72% la 84%, astfel județul Cluj a depășit media UE28 de 83,1%.
Există preocupare în dezvoltarea unor proiecte pentru infrastructura de broadband în zonele albe NGA	Județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj au proiecte depuse pe POC 2014-2020, Axa 2: Tehnologia Informației și Comunicației (TIC) pentru o economie digitală competitivă, P2.2/A2.1.1 - NGA). În plus, exista și alte linii de finanțare pentru dezvoltarea Broadband in zone rurale și urbane (EU WIFI).
Utilizarea sistemelor de încălzire centralizată	Conform ANRE, în 2018 erau conectate la sistemul centralizat de termoficare municipiile Cluj-Napoca, Oradea și Beiuș, orașul Huedin și comuna Sânmartin. În municipiul Oradea erau conectate 65.571 apartamente la SACET. Municipiul Beiuș beneficiază și de încălzire centralizată cu energie geotermală, costul unei gigacalorii fiind cel mai mic din țară.
Existența în Regiunea Nord-Vest a unei rețele universitare foarte bine dezvoltată.	Existența a 15 universități, 7 universități publice (din 56 existente la nivel național) și 8 universități private (din 39 existente la nivel național). De asemenea, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca are cel mai mare număr de studenți din țară și se încadrează în top 3 național în ceea ce privește performanța academică.
Centru medical de importanță națională, cu număr mare de institute de excelență în diverse specializări	În clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 la numărul de centre de diagnostic și tratament, centre de sănătate și laboratoare de tehnică dentară. Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru medical ca importanță din România, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei și transplantului renal.
Număr ridicat de spitale generale și de specialitate.	În clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 2 la numărul de spitale (după Regiunea București-Ilfov), ambulatorii de specialitate (după Regiunea București-Ilfov), farmacii (după Regiunea Nord-Est) și centre medicale de specialitate. În anul 2018, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.929 unități sanitare.
Existența investițiilor publice și private pentru modernizarea infrastructurii de sănătate.	În perioada 2014-2020 în țară au fost realizate un număr de 60 proiecte prin Programul Operațional Regional, Axa 3 Îmbunătățirea infrastructurii sociale, Domeniul Major de Intervenție 3.1. "Reabilitarea/ modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate" și prin Programul Operațional Regional, Axa 8 "Ambulatorii". Județul Bihor a contractat 3 proiecte, Bistrița-Năsăud – 3, Cluj – 2 și Sălaj – 1, la care se adaugă Satu mare printr-un proiect prin Axa 8.2 B UPU.
Domeniul medical este cel mai bine dezvoltat în județul Cluj.	Din regiunea Nord-Vest (2018), județul Cluj este cel mai bine dezvoltat în domeniul medical având cei mai mulți medici (5,34 la 1.000 de locuitori), stomatologi (1,36 la 1.000 de locuitori) și medici de familie (0,6 la 1.000 de locuitori). Deși acest lucru indică existența unor servicii de calitate în cadrul regiunii, poate evidenția în același timp și o dezvoltare dezechilibrată a sistemului medical la nivel regional.
Dezvoltare semnificativă a sectorului medical datorită investițiilor din fonduri europene sau guvernamentale	În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale.
Creșterea numărului de cadre medicale.	În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale.

Creșterea numărului de unități școlare în Regiunea Nord-Vest.	În Regiunea Nord-Vest numărul unităților școlare a crescut de la 1.001 înregistrate în anul 2012 la 1.022 în anul 2018, comparativ cu tendința națională, care a fost în scădere.
Creșterea numărului de laboratoare.	Conform INS regiunea Nord-Vest a avut în anul 2018 un număr de 4.261 de laboratoare, în creștere cu 223 față de anul 2012.
Creșterea numărului sălilor de clasă și a cabinetelor școlare.	Numărul sălilor de clase și a cabinetelor școlare din regiune a înregistrat o creștere în perioada 2012-2018, ajungând de la 18.548 în anul 2012, la 22.746 în anul 2018.
Calitatea și cantitatea dotărilor și echipamentelor din unitățile de învățământ crește	Aparatura IT și echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităților de învățământ s-a îmbunătățit simțitor în perioada 2012-2018, regiunea fiind pe primul loc pe țară privind creșterea numărului de PC-uri în anul 2018, în Regiunea Nord-Vest existau în unitățile de învățământ 72.295 calculatoare, în comparație cu anul 2012, când se înregistrau 65.295.
Învățământul dual se dezvoltă considerabil în fiecare an școlar, devenind o alternativă viabilă de carieră pentru tot mai mulți tineri din regiune	În ceea ce privește învățământul dual în anul școlar 2018-2019 sunt cuprinși la nivel național 6.506 elevi, cuprinși în clasele a IX-a și a X-a. De remarcat că numărul elevilor în învățământul dual aproape s-a dublat în anul școlar 2018-2019, de la 2.262 în anul școlar 2017-2018, la 4.224 în anul 2018-2019, ceea ce scoate în evidență creșterea interesului operatorilor economici, față de învățământul dual și nevoia de forță de muncă calificată.
Creșterea populației școlare	Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de elevi în perioada 2007-2018 (13.501 elevi), fiind pe locul 3 după regiunea București –Ilfov (43.088) și Regiunea Centru (16.355 elevi). În anul școlar 2017-2018, numărul elevilor din ciclul primar din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere importantă cu 3.937 de elevi față de anul școlar anterior (2016-2017).
Numărul semnificativ de elevi în învățământul profesional.	La nivelul anului 2017, regiunea Nord-Vest se situa la nivel național pe locul II cu 14.226 de elevi în învățământul profesional.
Creșterea numărului de elevi din învățământul postliceal.	Regiunea Nord-Vest se află pe locul 4 după regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est și Nord-Est, în ceea ce privește numărul de elevi din învățământul postliceal. Comparativ cu anul școlar 2007-2008, numărul elevilor din învățământul postliceal, din Regiunea Nord-Vest a crescut cu 6232 de elevi până în anul 2018.
Creșterea numărului de studenți în domeniul universitar.	În anul 2018, numărul studenților din regiune era de 93.451, valoare mai mare cu aproximativ 3.000 de persoane față de anul 2014.
Oferta de calificare/recalificare diversificată.	Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări, la sfârșitul anului 2018, existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare, abordând 313 domenii.
Rată scăzută de abandon școlar în unele zone ale regiunii, comparativ cu media națională.	Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost pe tot intervalul analizat sub media națională cu valori sub 2%, cea mai mare rată s-a înregistrat în anul școlar 2006-2007 de 1,9%, în anul școlar 2016-2017 rata abandonului a fost de 1,7%.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE

Regiunea este relativ izolată față de coridoarele pan-europene de transport și rețeaua TEN-T centrală	Proiectul Uniunii Europene TEN-T Din cele 30 de axe prioritare definite de UE în rețeaua TEN-T, doar axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport. Din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii. Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri expres și autostrăzi. Doar o parte (52 km) din autostrada Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație, iar orașele regiunii au o conexiune slabă la aceasta.
Insuficienta dezvoltare a centurilor ocolitoare	Centurile ocolitoare sunt în general slab dezvoltate în jurul orașelor și lipsesc în zonele rurale
Gradul redus de modernizare al rețelei de drumuri, mai ales a celei secundare (drumuri județene și locale / comunale)	Conform INS, la nivelul anului 2018, din totalul de 12.738 km de rețea de drumuri din Regiunea Nord-Vest, doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%. Conform INS, în anul 2018, lungimea rețelei de drumuri județene din Regiunea Nord-Vest atinge 5.222 km, din care 1.427 km modernizați, 2.761 km cu îmbrăcăminte ușoare rutiere, 777 km pietruși și 257 km de pământ. Procentul drumurilor modernizate din total drumuri județene din Regiunea Nord-Vest a fost cel mai mic la nivel național (27%, față de 56% în Regiunea Centru). Drumurile județene modernizate din regiune au reprezentat doar 10% din totalul drumurilor județene modernizate la nivel național.
Gradul redus de modernizare al rețelei de căi ferate	Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7,71% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu vestul european. Punctele critice sunt sectoarele Cluj Napoca – Oradea (proiecte de electrificare în curs de implementare) sau liniile secundare pe care se află Zalău, Bistrița și Sighetu Marmăției (punct de trecere a frontierei).
Traficul greu tranzitează în continuare o parte din orașele de dimensiuni mici și medii	În lipsa unor centuri sau variante ocolitoare, traficul greu traversează municipii și orașe precum Sighetu Marmăției (punct de trecere a frontierei), Huedin, Aleșd, Beclean, Năsăud, Șomcuta Mare, Tăuții-Măgheraș, Valea lui Mihai (nod rutier și punct de trecere a frontierei), Livada, Arduș și Seini. Acest aspect are un impact negativ asupra calității factorilor de mediu, siguranței rutiere reducând astfel calitatea locuirii și făcând foarte dificilă inserarea infrastructurii dedicate mersului cu bicicleta.
Infrastructură velo insuficient dezvoltată	Piste de biciclete se regăsesc în regiune doar în 16 localități, iar sistemul de bike-sharing este implementat numai în municipiul Cluj-Napoca. Cea mai mare parte a pistelor de bicicletă din regiune prezintă erori semnificative de proiectare, acestea fiind amplasate de regulă pe trotuar. Sunt, de asemenea, exemple de infrastructură velo dezvoltată prin intermediul GAL-urilor (spre exemplu, datorită investițiilor finanțate de GAL-uri din județul Cluj, trei localități din mediul rural și orașul Huedin au dezvoltat infrastructură velo, dar insuficientă pentru mediul rural), însă resursele acestor forme de asociere sunt insuficient valorificate.
Dispersia urbană din jurul reședințelor de județ pune presiune pe sistemul de transport și pe rețeaua de dotări.	Noile dezvoltări din periurbanul reședințelor de județ (ex. Florești, Apahida etc.) sunt sporadice, nu beneficiază de o tramă stradală adecvată și de dotările necesare. Astfel, majoritatea locuitorilor din aceste zone se deplasează zilnic către centrele urbane pentru dotări, servicii și locul de muncă suprasolicitanți infrastructura de transport.
Inoperabilitatea infrastructurilor la nivelul județelor și lipsa unor politici de dezvoltare echilibrată a sistemului de transport regional	Transportul public județean de persoane ar trebui să asigure mobilitatea locuitorilor unui județ între localitățile principale ale acestuia însă la nivelul comunelor nu există servicii publice de transport local care să asigure mobilitatea locuitorilor între localitățile rurale membre. Lipsa de componente proprii în proprietate publică ale sistemului de transport public județean de persoane, respectiv mijloace de transport, autogări, dispecerate etc. care ar trebui să fie puse la dispoziția operatorilor odată cu atribuirea contractului de delegare a gestiunii, reduc mobilitatea intrajudețeană la nivel regional și conduc la servicii publice deficitare, cu localități izolate care nu au acces la traseele județene, respectiv cu costuri nejustificate de mari pentru bugetele județelor.

Numărul redus de utilizatori (populație și întreprinderi) ai Internetului.	În ceea ce privește utilizarea internetului și activitățile legate de internet, 75% din adulții din regiunea Nord-Vest utilizează zilnic internetul și efectuează activități legate de internet (anul 2018), un procent relativ ridicat în comparație cu regiunile Nord-Est (62%) și Sud-Est (61%), dar în continuare scăzut în comparație cu alte regiunii din UE care au un procent de 99% în Islanda, 98% Friesland (NL) sau 97% East Midlands (UK).
Acoperire redusă 3G și 4G în zonele montane și rurale ale teritoriului Regiunii Nord-Vest	În hărțile prezentate de principalii operatori de internet, zonele neacoperite de transfer de date prin 3G și 4G sunt cele montane sau unele zone rurale. Densitatea redusă a populației, corelat cu relieful dificil face ca costurile pentru dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații să fie și mai dificilă. De asemenea, accesul precar la internet scade și atractivitatea turistică a acestor zone.
Numărul mic al localităților alimentate cu gaze naturale	La nivel regional, în mediul rural, doar 27% din localități sunt alimentate cu gaze naturale. În mediul urban procentul este de 72% (media națională fiind de 75%).
Sisteme de termoficare de condominiu bazate pe combustibili solizi.	Într-o serie de orașe din regiune, sistemele de încălzire centralizată la clădiri rezidențiale și publice sunt bazate pe combustibili solizi (lemn, cărbune). Încălzirea prin cărbune are un impact negativ asupra calității factorilor de mediu, mai ales calitatea aerului.
Existența unor comunități marginalizate din mediul rural cu acces dificil la servicii de sănătate de calitate.	În Regiunea Nord-Vest există două comune din zona rurală care au comunități marginalizate fără nicio formă de îngrijire primară (una în Bistrița-Năsăud și una în Satu Mare). O analiză a deficitului indică faptul că mai este nevoie de încă 522 de asistente comunitare și 53 de medieri sanitari. Cele mai mari deficite au fost identificate în rândul asistentelor comunitare în județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Maramureș și Satu Mare. La această situație contribuie și întârzierile în implementarea strategiilor existente în domeniul asistenței sociale.
Scăderea numărului unităților de învățământ profesional și tehnic.	Rețeaua școlară pentru învățământ profesional și tehnic la nivelul Regiunii Nord-Vest în anul școlar 2017-2018 număra 154 de unități de învățământ repartizate în județele regiunii, în scădere față de anul școlar anterior 2016-2017, când se înregistrau 187 de unități, conform Planului regional de acțiune pentru învățământ PRAI Nord-Vest 2016-2025.
Scăderea numărului de ateliere școlare.	Numărul de ateliere școlare la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 847 în 2012 la 728 în 2018. Lipsa de interes a autorităților publice și a formatorilor privați de formare continuă a condus la scăderea numărului de ateliere școlare prin nefolosirea resurselor locale disponibile.
Infrastructura școlară preuniversitară prezintă o serie de probleme de dotare în special în mediul rural	Lipsa infrastructurii școlare conexe se remarcă în toate județele regiunii. Județele Maramureș și Bihor vor avea nevoie de cele mai multe investiții în astfel de facilități deoarece acestea se remarcă având cele mai multe UAT-uri unde lipsesc terenurile de sport, sălile de gimnastică și laboratoarele școlare. Adicional, și județul Cluj a înregistrat un număr mare de UAT-uri fără laboratoare școlare. Dacă lipsa dotărilor conexe școlilor este în general o problemă a mediului rural, au fost identificate și unele excepții de centre urbane unde lipsesc terenurile de sport: Dragomirești, Săliștea de Sus, Șomcuța Mare, Tăuții Măgheruș, Nucet și Vașcău.
Număr redus de creșe și grădinițe de stat	Numărul redus de creșe și grădinițe de stat nu asigură suficiente locuri pentru populația din regiune
Mediul rural se confruntă în continuare cu o serie de lipsuri în ceea ce privește infrastructura medicală cu rol de deservire locală	Există încă o serie de UAT-uri rurale unde lipsesc cabinete medicale de familie, cu o situație alarmantă în județul Satu Mare, urmat de Sălaj. O altă situație critică este cea a celor 65 de comune unde numărul de locuitori ce revin unui medic de familie este de peste 3000, valoare maximă conform normativelor Ministerului Sănătății. Cel mai mare număr de UAT-uri unde lipsesc farmaciile a fost constatat în județul Cluj, urmat de Sălaj și Bistrița-Năsăud. Cabinetele stomatologice lipsesc din mediul rural în proporție mai mare decât în cazul cabinetelor medicale de familie, cu cea mai gravă situație în județul Satu Mare, urmat de județele Bihor și Maramureș.

Infrastructura socială nu deservește tot teritoriul regional în egală măsură	În Cluj, Maramureș și Bistrița Năsăud, serviciile sociale destinate copiilor și vârstnicilor sunt mai concentrate, îngreunând accesibilitatea beneficiarilor din anumite zone ale județului. Astfel, în lipsa extinderii infrastructurii înspre mediul rural, în aceste 3 județe va fi o presiune suplimentară pe serviciile de asistență la domiciliu. Infrastructura socială pentru persoane cu dizabilități este mai puțin răspândită decât cea pentru copii și vârstnici, tendința de concentrare în municipiile reședință de județ fiind ceva mai mare. Problema în acest caz vine din dificultatea de deplasare a persoanelor cu dizabilități, fiind necesară dezvoltarea serviciilor cât mai aproape de beneficiar.
Participare scăzută a adulților la programe de formare continuă	Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%). Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. În plus, din cauza faptului că majoritatea surselor care finanțau dezvoltarea resurselor umane nu au avut programe care să se adreseze doar mediului rural, majoritatea beneficiarilor acestor proiecte au desfășurat cursurile și training-urile în mediul urban unde a fost mai facil de realizat acest lucru.
Rata ridicată a fenomenului de părăsire timpurie a sistemului de învățământ.	Media ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani), la nivel național (18,1%) și la nivel regional (16,3%) rămâne mult mai ridicată decât media europeană (10,6%) calculată în anul 2017. Rata este alarmant de ridicată în zonele rurale (27,1 %) și în rândul romilor (77%, conform European Union Agency for Fundamental Rights - FRA).
Concentrarea excesivă a infrastructurii medicale/educaționale în județul Cluj	Dezechilibrele de dotare la nivel județean conduc la o periferizare a județelor și o accentuare a decalajelor față de județul Cluj.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene în domeniul transportului	În perioada 2021-2027, pe politica de coeziune, prin OP3 „O Europă mai conectată” se vor finanța investiții în domeniul transporturilor prin: Programul Operațional Transport, Programul Operațional Regional, Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare. Aceste investiții vor viza, în special autostrăzi, transport feroviar, noduri intermodale, sisteme inteligente de dispecerizare, monitorizare, siguranța traficului.
Stimularea puternică a dezvoltării transportului multimodal.	Comisia încurajează investițiile în infrastructura feroviară, navală, dar și îmbunătățirea administrării acestora, dorind să creeze modalități alternative de transport cu impact semnificativ redus asupra climei (60% din bugetul Mecanismului Intercomunitar european este destinat obiectivelor privind clima) în condițiile în care mai bine de 75% din transportul intern de mărfuri este efectuat în prezent pe cale rutieră.
Stimularea investițiilor pentru creșterea calității serviciilor medicale oferite de spitalele publice, inclusiv pe fondul posibilității de finanțare a structurilor specifice din mediul rural.	Pentru perioada de finanțare 2021-2027, este prevăzută elaborarea Programului Național de Sănătate (PNS) multifond, ce prevede investiții în reabilitarea și/sau construcția a 22 de spitale județene și dotarea acestora, reabilitarea/construirea spitale prioritare naționale, construirea celor 3 spitale regionale (faza II) etc. În același timp, există posibilități de finanțare și pentru infrastructura din mediul rural.
Schimbarea legislației cu privire la transporturile combinate.	Comisia va lua în considerare retragerea Directivei privind transporturile combinate și prezentarea unei noi propuneri care să o revizuiască, astfel încât aceasta să devină un instrument eficace pentru a sprijini operațiunile de transport multimodal de mărfuri care implică transportul feroviar și naval, inclusiv transportul maritim pe distanțe scurte.

Îmbunătățirea eficienței energetice la nivel de locuințe este o prioritate la nivel european și național.	Eficiența energetică sau eficiența încălzirii fondului de locuințe reprezintă un domeniu prioritar pentru Guvernul României așa cum se arată în Strategia Națională a Locuirii 2017-2030. În perioada 2021-2027 vor fi finanțate lucrări de eficientizare termică a clădirilor prin intermediul Programului Operațional Regional.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Creșterea indicelui de motorizare	Ca urmare a creșterii înregistrate a PIB, a crescut și puterea de cumpărare, cu influență directă asupra indicelui de motorizare (număr de autovehicule per 1.000 locuitori). Numai în 2018, peste 87.000 de autoturisme au fost înmatriculate în regiune, numărul total al autoturismelor ridicându-se la 850.708.
Concurența aeroporturilor din Ungaria	Atractivitatea în creștere a aeroporturilor din vecinătatea regiunii (ex. Ungaria – Debrecen) face ca operatorii de zbor să rărească cursele spre aeroporturi precum Oradea, Baia-Mare sau Satu-Mare.
Prioritățile la nivel național în ceea ce privește infrastructura majoră de transport se regăsesc în afara regiunii	Gradul redus de implementare a proiectelor din MPGT face ca prioritatea în perioada 2021-2027 să fie tot finalizarea coridorului TEN-T Rin-Dunăre, aflat în afara regiunii. Mai mult de atât, MPGT listează un număr redus de proiecte de infrastructură prioritare la nivel național din cadrul regiunii. Orașe precum Huedin, Valea lui Mihai sau Livada nu sunt incluse în prioritățile de realizare a centurilor sau variantelor ocolitoare.
Deficitul forței de muncă în domeniul lucrărilor de infrastructură rutieră.	În primele trei trimestre ale anului 2019, întreprinderile din sectorul construcțiilor (25,1%) au menționat că deficitul de forță de muncă este un factor care împiedică producția (Comisia Europeană, 2019f), ceea ce are un impact semnificativ asupra implementării proiectelor de infrastructură.
Scăderea gradului de încredere în sistemul public de sănătate.	În România se observă amplificarea cererii de servicii medicale private, care la rândul său implică și migrația cadrelor medicale din sectorul public în cel privat.
DEMOGRAFIE, RESURSE DE MUNCĂ, EDUCAȚIE, SĂNĂTATE, INCLUZIUNE SOCIALĂ	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Mișcarea naturală a populației înregistrează valori mai bune decât media națională	În anul 2018: rata natalității la nivel regional a fost de 9,3 nașcuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (8,6); rata mortalității la nivel regional a fost de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,9); rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest a fost de -2,2 la mia de locuitori, sub nivelul național (-3,3).
Creșterea procentului persoanelor ocupate care au absolvit instituții de învățământ superior.	Ponderea persoanelor cu studii superioare în total populație ocupată a crescut de la 14,5% în 2008 la 20% în 2017.
Rata scăzută a șomajului în Regiunea Nord-Vest.	Rata șomajului înregistrat la data de 31 martie 2019 a fost de 2,6% (fiind înregistrați 26,5 mii șomeri) în Regiunea Nord-Vest, situându-se pe locul 3 la nivel național după Regiunea București-Ilfov cu 0,9% și Regiunea Vest cu 2,2%.

Rată de activitate și de ocupare a populației superioară nivelului național.	Populația activă totală din regiunea Nord-Vest număra 1.231 mii persoane în 2017, reprezentând o rată de activitate de 68,9%, respectiv 13,25% din populația activă a țării. Comparativ cu nivelul național rata de activitate în regiunea Nord-Vest era cu 1,6% mai mare. În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest rata de ocupare a populației cu vârsta de muncă (15-64 ani) a fost de 66,3%, cu 2,3% mai mare decât în anul 2016, cea mai mare din tot intervalul analizat, populația ocupată fiind de 1187 mii persoane. Comparativ cu nivelul național, rata de ocupare în regiunea Nord-Vest este mai mare cu 2,4%.
Ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în scădere.	Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2012, indicatorul a scăzut în 2018 cu aproximativ 11 puncte procentuale.
Scăderea ratei de sărăcie severă.	Conform raportului elaborat pe perioada 2012-2017 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, rata sărăciei severe a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2012-2017, atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Scădere demografică.	În 2018, populația rezidentă a regiunii reprezenta doar 98,53% din populația anului 2012, o pierdere de aproximativ 38.000 de persoane, principalele cauze fiind migrația populației și natalitatea scăzută în anumite zone. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în județul Sălaj, de 4,3%.
Îmbătrânirea populației	Se remarcă creșterea procentuală a vârstnicilor (60 ani și peste), de la 21,13% în 2012, la 23,66% în 2018, tendință care se înregistrează nivelul tuturor județelor. În aceeași perioadă, se observă scăderea procentului de tineri (0-14 ani) de la 16,06% în 2012, la 15,87% în 2018. Aceste modificări sunt mai accentuate în mediul rural.
Axele de finanțare dedicate reducerii sărăciei în zonele urbane marginalizate	În perioada 2014-2020 municipiile și orașele au depus prea puține proiecte pentru ameliorarea și condițiilor în zonele urbane marginalizate, astfel o parte considerabilă se confruntă în continuare cu aceleași probleme.
Depopularea regiunii din motive naturale	Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest, la începutul anului 2018, a fost negativă, de -2,2 la mia de locuitori.
Emigrația accentuată a generației tinere, în special externă	Principala componentă care a condus la scăderea populației a fost migrația, cu precădere cea externă, în perioada 2012-2018 înregistrându-se un număr total de 8048 emigranți definitivi cu vârste cuprinse între 15 și 39 ani.
Rată ridicată a șomajului în rândul tinerilor	În anul 2017, rata șomajului avea nivelul cel mai ridicat (18,3%) în rândul tinerilor (15-24 ani). Șomajul a afectat în măsură mai mare absolvenții învățământului mediu și scăzut, pentru care rata șomajului a fost de 5,1%, respectiv 6,8%, mai mare comparativ cu rata înregistrată pentru șomerii cu studii superioare (2,4%). Rata tinerilor NEET (tineri între 15-29 ani care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare) era de 13.9% în anul 2016 înregistrând o creștere față de anul 2012 (ESPON, 2019, Yutrends.).
Comunitatea romilor rămâne în general marginalizată și discriminată. <i>(date nivel național)</i>	Analiza pe baza principalilor indicatori de incluziune socială relevă faptul că în jur de 75% din populația de etnie romă trăiește în sărăcie, nivelul lor de educație, sănătate și condițiile în care locuiesc sunt cele mai scăzute din toată țara. 75% dintre romi se află în sărăcie relativă, 89% din ei trăind în condiții de sărăcie severă. 25% dintre adulții romi de peste 16 ani declară că nu știu să scrie și să citească, femeile fiind mai afectate în acest sens (diferență de 10% între ele și bărbați). Analfabetismul afectează în special persoanele adulte, din mediul rural, mai cu seamă romii din comunitățile compacte, segregate.

	De asemenea, românii se confruntă în continuare cu obstacole în ceea ce privește accesul la serviciile de sănătate din cauza lipsei actelor de identitate, a gradului scăzut de acoperire a securității sociale, a stigmatizării și a discriminării.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Crearea de noi locuri de muncă prin accesarea de fonduri europene	Alocarea de fonduri europene (FEDR, FSE+) destinate creării de noi locuri de muncă în perioada 2021-2027, prin OP4 "O Europă mai socială" (Programul Național de Sănătate, Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate, Programul Operațional Capital Uman). De asemenea mecanismul GAL poate fi folosit în continuare pentru a combate sărăcia în zonele urbane marginalizate și în zonele rurale.
Finanțare proiectelor privind pregătirea resursei umane prin accesarea de fonduri europene	Finanțări europene din Fondul Social European de peste 8 mld. Euro prin Programul Operațional Capital Uman 2021-2027. În același timp, aceasta oportunitate este amplificată de faptul că GAL-urile din mediul rural au o capacitate de implementare mai mare față de programul precedent deoarece au exercițiul finanțărilor din programele anterioare și pot dezvolta inițiative specifice diferitelor teritorii din regiune.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Creșterea migrației externe, în special în cadrul populației tinere.	În regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018, numărul persoanelor care au migrat peste hotare a crescut continuu de la 1.848 persoane în anul 2012, la 2.896 persoane în 2018 din care 1.425 (49,2%) sunt persoane cu vârstă cuprinsă între 15-39 ani.
MEDIU	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Indicele de generare a deșeurilor este mai mic decât la nivel național și UE.	Indice de generare a deșeurilor în mediul urban este 0,46kg/loc/zi și 0,33 kg/loc/zi în mediul rural, sub media națională de 0,72 kg/loc/zi și sub media UE de 1,32 kg/loc/zi.
Pondere ridicată a localităților racordate la rețeaua de alimentare cu apă	În Regiunea Nord-Vest, toate localitățile din mediul urban sunt alimentate cu apă. Referitor la spațiul rural 89,83% dintre localitățile din Regiunea Nord-Vest au rețea de distribuție, peste media națională de 77,49%.
Dezvoltarea constantă a infrastructurii de canalizare.	În perioada 2012-2018, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 60,29%, superior creșterii la nivel național (55,10%).
Stare ecologică bună sau moderată a corpurilor de apă naturale	În cadrul bazinului hidrografic Tisa au fost evaluate pe baza monitorizării 14 corpuri de apă naturale – râuri - 97,5% s-au încadrat în stare ecologică bună sau moderată. În cadrul bazinului hidrografic Someș au fost evaluate 50 corpuri de apă naturale - râuri - 95,14% s-au încadrat în stare ecologică bună sau moderată. În cadrul Bazinului Hidrografic Crișuri au fost evaluate 40 corpuri de apă - râuri – 86,12% s-au încadrat în stare ecologică bună sau moderată. În cadrul bazinului hidrografic Mureș au fost evaluate 29 corpuri de apă - râuri – 90,68% s-au încadrat în stare ecologică bună sau moderată.
Stare chimică bună a corpurilor de apă subterană	Evaluarea corpurilor de apă subterană la nivelul anului 2017, relevă faptul că 41 de corpuri (din totalul de 47) se află în stare chimică bună (87,23%).
Număr ridicat de arii naturale protejate	În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se regăsesc 171 arii naturale protejate de interes național, reprezentând aproximativ 54,8% din totalul de 281 arii naturale protejate la nivelul regiunii – o parte dintre acestea fiind cu extindere trans-județeană. Dintre ariile naturale

	protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureșului, care este cel mai mare din România, Parcul Natural Apuseni, Parcul Național Munții Rodnei, Parcul Național Munții Călimani.
Grad ridicat de deservire a populației cu servicii de salubritate.	În Regiunea Nord-Vest, jumătate din județe au atins nivelul de 100 % la gradul de acoperire cu servicii de salubritate, Sălaj a tins acest nivel încă din anul 2012, Maramureș din anul 2015 și județul Satu Mare din anul 2017, în județele Cluj și Bistrița-Năsăud gradul de acoperire a rămas în jurul valorii de 91 % iar județul Bihor a înregistrat o continuă creștere ajungând la 95 %.
Prezența unui cluster în domeniul energiei și a mai multor asociații cu preocupare în domeniul eficienței energetice.	Clusterul de Energii Regenerabile TREC (Transylvania Energy Cluster) a dobândit personalitate juridică doar în 2015 sub denumirea Transylvania Energy Cluster. A primit certificatul SILVER din partea ESCA în 2018.
Număr semnificativ de producători de energie electrică din sursă solară	Conform datelor ANRE privind titularii de licențe pentru exploatarea comercială a capacităților de producție, la mijlocul lunii mai 2020, cei mai mulți producători români de energie electrică din sursă solară se aflau în Regiunea Nord- Vest (169, reprezentând 26,61% din totalul național). În cadrul regiunii se produce 18,39% din energia electrică produsă din resursa solară la nivel național (257,15 MW PE). Județele din regiune cu cel mai mare număr de producători de energie electrică din resursa solară sunt: Bihor (48), Cluj (39) și Satu Mare (38). Din perspectiva energiei electrice produse în județele regiunii, cel mai bine se situează județele Satu Mare (78,65 MW PE), Bihor (69,14 MW PE) și Cluj (57,75 MW PE).
Orașele dispun de coridoare verzi-albastre cu un ridicat potențial de valorificare	Majoritatea orașelor din regiune sunt traversate de ape care odată valorificate pot deveni importante zone de agrement sau chiar culoare de circulație pentru deplasări nemotorizate. Astfel de coridoare leagă orașe precum Dej și Gherla, pot reprezenta o conexiune importantă între Cluj-Napoca și Florești sau pot facilita legătura între municipiul Oradea și zona de vest a județului Bihor.
Suprafețe forestiere semnificative	Suprafața fondului forestier în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României este de 1.000.321 ha, reprezentând 15,2% din totalul fondului forestier al țării. Fondul funciar și suprafața de păduri înregistrează o ușoară creștere în ultima perioadă.
Monitorizare paralelă a factorilor de mediu	Existența laboratoarelor specializate și a forței de muncă înalt calificate din regiune pentru monitorizarea factorilor de mediu în paralele cu sistemele administrației locale (sunt în derulare în cadrul institutelor de cercetare din Regiunea Nord-Vest proiecte de cercetare având ca obiect monitorizarea calității mediului)
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Suprafața spațiilor verzi se află sub nivelul recomandat de OMS	Dacă de raportat suprafața spațiilor verzi din municipii și orașe la populația rezidentă din mediul urban, în anul 2018, Regiunea Nord-Vest are 37,93 m2/locuitor sub norma de 52 m2/locuitor recomandată de OMS.
Existența a 6 depozite de deșeuri municipale neconforme.	Regiunea mai are 6 depozite de deșeuri municipale neconforme, din care: 3 sunt în Județul Cluj, 2 sunt în Județul Maramureș și unul singur în județul Satu Mare. În același timp, județele Maramureș și Cluj nu au nici un depozit conform de deșeuri municipale.
Rată scăzută de reciclare a deșeurilor (<i>date nivel național</i>)	Din punct de vedere al reciclării deșeurilor nu sunt observate diferențe majore dintre nivelul regional și cel național, rata de reciclare a deșeurilor municipale la nivel național în anul 2018 era de 11,1%, mult mai mică în comparație cu media UE de 47%, pe fondul necesității unor investiții suplimentare în infrastructura de gestionare a deșeurilor municipale și alinierea la cerințele legislative naționale și europene cu privire la colectarea separată a deșeurilor și cerințele economiei circulare.

Număr ridicat de poluări accidentale înregistrate de administrațiile bazinale din regiune	În anul 2017 s-au înregistrat la nivelul Administrațiilor bazinale de apă Someș-Tisa, Crișuri și Mureș un total de 30 de poluări accidentale (din care 26 în cadrul administrației bazinale de apă Mureș, 3 în cadrul administrației bazinale Someș-Tisa și 1 în cadrul administrației bazinale Crișuri). Acestea se datorează neglijenței manifestate de unii operatori economici în timpul desfășurării proceselor tehnologice, a nerespectării prevederilor legislative privind evacuarea apelor uzate în receptori individuali. Pe parcursul anului 2017 aceste poluări au afectat cu preponderență râurile interioare. De asemenea, insuficiența instrumentelor de monitorizare a calității factorilor îngreunează procesul de evaluare a acestor poluări accidentale.
Scăderea capacității instalațiilor de producție a apei potabile.	Capacitatea instalațiilor de producție a apei potabile a scăzut pe plan național în intervalul 2012-2017, cu 558.729 m3 pe zi; în regiune, această capacitate a scăzut cu 63.335 m3 pe zi.
Procent redus al teritoriului regiunii declarat arie protejată sau sit Natura 2000	La nivel regional, rețeaua Natura 2000 este compusă din 89 situri de importanță comunitară (SCI) și 21 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), a căror suprafață însumată este de 1.457.761,061 ha, reprezentând aproximativ 17,1 % din suprafața totală a siturilor Natura 2000 din țară (8.526.116,892 ha) și 42,6 % din suprafața regiunii.
Existența unor corpuri de apă cu stare ecologică sau chimică proastă	În cadrul Bazinului Hidrografic Crișuri 13,88% dintre corpurile de apă erau în stare ecologică slabă, iar în cadrul bazinului hidrografic Mureș 9,32% dintre corpurile de apă monitorizate erau în stare ecologică slabă. În cazul corpurilor de apă subterană monitorizate, s-au identificat 6 corpuri care în 2017 se aflau în stare chimică proastă (12,77%).
Suprafețe reduse ale terenurilor amenajate pentru irigații	Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a rămas neschimbată în perioada 2012-2018, ridicându-se la un umăr de 18.178 ha la nivelul regiunii (în județele Cluj, Bihor și Satu Mare). În plus, nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol în această perioadă de timp.
Prezența unor riscuri naturale importante, în cazul inundațiilor (inclusiv al căderilor de grindină) și al alunecărilor de teren	Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar și vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deși au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite). Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someșului, Câmpia de subsidență a Crișurilor, iar ca și județe Satu-Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de alunecările de teren. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT-uri, iar dacă luăm în considerare și potențialul mediu-ridicat, ponderea crește la 60 %.
Existența unui număr redus de stații de măsurare a calității aerului, amplasate în locații nereprezentative.	Numărul măsurătorilor privind calitatea aerului efectuate în anul 2018 în județele regiunii Nord-Vest, având ca rezultat o calitate a aerului excelentă, foarte bună sau bună, au fost mai multe față de anul 2012, excepție făcând județele Bistrița-Năsăud și Sălaj. Cu toate acestea, este impetuos necesară instalarea mai multor stații de analizare a calității aerului în special în zonele cu risc mai ridicat de poluare, atât în mediul rural cât și în mediul urban, pentru o monitorizare mai atentă și reală, în momentul de față fiind amplasate în județele regiunii 18 stații, majoritatea în mediul urban: 4 în Bihor, una în Bistrița-Năsăud, 5 în Cluj, 5 în Maramureș, una în Sălaj și 2 în Satu Mare. Rezultatele înregistrărilor acestor stații fixe au făcut referire la următorii poluanți/indicatori: PM10, cel mai depășit dintre indicatorii analizați, în toate județele regiunii, CO, O ₃ (depășit mai frecvent în Cluj și Sălaj), NO ₂ și SO ₂ .

Orașele și municipiile reședință de județ nu dispun de suficiente spații verzi.	Un număr de 11 localități urbane au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor, mult sub suprafața cerută la nivel european (26 mp/locuitor). Din cele 43 de orașe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depășesc suprafața de 52 mp/loc. recomandată de Organizația Mondială a Sănătății.
Creșterea numărului de autoturisme înregistrate pune pe presiune pe spațiile verzi de tip condominiu din incintele de locuințe colective	Creșterea accentuată a numărului de autovehicule a făcut ca o mare parte din spațiile verzi din incintele locuințelor colective să fie transformate treptat în parcuri de reședință.
Eficientizarea fondului construit continuă	Majoritatea orașelor au realizat în perioadele 2007-2013 și 2014-2020 proiecte pentru eficientizarea fondului construit (clădiri publice și blocuri) având în vedere reducerea consumului de energie.
Număr redus de asociații locale pentru valorificarea deșeurilor agroforestiere	Valorificarea locală a deșeurilor agroforestiere poate duce la dezvoltarea comunităților izolate inclusiv prin creșterea numărului locurilor de muncă
Nu există hărți care să prezinte zonele contaminate cu diverși poluanți	Inexistența hărților regionale care să ofere informațiile referitoare la poluarea mediului cu elementele precum radon, arsen și azbest îngreunează luarea de măsuri eficiente pentru înlăturarea pericolului provocat de aceștia.
Ecologizarea siturilor contaminate rămâne în continuare o provocare	Regiunea Nord-Vest este pe locul 2 la nivel național după Regiunea Sud Muntenia, în ceea ce privește numărul sit-urilor contaminate și potențial contaminate.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Context favorabil de dezvoltare a proiectelor în domeniul eficienței energetice conform acordului Green Deal.	Pactul verde european include o foaie de parcurs cu acțiuni menite să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată și să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea. Pactul include acțiuni menite: să stimuleze utilizarea eficientă a resurselor prin trecerea la o economie circulară, mai curată; să refacă biodiversitatea și să reducă poluarea, având ca principal scop până în 2050, ca UE să devină neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei. Astfel că CE propune modificarea a Regulamentului UE 2018/1999 (Legea europeană a climei) prin regulamentul COM(2020) 80 final, Bruxelles, 4.3.2020, care ar transforma acest angajament politic în obligație juridică și ar impulsiona investițiile în: în tehnologii ecologice, sprijin pentru inovare în sectorul industrial, decarbonizarea sectorului energetic, îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor, etc. În acest context, pe plan regional structurile asociative locale (spre exemplu GAL-urile) pot impulsiona investițiile în eficiență energetică și energie regenerabilă.
Context favorabil de dezvoltare a proiectelor în domeniul eficienței energetice prin intermediul programelor operaționale (PO)	Existența mai multor apeluri de finanțare POIM (inclusiv prelungite), în perioada de programare 2014 – 2020, care au vizat promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon. Prin Programul Operațional Regional și Programul Operațional Dezvoltare Durabilă se vor susține intervenții care vizează obiectivul de politică 2 „O Europă mai verde” al politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027
Angajamentele UE de punere în aplicare a Acordului de la Paris și a Obiectivelor ONU de Dezvoltare Durabilă legate de combaterea schimbărilor climatice.	UE a avut un rol esențial în conturarea Agendei 2030, care este pe deplin compatibilă cu viziunea Europei și care a devenit în prezent proiectul principal pentru dezvoltare durabilă la nivel mondial. Agenda 2030 reprezintă un angajament față de eradicarea sărăciei și obținerea de rezultate în direcția dezvoltării durabile la nivel mondial până în 2030, asigurându-se că nimeni nu este lăsat în urmă.

Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ și a susținerii politice și financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia regenerabilă, industriile culturale și creative, bio și nano-tehnologii, economie circulară, etc.	Directiva UE 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului UE cu privire la promovarea utilizării energiei din surse regenerabile; Pachetul legislativ Economie Circulară (Aprilie 2018): Directiva UE 2018/850 a Parlamentului European și a Consiliului UE privind depozitele de deșeuri, Directiva UE 2018/851 a Parlamentului European și a Consiliului UE privind deșeurile, Directiva UE 2018/852 a Parlamentului European și a Consiliului UE privind ambalajele și deșeurile din ambalaje;
Existența finanțărilor pentru rezolvarea problemelor legate de mediu și pentru stimularea dezvoltării surselor de energie regenerabilă	Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), care stă la baza Planului de investiții pentru Europa, sprijină investițiile în infrastructura de energie, eficiență energetică și energia din surse regenerabile. Programul de finanțare InvestEU pentru perioada 2021-2027 al Comisiei Europene cu linii de finanțare pe: energie regenerabilă, economie circulară, apă, deșeuri și alte infrastructuri pentru protejarea mediului. Pentru perioada 2021-2027 este vizat și OP3 „O Europă mai ecologică”, care în România va fi urmărit prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă
Pregătirea măsurilor pentru stimularea dezvoltării de piețe-lider pentru produsele neutre din punctul de vedere al climei și pentru produsele circulare.	În martie 2020, Comisia va adopta o strategie pentru politica industrială a UE pentru a aborda dubla provocare a transformării ecologice și a celei digitale. Europa trebuie să valorifice potențialul transformării digitale, care este un factor esențial în atingerea obiectivelor Pactului ecologic. Alături de strategia industrială, un nou plan de acțiune privind economia circulară va contribui la modernizarea economiei UE și va valorifica oportunitățile oferite de economia circulară la nivel național și la nivel mondial. Un obiectiv-cheie al noului cadru de politică va fi stimularea dezvoltării de piețe-lider pentru produsele neutre din punctul de vedere al climei și pentru produsele circulare atât în UE, cât și dincolo de granițele sale.
Existența cerințelor/obligativitatea pentru ca ambalajele de pe piața UE să fie reutilizabile sau reciclabile într-un mod viabil din punct de vedere economic până în 2030.	Acțiuni de stimulare a conținutului reciclat: – lansarea unei campanii de asumare de angajamente la nivelul UE vizând industria și autoritățile publice – evaluarea stimulentei economice sau de natură reglementară pentru stimularea utilizării conținutului reciclat, în special în contextul: revizuirii Directivei privind ambalajele și deșeurile de ambalaje evaluării/revizuirii Regulamentului privind produsele pentru construcții evaluării/revizuirii Directivei privind vehiculele scoase din uz – în ceea ce privește materialele care intră în contact cu alimentele: finalizarea rapidă a procedurilor de autorizare în curs pentru procesele de reciclare a materialelor plastice, mai buna caracterizare a agenților contaminanți și introducerea unui sistem de monitorizare – dezvoltarea de standarde de calitate pentru deșeurile de plastic sortate și pentru materialele plastice reciclate în cooperare cu Comitetul European de Standardizare – etichetarea ecologică și achizițiile publice verzi: stimularea în continuare a utilizării de materiale plastice reciclate, inclusiv prin dezvoltarea unor mijloace adecvate de verificare - adaptarea cadrului legal la nivel național pentru eliminare pungilor de plastic

	Adaptarea cadrului legislativ național la cerințele Parlamentului european și al Consiliului prin transpunerea directivei 2015/720/UE în legislația națională, prin modificarea legii 249/2015 începând cu 1 ianuarie 2019, pentru interzicerea comercializării pungilor de transport din plastic subțire și foarte subțire, cu mâner.
Elaborarea unui cadru de reglementare pentru materialele plastice biodegradabile și bioplastice.	Sprijinirea inovării în ceea ce privește materiale care sunt complet biodegradabile în apă de mare și în apă dulce și sunt inofensive pentru mediu și ecosisteme, precum și pentru proiectare a unor materiale plastice biodegradabile și compostabile. Valoarea economică a unui produs trebuie să fie recuperată, iar impactul său asupra mediului și a schimbărilor climatice trebuie evitat sau redus la minimum.
Cuplarea piețelor de energie electrică cu Ungaria, Slovacia și Cehia care oferă posibilitatea pentru exportul surplusului de energie.	Aderarea la proiectul 4M MC (cuplarea piețelor de energie electrică pentru ziua următoare dintre România – Ungaria – Slovacia și Cehia) face parte din strategia României, parte integrantă din strategia UE privind înființarea pieței interne europene. Această măsură oferă posibilitatea pentru exportul surplusul de energie electrică și facilitează valorificarea potențialului pentru unitățile de generarea a energiei din surse regenerabile.
Intensificarea producției și utilizării combustibililor alternativi durabili în domeniul transporturilor.	Până în anul 2025 trebuie să se ajungă la aproximativ 1 mil. stații publice de reîncărcare și realimentare pentru vehiculele electrice și electrice hibrid, astfel încât să permită deplasarea cu mijloace de transport nepoluate pe distanțe lungi chiar și în zonele cu o densitate mai mică a populației. Dezvoltarea rețelei de stații de încărcare a vehiculelor electrice este susținută prin programe guvernamentale dar și prin POR 2021-2027. În plus, Grupurile de Acțiune Locală pot să își asume anumiți indicatori de mediu și schimbări climatice prin strategiile de dezvoltare locală. Acestea ar putea juca un rol important în implementarea de măsuri specifice de protecția mediului, fiind mult mai aproape de potențialii beneficiari.
Principiile economiei circulare trebuie implementate în țările UE până în 2030	Trendul ascendent la nivelul Uniunii Europene privind implementarea principiilor economiei circulare poate reprezenta o bună oportunitate pentru valorificarea deșeurilor rezultate la nivel regional.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Creșterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător și a biodiversității.	În ceea ce privește planurile de management și capacitatea administrativă, siturile și ariile protejate sunt permanent supuse unor presiuni antropice: nerespectarea legislației specifice ariilor naturale protejate, extinderea intravilanului în imediata vecinătate, supraexploatarea resurselor (inclusiv a celor neregenerabile), administrarea defectuoasă a facilităților turistice existente în interiorul acestor arii, generând în special cantități impresionante de deșeuri, nerespectarea regimului de protecție.
Previziune de creștere a temperaturii medii multianuale, în special în zonele estice și sud-estice ale Regiunii Nord-Vest.	Conform raportului elaborat de ANPM, privind starea mediului pentru anul 2018, în România se preconizează o creștere a temperaturii medii anuale față de perioada 1980-1990 similare întregii Europe. În conformitate cu raportul publicat de ANPM/MMSC, privind starea mediului la nivelul anului 2012, în Regiunea Nord-Vest se previzionează o creștere mai accentuată a temperaturilor medii multianuale în zonele estice și sud-estice (cu până la 0,82°C) pe intervalul 2001-2030, comparativ cu intervalul de referință 1961-1990.
Schimbarea frecventă și imprevizibilă a legislației cu privire la susținerea producătorilor de energie din surse regenerabile.	În România nu există un mecanism funcțional de <i>feed in tariff</i> , adică acordarea unui tarif fix reglementat pentru proiectele de energie. De asemenea Programul Casa Verde – prin care statul finanțează persoanele fizice să își monteze panouri fotovoltaice pe case – a fost blocat de către Administrația Fondului pentru Mediu la doar câteva ore după lansarea apelului de proiecte.

Dependența ridicată a sectorului industrial de materiile prime extrase, comercializate, transformate în bunuri și eliminate sub forma de deșeuri.	Doar 12% din materialele folosite în cadrul procesului de producție provin din reciclare
Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor și importul de deșeuri din alte state UE.	Având în vedere faptul că procentul de reciclare a deșeurilor în România, respectiv în regiunea Nord-Vest este foarte mic, operatorii economici care se ocupă de reciclare, trebuie să își acopere restul de necesar prin import din alte state membre. De asemenea, prețul mic pentru depozitarea deșeurilor la groapa de gunoi este sub 20 euro/tonă, în condițiile în care în alte țări, acesta este de peste 100 euro/tonă. De asemenea, directiva 2008/98/CE privind deșeurile a fost transpusă în legislația din România în 2011 fiind necesară o actualizare a acesteia.
Lipsa unei legislații coerente și funcționale pentru sprijinirea micilor producători de energie din surse regenerabile.	În România nu există un mecanism funcțional de <i>feed in tariff</i> , adică acordarea unui tarif fix reglementat pentru proiectele de energie, iar legislația nu permite tranzacționarea bilaterală a energiei prin contracte de tip PPA (<i>power purchase agreements</i>) pe perioade mai mici de un an.
Capacități de interconectare reduse ale rețelei energetice cu cele din țările vecine care îngreunează exportul de energie.	În prezent, 12 state membre sunt insuficient conectate la piața energiei electrice din UE. Acestea sunt: Italia, Irlanda, România, Portugalia, Estonia, Letonia, Lituania, Regatul Unit, Spania, Polonia, Cipru și Malta.
ECONOMIE	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Industria creative, intermedierea financiară și asigurările, informațiile și comunicațiile precum și tranzacțiile imobiliare au o contribuție importantă la formarea Valorii Adăugate Brute.	Regiunea se află pe locul 2 la nivel național din punct de vedere al contribuției la VAB regional în cazul următoarelor sectoare: industrii creative (respectiv CAEN Secțiunile R-U, cu o contribuție de 11,88%), Intermedieri financiare și asigurări (CAEN Secțiunea K, cu o contribuție de 8,46%), Informații și comunicații (CAEN Secțiunea J, cu un aport de 12,44%) și tranzacțiile imobiliare (13,69%).
Contribuția industriei regionale la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România este peste medie.	Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie (31,4%) la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România.
Creșterea constantă a serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC.	Cifra de afaceri a unităților din domeniul ITC a înregistrat o creștere între anii 2012 și 2017 de aproape 100%, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după București-Ilfov.

Număr ridicat de unități locale active.	În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest erau înregistrate 83.986 unități locale active, reprezentând 14,77% din numărul unităților locale înregistrate în România. Regiunea se află pe locul 2 la nivel național.
Număr ridicat de firme cu capital străin înregistrate.	În 2018 numărul de firme cu capital străin înregistrate în regiune era de 688 (12,11% din total). Regiunea se plasează pe locul 2 la nivel național.
Creșterea gradului mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în ultimii 7 ani.	În perioada 2012-2018, gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost în medie de 95%, crescând de la valoarea de 80% în perioada 2007-2011.
Producția de bunuri pentru care există un avantaj comparativ regional (materiale plastice, încălțăminte, mobilă).	La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, există o serie de produse la care valorile indicatorului privind avantajul comparativ aparent sau revelat sunt pozitive pe toată durata analizată: "Materiale plastice și articole din material plastic", "Piei crude, piei tăbăcite, blănuri și produse din acestea", "Încălțăminte și părți ale acesteia", "Mașini, aparate și materiale electrice", "Mobila".
Densitate ridicată a IMM-urilor.	În anul 2017 Regiunea Nord-Vest a înregistrat 31,21 IMM-uri la mia de locuitori (în creștere cu 6,57 IMM-uri față de anul 2012). Această valoare plasează Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, fiind comparabilă cu media europeană
Existența unei infrastructuri de sprijinire a afacerilor bine dezvoltate.	În Regiunea Nord-Vest există 21 de parcuri industriale (dintr-un număr de 90 la nivel național) cu rol de atragere a investițiilor străine directe.
Creștere exponențială a numărului structurilor pentru sprijinirea afacerilor de nouă generație în ultimii 7 ani.	În ultimii ani se poate observa creșterea exponențială a numărului structurilor de nouă generație, cum ar fi birourile de co-working, diferite hub-uri de afaceri, acceleratoare, incubatoare de afaceri (inclusiv cele finanțate prin Programul Operațional Regional) șamd. Dezvoltarea acestor structuri s-a făcut, cu preponderență, în mediul urban.
Existența unor clustere puternice în domenii de interes.	În regiune activează 15 clustere dezvoltate (dintre care unele au obținut calificativul Silver sau Gold din partea Secretariatului European pentru Analiza Clusterelor - ESCA), care pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc și rolul de promotori regionali.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Economia regională este încă slab dezvoltată și puțin competitivă, în context european și național.	În anul 2017 PIB/locuitor în Regiunea Nord-Vest a fost cu 12,26% sub media națională (locul 4 la nivel național, 56% din media UE). În anul 2016, Regiunea a contribuit cu 11,78% la formarea Valorii Adăugate Brute (VAB) totală produsă în România, respectiv cu 90.116,7 milioane de lei, ocupând locul 3 în ierarhia națională.
Există inegalități majore din punct de vedere al performanței economice a județelor cauzate de polarizarea condițiilor favorabile.	Aproape toate sectoarele de activitate din regiune se concentrează în proporție de min. 50% în județele Bihor și Cluj. În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional (cu o medie de aproape 39%), urmat de județele Bihor (peste 19,6%) și Maramureș (cca 14,4%).

Productivitatea muncii se situează sub media națională în toate ramurile în afară de agricultură și informații și comunicații.	Valoarea productivității muncii (17.600 euro/persoană ocupată în 2017) se află cu 13.58% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2017 și este de 3,7 ori mai redusă decât media UE28.
Nivelul investițiilor se situează sub media națională și sub media UE.	În anul 2016, formarea brută de capital fix în Regiunea Nord-Vest a reprezentat 13,85% (în scădere) din PIB și se traduce printr-un nivel al investițiilor sub media UE (care a fost în 2016 în jurul valorii de 19%) și sub media națională (de 15,95% în 2016). Acest lucru este cauzat printre altele de o lipsă de atractivitate pe fondul fiscalității și birocrăției excesive, a unei insuficiente predictibilității a mediului economic și politic etc.
Nivel scăzut al Investițiilor Străine Directe.	În Regiunea Nord-Vest valoarea ISD ajunsese în anul 2018 la 4.610 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 5,7% din valoarea totală a ISD din România.
Lipsa unui parc științific și tehnologic operațional în regiune.	În sistemul de acreditare național nu se află niciun parc științific și tehnologic, structură complexă, considerată parte din entitățile de cercetare-dezvoltare-inovare. În același timp, se remarcă și lipsa posibilității de dezvoltare a micro-parcurilor în mediul rural.
Industria din regiune este intensivă în capital uman.	Industria regiunii este intensivă în capital uman și în resurse, cu o productivitate a muncii sub media națională (cu 17,4% sub media națională) și departe de media europeană.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene în perioada 2021-2027	Finanțări europene în perioada 2021-2027 prin politica de coeziune OP1 „O Europă mai inteligentă” (Programul Operațional Regional, Programul Operațional Creștere Inteligentă și Digitalizare), precum și prin alte surse precum Programul Horizon Europe 2021-2027.
Existența, la nivelul U.E., a unui cadru legislativ și a susținerii politice și financiare favorabil pentru sectoare emergente precum energia regenerabilă, industriile culturale și creative, bio și nano-tehnologii, economie circulară etc.	În vederea direcționării surselor de finanțare către activitatea de inovare din IMM-uri, în actuala perioadă de programare, Comisia Europeană a lansat o serie de apeluri HORIZON 2020 INNOSUP-1 (Cluster facilitated projects for new industrial value chains) prin care s-au finanțat 18 proiecte, ADR Nord-Vest fiind partener în două dintre acestea.
Creșterea alocării financiare pentru România și simplificarea procesului de accesare a fondurilor nerambursabile	Alocarea totală propusă pentru România în prețuri curente este de 30,60 mld. Euro din care: 17,72 mld. Euro FEDR (inclusiv Interreg), 4,50 mld. Euro FC, 8,38 mld. Euro FSE+ (față de aproximativ 21.8 mld. în perioada anterioară)

Creșterea numărului mediu de salariați până în 2021.	Se preconizează o creștere a numărului mediu de salariați la nivelul regiunii cu 138,4 mii persoane în 2021, față de 2016, urmare a dezvoltării economice. În regiunea Nord-Vest, numărul salariaților va ajunge la 788 mii persoane arătând o creștere cu 21,3% între 2016 și 2021.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Creșterea concurenței din partea produselor și serviciilor din import sau din alte regiuni ale țării.	În anul 2018, totalul importurilor (CIF) în județele regiunii s-a ridicat la 90.571.510 euro, conform datelor publicate de INS
Creșterea inegalităților teritoriale ca rezultat al concentrării activităților economice în anumite județe ale regiunii.	La nivel regional, pe fondul creșterii disparităților interjudețene, județul Cluj obține performanțe economice semnificative, cu 32% peste media națională, urmat de Județul Bihor.
Scăderea sectoarelor IT și servicii financiare specializate pe activitatea de outsourcing ca rezultat al deschiderii piețelor cu o forță de muncă mai ieftină.	Sectorul TIC este caracterizat de outsourcing, care prezintă o serie de dezavantaje, în principal faptul că gradul de control este relativ redus, iar riscul de dependență față de colaboratori este ridicat.
TURISM	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Existența unor resurse turistice variate, care conferă regiunii un potențial turistic atractiv, în special în ceea ce privește bogăția de ape termale, sărate și minerale, elementele de patrimoniu, resursele naturale și potențialul formelor de turism de nișă/neconvenționale.	Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest beneficiază de un complex de factori turistici morfologici, climatici, hidrografici și biogeografici cu valoare atractivă deosebită. În Regiunea Nord-Vest sunt 29 de stațiuni turistice, cu specific balnear fiind considerate: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Șugatag (Maramureș), Tășnad (Satu Mare) și Tinca (Bihor). Băile Felix, 1 Mai, Sângeorz-Băi, Turda și Ocna-Șugatag sunt declarate stațiuni balneoclimatice în Regiunea Nord-Vest. Specialiștii apreciază că Transilvania de Nord este una dintre cele mai bogate regiuni din Europa în astfel de resurse. Prezența unor obiective turistice de nișă, neconvenționale, face posibilă afirmarea unor tipuri și forme variate de turism, atractive pentru piețele internaționale (turismul de paranormal din Pădurea Baci Hoia, nișe de turism montan, turismul negru, turismul genealogic, etc). În plus, patrimoniul imaterial reprezintă unul dintre punctele tari ale regiunii, cu numeroase resurse valoroase precum: meșteșugurile, tradițiile, sărbătorile locale, arhitectura tradițională (spre exemplu, porțile maramureșene), destinații inedite (spre exemplu, Cimitirul Vesel, Memorialul Victimelor Comunismului etc.), costumele și portul popular, dansurile populare, gastronomia tradițională etc.

	În același timp, numeroasele și diversele resurse existente facilitează practicarea atât a turismului de tip city-break, în special în centre urbane precum Cluj-Napoca sau Oradea (Zona centrală a municipiului Oradea a fost declarată stațiune turistică de interes național) sau a turismului cultural și religios, dar și a turismului activ, în natură (turism montan, ecoturism, turism de aventură etc.).
Existența unui număr semnificativ de localități cu potențial turistic demonstrat care pot deveni stațiuni turistice de interes local sau național.	Alături de stațiunile turistice atestate existente, există zeci de localități cu potențial de a deveni noi stațiuni, transformare care le va facilita accesul la finanțări și investiții în turism, precum: Boga (<i>turism montan, speoturism</i>), Tihuța (<i>Dracula Park, turism montan</i>), Floroiu (<i>turism montan, turism nautic</i>), Cojocna (<i>turism curativ</i>), Leșu Remeți (<i>turism nautic, speoturism</i>), Călinești Oaş (<i>turism nautic</i>), Stoiceni (<i>turism curativ</i>), Belciug (<i>turism curativ</i>), Băile Buzuș (<i>turism curativ</i>), Meseșeni Băi (<i>turism curativ</i>), Răbăgani (<i>turism curativ</i>), Beiuș (<i>turism curativ</i>), Șimleu Silvaniei (<i>turism viniviticol, turism curativ</i>), Beliș (<i>turism montan, speoturism</i>), Mărișel (<i>ski, turism montan</i>), Sîncraiu (<i>turism ecumenic</i>), Mărgău (<i>turism montan, speoturism</i>), Săcuieu (<i>turism montan, speoturism</i>), Rodna (<i>zona Valea Vinului – în curs de acreditare</i>), Maieru (<i>turism cultural și montan</i>), Șanț (<i>turism montan, inclusiv de schi</i>), Leșu, Măgura Ilvei, Ilva Mare și Ilva Mică (<i>turism montan</i>), Valea Ierii (<i>turism montan</i>), Petrești de Jos - Cheile Turzii (<i>turism de recreere</i>), Tureni - Cheile Turenilor (<i>turism de recreere</i>).
Prezența turismului de afaceri și desfășurarea unor mari evenimente cu renume, recunoaștere și participare internațională.	Creșterea importanței turismului de afaceri sau de evenimente se vede mai ales în marile orașe precum Cluj-Napoca (UNTOLD festival, Electric Castle, TIFF etc.) și Oradea, însă este resimțită în toate municipiile reședință de județ din regiune, atât prin prisma existenței unităților de cazare tipică acestei forme de turism (hoteluri de 4 și 5 stele) și a centrelor sau sălilor de conferințe, cât și printr-o durată medie a șederii redusă (de până la 2 nopți). Pornind de la modelul marilor orașe, în ultimii ani se organizează astfel de evenimente și în orașele mici sau chiar în medul rural. De exemplu festivalul de Jazz de la Sângeorș Băi, Smida Jazz Festival etc.
Conectivitatea aeriană bună cu țări din Europa și nu numai, care asigură un important flux de turiști.	Aeroporturile din Cluj-Napoca și Satu Mare sunt conectate cu peste 40 de destinații europene și aeroporturi internaționale importante, cu trafic intercontinental, precum Frankfurt, München sau Varșovia.
Creșterea importantă a numărului personalului din sectorul restaurante și hoteluri.	Personalul restaurantelor și hotelurilor din Regiunea Nord-Vest a crescut constant, peste media națională, în intervalul 2012-2017, situându-se pe locul al doilea (26.627 de persoane, reprezentând 14,47% din total) în 2017, după Regiunea București-Ilfov (46.218 de persoane, reprezentând 25,11% din total).
Creșterea numărului structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și a numărului de locuri de cazare.	Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare din Transilvania de Nord a cunoscut o creștere între 2012 și 2018, reprezentând în anul 2018 13,33% din unitățile de cazare din România, ceea ce a situat regiunea pe locul 3 la nivel național, cu 1.127 de unități, după regiunile de dezvoltare Centru (locul 1 – 2.369 de unități, reprezentând 28,03%) și Sud-Est (locul 2 – 1.434 de unități, reprezentând 16,96%). Numărul locurilor de cazare la nivelul regiunii a crescut între 2012 și 2018, ajungând în anul 2018 la 40.897, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, reprezentând 11,56% din totalul locurilor de cazare din România, după Regiunile Sud-Est (103.753 de locuri – 29,32% – locul 1) și Centru (70.696 de locuri – 19,98% – locul 2).

Există o varietate amplă de proiecte în curs de implementare care au în vedere modernizarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu antropic și natural.	Mizând pe disponibilitate fondurilor europene, o parte considerabilă din orașe au investit în modernizarea și valorificarea unor obiective turistice (ex. Karolyi Carei, Cetatea din Oradea etc.). Existența obiectivelor turistice în proximitatea orașelor mari duce la dezvoltarea turismului de week-end.
În ultimii ani, prin investiții continue au apărut noi destinații turistice, iar altele și-au consolidat notorietatea.	Printre noile destinații se numără exemple precum Nucet, Beclean, Dej etc., în timp ce printre destinațiile de notorietate pot fi amintite Cluj-Napoca, Turda, Tășnad, Borșa etc. Spre exemplu, Borșa este o stațiune turistică de interes național, iar capacitățile de cazare și alimentație sunt bine dezvoltate, beneficiind în același timp de un acces îmbunătățit spre zonele montane odată cu modernizarea drumurilor naționale și dezvoltarea facilităților de informare a turiștilor. Mai mult, stațiunea beneficiază de 9 trasee montane omologate și se bucură de aflusul mare de turiști străini și români care vizitează zona atât vara cât și iarna, situație ce se va îmbunătăți în special după finalizarea proiectului de realizare a primei pârtii olimpice de schi din România.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Lipsa unui plan coerent și integrat de promovare segmentată a Transilvaniei de Nord, atât offline cât și online, ținându-se cont de comportamentele diferitelor piețe/bazine emițătoare de turiști pentru regiune.	La nivel regional nu există o Organizație de Management al Destinației care să conlucreze eficient, coerent și integrat cu CIT-urile, respectiv CNIPT-urile pentru dezvoltarea unor politici și planuri regionale de dezvoltare echilibrată a sectorului turistic, fapt ce se resimte la nivelul promovării atât pe plan național și internațional, cât și intra-regional. În același timp, se remarcă o insuficiență (capacitate de) implicare a autorităților publice și a mediului privat și a celui non-guvernamental în formarea și perfecționarea personalului din turism pentru creșterea și diversificarea serviciilor în turism.
Calitatea slabă sau chiar lipsa unei infrastructuri de acces și utilități (și a transportului intermodal intra și interregional) spre numeroase atracții turistice sau resurse cu potențial de valorificare prin turism.	Un număr însemnat de resurse naturale din regiune au potențial ridicat în a fi (mai bine) valorificate, însă rămân în umbră din cauza dificultăților de acces (în lipsă sau nemodernizate) și a lipsei unor amenajări minime care să permită vizitarea lor în condiții optime (drum de acces, accesibilitate prin intermediul mijloacelor de transport în comun, acces la rețele de trasee de cicloturism, conectivitate față de alte obiective turistice, rețea integrată și coerentă de indicatoare turistice rutiere și/sau pietonale, locuri și infrastructură de parcare, toalete/toalete publice, poteci de acces sau de traseu, marcaje turistice, panouri informative, materiale de informare, ghiduri audio, tururi ghidate, oferirea de ghidaje/informații în limbi de circulație internațională, accesibilitate pentru persoanele cu nevoi speciale, prezență online, produs turistic/ofertă turistică competitivă, în pas cu tendințele, în special în ceea ce privește fostele monumente de patrimoniu restaurate, dar care prin oferta lor turistică neactualizată și rigidă sunt neatractive publicului etc.). Spre exemplu, o mare parte din bisericile fortificate și castelele regiunii sunt în paragină și le lipsește infrastructura de acces și funcționalitățile necesare introducerii lor în circuitul turistic.
Durată medie a șederii scăzută față de celelalte regiuni ale României	Din perspectiva circulației turistice, atât numărul de sosiri cât și cel de înnopțări ale turiștilor au avut, în perioada 2012-2018, o tendință de creștere. Cu toate acestea, Regiunea de Nord-Vest s-a situat pe locul 4 raportat la numărul turiștilor înregistrați în anul 2018 (1,721 milioane de sosiri, reprezentând 13,34% din totalul sosirilor din România). La nivel național, regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 3,635 milioane de înnopțări (reprezentând 12,69% din înnopțările înregistrate în România în anul 2018).

	Durata medie a șederii (DMS) a oscilat în județele din Transilvania de Nord, în perioada 2012-2018, fiind nesemnificativ mai mare în rândul turiștilor români, comparativ cu străinii. Raportat la media națională, DMS a fost mai mică în Transilvania de Nord (2,11 nopți în 2018, locul 5 la nivel național).
Insuficienta valorificare a potențialului turistic local și regional	Turismul nu utilizează la adevăratul potențial punctele tari ale regiunii – spre exemplu, turismul cultural are de suferit pe fondul imaginii nefavorabile a monumentelor istorice neîntreținute, turismul montan este slab valorificat pe fondul unei slabe calități și dezvoltări a serviciilor și infrastructurii turistice (insuficienta dezvoltare a unor dotări precum pârtii de ski alpin, piste de ski fond, trasee pentru mountain-bike, trasee belvedere etc.) etc.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene în perioada 2021-2027 prin politica de coeziune	S-a observat, la nivelul finanțărilor europene (fostul Program Operațional Regional, axele 5 și 7, EEA Grants, Programul Național de Restaurare, etc.), accentul pus pe conservarea, restaurarea, protejarea și valorificarea elementelor de patrimoniu și a ariilor protejate prin turism durabil, fiind avantajate cele din stațiunile acreditate. Turismul va fi sprijinit și în perioada 2021-2027 prin OP5 „O Europă mai apropiată de cetățenii săi” (Programul Operațional Regional).
Creșterea circulației turiștilor internaționali și a interesului acestora pentru experiențe de nișă, unice, autentice.	În regiune sunt dezvoltate forme de turism de nișă precum turismul de aventură, târgurile și evenimentele culinare inițiate de reprezentanții <i>slow food</i> (ce militează pentru educația gustului și sprijinirea comunităților locale și care este împotriva standardizării gusturilor), etc.
Facilități oferite la nivel național pentru stimularea sectorului turismului	Au fost adoptate măsuri pentru stimularea turismului intern, precum voucherele de vacanță, reducerea TVA-ului și a redevențelor pentru utilizarea acviferelor termo-minerale. Cu toate acestea, e necesară modificarea (aplicării) acestor măsuri pentru a impulsiona turismul în direcția potrivită. În același timp, este necesară existența finanțărilor corelate cu potențialul zonelor turistice din Regiunea Nord-Vest.
Tendința de creștere a inițiativelor de conservare, protejare și reconstrucție ecologică a unor areale și/sau resurse, prin turism durabil.	S-a observat, la nivelul finanțărilor europene (fostul Program Operațional Regional, axele 5 și 7, EEA Grants, Programul Național de Restaurare etc.), un accent pus pe conservarea, restaurarea, protejarea și valorificarea elementelor de patrimoniu și a ariilor protejate prin turism durabil. La acestea se adaugă inițiativele finanțate prin programe precum Programul Operațional Capital Uman pentru specializarea elevilor, studenților etc. în domeniul turismului astfel încât să sporească gradul de calitate a serviciilor oferite.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE

Atractivitatea destinațiilor turistice din afara regiunii (atât pe plan național cât și pe plan internațional)	O promovare inefficientă a microdestinațiilor regiunii, asociată cu o infrastructură insuficient dezvoltată și o ofertă turistică necompetitivă sau care nu pune accentul pe durabilitate, autenticitate și unicitate poate duce la decizia alegerii unor destinații concurente (ex. zona Sibiului care deține un OMD implicat în dezvoltarea și promovarea brandului turistic). La nivel regional nu există o Organizație de Management al Destinației care să conlucreze eficient, coerent și integrat cu aceste CIT-uri, respectiv CNIPT-uri, fapt ce se resimte la nivelul promovării atât pe plan național și internațional, cât și intra-regional.
Creșterea presiunii antropice asupra mediului înconjurător, asupra biodiversității și elementelor de patrimoniu cultural (inclusiv a meșteșugurilor tradiționale și a elementelor de folclor)	La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest apar câteva posibile locații ce valorifică atributul „straniu”, fiind percepute fie ca spații bântuite, fie ca locuri unde s-au înregistrat fenomene paranormale. Astfel, din cauza extinderii localităților și construcțiilor care o înconjoară, Pădurea Hoia-Baciu, intens mediatizată în mass-media internațională și pe site-uri dedicate fenomenelor paranormale ca locație bântuită, se află în pericol. Observarea faunei (fluturii Maculinea din Ținutul Fluturului Albastru, urmele de animale din ariile naturale protejate) este de asemenea în pericol din cauza extinderii zonelor rezidențiale, a braconajului și a tăierilor ilegale de pădure). De asemenea, observarea florei se află în pericol din cauza pășunatului excesiv și a extinderii zonelor rezidențiale.
Elaborarea de strategii și politici de dezvoltare și promovare a turismului doar pe baza datelor colectate de către INS, care nu iau în calcul satisfacția turiștilor și tendințele actuale în materie de cazare.	Datele înregistrate de INS, limitate la structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare acreditate și clasificate de către Autoritatea Centrală în domeniul turismului, nu iau în calcul tendința actuală de cazare în pensiunile de mici dimensiuni și proprietățile închiriate prin practica economiei colaborative, sau tendința de creștere a platformelor online (de tipul <i>sharing economy</i>) care facilitează promovarea și punerea la dispoziția turiștilor, gratuit sau contra cost, a unor spații de cazare neacreditate sau care nu sunt obligate să transmită date statistice autorităților din domeniu (<i>AirBnb, Booking, CouchSurfing, WarmShowers, rude și prieteni</i> etc.).
Factori accidentali ce pot afecta direct sectorul turistic și comportamentul de călătorie a turiștilor	Criza economică și sanitară cauzată de pandemia de coronavirus care a afectat semnificativ sectorul turistic.
AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Pondere semnificativă a agriculturii în economia regională.	Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (4,58 % în 2016) este mai mare decât media UE28 (1,6% în 2017) iar ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit în anul 2018 (22,35%), se situează puțin peste media națională (20,93 % în 2018) și mult peste media UE28 (4,2% în anul 2016).
Număr ridicat de pomi fructiferi și animale	Regiunea se remarcă prin numărul pomilor fructiferi ocupând locul 1 pe țară și prin producția de ciuperci, care acoperă 97,72% din producția națională; totodată regiunea ocupă locul 2 la creșterea animalelor, prin prisma numărului de bovine, vaci, bivolițe, juninci, ovine, oi și mioare.

Evoluție ascendentă a agriculturii ecologice	Suprafața totală în agricultură ecologică aproape s-a dublat în România comparativ cu anul 2010 (în 2018 sunt 326.260 ha față de 182.706 ha în 2010).
Există potențial în cultivarea plantelor furajere.	Ponderea suprafețelor cultivate cu plante furajere este mult mai mare decât cea de la nivel național, în 2018 fiind aproape dublă.
Valoarea producției ramurii agricole în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut atât în cazul producției vegetale cât și în cazul producției zootehnice.	În perioada 2007-2017 producția ramurii agricole a crescut cu 1.907.200 mii lei ajungând la 9.544.128 mii lei, din care producția vegetală a crescut cu 1.071.092 mii lei ajungând la 5.959.117 mii lei iar producția zootehnică a crescut cu 848.452 mii lei și a atins valoarea de 3.558.491 mii lei.
Există o consolidare a fermei comerciale de dimensiune medie/mare în special în zona culturilor de câmp.	Prin Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 – 2020 în Regiunea Nord-Vest au fost contractate 8.457 proiecte cu valoare totală de 905.458.607,42 euro.
Dezvoltarea unor structuri asociative integratoare în lanțurile de valoare de tip GAL-uri, clustere, Cooperative agricole, grupuri de producători etc.	În anul 2019 sunt prezente 34 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private și civile. Un cluster important în domeniu este <i>AgroTransilvania</i> . Înființat în 2013 la inițiativa Consiliului Județean Cluj, clusterul reunește actori din industria alimentară pe întregul lanț de valoare. În 2016 a obținut eticheta SILVER din partea ESCA.
Existența unor centre de educație/cercetare în domeniul agricol și dezvoltării rurale.	Existența unor centre de educație/cercetare cu tradiție și cu rezultate semnificative în domeniul agricol și rural (ex. Centrul de Cercetări Biologice Jibou)
Potențial ridicat de dezvoltare a pisciculturii	Regiunea se remarcă printr-un acoperire ridicată a rețelei hidrografice (râuri, lacuri, bălți etc.) ce pot favoriza dezvoltarea pisciculturii.
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Colaborarea între fermieri și mediul academic este insuficientă.	În regiunea Nord-Vest se observă transferul redus de cunoștințe, inovații, tehnologie între sectorul de educație/cercetare autohton și fermieri. Se remarcă efortul depus de câteva GAL-uri din mediul rural pentru a crea această colaborare, dar acest efort este insuficient la nivelul regiunii de Nord-Vest.
Producătorii locali întâmpină greutăți la furnizarea produselor locale de calitate în marile aglomerări urbane din regiune pe fondul unui grad scăzut de asociere.	În Regiunea Nord-Vest se practică agricultură de subzistență, pe parcele mici, cu mijloace tehnice rudimentare, în lipsa unor lanțuri de furnizare și grupuri de producători de mari dimensiuni. Lipsa structurilor asociative viabile duce la o putere scăzută de furnizare, predictibilitate și negociere.

Există o inegalitate între mediul urban și rural, ce ține de accesul populației la servicii.	Se observă diferențe importante în ratele de ocupare și nivelele de venit între mediul urban și mediul rural, de asemenea fiind diferențiat accesul la servicii de educație, sănătate sau culturale, mediul rural fiind defavorizat.
Se constată scăderea populației în mediul rural și lipsa acută de personal cu calificare în domeniul.	Populația cu domiciliul în spațiul rural al regiunii Nord-Vest a cunoscut un trend accentuat de scădere în perioada 2000-2019. De la 1,37 mil locuitori în anul 2000 la 1,30 mil locuitori în anul 2019.
Venitul total mediu lunar al unei gospodării situate în mediul rural este mai mic decât media pe regiune.	În trimestrul 4 al anului 2018 venitul total mediu lunar al unei gospodării situată în Regiunea Nord Vest era de 4.607,7 lei. În zona rurală o gospodărie câștiga cu 18% mai puțin, iar în zona urbană cu 14% mai mult.
Exploatarea necorespunzătoare a unor terenuri agricole	Terenul agricol nu este întotdeauna exploatat eficient, existând situații în care suprafețe relativ mari de teren potrivit pentru activități agricole este abandonat sau utilizat necorespunzător
Inexistența unor laboratoare recunoscute național pentru depistarea falsificării produselor alimentare	Nu există la nivel regional laboratoare recunoscute și acreditate la nivel național sau european pentru depistarea falsificării produselor alimentare tradiționale, produse în regiune, la nivel național sau provenite din import
Nerezolvarea problemei reprezentate de nămolurile de la stațiile de tratare a apei	Aceste nămoluri ar putea fi valorificate la nivel regional
Inexistența sau nivelul incomplet de realizare a planurilor cadastrale în mediul rural	Acest punct slab îngreunarea realizării infrastructurilor și dotărilor în mediul rural (pensiuni, drumuri etc)
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Creșterea cererii mondiale pentru produse agroalimentare, cu precădere pentru cele ecologice și tradiționale.	Perspectivile de dezvoltare a pieței alimentare regionale și mondiale vor conduce la creșterea volumului absolut și relativ al consumului de produse alimentare de înaltă calitate, în stare proaspătă și/sau procesată, bogate în proteine, vitamine, grăsimi vegetale, glucide etc.
Finanțări europene pentru dezvoltare rurală.	În perioada 2021-2027, prin politica agricolă comună (PAC), se vor aloca finanțări europene pentru plăți directe către fermieri, sprijin pentru dezvoltarea rurală și programe de sprijin sectorial. În acest context, se remarcă necesitatea creșterii finanțării alocate pentru GAL-urile din mediul rural, precum și a eligibilității acestora în diverse programe de finanțare.

Promovarea conceptului de <i>Smart Village</i> prin finanțări europene în perioada 2021-2027	Conform politicii de coeziune, OP1 „O Europă mai inteligentă”, reînnoirea generațiilor și dezvoltarea „Satelor inteligente” în întreaga Europă în mediu rural reprezintă o prioritate pentru UE. În acest context, se remarcă necesitatea acordării posibilității GAL-urilor de a se implica pentru crearea premiselor necesare prin finanțări multifond care să permită o dezvoltare integrată a teritoriilor rurale.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Schimbările climatice cu impact direct asupra condițiilor de agro-mediu și implicit asupra capacității de producție viitoare.	Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în întreaga regiune se vor semnala temperaturi medii anuale cu peste 3,5°C mai mari decât în intervalul de referință. Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în județele Bihor și Satu Mare se preconizează scăderi ale precipitațiilor în lunile de vară cu aprox. 40%, în restul regiunii predicțiile fiind încadrate sub acest nivel față de intervalul de referință 1961-1990
Condiții mai restrictive pentru desfășurarea activității în domeniul agriculturii.	Se observă creșterea cerințelor referitoare la condițiile de agro-mediu (protejarea solului; a apei; a reducerii gazelor cu efect de seră etc) și la cerințele referitoare la bunăstarea animalelor.
ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ ȘI BUNĂ GUVERNANȚĂ	
PUNCTE TARI	JUSTIFICARE
Creșterea digitalizării și a utilizării unor tehnici noi de management al informației în administrația publică (e-guvernare).	La nivelul întregii țări se constată că există 393 instituții înscrise pe ghiseul.ro din care 40 (10,2%) înscrise pe site-ul ghiseul.ro reprezintă instituțiile din Regiunea Nord-Vest.
Demararea procesului de bugetare participativă online.	Guvernanța participativă este o caracteristică importantă a guvernării inteligente. Procesul este deja aplicat de Primăria Cluj-Napoca și Oradea. Acesta ajută la identificarea proiectelor prioritare de interes public la nivel de primărie. În anul 2017 s-a înregistrat primul proces de bugetare participativă online din România “Bugetare participativă Cluj-Napoca 2017”, prilej cu care au fost selectate 15 proiecte.
Majoritatea municipiilor din regiunea au în curs de dezvoltare proiecte pentru digitalizarea administrației publice	Cu sprijinul Programului Operațional Capacitate Administrativă majoritatea municipiilor din regiune au în implementare proiecte care vizează digitalizarea serviciilor publice (platformă servicii publice digitale, achiziție aparatură IT, arhivare digitală, instruire angajați, optimizare procese etc.)
PUNCTE SLABE	JUSTIFICARE
Nivel redus al digitalizării administrațiilor publice locale, în special în mediul rural.	România se află pe ultima poziție între statele UE și pe locul 67 din 193 de state din lume la capitolul digitalizarea administrației publice, conform studiului ONU “2018 UN E-Government Survey” privind indicele EGD (indicele de dezvoltare e-guvernare). În prezent gradul de rafinare a serviciilor publice oferite de orașele din regiune este unul redus (plată taxe, impozite și amenzi, parțial eliberare certificat urbanism sau programări la audiențe / evenimente), iar în mediul rural acestea nu sunt disponibile în format online / digital.

Implementarea conceptului de <i>Smart City</i> este în fază incipientă.	Din punct de vedere al stadiului de implementare a conceptului de <i>Smart City</i> la nivel Regional, conform studiilor realizate prin „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, reiese că 70,6 din administrațiile publice sunt în fază incipientă, 11,8 își doresc să implementeze conceptul în următoarea perioadă de finanțare, 8,8 % doresc implementarea de proiecte pilot și 2,9% consideră ca nu este prioritar pentru dezvoltarea orașului/municipiului.
Acces precar la date, cu efect negativ asupra gestiunii eficiente a orașelor din regiune	Infrastructura de colectare de date și bazele de date ale orașelor din regiune sunt subdezvoltate. Datele urbane nu sunt integrate la nivelul primăriilor. Furnizorii de servicii dețin baze de date proprii la care autoritățile locale au acces limitat. Doar o parte din municipiile reședință de județ și câteva orașe mici dețin baze de date geospațiale. Acestea sunt însă încă insuficient dezvoltate pentru a putea fundamenta decizii sau a asigura implementarea și monitorizarea coerentă a proiectelor de infrastructură.
Dificultăți în implementarea proiectelor și formularea de politici publice, planificare.	Personalul angajat în structurile de dezvoltare regională, management de proiecte sau de gestionare a unor programe operaționale este insuficient raportat la numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice. Până în primul trimestru al anului 2020, spre exemplu, nu mai puțin de 961 proiecte au fost contractate numai pe POR 2014-2020 de cele 6 reședințe de județ. În cazul orașelor mici sau a comunelor posibilitatea de a atrage și susține personal specializat în dezvoltarea de proiecte și în atragerea de fonduri europene este foarte redusă. Neutilizarea resurselor reprezentate de echipele GAL-urilor în mediul rural va duce la creșterea acestor dificultăți.
Grad încă redus de implicare a comunității în procesul de decizie	Există încă puține cazuri în care populația este implicată activ în procesul de dezvoltare a proiectelor de interes local. Doar în municipii precum Cluj-Napoca sau Oradea s-a format o cultură a implicării civice. În ceea ce privește mediul rural, datorită GAL-urilor există un număr de 10 comunități din mediul rural unde populația a început să se implice în procesul de dezvoltare a proiectelor de interes local, însă neutilizarea resurselor reprezentate de echipele GAL-urilor va duce la creșterea acestor disparități.
OPORTUNITĂȚI	JUSTIFICARE
Finanțări europene disponibile pentru perioada 2021-2027	Existența unor finanțări europene în perioada 2021-2027 prin OP5 „O Europă mai apropiată de cetățenii săi” și OP1 „O Europă mai inteligentă” (Programul Operațional Capital Uman, Programul Operațional Asistență Tehnică) fapt care va oferi cadrul necesar pentru pregătirea de proiecte la nivel de UAT care să contribuie la creșterea capacității administrative. Implicarea GAL-urilor din mediul rural ca partener activ în cadrul acestor finanțări ar genera schimbări la nivel de implicare civică și mentalitate în mediul rural.
Digitalizarea serviciilor publice a devenit o prioritate la nivel național	În urma adoptării Agendei Digitale la nivelul MCSI prin intermediul Agenției de Digitalizare a României s-a lansat pregătirea unui amplu proces de digitalizare a serviciilor publice asigurate de instituțiile publice la nivel central.
AMENINȚĂRI	JUSTIFICARE
Întârzieri majore care intervin între momentul depunerii cererilor de finanțare și	Din cauza duratei mari a proceselor de evaluare și contractare și al celor privind achizițiile publice, pot interveni întârzieri majore între momentul depunerii cererilor de finanțare și momentul contractării proiectelor cu finanțare externă.

momentul contractării proiectelor cu finanțare externă derulate la nivel de UAT-uri	Aceste amenințări sunt cu atât mai grave când vorbim despre proiecte de CDI, proiecte privind implicarea comunității în deciziile locale sau proiecte privind asocierea fermierilor.
---	--

IV. STRATEGIA DE DEZVOLTARE REGIONALĂ

1. Competitivitatea regiunii în raport cu regiuni europene similare

Din punct de vedere al competitivității, Regiunea Nord-Vest se poziționează pe locul 246 din 268 regiuni europene, fiind a treia regiune competitivă la nivel național, după București-Ilfov și Vest, conform „The Eu Regional Competitiveness Index 2019”⁶⁰ (RCI).

RCI consideră utilă comparația dintre regiunile cu un nivel similar al dezvoltării economice. De exemplu, o regiune mai puțin dezvoltată poate avea un scor general mic, dar să depășească regiunile cu un PIB similar pe cap de locuitor. În schimb, o regiune foarte dezvoltată poate avea un scor ridicat, dar totuși nu atinge nivelul standard pentru regiunile mai dezvoltate. Astfel, în cadrul RCI sunt propuse 15 peer-regiuni pentru Regiunea Nord-Vest, conform similitudinii valorii PIB/locuitor, și anume: din Grecia (Kentriki Makedonia, Ipeiros, Thessalia, Peloponnisos, Dytiki Ellada, Voreio Aigaio), din Polonia (Podkarpackie, Kujawsko-pomorskie, Podlaskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-mazurskie) din Franța (Guyane), din Slovacia (Východné Slovensko) și din România (Centru și Sud-Est).

Astfel, Regiunea Nord-Vest are următoarele performanțe la domeniile grupate conform metodologiei⁶¹:

Performanță sub nivelul mediu	Performanță similară cu restul regiunilor	Performanță peste nivelul mediu
- Infrastructura de transport - Educație de Bază	- Instituțiile publice - Stabilitatea macroeconomică - Sănătatea - Învățământul superior și pe tot parcursul vieții - Dimensiunea pieței - Pregătirea tehnologică - Sofisticarea mediului de afaceri - Inovarea	Eficiența pieței forței de muncă

Tabelul 59. Performanța regiunii în raport cu 15 regiuni cu nivel similar a valorii pib/locuitor spc

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/rci2019_scorecards.pdf

Eficiența pieței forței de muncă este punctul forte al regiunii. Regiunea a înregistrat performanță peste nivelul mediu, la baza acestui indicator au stat indicatorii cu privire la șomaj și la egalitate de gen.

Educație de bază, conform indicelui RCI, este calculată la nivelul național. România ocupă ultimul loc la acest domeniu din Uniunea Europeană. Acest aspect este cauzat în mare măsură de accesul precar la programe de formare continuă. Lipsa posibilităților facile de formare face ca procesul de inovare să

⁶⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/2019_03_rci2019.pdf

⁶¹ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

fie semnificativ îngreunat întrucât forța de muncă nu este la curent cu noutățile în domeniul în care activează.

Din perspectiva infrastructurii de transport, regiunea are performanțe sub nivelul mediu, acest aspect este cauzat pe de-o parte de lipsa unor coridoare de infrastructură de transport de mare capacitate cum ar fi autostrăzi, drumuri expres sau căi ferate duble electrificate cu viteză de cel puțin 120 km/h și pe de altă parte de o densitate încă redusă a populației.

PIB pe cap de locuitor nu este inclus în mod direct la calcul indicelui RCI, însă se observă o relație non-liniară clară pozitivă dintre PIB și indice. Astfel, coeficientul de corelare dintre PIB/cap de locuitor și RCI, pentru toate cele 268 de regiuni este de 0,75. Însă dacă se calculează corelarea doar pentru Regiunea Nord-Vest împreună cu cele 15 regiuni peer propuse, din perspectivă similitudinii valorii PIB/locuitor, se obține o valoare de -0,05, ceea ce arată că nu există o corelare între valoarea PIB/cap de locuitor cu RCI, pentru acest grup de regiuni.

„Regional benchmarking in the smart specialization process: Identification of reference regions based on structural similarity”⁶² propune pe baza caracteristicilor sociale, economice, tehnologice, instituționale și geografice identificarea regiunilor peer, care au condiții structurale similare relevante pentru dezvoltarea bazată pe inovare. Astfel, conform acestui document 15 regiuni peer⁶³ pentru Regiunea Nord-Vest sunt din Bulgaria (Severozapaden, Yugoiztochen), Ungaria (Észak-Alföld, Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld) și din Polonia (Lubelskie, Podkarpackie, Warmińsko-mazurskie, Podlaskie, Kujawsko-pomorskie, Lubuskie, Łódzkie, Pomorskie, Dolnośląskie). Pentru aceste 15 regiuni și Regiunea Nord-Vest, corelarea dintre PIB/locuitor și indicele RCI este de 0,83, ceea ce indică existența unei relații non-liniare clar pozitivă puternică.

Performanța regiunii Nord-Vest prin comparație cu aceste 15 regiuni peer (conform platformei S3 Benchmarking) este menționată în următorul tabel.

Tabelul 60. Performanța regiunii în raport cu 15 regiuni peer (conform platformei S3 Benchmarking)

Performanță sub nivelul mediu	Performanță similară cu restul regiunilor	Performanță peste nivelul mediu
- Infrastructura de transport - Educație de Bază Stabilitatea macroeconomică Sofisticarea mediului de afaceri	- Instituțiile publice - Sănătatea - Învățământul superior și pe tot parcursul vieții - Dimensiunea pieței - Pregătirea tehnologică - Inovarea	Eficiența pieței forței de muncă

Sursa: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work/rci2019_scorecards.pdf

Stabilitatea macroeconomică, conform indicelui RCI, este calculată la nivelul național. România depășește Grecia din perspectiva performanței acestui indicator, însă este surclasată de către Bulgaria,

⁶² https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/114903/JRC89819_RegionalBenchmarking.pdf/699a6115-f685-4567-969d-921d116a304e

⁶³ Au fost excluse regiunile din România

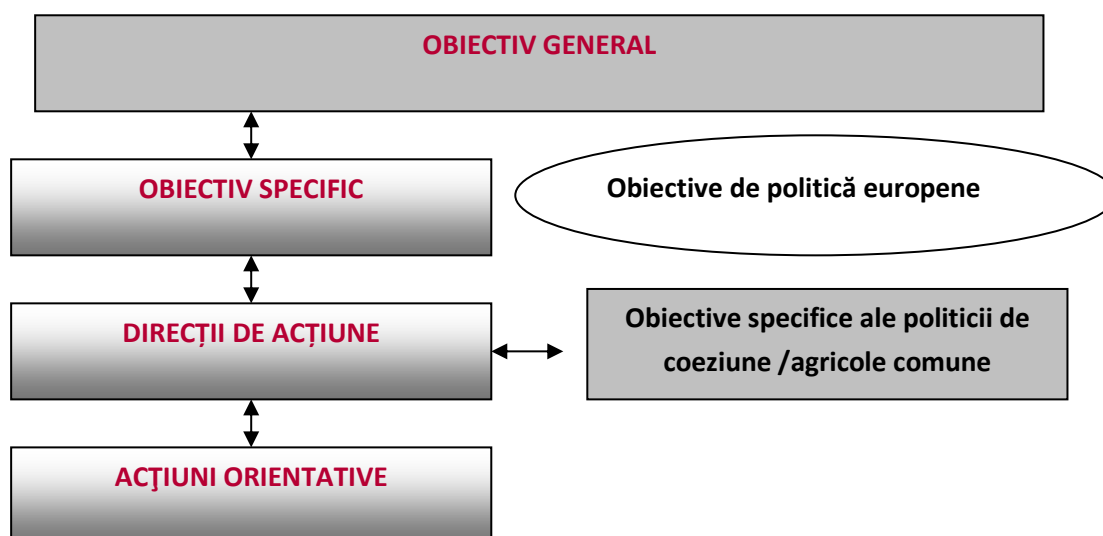
Slovacia, Franța, Ungaria și de către Polonia. În regiunea Nord-Vest, performanța sofisticării mediului de afaceri la fel a înregistrat un nivel scăzut, depășind doar o singură regiune din cele 15, Lubuskie din Polonia.

2. Abordarea strategică

Strategia de dezvoltare propusă pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2021-2027 se bazează pe rezultatele analizei SWOT și pe obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, pe orientările de la nivel național și pe direcțiile strategice ale **politicii de coeziune** și ale **politicii agricole comune** promovate de Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2021-2027.

În ceea ce privește **aspectele metodologice** s-a adoptat orientarea europeană bazată pe concentrarea tematică a resurselor și orientarea către rezultate și impact, ca răspuns la principalele provocări identificate. Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2021-2027, strategia se structurează pe priorități de investiții și categorii de intervenție, pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni⁶⁴. Fiecare obiectiv specific corespunde unui sau mai multor obiective de politică europeană, fiind finanțabil din unul sau mai multe programe operaționale.

Logica de intervenție este reprezentat schematic mai jos:

Viziunea și obiectivele pe termen lung (2034)

Existența unei viziuni de dezvoltare pe termen lung, care acoperă intervalul rămas până în 2034, este rezultatul final al unui proces de consultare și dezbateră pe tema dezvoltării durabile și echilibrate a Regiunii Nord-Vest, lansat la momentul aderării României la UE. Viziunea pe termen lung a fost adoptată prin PDR 2007-2013 și susținută prin PDR 2014-2020.

Viziunea pe termen lung (2034)

⁶⁴ Conform art.17 din "Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize" (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0375&from=RO>).

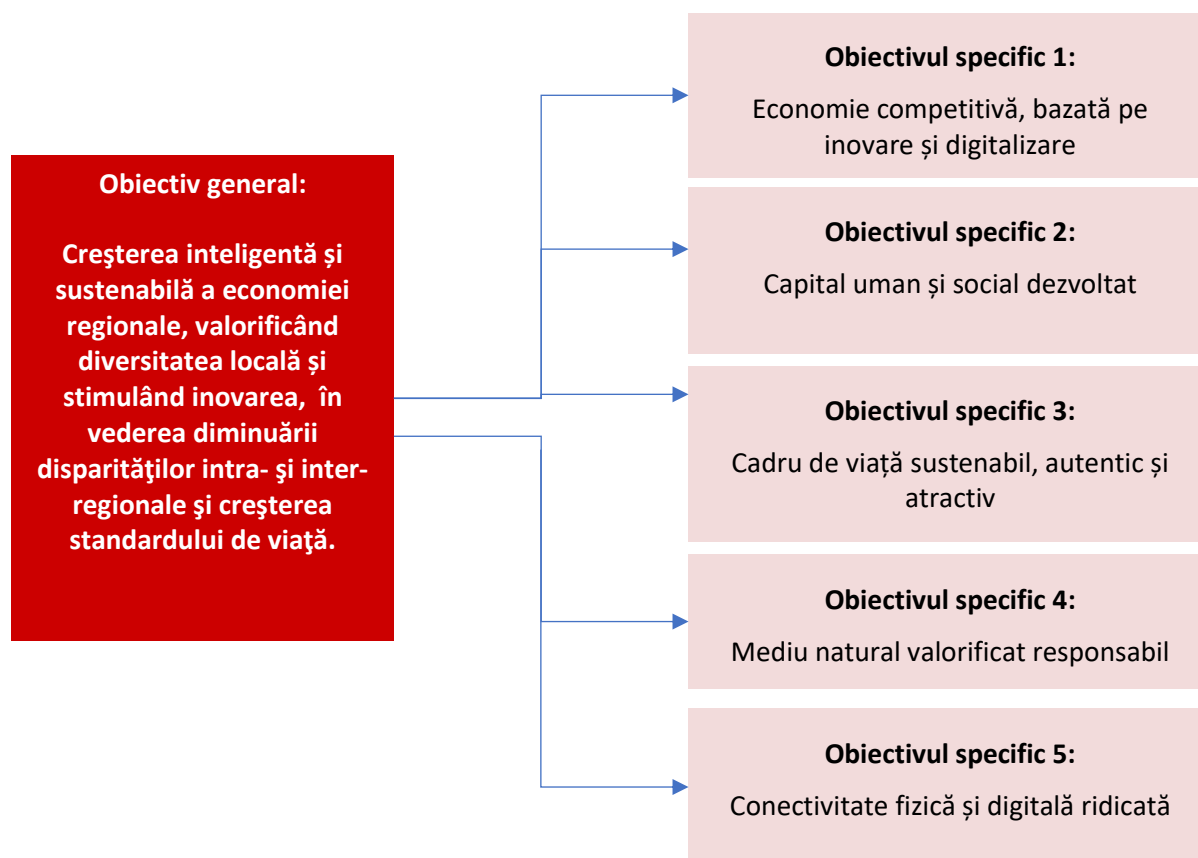
Comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034)

- Valorificarea avantajelor competitive prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale.
- Creșterea investițiilor în capitalul uman al regiunii, în vederea adaptării la economia digitală și industria 4.0.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.
- Promovarea tranziției către surse de energie regenerabilă și gestiunea responsabilă a resurselor.
- Valorificarea spiritului civic în procesul de dezvoltare urbană.
- Dezvoltarea sistemelor de transport cu emisii reduse și încurajarea mobilității active.
- Dezvoltarea bazelor de date pe mai multe niveluri (local, județean, regional) pentru a susține procesul de planificare urbană

3. Obiectivul general și obiectivele specifice 2021-2027

Au fost identificate cinci obiective specifice, care vor contribui la realizarea obiectivului general, astfel:

Aceste obiective specifice urmează să contribuie și la atingerea ȋintelor stabilite prin politica de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027, fiind corelate cu cele 5 obiective de politică europene, așa cum reiese din tabelul centralizator următor:

Tabel x. Corelarea priorităților strategiei regionale cu obiectivele politicii de coeziune ale Uniunii Europene și cu Programele Operaționale⁶⁵ vizate

Obiective specifice PDR	Obiective ale politicii de coeziune a UE	PO vizate
<u>Obiectivul specific 1 -</u> Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	OP1. O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	POCIDIF / POR NORD-VEST / POS
<u>Obiectivul specific 2 -</u> Capital uman și social dezvoltat	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POS / POEO / POIDS / POCIDIF / PNS PAC

⁶⁵ Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ), Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD), Programul Operațional Transport (POT), Programului Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF), Programul Operațional Sănătate (POS), Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO), Programul Operațional Regional Nord-Vest (POR NORD_VEST), Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS), Planul Național Strategic al Politicii Agricole Comune (PNS PAC).

<u>Obiectivul specific 3 -</u> Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POR NORD-VEST/ PNS PAC
<u>Obiectivul specific 4 -</u> Mediu natural valorificat responsabil	OP 2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	PODD / POR NORD-VEST
<u>Obiectivul specific 5 -</u> Conectivitate fizică și digitală ridicată	OP 3. O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POT / POCIDIF / POR NORD-VEST

Obiectivele specifice 1-4 sunt de asemenea corelate cu obiectivele Politicii Agricole Comune⁶⁶, susținute prin Planul Național Strategic al Politicii Agricole Comune (PNS PAC).

⁶⁶ https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_ro

4. Prezentarea schematică a strategiei

OBIECTIV GENERAL <i>Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață</i>				
OBIECTIV SPECIFIC 1 Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	OBIECTIV SPECIFIC 2 Capital uman și social dezvoltat	OBIECTIV SPECIFIC 3 Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OBIECTIV SPECIFIC 4 Mediu natural valorificat responsabil	OBIECTIV SPECIFIC 5 Conectivitate fizică și digitală ridicată
DIRECȚII DE ACȚIUNE 1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri 1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă 1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat 1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale	DIRECȚII DE ACȚIUNE 2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței 2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare 2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos 2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei 2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală	DIRECȚII DE ACȚIUNE 3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor 3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări 3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement 3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici 3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic 3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic	DIRECȚII DE ACȚIUNE 4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi 4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice 4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu 4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă 4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor 4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor	DIRECȚII DE ACȚIUNE 5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T 5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T 5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement 5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor 5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

5. Descrierea strategiei

OBIECTIVUL SPECIFIC 1

Economie competitivă, bazată pe inovare și digitalizare

Obiective politice europene corespunzătoare

- OP1. O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

Corelarea cu Programele Operaționale:

- POR NORD-VEST – P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice;
- PNS PAC – OS2. Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității;
- POEO – P6. Antreprenoriat și economie socială;
- POCIDIF – P1. Integrarea ecosistemului național CDI în Spațiul de Cercetare European și internațional; P2. Crearea și promovarea unui sistem atractiv de inovare în economie pentru toate tipurile de inovare; P3. Dezvoltarea capacității CDI a organizațiilor de cercetare;
- POCIDIF – P5. / P6. / P7. Digitalizarea în educație / cultură / administrația publică;
- PNS PAC – OS1. Sprijinirea veniturilor agricole viabile și a rezilienței în întreaga Uniune pentru sporirea securității alimentare;
- POS – P5. Abordări inovative în cercetarea în domeniul medical;
- POS – P6. Digitalizarea sistemului medical; P7. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament;

JUSTIFICAREA OBIECTIVULUI

Deși Regiunea Nord-Vest se plasează pe locul 2 la nivel național în ceea ce privește numărul de persoane active în domeniile de înaltă tehnologie în 2018 (30,6% din totalul forței de muncă), ponderea companiilor inovatoare în total este încă redusă (13,2% în anul 2016), 8% dintre cercetători provin din mediul privat (mult sub media europeană de 42,3%) iar regiunea în ansamblu are o capacitate redusă de inovare, așa cum reiese din includerea sa în categoria inovatorilor modești în Tabloul de Bord al Inovării Regionale (30% din media UE28). Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord Vest 2021-2027 urmărește creșterea numărului de întreprinderi inovative inclusiv prin asigurarea accesului la tehnologii noi, alinierea la standardele Industriei 4.0 și standardele economiei sustenabile, respectiv mobilizarea capitalului privat și dezvoltarea resurselor umane, evidențiind nevoia de investiții în creșterea capacității de inovare a întregului ecosistem regional.

Regiunea Nord-Vest are o densitate ridicată a IMM-urilor (33,44 IMM-uri / 1000 loc.), valoare peste media națională însă fiind cea mai redusă la nivelul UE28, ce au generat 70,9% din totalul cifrei de afaceri și 73% din totalul forței de muncă. Acest fapt indică importanța IMM-urilor ca motor al dezvoltării economice, la nivel regional fiind asigurată o masă critică importantă din perspectiva unui grad mare de flexibilitate și adaptabilitate la transformările din mediul economic. Pe de altă parte, productivitatea muncii are valori reduse, cu 13,58% sub nivelul național și de 3,7 ori sub media UE28, formarea brută de capital fix este în scădere, iar industria din regiune este intensivă în capital uman, fapt ce indică o nevoie sporită de susținere a antreprenorilor pentru creșterea capacității de inovare, modernizare și adoptare a tehnologiilor noi și internaționalizare prin structuri de sprijin, investiții și programe de formare a forței de muncă. La aceste elemente se adaugă o serie de provocări cu care se

confruntă majoritatea IMM-urilor, în ciuda condițiilor economice generale care s-au îmbunătățit: găsirea clienților, accesul la finanțare, disponibilitatea personalului calificat și a managerilor cu experiență. Astfel, la un an de la înființare, ponderea companiilor încă active se menține redusă (69,3% în anul 2018) și are o tendință descendentă. Acest fapt indică o nevoie a mediului antreprenorial de consolidare a activității încă de la înființare prin consolidarea prezenței pe piață, creșterea accesului și a oportunităților de finanțare, stabilirea de forme de colaborare la nivelul ecosistemului și investiții pentru dezvoltarea de produse și servicii cu valoare adăugată mare.

Conform datelor analizate în cap.II „Profilul socio-economic”, în anul 2017 în Regiunea Nord-Vest majoritatea întreprinderilor active nou create s-au regăsit în mediul urban (69,5%), fapt accentuat și de creșterea disparităților urban/rural la nivel de venituri obținute, ce a antrenat emigrația și implicit scăderea disponibilității resurselor de muncă. Îmbătrânirea populației contribuie la insuficiența personalului cu calificare în alte domenii decât cel agricol. Rata de activitate a populației rurale este mai mare decât în mediul urban, indicând o pondere mare a populației inactive iar activitățile de bază sunt preponderent din domeniul agricol. Această inegalitate se datorează în cea mai mare măsură accesului dificil al populației la servicii (educație, sănătate, cultură). Totodată, perspectivele de creștere a competitivității activității agricole sunt îngădite de condițiile de desfășurare a activității (parcele mici, subzistență, mijloace tehnice rudimentare), producătorii locali având dificultăți în a accesa piețele locale din mari aglomerări urbane.

Regiunea Nord-Vest, din perspectiva profilului de regiune aflată în proces de tranziție industrială, urmărește valorificarea resurselor regionale pentru dezvoltarea bazată pe cunoaștere și inovare. La nivelul Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Vest 2021-2027 a fost identificată nevoia de a crește capacitatea de cercetare-dezvoltare-inovare și dezvoltarea inteligentă a infrastructurilor, pe de o parte, iar pe de altă parte necesitatea dezvoltării relațiilor funcționale de cooperare între actorii din ecosistemul de inovare la nivel regional cu entități la nivel național, european și internațional, pentru reducerea fragmentării lanțului de inovare.

Conform datelor analizate în cap.II „Profilul socio-economic”, infrastructura publică și privată de cercetare și activitatea de CDI sunt bine dezvoltate la nivelul regiunii, aceasta poziționându-se pe locul 2 după regiunea București-Ilfov la capitolul numărului de entități de cercetare-dezvoltare, găzduind 24 de unități și instituții de drept public și 107 de drept privat. În același timp, numărul de cercetători din regiune a avut o evoluție pozitivă (15% creștere între 2014 și 2018). Aceste resurse pot fi valorificate în contextul unei creșteri inteligente, concomitent cu creșterea cheltuielilor cu CDI ca pondere din PIB, respectiv a valorii acestora per locuitor, unde Regiunea Nord Vest a înregistrat progrese limitate (scădere constantă, cea mai mare fiind de 47% în 2017), mult sub media națională și cea a Uniunii Europene. De asemenea, la nivel regional se observă polarizarea municipiului Cluj-Napoca în acest domeniu, care concentrează 94,5% din totalul de cercetători din regiune în anul 2018, fiind necesare intervenții pentru creșterea nivelului de cooperare dintre actorii regionali și a capacității de implementare a rezultatelor cercetării și în rândul companiilor din alte zone ale regiunii. Totodată, există necesitatea investițiilor CDI pentru a putea susține integrarea actorilor CDI în organisme și parteneriate europene sau internaționale și pentru a putea susține preluarea tehnologiilor avansate la nivelul regiunii (Raportul de Țară 2019).

În plus, deși serviciile intensive în cunoaștere (TIC) au avut o creștere semnificativă (dublarea cifrei de afaceri), competitivitatea acesteia rămâne ancorată în avantajul competitiv al forței de muncă bine calificate și a conectivității superioare, în timp ce efectele pozitive ale dezvoltării industriei TIC asupra altor actori din ecosistem rămân limitate (integrarea tehnologiei digitale în procesele curente ale companiilor – 35,6% din companii aveau site-uri web în 2017, digitalizarea serviciilor publice, etc.).

DIRECȚII DE ACȚIUNE PROPUSE

1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri

Acțiuni orientative:

- Promovarea antreprenoriatului prin înființarea, dezvoltarea și operaționalizarea incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, parcurilor tehnologice și științifice, inclusiv parcuri smart cu impact la nivel regional
- Sprijin pentru dezvoltarea de noi întreprinderi în domenii competitive la nivel regional și național
- Susținere pentru dezvoltarea activității întreprinderilor existente și creșterea productivității, în special în domeniile cu valoare adăugată mare (infrastructura, servicii și formare)
- Structuri de sprijin suport pentru afaceri, inclusiv în mediul rural
- Sprijinirea cooperării prin susținerea de structuri asociative și stimularea legăturilor de afaceri și tehnologie atât la nivel național cât și internațional, sprijinirea internaționalizării IMM-urilor
- Sprijin pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare (participare la evenimente și târguri de promovare internaționale, evenimente de match-making, derularea de campanii de promovare și misiuni comerciale, etc.)
- Investiții în active corporale și necorporale în microîntreprinderi, inclusiv scale-up, în vederea creșterii ratei de supraviețuire a acestora
- Suport în accesarea de instrumente financiare diversificate și complementare

1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă**Acțiuni orientative:**

- Sprijin pentru firmele noi, în toate stadiile TRL, pentru susținerea inovatorilor radicali și disruptivi, pentru susținerea potențialului lor de creștere a acestora și pentru a scădea rata de eșec.
- Sprijin pentru firmele inovatoare existente, în special a inovatorilor sociali și a firmelor cu potențial mare de creștere (rata de creștere a cifrei de afaceri de peste 10% anual în ultimii doi ani), pentru scalare (scale-up), pentru trecerea de la concept până la produs și dezvoltarea unui prototip minim viabil (MVP)
- Dezvoltarea și susținerea activității unor structuri colaborative de management a inovării, pepinieră de inițiative colaborative între CDI și întreprinderi, de tipul rețele/ observatoare, consorții regionale de inovare/ hub-uri de inovare / DIH / centre de resurse/ clustere
- Activități de cercetare-inovare atât pentru organizații de cercetare cât și pentru întreprinderi realizate prin cooperare intra-regională în domenii RIS3 (informare, promovare, parteneriate și proiecte promovate de acestea), inclusiv intervenții aliniate KIC.
- Activități de cercetare industrială și/ sau dezvoltare experimentală, derulate individual sau în colaborare.
- Activități CDI în întreprinderi, aferente specializării inteligente la nivel regional (abordare pe lanțul valoric al inovării – activități CDI, valorizare produse/servicii);
- Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, de învățământ superior și de competență, inclusiv colaborarea în rețea;
- Activități de inovare, inclusiv inovare de proces și organizațională.

1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat**Acțiuni orientative:**

- Facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, astfel:
 - Investiții în active corporale și necorporale/ linii pilot, testare prototipuri, audit energetic, eficiență energetică, certificare produse/servicii
 - Noi tehnologii (IoT, automatizare, robotică, inteligența artificială)

- Design industrial, inclusiv inovare bazată pe design
- Digitalizare la nivelul proceselor de producție
- Investiții la nivel de companie pentru achiziționarea de servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală
- Customizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitală directă)
- Crearea și dezvoltarea infrastructurilor de inovare și transfer tehnologic (ITT), fizice sau digitale, în scopul facilitării interacțiunii între mediul CDI și mediul de afaceri și comercializării rezultatelor CDI, inclusiv dezvoltarea unor noi tipuri de infrastructuri care facilitează transferul tehnologic (de ex. demo-lab, living lab, fab lab, makers-space etc.) și a serviciilor aferente;
- Sprijin acordat pentru desfășurarea serviciilor de TT, inclusiv prin dezvoltarea unor noi tipuri de servicii de transfer tehnologic corelate cu nevoile mediului de afaceri, consultanță specializată în afaceri sau investiții pentru implementarea unui rezultat al cercetării – inovării în parteneriat între IMM-uri și ITT.

1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale

Acțiuni orientative:

- Securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare, inclusiv sprijin pentru inițierea de start-up-uri / spin-off-uri în domeniul securității cibernetice
- Sprijinirea digitalizării în mediul universitar și dezvoltării universităților ca "poli" de competențe în domeniul digital, inclusiv prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale, laboratoare, dotare tehnică și echipamente (de ex.: live streaming, projection, video mapping)
- Investiții pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a microîntreprinderilor și IMM-urilor (adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri, inclusiv Hub-urilor Inovative Digitale (DIH))

OBIECTIVUL SPECIFIC 2

Capital uman și social dezvoltat

Obiective politice europene corespunzătoare

- OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale
- OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale

Corelarea cu Programele Operaționale:

- POEO – P2. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională; P3. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic; P4. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic; P8. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii;
- POEO – P1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii; P3. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic; P4. Creșterea

accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic; P5. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți; P7. Susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii

- POR – P5. O regiune educată;
- POCIDIF – P5. Digitalizarea în educație;
- POS – P2. Creșterea eficacității și diversificarea serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și a celor oferite în regim ambulatoriu; P3. Servicii de recuperare, paliativă și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității; P6. Digitalizarea sistemului medical; P7. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament.
- PNS PAC – P9. Îmbunătățirea răspunsului agriculturii UE la cerințele societății privind alimentația și sănătatea, inclusiv alimente sigure și nutritive, produse într-un mod sustenabil, precum și deșeuri alimentare și bunăstarea animalelor
- POCS – P1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității; P2. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității; P3. Comunități marginalizate; P4. Reducerea disparităților între copiii în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii; P5. Servicii pentru persoane vârstnice ; P6./P7./P8. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități/ grupuri vulnerabile/ persoane defavorizate.
- PNS PAC – P8. Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii durabile.
- POCS – P1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității; P2. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității; P3. Comunități marginalizate; P4. Reducerea disparităților între copiii în risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii; P5. Servicii pentru persoane vârstnice ; P6./P7./P8. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități/ grupuri vulnerabile/ persoane defavorizate.

JUSTIFICAREA OBIECTIVULUI

La nivel național, datele cantitative privind educația și alte servicii sociale demonstrează că învățământul a stagnat într-o mare măsură de la intrarea în Uniunea Europeană, chiar dacă s-au realizat investiții în infrastructura educațională și în serviciile educaționale.

În regiune se regăsește al doilea cel mai important pol educațional din țară, Municipiul Cluj-Napoca (inclusiv Județul Cluj) care excelează la nivelul învățământului universitar (UBB cea mai performantă universitate din România conform Shanghai University Ranking) dar și la cel preuniversitar (județul cu cele mai mari medii la bacalaureat). Performanța în educație se regăsește însă într-o mai mică măsură în celelalte județe și orașe din regiune. Cluj-Napoca atrage astfel o parte însemnată de studenții din orașele regiunii care susțin astfel creșterea competitivității orașului. Cu toate acestea ponderea populației între 25-64 ani cu studii superioare este încă destul de redusă (17%), în comparație cu majoritatea regiunilor Europene care trec de 25-30%. De asemenea, regiunea prezintă valori foarte scăzute în ceea ce privește învățarea pe tot parcursul vieții, doar 1.1% din populația cuprinsă între vârstele de 25-64 ani este implicată activități de formare continuă⁶⁷, pe când majoritatea regiunilor europene au valori de peste 5-10% sau chiar peste 30% în țările nordice. Acest aspect evidențiază probleme destul de ridicate în ceea ce privește specializarea forței de muncă, condiție esențială în procesul de inovare.

⁶⁷ Măsurat la 4 săptămâni înainte de aplicarea sondajului, indicator Eurostat (trng_ifse_04)

Până acum, finanțările prin POR 2014-2020 și cele naționale au sprijinit modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurilor educaționale. Conform INS, dotările unităților școlare au crescut de 16.03% în cazul sălilor de clasă, 15% în cazul laboratoarelor și 7% în cazul sălilor de gimnastică. Mai mult, în gradul ridicat de scădere/îmbătrânire a populației, numărul unităților școlare în perioada 2007-2018 a scăzut doar cu 62 de unități (scăderea fiind în special în cazul învățământului preșcolar). Rămân însă necesități importante în ceea ce privește modernizarea unităților de învățământ în mediul rural și în orașele mici, mai ales liceele (nu cele tehnologice sau profesionale) care nu au beneficiat de sprijin în actuala perioadă de programare. Mai mult de atât, există încă dificultăți în modernizarea / restaurarea unităților de învățământ care au statut de monument istoric.

Aparatură IT și echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităților de învățământ s-a îmbunătățit simțitor în perioada 2012-2018, regiunea fiind pe primul loc pe țară privind creșterea numărului de PC-uri în anul 2018. Totuși procesul de digitalizare a unităților de învățământ este încă redus. Doar în marile orașe din regiune o parte din școli sunt echipate cu dotări pentru învățământ online, în orașele mici și în mediul rural unitățile de învățământ nu sunt încă pregătite pentru a face acest pas. În completarea echipării unităților de învățământ se resimte nevoia de a forma cadrele didactice, mai ales în vederea adaptării cursurilor și modului de predare la noile tehnologii.

Investițiile în modernizarea unităților sanitare au continuat și în perioada 2014-2020 cu accentul pe ambulatorii și pe eficientizarea energetică a fondului construit. Mai mult de atât, în clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 la numărul de centre de diagnostic și tratament, centre de sănătate și laboratoare de tehnică dentară. Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru medical ca importanță din România, cu un număr mare de institute de excelență în domeniul bolilor cardiovasculare, oncologiei, urologiei și transplantului renal. De asemenea, în spitalele județene cât și în cele municipale din județul Bihor sau realizat investiții care privesc echiparea cu infrastructură pentru telemedicină. Cu toate acestea nevoia de modernizare și echipare a unităților sanitare rămâne valabilă, mai ales în cazul orașelor mici. De asemenea, la nivel național și implicit la nivelul regiunii, sistemul de sănătate trebuie reformat și orientat către prevenție. În acest sens, va fi nevoie de întărirea sistemului primar de sănătate, mai ales în mediul rural unde accesul la servicii de sănătate este încă deficitar.

În ceea ce privește populația dezavantajată/ marginalizată din punct de vedere socio-economic, situația regiunii este mai favorabilă decât situația la nivel național și s-a îmbunătățit în ultimii ani, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială, precum și rata sărăciei severe înregistrând o scădere între 2012 și 2018. Pe de altă parte, având în vedere că indicatorii sărăciei și excluziunii sociale la nivel național sunt alarmanți, relativă bună poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă neapărat o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele intra regionale de dezvoltare (atât urban-rural, cât și între municipiile mari și orașele mici sau zonele nedeservite de centre urbane), susținute și de accesul inegal la servicii primare de sănătate, sociale și educație, fiind în continuare semnificative. Nu în ultimul rând, etnia romă este a treia etnie la nivel regional din punct de vedere al numărului populației, înregistrând 4,37% din totalul regional, peste media națională (3,1%). Populația de etnie roma reprezintă unul dintre grupurile cele mai afectate de sărăcie și excluziune socială.

În mediul urban, principala cauză a dezavantajării este capitalul uman, ceea ce se reflectă negativ și asupra ocupării, respectiv asupra numărului persoanelor care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii și nu urmează o formă de învățământ. Există o serie de orașe și municipii care înregistrează peste 10% din populație în zone urbane marginalizate, însă, dintre acestea, nici unul nu a inițiat în perioada de programare 2013-2020 intervenții integrate prin mecanismul de dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității. Zonele urbane marginalizate (ZUM) necesită intervenții integrate pe o perioadă îndelungată de timp, cu accent pe implicarea populației în rezolvarea problemelor comunității și eforturi susținute din partea municipalităților și altor actori locali pentru ruperea cercului vicios al marginalizării.

În mediul rural riscul de sărăcie este mai mare, iar aceasta se prezintă sub mai multe forme, de la sărăcia din satele mici și cele cu populație îmbătrânită până la comunități caracterizate prin capital uman scăzut, o ocupare formală redusă a forței de muncă și condiții de locuire improprii.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PROPUSE

2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței

Acțiuni orientative:

- Promovarea și dezvoltarea sistemului de învățământ profesional și tehnic, mai ales sub forma învățământului dual
- Dezvoltarea programelor de recalificarea și reconversie profesională a forței de muncă
- Dezvoltarea programelor pentru o mai bună integrare în piața forței de muncă (orientare profesională, dezvoltare de competențe și abilități etc.)
- Elaborare de studii pentru corelarea sistemului de învățământ cu piața forței de muncă

2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă , bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea și susținerea programelor de formare continuă, mai ales pe domeniile care au legătură cu noile tehnologii, dezvoltare durabil și industria 4.0,
- Dezvoltarea infrastructurii de suport pentru învățare pe tot parcursul vieții (echipare unități de învățământ, centre comunitare și alte dotări în care să fie oferite aceste servicii)

2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos

Acțiuni orientative:

- Modernizarea / extinderea și dotarea unităților sanitare care furnizează servicii de medicale / de reabilitare/ recuperare, de paliative și îngrijiri medicale pe termen lung (inclusiv accesibilizare)
- Digitalizarea sistemului medical (partea de management)
- Dezvoltarea sistemelor de telemedicină
- Sprijinirea serviciilor medicale dedicate prevenției
- Dezvoltarea și ameliorarea calității serviciilor de medicină de familie
- Revitalizarea / modernizarea rețelei de medicină școlară
- Sprijinirea furnizorilor de asistență medicală primară și comunitară
- Formarea continuă a personalului medical
- Realizarea de campanii de promovare a unui stil de viață sănătos
- Construirea / amenajarea de locuințe pentru cadre medicale (mai ales în orașele mici)
- Dezvoltarea de programe de prevenire, screening, monitorizare de la distanță în mediul rural

2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea integrată a zonelor urbane marginalizate
- Sprijin pentru educația adultului

- Sprijin pentru integrarea / reintegrarea persoanelor dezavantajate pe piața forței de muncă prin măsuri ce facilitează accesul la ocupare, inclusiv a șomerilor de lungă durată și sprijin specific pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și integrarea socio-economică a tinerilor
- Facilitarea accesului egal și în timp util al populației defavorizate la servicii publice de calitate, sustenabile și accesibile financiar
- Îmbunătățirea serviciilor sociale, de îngrijire familială și a serviciilor de îngrijire în cadrul comunității
- Promovarea egalității de șanse și a participării active în societate și a integrării sociale a persoanelor expuse riscului sărăciei sau de excluziune socială
- Îmbunătățirea accesului unor grupuri marginalizate, cum ar fi romii, la educație și locuri de muncă și promovarea incluziunii sociale a acestora
- Îmbunătățirea condițiilor de locuire și crearea de infrastructuri de locuit
- Alte infrastructuri sociale care contribuie la incluziunea socială în cadrul comunității

2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală

Acțiuni orientative:

- Susținerea mecanismelor de implicare a comunității în dezvoltarea locală
- Susținerea procesului de formare a comunităților și a inițiativelor civice
- Dezvoltarea sistemelor și platformelor de comunicare între comunitate și administrația publică locală

OBIECTIVUL SPECIFIC 3

Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv

Obiective politice europene corespunzătoare

- OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale
- OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale

Corelarea cu Programele Operaționale:

- PODD – P2. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară; P3. Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și remediere a siturilor contaminate; P4. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor;
- PNS PAC – P4. Contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, precum și la energia durabilă; P5. Promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale, cum ar fi apa, solul și aerul; P6. Contribuția la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor.
- POR NORD-VEST – P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul.

JUSTIFICAREA OBIECTIVULUI

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest dispune de o rețea de localități bine conturată, susținută de zone metropolitane sau sisteme urbane. Cu toate acestea, o parte din orașele mici sunt în declin în ceea ce privește populația care migrează spre marile centre urbane (mai ales Cluj-Napoca) iar zonele

periurbane sunt afectate de expansiunea necontrolată. Populația în centrele urbane scade ușor, stagnează sau crește ușor însă populația în așezările din jurul reședințelor de județ se află în continuă creștere. Noile zone rezidențiale, aflate la periferia centrelor urbane sunt caracterizate de dezvoltări sporadice, necontrolate, lipsite de dotări, servicii și infrastructură de transport. Zonele de locuințe colective se află în declin. Deși au existat și continuă intervenții de eficientizarea energetică a fondului construit, spațiile publice (spații de tip condominium) din jurul locuințelor colective sunt degradate iar suprafața dedicată activităților comunitare sau spațiilor verzi scade treptat în detrimentul parcurilor rezidențiale. O parte din zonele centrale (Oradea, Cluj-Napoca, Bistrița sau Baia Mare) au beneficiat de proiecte de regenerare urbană, mai ales prin dezvoltarea zonelor pietonale și restaurarea fondului construit. Acest demers nu a fost însă urmat de o parte considerabilă din orașele mai mici unde zonele centrale sunt încă degradate deși au un potențial arhitectural și turistic deosebit având capacitatea de a-și recăpăta inclusiv rolul de spațiu de întâlnire pentru comunitate.

În ultimii ani Cluj-Napoca s-a transformat într-un model la nivel național în ceea ce privește implicarea comunității în dezvoltarea urbană. Proiecte de succes precum bugetarea participativă au fost preluate și de alte municipii și orașe din regiune (Zalău, Turda, Negrești Oaș etc.). Cu toate acestea, relația între autoritățile publice și comunitate sunt îngreunate, mai ales în ceea ce privește furnizarea serviciilor public. Doar 40 de localități (municipii, orașe și comune) sunt înrolate în platforma națională Ghișeul.ro și oferă servicii publice digitale (plată taxe și impozite locale). Foarte puține orașe din regiune (Oradea, Satu-Mare, Bistrița etc.) dispun de baze de date GIS sau de planuri cadastrale actualizate. Acest aspect îngreunează procesul de proiectare și planificare și face dificilă implementarea și monitorizarea strategiilor de dezvoltare.

Cu excepția comunelor periurbane, mediul rural se află preponderent în declin. Investițiile în comasarea și echiparea terenurilor agricole, dezvoltarea agriculturii ecologice (suprafața agriculturii ecologice aproape s-a dublat între 2010 și 2018), promovarea și păstrarea meșteșugurilor și tradițiilor locale, echiparea zonelor rurale sprijinite de Grupurile de Acțiune Locală dar și de un cluster specializat în domeniul agriculturii (AgroTransilvania) au avut o contribuție semnificativă în reducerea declinului. Cu toate acestea transferul de cunoștințe în domeniul agriculturii este încă redus iar agricultura de subzistență, pe parcele mici reprezintă în continuare o pondere ridicată din producția totală. De asemenea, lipsesc în continuare lanțuri eficiente de furnizare iar structurile asociative se dezvoltă destul de încet. Mediul rural se confruntă în continuare cu probleme de echipare și dotări precum: calitatea precară a infrastructurii de transport (mai ales drumuri comunale), acces precar la servicii de sănătate, starea precară a unităților de învățământ alături de un nivel redus de echipare cu infrastructură tehnico edilitară (mai ales apă-cana și gaze).

Chiar dacă regiunea are un potențial ridicat, activitatea turistică este concentrată în câteva centre, restul obiectivelor fiind nevalorificate. Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest beneficiază de un complex de factori turistici morfologici, climatici, hidrografici și biogeografici ce conferă regiunii un potențial turistic atractiv. Un număr însemnat de resurse naturale din regiune au potențial ridicat în a fi (mai bine) valorificate, însă rămân în umbră din cauza dificultăților de acces (în lipsă sau nemodernizate) și a lipsei unor amenajări minime care să permită vizitarea lor în condiții optime. De asemenea, prezența unor obiective turistice de nișă, neconvenționale, face posibilă afirmarea unor tipuri și forme variate de turism, atractive pentru piețele internaționale (nișe de turism montan, turismul negru, turismul genealogic, etc). Lista de resurse (vestigii istorice, edificii religioase, obiective turistice culturale, patrimonial turistic etnografic, monumente, amenajări și activități cu funcție turistică) este completată de lista monumentelor istorice care totaliza 4.480 de imobile de patrimoniu în anul 2015, dintre care 998 au fost monumente recunoscute ca fiind de interes național sau universal. Există la nivelul regiunii orașe cu un patrimoniu arhitectural deosebit, concentrat în zone mai ample cum ar fi centrul istoric din Oradea (Art Noveau) sau Gherla (oraș Baroc). O bună parte din monumentele istorice și mai ales a zonelor protejate trebuie conservate sau necesită investiții pentru dezvoltarea și valorificarea lor prin includerea în circuite turistice.

Deși există o varietate amplă de obiective și zone turistice, nu există un plan coerent și integrat de promovare offline și online a Transilvaniei de Nord, iar calitatea slabă a infrastructurii de acces spre atracțiile turistice îngreunează valorificarea potențialului existent. Astfel, în lipsa unei infrastructuri adecvate și a unei promovări bazate pe mijloace moderne, se observă o scădere a duratei medii de ședere a turiștilor în perioada 2012-2018, și un interes mai redus din partea turiștilor străini.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PROPUSE

3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor

Acțiuni orientative:

- Sprijinirea regenerării urbane, mai ales în zonele de locuințe colective și în zonele centrale
- Echiparea zonelor de expansiune cu utilități și infrastructură de transport
- Dezvoltarea sistemului de spații public (mai ales prin design participativ și concursuri de arhitectură și urbanism)
- Amenajarea de spații de joacă pentru copii
- Dezvoltarea sistemelor de supraveghere a spațiilor publice
- Modernizarea și revitalizarea piețelor agro-alimentare
- Modernizarea și consolidarea fondului clădit
- Extinderea sistemelor de iluminat public (inclusiv iluminat arhitectural)

3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea și revitalizarea dotărilor de interes public
- Ameliorarea calității infrastructurii de transport (inclusiv drumuri agricole, piste pentru biciclete și trotuare)
- Amenajarea și revitalizarea spațiilor publice (parcuri, scuaruri, grădini etc.)
- Dezvoltarea sistemelor de supraveghere a spațiilor publice
- Amenajarea de spații de joacă pentru copii
- Modernizarea / extinderea și echiparea unităților de învățământ
- Modernizarea și schimbarea funcțiunii clădirilor abandonate (foste școli, grădinițe etc.)
- Modernizarea și echiparea unităților medicale (mai ales cabinete medicale)
- Dezvoltarea / modernizarea sistemelor de utilități (apă, canal, gaz, energie electrică)
- Extinderea și refacerea sistemelor de irigație
- Ameliorarea accesului la servicii de transport public (județean sau regional)
- Sprijinirea agriculturii ecologice
- Tehnologizarea / eficientizarea producției agricole
- Optimizarea lanțurilor de distribuție a produselor agricole

3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement

Acțiuni orientative:

- Modernizarea, revitalizarea și extinderea dotărilor culturale
- Susținerea evenimentelor culturale
- Dezvoltarea și revitalizarea facilităților sportive
- Dezvoltarea și revitalizarea zonelor de agrement

3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea platformelor de servicii publice digitale
- Echiparea administrației publice cu infrastructură IT
- Instruirea personalului în furnizarea serviciilor publice
- Implicarea comunității și a mediului de afaceri în ameliorarea calității serviciilor publice
- Dezvoltarea platformelor de comunicare cu comunitatea, mediul de afaceri sau vizitatorii
- Dezvoltarea bazelor de date GIS
- Elaborarea planurilor cadastrale

3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic

Acțiuni orientative:

- Restaurarea și valorificarea monumentelor istorice (inclusiv schimbarea funcțiunii dacă este oportun)
- Promovarea și păstrarea tradițiilor și obiceiurilor locale
- Integrarea obiectivelor de patrimoniu antropic în circuite turistice
- Realizarea evenimentelor culturale care să pună în valoare specificul și identitatea regiunii

3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea infrastructurii de turism (unități de cazare, dotări, facilități etc.)
- Reabilitarea / revitalizarea obiectivelor turistice
- Amenajarea de trasee turistice (inclusiv cicloturism)
- Dezvoltarea platformelor de promovare turistică și interacțiuni cu turiștii
- Dezvoltarea unor circuite turistice transfrontaliere / transnaționale
- Promovarea integrată a regiunii ca destinație turistică (mai ales prin parteneriate între autorități locale, centrale, furnizori de servicii și comunitate)
- Sprijinirea turismului ecologic
- Valorificarea obiectivelor turistice de nișă și a formelor neconvenționale de turism (turismul paranormal, turismul negru, turismul genealogic, turismul de film etc.)

OBIECTIVUL SPECIFIC 4

Mediu natural valorificat responsabil

Obiective politice europene corespunzătoare

- OP2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor

- OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale

Corelarea cu Programele Operaționale:

- POR NORD-VEST – P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul;
- PODD – P2. Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară;
- PNS PAC – P4. Contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, precum și la energia durabilă.

JUSTIFICAREA OBIECTIVULUI

Regiunea găzduiește cei mai mulți producători români de energie electrică din sursă solară (169, reprezentând 26,61% din totalul național), producând un total de 18,39% din energia electrică produsă din resursa solară la nivel național (257,15 MW PE). Această dinamică a pieței energiei electrice reprezintă o oportunitate pentru creșterea gradului de utilizare a energiei din surse regenerabile, una dintre principalele necesități ce ar putea reduce consumul de energie primară. De asemenea, în regiune se află inclusiv orașe care valorifică energia geotermală pentru încălzirea fondului construit precum Beiuș, Oradea sau Săcueni. Cu toate acestea, potențialul de energie verde este încă insuficient valorificat, mai ales resursele de energia geotermală disponibile în județele Bihor și Satu Mare, energie solară sau biomasă.

În ultimii ani, România a înregistrat una dintre cele mai mici valori ale consumului de energie primară/cap de locuitor, iar scăderea consumului de energie din sectorul casnic/ cap de locuitor, amintită în analiza profilului socio-economic, reprezintă un rezultat al politicilor de eficiență energetică și al programelor naționale/ regionale derulate în perioada 2007-2020. Regiunea Nord-Vest deține un potențial ridicat pentru realizarea obiectivelor naționale și europene privind creșterea eficienței energetice și reducerea emisiilor de carbon. Nevoia de eficientizarea energetică a fondului clădit rămâne însă valabilă, mai ales în municipiile reședință de județ care dețin o cantitate foarte mare de locuințe colective dar și în orașele mai mici unde din cauza lipsei interesului din partea asociațiilor de locatari încă există un număr considerabil de locuințe colective care necesită intervenții. Mai mult de atât, pentru a asigura un impact mai ridicat al acestor proiecte, ele ar trebui cuplate cu amenajarea teraselor locuințelor colective (terase verzi), echiparea cu sisteme de producție de energie (energie solară) dar și cu intervenții la nivelul cartierului cum ar fi cele de regenerare urbană.

În ceea ce privește sistemele de încălzire, în regiune se păstrează doar 5 localități care dețin încă sisteme centralizate de încălzire care necesită în continuare suport pentru modernizare și rețehnologizare. Alte municipii precum Baia Mare sau Zalău au renunțat treptat la încălzirea centralizată în lipsa resurselor pentru a menține sistemele funcționale. Mai mult de atât, există în continuare locuințe colective în orașe mici sau în mediul rural care nu dispun de sisteme moderne de încălzire fiind încălzite cu centrale pe lemne sau pe cărbune. Acest tip de încălzire are un impact profund negativ asupra factorilor de mediu, mai ales asupra calității aerului.

Deși municipiile și orașele din regiune dispun de sisteme de canalizare și lungimea totală a conductelor de canalizare s-a extins cu peste 60% între 2012 și 2018, majoritatea zonelor de expansiune dar și o parte semnificativă din așezărilor rurale sau satele aparținătoare a municipiilor și orașelor nu dispun de astfel de facilități. Doar 51% din populație regiunii este astfel deservită de sisteme de canalizare. În acest sens, se resimte nevoia de a continua procesul de echipare a localităților, mai ales cele din mediu rural cu infrastructură pentru canalizare.

O parte considerabilă din localitățile din regiune sunt expuse riscului de inundații, mai ales în urma topirii zăpezii și cazul ploilor torențiale (din ce în ce mai frecvente). Zonele cele mai expuse la inundații se regăsesc în municipiul Satu Mare și în așezările învecinate (Someșul), în apropierea municipiului Carei și a orașului Arad (Crasna), în zona Săcueni – Marghita (Barcău) sau în partea de nord a județului Maramureș (Iza). Pentru a reduce vulnerabilitatea localităților la inundații se resimte nevoia dezvoltării unor sisteme de monitorizare și prevenția a inundațiilor împreună cu zone umede dedicate stocării apelor în cazul inundațiilor. De asemenea, pentru că în regiune există 192 de localități expuse riscului

producerii unor alunecări de teren este nevoie de investiții în stabilizarea versanților dar și într-o cartare amănunțită a zonelor vulnerabile la acest risc.

Tradiția industrială și minieră face ca în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest să se regăsească în continuare suprafețe ample de situri contaminate, mai ales în zona Baia Mare dar și în județul Bihor. De asemenea, majoritatea orașelor dețin foste zone industriale intrate în declin care însă beneficiază de o accesibilitate bună fiind adesea echipate cu infrastructură tehnico-edilitare de mare capacitate. Aceste zone necesită intervenții de decontaminare pentru a putea fi ulterior valorificate fie prin proiecte ample de regenerare urbană sau prin transformarea lor în spații verzi care să deservească orașul.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest dispune de 110 situri Natura 2000 a căror suprafață cumulată reprezintă peste 42.6% din suprafața totală a regiunii. În completarea acestora în regiune se regăsesc și 4 parcuri naturale și naționale. Deși există o cantitate și diversitate semnificativă de zone naturale protejate doar 125 din 281 de astfel de zone au planuri de management. Deși reprezintă elemente potențial turistic dar și de agrement deosebit, aceste zone sunt încă insuficient valorificate și promovate. Adesea zonele naturale protejate sunt fie expuse expansiunii necontrolate sau sunt exploatate turistic într-un mod ne sustenabil care pune în pericol flora și fauna.

La nivelul regiunii un număr de 11 localități urbane au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor, mult sub suprafața cerută la nivel european (26 mp/locuitor). Din cele 43 de orașe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depășesc suprafața de 52 mp/locuitor recomandată de Organizația Mondială a Sănătății. În acest context, este nevoie în continuare de extinderea suprafeței de spații verzi mizând în primul rând pe proiecte de regenerare urbană în zonele de locuințe colective și conversia fostelor situri industriale. În prea puține cazuri există o gândire sistemică asupra rețelei de spații verzi la nivel municipal și metropolitan. De aceea va fi nevoie de completarea rețelelor de spații verzi, mai ales prin dezvoltarea de coridoare verzi, implicit completarea vegetației de aliniament sau inserarea acestora în lungul circulațiilor rutiere. De asemenea, pentru că majoritatea orașelor din regiune sunt traversate, adesea chiar legate de cursuri de apă. Așadar va fi importantă valorificarea și extinderea spațiilor verzi în jurul acestora pentru a putea crea nu doar coridoare verzi ci și culoare de transport nemotorizat care să permită o deplasare sigură și plăcută în orașe și în vecinătatea acestora. Posibile opțiuni în acest sens ar fi coridoare verzi-albastre în lungul Someșului (zona metropolitană Cluj-Napoca, Gherla-Dej-Beclean) în lungul Arieșului (Turda-Câmpia Turzii), în lungul Săsarului (Baia Mare – Baia Sprie) sau în lungul Bistriței (Bistrița – Livezile etc.).

Deși indicii de generare a deșeurilor este sub media națională, gradul de colectare selectivă este încă foarte redus (de regulă sub 15%), mai ales în comparație cu media UE care este de 47%. Mai mult de atât, în regiune se regăsesc încă 6 depozite de deșeuri neconforme. Investițiile în sisteme de colectare selectivă a deșeurilor sunt încă timide și trebuie suplimentate în viitoarea perioadă de programare. Mai mult de atât, este nevoie de programe și campanii de conștientizare și educare a populației în ceea ce privește colectarea selectivă.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PROPUSE

4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi

Acțiuni orientative:

- Realizare / actualizarea planurilor de management pentru siturile naturale protejate
- Dezvoltarea și revitalizarea sistemelor de spații verzi
- Împădurirea terenurilor degradate, versanților instabili și a zonelor care necesită vegetație înaltă
- Realizare de perdele de vegetație în lungul circulațiilor rutiere

- Valorificarea durabilă și conservarea zonelor naturale protejate
- Regenerarea și valorificarea terenurilor abandonate / degradate
- Decontaminarea siturilor contaminate și introducerea lor în rețeaua de spații verzi
- Revitalizarea și valorificarea cursurilor de apă, inclusiv dezvoltarea coridoarelor verzi-albastre
- Organizarea de campanii de informare privind protecția mediului / educație de mediu
- Dezvoltarea sistemelor de monitorizare a biodiversității

4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea sistemelor de management și prevenire a inundațiilor (ex. zone intenționat inundabile)
- Dezvoltarea sistemelor de monitorizare și prevenție a fenomenelor meteorologice extreme
- Dezvoltarea mecanismelor de cooperare transfrontalieră pentru prevenirea inundațiilor, poluării accidentale și a altor evenimente cu impact negativ major asupra localităților din regiune
- Stabilizarea versanților cu risc ridicat în ceea ce privește alunecările de teren
- Elaborarea de strategii de reziliență urbană și cartarea factorilor de risc și a zonelor vulnerabile

4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea sistemelor de monitorizare în timp real a calității factorilor de mediu
- Identificarea și cartarea surselor de poluare și a zonelor de impact

4.4 Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă

Acțiuni orientative:

- Modernizarea și extinderea sistemelor de încălzire centralizată
- Retehnologizarea sistemelor de încălzire a locuințelor colective⁶⁸
- Dezvoltarea sistemelor de producție de energie verde (mai ales energie geotermală, eoliană, solară sau din biomasă)
- Conștientizarea și educarea populației în ceea ce privește reducerea consumului de energie (mai ales prin sisteme de monitorizare în timp real al consumului)
- Dezvoltarea sistemelor de tip „smart grid”
- Reducerea consumului de energie la nivelul fondului construit (eficientizare energetică)
- Modernizarea (extinderea) sistemului de iluminat public pentru a reduce consumul de energie
- Promovarea sistemelor de producție de energie la nivel de gospodărie

4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor

⁶⁸ Cele care nu sunt conectate la un sistem centralizat cum ar fi locuințele colective în anumite comune sau orașe mici.

Acțiuni orientative:

- Extinderea sistemelor de canalizare (mai ales în mediul rural și în zonele noi dezvoltate)
- Asigurarea rezervelor de apă necesare alimentării localităților
- Dezvoltarea sistemelor de colectare, purificare și stocare a apelor
- Extinderea și refacerea sistemelor de irigație
- Dezvoltarea sistemelor integrate de gestiune a deșeurilor
- Sprijinirea colectării selective a deșeurilor

4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor**Acțiuni orientative:**

- Susținerea întreprinderilor care funcționează pe principiul „zero deșuri”
- Sprijin pentru întreprinderile actuale în tranziția către un model de afaceri orientat către economia circulară
- Reducerea risipei alimentare

OBIECTIVUL SPECIFIC 5**Conectivitate fizică și digitală ridicată****Obiective politice europene corespunzătoare**

- OP3. O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale
- OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale

Corelarea cu Programele Operaționale:

- POR NORD-VEST – P1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice; P2. O regiune cu orașe Smart; P3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul; P4. O regiune accesibilă; P5. O regiune educată; P6. O regiune atractivă.
- POT – P1. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier; P3. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată; P6. Îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabile și reziliență în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată; P7. Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal.
- POCIDIF - P5. / P6. / P7. Digitalizarea în educație / cultură / administrația publică;
- POS – P6. Digitalizarea sistemului medical; P7. Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament.

JUSTIFICAREA OBIECTIVULUI

România se află sub media europeană la sectorul infrastructură și transport la toate criteriile de analiză privind investițiile și infrastructura, conform celui mai recent European Transport and Infrastructure ScoreBoard (2019). Regiunea este slab deservită de rețeaua TEN-T și se află în afara principalelor coridoare de transport, Rin-Dunăre și Orient – East Med. Rețeaua TEN-T Core traversează regiunea pe cale ferată doar între Câmpia Turzii - Cluj-Napoca și Dej (continuând spre Vatra Dornei) iar pe cale

rutieră aceasta ajunge doar până la Turda (nod rutier). Acest aspect este vizibil mai ales în numărul redus de km de autostradă care deservește regiunea (52km) deși lucrările la autostrada A3 au început din anul 2004. Deși există proiecte importante de infrastructură rutieră planificate cum ar fi DX4 și A3 care ar asigura conexiuni optime între toate reședințele de județ, acestea nu sunt considerate o prioritate la nivel național, motiv pentru care lucrările avansează foarte greu.

În privința calității drumurilor, România se situa în 2018 pe ultimul loc, cu un scor de 2,96. Regiunea Nord-Vest are printre cele mai mici procente de drumuri publice modernizate. Astfel, din totalul de km de drumuri publice, 4256 de km, reprezentând 33,41%, sunt modernizate. Din acest total, doar 1427 de km de drumuri județene, adică 27,33% din totalul acestora, sunt modernizate. De asemenea, numărul de accidente de circulație rutieră a crescut cu 1033 în 2018 față de 2007, iar regiunea era în 2016 pe locul 39 din 278 în rândul regiunilor europene ca număr de accidente rutiere fatale, cu 91 de cazuri la un milion de locuitori. Majoritatea orașelor și municipiilor non reședință de județ nu dispun de centuri sau variante ocolitoare iar în cazul reședințelor de județ acestea sunt incomplete (ex. Cluj-Napoca, Bistrița sau Baia Mare).

Deservirea regiunii cu infrastructură feroviară este una precară. Majoritatea orașelor se află pe linii secundare iar doar o parte din magistralele 300 și 400 sunt electrificate. Legături esențiale pentru dezvoltarea regiunii, cum ar fi cea între Cluj-Napoca și Oradea sau între Cluj-Napoca și Baia Mare / Satu Mare sunt asigurate de linii de cale ferată neelectrificate pe când municipiul Zalău se află pe o linie secundară. Conectivitatea rutieră și feroviară precară reprezintă principalul factor care cauzează decalaje de dezvoltare față de celelalte regiuni din europene. De aceea investițiile în finalizarea A3 și a DX4 alături de modernizarea și electrificarea magistrelor 300 și 400 reprezintă elemente fundamentale pentru progresul economic al regiunii.

La nivel local 28 din 43 de municipii și orașe au elaborat planuri de mobilitate urbană durabilă investind cu precădere în ameliorarea calității transportului public și dezvoltarea zonelor pietonale. Doar 3 din cele 6 reședințe de județ oferă servicii de transport public la nivel metropolitan. Același 3 municipii (Cluj-Napoca, Baia Mare și Oradea) dețin și un potențial ridicat în dezvoltarea transportului metropolitan pe cale ferată având posibilitatea de a deservi peste 60000 de locuitori din localitățile apropiate. Se află în curs de implementare servicii de transport public local pentru încă 9 orașe din regiune. În continuare se resimte nevoie de modernizare a flotei de transport public (mai ales Sighetu Marmăției și Baia Mare), modernizarea și echiparea stațiilor de transport public dar și dezvoltarea sistemelor de management al transportului public (inclusiv prioritizarea la semafor). De asemenea, în orașele mari pentru a crește atractivitatea transportului public va fi necesară și dezvoltarea nodurilor și punctelor intermodale împreună cu tranziția către noțiunea de mobilitate ca un serviciu.

Deși s-a investit în extinderea zonelor pietonale, acest proces este vizibil mai mult în reședințele de județ și mai puțin în municipiile și orașele mai mici. Mai mult de atât, în majoritatea orașelor există în continuare trotuare subdimensionate (sub 1.5m) care îngreunează sau fac imposibilă deplasarea în siguranță a pietonilor. În ceea ce privește infrastructura pentru biciclete, în regiune nu există nici un oraș care să dispună de o rețea completă de piste și benzi pentru biciclete. Amenajările de piste pentru biciclete sau realizat mai degrabă punctual și prezintă adesea greșeli de proiectare, de aceea până și municipii precum Oradea (79 km), Satu Mare sau Cluj-Napoca nu dețin încă coridoare complete care să lege zonele importante din oraș cu infrastructură pentru biciclete. Lipsesc în continuare sisteme sigure pentru parcare bicicletelor. Politicile de parcare implementate sunt încă timide, doar în municipiul Cluj-Napoca se aplică o tarifară corectă a parării în zona centrală și se construiesc treptat parări rezidențiale multietajate. În celelalte municipii și orașe, tariful pentru parcare este încă redus, parcare rezidențială este adesea gratuită sau tarifară modic iar cuantumul amenzilor pentru parcare neregulamentară este încă unul foarte redus. Investițiile în parări de transfer (park and ride) au fost foarte reduse, deși există o nevoie pentru acest tip de facilități mai ales în orașele mai mari.

DIRECȚII DE ACȚIUNE PROPUSE

5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T

Acțiuni orientative:

- Electrificarea și modernizarea căilor ferate (inclusiv modernizarea gărilor)
- Construirea de drumuri expres și autostrăzi
- Construirea de centuri și variante ocolitoare

5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T

Acțiuni orientative:

- Construirea și reabilitarea legăturilor rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene, descărcări autostradă)
- Electrificarea și modernizarea căilor ferate (inclusiv modernizarea gărilor)
- Construirea de centuri și variante ocolitoare
- Construirea de noi drumuri menite să asigure creșterea conectivității în zonele metropolitane (noile drumuri vor include transport public, trotuare generoase și piste pentru biciclete)

5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea coridoarelor de mobilitate în lungul cursurilor de apă (infrastructură pentru biciclete și pietoni – inclusiv sisteme de închiriere biciclete)
- Dezvoltarea serviciilor de transport public la nivel micro-regional (inclusiv în scop turistic)
- Dezvoltarea traseelor de cicloturism

5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor

Acțiuni orientative:

- Modernizarea, optimizarea și dezvoltarea sistemelor de transportului public
- Dezvoltarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate (piste pentru biciclete și trotuare)
- Revitalizarea și extinderea zonelor pietonale
- Reconfigurarea circulațiilor în zonele rezidențiale (calmarea traficului, zone pietonale etc.)
- Amenajarea de parări de transfer (park and ride / park and walk)
- Dezvoltarea sistemelor de management al traficului
- Echiparea administrațiilor publice cu modele de transport și instruirea personalului
- Realizarea de campanii și evenimente dedicate mobilității urbane durabile

5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

Acțiuni orientative:

- Dezvoltarea rețelelor de Wi-Fi gratuit pentru cetățeni
- Dezvoltarea infrastructurii de tip 5G, mai ales în instituțiile publice
- Dezvoltarea și extinderea infrastructurii de tip broad band, mai ales în mediul rural
- Dezvoltarea serviciilor de telefonie și internet mobil în zonele mai puțin accesibile

V. ESTIMAREA SURSELOR DE FINANȚARE

Pentru a estima necesitățile de finanțare din Regiunea Nord-Vest pe perioada 2021-2027 au fost solicitate de la partenerii locali idei de proiecte prin intermediul întâlnirilor directe cu reprezentanții autorităților publice locale, ai mediului academic și de afaceri, prin diverse instrumente online (videoconferințe, apeluri de preselecție, etc.), fără a fi cunoscute la momentul solicitării prioritățile strategice. S-au luat în considerare propunerile înaintate către ADR Nord-Vest până la data redactării prezentului document, valoarea totală a acestora fiind mult peste posibilitățile reale de finanțare. Portofoliul de proiecte adunat numără aprox.900 de idei de proiecte.

Finanțarea implementării planului trebuie să se încadreze în alocările sau resursele posibil de accesat de comunitățile și actorii cheie din regiune, presupunând că principala sursă de finanțare vor fi Fondurile Europene Structurale și de Investiții (FESI). Astfel s-a realizat o estimare a surselor care pot fi accesate de la nivel național și regional din alocările FESI, precum și o radiografie a finanțărilor realizate în actuala perioadă de programare 2014-2020, până la data redactării prezentului document.

Programe Operaționale	Valoare totală (mil.euro)
Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)	€ 2.142,0
Program Operațional Educație și Ocupare (POEO)	€ 6.722,0
Program Operațional Transport (POT)	€ 7.800,0
Program Operațional Sănătate (POS)	€ 3.952,0
Program Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)	€ 5.782,0
<i>Programe Operaționale Regionale (total pe cele 8 regiuni)</i>	<i>€ 12.700,0</i>
Program Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)	€ 3.796,0
Program Operațional Tranziție Justă	€ 757,0

Tabelul 61. Finanțări disponibile la nivel național prin Programele Operaționale 2021-2027 (conform informațiilor disponibile la data redactării documentului)

Sursa: <http://www.data.gov.ro/>

Programe Operaționale	Valoare totală (mil.lei)
Program Operațional Infrastructură Mare (POIM)	3.085,5
Program Operațional Regional (POR)	8.420,0
Program Operațional Capital Uman (POCU)*	734,0
Program Operațional Competitivitate (POC)	537,8
Program Operațional Capacitate Administrativă (POCA)	44,1
TOTAL	12.821,6

* numai proiecte implementate integral in regiune

Tabelul 62. Finanțări derulate în Regiunea Nord-Vest prin Programele Operaționale 2014-2020 (până în decembrie 2019)

Sursa: <http://www.mfe.gov.ro/>

OBIECTIV DE POLITICĂ /PRIORITATE	Valoare totală solicitată (mil.euro)	Valoare totală solicitată (mil.lei)
OS1 – Economie competitivă, bazată pe inovare și digitalizare	1.527,6	7.350,9
OS2* - Capital uman și social dezvoltat	1.906,1	9.159,3

OS3* - Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	1.152,1	5.541,7
OS4* - Mediu natural valorificat responsabil	362,9	1.749,4
OS5* - Conectivitate fizică și digitală ridicată	753,5	3.625,1
TOTAL	5.702,3	27.426,5

* valori estimate într-o prima etapă în baza ideilor de proiecte propuse

Tabelul 63. Estimarea necesarului de finanțare pentru implementarea PDR Nord-Vest 2021-2027

Sursa: [analize in-house](#)

Obiectivul de Politică	Finanțarea prin POR 2021-2027 (mil. euro)	Finanțarea prin POR 2021-2027 (mil. lei)
OP1 – „O Europă mai inteligentă”	€ 859,8	4,127
OP2 – „O Europă mai verde”	€ 515,8	2,476
OP3 – „O Europă mai conectată”	€ 71,6	343
OP4 – „O Europă mai socială”	€ 93,1	447
OP5 – „O Europă mai apropiată de cetățenii săi”	€ 98,7	473

Tabelul 64. Estimarea surselor de finanțare PDR Nord-Vest 2021-2027 prin POR 2021-2027

Sursa: [analize in-house](#)

Informațiile de mai sus vor fi actualizate pentru a fi în concordanță cu programele operaționale, în versiune finală, respectiv cu tabelele financiare din documentele de implementare a programelor, din care va reieși inclusiv ponderea finanțării europene și naționale pe diferite categorii de intervenții.

VI. INDICATORI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR STRATEGICE

Performanța regiunii se va monitoriza luând în considerare o serie de indicatori actualizați periodic de către Comisia Europeană, alături de un set de indicatori de rezultat și realizare conformi cu regulamentele europene pentru perioada de programare 2021-2027 sau definiți specific pentru măsurarea realizării obiectivelor propuse.

În ceea ce privește atingerea unor ținte europene, prezenta strategie propune:

- Regional Innovation Scoreboard : trecerea de la încadrarea de „Modest(-)” la „Moderate (-)”
- European Social Progress Index : trecerea de la creșterea de valoare de 48.67 la 55 (poate fi și 52 – valoarea din 2017 pentru București Ilfov)
- Regional Competitiveness Index : creșterea de la valoarea de (-1.14) la (-0.15) sau chiar (+0.1)
- Accesibilitate potențială (indicator de performanță a infrastructurii de transport în relație cu dezvoltarea urbană măsurat prin ESPON sau DG Regio) : creștere de la pragul de 20 – 40 % din media europeană la 60-80% pe cale feroviară și de la 20-40% la 60-80% pe cale rutieră (media Europeană = 100%, prag maxim de accesibilitate potențială – 180% - în țările Benelux).
- Conectivitate digitală : 100% acoperire cu internet de bandă largă (momentan 85-95%) și viteză la internet de minim 1 Gbps (țintă din politica de broadband a CE)

Indicatorii-țintă asumați la nivel regional vor juca un rol esențial în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest, urmând să fie evaluați cu prioritate în cadrul rapoartelor strategice elaborate de ADR (a se vedea Capitolul VII).

Obiectiv specific	Nume indicator	UM	Valoare actuală	Țintă 2029	Sursă date
O1. Economie competitivă, bazată pe inovare și digitalizare	PIB / capita raportat la media UE	%	51.22 (2016)	60	Eurostat
	Productivitatea / persoană ocupată (VAB/pers ocupată)	%	37% din media UE28 (2017)	60% din media UE28	OECD
	Număr companii cu capital străin	nr	688 de companii	900 de companii	ONRC
	Ponderea cheltuielilor CDI din PIB	%	0,24%	1,5%	INS
	Densitatea IMM-urilor (firme active la 1000 locuitori)	IMM / loc.	33,4 IMM/1000 loc.	65 IMM/1000 loc	INS
	Ponderea companiilor inovatoare	%	13,2%	25%	INS
	Ponderea companiilor active la un an de la înființare	%	69,3% (2018)	85%	INS
	Rata șomajului	%	2.3	1.5	INS

Obiectiv specific	Nume indicator	UM	Valoare actuală	Țintă 2029	Sursă date
O2. Capital uman și social dezvoltat	Populație 25-64 ani cu studii superioare	%	18.9% (în 2019)	30%	Eurostat edat_lfse_04
	Populație care participă la programe de învățare pe tot parcursul vieții (lifelong learning)	%	0,6% (în 2019)	25%	Eurostat trng_lfse_04
	Speranța de viață la naștere	Nr. ani	75.2 (în 2018)	77	Eurostat TGS00101
	Persoanele expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială	%	19.3 (2019)	10	Eurostat ilc_peps11
	Rata sărăciei relative	%	17.5 (2018)	12.5	INS
	Ponderea tinerilor care nu au loc de munca, nu sunt înscriși într-o unitate de învățământ sau nu urmează un curs de formare profesională (NEET's)	%	10.08 (2019)	5%	Eurostat edat_lfse_22
O3. Cadru de viață sustenabile, atractiv și autentic	Numărul municipiilor și orașelor care dețin strategii integrate de dezvoltare urbană	Nr.	43	43	Date colectate la nivel local
	Numărul orașelor care oferă portaluri de servicii publice digitale	Nr.	0 (multe sunt în implementare)	30	Date colectate la nivel local
	% persoanelor care folosesc internetul pentru a interacționa cu autorități publice	%	11	50	Eurostat
	Număr sosiri în unitățile de cazare din regiune	Nr.	1766289	2649433	INS
	Numărul mediu de înnoptări		2.14	2.5	INS
O4. Mediu natural valorificat responsabil	Rata de reciclare a deșeurilor menajere și similare	%	aprox 6-7%	Peste 35%	ADI-urile de gestiune a deșeurilor
	Numărul orașelor care au adoptat strategii de reziliență	Nr.	0 (Cluj-Napoca în lucru)	15	Date colectate la nivel local

Obiectiv specific	Nume indicator	UM	Valoare actuală	Țintă 2029	Sursă date
	Numărul orașelor care dețin aparate de măsurarea calității aerului	Nr.	9	40	Date colectate la nivel local / APM
	Numărul orașelor cu mai mult de 26 mp spații verzi / locuitor	Nr.	12	40	Date colectate la nivel local
	Populația conectată la sistemele de canalizare	Nr.	1365585	1700000	INS
	Gospodării care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice a locuinței	Nr.	0	8.400	Rapoarte de monitorizare PORMYSMIS
	Clădiri publice care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice	Mp	0	206.000	Rapoarte de monitorizare PORMYSMIS
	Consumul energetic primar	MWh	253.518	122.000	Rapoarte de monitorizare PORMYSMIS
	Emisii de gaze cu efect de seră	Tone Co2echiv /an	7.96k	7.93k	Urbadata platform
O5. Conectivitate fizică și digitală ridicată	Capacitatea flotei de transport public ecologic	Nr. pasageri	20.610	32.516	Colectare date la nivel local
	Număr pasageri transportați cu transportul public local	Nr. pasageri	286.420.000	315.062.000	INS
	Km. Autostrăzi / Drumuri expres	km	68	248 (dacă intră și porțiuni din DX4 – 300 km)	INS
	Km drumuri comunale pietruite / de pământ	Km	3360	1500	INS
	Km drumuri județene pietruite / de pământ	Km	851	150	INS
	Km. Linii de cale ferată electrificate	Km	311	463	INS
	Persoane decedate în accidente de circulație rutieră / 1 mil locuitori	Nr.	86 (2019)	50	INS

Obiectiv specific	Nume indicator	UM	Valoare actuală	Țintă 2029	Sursă date
	Km. Piste pentru biciclete	Nr.	160 (2019)	400	Colectare date la nivel local
	Nr. municipii / orașe cu zone pietonale	Nr.	8	20	Colectare date la nivel local

VII. SISTEMUL DE IMPLEMENTARE

În contextul elaborării unui plan de dezvoltare, când resursele pentru realizarea acestuia nu sunt la dispoziția celui care îl elaborează, procesul de implementare va cuprinde următoarele activități:

1. **Dezvoltarea unui plan de acțiune** ulterior aprobării Planului de Dezvoltare Regională, în scopul implementării acestuia,
2. **Urmărirea planului de acțiune.** Periodic vor avea loc întâlniri cu responsabilii, organizate sub egida Comitetului de Planificare Regională, pentru a examina progresul în realizarea planului, respectiv dificultățile întâmpinate, soluții și pași următori.
3. În vederea **implementării strategiei**, ADR Nord-Vest va desfășura următoarele activități necesare:
 - a. asistență tehnică pentru dezvoltarea proiectelor strategice prioritare de la nivelul regiunii (identificarea proiectelor, analiza și corelarea acestora cu obiectivele strategice)
 - b. asigurarea dezvoltării teritoriale echilibrate și a impactului investițiilor la nivel regional
 - c. sprijinirea beneficiarilor locali cu insuficientă capacitate instituțională pentru a dezvolta proiecte de calitate, în vederea realizării obiectivelor planului.
4. **Asigurarea corelării asistenței tehnice** de la nivel național cu nevoile din regiune prin contact permanent cu autoritățile de management specifice diferitelor programe operaționale și respectiv Ministerul Fondurilor Europene, în calitatea sa de coordonator național, pe toată durata de implementare a acțiunilor cheie/proiectelor strategice.
5. **Dezvoltarea unor proiecte punctuale** pentru întărirea capacității instituționale la nivel regional și local.
6. **Promovarea unor proiecte de cercetare-dezvoltare** pentru elaborarea de politici/strategii care lipsesc sau trebuie actualizate la nivelul teritorial adecvat (regional, sub-regional) în domenii cum ar fi: specializarea inteligentă, ocuparea forței de muncă și formare profesională, transportul și mobilitatea, combaterea sărăciei și incluziunea socială a grupurilor defavorizate, dezvoltare urbană durabilă, etc.

În cadrul CRP va fi analizat stadiul progreselor înregistrate în soluționarea problemelor identificate în cadrul Planului, pe baza unor **rapoarte strategice de monitorizare**. Această analiză va avea în vedere și stadiul de implementare a planului de acțiune pentru aplicarea strategiei regionale.

Pentru o bună desfășurare a activităților de implementare, monitorizare și evaluare a PDR, ADR Nord-Vest va alocă resursele umane necesare pentru elaborarea și implementarea planului de acțiune, inclusiv pentru activitatea de monitorizare și evaluare.

VIII. MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Monitorizarea se va realiza prin intermediul unor rapoarte strategice, elaborate de către ADR Nord-Vest, privind progresele înregistrate în implementare (indicatori) și gradul de realizare a rezultatelor planificate. Monitorizarea are ca scop verificarea permanentă a modului de implementare a activităților planificate, a utilizării fondurilor disponibile, precum și a atingerii rezultatelor vizate, inclusiv prin urmărirea indicatorilor de realizare.

Aceste rapoarte strategice vor fi realizate pe parcursul perioadei 2021-2029, fiind înaintate spre avizare către Comitetul Regional pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională (CRP) Nord-Vest, prezentate în cadrul ședințelor Consiliului pentru Dezvoltare Regională (CDR) Nord-Vest și transmise după caz autorităților de la nivelul național.

- Fiecare Raport Strategic de Monitorizare va include următoarele elemente:
- situația socio-economică a regiunii din perspectiva evoluției indicatorilor macroeconomici;
- realizările, problemele și perspectivele în ceea ce privește implementarea PDR;
- exemplele de bună practică;
- orice propunere de modificare a PDR Nord-Vest 2014 – 2020 (elemente de ordin strategic, tabele financiare, indicatori, lista de proiecte prioritare etc).

Monitorizarea vizează cheltuielile, livrarea și obținerea unor realizări și schimbarea reflectată prin indicatorul de rezultat. Indicatorii-țintă asumați la nivel regional (a se vedea Cap. V) vor juca un rol important în procesul de monitorizare al PDR Nord-Vest

Evaluarea se referă la măsurarea efectelor acțiunilor întreprinse și ale atingerii indicatorilor de rezultat. Se are în vedere evaluarea impactului implementării, având în vedere inclusiv alte efecte ale acestuia, față de cele previzionate. Procesul de evaluare permite analizarea, în mod independent, a beneficiilor unei intervenții finanțate din fonduri publice, prin raportarea la anumite criterii specifice. După caz, dacă va fi necesar, se vor realiza diferite analize de impact regional cu privire la prioritățile de investiții din PDR (în limita capacității interne și a resurselor umane și financiare alocate).

Monitorizarea și evaluarea sunt două activități complementare, monitorizarea oferind baza empirică a activității de evaluare, în timp ce evaluarea poate dovedi necesitatea îmbunătățirii sistemului de indicatori. Ar fi de dorit să se găsească soluții financiare pentru elaborarea rapoartelor de monitorizare și a unui raport de evaluare a impactului PDR 2021-2027. Rapoartele de monitorizare sunt propuse a fi realizate în anii 2023 și 2025 (mid-term), iar cel de evaluare la finalul perioadei de programare.

În vederea obținerii informațiilor necesare pentru monitorizarea Planului și evaluarea critică a progreselor realizate în implementarea Strategiei regionale se vor folosi date statistice, utilizând ca surse publicații ale Institutului Național de Statistică, Baza de date TEMPO – online, baza de date EUROSTAT, rapoartele periodice legate de investițiile finanțate prin FESI, rapoarte de implementare pe programe, studii și anchete privind investițiile publice (din bugetul național sau local) și private (anchete în rândul investitorilor privați), alte publicații. La nivel regional, informațiile necesare urmează să fie obținute de la parteneri regionali relevanți: Direcția Regională de Statistică, FNGAL și GAL-uri, Pactul Regional de Ocupare a Forței de Muncă și Incluziune Socială – PROIS NV, Uniunea Universităților Clujene, Consilii Județene, ADI-uri, etc.

IX. PROCESUL PARTENERIAL

În cadrul activității de planificare unul dintre obiective a fost implicarea într-o mare măsură a nivelului supra-local, a mediului academic/universitar și a mediului privat, dar și creșterea implicării administrațiilor publice în acest proces. În situația creată prin criza medicală provocată de coronavirus în 2020, un accent important a fost pus pe comunicarea online, pe site-ul ADR Nord-Vest fiind creată o secțiune specială dedicată PDR 2021-2027 (<https://www.nord-vest.ro/planul-de-dezvoltare-regionala-2021-2027/>).

Structura partenerială

ADR Nord-Vest a reactivat pentru perioada 2021-2027 structura partenerială din perioada de programare 2014-2020, și anume: Comitetul Regional de Planificare (înființat conform HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare), Grupurile tematice regionale și Grupurile de lucru sub-regionale (opționale).

Situația creată prin criza medicală provocată de coronavirus în 2020 a restrâns mult posibilitățile de consultare prevăzute conform „Regulamentului Cadru de organizare și funcționare a Comitetelor Regionale pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027”, transmis de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) în 2019. Astfel, în perioada dinainte de criza medicală, au fost purtate discuții preliminare cu reprezentanți ai partenerilor din mediul privat, asociativ, autorități locale, organizații din mediul academic și de cercetare și cu reprezentanți ai societății civile, în special din domeniul dezvoltării teritoriale și regionale. ADR Nord-Vest a organizat *întâlniri de lucru în toate județele regiunii*, atât cu reprezentanții autorităților publice, cât și cu cei ai mediului privat. În condițiile speciale ale crizei medicale, ADR Nord-Vest a coordonat organizarea unor consultări publice articulate mai ales pe o serie de *întâlniri în mediul online și consultări scrise*, care să faciliteze identificarea nevoilor, maparea proiectelor prioritare și înțelegerea stadiului lor de maturitate, schimbul de idei și atingerea unui consens în ceea ce privește prioritățile de finanțare pentru perioada de programare 2021-2027.

Comitetul Regional de Planificare (CRP) este organismul cu rol consultativ în elaborarea și avizarea PDR pentru perioada 2021-2027, fiind organizat și coordonat de ADR Nord-Vest, prin funcția de secretariat care îi revine acesteia.

Rolul CRP este să analizeze, să dezbată și să propună spre adoptare către Consiliul de Dezvoltare Regională Nord-Vest, următoarele:

- analizele economico-sociale și SWOT, elaborate în scopul fundamentării strategiei de dezvoltare a Regiunii Nord-Vest
- strategia pentru atingerea obiectivelor prioritare de dezvoltare din PDR Nord-Vest
- programarea financiară orientativă a obiectivelor prioritare de dezvoltare
- proiectul PDR Nord-Vest care va fi supus aprobării finale a CDR Nord-Vest
- rapoartele strategice de monitorizare a PDR Nord-Vest, care vor fi supuse aprobării CDR
- lista orientativă a proiectelor strategice din PDR identificate la nivel regional.

CRP are în componența sa reprezentanți la nivel decizional ai consiliilor județene, ai prefecturilor, ai serviciilor deconcentrate ale instituțiilor publice centrale, ai institutelor de cercetare și învățământ superior, precum și reprezentanți ai partenerilor economici și sociali și ai Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Vest. CRP reprezintă un organism partenerial cu caracter consultativ, deschis, de permanență.

Grupurile de lucru tematice (GTR) sunt formate din experți reprezentând partenerii sociali care acoperă o gamă largă de aspecte și oferă expertiză pe sectorul analizat, fiind astfel niște structuri multidisciplinare, care includ și reprezentanți ai Grupurilor de lucru sub-regionale. S-au stabilit șase GTR-uri, pe următoarele tematici:

- Specializare inteligentă, digitalizare și competitivitate economică,
- Mobilitate și infrastructură de transport,
- Dezvoltare teritorială integrată și agricultură,
- Forța de muncă, incluziune socială, educație și sănătate,
- Eficiență energetică și tranziția către o economie circulară,
- Dezvoltare urbană durabilă și orașe inteligente.

În condițiile crizei medicale provocate de coronavirus, organizarea unor întâlniri a GTR-urilor a avut loc prin consultări online, în toate etapele prevăzute de Regulamentul Cadru.

GTR-urile au în componența lor reprezentanți ai ADR Nord-Vest, ai GLSR-urilor, reprezentanți ai instituțiilor/ organizațiilor cu atribuții în domeniul respectiv din cadrul regiunii Nord-Vest, ai societății civile, etc.

Grupurile de lucru sub-regionale (GLSR) sunt formate la nivelul județelor și au o componență indicativă care acoperă structuri multidisciplinare, formate din persoane competente, cu expertiză în sectorul lor de activitate. În condițiile crizei medicale provocate de coronavirus, organizarea unor întâlniri a GLSR-urilor a rămas la latitudinea fiecărui județ, dar reprezentanții acestora au participat la elaborarea actualului plan prin consultări online în toate etapele prevăzute de Regulamentul Cadru.

Calendarul consultărilor parteneriale

În data de **17 iulie 2019** a fost lansată o solicitare pentru nominalizarea unui membru titular și a unui membru supleant în cadrul Comitetului Regional de Planificare. În urma solicitării, s-au primit nominalizări din partea a 34 de organizații (instituții publice, universități, centre de cercetare, clustere, mediul de afaceri, societatea civilă, etc.).

În data de **28 august 2020** a avut loc prima reuniune a Comitetului Regional de Planificare. Reuniunea s-a desfășurat la Cluj-Napoca și a inclus pe agendă: prezentarea metodologiei de realizare a PDR 2021-2027, discutarea și aprobarea Regulamentului de Organizare și Funcționare al CRP Nord-Vest, prezentarea contextului european și național de programare 2021-2027 și aspecte legate de identificarea și pregătirea portofoliului de proiecte de transport (drumuri județene) propuse pentru finanțare în 2021-2027. În cadrul sesiunilor de întrebări și răspunsuri, cei 40 de participanți au putut să-și prezinte amendamentele asupra Regulamentului supus aprobării, s-au interesat de principalele surse de finanțare și au făcut propuneri pentru modul de derulare al dialogului regional și de promovare a nevoilor regionale la nivel central

După elaborarea analizelor interne și structurarea unui prim draft de profil socio-economic al regiunii, la începutul lunii **februarie 2020**, ADR Nord-Vest a transmis o solicitare privind nominalizarea reprezentanților pentru Grupurile Tematice Regionale (GTR), în vederea consultării acestor structuri suport. Au fost contactate 300 organizații reprezentând instituții publice, universități, centre de cercetare, clustere, mediul de afaceri, societatea civilă, etc. Pentru cele 6 GTR-uri s-a primit nominalizarea a 153 reprezentanți.

În data de **18 februarie 2020** s-a lansat o consultare scrisă către membrii Comitetului Regional de Planificare (CRP) și membrii celor 6 Grupuri Tematice Regionale (GTR). Consultarea a vizat primul draft al "Profilului socio-economic al Regiunii Nord-Vest". Consultarea a fost trimisă către 153 membri ai GTR-urilor și 34 membri CRP. În urma solicitării, în perioada 19.02.2020 – 10.03.2020 s-au primit 96 răspunsuri din care 58 au conținut intervenții/comentarii legate de conținutul și modul de structurare

a profilului socio-economic, restul agreând draftul inițial. Toate observațiile primite au fost analizate de experții ADR Nord-Vest și s-a realizat un al doilea draft al Profilului socio-economic.

În data de **19 februarie 2020**, Profilul socio-economic aferent PDR Nord-Vest 2021-2027 a fost pus și în consultare publică pe site-ul agenției (<https://www.nord-vest.ro/consultare-privind-profilul-socio-economic-draft-1-al-regiunii-nord-vest-aferent-planului-de-dezvoltare-regionala-pdr-pentru-perioada-2021-2027/>).

În perioada **februarie – martie 2020**, înainte de criza coronavirus, au fost realizate o serie de întâlniri pentru identificarea unor idei de proiecte subsumate obiectivului de politică 1 al politicii de coeziune, ce vizează specializarea inteligentă. Acestea s-au desfășurat sub forma unor ateliere de descoperire antreprenorială, contribuind și la actualizarea Strategiei de Specializare Inteligente RIS3 Nord-Vest. Ele au fost derulate astfel:

- În data de **3 martie 2020** au fost organizate 2 în domeniile „Sănătate” (22 reprezentanți) și „Agroalimentar” (23 reprezentanți), la USAMV, Institutul de Cercetări Horticole Avansate Transilvania.
- În data de **4 martie 2020** au fost organizate 2 ateliere în domeniile „Tehnologii avansate de producție” (30 reprezentanți) și „Sănătate, Cosmetice și suplimente alimentare” (7 reprezentanți), la Primăria Oradea.
- În data de **9 martie 2020** au fost organizate 2 ateliere în domeniile „Tehnologii avansate de producție” (12 reprezentanți) și „Tehnologia informației și a comunicațiilor” (17 reprezentanți), la Cluj Hub.

De asemenea, în perioada **februarie-mai 2020** au avut loc 11 întâlniri și 18 videoconferințe pentru stabilirea portofoliului de proiecte pe perioada următoare 2021-2027 (Identificarea proiectelor finanțabile prin POR 2021-2027), care s-au desfășurat astfel:

- În data de **4 februarie 2020** la primăria Zalău cu reprezentanții primăriei;
- În data de **6 februarie 2020** la primăria Câmpia Turzii cu reprezentanții primăriei;
- În data de **11 februarie 2020** la primăria Bistrița cu reprezentanții primăriei;
- În data de **13 februarie 2020** la primăria Oradea cu reprezentanții primăriei;
- În data de **18 februarie 2020** la primăria Satu Mare cu reprezentanții primăriei;
- În data de **20 februarie 2020** la primăria Carei cu reprezentanții primăriei;
- În data de **25 februarie 2020** la primăria Cluj-Napoca cu reprezentanții primăriei;
- În data de **27 februarie 2020** la primăria Baia Mare cu reprezentanții primăriei;
- În data de **3 martie 2020** la primăria Beclean cu reprezentanții primăriei;
- În data de **5 martie 2020** la primăria Turda cu reprezentanții primăriei;
- În data de **10 martie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriei Năsăud;
- În data de **12 martie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriei Sighetu Marmăției;
- În data de **17 martie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriei Sângeorz Băi;
- În data de **22 aprilie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriei Livada;
- În data de **24 aprilie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Baia-Mare, Bistrița, Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare și Zalău;
- În data de **30 aprilie 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Baia-Mare, Bistrița, Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare și Zalău;
- În data de **30 aprilie 2020** videoconferință cu reprezentanții consiliilor județene Bihor, Cluj Maramureș Bistrița, Satu Mare și Sălaj;
- În data de **21 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Sighetu Marmăției, Borșa, Dragomirești, Săliște de Sus și Vișeu de Sus;
- În data de **21 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Baia Sprie, Cavnic, Seini și Tăuții-Măgherăuș;
- În data de **22 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Ardud, Carei, Livada, Negrești-Oaș și Tășnad;

- În data de **22 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș și Ulmeni;
- În data de **25 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Aleșd, Săcuieni, Marghita și Valea lui Mihai;
- În data de **25 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Salonta, Beiuș, Ștei, Vascău și Nucet;
- În data de **26 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Gherla, Dej și Huedin;
- În data de **26 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Turda și Câmpia Turzii;
- În data de **27 mai 2020** videoconferință cu reprezentanții primăriilor Baia Mare, Cluj-Napoca, Oradea, Zalău, Bistrița și Satu Mare;

La aceste întâlniri, care au avut ca obiectiv consultarea publică asupra cadrului strategic regional (profil socio-economic, discuții privind posibilitățile de finanțare pe obiectivele de politică ce vizează zona urbană, observații și completări din partea fiecărui oraș/municipiu cu privire la fișele de proiect, propunerile de proiecte și analiza SWOT, discuții privind propunerile de proiecte pe obiectivele de politică 2 și 5, inclusiv evaluarea necesității proiectelor de eficiență energetică, discuții privind propunerile de proiecte pe obiectivele de politică 3 și 5 (tabere școlare și monumente istorice) . Au participat reprezentanți ai ADR-urilor și reprezentați ai primăriilor și ai Consiliilor Județene.

În data de **17 iunie 2020** s-a lansat o nouă consultare scrisă către membrii Comitetului Regional de Planificare (CRP) și membrii celor 6 Grupuri Tematice Regionale (GTR). Consultarea a vizat un prim draft al analizei SWOT (puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări) a potențialului socio-economic și a nevoilor specifice regiunii, analiză aferentă PDR Nord-Vest 2021-2027. Consultarea a fost trimisă către 153 membri ai GTR-urilor și 34 membri CRP. În urma solicitării, în perioada 17.06.2020 – 23.06.2020 s-au primit 27 răspunsuri din care 19 au conținut intervenții/comentarii legate de conținutul și modul de structurare a analizei SWOT, restul agreând draftul inițial. Toate observațiile primite au fost analizate de experții ADR Nord-Vest și s-a realizat un al doilea draft al analizei SWOT. De asemenea, în data de **20 iunie 2020**, primul draft al analizei SWOT aferentă PDR Nord-Vest 2021-2027 a fost pus și în consultare publică pe site-ul agenției <http://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2020/06/SWOT-Draft-PDR-2021-2027.pdf>

În urma Apelului Național lansat de Ministerul Fondurilor Europene în perioada 20 mai – 05 iunie 2020 pentru exprimarea interesului privind participarea în cadrul **structurilor partenariale pentru elaborarea Programelor Operaționale și a Acordului de Parteneriat 2021-2027**, au fost selectate organizațiile/entitățile pentru a fi incluse în cadrul structurilor partenariale. Astfel, pentru procesul de planificare strategică și de programare a fondurilor europene au fost selectați reprezentanți ai 12 entități din Regiunea Nord-Vest care sunt membri în Comitetul Regional de Planificare sau în cele 6 Grupuri Tematice Regionale. Pentru fiecare program operațional, numărul partenerilor din regiune care au fost incluși în cadrul structurilor partenariale la nivel național este:

- PO Regionale – 8 parteneri;
- PO Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare – 7 parteneri,
- PO Dezvoltare Durabilă – 3 parteneri;
- PO Transport – 1 partener;
- PO Educație și Ocupare – 4 parteneri;
- PO Incluziune și Demnitate Socială – 1 partener;
- PO Sănătate – 1 partener;
- PO Asistență tehnică – 1 partener;
- PO Tranziție Justă – 4 partener.

Procesul de consultare, dezbateră publică, comunicare și asistență tehnică pentru actorii regionali din structurile partenariale sau promotorii de proiecte pentru perioada 2021-2027 va continua și după aprobarea finală a PDR în forurile mandatate.

ANEXE

ANEXA 1 – Portofoliul regional

Procesul de colectare a propunerilor de proiecte a fost demarat în anul 2019. În urma acestui proces s-au colectat peste 900 de propuneri de proiecte de la actorii regionali, vizând următoarele domenii:

- Infrastructură de transport
- Infrastructura de utilități
- Gestionarea deșeurilor
- Biodiversitate
- Schimbări climatice și adaptare (inclusiv inundații, managementul situațiilor de urgență)
- Cercetare-dezvoltare și inovare
- Energie și eficiență energetică
- Dezvoltare economică (susținerea mediului de afaceri, infrastructuri suport, dezvoltare economică locală)
- Comunicatii și Tehnologia Informației
- Turism
- Cultură și patrimoniu cultural
- Ordine Publică și Siguranța Cetățeanului
- Administrație Publică (creșterea capacității administrative, eficiență și calitate în servicii publice)
- Agricultură și Industrie Alimentară
- Educație (inclusiv infrastructura educatională)
- Incluziune socială
- Sport și tineret
- Sănătate (inclusiv infrastructuri)
- Dezvoltare urbană (inclusiv transport public infrastructuri publice, eficiență energetică în sectorul public, rezidențial, investiții în energii regenerabile în clădirile rezidențiale)
- Dezvoltare rurală
- Informare, promovare, comunicare

Concluziile analizei portofoliului au fost utilizate în finalizarea strategiei regionale, însă din motive ce țin de metodologie aceste proiecte nu au fost incluse în lista restrânsă, care reprezintă portofoliul regional. Totuși, implementarea acestora va contribui la atingerea obiectivelor regionale.

Portofoliul regional conține o listă restrânsă de proiecte, care fac parte din următoarele categorii:

- proiecte strategice regionale,
- proiectele prioritare la nivelul celor 6 județe, care fac parte din Regiunea Nord-Vest.

A. Proiecte strategice regionale

Din această categorie momentan fac parte proiecte propuse spre finanțare care se referă la infrastructura de drumuri județene din regiune.

Propunerea proiectelor de drumuri județene se bazează pe analiza conectivității drumurilor la rețeaua TEN-T, având în vedere necesitatea conectării zonelor turistice și industriale prin intermediul unor rețele secundare de drumuri județene viabile (cu stare tehnică adecvată). Analiza ține cont și de dezideratul de a crește atractivitatea orașelor din regiune pentru investitori prin creșterea numărului de locuitori care au acces la orașe într-un timp de deplasare rezonabil (sub 60 de minute).

În total, în regiunea Nord-Vest sunt propuse 54 proiecte privind infrastructura de drumuri județene, din care 47 proiecte sunt pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere cu o lungime totală de 976,6 km, iar 7 proiecte prevăd construcția de drumuri noi, expres cu o lungime totală de 270,8 km.

Trebuie menționat faptul că, într-o etapă ulterioară, de dezvoltare a documentațiilor tehnice și economice anumite proiecte pot suferi modificări.

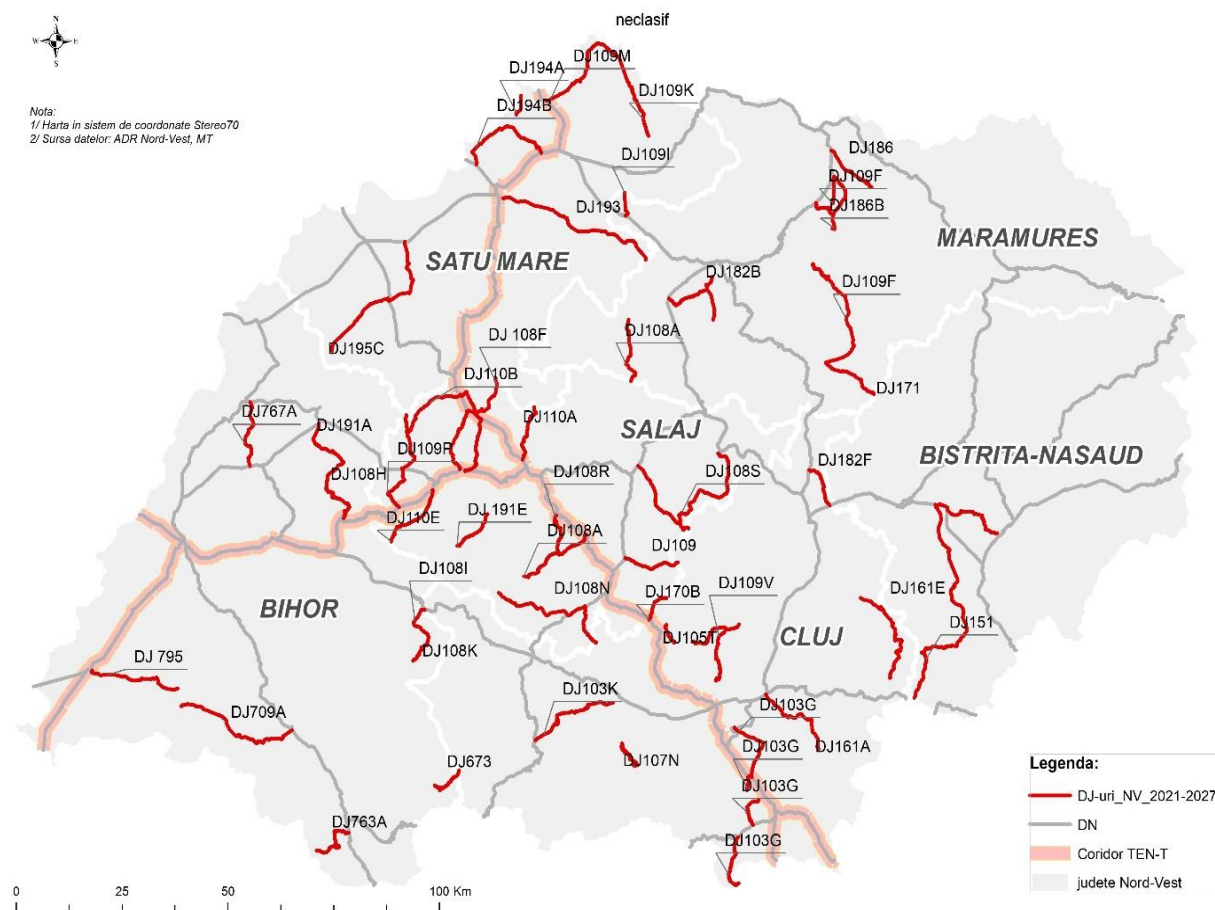

Figura 64. Harta drumurilor județene propuse spre finanțare

Sursa: ADR Nord-Vest, MT

B. Proiecte prioritare ale consiliilor județene și locale

ADR Nord-Vest a solicitat administrațiilor publice de la nivel județean și local (municipii, orașe), în calitate de autorități responsabile cu planificarea dezvoltării la nivel județean/municipal/orășenesc, să stabilească un portofoliu de proiecte prioritare pentru perioada 2021-2027, pentru care a fost adoptată OUG 88/2020 privind instituirea unor măsuri, precum și a unui sprijin financiar, pentru pregătirea portofoliului de proiecte în domenii strategice considerate prioritare pentru perioada de programare 2021-2027, destinat finanțării prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020 (POAT 2014-2020) și Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 (POIM). Sprijinul financiar se va acorda pentru elaborarea documentațiilor tehnico-economice.

Acest portofoliu existent **va fi completat/actualizat în cursul anului 2021.**

Proiectele propuse sunt grupate pe județe în tabelul următor:

Nr.	Denumire Proiect	Beneficiar	Localizare	Buget estimativ (mil euro)	Surse de finanțare
Bihor					
1.	Reabilitare și modernizare DJ709A	CJ Bihor	Belfir, (DJ792A) –Șoimi – Pocola (DN 76)	19,5	POR Nord-Vest
2.	Coridorul de mobilitate Magheru - Republicii din Municipiul Oradea	Primăria Oradea	Oradea	29,8	POR Nord-Vest
3.	Mobilitate Urbană prin crearea pistelor de biciclete și pietonale	Primăria Oradea	Salonta	14,9	POR Nord-Vest
4.	Coridor de mobilitate urbană în orașul Ștei	Primăria Ștei	Ștei	8,1	POR Nord-Vest
5.	Coridor de mobilitate urbana: Aleșd Sud- Aleșd Nord	Primăria Aleșd	Aleșd	6,1	POR Nord-Vest
6.	Realizarea unui coridor de mobilitate integrat în Municipiul Marghita1	Primăria Marghita	Marghita	6,0	POR Nord-Vest
7.	Reabilitarea, restaurarea și refuncționalizarea zidurilor cetății Oradea (bastioane, curtile și contraescarpă) în vederea introducerii în circuitul turistic – Cetatea Oradea – centru multicultural și multiconfesional european – etapa a IV-a1	Primăria Salonta	Oradea	17,9	POR Nord-Vest
8.	„Regenerare urbană și creșterea calității spațiilor verzi din Municipiul Oradea”	Primăria Oradea	Oradea	8,9	POR Nord-Vest
9.	Muzeul Satului Bihorean , Meșteșuguri Tradiționale	CJ Bihor	Sânmartin	5,9	POR Nord-Vest
10.	Regenerarea urbană a spațiilor verzi, a spațiilor în paragină și degradate din orașul Ștei 1	Primăria Ștei	Ștei	5,7	POR Nord-Vest
11.	Un Săcueni mai verde	Primăria Săcuieni	Săcuieni	4	POR Nord-Vest
12.	Valea verde	Primăria Valea lui Mihai	Valea lui Mihai	3,3	POR Nord-Vest
13.	Reabilitarea Centrului de agrement "UABS Șuncuiș"	Ministerul Tineretului și Sportului	Șuncuiș	3,2	POR Nord-Vest
14.	Măsurile de regenerare urbană în Municipiul Marghita	Primăria Marghita	Marghita	1,3	POR Nord-Vest
15.	Reducerea emisiilor de carbon în Orasul Valea lui Mihai, județul Bihor-etapa 2	Primăria Valea lui Mihai	Valea lui Mihai	1,0	POR Nord-Vest

Bistrița-Năsăud					
16.	Reabilitare și modernizare DJ 151	CJ Bistrița-Năsăud	Regiunea care leagă localitățile Limita județ Mureș-Budești-Șintereag-(DN17)-Blăjenii de Jos-Bistrița	45,9	POR Nord-Vest
17.	Coridor de mobilitate durabilă aferent Râului Bistrița 1	Primăria Bistrița	Bistrița	29,8	POR Nord-Vest
18.	Dezvoltarea mobilității urbane III-Beclean Orașul Inteligent	Primăria Beclean	Beclean	7,9	POR Nord-Vest
19.	Regenerare urbana in zona Lac MHC	Primăria Bistrița	Bistrița	8,9	POR Nord-Vest
20.	Dezvoltarea si Regenerarea spatiilor publice din orașul Beclean	Primăria Beclean	Beclean	5,2	POR Nord-Vest
21.	Regenerarea urbană a cartierului de blocuri, din orașul Năsăud, Județul Bistrița Năsăud - etapa I.	Primăria Năsăud	Năsăud	6,0	POR Nord-Vest
22.	Reabilitarea Centrului de agrement "Sângeorz-Băi"	Ministerul Tineretului și Sportului	Sângeorz-Băi	3,0	POR Nord-Vest
23.	Reabilitarea Castelului Teleki Comlod	CJ Bistrița-Năsăud	Comlod	3,7	POR Nord-Vest
Cluj					
24.	Reabilitare și modernizare DJ103K	CJ Cluj	Județul Cluj	12,9	POR Nord-Vest
25.	Creșterea mobilității urbane sustenabile in municipiul Dej prin achiziția de autobuse electrice, extinderea si dezvoltarea infrastructurii velo si pietonale pe traseul Valea Jichis.	Primăria Dej	Dej	11,0	POR Nord-Vest
26.	Creșterea zonei pietonale si dezvoltarea mobilitatii ecologice durabile pe Axa Est-Vest, coridor strategic de mobilitate	Primăria Cluj-Napoca	Cluj-Napoca	29,8	POR Nord-Vest
27.	Reconversia funcțională și/sau reutilizarea unor terenuri și suprafețe abandonate și neutilizate din cartierul Dealul Florilor, municipiul Dej.	Primăria Dej	Dej	1,3	POR Nord-Vest
28.	Reabilitare parc I.L Caragiale și strada Octavian Petrovici	CJ Cluj	Cluj-Napoca	5,3	POR Nord-Vest
29.	Regenerarea zonei degradate din Cartier Bai Sarate, Turda, prin crearea unui nou parc urban public.	Primăria Turda	Turda	3,0	POR Nord-Vest
30.	Amenajarea ansamblului urban Cetățuia din Cluj-Napoca	Primăria Cluj-Napoca	Cluj-Napoca	17,8	POR Nord-Vest

31.	Mobilitate, conectivitate, autenticitate	CJ Cluj	Cluj-Napoca, Turda	5,0	POR Nord-Vest
32.	Eficientizarea energetică a clădirii Palatului Administrativ al județului Cluj	Prefectura Cluj	Cluj-Napoca	5,0	POR Nord-Vest
33.	Reabilitarea și modernizarea Centrului de Reținere și Arestare Preventivă, Secția 2 Poliție	Inspectoratul Județean de Poliție Cluj	Cluj-Napoca	4,6	POR Nord-Vest
Maramureș					
34.	Infrastructura de transport județeană, Mara-Nord	CJ Maramureș	Maramureș	46,1	POR Nord-Vest
35.	Creșterea capacității de transport nemotorizat în orașul Seini	Primăria Seini	Seini	15,0	POR Nord-Vest
36.	Crearea coridorului de mobilitate Baia-Spie-Mogosa-Suor prin realizarea unui Park and Ride, dezvoltarea infrastructurii de bike-sharing, prin amenajarea accesului pietonal spre zonele de bike sharing	Primăria Baia Sprie	Baia Sprie	7,5	POR Nord-Vest
37.	Mobilitatea urbană durabilă prin crearea rețelei majore de transport public în comun și "park and ride" în Municipiul Baia Mare	Primăria Baia Mare	Baia Mare	29,8	POR Nord-Vest
38.	Amenajare spațiu public urban	Primăria Seini	Seini	5,0	POR Nord-Vest
39.	Regenerare urbană durabilă prin reabilitarea unor piețe, parcuri și piste de biciclete din Municipiul Baia Mare.	Primăria Baia Mare	Baia Mare	8,9	POR Nord-Vest
40.	Restaurare imobil sinagogă	Primăria Seini	Seini	5,0	POR Nord-Vest
41.	Calea Apelor - Protejarea, punerea în valoare și aducerea în circuitul turistic a resurselor de apă minerală din județul Maramureș	CJ Maramureș	Maramureș	6,6	POR Nord-Vest
Satu Mare					
42.	Modernizarea drumului județean DJ193	CJ Satu Mare	Satu Mare-Borlesti-Limita de județ Maramures	33,8	POR Nord-Vest
43.	Dezvoltarea infrastructurii de suport și mediu	Primăria Satu Mare	Satu Mare	22,5	POR Nord-Vest
44.	Reconversia și refuncționalizarea terenurilor degradate și neutilizate situate pe malurile Someșului	Primăria Satu Mare	Satu Mare	5,4	POR Nord-Vest
45.	Dezvoltarea integrată și durabilă a patrimoniului și turismului cultural în municipiul Carei -	Primăria Carei	Carei	11,9	POR Nord-Vest

	Complex Karolyi și Parc Dendrologic				
Sălaj					
46.	Infrastructura de transport județeană, Drumul Meseșului	CJ Sălaj	Sălaj	39,9	POR Nord-Vest
47.	Modernizare sistem de transport public în comun, mun. Zalău	Primăria Zalău	Zalău	14,0	POR Nord-Vest
48.	Modernizare culoar de mobilitate str. Valea Mișii – str. M. Eminescu, mun. Zalău	Primăria Zalău	Zalău	12,9	POR Nord-Vest
49.	Regenerare urbană zona CET Zalău	Primăria Zalău	Zalău	4,0	POR Nord-Vest
50.	Amenajarea unui parc în Dealul Morii, mun. Zalău	Primăria Zalău	Zalău	3,2	POR Nord-Vest
51.	Restaurare ansamblu Castel Beldy	CJ Sălaj	Jibou	4,9	POR Nord-Vest

Tabelul 65. Proiecte prioritare din Regiunea Nord-Vest

Sursa: analize in-house

Index Tabele

Tabelul 1. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2018	20
Tabelul 2. Rețeaua de așezări din România și din Regiunea Nord-Vest, 2018 vs. 1999.....	23
Tabelul 3. Principalii indicatori ai urbanizării în 2018.....	23
Tabelul 4. Decedați pe cauze de deces în regiunea Nord-Vest (2018).....	37
Tabelul 5. Evoluția ratei abandonului în învățământul preuniversitar la nivel național și regional, 2012-2017 (%)	41
Tabelul 6. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%)	51
Tabelul 7. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)	51
Tabelul 8. Rata persoanelor de sub 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%).....	52
Tabelul 9. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 1.01.2018	53
Tabelul 10. Indicele dezvoltării umane locale.....	53
Tabelul 11. Localități după nivelul de dezvoltare	55
Tabelul 12. Numărul și proporția romilor conform anchetei cu experți locali și recensământului din 2011, pe regiuni.....	59
Tabelul 13. Evoluția drumurilor naționale modernizate (km), 2012-2018.....	64
Tabelul 14. Evoluția structurii rețelei de cale ferată pe tipuri de linii (km), 2012-2018	66
Tabelul 15. Consumul de energie termică distribuită centralizat (Gcal)	72
Tabelul 16. Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare în Regiune Nord-Vest în perioada 2012-2018.....	74
Tabelul 17. Situația numărului de paturi din spitale pe județe în anul 2018	79
Tabelul 18. Situația unităților medicale la nivel regional în anul 2018, comparativ cu anul 2012.....	80
Tabelul 19. Număr de UAT-uri unde lipsesc dotări medicale de bază, 2018	80
Tabelul 20. Numărul unităților școlare care au beneficiat de finanțări (din diferite surse, inclusiv de la bugetul de stat) pentru lucrări de reabilitare/extindere/modernizare, în ultimii 5 ani la nivel de județ, 2020	85
Tabelul 21. Situația unităților școlare pe niveluri de instruire, 2018	86
Tabelul 21. Numărul de elevi/PC, 2018.....	87
Tabelul 22. Dotarea unităților școlare la nivel de UAT, 2018	87
Tabelul 23. Numărul unităților școlare care necesită lucrări de reabilitare / modernizare / extindere la nivel de județ, 2020	88
Tabelul 23. Numărul unităților școlare care necesită dotare la nivel de județ, 2020	89
Tabelul 24. Numărul unităților școlare care necesită obținere autorizație ISU la nivel de județ, 2020	89
Tabelul 25. Numărul unităților școlare având risc seismic mediu și mare la nivel de județ, 2020	90
Tabelul 26. Numărul unităților școlare supra-aglomerate la nivel de județ, 2020	90
Tabelul 27. Numărul unităților școlare ne-accesibilizate la nivel de județ, 2020.....	91
Tabelul 28. Numărul unităților școlare fără dotări de bază (toaile / încălzire) la nivel de județ, 2020	91
Tabelul 29. Numărul unităților școlare din comunități marginalizate (inclusiv din cartiere urbane marginalizate) la nivel de județ, 2020	92
Tabelul 30. Numărul unităților școlare cu populație școlară majoritară de etnie romă la nivel de județ, 2020	92
Tabelul 31. Numărul unităților școlare care nu au autorizație sanitară la nivel de județ, 2020	93
Tabelul 32. Evoluția distribuției unităților locale active cu activitate principală de cercetare-dezvoltare (CAEN 72 rev 2), în județele Regiunii Nord-Vest, 2014-2018 Sursa: INS Tempo Online.....	94
Tabelul 33. Rezultatele analizei calității aerului în județele din Regiunea Nord-Vest (2012 și 2018).....	104
Tabelul 34. Corpuri de apă monitorizate totale și nepermanente, pe bazine hidrografice (2017)	106

Tabelul 35. Corpuri de apă – lacuri naturale, monitorizate pe baza stărilor ecologice și pe bazine hidrografice (2017)	106
Tabelul 36. Evaluarea potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate – lacuri de acumulare, pe bazine hidrografice.....	107
Tabelul 37. Starea chimică a corpurilor de apă subterană an anul 2017 la nivelul bazinelor / spațiilor hidrografice.....	107
Tabelul 38. DEEE colectate de către operatori economici autorizați (tone/an), 2013-2018.....	117
Tabelul 39. Principalii indicatori regionali	121
Tabelul 40. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2017.....	126
Tabelul 41. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2017.....	127
Tabelul 42. Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2018, sold existent la 31 decembrie 2018	130
Tabelul 43. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest.....	135
Tabelul 44. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest Numărul întreprinderilor nou create în Regiunea Nord-Vest și ponderea lor din totalul înregistrat la nivel național (2014-2019)	136
Tabelul 45. Sectoare deservite de firme high-tech software/IT din Regiunea Nord-Vest Distribuția start-up-urilor pe sectoare economice.....	136
Tabelul 46. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-Vest (anul 2018).....	139
Tabelul 47. Monumente istorice în Regiunea Nord-Vest (date din cel mai recent inventar - 2015)	147
Tabelul 48. Evoluția sosirilor (număr persoane) în Regiunea de Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe și tendința anuală (2012-2018)	157
Tabelul 49. Evoluția sosirilor în regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare (nr. persoane), 2012-2018	159
Tabelul 50. Evoluția înnopțărilor în Regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe (nr. nopți), 2012-2018	161
Tabelul 51. Evoluția înnopțărilor în Regiunea Nord-Vest, pe județe, după tipuri de turiști și ponderea lor în totalul înnopțărilor înregistrat la nivel de regiune (nr. nopți), 2012-2018	162
Tabelul 52. Evoluția înnopțărilor din regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare (nr. nopți), 2012-2018	163
Tabelul 53. Evoluția duratei medii a șederii în regiune, pe tipuri de turiști și județe (nr. nopți), 2012-2018	164
Tabelul 54. Evoluția indicelui de utilizare netă a capacității de cazare turistică în regiune (%), 2012-2018	165
Tabelul 55. Situația Rețetelor Consacrate Românești și a Produselor Tradiționale Românești în Regiunea de Dezvoltare NV, anul 2019	173
Tabelul 56. Proiecte contractate în cadrul PNDR 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest și județe.....	176
Tabelul 57. Performanța regiunii în raport cu 15 regiuni cu nivel similar a valorii pib/locuitor spc.....	219
Tabelul 58. Performanța regiunii în raport cu 15 regiuni peer (conform platformei S3 Benchmarking)	220
Tabelul 59. Finanțări disponibile la nivel național prin Programele Operaționale 2021-2027 (conform informațiilor disponibile la data redactării documentului)	243
Tabelul 60. Finanțări derulate în Regiunea Nord-Vest prin Programele Operaționale 2014-2020 (până în decembrie 2019).....	243
Tabelul 61. Estimarea necesarului de finanțare pentru implementarea PDR Nord-Vest 2021-2027	244
Tabelul 62. Estimarea surselor de finanțare PDR Nord-Vest 2021-2027 prin POR 2021-2027	244
Tabelul 63. Proiecte prioritare din Regiunea Nord-Vest.....	260

Index Figuri

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa	18
Figura 2. Accesibilitatea orașelor pe cale rutieră	22
Figura 3. Expansiunea spațiului construit din Regiunea Nord-Vest, între 1990-2018.....	24
Figura 4. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2018 (nr. loc.).....	25
Figura 5. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest, între 1930-2019 (%)	25
Figura 6. Populația după domiciliu din mediul urban, pe municipii și orașe, în Regiunea Nord-Vest 2019 (nr.loc)	26
Figura 7. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 și 2018, pe clase de mărime ale orașelor (%)	26
Figura 8. Reprezentarea zonelor urbane în Regiunea Nord-Vest.....	29
Figura 9. Populație rezidentă la nivel județean, în 2012 și 2018 (nr. persoane)	32
Figura 10. Populația după domiciliu, în 2020 (nr. persoane)	33
Figura 11. Evoluția populației după domiciliu, 2012-2020 (procent)	34
Figura 12. Evoluția soldului schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012-2018 (nr. loc).....	36
Figura 13. Personalul medical pe județe, în anul 2018 (raportat la 1.000 de locuitori)	38
Figura 14. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018.....	39
Figura 15. Creșterea numărului mediu de salariați în 2021 față de 2016, în județele Regiunii Nord- Vest. (mii persoane)	50
Figura 16. Procentul populației care trăiește în zone urbane marginalizate	57
Figura 17. Lungimea rețelei de drumuri din Regiune, pe tipuri, 2018 (%)	64
Figura 18. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest, 2012 și 2017	73
Figura 19. Harta “zonelor albe NGN”, 2018.....	75
Figura 20. Număr de UAT-uri unde lipsesc dotări medicale de bază, 2018.....	81
Figura 21. Personalul medical pe județe, în anul 2018 (raportat la 1.000 de locuitori)	81
Figura 22. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018.....	82
Figura 23. Scorurile infrastructurii culturale calculate pe regiuni de dezvoltare, 2014 și 2018.....	99
Figura 24. Dotările culturale.....	101
Figura 25. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale (ha) în perioada 2012 – 2018.....	109
Figura 26. Evoluția suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în perioada 2012-2018.....	110
Figura 27. Arii naturale protejate	112
Figura 28. Totalul și evoluția spațiilor verzi	114
Figura 29. Gradul de acoperire cu servicii de salubritate pe județe (%), 2013-2017.....	116
Figura 30. Distribuția spațială anuală a temperaturii medii în Regiunea de Nord-Vest (1961-2013)	118
Figura 31. Cantitatea anuală de precipitații în Regiunea de Nord-Vest (1961-2016)	120
Figura 32. Contribuția medie a județelor la PIB-ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2016 (%).....	122
Figura 33. PIB/locuitor (nominal) în anul 2017	122
Figura 34. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2016	123
Figura 35. Productivitatea muncii în Regiunea Nord-Vest și în județe, 2012-2016 [mii euro/persoană ocupată]	124
Figura 36. Evoluția productivității muncii în principalele sectoare ale economiei regionale și naționale în perioada anii 2012-2016 [mii lei/persoană ocupată/an]	125
Figura 37. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, 2012-2018 (mil. lei)	127
Figura 38. Formarea brută de capital fix în regiunea Nord-Vest, 2012-2017 (% din PIB)	128
Figura 39. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018, (mil. euro)	129
Figura 40. Evoluția tranzacțiilor externe în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018 (mii euro)	131

Figura 41. Volumul cumulat al exporturilor și al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2018 (mii euro).....	132
Figura 42. Evoluția numărului de unități locale active din Regiunea Nord-Vest pe activități ale economiei naționale, în intervalul 2014-2018	132
Figura 43. Structura unităților locale active din Regiunea Nord-Vest, pe principalele activități economice, 2018 (procente).....	133
Figura 44. Evoluția numărului firmelor inovatoare și non-inovatoare în Regiunea Nord-Vest în perioada 2010-2016.....	134
Figura 45. Întreprinderi inovatoare cu inovații de produs și proces din Regiunea Nord-Vest, intervalul 2006 – 2016.....	135
Figura 46. Numărul sosirilor în mediul urban/ UAT în anul 2018	158
Figura 47. Indice de utilizare a capacității de cazare în funcțiune în anul 2019	166
Figura 48. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2014 (ha).....	167
Figura 49. Ponderea suprafețelor destinate principalelor producții vegetale în Regiunea Nord-Vest în anul 2018 (%)	169
Figura 50. Producția medie la principalele categorii de culturi vegetale în anul 2018 (100 kg/ha)	169
Figura 51. Producția de fructe în anul 2018 (tone)	170
Figura 52. Numărul pomilor fructiferi pe regiuni în 2018	170
Figura 53. Numărul de animale pe categorii, pe Regiuni, în 2018	171
Figura 54. Modul de formare a valorii producției ramurii agricole în Regiunea Nord Vest (%).....	172
Figura 55. Unități de prelucrare a principalelor produse de origine animală autorizate de către ANSVSA la data de 07.05.2020	172
Figura 56. Evoluția fondului forestier la nivelul regiunilor de dezvoltare (ha), 2015-2018.....	174
Figura 57. Evoluția volumului de masă lemnoasă recoltată în diverse Regiuni de Dezvoltare în perioada 2015-2018 (1.000 m3).....	175
Figura 58. Evoluția populației din mediul rural din Regiunea NV (populație)	178
Figura 59. Evoluția ponderii populației în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%).....	178
Figura 60. Ponderea populației cu vârsta peste 65 de ani în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%)	179
Figura 61. Valoarea nerambursabilă aprobată de către AM POR 2014 - septembrie 2019 (miliarde lei) 181	
Figura 62. Evoluția ratei infraționalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (infrațiuni la 100.000 de locuitori).....	183
Figura 63. Evoluția ratei criminalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (numărul persoanelor condamnate definitiv la 100.000 de locuitori)	184
Figura 64. Harta drumurilor județene propuse spre finanțare	256